

ایران در دست خورشید

www.fba.ir

سازمان اسناد ملی ایران
پژوهشکده اسناد
۱۳۷۹

به کوشش
دکتر کیانوش کیانی هفت لنگ
پرویز بدیعی

شابک: ۹۶۴-۶۱۸۹-۳۶-۹
ISBN: 964-6189-36-9

Publication of
Iran National Archives Organization

Iran In Crisis
(Based on Records Of 1941- 1947)

Iran National Archives Organization
Records Research Center

---

by: Dr. K. Kiani-Haft Lang & P. Badii

2000

قیمت: ۲۲۰۰ تومان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تبرستان

www.tabarestan.info

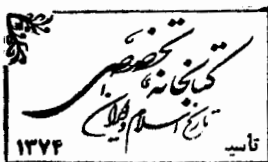
ایران در بحران

(مهرماه ۱۳۲۰ - شهریور ماه ۱۳۲۶)

(برپایه خلاصه اخبار شبانه رادیوهای خارجی
و گزارش‌های روزانه و خلاصه روزنامه‌ها)

سازمان اسناد ملی ایران
پژوهشکده اسناد

به کوشش:
دکتر کیانوش کیانی هفت‌لنگ،
پرویز بدیعی

انتشارات سازمان اسناد ملی ایران
تهران - ۱۳۷۹

کیانی هفت لنگ، کیانوش

ایران در بحران (مهر ماه ۱۳۲۰ - شهریور ۱۳۲۶) برپایه خلاصه اخبار شبانه
رادیوهای خارجی و گزارشهای روزانه و خلاصه روزنامه‌ها / به کوشش: کیانوش
کیانی هفت لنگ، پرویز بدیعی. - تهران: سازمان اسناد ملی ایران، ۱۳۷۹.
۴۶۸ ص.

۱. ایران - تاریخ - پهلوی، ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷ - اشغال متفقین، ۱۳۲۰ - ۱۳۲۴ -
اسناد و مدارک. ۲. جنگ جهانی دوم، ۱۹۳۹ - ۱۹۴۵ - ایران. الف. بدیعی،
پرویز. ب. سازمان اسناد ملی ایران. ج. عنوان.

۹۵۵/۰۸۲۴۰۷۲۷

DSR ۱۵۰۲/۵/۹ الف ۹

نام کتاب: ایران در بحران (مهرماه ۱۳۲۰ - شهریور ۱۳۲۶)

به کوشش: دکتر کیانوش کیانی هفت لنگ - پرویز بدیعی

ناشر: انتشارات سازمان اسناد ملی ایران

نشانی ناشر: میدان ولیعصر - خیابان کریمخان زند، خیابان به‌آفرین، پلاک ۶۶، سازمان اسناد ملی

ایران، کد پستی: ۱۵۹۳۶، تلفن ۶۴۹۱۹۴۶ - ۶۴۶۹۰۱۰

تاریخ نشر: ۱۳۷۹

نوبت چاپ: اول

تعداد: ۳۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: راین گرافیک

چاپ: سهند

ISBN 964 - 6189 - 36 - 9

شابک: ۹۶۴ - ۶۱۸۹ - ۳۶ - ۹

کلیه حقوق برای «سازمان اسناد ملی ایران» محفوظ است.

فهرست مندرجات

صفحه	موضوع
هفت - هشت	پیشگفتار.....
نه - یازده	مقدمه .....
دوازده - هفده	فهرست موضوعی اسناد.....
۱ - ۳۸۴	متن .....
۳۸۵ - ۳۹۶	توضیحات .....
۳۹۷ - ۴۲۰	تصاویر.....
۴۲۱ - ۴۴۹	فهرست اعلام.....

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

اوراق این کتاب، همه، اسناد ذیقیمتی هستند که اگرچه به ظاهر راز مکتومی را نمی‌گشایند ولی برای ملت ما از روزهای تاریک و تلخی سخن می‌گویند که هرگز فراموش نخواهند شد، ایام سیاه پس از شهریور بیست...

اگرچه سقوط دیکتاتوری رضاخانی خود موهبتی الهی به شمار می‌رفت، اما اشغال کشور به وسیله نیروهای بیگانه و نفوذ عوارض جنگ جهانی در شهرها و روستاهای ایران، غارت انبارهای آذوقه به گونه‌ای پنهان و آشکار، برای مردم ما ارمغانی جز بیماری، فقر و گرسنگی و بدفرهنگی به همراه نداشت. پس هر برگ سندی که از رفتار نیروهای مهاجم و اوضاع و احوال آن ایام حکایت کند، اگر حتی در نظر مردم سایر نقاط جهان بی‌فایده باشد، بدون شک، برای ایرانیان گرانبها و خواندنی است، چون قصه‌ای است از غصه‌های اسلافشان در ایامی تلخ و سیاه.

خواننده با مطالعه این اوراق می‌تواند گوشه‌هایی از اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی ایران را در شش ساله پس از شهریور بیست به وضوح ببیند و از وضع اسفبار فرهنگی مردم، فقر و حشمتناک ایشان، و طمع بیگانگان به منابع و ذخایر نهفته در این گوشه از جهان تا حد زیادی آگاه شود. این آگاهیها را نه تنها از لابه‌لای مطالب نقل شده از مطبوعات آن سالها بلکه از فحوای گزارشهای انتخاب شده رادیوها و خبرگزاریهای دیگر کشورها نیز درمی‌یابد.

تنوع مطبوعات، تعدد روزنامه‌ها و در عین حال محتوای سطحی و ساده بسیاری از آنها مبین کم‌خبری و ساده‌اندیشی بسیاری از اصحاب قلم در آن ایام است. روزنامه‌های ایران، اطلاعات، کوشش، ستاره، البرز، پُست، تجدد ایران، نوروز و غیره از جمله روزنامه‌های آن دوره‌اند.

در کتاب حاضر به وضع احزاب سیاسی، کلوپها و سازمانهای مدنی و اجتماعی، نیروهای متفکین و نیروهای محور، و این گونه پدیده‌های زنده و فعال آن عصر کم و بیش اشاراتی رفته است. در یک کلام ایرانیِ فارسی زبان با مطالعه این کتاب نه تنها به تکمیل و تصحیح بسیاری از اطلاعات خود توفیق می‌یابد بلکه به نکته‌های تازه‌ای نیز وقوف خواهد یافت.

جا دارد که از اهتمام صادقانه همکار ارجمند جناب آقای دکتر کیانوش کیانی هفت لنگ در امر تدوین، تصحیح و تنقیح این کتاب تشکر و قدردانی کنم و تأسف عمیق خود را از فقدان همکار فرهیخته‌مان مرحوم پرویز بدیعی که آغازگر این کوشش پُر قدر فرهنگی بوده است، ابراز دارم. خدایش بیامرزد، روانش شاد و یادش گرامی باد.

سید حسن شهرستانی

رییس سازمان اسناد ملی ایران

باسمه تعالی

مقدمه

سازمان اسناد ملی ایران؛ در سال ۱۳۷۱ هجری شمسی مجموعه‌ای تحت عنوان «گزارش‌های محرمانه شهربانی» منتشر کرد. این مجموعه بخشی از یادداشت‌های روزانه‌ای بود که توسط مأموران شهربانی به وزارت کشور ارسال می‌شد و از بین اوراق و اسنادی که در سالهای اولیه تأسیس سازمان اسناد ملی ایران به سازمان انتقال یافت، تدوین شده بود. در زمان انتشار این مجموعه دو جلدی، بخشی از این اوراق و اسناد به چاپ نرسیده و بعداً به تدریج گردآوری و آماده چاپ شد. از جمله اسنادی که در کتاب «گزارش‌های محرمانه شهربانی» به چاپ نرسید، مجموعه یادداشت‌هایی بود که از گزارش‌های شبانه رادیوهای مختلف جهان جمع‌آوری شده بود و مربوط به سالهای ۱۳۲۰ و پس از آن می‌باشد. اکثر این گزارش‌ها مربوط به زمانی است که سربازان متفقین، کشورمان را اشغال کرده بودند. خبرهایی جالب توجه و خواندنی که نشان‌دهنده و بیانگر اوضاع سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی جهان و ایران در خلال جنگ جهانی دوم و تا سال ۱۳۲۶ می‌باشد.

بخش دیگری از این یادداشت‌ها، مربوط به گزیده مقالات و اخبار جراید آن روزگار تهران و جهان است که توسط مأموران شهربانی به وزارت کشور ارسال می‌شده است. مقالات روزنامه کیهان به سردبیری «عبدالرحمن فرامرزی» بسیار شیرین و جذاب بود و بیشتر خوانندگان روزنامه را به سوی خود جلب می‌کرد. به همین علت نویسنده گزارش، معمولاً از سایر روزنامه‌ها خلاصه مقالات، اما در مورد روزنامه کیهان، اکثراً تمامی مقاله را ذکر کرده است.

اینک کتاب حاضر که شامل اخبار و گزارش‌های شبانه رادیوهای مختلف جهان و گزیده مقالات و اخبار جراید ایران و جهان است؛ و از یکی از مقاطع مهم و حساس تاریخ جهان و کشورمان، همزمان با جنگ جهانی دوم اطلاعات خواندنی و مفیدی را ارائه می‌دهد، با نام «ایران در بحران» و به عنوان مکمل و متمم کتاب «گزارشات محرمانه شهربانی» به علاقه‌مندان تاریخ معاصر ایران تقدیم می‌شود. مطالب کتاب حکایت‌های

پُرورد سالهای فتنه و آشوب حضور و مداخله بیگانگان در ایران، زد و بندهای سیاسی بین‌المللی، فعالیت احزاب گوناگون و اغلب وابسته و منفعت‌طلب، بلوهای سیاسی گسترده و بحران‌های اقتصادی - اجتماعی داخلی را به گونه‌ای جذاب، متنوع و واضح بیان می‌کند، تا جائیکه نگارنده را از توضیح اضافی بی‌نیاز نموده است و همچون یک فیلم سینمایی مستند و یا یک رُمان تاریخی جذاب، خواننده را سطر به سطر به دنبال خود می‌کشاند.

از آنجائیکه نویسنده یا نویسندگان بخشی از گزارش‌ها، شنیده‌های خود را از رادیوهای خارجی، به رشته تحریر درآورده‌اند و احتمال دارد که گویندگان با لهجه‌های گوناگون اسامی اشخاص یا اماکن جغرافیایی و سایر نامها را بیان کرده باشند، و یا کاتبان سهوی نموده باشند، در ثبت و ضبط برخی از اسامی اختلافاتی دیده می‌شد، که تلاش گردید تا حد امکان نسبت به همسان‌سازی‌های ضروری اقدام شود. در پاره‌ای موارد نیز برای رعایت امانت نامها عیناً به همان شکل اولیه ثبت شده و نقل شده‌اند. هر چند برای شناسایی نامهای جغرافیایی و اشخاص از فرهنگ‌های معتبر استفاده گردید، با این وجود احتمال دارد که در این زمینه، کاستی‌هایی وجود داشته باشد که امید است با تذکر خوانندگان ارجمند در ویرایش‌های بعدی برطرف گردد.

در اینجا لازم است از حمایت‌های ریاست اندیشمند سازمان اسناد ملی ایران، جناب آقای مهندس سیدحسن شهرستانی که همواره مشوق طرحهای پژوهشی می‌باشند، نهایت تشکر و سپاسگزاری بعمل آید.

همچنین آقای علی میرانصاری مدیریت محترم چاپ و انتشارات با دقت و نظارت پیگیر خود موجبات چاپ شایسته این اثر را فراهم نمودند و آقای سیدمحمدعلی شهرستانی در ویراستاری و تهیه فهرست اعلام و توضیحات همکاری مؤثری داشتند و خانم مهشید لطیفی‌نیا نیز در مقابله اثر و تصحیح مجدد فهرست اعلام همکاری داشتند و آقای نصرت‌الله امیرآبادی در پیگیری امور فنی و اداری همکاری‌های صمیمانه‌ای داشتند، که از تمامی این عزیزان سپاسگزارم.

در پایان یاد و خاطره مرحوم پرویز بدیعی همکار ارجمندمان که بازنویسی مطالب کتاب را انجام دادند و متأسفانه قبل از اتمام کتاب دار فانی را وداع کردند، گرامی داشته و از خداوند متعال شادی روحش را مسئلت می‌نمایم.

کیانوش کیانی هفت لنگ

پائیز ۱۳۷۹

فهرست موضوعی اسناد

تبرستان
www.tabarestan.info

شماره صفحه	عنوان
۱-۳	خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه اول رادیو برلن)
۳-۴	برنامه دوم رادیو برلن
۴-۷	آنکارا - به زبان فارسی
۷-۱۰	لندن - به زبان فارسی
۱۱-۱۲	خلاصه اخبار مهمه رادیو شب
۱۲-۱۳	برنامه دوم رادیو دهلی
۱۳-۱۵	برنامه سوم رادیو دهلی
۱۵-۱۶	توکیو - به زبان انگلیسی
۱۷-۱۸	بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز
۱۹	ترجمه روزنامه‌الاهرام عربی چاپ قاهره
۲۰	خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز
۲۱	ترجمه روزنامه جیوالیش کراتیکل انگلیسی چاپ نیوارک
۲۲-۲۴	خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه دوم رادیو برلن)
۲۴-۲۶	برنامه سوم رادیو برلن به زبان فارسی

- آنکارا - به زبان فارسی ..... ۲۶ - ۲۸
- لندن - به زبان فارسی ..... ۲۸ - ۳۱
- برنامه اول رادیو برلن به زبان فارسی ..... ۳۱ - ۳۲
- خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه دوم رادیو برلن به زبان فارسی) ..... ۳۳ - ۳۵
- برنامه سوم رادیو برلن به زبان فارسی ..... ۳۵ - ۳۷
- آنکارا - به زبان فارسی ..... ۳۷ - ۳۸
- لندن - به زبان فارسی ..... ۳۸ - ۴۱
- برنامه اول رادیو برلن به زبان فارسی ..... ۴۱ - ۴۳
- ترجمه روزنامه الاحوال عربی چاپ بغداد ..... ۴۴ - ۴۷
- خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز ..... ۴۸ - ۴۹
- بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز ..... ۴۹ - ۵۰
- خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه دوم رادیو دهلی) ..... ۵۱ - ۵۲
- برنامه سوم رادیو دهلی به زبان فارسی ..... ۵۲ - ۵۴
- رُم - به زبان فارسی ..... ۵۴ - ۵۶
- توکیو - به زبان انگلیسی ..... ۵۶ - ۵۸
- خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه دوم رادیو برلن به زبان فارسی) ..... ۵۹ - ۶۱
- برنامه سوم رادیو برلن به زبان فارسی ..... ۶۱ - ۶۳
- آنکارا - به زبان فارسی ..... ۶۳ - ۶۵
- لندن - به زبان فارسی ..... ۶۵ - ۶۷
- برنامه اول رادیو برلن به زبان فارسی ..... ۶۸ - ۶۹
- ترجمه روزنامه ایونینگ استاندارد انگلیسی ۷۰

- ترجمه روزنامه (وطن) ترکی چاپ تبریز ۷۰-۷۱
- ترجمه روزنامه ریکورد به زبان انگلیسی ۷۲
- ترجمه روزنامه (وطن) ترکی چاپ تبریز ۷۳-۷۴
- بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز ۷۵-۷۶
- خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه اول رادیو دهلی) ۷۷-۷۸
- برنامه دوم رادیو دهلی ۷۸-۷۹
- برنامه سوم رادیو دهلی ۷۹-۸۰
- رم - به زبان فارسی ۸۰-۸۲
- توکیو - به زبان انگلیسی ۸۲-۸۴
- خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه اول رادیو برلن) ۸۵-۸۷
- برنامه سوم رادیو برلن به زبان فارسی ۸۷-۸۸
- آنکارا - به زبان فارسی ۸۸-۹۱
- لندن - به زبان فارسی ۹۱-۹۴
- برنامه اول رادیو برلن به زبان فارسی ۹۵-۹۶
- خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۹۷-۹۹
- برنامه دوم رادیو دهلی به زبان فارسی ۹۹
- برنامه سوم رادیو دهلی ۱۰۰
- رُم - به زبان فارسی ۱۰۰-۱۰۳
- توکیو - به زبان انگلیسی ۱۰۳-۱۰۴
- بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز ۱۰۵-۱۰۶
- خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز ۱۰۷-۱۰۸

- ۱۰۹ ..... ترجمه از قطعه روزنامه دیلی اسکچ انگلیسی
- ۱۱۰ ..... ترجمه روزنامه‌الاهرام عربی چاپ قاهره
- ۱۱۱ ..... خلاصه گزارش شهربانی مشهد
- ۱۱۲ - ۱۱۳ ..... خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه دوم رادیو برلن به زبان فارسی)
- ۱۱۳ ..... برنامه سوم رادیو برلن به زبان فارسی
- ۱۱۴ - ۱۱۶ ..... لندن - به زبان انگلیسی
- ۱۱۷ - ۱۱۸ ..... خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه دوم رادیو دهلی به زبان فارسی)
- ۱۱۸ - ۱۲۰ ..... لندن - به زبان فارسی
- ۱۲۱ - ۱۲۳ ..... توکیو - به زبان انگلیسی
- ۱۲۴ - ۱۲۵ ..... بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز
- ۱۲۶ - ۱۲۷ ..... خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز
- ۱۲۸ ..... ترجمه روزنامه البلاغ عربی چاپ قاهره
- ۱۲۹ - ۱۳۰ ..... ترجمه روزنامه‌الاهرام عربی چاپ قاهره
- ۱۳۱ ..... خلاصه گزارش شهربانی اهواز
- ۱۳۲ - ۱۳۴ ..... خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه سوم رادیو برلن)
- ۱۳۴ - ۱۳۶ ..... آنکارا - به زبان فارسی
- ۱۳۶ - ۱۳۹ ..... لندن - به زبان فارسی
- ۱۳۹ - ۱۴۳ ..... برنامه اول رادیو برلن به زبان فارسی
- ۱۴۴ - ۱۴۵ ..... ترجمه روزنامه پست به زبان انگلیسی
- ۱۴۶ ..... ترجمه روزنامه الاحوال عربی چاپ قاهره
- ۱۴۶ - ۱۴۷ ..... ترجمه روزنامه سنتینل به زبان انگلیسی

- ۱۴۸ - ۱۴۹ ..... خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز و شهرستان‌ها
- ۱۵۰ - ۱۵۲ ..... بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز
- ۱۵۳ - ۱۵۴ ..... خلاصه گزارش اتفاقات مهمه
- ۱۵۵ - ۱۵۶ ..... بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز
- ۱۵۷ ..... خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز
- ۱۵۸ ..... ترجمه روزنامه ایزوستیا روسی چاپ مسکو
- ۱۵۹ ..... ترجمه روزنامه وراذنوند به زبان ارمنی
- ۱۶۰ ..... ترجمه روزنامه‌اللاتین والدنیا عربی چاپ قاهره
- ۱۶۱ ..... ترجمه روزنامه ایزوستیا روسی چاپ مسکو
- ۱۶۲ ..... ترجمه روزنامه سن به زبان انگلیسی چاپ اسپرینگ فیلد
- ۱۶۳ - ۱۶۵ ..... خلاصه اخبار مهمه رادیو شب (برنامه دوم رادیو دهلی به زبان فارسی)
- ۱۶۵ ..... برنامه سوم رادیو دهلی به زبان فارسی
- ۱۶۵ - ۱۶۶ ..... رم - به زبان فارسی
- ۱۶۶ - ۱۶۷ ..... اخبار جنگ ژاپن
- ۱۶۷ - ۱۷۰ ..... توکیو - به زبان انگلیسی
- ۱۷۱ - ۱۷۲ ..... ترجمه روزنامه ژورنال به زبان انگلیسی
- ۱۷۳ - ۱۷۴ ..... بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز
- ۱۷۵ - ۱۷۶ ..... خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز و شهرستان‌ها
- ..... خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز (روزنامه آتش
- ۱۷۸ - ۱۸۵ ..... روزنامه داد، روزنامه مردم)
- ..... خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز (روزنامه کیهان،

- روزنامه آتش)..... ۱۹۲ - ۱۸۵
 خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز (روزنامه
 مرد امروز)..... ۱۹۸ - ۱۹۲
 خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز (روزنامه اطلاعات،
 روزنامه کیهان، روزنامه مهر ایران)..... ۲۰۶ - ۱۹۹
 خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز (روزنامه کیهان،
 روزنامه داد)..... ۲۱۴ - ۲۰۷
 خلاصه گزارش شهربانی مازندران ..... ۲۱۸ - ۲۱۷
 گزارش‌های مربوط به فعالیت‌های حزب توده ..... ۲۲۸ - ۲۱۸ ✓
 خلاصه گزارش اداره سرکلانتری ۲۲۹
 گزارش فعالیت‌های حزب توده ..... ۲۴۹ - ۲۳۰ ✓
 خلاصه گزارش اداره سرکلانتری ..... ۲۵۱ - ۲۵۰
 گزارش فعالیت‌های حزب توده ..... ۲۷۴ - ۲۵۱
 خلاصه گزارش شهربانی مشهد ..... ۲۷۶ - ۲۷۵
 گزارش فعالیت‌های حزب توده ..... ۲۷۷ - ۲۷۶
 گزارش رمز شهربانی قزوین ..... ۲۷۸ - ۲۷۷
 گزارش فعالیت‌های حزب توده ..... ۲۸۲ - ۲۷۸ ✓
 گزارش شهربانی مشهد ۲۸۲
 خلاصه گزارش شهربانی مازندران ..... ۲۸۶ - ۲۸۲
 گزارش شهربانی قزوین ۲۸۶
 گزارش فعالیت‌های حزب توده ..... ۲۹۳ - ۲۸۶ ✓

- ۲۹۳ ..... گزارش رمز شهربانی قزوین.
- ۲۹۳-۲۹۴ ..... گزارش فعالیت‌های حزب توده.
- ۲۹۴-۲۹۵ ..... گزارش رمز شهربانی قزوین.
- ۲۹۵ ..... گزارش فعالیت حزب توده.
- ۲۹۶ ..... گزارش رمز شهربانی قزوین.
- ۲۹۷ ..... گزارش فعالیت‌های حزب توده.
- ۲۹۸ ..... گزارش اداره سرکلانتری.
- ۲۹۸-۲۹۹ ..... گزارش رمز شهربانی کردستان.
- ۲۹۹-۳۰۰ ..... گزارش رمز شهربانی قزوین.
- ۳۰۰ ..... گزارش رمز شهربانی سمنان.
- ۳۰۰-۳۰۱ ..... گزارش رمز شهربانی رشت.
- ۳۰۱ ..... گزارش از مسافرین فرودگاه مهرآباد.
- ۳۰۲-۳۰۳ ..... گزارش رمز شهربانی اصفهان.
- ✓ گزارش فعالیت‌های حزب توده و دیگر احزاب (اراده ملی، عدالت،
 ۳۰۳-۳۱۵ ..... نهضت ملی، دمکرات‌ها).
- ۳۱۵-۳۱۶ ..... گزارش اداره سرکلانتری.
- ۳۱۷-۳۷۶ ..... گزارش فعالیت‌های حزب توده، دمکرات و گزارش‌های متفرقه.
- ۳۷۶-۳۸۳ ..... خلاصه یک قسمت از روزنامه‌های یومیه مرکز.
- ۳۸۵ ..... گزارش فعالیت‌های سرلشکر ارفع.
- ۳۸۶-۳۹۶ ..... گزارش فعالیت حزب توده.

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۲۶ ماه جاری

برنامه اول رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۱۸/۳۰ - ۱۳۲۰/۷/۲۵

دیروز یکی از مراکز مهم دفاعی بلشویک‌ها در هم شکسته و ضربت بزرگ دیگری به بنیه دفاعی بلشویک‌ها وارد شد. ساعت ۱۹ دیروز (آنتونسکو) معاون نخست‌وزیر رومانی به وسیله رادیو خبر تصرف (اودسا) و شش بندر آن را داد. سپاه چهارم رومانی دیروز بامداد تصرف (اودسا) [را] آغاز نمود و بعد از ظهر دیروز این عمل را انجام داد. سپاهیان رومانی و آلمانی در همه جا مورد استقبال مردم واقع شده‌اند.

سربازان رومانی ثابت کردند که ملت رومانی قابل زندگی می‌باشد. ارتش آلمان و فرماندهی آن از دلاوری سربازان رومانی قدردانی کرده و اطمینان دارد که ملت رومانی تحت سرپرستی سپهد (آنتونسکو) در اروپا به مقامی که شایسته آن است خواهد رسید. فتح (اودسا) افتخار بزرگی است که نصیب سربازان رومانی و سپهد (آنتونسکو) شده و تا ابد در تاریخ رومانی محفوظ خواهد ماند.

تصرف بندر (اودسا) سیلی محکمی است که به گوش مبلغین و دروغگویان انگلیسی و بلشویکی زده شده است. در خصوص (اودسا) دستگاه‌های تبلیغاتی دشمن هرچه توانسته‌اند دروغ گفتند. چنانکه گفته بودند تلفات نیروی رومانی در (اودسا) به چندین صد هزار نفر رسیده است و به علاوه اظهار داشته بودند که (اودسا) تسخیر نشدنی است. هر وقت خبر فتوحی از طرف فرماندهی ارتش آلمان

---

۱. Odessa بندر مهمی واقع در شمال غرب دریای سیاه که بخشی از کشور اوکراین است (اطلس

داده می‌شد، دستگاه‌های تبلیغاتی دشمن خود را دلخوش می‌داشتند که (اودسا) هنوز تصرف نشده است و حال ملاحظه می‌شود که (اودسا) تصرف شده و تمام لاف‌های تبلیغات دشمن نقش بر آب گردیده است.

فرماندهی ارتش آلمان نقشه جریان جنگ در جبهه خاور را معین کرده و معین می‌کند که چه وقت فلان شهر باید تصرف شود و چه وقت فلان مرکز دفاعی باید درهم خورده^۱ گردد.

هواپیماهای آلمانی بر علیه قسمتی از سربازان بلشویکی که هنوز در حلقه محاصره (بریانسک) گرفتار می‌باشند، به حملات خود ادامه داده‌اند. عده هواپیماهای نابود شده بلشویکی غیر قابل شمارش می‌باشد. در جنوب جبهه خاور عده‌ای از فرودگاه‌های دشمن بمباران و هواپیماهای زیادی که در روی زمین قرار داشتند، نابود شده‌اند.

از توکیو خبر می‌دهند سرلشکر (تویو) وزیر جنگ پیشین ژاپون^۲ مأمور تشکیل کابینه جدید شده است.

پریشب هواپیماهای آلمانی چندین کشتی بازرگانی انگلیسی را غرق کرده و یکی از این کشتی‌ها ۱۸ هزار تون^۳ گنجایش داشته و در دهانه رود (همبر) مورد اصابت چهار بمب واقع شده و در ظرف مدت کمی غرق گردید.

فرماندهی کل ارتش آلمان اطلاع می‌دهد، تحت فرمان سپهبد (آنتونسکو) یک سپاه رومانی به فرماندهی سرلشکر (یاکوویسی) به کمک نیروهای زمینی و هوایی آلمان دیروز (اودسا) را تصرف نمودند. غنایمی که به دست آمده، هنوز ممکن نشده است، تخمین نمایند. در آب‌های (اودسا) هواپیماهای آلمانی، کشتی‌های روسی را که سربازان فراری را حمل می‌کردند بمباران نموده و ۶ کشتی بازرگانی به گنجایش ۳۰ هزار تن را غرق و ۸ کشتی بزرگ دیگر را مورد اصابت بمب قرار داده‌اند.

در کرانه دریای (آزوف^۴) و رود (دونتز^۵) تعقیب دشمن فراری ادامه دارد. دیشب باز

۱. خرد: در سایر موارد اصلاح شد.

۲. ژاپن.

۳. تن: در سایر موارد اصلاح شد.

۴. آزوف.

۵. دونتز، رودی در اوکراین، شعبه دُن (معین).

هواپیماهای آلمانی تأسیسات جنگی مسکو و (لنین‌گراد) را به طرز مؤثر بمباران کرده‌اند.

در جنگ بر علیه انگلیس، هواپیماهای آلمانی در جلوی دهانه رود (همبر) و در سمت باختر جزایر (سلی)^۱ یک کشتی بازرگانی بزرگ و یک کشتی [هزار و پانصد] (۱۵۰۰) تنی را غرق نموده‌اند. در جنوب خاوری و جنوب باختری انگلیس، تأسیسات بندری به شدت بمباران شده‌اند.

دیشب چند هواپیمای انگلیسی برفراز باختر آلمان بمب‌هائی فرو ریختند. در پاره‌ای نقاط اندک خسارتی وارد آمد. یک هواپیمای انگلیسی سرنگون شد. (اودسا) بزرگترین شهر بندری در کرانه دریای سیاه و جمعیت آن ششصد هزار نفر است. این بندر مهمترین مرکز صادرات محصولات (اوکرانی)^۲ و به ویژه مرکز صدور کالاهای نفتی می‌باشد. به علاوه این شهر مرکز مهم صنایع و در آن کارخانجات کشتی‌سازی و ناوسازی و پالایشگاه‌های نفت و کارخانجات اسلحه‌سازی و واگون^۳ و لکوموتیوسازی^۴ و زره‌پوش‌سازی و هواپیماسازی وجود دارد. صنایع کودسازی (اودسا) به قدری زیاد است که تمام احتیاجات (اوکرانی) را رفع می‌نماید. در این شهر کارخانجات نساجی پشم و کنسروسازی و بزرگترین کارخانه جوهر گوگرد شوروی وجود دارد.

برنامه دوم رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۲۰/۳۰-۱۳۲۰/۷/۲۵

هواپیماهای آلمانی دیروز ستون‌های موتوریزه و مراکز حمل و نقل و جاده‌های (خارکف) را بمباران کرده‌اند. عده زیادی از وسائط نقلیه دشمن نابود و در چندین نقطه خطوط آهن آسیب‌دیده و چندین قطار از بین رفته‌اند. مقامات نظامی آلمان خبر می‌دهند، خطوط آهن و تأسیسات باربری داخل و

۱. Isles of Scilly واقع در جنوب غربی انگلستان.

۲. اوکرانین.

۳. واگن.

۴. لکوموتیو.

خارج مسکو هدف بمب‌های سنگین هواپیماهای آلمانی واقع شده‌اند. بیشتر حملات هواپیماهای آلمانی متوجه مسکو و (لنین‌گراد) بوده است. نظری به‌نقشه روسیه کافی است که به‌اهمیت خطوط آهن و جاده‌های آن کشور پی ببریم. هر ضربتی که به جاده‌های روسیه می‌رسد، کمک بزرگی به درماندگی بلشویک‌ها می‌نماید. انگلیس‌ها، در هشت روز اخیر مقدار زیادی هواپیما از دست داده‌اند. در افریقا هم تلفات زیاد به هواپیماهای انگلیسی وارد شده است. در هشت روز اخیر انگلیسی‌ها، [صد و یازده] (۱۱۱) هواپیما از دست داده‌اند. در صورتی که تلفات نیروی هوایی آلمان در ظرف همین مدت فقط ۱۰ هواپیما بوده است. به طوری که شنوندگان ما می‌بینند، نسبت تلفات هوایی آلمان به انگلیس یک یازدهم بوده و این حقیقت، ادعای دستگاه‌های تبلیغاتی انگلیس را که نیروی هوایی انگلیس بر آلمان برتری دارد، تکذیب می‌نماید. در جبهه (فنلاند) یک دسته از سپاهیان فنلاندی عده زیادی از روس‌ها را محاصره و نابود کرده‌اند. هواپیماهای شکاری فنلاند، سه هواپیمای روسی را سرنگون نموده‌اند.

(برنامه سوم رادیو برلن به زبان فارسی تکرار اخبار برنامه اول و دوم بوده است.)

آنکارا

به زبان فارسی ساعت ۱۹-۲۵/۷/۱۳۲۰

اخبار واصله از جبهه خاور نشان می‌دهد که جنگ‌های مسکو به مرحله نهایی و قطعی خود رسیده و شهر نامبرده از جهات مختلف محاصره شده است. اطلاع رسیده که حکومت شوروی مسکو را ترک کرده است. با این که معلوم نیست حکومت مزبور به کدام شهر انتقال خواهد یافت، با وجود این تصور می‌رود که به شهر (سمارا)^۱ در جنوب (قازان)^۲ انتقال یابد.

1. Samara: city and river port, of Kuibyshev oblast, Russian... (webster's New Geographical Dictionary, 1980).

۲. قازان، شهر و مرکز ایالتی در روسیه در ۱۲۰۰ متری جنوب شرقی لنین‌گراد واقع بر ساحل گارانسکی..

نویسنده سیاسی روزنامه (تایمز) این انتقال حکومت شوروی را دلیل آن نمی‌داند که (استالین) عقیده به سقوط مسکو دارد، بلکه علت آن را چنین تشریح نموده که حکومت شوروی برای ادامه به جنگ تصمیم گرفته است، در جای امنی تمرکز یابد.

با این حال از منابع مختلف اطلاع رسیده است که شهر مسکو در معرض خطر بزرگی قرار گرفته و روس‌ها نیز اعتراف به این خطر نموده‌اند. محافل آلمان اظهار می‌دارند با وجود این که استحکامات خارجی مسکو مانند استحکامات (ماژینو) نمی‌باشد، با این حال موانع نیرومندی در اطراف این شهر وجود دارد.

راجع به تدارکات دفاعی شهر مسکو نیز اطلاع رسیده است که روس‌ها برای دفاع از پایتخت نامبرده، خود را آماده جنگ‌های بسیار خونینی نموده و این جنگ‌ها در داخل شهر صورت خواهد گرفت.

در این موقع که حملات آلمان به منتها درجه شدت رسیده، این قضیه با نهایت دقت مورد بحث قرار گرفته که آیا نیروی انگلیس برای سبک کردن بار دفاع روس‌ها از مسکو و سایر مناطق جبهه خاوری به شوروی کمک خواهد کرد یا خیر؟ بسیاری از روزنامه‌های انگلیس و امریکا، دولت بریتانیا را در این مورد تشویق نموده‌اند. ولی معلوم نیست که ستاد ارتش انگلیس در این خصوص چه اقدامی به عمل خواهد آورد. چیزی که مسلم می‌باشد این است که ارتش انگلیس در جنگ‌های جبهه روسیه شرکت نخواهد نمود. این قضیه در لندن بیان شده و (لرد هالیفاکس) نیز در (واشنگتن) به این امر اشاره نموده است.

یکی از قضایای مسلم این است که در نتیجه بسته شدن راه قفقاز، کمک انگلیس از راه ایران به روسیه دشوار شده و شوروی را از این کمک محروم خواهد ساخت و پیشروی آلمان به طرف (روستوف) این امر را واضح و آشکار می‌سازد.

یک مسئله‌ای که فوق‌العاده مورد توجه محافل جهان واقع گردیده، این است که آیا پس از سقوط مسکو وضع و حال روسیه از چه قرار خواهد بود و آیا سقوط مسکو به جنگ‌های جبهه خاور خاتمه خواهد داد یا خیر؟ این قضیه موضوع مناقشه و بررسی محافل بین‌المللی شده و شایعات مربوط به صلح نیز از همین قضیه

سرچشمه گرفته است. مسئله مزبور در مطبوعات ترکیه نیز مورد بررسی واقع شده و امروز (فالح رفقی آتای) سردبیر روزنامه نیمه رسمی (اولوس) مقاله‌ای در این باب نوشته و پس از این که می‌گوید شکست روسیه نیز مانند شکست فرانسه جنگ را به پایان نخواهد رسانید، چنین اظهار می‌نماید:

چون قطعه اروپا خلع سلاح شده و کلیه ایستگاه‌های دریایی و فرودگاه‌های آن زیر تصرف آلمان در آمده و تمام کرانه‌های آن مستحکم گردیده است، بنابراین تصور نمی‌رود که انگلیس برای تصرف آلمان ارتش خود را به اروپا پیاده کند؛ ولی از طرف دیگر اگر روسیه به کلی مغلوب شود، در آن موقع نیروی انگلیس چه در آسیا و چه در اروپا و چه در افریقا تماس حاصل خواهد نمود و در آن هنگام آلمان جبهه دیگری نداشته و به میل خود می‌تواند نیروی زمینی و هوایی خود را در هر کجا که بخواهد به کار اندازد. در آن موقع ما یک مرحله تازه و قطعی در این جنگ به چشم خواهیم دید. چون نیروی آلمان نسبت به نیروی انگلیس برتری دارد، پس از این، در هر کجا که متمایل باشد و صلاح ببیند، جبهه تازه‌ای ایجاد خواهد کرد. در آن موقع انگلیس با یک سلسله مشکلاتی مواجه خواهد شد که دامنه آن از جزایر انگلیس تا هندوستان توسعه خواهد داشت.

آیا در آن موقع نیروی زمینی امریکا با نیروی زمینی انگلیس شرکت خواهد نمود یا خیر؟ هنوز دلایلی در دست نیست که بتوانیم پاسخ مثبت یا منفی به این پرسش بدهیم ولی یک نکته قابل توجه را در مد نظر باید گرفت و آن عبارت از این است که هرگاه امریکا بخواهد در جنگ‌های آسیا و اروپا شرکت کند، ناگزیر است که دست ژاپون را در خاور دور باز نگذارد.

روسیه برای کشور عراق و کشورهای خاورمیانه مانند یک سد مستحکمی در برابر آلمان بود. ولی اکنون در نتیجه رسیدن آلمانی‌ها به قفقاز، انگلیس‌ها همان قدر در وحشت و نگرانی هستند که گویی آلمانی‌ها به جزایر انگلیس دست یافته [اند] به این معنی که انگلیس‌ها، در هردو حال ناگزیر می‌باشند، نیروی زمینی عظیمی ایجاد و آن را در مقابل حملات آلمان به کار اندازند.

از طرف دیگر احتمال می‌رود که نیروی محور در فصل زمستان به مصر حمله کند. ستاد ارتش انگلیس نیز متوجه این قضیه بوده و از حالا وسایل لازم [را] برای

مواجهه با حملات مزبور فراهم نموده است. اما راجع به عملیات جنگ‌های آینده در جبهه خاورمیانه به عقیده ما نیرویی که توانست آشوب طلبان (رشید عالی) را در عراق منکوب و کشور ایران را نیز تصرف نماید، به هیچ وجه قادر نیست که از حملات آلمان به کشورهای خاورمیانه جلوگیری کند. بنابراین عملیات عراق و ایران را نمی‌توان با عملیات آینده آلمان مقایسه کرد.

از این جهت ملاحظه می‌نمائیم که انگلیس‌ها مسئله کمک به روسیه را مورد توجه ویژه قرار داده و حتی الامکان تصمیم دارند که جنگ‌های روسیه طولانی شده و در نتیجه ارتش آلمان بر اثر نبرد با ارتش شوروی ضعیف گردد. هرگاه انگلیس بنا به درخواست سرلشکر (ویگان) کلیه نیروی خود را به جبهه فرانسه می‌آورد، در این موقع دیگر قادر نبود سر و صورتی به نیروی خود داده و آن را برای جنگ با آلمان حاضر نماید.

به طوری که محافل ارتشی جهان معتقدند تا موقعی که انگلیس از کفایت نیروی دفاعی جزیره خود اطمینان حاصل ننماید، غیرممکن است نیروی خود را به نقاط دیگر انتقال بدهد.

(فالح رفقی آتای) در پایان مقاله خود چنین اظهار می‌دارد: در سال ۱۹۴۲ جنگ به مرحله قطعی خود خواهد رسید. سقوط فرانسه جنگ را خاتمه نداد. بنابراین سقوط مسکو و یا از بین رفتن روسیه این جنگ را به پایان نرسانیده و هنوز مراحل بسیاری برای خاتمه این جنگ در پیش می‌باشد.

ما معتقدیم که جنگ‌های آلمان و انگلیس فوق‌العاده سخت و خونین خواهد بود، زیرا انگلیس برخلاف سال ۱۹۴۰ خیلی نیرومند شده و مدت یک سال و نیم از هر حیث تدارکات دیده و نباید نیروی آن را با نیروی انگلیس در موقع شکست فرانسه مقایسه نمود.

(اخبار رادیو برلن به زبان ترکی تکرار اخبار برنامه‌های رادیو برلن به زبان فارسی بوده است).

لندن

به زبان فارسی ساعت ۱۹/۴۵-۷/۲۵-۱۳۲۰

آخرین اعلامیه فرماندهی ارتش روسیه که امروز ظهر صادر شده، حاکی است که

نبرد در سراسر میدان به‌ویژه در منطقه مرکزی ادامه دارد.

اعلامیه روسی دیشب هم وضع امور را به‌همین وضع خبر می‌داد. روز چهارشنبه (۴۳) هواپیمای آلمانی و در مقابل (۲۶) هواپیمای روسی از بین رفته‌اند. چنین به‌نظر می‌رسد که شب چهارشنبه آلمانی‌ها در منطقه مرکزی راهی به‌درون خط دفاعی شکافته باشند، ولی معلوم نیست که تا چه حد می‌توانند از پیشروی استفاده کنند.

امروز در لندن خبر تازه‌ای از اوضاع روسیه نبود، اما بی‌شک خطری که متوجه پایتخت روسیه است، شدید می‌باشد. گزارش رسیده که سفارتخانه‌های مسکو به‌نقطه نامعلومی در خاور عزیمت می‌کنند، ولی پایه‌وران امریکایی در «واشنگتن» اظهار کرده‌اند که از حرکت سفیر ایالات متحده از مسکو خبر نداریم.

روزنامه روسی «ایزوستیا» می‌نویسد: با وصف این که آلمانی‌ها می‌خواهند به‌سرعت از حملات خود نتیجه بگیرند، پایداری سپاهیان روسی مانع است. روح سپاهیان روسی شکست نخورده و دشمن نتوانسته است مقاومت آنان را از بین ببرد. ارتش میان مردم ذخایر بی‌شمار دارد و مردم عزم جزم کرده‌اند که از میهن و آزادی خود دفاع کنند و با این که دشمن موقتاً کامیابی حاصل نموده، ما داریم حاضر می‌شویم که مدتی مدید بجنگیم.

اعلامیه‌های روسی حاکی است که در نقاط متصرفی آلمان در کشور شوروی عملیات جنگجویان غیرمنظم روسی شدت دارد و محصولات صنعتی به‌سرعت قوت می‌گیرد و این فزونی مخصوصاً در محصولات اسلحه‌سازی بیشتر مشاهده می‌شود و در چندین مورد صددرصد محصولات زیاد شده است.

دیشب رادیو آلمان ادعای رومانی را که (اودسا) را تصرف نموده خبر داده است. در «لنین‌گراد» برف می‌بارد و مه شهر را گرفته و سپاهیان شوروی به‌تلافی حملات دشمن حمله می‌کنند. در ناحیه‌ای از این منطقه روس‌ها دشمن را غافلگیر کرده و یک موقع حصین^۱ را پس گرفته‌اند.

دیشب بمب‌افکن‌های انگلیسی باراندازه‌های «دونکرک» و «استاند» و «کاله» را بمباران نمودند.

۱. موقع حصین: موضع استوار، موضع استراتژیک و مهم.

اعلامیه وزارت هواپیمایی انگلیس آگهی می‌دهد، در این عملیات چهار هواپیمای انگلیسی مفقود شده‌اند. دیروز هواپیماهای جنگی گشت‌زن انگلیسی برفراز «هلند» و «مانش» و فرانسه پرواز نموده و از جمله بریک کشتی و یک انبار بنزین و یک قطار [راه] آهن حمله بردند. انبار بنزین و قطار آتش گرفته و یک هواپیمای دشمن سرنگون و یک هواپیمای جنگی انگلیسی هم مفقود شده است. دیشب عملیات هوایی دشمن برفراز انگلستان خفیف بود و عده معدودی از کرانه خاوری گذشتند، ولی گزارشی از بمب‌افکنی نرسیده است. دیروز غروب یک بمب‌افکن دشمن سرنگون گردید.

از «توکيو» خبر رسیده است که سرلشکر «هیدکی توجو» پیشوای حزب امپریالیست که در کابینه شاهزاده «کونویه» وزیر جنگ بوده، عهده‌دار تشکیل کابینه شده است. این شخص پنجاه و هفت سال دارد و گزارش بنگاه‌های خبرگزاری مشعر است که از هواخواهان مشهور آلمان می‌باشد.

مطبوعات ژاپن می‌گویند این تغییر به معنی تغییر سیاسی مملکت نیست، ولی در روش کشور دخالت دارد. روزنامه‌ها مذاکرات با ایالات متحده را رضایت‌بخش نمی‌دانند.

دیشب در «واشنگتن» اعلام شد که دو زیردریایی امریکایی به موجب قانون وام و عاریت به نیروی دریایی انگلستان انتقال داده شده است. سرهنگ «نوکس» اظهار داشت، هر دو زیردریایی در اقیانوس اطلس به کار مشغولند و پیش از این که از آب‌های حیطه ایالات متحده خارج شوند، به دست ناوگان انگلیس تحویل می‌شوند. ایالات متحده، پنجاه ناوشکن به انگلستان داده و از آن پس این اولین بار است که ناو به نیروی دریایی انگلیس انتقال می‌دهد.

همچنین یک ناو هواپیمابر، موسوم به «هونت» دوشنبه به کار مشغول می‌شود. این ناو در دسامبر گذشته به آب انداخته شد و همان وقت درباره آن گفته شد، از نیرومندترین طراز خویش در کلیه جهان است.

به پیغام یک خبرگزاری که الساعه رسیده [است] وزارت دریاداری [ایالات] متحده آگهی داده، ناوشکن امریکایی «کونی» در [پانصد و پنجاه] (۵۵۰) کیلومتری جنوب

باختری جزیره «ایسلند» به گشت زنی مشغول بوده و به آن اژدر^۱ پرتاب شد. از آسیب دیدگی کارکنان آن گزارش نرسیده و ناوشکن توانست به سیر خود ادامه دهد. دو نفر از کارمندان وزارت خارجه فرانسه از کار در حکومت «ویشی»^۲ کناره گرفته‌اند. این دو نفر دبیر اول و دوم فرانسه در «دوبلن»^۳ پایتخت «ایرلند» هستند و اظهاریه‌ای داده‌اند که چون دولت مانع آزادی است، نمی‌توانیم به خدمت ادامه دهیم. در این بین «پتن» سیاست انتقامجویی [را] تعقیب می‌کند و «الادیه» و «رینو» و «لئون بلوم» و «کاملن» در قلعه‌ای زندانی شده‌اند و چنین به نظر می‌رسد این مقدمه اقدام به کیفر دادن است. بهانه اعمال سویی است که به آن‌ها نسبت می‌دهند و مربوط به پیش از انکسار فرانسه است. این حکم شورای دادگستری مربوط به امور سیاسی می‌باشد و غیر از محکمه‌ای است که در شهر «ریوم» تشکیل یافته است. شورای تازه، توصیه نموده که در قلعه زندانی نمودن آن اشخاص اجرا شود و «پتن» هم پذیرفت. محکمه «ریوم» به زودی تشکیل می‌شود و چنین به نظر می‌رسد که می‌تواند کیفرهای شدیدتری اجرا دارد.

اولیای پرتقال^۴ راجع به غرق‌کشی «کرتل زال» پرخاش نموده‌اند. روزنامه «اکسجنس تلگراف» از «لیسبون» خبر می‌دهد، ناخدای کشتی گفته بود، اگر فرمانده زیر دریایی کشتی مزبور را غرق نکند، خود ناخدا فرمان خواهد داد، بارهای کشتی را به آب بریزند و کشتی را به هر بندر که می‌خواهند بفرستند، ولی فرمانده زیر دریایی قبول نکرده، به این جهت مطبوعات پرتقال خشمناک هستند.

خبر تازه از «لیبی» کم است. اعلامیه بعد از ظهر ستاد نیروهای انگلیس در قاهره حاکی است که دیروز با بدی هوا، گشت‌زن‌ها فعال بوده‌اند. امروز متجاوز از ده هزار نفر کارگر نیروی را به اجبار به جاهای دیگر فرستاده‌اند که در دستگاه جنگی آلمان کار کنند.

۱. موشک.

۲. Vichy منطقه‌ای در جنوب شرق پاریس. این منطقه توسط چارلز هفتم در سال ۱۴۴۰ به تصرف درآمد. در نتیجه متارکه جنگ فرانسه با آلمان در سال ۱۹۴۰ در دوم جولای پایتخت شد و تا زمان اشغال کامل فرانسه به وسیله آلمان در نوامبر ۱۹۴۲ مقر حکومت بود. (فرهنگ جغرافیایی وبستر، ۱۹۸۰).

۳. دوبلین.

۴. پرتقال: کشور جمهوری واقع در جنوب غربی اروپا در مغرب شبه جزیره ایبری.

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۳ ماه جاری

برنامه اول رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۱۲/۱۰ - ۱۲/۹/۱۳۲۰

در صحرای باختری جنگ‌های سخت ادامه دارد و طرفین اکنون چنان به یکدیگر نزدیک شده‌اند که حقیقت اوضاع روشن نیست.

آخرین خبرهای واصله حاکی است که بین نیروهای آلمان ارتباط برقرار گردیده ولی این یک نوع موفقیت محلی است. نیروی هوایی انگلیس به پشتیبانی از نیروی زمینی پرداخته و لاینقطع به حملات خود ادامه می‌دهد. تانک‌ها، زره‌پوش‌ها و دستجات سربازان دشمن پیوسته هدف بمب‌های هواپیماهای انگلیسی واقع شده و به دشمن تلفات زیادی وارد آمده است. در «سیدی رازق» و «بردیا» بیش از نقاط دیگر دشمن گرفتار بمب‌های هواپیماهای انگلیس گردیده و تأسیسات بندری و کشتی‌رانی دشمن در «بن غازی» هم از این بمباران‌ها بی‌نصیب نمانده‌اند.

در طی جنگ‌های هوایی افریقای شمالی، هشت هواپیمای محور سرنگون گردیده و به چندین هواپیمای دیگر دشمن هم آسیب سخت وارد آمده است.

نیروی دریایی انگلیس در دریای مدیترانه فتح شایان دیگری نموده و یک کشتی مهمات‌رسان دشمن را به قعر دریا روانه کرده است.

دیروز صبح یک واحد از نیروی دریایی انگلیس به یک کشتی دشمن موسوم به «ادریاتو» برخورد و فوراً آن را با توپ و گلوله غرق نموده، سپس با یک کشتی

نفتکش دشمن که یک ناو مخزب آن را پاسبانی می کرده، تصادف و هردو در مدت بسیار کوتاهی به زیر آب روانه می شوند. چند نفر از سرنشینان این کشتی ها نجات داده شده و به نیروی دریایی انگلیس هیچ آسیبی وارد نیامده است. خبر رسیده که یک زیردریایی یونانی در آب های «کرت^۱» به یک کشتی دشمن اژدر زده و آن را غرق نموده است.

لازم به تذکر است که همین دسته از نیروی دریایی انگلیس، چند هفته قبل هم دوازده کشتی دشمن را غرق کرده بود.

برنامه دوم رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۲۰/۹/۱۲-۱۶/۴۵

خبرهای واصله از جبهه روسیه حاکی است که آلمانی ها هنوز به فرار خود از جبهه «روستوف^۲» ادامه داده و روس ها هم آن ها را تعقیب می کنند. نیروی آلمان که اکنون خود را به «تاگانروک^۳» رسانیده در یک زاویه بسیار تنگی گیر کرده است.

رادیو مسکو خبر داده [است] که تلفات آلمانی ها در جنگ های «روستوف» یعنی هنگام عقب نشینی آن ها به بیست و یک هزار تن بالغ است.

خبرنگار روزنامه «ایزوستیا» آگهی می دهد که میدان های جنگ پر از اجساد آلمانی است و روس ها چندین قریه دیگر را پس از تصرف «روستوف» به دست آورده اند.

«لزوفسکی» در طی اظهارات اخیر خود خاطر نشان نمود که این شکست آلمان ثابت نمود کلیه سخنان آلمانی ها که ارتش آلمان مغلوب نشدنی [است] پوچ می باشد.

ابلاغیه مسکو حاکی است که در اطراف مسکو باز هم حملات دشمن دفع

1. Crete. Greek island in E mediterranean sea. (webster's New Geographical Dictionary, 1980, P: 298).

۲. Rostov بخشی از روسیه واقع در شمال شرقی شهر مسکو. همان، ص ۱۰۲۸.

۳. Taganrog. شهری در جنوب غربی رستوف. همان، ص ۱۷۵.

گردیده، ولی آلمانی‌ها به شدت حملات خود به مسکو افزوده‌اند. حمله آلمانی‌ها به مسکو برای آن‌ها خیلی گران تمام می‌شود و معلوم نیست کاری را که به عهده گرفته‌اند، بتوانند انجام دهند.

در جبهه (ولوکولومسک^۱) اوضاع بسیار وخیم بوده، ولی روس‌ها هنوز ایستادگی می‌کنند.

در سمت «لنین‌گراد» (۸) تانک و (۱۴) توپ و دو دستگاه بی‌سیم از دشمن به غنیمت گرفته شده است.

«بقیه اخبار برنامه دوم رادیو دهلی به زبان فارسی تکراری بوده است»

برنامه سوم رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۲۰-۱۲/۹/۱۳۲۰

ژنرال «سیکورسکی» وارد مسکو گردیده و در صدد می‌باشد که سپاهیان از لهستانی‌های مقیم روسیه تشکیل دهد تا دوش به دوش سربازان سرخ با آلمان جنگ نمایند.

رادیوی آلمان دیشب اعتراف نمود که پادگان شوروی در جبهه «لنین‌گراد» چندین مرتبه سعی کرده‌اند که خطوط آلمانی‌ها را درهم بشکنند.

اوضاع خاور دور هنوز بهبودی نیافته و ژاپن در [بیست و چهار] (۲۴) ساعت اخیر وارد خانه «چه کنم»^۲ شده است. زیرا از یک طرف ورود کشتی‌های انگلیسی به «سنگاپور» و از طرف دیگر پرسش «روزولت» از ژاپن که اعزام سپاهیان به «هندوچین» برای چیست [؟] بیشتر از هر چیز ژاپن را در هراس انداخته است.

بنگاه‌های تبلیغاتی آلمان که در دروغ گفتن دلیری شایانی به خرج می‌دهند و همیشه هم مشت آن‌ها باز می‌شود، دیشب اظهار داشتند که عده حجاج خیلی کم شده است و حال آن که حکومت هندوستان تاکنون وسایل مسافرت [یازده هزار

۱. Volokolamsk. شهری واقع در غرب شمالغرب مسکو که در ۲۲ نوامبر ۱۹۴۱ به تصرف نیروهای

آلمان درآمد ولی در زمستان ۳-۱۹۴۲ بازپس گرفته شد. همان، ص ۱۳۰۳.

۲. طعنه طنزآمیز، مراد حیرانی، بلا تکلیفی و سرگردانی است.

و پانصد] (۱۱۵۰۰) نفر حجّاج را از هند فراهم کرده و تا به حال سه کشتی حامل حجّاج حرکت کرده است.

***

خانم‌ها - آقایان، امشب قدری در اطراف قدرت صحبت می‌کنم. قدرت آن چیزی است که تقریباً تمام موجودات جان‌دار در جستجوی آن بوده و چیزی است که به وسیله آن آمال و منویات هرکس اجرا می‌گردد و هرکس از خدا درخواست می‌کند که به آن برسد. طفل از همان روزهای اول یعنی از همان روزهایی که خود را می‌شناسد، در صدد قدرت نمایی برآمده و به خیال خودسری می‌افتد و در این وقت است که اولیاء اطفال باید از آن جلوگیری کنند.

قدرت؛ عزت، قدرت؛ آقای؛ قدرت؛ توانایی و بسا چیزهای دیگر می‌آورد. قدرت، معایب را می‌پوشاند و حق را به صورت ناحق و ناحق را به صورت حق جلوه می‌دهد. اما قدرت دو قسم است. پسندیده و ناپسندیده ولی به قول ظهیرالدوله از همه بهتر قدرت عشق است.

خلاصه قدرت، وقتی توسعه یافت، دیکتاتوری از آن برمی‌آید و ظلم، که آن هم عاقبت ندارد. با هزاران دلیل می‌توانم برای...^۱

***

... روسیه از دولت افغانستان درخواست نموده‌اند که اجازه دهد از راه افغانستان مواد جنگی به روسیه بفرستند.

اخبار واصله از فلسطین حاکی است که وضعیت آن کشور برای انگلیسی‌ها خیلی خطرناک شده و در حیفا و چند شهرستان دیگر فلسطین زدوخوردهای خونینی بین دستجات مسلّح عرب، که فراریان عراقی نیز جزو آنها می‌باشند و سربازان انگلیسی رخ داده و اعراب به نیروی پادگان انگلیس در یکی از نقاط نزدیک (حیفا) حمله کرده و دوازده سرباز انگلیسی را کشته‌اند.

۱. صفحات ۱۸ الی ۱۱ از میان یادداشت‌های اصلی افتادگی دارد و بقیه مطالب از صفحه ۱۲ شروع می‌شود.

توکیو

به زبان انگلیسی ساعت ۳۰/۲۱-۱۲/۹/۱۳۲۰

توکیو - اعلامیهٔ فرماندهی نیروی هوایی ژاپن در خاک چین حاکی است که بمب افکن‌های ما مرکز شهرستان «شانسی»^۱ را که نظر به واقع بودن آن در جادهٔ اصلی سیبری و «چونگ کینگ»^۲ حایز اهمیت لشکرکشی می‌باشد، به وجه موفقیت آمیزی بمباران نموده‌اند. در نخستین حمله‌ای که به خطوط آهن و ایستگاه‌های راه آهن «چونگ کینگ» شد، در اثر فروریخته شدن بمب‌های انفجاری، متجاوز از سه کیلومتر ریل به خط مستقیم از خط خارج گردیده و از حیث ارتفاع افتاده است. ضمناً به چندین انبار مهمات و سوخت نیز حمله شده و آتش سوزی‌های بزرگ و دامنه‌داری تولید گردیده است.

واشنگتن - دریا سالار «نمورا» سفیر کبیر ژاپن و «کورو سو» فرستادهٔ ویژه ژاپن به امریکا روز سه شنبه قریب نیم ساعت با «کردل هول» وزیر خارجهٔ امریکا مذاکره نمودند.

«نمورا» از طرف دولت متبوعه خود اطمینان داد که تا جایی که به منافع و حیثیت ژاپن در اقیانوس ساکن^۳ و خاور دور لطمه وارد نشود، دولت نامبرده حاضر به فداکاری در راه صلح خواهد بود. گرچه دولت ژاپن برای حفظ موقعیت کنونی حتی المقدور از جنگ احتراز خواهد کرد ولی ملت که به حفظ منافع و حیثیت ملی خود بی نهایت علاقه مند می‌باشد، با بی صبری تمام منتظر نتیجه مذاکرات می‌باشد.

واشنگتن - خبرگزاری آلمان اطلاع می‌دهد، گرچه از جریان مذاکرات امریکا و ژاپن آتیه و خیمی جهت اقیانوس ساکن پیش بینی می‌شود، ولی باید دانست که در صورت به هم خوردن اوضاع و شکسته شدن آرامش این قسمت جهان، مسئولیت قضیه متوجه شخص «روزولت» خواهد بود. زیرا به طور قطع هشتاد درصد نفوس امریکا مخالف جنگ و از آن گریزان می‌باشند. در اغلب محافل سخنرانی‌های

۱. shansi، ایالتی در شمال شرق کشور چین.

۲. chungking یا chung ching شهری در جنوب کشور چین.

۳. آرام.

شدیداللعنی بر علیه جنگ شده و عموماً از رویه «روزولت» تنقید می نمایند. بعضی از روزنامه ها می نویسند، گرچه در این اواخر در اثر سوء تفاهات یا انگشت های آشوب طلبان خارجی بعضی زدوخوردهای مختصر مرزی بین دولت شوروی و ژاپن روی داده، ولی با این وصف نباید تصور نمود که حل این قضایا به وسیله مذاکرات مستقیم دوستانه امکان پذیر نمی باشد. دور از عقل و منطق است که امریکا بخواهد از اختلافات دو دولت همسایه آسیایی استفاده غلط نموده و در منطقه آرام جهان آتش جنگ را روشن نماید.

سنگاپور - اخیراً باز عده زیادی نیروی زلاندی و استرالیایی به پادگانان محلی افزوده گردیده و از جمله ناوگانی که اخیراً اضافه شده یک رزمناو پنج هزار و پانصد تونی^۱ انگلیسی می باشد که در سنگاپور لنگر انداخته است.

لندن - وزارت دریاداری انگلیس اعلام داشته است که یک ناو [نه هزار و چهارصد] (۹۴۰۰) تنی آلمانی در خلیج «گاسکنی»^۲ مورد اصابت بمب یک هواپیمای بمب افکن انگلیسی واقع گردیده است.

۱. تنی.

۲. خلیج بیسکای (Biscay) یا خلیج گاسکنی (Gascony) در اقیانوس اطلس، غرب ساحل فرانسه و شمال ساحل اسپانیا واقع شده است.

بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز

معرفی هیئت دولت جدید به حضور اعلیحضرت همایونی و مجلس شورای ملی

آقای فروغی دیروز غروب مطالعات خود را نسبت به انتخاب وزیران جدید پایان دادند و اوایل شب هیئت وزیران را حضور اعلیحضرت همایونی معرفی نمودند.

وزیران جدید مدتی در حضور همایونی بودند و اعلیحضرت نسبت به مسایل مهم کشور با هیئت دولت مذاکراتی نمودند، سپس آقایان وزیران جلسه تشکیل داده و مدتی پیرامون کارهای جاری کشور مطالعه و شور می نمودند.

***

ساعت ده و نیم صبح امروز آقای نخست وزیر و آقایان وزیران جدید در مجلس حضور یافتند. یک ساعت به ظهر مجلس تشکیل گردید و آقای نخست وزیر کابینه جدید را از این قرار به مجلس معرفی نمودند:

وزیر فرهنگ	آقای تدین
وزیر بهداری	آقای باقر کاظمی
وزیر دادگستری	آقای مجید آهی
وزیر امور خارجه	آقای علی سهیلی
وزیر کشور	آقای سپهد احمدی
وزیر پیشه و هنر و بازرگانی	آقای گلشایان
وزیر جنگ	آقای سرلشکر احمد نخجوان

وزیر راه	آقای سرلشکر جهانبانی
وزیر کشاورزی	آقای علی اکبر حکیمی
وزیر دارایی	آقای دکتر مشرف نفیسی
وزیر پست و تلگراف	آقای حمید سیاح

صدور اعتبار هزینه خط آهن اهواز به خرمشهر

چون اعتبار هزینه ساختمان راه آهن اهواز به خرمشهر که در حدود صد و پنجاه (۱۵۰) میلیون ریال می باشد؛ صادر شده، از چند روز پیش مهندسین اعزامی مشغول مساحی و نقشه کشی جاده مزبور بوده و ممکن است تا اوایل ماه آینده نقشه کشی خط مزبور تمام و شروع به کارهای ساختمانی نمایند.

بازجویی از دانشجویان در اداره آگاهی

چون در بعضی از دانشکده ها، دانشجویان با موافقت اولیای دانشکده، انجمن ها و محافلی برای ایجاد الفت در میان خودشان و کارهای فوق برنامه، تشکیل داده بودند، از چند روز پیش مأمورین اداره آگاهی در محوطه دانشکده مشغول رفت و آمد بودند و به قرار اطلاعی که مخبر ما به دست آورده، چند تن از دانشجویان را به اداره آگاهی احضار نموده و از آنها بازجویی کرده اند.

این موضوع ایجاد نگرانی شدیدی در میان دانشجویان نموده است. ما توجه آقای وزیر فرهنگ و آقای رئیس کل شهربانی را به این موضوع جلب نموده و منتظریم که هرچه زودتر اقدامات لازم برای رفع نگرانی دانشجویان بنمایند.

***

(اغلب روزنامه های یومیه مرکز، اخبار فوق را به تفاوت درج نموده اند).

ترجمه از روزنامه «الاهرام» عربی چاپ (قاهره)

مورخه چهاردهم (۱۴) شوال ۱۳۶۰

توسعه راه‌های ارتباطیه در ایران جهت رسانیدن
کمکهای جنگی به روسیه

لندن، دوم نوامبر - «رویترا»

چند روزنامه انگلیسی راجع به اهمیت توسعه راه‌های ارتباطی ایران به منظور رساندن کمک‌های جنگی به روسیه شوروی، مقالاتی انتشار داده‌اند. روزنامه (دیلی میل) نوشته است که بدون شبهه پیروزی‌های آلمان در جبهه خاور، در نتیجه فعالیت دکتر «تودت» می‌باشد که عهده‌دار شده خطوط ارتباط عقب جبهه را برای رسانیدن کمک‌های فوری و حرکت نیروهای بزرگ تنظیم نماید. روزنامه مزبور اضافه نموده که به عقیده ما مهمترین نقطه‌ای که نیروی شوروی و انگلیس را به یکدیگر اتصال می‌دهد، مناطق جنوبی جبهه می‌باشد. چون هنگام ورود ارتش انگلیس در کارزار بر علیه آلمان در این منطقه نزدیک شده است. بنابراین لازم است که نیروی خود را در ایران با کلیه وسایل تقویت نموده و از این منطقه کمک‌های مؤثری به شوروی برسانیم.

اهمیت نفت قفقاز برای انگلیس

روزنامه (منچستر گاردین) نوشته است: چیزی که در روسیه «هیتلر» را بهره‌مند و ما را زیان می‌رساند، از دست رفتن چاه‌های نفت قفقاز می‌باشد ولی خوشبختانه نیروی انگلیس در ایران و در نزدیکی چاه‌های مزبور تمرکز داشته و وظیفه ما و حکومت هندوستان در این زمستان برای توسعه راه‌های ایران فوق‌العاده دشوار می‌باشد.

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

۱ - روزنامه ایران - شرحی زیر عنوان (معرفی کابینه آقای فروغی به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی) نوشته و متذکر شده است که آقای نخست وزیر دیروز، ساعت شش بعد از ظهر، هیأت دولت جدید را حضور اعلیحضرت همایونی معرفی نمودند و امروز نیز آقایان وزیران به مجلس معرفی خواهند شد. در خاتمه متذکر شده است که اکنون که مرد دانشمند و فیلسوفی دولت را تشکیل داده‌اند، امیدواری حاصل است که قدم‌های بلندی در راه پیشرفت امور برداشته شود.

۲ - روزنامه کوشش - شرحی زیر عنوان (لزوم امنیت کشور) نوشته و متذکر شده است: امروز احتیاجات کشور ما زیاد است که باید مرتفع گردد. ولی قبل از هر چیز امنیت لازم است و ما توجه دولت را به این موضوع جلب می‌کنیم که قبل از هر چیز امنیت را در کشور مستقر سازند.

۳ - روزنامه ستاره - شرحی نیز زیر عنوان (سانسور مطبوعات) به امضای «عمیدی نوری» نوشته و متذکر شده است که سانسور مطبوعات برای کشور مضر است و باید جراید آزاد باشند که معایب را بنویسند و خائن و خادم را معرفی نمایند تا هر کس به وظیفه خود رفتار کند.

۴ - خلاصه مذاکرات مجلس: حاکی است که جلسه به ریاست آقای اسفندیاری تشکیل [گردید] و بعد از تصویب صورت جلسه پیش،^۱ آقای رئیس‌الوزراء، آقایان وزراء را به مجلس معرفی نمودند.

ترجمه از روزنامه «جیوالیش کراتیکل» به زبان انگلیسی

چاپ (نیو آرک) ^۱ یکی از شهرستان‌های امریکا

مورخه بیست و نهم (۲۹) اوت ۱۹۴۱

موقوف شدن تهدید نازی بر اثر ورود نیروی متفقین به خاک ایران
تسکین خاطر شصت هزار یهودی

استانبول

در این هفته که بر اثر هجوم نیروی روسیه و انگلیس به خاک ایران به نفوذ عمّال نازی که در لباس کارشناس و جهانگرد به آن کشور رخنه نموده بودند؛ خاتمه قطعی داده شد، جامعه شصت هزار نفری کلیمیان ایران با سایر عناصر دموکرات طلب که از تهدید روزافزون افراد ستون پنجم نازی دچار بیم و اضطراب گردیده بود، نفس راحتی از دل کشیدند.

یکی از نتایج فرعی ورود سپاهیان انگلیسی و روسی به خاک ایران بسته شدن آخرین درب فعالیت‌های محور بر علیه موقعیت انگلیس در خاور نزدیک است که با انجام آن به استحکام وضعیت (فلسطین) بیش از پیش کمک شده است؛ چه، پیش از این پیش آمد، در نتیجه اشغال «سوریه»، یک بار دیگر هم از طرف نیروی متفقین راجع به تحکیم وضعیت «فلسطین» اقدام دیگری به عمل آمده بود.

بیشتر از شصت هزار تن [از] کلیمی‌های ایران در شهرهای بزرگ استقرار دارند که از آن جمله ده هزار نفر آنان در تهران، پایتخت ایران و بقیه در مشهد، تبریز، اصفهان، سکونت دارند.

تبریز یکی از نخستین هدف‌های تمرکز نیروی شوروی بوده است.

۱۳ - آذر ۱۳۲۰

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۳ ماه جاری

برنامه دوم رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۱۸/۳۰ - ۱۲/۹/۱۳۲۰

امروز فرماندهی ارتش آلمان شماره اسیرانی را که در افریقای شمالی در جنگ‌های اخیر گرفته شده و مقدار زره‌پوش‌هایی را که نابود و یا به غنیمت نیروی آلمان درآمده است، خبر داد.

از روز شروع جنگ افریقا تاکنون، (۹۰۰۰) سرباز و سه تن سرتیپ از انگلیسی‌ها گرفته شده و به علاوه تلفات سنگینی به آن‌ها وارد گردیده و (۸۱۴) تانک انگلیسی نیز به غنیمت گرفته شده و یا نابود گردیده‌اند. تا چه اندازه این تلفات برای انگلیس‌ها ناگوار می‌باشد، از این جا پیدا است که هر یک سرباز انگلیسی و یا زره‌پوش را باید با پیمودن هزاران کیلومتر از راه دریا و صدها کیلومتر از راه خشکی به میدان جنگ برسانند. از دست دادن زره‌پوش‌ها برای دشمن ضربت سختی است که باز به انگلیس وارد آمده است و دیگر انگلیسی‌ها با نداشتن وسایل حمل و نقل نخواهند توانست نیروهای خود را در جاهای لازم تمرکز دهند. به همین جهت از بنیه جنگی انگلیسی‌ها، بی‌اندازه کاسته شده و دیگر نمی‌توانند به نقشه‌های خود ادامه داده و حملات خود را دنبال نمایند.

از طرف دیگر هواپیماهای آلمانی کاملاً مواظب می‌باشند که به نیروهای کمکی و وسایل باربری دشمن آسیب برسانند.

هواپیماهای آلمانی پی‌درپی به وسایط نقلیه دشمن که حامل مهمات هستند، در

جاده «مرسی مطروح»^۱ حمله کرده و آن‌ها را نابود می‌نمایند. همچنین به ستون‌های سربازان و مراکز گردآمدن دشمن دائماً حمله نموده و به‌عبارت‌آخری در هرکجا که انگلیسی‌ها خود را نشان دهند، فوراً مورد حمله قرار می‌گیرند. به‌نیروی دریایی انگلیس، در جنگ‌های افریقای شمالی نیز آسیب‌های سختی وارد آمده و ناوگان انگلیسی و کشتی‌های بازرگانی دشمن که مأمور رسانیدن مهمات بوده‌اند، تلفات و خسارات سنگینی دیده‌اند. مخصوصاً نابود شدن یک ناو هواپیمابر و خسارت دیدن چندین ناوشکن، باز ضربت سختی بوده که به انگلیسی‌ها وارد آمده است. مقامات نظامی آلمان خبر می‌دهند که جنگ‌های اطراف «روستوف» ادامه دارد. در میدان جنگ مسکو سپاهیان آلمانی باز هم به‌عمق زیاد در استحکامات دشمن رخنه کرده‌اند و ستون‌های سربازان دشمن در روی یخ دریاچه «لادوگا»^۲ بمباران شده‌اند.

از استانبول خبر می‌دهند که در اطراف اعمال نفوذ مأمورین انگلیسی نسبت به اعراب، اکنون خبر رسیده که انگلیسی‌ها پیوسته اعراب را تحت فشار قرار داده و در کار آن‌ها اشکالات زیاد روا می‌دارند. مثلاً اعراب «فلسطین» حق مسافرت به‌خارج را نداشته و اجازه بازرگانی به‌سختی به آن‌ها داده می‌شود و حال آن‌که جهودها هروقت مجاز هستند که به‌هرکجا میل دارند، مسافرت کرده و به‌بازرگانی بپردازند. اخیراً عده زیادی از جهودها، اجازه مسافرت و توقف در عراق را گرفته و امور بازرگانی عراق و «فلسطین» در دست جهودها افتاده است.

پیروزی‌های تازه‌ای که یک لشکر پیاده نظام آلمانی در جبهه مرکزی خاور به‌دست آورده، ثابت می‌کند که سرما و یخبندان و گل و لای روسیه ابداً مانع عملیات سربازان آلمانی نمی‌شود.

یک دسته از سربازان آلمانی در روز هشت (۸) آذر با عده زیادی از استحکامات بلشویک‌ها که در آن‌ها سربازان تازه‌نفس حاضر به‌جنگ بوده و تا مسافت زیادی

۱. Mersa Matrūh - جاده‌ای است ساحلی در شمالغرب کشور مصر، در جنگ جهانی دوم در سالهای

۴۳-۱۹۴۲ چند بار دست به‌دست گشت. (به‌نقل از کتاب فرهنگ جغرافیایی وبستر، ص ۷۴۰).

۲. لادوگا، Ladoga. دریاچه بزرگی است در شمال شرق لنینگراد که طی ماههای مهر تا اردیبهشت یخ

می‌بندد. (همان منبع پیشین).

مین‌گزاری^۱ شده بود، رو به‌رو گردیده، ولی این دسته از سربازان آلمانی تمام موانع را برطرف کرده و استحکامات بلشویک‌ها را درهم خرد نموده و مواضع آن‌ها را متصرف شده‌اند. [چهارده] (۱۴) توپ و [شصت و شش] (۶۶) مسلسل به‌غنیمت نیروی آلمان درآمده است.

برنامه سوم رادیو برلن به‌زبان فارسی

ساعت ۱۳۲۰/۹/۱۲-۲۰/۳۰

به‌طوری که از (توکیو) خبر می‌دهند، در طی نمایشاتی که به‌مناسبت روز سال عقد اتحاد ژاپن و چین و (منچوکوئو) داده شد، یکی از مردان سیاسی ژاپن به‌نام (اندو) در تالار (هی بیا) نطقی ایراد نموده و اظهار داشت که دولت ژاپن با کمال بی‌صبوری منتظر نتیجه مذاکرات (واشنگتن) می‌باشد و تأیید نمود که دولت (چونگ کینگ) و (هند هلند) کاملاً زیر نفوذ انگلیس و امریکا بوده و با اشاره به پیمان ضد کمونیسم که اخیراً دوباره در برلن تمدید گردیده و عده دیگری از دول وارد در این پیمان شده‌اند. (اندو) گفت: در اثر این پیمان نه فقط نظم نوین در اروپا برقرار می‌گردد، بلکه آسیای خاوری نیز شکل دیگری به‌خود گرفته و به‌طرز نوینی اداره خواهد شد.

نخست وزیر (استرالیا) به‌موجب اظهار خبرگزاری (رویتر) تأیید نموده که ناوشکن استرالیایی نام (پارامن‌تا) در اثر خوردن اژدر غرق شده و (۱۴۱) نفر افسرو سرنشینان این ناوشکن (۱۰۶۰) تنی ناپدید می‌باشند. مقامات انگلیسی، نابود شدن سرنشینان ناوشکن مزبور را حتمی می‌دانند.

به‌قرار اظهارات خبرگزاری (یونایتد پرس) مأمورین نیروی دریایی امریکا در (فیلیپین) پیاده شده و این مأمورین همان‌هائی هستند که (شانگهای) را ترک کرده بودند. اکنون به‌مأمورین مزبور دستور داده شده که برای تقویت پادگان (فیلیپین) اقدامات لازمه به‌عمل آورده و خود را حاضر برای هرپیش‌آمدی بنمایند.

به‌طوری که از پاریس خبر می‌رسد، چهارمین دسته داوطلبان فرانسوی، مرکب از (۱۲۰۰) نفر تحت فرمان سرهنگ (دوکرت) از (ورسای) برای جنگ در جبهه خاور

حرکت کرده و رهسپار خاور شده‌اند.

فرماندهی ارتش آلمان خبر می‌دهد، در جبهه مسکو با کمک دستجات بزرگ هواپیماهای آلمانی، نیروی پیاده نظام آلمان، با وجود پایداری سخت دشمن سرزمین‌های تازه‌ای تصرف کرده‌اند. در این پیکارها روی هم رفته، [بیست] (۲۰) زره‌پوش دشمن نابود گردیده‌اند. در آب‌های (فنلاند) یک کشتی باری بلشویک‌ها به مین تصادف [کرده] و غرق شده است. در آب‌های انگلیس، یک کشتی بزرگ بازرگانی دشمن بر اثر اصابت بمب آسیب دیده است.

در شب [دوازده] (۱۲) آذر نیروی هوایی آلمان به یک بندر واقع در کرانه جنوب باختری انگلیس حمله کرده است.

در پیکار با ناوچه‌های تندرو انگلیسی در دریای (مانش) کشتیهای مین جمع‌کن آلمانی، چند گلوله به دشمن انداخته و دشمن از جنگ کناره‌گیری نموده است. در کرانه‌های (استرالیا) یک جنگ دریایی بین زره‌دار آلمانی (کورموران^۱) و ناو (سیدنی) استرالیایی در گرفته است. زره‌دار آلمانی تحت فرمان نائوسروان (بت مرس) به دشمن مجهزتر از خود پیروزمند گشته و آن را غرق کرده است. ناو (سیدنی) [شش هزار و هشتصد و سی] (۶۸۳۰) تن گنجایش داشته و با [چهل و دو] (۴۲) افسر و [ششصد و سه] (۶۰۳) ملوان غرق می‌شود و در نتیجه آسیبی که به زره‌دار آلمانی وارد آمده بود و می‌باید پس از پیکار پیروزمندانه از آن صرف نظر شود، قسمت مهمی از سرنشینان آن توانستند خود را نجات داده و به کرانه (استرالیا) برسانند. این زره‌دار در پیکارهای دریایی تحت فرمان نائوسروان دلاور خود تاکنون عده زیادی از کشتی‌های بازرگانی دشمن را غرق کرده بود.

در افریقای شمالی نیروی انگلیس که در اطراف (طبروق^۱) در تنگنای محاصره کاملاً گیر کرده بودند و قسمت عمده آن نیوزلندی بود، قسمتی نابود و بقیه اسیر گردیده‌اند.

آنکارا

به‌زبان فارسی ساعت ۱۹-۱۲/۹/۱۳۲۰

بحران اوضاع خاور دور، هنوز به‌حال خود باقی بوده و نتیجه‌ای از تجدید مذاکرات (واشنگتن) به‌دست نیامده است. (روزولت) از نزدیک اوضاع را بررسی می‌نماید.

(روزولت) اظهار داشته است که دولت امریکا از دولت ژاپن، بعضی پرسش‌ها به‌عمل آورده و از جمله می‌خواهد بفهمد، ژاپن برای چه به‌نیروی خود در (هندوچین) افزوده است.

از منابع لندن اطلاع حاصل شده است که ژاپن بیش از میزانی که فرانسه ضمن پیمان منعقد شده بین خود و ژاپن تعیین و محدود ساخته، نیرو در (هندوچین) تمرکز داده است.

(کولونه) رئیس کمیسیون خارجه مجلس سنای امریکا در کنفرانس (وام و صرفه‌جویی) پیامی به‌شرح زیر به‌نخست وزیر ژاپن فرستاده است:

آقای نخست وزیر ژاپن، ما هم حقوقی داریم که باید تأمین شود. ما برای دفاع از حقوق خود از پیکار باکی نداریم. هرگاه ژاپن خواهان جنگ شده و مستلزم گردد که در اقیانوس کبیر آتش پیکار افروخته شود، ما بدون درنگ وارد کارزار شده و آن موقع خواهید دید که ما نیز ناوگانی داریم که در شلیک و حمله زبردست می‌باشند. من این بیانات را از روی یقین گفته و اظهاراتم ترجمه حال کلیه نمایندگان مجلس اعیان است.

روزنامه‌های ژاپن از رویه امریکا و زمامداران آن تنقید کرده و مسئولیت جنگ‌های آینده اقیانوس کبیر را به‌گردن (روزولت) انداخته‌اند.

روزنامه (کوکوشیمبون) می‌نویسد که: ما کلیه وسایل جنگی خود را آماده کرده‌ایم و از روزی که محاصره اقتصادی از طرف امریکا و انگلیس بر ما تحمیل گردید، قانون بسیج عمومی از طرف امپراتور به موجب ماده [پانزده] (۱۵) قانون اساسی به موقع اجرا گذارده شده و [ده] (۱۰) تصویب‌نامه دیگر در این مورد در شرف اجرا می‌باشد.

از مندرجات روزنامه‌های ژاپن استنباط می‌گردد که در موقعی که در (واشنگتن) مذاکرات ادامه دارد، ژاپن تدارکات جنگی می‌بیند و این نکته مسلم است که ژاپن زیر فشار محاصره اقتصادی امریکا و انگلیس به آه و ناله افتاده و تأثیر محاصره مزبور فوق‌العاده سنگین می‌باشد.

ژاپن در نتیجه محاصره اقتصادی امریکا و انگلیس متجاوز از [هفتاد و پنج] (۷۵) درصد، رسیده‌های^۱ خود را از دست داده است. به این معنی که ژاپن [هفتاد و پنج] (۷۵) درصد از رسیده‌های خود را از امریکا و انگلیس و مستملکات امپراتوری وارد می‌نمود و اکنون فقط بیست و پنج (۲۵) درصد از نیازمندی‌های ژاپن به این کشور وارد می‌شود. از طرف دیگر به همین میزان به فرستاده‌های^۲ ژاپن لطمه وارد شده و روی همین اصل، پنجاه درصد از کارخانجات ابریشم‌بافی که مهمترین صنایع ژاپن می‌باشد، بسته شده و این قضیه در حیات اقتصادی و اجتماعی ژاپن تأثیر نامطلوبی دارد. بنابراین تصور می‌رود که نمایندگان ژاپن در (واشنگتن) بیش از هر چیزی، برداشتن محاصره اقتصادی را از امریکا درخواست نموده‌اند، ولی اطلاع حاصل شده که امریکا به این شرط حاضر است محاصره اقتصادی را از ژاپن بردارد که ژاپن به (هندوچین) تعرضی ننماید. اما موقعی این درخواست از طرف ژاپن به امریکا پیشنهاد گردیده بود که نیروی ژاپن (هندوچین) را اشغال کرده بود.

به طوری که در بالا اشاره شد، ژاپن اقدام به تدارکات جنگی نموده و امریکا نیز در این مورد بیکار ننشسته است.

اوضاع خاور دور به قدری وخیم می‌باشد که (روزولت) مجبور شده طی هفته

۱. واژه «رسیده‌ها» به جای واردات، از واژه‌های مصوب فرهنگستان اول است.

۲. واژه «فرستاده‌ها»، بجای صادرات از واژه‌های مصوب فرهنگستان اول است.

اخیر چهار مرتبه، کابینه جنگ را تشکیل دهد. هرچند مذاکرات در واشنگتن مجدداً آغاز شده، ولی با این حال اوضاع خاور دور به شدیدترین مراحل بحران خود رسیده است.

ملاقات (پتن) و (گورینگ) و اظهاراتی که از طرف مقامات صلاحیت دار آلمان و فرانسه راجع به این ملاقات شده، مورد توجه جهانیان واقع [شده است] و در این باب روزنامه‌ها، تفسیرات زیادی نموده‌اند. بنا به اظهار محافل برلن، مسائلی که امروز محافل اروپا را علاقه‌مند ساخته، سه موضوع زیر می‌باشد:

۱- خطر بلشویک

۲- محاصره انگلیس

۳- مداخله امریکا در قضیه تشکیل اروپای نوین.

به طوری که از مفهوم اظهارات اولیای امور آلمان استنباط می‌شود، دولت آلمان این نظام را مستقر شده می‌داند. بنابراین باید یقین حاصل نمود که آلمان تصمیم دارد، زمام اروپا را در دست گرفته و فرمانفرمای این قاره شود.

محافل امریکا در این خصوص اظهار می‌دارند که قضیه خطر بلشویک، بهانه‌ای برای درهم شکستن روسیه است. مراد از محاصره انگلیس نیز مغلوب ساختن بریتانیا بوده و منظور آلمان از عدم مداخله امریکا در نظام نوین اروپا، هم برای این است که (هیتلر) آزادانه در اروپا هرچه دلش می‌خواهد بکند. بنابراین سه دولت معظم یعنی امریکا و انگلیس و روسیه برای نجات کشورهای زیر اشغال آلمان در اروپا، کمر همت به میان بسته و تصمیم دارند تا آخرین رمق خود بر علیه آلمان مبارزه نمایند.

***

لندن

به زبان فارسی ساعت ۱۹/۴۵ - ۱۲/۹/۱۳۲۰

آخرین اخبار رسمی که از وضع کارزار (لیبی) رسیده، حاکی است که در شدت نبرد تخفیف حاصل نشده و اکنون بیش از دو هفته است این نبرد جریان دارد.

اعلامیه بعد از ظهر ستاد نیروهای انگلیس در قاهره، حاکی است که پیکار در

سراسر عرصه کارزار، ادامه دارد. اگرچه بعد از یک رشته عملیات درخشان، مختصر نقصانی در نبرد حاصل شده، ولی کشتی‌های انگلیسی که از (الدوده) به عملیات پرداخته، ابراز فعالیت نموده و یک دسته از این کشتی‌ها عده‌ای از توپ‌های دشمن را نابود کرده‌اند. یک کشتی کوچک متعلق به دشمن که سعی می‌کرد به (حلفایا)^۱ و (سولوم)^۲ مهمات برساند، به وسیله هواپیماهای انگلیسی غرق شد. در ضمن زد و خورد، یک افسر بلندپایه آلمانی و چند افسر دیگر و عده‌ای سرباز اسیر گرفته شد. در تمام این عملیات، نیروی هوایی با نیروی زمینی پشتیبانی و همکاری مؤثر به عمل آورده و مواضع دشمن در (سیدی رازق) و (العدم) را بمباران نمود.

روز دوشنبه نیروی هوایی انگلیس برتانک‌ها و زره‌پوش‌ها و وسایل حمل و نقل دشمن حملاتی برد که منجر به کامیابی شد و نتیجه این حمله در (سیدی رازق) بروفق مرام^۳ بود و انبارهای مهمات دشمن در (بردیا)^۴ منفجر گردید. هواپیماهای شکاری انگلیسی در ضمن عملیات، (۸) هواپیمای دشمن را سرنگون نمودند. شب دوشنبه به تأسیسات لنگرگاه (بن غازی) نیز حمله برده شد و آتش سوزی در راه آهن و بناهای نظامی تولید و در این عملیات [هشت] (۸) هواپیمای انگلیسی مفقود گردیدند.

دیروز رسماً اعلام شد که عده اسیران ایتالیایی که از (غندار)^۵ گرفته شده [یازده هزار] (۱۱۰۰۰) ایتالیایی و [دوازده هزار] (۱۲۰۰۰) بومی می‌باشد. عده سربازان انگلیسی در (غندار) از نصف عده سربازان ایتالیایی کمتر بوده و تلفات آن‌ها نیز نسبتاً کم بوده است.

ادعای ایتالیایی‌ها مبنی بر این که پادگان (غندار) مدت شش ماه در مقابل نیروی انگلیس مقاومت کرده‌اند، پوچ است. آن چه مسلم می‌باشد، این است که تا پیش از شروع به این حمله، وضع هوا برای عملیات نظامی مساعد نبود و همین که هوا خوب شد با عده نسبتاً کمتری ایتالیایی‌ها از پا درآمدند.

۱. «وادی حلفا» در شمال سودان واقع است.

۲. Sollum = منطقه‌ای در منتهایله شمالغرب کشور مصر.

۳. مراد

۴. Bardiyah = منطقه‌ای در منتهایله شمالشرق کشور لیبی.

۵. قندار، شهری در شمال غربی اتیوپی.

فرمانده نیروی امریکا که اکنون در مصر است، اظهار داشته قریباً یک عده از مأمورین امریکایی، به شرق اقصی فرستاده خواهند شد تا مؤسساتی برای تعمیر و اصلاح ماشین آلات جنگی دایر نمایند و نیز گفته است نیروی هوایی امریکا قصد دارد، یک سرویس معین هوایی میان واشنگتن و مصر برقرار سازد.

نیروی دریایی انگلیس، یک ناوشکن و یک کشتی نفت کش و یک کشتی مهمات رسان ایتالیایی را در (مدیترانه) غرق کرده است و غرق این کشتی ها امر رسانیدن خواربار و مهمات را به ایتالیایی ها مختل ساخته است.

روز دوشنبه گروهی از ناوهای انگلیسی سر راه را بر کشتی مهمات رسان مزبور گرفته و به ضرب گلوله آن را غرق نمودند. کشتی مزبور دو هزار تن گنجایش داشت. اندکی بعد سر راه را بر کشتی نفت کش که [شش هزاروپانصد] (۶۵۰۰) تن گنجایش داشت گرفته و آن را نیز غرق کردند، یک ناوشکن هم که در بدرقه آن بود آسیب دید.

آخرین اعلامیه فرماندهی کل ارتش روسیه، حاکی است که دیروز و دیشب در سراسر عرصه کارزار، نبرد ادامه داشت. در بخش مسکو چندین حمله شدید آلمان دفع شده است و به دشمن تلفات سنگین وارد آمد، ولی این مطلب تأیید شده است که وضع امور هنوز دشوار می باشد و دشمن نیروهای عظیمی گرد آورده که مجدداً به حمله مبادرت نماید.

در بخش (ولوکولومسک) روس ها تانک های انگلیسی را به کار برده و کامیابی حاصل کرده اند و در امر درهم شکستن حملات دشمن تانک های انگلیسی دخیل بودند.

در بخش (روستوف) سپاهیان روسی که تحت فرمان مارشال (تیموشنکو) هستند می کوشند که دشمن را به منتها درجه شدت تعقیب نمایند و بلکه باقی مانده سپاهیان آلمانی را تار و مار کرده اند.

بنابر اطلاعی که تازه رسیده، آلمانی ها در بخش (روستوف)، [بیست و یک] (۲۱) هزار تن کشته و مجروح داشته اند.

راديو آلمان گفته است، روس ها در منطقه (لنین گراد)، به حملات خود ادامه می دهند.

از وضع کارزار شبه جزیره (کریمه) خبر تازه‌ای نرسیده است. مذاکره بین دو نماینده ژاپن و (کردل هول) دیروز هم ادامه داشت. (روزولت) در این مذاکره شرکت نموده و گفت: چرا دولت ژاپن عده سپاهیان خود را در (هندوچین) بیش از عده‌ای که به دولت فرانسه گفته بود رسانیده، و گفت در باب سیاست امریکا در شرق اقصی و یادداشتی که دولت امریکا به دولت ژاپن داده، تاکنون پاسخی نرسیده است.

برنامه اول رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۸/۵ - ۱۳/۹/۱۳۲۰

به موجب خبرهایی که از آنکارا رسیده است (رفیق سیدام) نخست وزیر ترکیه به زودی از مرخصی خود به آنکارا بازگشت خواهد نمود و محافل سیاسی آنکارا عقیده دارند که برخلاف تمام شایعات اخیر، نخست وزیر ترکیه به هیچ وجه خیال کناره گیری از کار و مقام خود را ندارد.

رفتار دولت فرانسه در قبال اوضاع خاور دور از اظهاراتی پیداست که محافل رسمی فرانسه نموده‌اند. به موجب اظهارات محافل رسمی فرانسه، در صورتی که در خاور دور پیش آمدهایی روی دهد، فرانسه با تمام قوا از منافع خود دفاع خواهد کرد و خطر از هرکجا که باشد، مواجه با دفاع سخت فرانسه خواهد شد. سیاست فرانسه مانند سابق ادامه یافته و تغییری در آن حاصل نشده است.

از استانبول خبر می‌دهند، وزیر مختار ترکیه در (استکهلم) که مدتی به عنوان مرخصی در ترکیه به سر می‌برد، از استانبول به عزم استکهلم، محل مأموریت خود حرکت کرده است.

روزنامه ژاپنی (یومیوری شیمبون) از (بانکوک) خبر می‌دهد در روز [یازده] (۱۱) آذرماه عده زیادی از ژاپنی‌ها با یک کشتی ژاپنی که نام آن گفته نشده (سیام^۱) را ترک نموده‌اند.

از سوریه خبر می‌رسد که مأمورین انگلیسی در (سوریه) فرمانی صادر کرده‌اند که

به موجب آن بیگانگان مقیم (سوریه) بدون داشتن پروانه ویژه حق اقامت را ندارند و آنهایی که از این بیگانگان نگاهداری کرده و یا از آن‌ها حمایت نمایند، مجازات سخت خواهند شد. از قرار معلوم علت اصلی این تصمیم این است که هنگام شورش عراق، عده زیادی از اعراب عراق وارد (سوریه) شده و انگلیسی‌ها اکنون می‌خواهند آن‌ها را دستگیر نمایند.

به زودی در (توکیو) سه کنفرانس اقتصادی بزرگ، فیما بین کشورهای آسیای خاوری تشکیل خواهد شد. این کنفرانس‌ها سه روز طول کشیده و نمایندگان ژاپن، منچوکوئو، مغولستان داخلی و چین شمالی در آن شرکت خواهند نمود. مذاکرات برای ایجاد پایه محکمی در اقتصادیات کشورهای ذی‌علاقه می‌باشد.

به طوری که مقامات نظامی آلمان خبر می‌دهند، یک دسته قوی از هواپیماهای آلمانی در روز [نهم] (۹) آذرماه شهر مسکو و مواضع مستحکم و بنگاه‌های اطراف مسکو را بمباران کرده‌اند.

(بقیه اخبار برنامه اول رادیوبرلن به زبان فارسی تکرار اخبار برنامه‌های شب گذشته بوده است.)

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۴ ماه جاری

تبرستان

www.tabarestan.info

برنامه دوم رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۱۸/۳۰ - ۱۳/۹/۱۳۲۰

گزارش دیروز فرماندهی ارتش آلمان نابود شدن سربازان محاصره شده انگلیسی را در جنوب خاوری (طبروق) خبر داد. در این قسمت (نیوزلندی)ها جنگ می کردند. پیکار شمال افریقا بار دیگر نشان داد که انگلیسی ها بار سنگین جنگ را به دوش ملت های دیگر می گذارند.

در بازداشتگاه های آلمانی تعداد اسیران هندی و نیوزلندی و افریقای جنوبی دائماً در افزایش بوده و در بین آنها کمتر انگلیسی دیده می شود. انگلیسی ها ملل دیگر را بیشتر در پیاده نظام به کار می برند و آنها غالباً بدون حمایت زره پوش مجبور به جنگ بوده ولی انگلیسی ها خود در نیروی موتوریزه خدمت کرده و در پیاده نظام دیده نمی شوند.

مقامات نظامی آلمان تذکر می دهند که از جنگ فرانسه تاکنون انگلیسی ها در هیچ جبهه ای به شخصه وارد کارزار نگردیده و در (دونکرک) نیز همه به خاطر داریم که انگلیسی ها اول خود را نجات داده و ملل دیگر را مجبور به قربانی دادن نمودند تا خود به راحتی فرار کنند.

جنگ های افریقای شمالی، بار دیگر وحشیگری و خونسردی انگلیسی ها را برای فدا کردن دیگران نشان داد که انگلیسی ها خود را در زره پوش های امن حفظ می نمودند.

دستگاه های تبلیغاتی انگلیس سعی می کنند که شکست انگلیس در (لیبی) را فتحی جلوه دهند.

مفسر رادیو لندن در روز [سی] (۳۰) آبان ماه اظهار داشت که: ما نشان خواهیم داد آلمانی‌ها چگونه در افریقای شمالی مغلوب خواهند شد. سه روز بعد رادیوی لندن اظهار داشت: جریان جنگ افریقای شمالی رضایت‌بخش بوده و آلمانی‌ها در تله‌گیر کرده‌اند و نیروی انگلیس [سیصد و بیست] (۳۲۰) کیلومتر پیشرفت نموده است.

به موجب خبرهای واصله از قاهره، وضعیت آلمانی‌ها خیلی بد و جای هرخوش‌بینی برای نیروی انگلیس باقی است. سه روز بعد روزنامه انگلیسی (استار) اظهار داشت: دشمن ضربت نابودکننده لازمه را دریافت کرده است. اما پریروز رادیوی قاهره مجبور گردید که اظهار دارد لشکر [پانزده] (۱۵) و [بیست و یک] (۲۱) آلمان در خاور (طبروق) به هم رسیده و (سیدی رازق) را تصرف نموده‌اند و آلمانی‌ها اولین مرحله پیکار در (لیبی) را بردند. حال که رادیوی قاهره اعتراف می‌کند آلمانی‌ها دوره اول جنگ را بردند، دیگر ما لزومی به افزودن خبرها نمی‌بینیم.

رادیوی ترکیه پریروز خبر داد که وضعیت انگلیسی‌ها در (لیبی) مشکل شده و مجبور گردیده‌اند برای جبران تلفات خود از (فلسطین) و (ماوراء اردن) دستجات بزرگی به مصر منتقل سازند. (فریزر) نخست وزیر نیوزلند اظهار داشته است: می‌ترسم در پیکارهای (طبروق) تلفات وارده به نیوزلندی‌ها کم نباشد و کاملاً حق هم دارد، زیرا مقامات نظامی آلمان تأیید نموده‌اند که تلفات وارده به ملتهای امپراتوری انگلیس در (لیبی) بسیار سنگین است و انگلیسی‌ها آن‌ها را مجبور می‌کرده‌اند که وارد در خط آتش آلمانی‌ها شده و به دیار نیستی بروند.

انگلیسی‌ها برای انحراف توجه جهانیان از شکست‌های خود در (لیبی)، نسبت به ژنرال (رومل) ناسزا می‌گویند. رادیوی لندن می‌گوید که: (رومل) افسری نالایق بوده و سابقه نظامی درخشانی ندارد. این خبر انگلیسی‌ها، نه فقط بی ادبی آن‌ها را می‌رساند، بلکه ناشی از حماقت آن‌ها است. ما و دوستان ما در خاور نزدیک از انگلیسی‌ها سؤال می‌کنیم، اگر (رومل) افسر نالایقی است، چرا آن قدر از او شکست می‌خورید. (رومل) کسی است که (ویول) را شکست داد و جانشینان او را هم تاکنون همیشه شکست داده است.

فرماندهی ارتش آلمان خبر می‌دهد، در بخش (دونتز) از حملات دشمن جلوگیری شده و تلفات سنگینی به دشمن وارد گردیده است. در جلو (لنین گراد)، باز از حمله دشمن که می‌خواست خط محاصره را بشکافد، جلوگیری به عمل آمده است. نیروی هوایی آلمان قسمتی از خط آهن (مورمانسک^۱) را ویران کرده و روز و شب به (لنین گراد) حمله نموده است.

سپاهیان (فنلاند) جزیره (هانکئو^۲) را تصرف کرده‌اند. هنگام فرار بلشویک‌ها از (هانکئو) کشتی سرباز بر [دوازده] (۱۲) هزار تنی بلشویک‌ها، موسوم به (استالین) بر اثر اصابت به مین آسیب دیده و دو ناوچه جلودار آلمانی که فقط هشتاد نفر سرنشین داشته، این کشتی را با خود به یک تکیه‌گاه آلمانی آورده‌اند. شش هزار سرباز با درجه‌های مختلف و مقداری اسلحه و غیره در این کشتی بوده است.

در دریای (مانش) یک ناوچه آلمانی، دو ناوچه تندرو انگلیسی را غرق کرده و به دو ناوچه دیگر آسیب رسانیده و ناوچه‌های دیگر آلمانی در جنگ شرکت کرده یک ناوچه توپدار را غرق و به یک ناوچه هم آسیب وارد آورده‌اند.

دیروز در افریقای شمالی جنگ بزرگی رخ نداده است. از روز بیست‌وشش نوامبر تا [دوم] (۲) دسامبر، نیروی هوایی و دریایی آلمان، [چهل و چهار] (۴۴) هواپیمای انگلیسی را سرنگون نموده و حال آن که فقط [شش] (۶) هواپیمای آلمانی ناپدید می‌باشند.

برنامه سوم رادیو برلن

به‌زبان فارسی ساعت ۲۰/۳۰ - ۱۳/۹/۱۳۲۰

مطبوعات اروپا در اطراف جنگ دریایی در کرانه (استرالیا) که در نتیجه رزمناو (سیدنی) غرق گردید، مقالاتی نوشته و متذکر شده‌اند که جای تعجب است که یک

۱. Murmansk = واقع در شمال غرب روسیه و بزرگترین شهر جهان که در منطقه قطب شمال قرار دارد.

(فرهنگ جغرافیایی وبستر، چاپ چهارم، ۱۳۶۴).

۲. Han-ko = در جنوب فنلاند و در دریای بالتیک واقع است.

کمک رزمناو آلمانی که تا چندی پیش فقط یک کشتی بازرگانی بوده، بتواند یک رزمناو استرالیایی را که دارای زره ضخیم بوده در مدت کوتاهی غرق نماید. مقامات انگلیسی اعتراف می‌نمایند که کشتی‌های زیر متعلق به انگلیس از طرف این کمک رزمناو آلمانی موسوم به (کورسوران) غرق گردیده‌اند: آنتونیا، ریش اونیون، افریکن استار، اورک لار، اوکلیا، گراف اسماین، دلانبیر، مریلیا، اسکامتس و کرب چس.

یک سروان انگلیسی که در افریقای شمالی اسیر شده، در پاسخ این که چرا نیروی انگلیس به این سختی در افریقای شمالی به جنگ پرداخته، اظهار داشته است: چون (مدیترانه) رگ حیاتی ما است و انگلیس را به هند و استرالیا و نیوزلند و غیره مربوط می‌سازد و سپاهیان آلمانی در شمال افریقا، نقطه خطرناکی را در دست گرفته‌اند. به همین دلیل است که انگلیسی‌ها از هیچ گونه فداکاری مضائقه ندارند. قسمت اخیر اظهار این افسر انگلیسی قابل توجه می‌باشد؛ زیرا انگلیسی‌ها جز فداکاری دیگران هرگز خود فداکاری نمی‌کنند و این موضوع در فرانسه و نروژ و یونان و سایر قسمت‌ها کاملاً ثابت شد. هندی‌ها، نیوزلندی‌ها، استرالیایی‌ها و اهالی افریقای جنوبی، باید برای منافع انگلیس فداکاری نمایند و همین انگلیسی‌ها هستند که به وسیله کسانی مانند آقای (محمدعلی فروغی) می‌خواهند، سربازان ایرانی را جزو عده‌ای درآورند که در راه منافع امپراتوری انگلیس جان سپارند.

نماینده مختار فرانسه، در سرزمین‌های متصرفی فرانسه، از دادن پاسخ به نمایندگان روزنامه‌های آمریکا، راجع به جزئیات مذاکرات بین (پتن) و (گورینگ) خودداری کرده است. معاون درباری انگلیس، اظهار داشته است که خطر جنگ در اقیانوس کبیر بسیار زیاد شده و آمریکا در ساختمان کشتی‌های خود تسریع می‌نماید؛ زیرا آمریکا احتمال می‌دهد که نیروی دریایی انگلیس قادر به فعالیت منتظره نباشد.

(پلاتن) وزیر مستعمرات فرانسه دیروز بعد از ظهر از افریقای شمالی فرانسه وارد (ویشی) گردیده و به نمایندگان مطبوعات اظهار داشت، از نقطه نظر نظامی آنچه باید بکنیم کرده‌ایم. به اندازه‌ای اسلحه و مهمات در افریقا گرد آورده‌ایم که برای جلوگیری از هر حمله‌ای کفایت می‌نماید و خواهیم توانست از هر جهت امنیت

امپراتوری فرانسه را حفظ کنیم.

محافل رسمی فرانسه خبر منتشره از طرف منابع انگلیسی را که صدهواپیمای فرانسوی به مصر رفته تا به نیروی (دوگل) ملحق گردند، تکذیب نموده و اظهار می‌دارند، این خبر بی‌اساس بوده و هیچ هواپیمای فرانسوی از خاک فرانسه خارج نشده است.

آنکارا

به زبان فارسی ساعت ۱۹ - ۱۳/۹/۱۳۲۰

امروز اخبار واشنگتن به شرح زیر بوده است:

(روزولت) اظهار داشته است که ترکیه از مقررات قانون وام و اجاره، استفاده خواهد کرد.

بیاناتی که (روزولت) در کاخ سفید برای کمک به ترکیه نموده به شرح زیر می‌باشد:

دفاع از ترکیه برای امریکا یک مسئله حیاتی و حایز اهمیت بوده و از این جهت دستور داده‌ام که نیازمندی‌های ترکیه با سرعت هرچه تمامتر تأمین گردد.

کارمندان کاخ سفید در پیرامون این بیانات مختصر، توضیحاتی نداده، ولی خبرگزاری (رویتر) از (واشنگتن) اطلاع می‌دهد که از منابع صلاحیت‌دار، آگهی حاصل نموده است که لوازم جنگی از چندی به این طرف به موجب قانون وام و اجاره از امریکا به انگلستان تحویل شده و انگلیس نیز به نوبه خود قسمت مهمی از آن‌ها را به ترکیه می‌فرستاد، زیرا مقررات قانون مزبور ایجاب می‌کرد که با این کیفیت جمهوری ترکیه از کمک امریکا استفاده نماید. لوازمی که تاکنون به ترکیه رسیده است، عبارت از کامیون‌های حامل توپ نوع (ایو) می‌باشد.

در (واشنگتن) تخمین زده می‌شود که کمک‌هایی که به ترکیه شده و می‌شود، عبارت از تانک و هواپیما و البسه نظامی و سایر لوازم جنگی می‌باشد.

بحران مذاکرات بین امریکا و ژاپن ادامه دارد. دیروز (کردل هول) در اطراف یادداشتی که دولت امریکابه (کورسو) و (نمورا) داده‌است، توضیحات زیر را داده است:

به منظور استقرار امنیت در اقیانوس کبیر، از آغاز بهار تا کنون، کوشش‌های زیادی برای ایجاد سازش بین امریکا و ژاپن به عمل آمده، ولی تا کنون به نتیجه رضایت‌بخشی نایل نشده‌ایم؛ زیرا دو قضیه اساسی باید حل و فصل شود که اول سیاستی می‌باشد که ژاپن پیش گرفته و آن متکی به فتح و تسلط و پایمال کردن مرزهای سایر کشورها و زیر سلطه قرار دادن ملل همسایه است.

رادبوی لندن در اطراف بیانات (کردل هول) اظهار داشته است، اظهارات مزبور در محافل لندن با بدبینی تلقی شده است.

رادبوی (توکیو) می‌گوید که (نمورا) سفیر ژاپن در (واشنگتن) به روزنامه‌نگاران اظهار داشته است که من و (کورسو) مذاکرات را تا آخرین مرحله ادامه خواهیم داد. زیرا ژاپن خواهان صلح بوده و برای حفظ آن از هیچ‌گونه اقدامی فروگذار نخواهیم کرد. (کردل هول) ضمن اظهار دیگر خود تصریح نموده که هنوز دولت امریکا پاسخ یادداشت خود را از ژاپن دریافت ننموده است.

سیاست ژاپن مانند سیاست (هیتلر) برقوه تکیه داشته و این سیاست با مرام اساسی امریکا که برقوانین دادگستری تکیه دارد، مخالف می‌باشد. بنابراین امید نمی‌رود که مذاکرات بین طرفین به نتیجه مطلوبه برسد.

لندن

به زبان فارسی ساعت ۱۹/۴۵ - ۱۳/۹/۱۳۲۰

در روسیه عقب‌نشینی آلمانی‌ها از (روستوف) به جانب مغرب در کرانه دریای (آزوف) ادامه دارد. دیشب از بخش جنوبی اعلامیه‌ای صادر شده بود که رادبو مسکو آن را انتشار داده و حاکی است که دسته‌های مستقل سپاهیان روسی به (تاگانروک) در [شصت و یک] (۶۱) کیلومتری مغرب (روستوف) رسیده و فعلاً در حوالی آن شهر زد و خورد ادامه دارد و متجاوز از چهل دهکده از آلمانی‌ها پس گرفته شده است. اکنون محقق است که ارتش آلمان به وضعی دچار اولین شکست شده که نمی‌تواند ساز و برگ و مهمات خود را ببرد و همه را به دور می‌ریزند. راه پر از تانک‌ها و گردونه‌ها و سایر لوازم است. این فتح بزرگ روسیه، نقشه آلمان را برای

هجوم به (قفقاز) چندین ماه به تأخیر انداخته و شاید به کلی آن امید را ختم کرده باشد. اما تأثیر آن در دستگاه تبلیغات آلمان این است که مطالبی سخیف‌تر از آنچه می‌گفتند، بگویند.

راديو (لیپزیک) امروز صبح به ایتالیایی‌ها می‌گفت: آنچه برسر نیروی شکست‌ناپذیر ما آمده، از جمله محالات بود. غافل از این که حتی برای خونخوارترین نیروی دنیا محال است که همیشه ملل آزاد را تحت اسارت نگاه دارد. در مسکو نبرد به شدت ادامه دارد. آلمانی‌ها جهد می‌کنند که پیش از سرمای سخت زمستان، مسکو مسخر شود ولی روس‌ها با رسوخ کامل مقاومت می‌نمایند و در چندین نقطه حمله به تلافی حمله نموده‌اند.

ناحیه‌ای که بیش از هر جا در آن نبرد شدت دارد، حول و حوش (ولوکولومسک) در شمال شرقی مسکو است.

در [بیست و چهار] [۲۴] ساعت اخیر وقفه کارزار (لیبی) مداومت داشته است. در یک زد و خورد مختصر سه تانک ایتالیایی تباہ گردیده‌اند.

دیروز گشت‌زن‌های انگلیسی فعال بوده و به دشمن آزار می‌رسانیدند. اعلامیه در پایان می‌گوید: نیروی هوایی در (کاپتسو) فعال بوده و همچنین در نزدیکی (سیدی رازق) حمله توأم با کامیابی نموده است.

ایالات متحده مصمم شده که به ترکیه طبق قانون وام و اجاره سلاحی که مورد حاجت ترکیه است تسلیم نماید. دیشب (روزولت) در (واشنگتن) اعلام داشت ترکیه که یکی از متفقین غیر متحارب انگلیس است، مدتی است از انگلستان اسلحه و از امریکا به توسط انگلستان اسلحه می‌گرفته و حالا به جای این که به توسط بریتانیا بدهیم، مستقیماً می‌دهیم تا بنیان دفاعی آن کشور مستحکم شود و در مقابل خطر تهدید آلمان آماده باشد.

برای این که ترکیه مشمول قانون وام و اجاره واقع شود، رئیس جمهور امریکا اظهار نامه‌ای صادر نموده که دفاع از ترکیه برای دفاع ایالات متحده ضروری است. شاید این اظهار در یک نظر مورد تعجب باشد که چگونه دفاع از ترکیه که این قدر از امریکا دور است، برای ممالک متحده ضروری است، ولی مختصر تأمل روشن می‌کند که سیاست خارجی امریکا، مطابق حکمت و به این جهت است که در دفاع

از آزادی مصر هستند. این تصمیم با اصل و اساس سیاست ایالات متحده را واضح می‌کند که هر کشور در هر جای دنیا وقتی در برابر سودای جهانگیری (هیتلر) حاضر به ایستادگی باشد، باید مورد مساعدت امریکا واقع شود و امریکا ثروت و صنعت بی‌پایان خود را در دسترس آن کشور می‌گذارد. اندکی قبل از اعلام این مطلب اطلاع مهم دیگری داده شده که حاکی از ازدیاد سریع تهیه وسایل دفاع است. کمیسیون مالی مجلس لایحه مالی تصویب نموده که به موجب آن هشت هزار میلیون دلار دیگر صرف وسایل دفاع شود. فعلاً کلیه اعتبار برای برنامه دفاع به ۶۸ هزار میلیون دلار بالغ می‌شود و مصارف خارج از این اعتبار در این یک سال به شانزده هزار و سیصد میلیون دلار بالغ شده است.

چنان که شنوندگان ارجمند مستحضرنند، مردم یوگسلاوی هنوز با جرئت کامل در برابر تحکم نازی‌ها ایستادگی می‌کنند. همین که در تابستان امسال، یوگسلاوی مغلوب کثرت عدد دشمن و قوت بیشتر شد، بسیاری از سپاهیان از این که خلع سلاح شوند، ابا کرده و برای این که با جنگ‌های غیرمنظم پنهانی مقاومت را مداومت دهند، در کوهستان‌ها و مواضع طبیعی جا گرفتند و حالا بربخش‌های وسیعی مسلط هستند و ایلغاران^۱ نازی جرئت نمی‌کنند پا بیرون شهرهای بزرگ بگذارند. این کار مایه مساعدت با روسیه و انگلیس شده، زیرا نیروی محور مجبور است، لشکرهایی در یوگسلاوی نگاه دارد و در غیر این صورت به میدان روسیه و (لیبی) می‌فرستاد.

در حقیقت کشور یوگسلاوی میدان جنگ است. اعلامیه دیشب نیروی یوگسلاوی حاکی بود که آلمانی‌ها در صدد برانداختن مقاومت برآمده و روز سه شنبه سه لشکر کامل آلمانی با تانک‌ها و هواپیماها بر مواضعی در درّه نزدیک رود (مراوه^۲) فرستاده‌اند. نیروی یوگسلاوی تحت فرمان سرلشکر (میخائیلوویچ) است و در جنوب (اوجیتسه) که در کنار رود (مراوه) است تمرکز دارد. آلمانی‌ها در قسمت مسخر شده فرانسه، اقدام بهیمی نموده‌اند. امروز صبح

۱. ایلغار: حرکت سریع سپاهیان به سوی دشمن، دهخدا، ج سوم، ص ۳۲۰۴.

ایلغاران: مهاجمان.

۲. مراوا، Morava، نام دورود است در اروپای مرکزی، یکی در ناحیه مراوی (قسمت مرکزی چکوسلواکی) که از ساحل چپ دانوب به این رود می‌ریزد و دیگری در یوگوسلاوی جریان دارد و از ساحل راست دانوب به آن می‌ریزد.

مطبوعات پاریس نوشته‌اند که کسانی که دیروز تیر به‌جانب افسر آلمانی انداخته‌اند تسلیم شوند و اگر تا [بیست و نهم] (۲۹) آذر تسلیم صورت نگیرد از کلیه مردم پاریس تقاص خواهد شد.

آلمانی‌ها بسیاری از مردم بی‌گناه را به‌علت جرم معدودی می‌کشند، ولی این کردار مخوف هم یارای آن نمی‌دهد که میان مردم کشورهایی که آزادی خود را از دست داده‌اند، حفظ نظم بدهد.

امروز ژاپن خشم و غضب خود را نسبت به‌اظهار (کردل هول) با وضوح ابراز داشت. اظهار (کردل هول) این است: چنان‌که ایالات متحده مکرر تذکر داده، حل و تسویه مسائل شرق اقصی مربوط به‌این است که ژاپن رویه‌ای دور از تعدی و تجاوز اتخاذ کند و دست از جنگ و زورگویی بردارد. این اظهار هشت، نه روز پیش به‌(کورسو) ایلچی ژاپن تسلیم شده است. بنگاه ژاپنی (دومی) از قول کسانی که مقام رسمی دارند، می‌گوید: این اظهار (کردل هول) با مذاکراتی که در جریان است به‌کلی بی‌جا بود. وزیر خارجه ژاپن امروز شکایت نموده که بریتانیا از مراجعه به‌ایالات متحده راجع به‌این که مقاصد ژاپن را بفهمد ابا دارد. خبرگزاری (رویتر) اطلاع می‌دهد وضع بغرنج اقیانوس کبیر اندکی آرام شده، ولی ممکن است این تخفیف بحران، موقتی باشد. وصول مقداری از نیروی انگلیس به‌(سنگاپور) تأثیر در مردم (تایلند) نموده است.

برنامه اول رادیو برلن

به‌زبان فارسی ساعت ۱۳-۸/۱۳-۹/۱۳۲۰

کارشناسان دریایی آلمان در اطراف غرق رزمناو (سیدنی) که از طرف کمک رزمناو آلمانی (کورسوران) صورت گرفته، اظهار می‌دارند، صرف نظر از غرق رزمناو (سیدنی) اهمیت غرق این رزمناو بیشتر از نقطه‌نظر جنگ دریایی است که برای اولین بار یک رزمناو از طرف یک کمک رزمناو غرق گردیده است. زیرا این رزمناو استرالیایی از هر حیث مجهزتر و از هر جهت خود را آماده جنگ‌های بزرگ کرده بود و دارای [۸] (هشت) توپ کالیبر بزرگ و [شانزده] (۱۶) توپ کالیبر متوسط و [هشت] (۸) دستگاه اژدرانداز و [دوازده] (۱۲) مسلسل و دو هواپیما، به‌علاوه تمام

قسمت‌های حسّاس رزمناو مزبور دارای زره‌های بسیار ضخیم بوده است. ولی کمک رزمناو آلمانی به‌طور ناغافل به آن چیره گردیده، زیرا وضعیت ساختمان این کمک رزمناو طوری بود که آن را قادر به مانورهای سریع می‌نمود.

محافل مختلفه دریاداری اظهار می‌دارند: خوشحالی ما از موفقیت کمک رزمناو (کورسوران) پس از این که شنیدیم، قسمت مهمی از سرنشینان آن نجات یافته‌اند، به مراتب بیشتر شد. زیرا همه سرنشینان رزمناو (سیدنی) غرق گردیده و کسی قادر نشده که آن‌ها را نجات دهد. از طرف دیگر چون این واقعه در کرانه (استرالیا) صورت گرفته دنیا بار دیگر به ضعف نیروی دریایی انگلیس و شهادت فرزندان آلمان پی می‌برد.

به موجب اظهارات مقامات نظامی آلمان، در اطراف مسکو زمین‌های تازه‌ای باز به تصرف نیروی آلمان درآمده است. یک لشکر زره‌پوش آلمانی خطوط بلشویک‌ها را شکافته و غنایم زیادی به دست آورده است. همچنین یک عده از سپاهیان آلمانی خود را به یک پل مهمی رسانیده و آن را سالم به دست آورده‌اند و بعد طرف دیگر پل را تأمین کرده و اکنون نیروی آلمان از آن پل عبور می‌کند.

نخست وزیر (لبنان) که مانند آقای (محمدعلی فروغی) به زور سرنیزه انگلیسی‌ها سرکار آمده است، به اشکالات داخلی کشور که در نتیجه اشغال نظامی انگلیسی‌ها روی داده، اعتراف کرده است. فروغی ثانی انگلیس در (لبنان) تأیید نمود که این اشکالات ادامه خواهد داشت، زیرا (لبنان) مجبور است با تمام قوا منابع خود را در دسترس انگلیسی‌ها برای ادامه جنگ بگذارد.

نخست وزیر استرالیا علاوه بر غرق رزمناو (سیدنی) غرق کشتی استرالیایی (پاراماتا) را نیز اعتراف نمود. کشتی مزبور در سال ۱۹۴۰ ساخته شده بود و برای حفاظت کشتی‌های گروهی به کار می‌رفت و از سرنشینان آن [صد و چهل و یک] (۱۴۱) نفر غرق شده‌اند.

پشتیبانی انگلیس در جنگ کنونی از طرف جهودهای بین‌المللی باز از کمکی پیدا است که جهودهای (بویس آیرس) در این روزها کرده‌اند. این جهودها به وسیله سفیر انگلیس مبلغ ۳۰۰ هزار «پزتا» برای ادامه جنگ به انگلیس اهدا نموده‌اند. (نیوملند) رئیس کمیته جهودها اظهار داشته است که از هیچ‌گونه کمک مضایقه

نخواهد شد و اشاره به مقاله (چرچیل) نمود که (چرچیل) راجع به بستگی جهودها با انگلیس در روزنامه (نیوز کرونیکل) منتشر کرده بود.
(نیوملند) تأیید کرد که اختلاف جهان عبارت از جنگ جهودها است و انگلیس این جنگ را برای خاطر جهودها می‌کند.
(بقیه اخبار برنامه اول رادیو برلن به زبان فارسی تکرار اخبار برنامه‌های شب گذشته بوده است).

۱۴- آذر ۱۳۲۰

ترجمه از روزنامه (الاحوال) عربی چاپ (بغداد) مورخه
[بیست و ششم] (۲۶) شوال ۱۳۶۰ [هجری قمری]

(ورود ملخ به اراضی ایران از بلوچستان)
(فعالیت مقامات مربوطه در راه مبارزه با ملخ)

به موجب اطلاعاتی که به ما رسیده، مقداری ملخ از راه بلوچستان وارد خاک ایران شده است و از این جهت مقامات مربوطه ایران برای از بین بردن حشره مزبور در کلیه بخش‌های بلوچستان آغاز فعالیت نموده‌اند. حکومت هلند نیز برای مبارزه برضد ملخ، کمیسیونی مرکب از سه استان و ۲۷ شهرستان تشکیل داده تا در مناطق مختلفی که ملخ تخم‌گذارده است، شروع به تدابیر شایسته نمایند.

***

۱۴- آذر ۱۳۲۰

ترجمه از روزنامه (الاهرام) عربی چاپ (قاهره) مورخه
[دوازدهم] (۱۲) شوال ۱۳۶۰ [هجری قمری]

(نقل و انتقال مهمات جنگی به روسیه و رسیدن کمک‌های سیل آسا به ایران و عراق و دشواری‌هایی که مانع باربری مهمات توسط راه آهن به روسیه می‌شود.)

لندن ۲۱- از خبرگزاری ویژه (الاهرام)

خبرنگار ویژه روزنامه (تایمز) از بغداد اطلاع می‌دهد که مهمترین وظیفه ارتش انگلیس و هند در ایران تنظیم وسایط باربری جهت ارسال مهمات جنگی به وسیله

دو رشته راه آهن به روسیه می‌باشد و شکی نیست که این وظیفه از مهمترین و دشوارترین وظایفی می‌باشد که شخص تصور آن را می‌کند.

راه آهن سرتاسری ایران از جمله دو رشته راه آهنی می‌باشد که استقامت آن بهتر بوده و یکسره تا خاک شوروی امتداد می‌یابد. با این حال راه آهن مزبور نواقصی دارد، مثلاً ایستگاه «بندر شاه»^۱ واقع در کرانه دریای خزر که ممکن است از آن جا مهمات را یکسره تا (باکو) توسط کشتی حمل نمود، بر اثر پایین رفتن آب دریای خزر در چند سال اخیر تقریباً غیرقابل استفاده گردیده و از طرف دیگر بین آخرین ایستگاه راه آهن شمالی و ایستگاه راه آهن تبریز که به راه آهن روسیه اتصال می‌یابد فاصله‌ای به مسافت سیصد میل موجود می‌باشد.

بندرگاه (شاهپور)^۲ واقع در جنوب ایران، عبارت از یک موج شکن کوچکی است که بر زمین گل و لای بنا شده و گنجایش بیش از دو کشتی کوچک را ندارد.

راه آهن بندر شاهپور

خبرنگار مزبور اظهار می‌دارد که راه آهن ایران تا مسافت یکصد و پنجاه میل نخستین می‌تواند آن مقداری کالا حمل نماید که بندرگاه گنجایش باراندازی آن را دارد ولی در یکصد و پنجاه میلی دوم، پیچ و خم راه‌ها و تونل‌ها، به اندازه‌ای زیاد می‌نند، که فاصله بین هریک از آن‌ها کمتر از یک میل بوده و از این جهت بایستی در ایستگاه (اندیمشک) واگون‌ها را از یکدیگر جدا کنند. این اقدام به یک شرط ضرر ندارد و آن وجود واگون‌های کافی می‌باشد و حال این که در خط مزبور مقداری واگون‌های اسقاط وجود دارد که بر اثر بدی انجام خدمت مأمورین ایرانی، غیر قابل استفاده شده‌اند. بنابراین لازم است که مأمورینی از انگلیسی‌ها و هندی‌ها برای خدمت در این راه گماشته شوند.

خبرنگار مزبور اظهار می‌دارد که راه دیگری که ایران را به خلیج فارس اتصال می‌دهد از (بصره) و عراق عبور می‌نماید. راه مزبور تا (خانقین) نیز امتداد یافته و از آن جا بایستی کالاها را پس از عبور ششصد میل راه به تبریز بیاورند.

۱. نام این بندر اکنون «بندر ترکمن» است.

۲. نام این بندر اکنون بندر «امام خمینی (ره)» است.

راه آهن بصره

بندرگاه (بصره) برای باراندازی، بهتر از بندر (شاهپور) می باشد؛ ولی راه آهن آن جا قادر به حمل بارهای مزبور نیست. هرگاه از مسئله کمی شماره واگون ها صرف نظر کنیم، دشواری های دیگری نیز وجود دارد که از جمله آن ها: نبودن راه های عبور در سر راه خط آهن (بصره) است. مثلاً در (بغداد) راه آهن (بغداد) یک پل حسابی برای عبور واگون ها نداشته و بایستی توسط وسایط اکهنه و بطیء السیر آن ها را عبور دهند.

دشواری های باربری دوبندر نامبرده

خبرنگار (تایمز) می گوید که از این دو بندر کوچک، با وجود کمی شماره واگون ممکن است فعلاً کالاهائی که به آنجا وارد می شود، حمل نمود ولی این وضعیت ادامه نخواهد یافت؛ زیرا کشتی های پر از اسلحه و آلات و ادوات جنگی از کشورهای متحده آمریکا و کشورهای امپراتوری انگلیس و هندوستان و استرالیا و نیز لکوموتیوهائی که از (هونگ کنگ) و لاستیک هائی که از (سنگاپور) تا یکی دو ماه دیگر به این دو بندر وارد می شود به قدری زیاد است که بنادر نامبرده گنجایش آن ها را نداشته و راه آهن های ایران و عراق هم طاقت بردن آن ها را با کیفیت کنونی ندارند. بنابراین باید دید که از چه راه ممکن است دامنه وسایط باربری و میزان سرعت این کار را توسعه داد تا این کالاها بدون اشکال بار شوند.

خبرنگار مزبور به اظهارات خود چنین ادامه داده است: اکنون نقشه ای در شرف اجرا می باشد که در نتیجه عملی شدن آن، ممکن است روزی سه هزار تن کالا حمل شود؛ ولی هرگاه میزان محمولات مزبور از این مقدار زیادتر شود، بایستی کالاهای مازاد، آن مقدار را بوسیله کشتی های تندرو از رود (کارون) تا (اهواز) و از آن جا به وسیله راه آهن حمل نمایند.

ازدیاد میزان باربری در ایران

خبرنگار (تایمز) می‌گوید که هرگاه مقداری از محمولات به وسیله وسایط دیگر حمل شوند، فشاری که برایستگاه (اندیمشک) وجود دارد، مرتفع خواهد شد و از طرف دیگر هرگاه به راه آهن عراق واگون و مأمور بیشتری داده شود و راه‌های عبور آن را نیز اصلاح نمایند، قادر به حمل کالاهای بیشتری خواهد بود.

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

۱- روزنامه ایران - شرحی زیر عنوان (از حرف تا عمل) نوشته و متذکر شده است: اگر روزنامه‌های دیروز و امروز ما را مورد مطالعه قرار دهید و مطالب آن را از مد نظر بگذرانید، خواهید دید که هدف مطلوب ما معلوم نیست و روی هم رفته یک حرف‌هایی زده می‌شود، که به هیچ وجه با عمل سر و کار ندارد. در خاتمه می‌نویسد: لازم است بعد از این گفته و نوشته‌های ما با عمل توأم شود، و الا یک مشت الفاظ فریبنده، کاری برای ما صورت نخواهد داد.

***

۲- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (پیام مجانبین به وکلاء ملت) نوشته و از وکلاء مجلس شورای ملی انتقاد نموده و آن‌ها را نماینده ملت محسوب نداشته است.

***

۳- روزنامه کوشش - شرحی زیر عنوان (معرفی کابینه به مجلس - برنامه هیئت دولت جدید) نوشته و با درج برنامه دولت گذشته، متذکر شده است که امروز روز فداکاری است و باید همه اختلافات نظر و اغراض خصوصی را کنار گذاشته و برای انجام کارهایی که مورد نظر است اقدام نمایند.

***

۴- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (ورقه سفید - ورقه آبی) در اطراف مذاکرات جلسه اخیر مجلس شورای ملی و معرفی کابینه جدید به امضای (ع - امیرعلائی) نوشته و متذکر شده است که نمایندگان باید بدانند و متوجه باشند که ملت از آن‌ها کار می‌خواهد و آن‌ها هم اگر واقعاً خواهان سعادت و رفاهیت ملت

هستند، باید از دولت کار بخواهند و اگر کوتاهی نمود چشم‌پوشی و اغماض ننمایند.

***

۱۴ - آذر ۱۳۲۰

بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز

جلسه هیئت وزیران

عصر دیروز آقای نخست‌وزیر در عمارت هیئت وزیران حضور یافته و شروع به کار نمودند. از ساعت پنج و نیم بعدازظهر برحسب اطلاعی که به آقایان وزیران داده شده بود، متدرجاً کلیه وزیران در عمارت بادگیر حضور به هم رسانیده و نخستین جلسه هیئت دولت جدید در عمارت نامبرده تشکیل گردید.

چون در جلسه دیروز مجلس قرار شد که هیئت دولت برنامه خود را تدوین نموده و برای تصویب مجلس شورای ملی تقدیم نمایند؛ دیروز در جلسه هیئت وزیران موضوع تدوین برنامه دولت مطرح و در پیرامون آن مطالعات کامل به عمل آمد و تصمیم مقتضی گرفته شد.

جلسه هیئت وزیران تا ساعت (۹) بعدازظهر ادامه داشت.

کمک به‌بنگاه حمایت مادران

این وجوه به‌عنوان کمک به‌بنگاه حمایت مادران و نوزادان و بینوایان پرداخت شده است: آقای حمید سیاح وزیر پست و تلگراف هزار ریال. بانو پالیزی هزار ریال. آقای حکیم‌زاده پانصد ریال.

از طرف شخصی که نام خود را افشا نکرده است، پنج هزار ریال. این گونه کمک‌ها که ناشی از حس نوع‌پروری است، بی‌نهایت قابل ستایش است. زیرا اشخاصی که کمک می‌کنند و یا کسانی که با وجود همراهی با این بنگاه خیریه، مایل به انتشار نام خود نیستند، معلوم می‌شود، جز نیت خیر منظور دیگری ندارند.

***

توزیع کوپن قند و شکر و پرسش‌نامه‌های مخصوص

از دو روز پیش مأمورین اداره کل آمار و شهرداری تهران در نقاط مختلف شهر شروع به توزیع کوپن‌های قند و شکر مربوط به ماه آذر نموده‌اند. مقدار قند و شکر هر نفر در ماه آذر مساوی ماه قبل است؛ ولی به جای سی کوپن چهل گرمی، سه کوپن چهارصد گرمی که دو عدد آن قند و یک عدد آن شکر است به اشخاص داده می‌شود. مأموران شناسنامه هریک از افراد خانواده را ملاحظه و سوش ماه قبل را دریافت و کوپن این ماه را می‌دهند و رسید می‌گیرند. در این ماه علاوه بر توزیع کوپن برای هر خانوار یک پرسش‌نامه داده می‌شود که اطلاعات لازم را در آن نوشته و حاضر داشته باشند تا در موقعی که شهرداری به موجب آگهی اطلاع دهد، به شعبه‌هایی که در آگهی تعیین خواهد شد تسلیم نمایند. چون ممکن است تقسیم کوپن‌های ماه بعد منوط به ارایه این پرسش‌نامه بشود، باید آن را با دقت نوشته و نگاهداری نمایند، تا در موقع نشر آگهی به شعبه‌های مربوط تسلیم کنند.

***

(اغلب روزنامه‌های یومیه مرکز اخبار فوق را به تفاوت درج نموده‌اند.)

۱۴ - آذر - ۱۳۲۰

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۴ ماه جاری

(اخبار برنامه اول رادیو دهلی به زبان فارسی در ساعت ۱۲/۱۰ روز ۱۳/۹/۱۳۲۰ شنیده نشده است.)

برنامه دوم رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۱۶/۴۵ - ۲۰/۹/۱۳

آلمانی ها که در (روستوف) شکست خورده و فرار اختیار کرده اند، هنوز هم به فرار خود ادامه داده، ابتدا به (تاگانروک) و از آن جا به (ماریوپول)^۱ عقب نشسته اند. هنوز هم به سربازان آلمانی دستور می رسد که عقب نشینی تا (ماریوپول) کم است؛ زیرا در سر هر دوراهی علایمی نصب گردیده که راه عقب نشینی را نشان داده و نوشته است به سمت (ماریوپول).

نبرد بسیار شدیدی در خارج مسکو ادامه دارد، ولی از قرار معلوم شدت حملات آن ها کاسته شده است. در جبهه (کالینین)^۲ برف بسیار انبوهی باریده که عده زیادی از تانکهای دشمن به زمین یخ بسته و چسبیده است و سپاهیان غیر منظم روسی هم توجه خاصی نسبت به این تانک ها مبذول می دارند. در جبهه (کالینین) آلمانی ها موقعیت دفاعی به خود گرفته اند. در جبهه (استالینوکورسک) دشمن به سمت جنوب رانده شده و در جبهه (ولوکولومسک) هم روس ها قدری پیشرفت

۱. Mariupol = واقع در ساحل شمالی دریای آزوف و جنوب شرق کشور اوکراین.

۲. Kalinin = واقع در شمال غرب مسکو و در کنار رود ولگا.

نموده و چندین قریه را تصرف کرده‌اند. در جبههٔ (موزائیسک)^۱ اوضاع بسیار وخیم می‌باشد.

به طوری که به‌یاد داریم آلمانی‌ها تا چندی پیش ادّعا می‌کردند که (لنین‌گراد) را کاملاً محاصره کرده‌اند، ولی اکنون خودشان اظهار می‌دارند که این شهر هنوز با سایر نقاط ارتباط دارد.

رادیوی مسکو اظهار می‌دارد: در جبههٔ (لنین‌گراد) واحدهای شوروی موفقیت بزرگی به‌دست آورده و دیروز [بیست] (۲۰) توپ، [بیست و هفت] (۲۷) مسلسل و چندین خمپاره‌انداز دشمن را نابود کرده‌اند. فنلاندی‌ها ادّعا نموده‌اند که سپاهیان شوروی شروع به تخلیه (هانکتو) کرده‌اند، ولی تاکنون این موضوع از طرف سایر منابع تأیید نگردیده است.

(هانکتو) سابقاً پس از جنگ روسیه و فنلاند از طرف فنلاند به روسیه واگذار شده بود و روس‌ها آن جا را تکیه‌گاه دریایی نموده بودند.

در صحرای باختری عملیات متوقف مانده و احتمال دارد که این آرامش برای سازمان‌های تازه یا این که برار خستگی فوق‌العاده افراد که [پانزده] (۱۵) روز دائماً جنگیده‌اند، باشد. ولی خراه هوابارانی یا نامساعد و یا طوفانی باشد، برای نیروی هوایی انگلیس فرقی نمی‌کند و خلبانان رشید نیروی هوایی انگلیس کار خود را صورت می‌دهند.

به طوری که خبر رسیده دیروز بمب‌افکن‌های انگلیسی (بردیا) و (بن‌غازی) و (درنا) را به شدت هرچه تمامتر بمباران کرده‌اند. در دریای (مدیترانه) باز یک کشتی حمل و نقل دشمن که [هفت هزار] (۷۰۰۰) تن گنجایش داشته غرق گردیده است.

***

برنامه سوم رادیو دهلی

به‌زبان فارسی ساعت ۲۰-۱۳/۹/۱۳۲۰

متصدیان تهیهٔ مواد جنگی در امریکا از آن جایی که اعتماد کامل به‌میزان

۱. موزائیسک (Mozhaysk) = شهری در ۱۰۰ کیلومتری جنوب غرب مسکو.

محصول مواد جنگی در امریکا دارند، مقتضی دانسته‌اند که ترکیه نیز از قانون وام و اجاره استفاده نماید و (روزولت) اخیراً اعلام داشته که به عقیده وی دفاع از ترکیه برای امریکا یک موضوع حیاتی می‌باشد.

رسماً در (واشنگتن) اظهار شده که تا به حال مقدار زیادی مهمات برای ترکیه فرستاده شده و به زودی مقدار زیادی تانک، توپخانه و هواپیما و چیزهای دیگر به ترکیه فرستاده خواهد شد.

بنا به مراتب مذکوره، معلوم می‌شود که زمامداران امریکا به خوبی می‌توانند احتیاجات افریقا، انگلیس، چین و روسیه را تأمین کرده و در عین حال آنچه مورد لزوم ترکیه است تحویل دهند.

از یوگسلاوی خبر می‌رسد که اوضاع آن جا بسیار وخیم است و آلمانی‌ها به کلی مجبور شده‌اند که به عملیات نظامی شدید مبادرت نمایند.

سه لشکر آلمانی به پشتیبانی تانک و هواپیما به میهن پرستان حمله کرده‌اند. فرماندهی نیروی یوگسلاوی در قاهره اظهار داشته که در روز سه شنبه آلمانی‌ها به این حمله مبادرت کرده ولی میهن پرستان (یوگسلاوی) دست از ایستادگی برنمی‌دارند.

***

خانم‌ها آقایان چند شعر:

شخصی به کسی گفت: نشنو و درگوشت پنبه بگذار. گفت: چشم

بعد گفت: نین و چشم‌هایت را روی هم بگذار. گفت: چشم

دو سه روز دیگر گفت باید چیز هم نفهمی. آن مرد که به تنگ آمد که تاکی زور بشنود، گفت: ببخشید دیگر این یکی ممکن نیست. نمی‌توانم چیزی را که درک می‌کنم، نفهمم. حال کار تبلیغات آلمان است. چشم و گوش خود را بستیم تا عملیات آن‌ها را نبینیم، شتر دیدی نه و گاو زیر بغل نهادن آن‌ها را ایرانی‌ها هنوز دلیل بزرگواری آن‌ها می‌دانند.

آلمانی‌ها آبجو سر می‌کشند. اما چه آبجوئی، البته ترشیده، باری باید این جا

پرروئی کرد و پوست کلفت شد، زیرا نمی توان عقل را از دست داد و نفهمید. ببخشید می خواستم بگویم نباید ریش خودمان را دست آلمانی ها بدهیم. اما چون امروز عصر ریش تراشیده ام، نخواستم خلاف حقیقت چیزی بگویم. خیلی ها گول آلمانی ها را خوردند و نتیجه آن را دیدند. ما ابدأ خریدار دفاتر آلمانی ها نیستیم. باید دفاتر خود را به بازار خرابات ببرند.

(هیتلر) خواست ماه گذشته در مسکو انجمن کند نشد. در (وین) هم این کار را نکرد. بالأخره در برلن انجام گردید. وزیر خارجه آلمان آن را آفتابی کرد و گفت: آیین نو باید با زور انجام گیرد. نمایندگان اغلب کشورهای مغلوبه حاضر بودند، کاش یکی از آن ها را در گوشه ای ملاقات می کردم. باری دوربین خود را در دست دارم. اطراف (روستوف) را می بینم که چگونه آلمانی ها فرار می کنند. تانک ها مانند رزمناوها نابود می شوند. بسا چیزهای دیگر می بینم. جبهه (لیبی) و مسکو مانند دو بازوی قوی کمر آلمان را گرفته است. دوربین را می خواهم طرف دیگر بگردانم. اما پیشش خیلی محکم است. می ترسم وقت بگذرد، راحت بفرمائید. از دعا فراموشم نکنید.

***

زَم

به زبان فارسی ساعت ۱۹/۲۰-۱۳/۹/۱۳۲۰

خلاصه اخبار سرفرماندهی ارتش ایتالیا به شرح زیر می باشد:
نیروی ایتالیا و آلمان در جبهه (مارماریکا)^۱ کارزارهای دیگری را با کمال پیروزی انجام داده اند. در بخش (طبروق) ضمن عملیات محلی بخش های لشکریان ایتالیایی به نام (تارانتو) و (پاویا) به بعضی از استحکامات دشمن حمله کرده و آن مواضع را تسخیر و عده ای اسیر گرفته اند.
لشکر (پاویا) در نزدیکی (سولوم) عده دیگری اسیر و مقداری وسایط باربری

۱. Marmarica: ناحیه ای بیابانی در شمال افریقا که در جنگ جهانی دوم شاهد درگیری های بسیاری بوده است. (فرهنگ جغرافیایی وبستر، ۱۳۶۴).

به غنیمت گرفته است.

در بخش مرکزی جبهه، انگلیس‌ها کوشش نمودند به (بئرالجبوبی) حمله کنند ولی این حمله از طرف نیروی محور دفع شده و تلفات سنگینی به آن‌ها وارد گردید و در ضمن این عملیات مقداری اتومبیل‌های زره‌پوش دشمن تباه و یا به غنیمت گرفته شده‌اند. در باختر (بردیا) بین دستجات مکانیزه آلمان و واحدهای زره‌پوش دشمن، هنوز آتش جنگ شعله‌ور می‌باشد. در ضمن عملیات اخیر لشکر (اریانتا) در پشت منطقه (سولوم) از دشمن [یکهزاروپانصد] (۱۵۰۰) تن اسیر و [بیست و پنج] (۲۵) ارابه جنگی و [چهل] (۴۰) اتومبیل و عده‌ای از وسایط باربری را به غنیمت گرفته و یا تباه ساخته‌اند.

اطلاعات راجع به ایران:

روزنامه (تایمز) شروع به غرولند کرده، می‌نویسد: چرا عقد پیمان انگلیس و روسیه با ایران به طول انجامیده است؟
روزنامه مزبور که بزرگترین روزنامه‌های طرفدار دولت انگلیس می‌باشد، نوشته [است] که نتیجه این مذاکرات هرگاه به دست نیاید نه برای ما خوب است و نه برای ایرانیان.

روزنامه مزبور اعتراف کرده که ملت ایران نسبت به انگلیس و شوروی سوءظن دارد. (تایمز) در این عقیده خود راستگو می‌باشد، ولی یک اشتباه کرده و آن عبارت از این است که ملت ایران نه تنها به انگلیس و روسیه سوءظن دارد؛ بلکه آن‌ها را دشمن خود دانسته و دشمنی با این دو دولت دیرزمانی است که در نهاد ایرانیان وجود دارد، زیرا چندین سال است که روس منحوس و انگلیس پرتدلیس تصمیم دارند، ایران را بین خود تقسیم کنند. باید تصدیق کرد که در مقابل اشغال نظامی ایران از طرف انگلیس و روسیه، ایرانیان دست کمی از ایسلندی‌ها ندارند.
وقتی که اهالی (ایسلند) تا آن درجه از افراد نیروی اشغال‌کننده ناراضی باشند، ایرانیان حق دارند که در مقابل تعرض و هجوم انگلیس‌ها و روس‌ها به کشورشان که نه مورد تقاضا و نه مورد تمایل او بوده است، فوق‌العاده ناراضی باشند.

اخبار راجع به کارزار آفریقا:

انگلیسی‌ها روز دوم کارزار (مارماریکا) خبر دادند که (سیدی رازق) را تصرف کرده و نیروی پادگان آن‌ها در (طبروق) با سایر دستجات نیروی انگلیس رابطه خود را برقرار ساخته است. انگلیسی‌ها امیدوار بودند که پادگان خود را در (طبروق) از خطر محاصره نجات خواهند داد؛ ولی به طوری که امروز ستاد ارتش انگلیس در قاهره اعتراف کرده، اکنون (سیدی رازق) در دست نیروی محور می‌باشد. بنابراین ملاحظه می‌شود که زحمات پانزده روزه انگلیسی‌ها به هدر رفته است. حملات برق‌آسای لشکریان آلمانی به خطوط دفاعی مسکو هر لحظه شدیدتر و سخت‌تر می‌شود. یک لشکر آلمانی موفق شده تا عمق زیادی در خطوط دفاعی مسکو رخنه کرده و سه هزار تن از سربازان بلشویکی را کشته و عده زیادی را اسیر نماید. به طوری که تخمین زده می‌شود عده تلفات و اسیران دشمن در این بخش نسبت به تلفات روس‌ها در (ویازما) بیشتر می‌باشد.

اشکالات وضع اقیانوس کبیر با وجود ادامه مذاکرات (واشنگتن) هنوز دوام داشته و از مذاکرات مزبور نیز هیچگونه امیدواری نیست. آثار وقوع جنگ در چهره کارمندان کاخ سفید دیده می‌شود و سخنگوی قسمت‌های سیاسی رادیو لندن اظهار داشت که تصور نمی‌رود مذاکرات (واشنگتن) سازشی بین آمریکا و ژاپن ایجاد نماید.

در دریای سیاه دو کشتی بخاری ترکیه که از (استانبول) حرکت کرده و به واسطه انقلاب هوا مجبور می‌شوند از آب‌های دریا کنار ترکیه خارج شوند؛ ناوگان شوروی آن‌ها را بازداشت نموده‌اند.

توکيو - به زبان انگلیسی ساعت ۲۱/۳۰ - ۱۳/۹/۱۳۲۰

توکيو - روزنامه‌های پایتخت همگی معتقدند که از مذاکرات ژاپن و آمریکا در (واشنگتن) منظور نظر ژاپن که حفظ صلح در خاور دور می‌باشد، حاصل نخواهد شد.

برای این که به جهانیان ثابت شود که دولت ژاپن تا چه اندازه در راه حفظ صلح در خاور دور، جدیت و پایداری نموده، کافی است که برصورت مذاکراتی که چند

روز اخیر بین نمایندگان رسمی این دولت و مقامات (واشنگتن) به عمل آمده مراجعه شود تا نیک معلوم گردد که مقامات امریکا تا چه اندازه از قبول پیشنهادهای مشروع ژاپن که جهت حفظ صلح نموده است، امتناع ورزیده اند.

بدیهی است که دولت ژاپن با پشتیبانی یکصد میلیون نفوس احتیاطات لازمه را به عمل آورده و در صورت لزوم به خوبی از عهده دفاع و حفظ تمامیت این آب و خاک برخوردار خواهد آمد.

اولیاء دولت ژاپن از برداشت اولیه امریکا به رویه آینده آن دولت، پی برده بودند ولی برای حفظ ظاهر و به عمل آمدن وظایفی که برای حفظ صلح دارند، ناچار بودند علاوه بر مأموریت دادن به سفیر کبیر خود در (واشنگتن) نماینده فوق العاده هم به آن شهر اعزام دارند.

شانگهای - خبرگزاری آلمان اطلاع می دهد: مجدداً روز گذشته با پیاده شدن یک لشکر موتوریزه استرالیایی به سنگاپور بر شماره پادگانان آن شهر افزوده گردید.

به طوری که تخمین زده اند، در حال حاضر متجاوز از [هفت] (۷) لشکر موتوریزه مختلط انگلیسی که قسمت عمده آنان از سربازان استرالیایی و مستعمراتی تشکیل یافته اند، در سنگاپور و سایر نقاط مهم شبه جزیره مالیزی تمرکز یافته اند.

برلن - سرفرماندهی نیروی دریایی آلمان اعلام می دارد که ناوگان ما، در دریای مدیترانه به نیروی دریایی انگلیس حمله برده، دو رزمناو بزرگ و یک ناو هواپیما بر را غرق نمودند.

این قضیه نتیجه مطلوبی برای فرماندهی ارتش آلمان در افریقای شمالی داشته است، به این معنی که مقدار زیادی مهمات از جمله توپ های دور زن که می بایستی به وسیله این ناوها به کمک سپاهیان انگلیس در (لیبی) رسانیده شود، اکنون در قعر دریا جای دارند. زیر دریایی های مانده تنها در (مدیترانه) ناوگان انگلیسی و در نتیجه لشکرکشی های آن دولت را فلج نموده، بلکه در اقیانوس اطلس و هند ابراز فعالیت کرده و مرتباً از ناوگان دشمن و مستعمراتی را نابود می سازند.

برلن - سرفرماندهی ارتش آلمان اطلاع می دهد، جنگ در جبهه خاور با موفقیت

پیشرفت دارد.

نیروی محور در چندین نقطه حومه مسکو، استحکامات روس‌ها را درهم شکسته و تعداد بسیاری را کشته و عده‌ای را نیز اسیر نموده است. اکنون شهر مسکو و (لنین‌گراد) در معرض خطر آتشبارهای متوسط ما قرار دارند. هواپیماهای جنگی و بمب‌افکن‌های سنگین ما بزرگترین کارخانه هواپیماسازی روس است، حمله موفقانه برده و با فرو ریختن بمبهای انفجاری زیان بسیاری به مؤسسات و کارخانه‌های موتورسازی آن وارد [آورده] و چندین بخش هواپیمای نوساز را در روی زمین و آشیانه‌ها منهدم نمودند. نیروهای فنلاند (هانکو) را دیروز از روس‌ها پس گرفته و در طی این پیکار عده زیادی سرباز روسی اسیر گردیده‌اند.

هواپیماهای ما در افریقا، به استحکامات دشمن حمله برده و بیش از [سی] (۳۰) هواپیما سرنگون و دو آشیانه را در جنوب خاوری (طبروق) بمباران کردند. خط ارتباط فرماندهی کل انگلیس با پادگانان (طبروق) به کلی قطع و به سربازان موتوریزه آنان تلفات سختی وارد آمده است.

استانبول - از منابع موثق اطلاع می‌دهند، دو کشتی بازرگانی ترکیه که به واسطه طوفان از آب‌های مرزی قهرأ خارج شده بودند، از طرف نیروی دریایی روس در دریای سیاه بازداشت گردیدند. در حال حاضر مذاکرات از مجرای سیاسی برای اعاده آن‌ها در جریان است.

آنکارا - محافل وزارت خارجه اطلاع می‌دهند که دولت امریکا، دولت ترکیه را نیز مشمول قانون وام نموده است.

(روزولت) رئیس جمهور دُول متحده امریکا، در تفسیر این معنی اظهار داشته کمک تسلیحاتی به ترکیه مانند کمک به امریکا و انگلیس می‌باشد.

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۵ ماه جاری

تبرستان
www.tabarestan.info

برنامه دوم رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۱۸/۳۰ - ۱۴/۹/۱۳۲۰

فرماندهی ارتش آلمان خبر می دهد، در بخش جنوب خاوری جبهه از حملات تازه دشمن جلوگیری شده است. هنگام تیراندازی به آماج های (لنین گراد) یک انبار بنزین مورد اصابت گلوله واقع شده و آتش سوزی دامنه داری روی داده است.

هنگام فرار بلشویک ها از (هانکتو) علاوه بر غرق کشتی سربازبر (استالین) چندین کشتی دیگر از جمله یک کشتی سربازبر [سه هزار] (۳۰۰۰) تنی و یک ناوچه بلشویک ها بر اثر اصابت به مین غرق شده اند.

هوایماهای آلمانی در ضمن حملات خود در جنوب خاوری مسکو تلفات بسیار سنگین و خونینی به دشمن وارد آورده اند.

نیروی هوایی آلمان هنگام شب، مسکو و (لنین گراد) را به شدت بمباران کرده است.

در افریقای شمالی سپاهیان محور دستجات اکتشافی دشمن را عقب زده و هوایماهای محور، زره پوش های انگلیسی را در (مارماریکا) پراکنده نموده اند.

فرودگاه های دشمن در (سیدی برانی^۱) و (مرسی مطروح) بمباران گردیده و در جنگ های هوایی [هفت] (۷) هوایمای انگلیسی سرنگون گردیده اند.

یک زیردریایی آلمانی در کرانه (سیرانایکا) به وسیله اژدر به یک ناوشکن انگلیسی آسیب رسانیده است.

مقامات نظامی آلمان جریان جنگ خاور را به طور کلی به شرح زیر تشریح می نمایند: آرزوی انگلیسی ها که زمستان مانعی برای پیشرفت نیروی آلمان خواهد بود، مبدل به یأس گردیده و باز هم مانند همیشه ابتکار عملیات در دست فرماندهی ارتش آلمان می باشد.

در جنوب خاوری جبهه، حمله های دشمن که از روی یأس صورت گرفته، عقب زده شده و بلشویک ها با فداکاری های بسیار سعی می کنند، چند وجب از خاک وسیعی که به دست نیروی آلمان افتاده، پس گرفته و برای به دست آوردن یک پیروزی کوچک و حیثیت و آبروی جزئی، از هیچ فداکاری مضایقه نمی نمایند. اما فرماندهی ارتش آلمان هیچگاه برای حیثیت جنگ نمی کند و پیروزی موقتی در نظر ندارد. تنها مقصود او از بین بردن دشمن است و بس. چنانچه در (دونتز) و (روستوف) نیز ضربات سختی به دشمن وارد آورده است.

در قسمت مرکزی جبهه فرماندهی ارتش آلمان هنوز اسمی از نقاط تسخیر شده نبرده، ولی همه روزه از پیروزی های جدیدی خبر می دهد.

در شمال، بلشویک ها سعی می کنند که خود را از حلقه آهنینی که دور (لنین گراد) تشکیل شده نجات دهند؛ ولی همیشه گرفتار تلفات سنگینی گردیده اند. تصرف (هانکئو) برای (فنلاند) یک موفقیت بزرگی است؛ زیرا (هلسینکی) از خطر نجات یافته و دست (فنلاند) برای کشتی رانی در دریای (بالتیک) باز شده است.

خط آهن (مورمانسک) دائماً بمباران گردیده و در چندین نقطه قطع شده است. معلوم است که تعیین سرنوشت جنگ فقط به دست نیروی آلمان و متحدین آن بوده و بدون این که کوچکترین اعتنایی به تبلیغات انگلیسی ها و بلشویک ها نکنند، برای نابودی دشمن بشر یعنی بلشویک ها، خواهند جنگید.

پیشروی بدون درنگ نیروی آلمان در جبهه مسکو، تبلیغات آنگلو ساکسون را به کلی درهم و برهم نموده و در حالی که انگلیسی ها می خواهند فتوحاتی برای بلشویک ها قایل شوند. رادیوی نیویورک خبر می دهد که در نتیجه حمله شدید آلمانی ها تلفات بسیار سنگینی به نیروی روسیه وارد آمده و مجبور به عقب نشینی شده اند.

فرماندهی ارتش (فنلاند) از (هانکئو) خبر غرق سه کشتی بلشویکی را در اثر اصابت گلوله توپ می دهد همچنین خبر داده که عده دیگری از کشتی های سربازیر بلشویکی در اثر اصابت به مین نابود گردیده و یک ناوشکن آن ها هم آسیب دیده است.

هواپیماهای فنلاندی یک کشتی اژدرانداز بلشویکی را غرق کرده و یک هواپیمای دشمن را سرنگون نموده اند.

تمام روزنامه های (فنلاند) از تصرف (هانکئو) اظهار مسرت کرده و می نویسند آخرین شهر (فنلاند) از دست بلشویکها نجات یافت.

***

برنامه سوم رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۲۰/۳۰ - ۱۴/۹/۱۳۲۰

در کنار شهر (سباستوپول)^۱ حملات بلشویکها عقب زده شده و آتشبارهای آلمانی استحکامات بندری و میدانهای هوایی (سباستوپول) را گلوله باران کرده اند. روزنامه ترکی (اولوس)، مقاله ای راجع به تخلیه (روستوف) از طرف سربازان آلمانی و تبلیغات انگلیسی ها و بلشویکها در اطراف آن درج نموده می نویسند: از ابتدای جنگ تاکنون ارتش آلمان همیشه پیروزمند بوده و گرفتن هر نتیجه ای راجع به میزان نیروی طرفین در قضیه (روستوف) بیهوده است.

تلفات وارده به شورویها بسیار سنگین بوده و روسها قادر نیستند، جبران این تلفات را بنمایند. برخلاف، آلمانیها هرگونه خسارت مادی را می توانند جبران کنند. زیرا آلمان دارای تمام صنایع اسلحه سازی اروپا می باشد. روزنامه (آرژانتا) برزیلی، انتشارات انگلیسیها و بلشویکها را یک نوع جنگ تبلیغاتی می داند و حال آن که در مقابل جار و جنجال انگلیسیها و بلشویکها فرماندهی ارتش آلمان خونسردی خود را از دست نداده است. روزنامه مزبور اضافه می کند، وقتی

۱. Sebastopol: شهری بندری در جنوب غربی شبه جزیره کریمه در شمال دریای سیاه و جنوب کشور

چرخ‌های نظامی (رومل) در افریقای شمالی به حرکت در می‌آید، استرالیایی‌ها و نیوزلندی‌ها و هندی‌های بیچاره خرد می‌شوند. در صورتی که انگلیسی‌ها با حفاظت خود در تانک‌ها از گیرودار دور می‌باشند؛ انگلیسی‌ها در جنگ کاری نمی‌کنند. اما در پارلمان‌های آن‌ها نطق‌های پرهیجانی ایراد می‌شود.

روزنامه ژاپنی (ژاپن تایمز) در اطراف اوضاع (سیام) می‌نویسد: در حقیقت کشورهای ثالثی خود را در خفا آماده عملیات نظامی می‌نمایند. مطبوعات انگلیس و آمریکا سعی می‌کنند که بحران (سیام) را به گردن ژاپن بیاندازند. اما نخست وزیر (سیام) تمام اظهارات انگلیسی‌ها و امریکایی‌ها را تکذیب کرده است.

روزنامه نامبرده اشاره به پیمان دوستی (سیام) و ژاپن نموده و تذکر می‌دهد که به موجب این پیمان، (سیام) موظف است از هر اقدامی که باعث تیرگی بین ژاپن و سیام شود خودداری کند و اگر کشور ثالثی به سیام حمله نماید، سیام موظف به دفاع از خود می‌باشد. در هرحال ژاپون خواستار سعادت (سیام) است.

به طوری که روزنامه ژاپنی (توکیو آساهی - شیمبون) اشعار می‌دارد، ژاپنی‌های مقیم (هنگ کنگ) تصمیم گرفته‌اند که آن جا را ترک نمایند. دیروز دسته اول ژاپنی‌ها مرکب از ۲۵ نفر (هنگ کنگ) را ترک گفته‌اند.

نمایشگاه ضد بلشویکی مجارستان روز پنجشنبه از طرف (باردوچی) در (بوداپست) تشکیل گردید. هنگام گشایش نمایشگاه مزبور نمایندگان آلمان، بلغارستان، رومانی، اسلواکی، ایتالیا و سایر کشورهای دوست و متحد حضور داشته و (باردوچی) اظهارات زیر را نموده است:

آنچه در این نمایشگاه دیده می‌شود، نمونه‌ای از وحشیگری بلشویک‌ها است و امیدواریم که با از بین رفتن بلشویسم، اثرات آن در سایر نقاط جهان نیز از بین برود. مجلس شورای ملی (فنلاند) قانون برگشت سرزمین‌های متصرفی را به (فنلاند) در شور سوم خود پذیرفت و برگشت (کارلی) به خاک (فنلاند) صورت واقعی به خود گرفته است.

رئیس کمیسیون مالی آمریکا اظهار داشته که در نتیجه نقشه‌های (روزولت) قرض آمریکا به [صدوپنجاه] (۱۵۰) میلیارد دلار ترقی کرده است. محافل آمریکا عقیده دارند که برای خریدن امپراتوری انگلیس و ضمیمه کردن به [چهل و هشت] (۴۸)

ایالت امریکا این مبلغ خیلی زیاد می‌باشد.

***

آنکارا

به‌زبان فارسی ساعت ۱۹ - ۱۴/۹/۱۳۲۰

اخباری که از منابع مختلف رسیده است، نشان می‌دهد که تصمیم امریکا دایر به استفاده کردن ترکیه از قانون وام و اجاره، مورد توجه کلیه محافل جهان قرار گرفته است.

امروز (فالح رفقی آتای) در روزنامه نیمه رسمی (اولوس) راجع به این قضیه مقاله‌ای به شرح زیر نوشته است:

رئیس کشورهای متحده امریکا در کاخ سفید بیاناتی نموده و گفته است که به موجب قانون وام و اجاره به ترکیه کمک خواهد شد. به‌قرار متن این بیانات (روزولت) دستور داده است که به سرعت هرچه تمامتر نیازمندی‌های ترکیه مرتفع گشته، مهمات و ذخایر و خواربار به آن کشور فرستاده شود.

این خبر در افکار عمومی ترکیه که علاقه‌مند به تکمیل وسایل دفاعی خود می‌باشند، تأثیر بسیار مسرت‌بخشی نموده و این مسرت به قدری زیاد است که ما نیازمند به شرح و بسط آن نمی‌باشیم، به علاوه اقدام مزبور در تحکیم روابط دوستانه امریکا و ترکیه که تاکنون به هیچ وجه خللی در آن وارد نشده است، کمک مؤثری خواهد نمود.

ترکیه که از آغاز جنگ کنونی جز استقرار صلح برای خود و همسایگانش مقصودی نداشته و برای جلوگیری از جنگ کوشش‌های بسیاری به عمل آورده، این اقدام امریکا را با نهایت مسرت تلقی می‌نماید، زیرا کمک ارتشی امریکا به ترکیه موجب خواهد شد که بیش از پیش وسایل دفاعی خود را تکمیل نماید.

سیاست ما همواره بر پایه صلح برقرار بوده و (عصمت اینونو) نیز ضمن نطقی که در مجلس ملی کبیر ایراد نمود، به این سیاست اشاره کرده و گفته است که هراندازه وسایل جنگی ما افزون گردد، اطمینان ما به حفظ صلح در داخله کشور زیادتر خواهد شد.

به‌طوری که کراراً گفته‌ایم، این سیاست نه از روی ش... و نه تنها سیاست

دفاعی بوده، بلکه دلیل نیرومندی و آمادگی ما خواهد بود. از طرف دیگر آمادگی ما موجب می‌شود که از یک طرف ما خودمان نسبت به تعهدات و قول‌هایی که داده‌ایم وفادار بوده و از طرف دیگر کسانی که به ما قول و تعهد داده‌اند، در ایفاء تعهدات خود ثابت قدم باشند.

سردبیر روزنامه (اولوس) مقاله خود را چنین ادامه می‌دهد:

امروز آمریکا برای دفاع از منافع خود نسبت به دُول دموکراسی کمک می‌نماید و به علاوه کشور نامبرده بزرگترین و مهمترین صنایع جنگی را در اختیار دارد و مازاد نیازمندی آمریکا برای کشورهای دموکراسی نیز کفایت می‌کند. بدیهی است در این دوره که دست یافتن به صنایع جنگی با وضع اقتصادی کنونی و عدم وسایط باریبری فوق‌العاده دشوار می‌باشد، قانون وام و اجاره این دشواری‌ها را رفع می‌کند. اقدام اخیر (روزولت) جهت استفاده کردن ترکیه از قانون وام و اجاره موجب تشکر و امتنان هم‌میهنان ما گردیده است.

سردبیر روزنامه (اولوس) مقاله خود را این طور به پایان می‌رساند: از نقطه نظر جغرافیائی موقعیت ما خیلی باریک بوده و از طرف دیگر مسئولیت‌های سنگینی به عهده ما می‌باشد که وابسته به شرافت ملی ما است. مسئولیت‌های مزبور براساس ضعف نبوده، بلکه برشالوده قوه قرار دارد.

اعلامیه کاخ سفید ثابت کرد که رئیس جمهور آمریکا بر قول و تعهدات ترکیه اعتماد داشته و به کشور ما اهمیت مخصوصی می‌دهد.

در مذاکرات ژاپن و آمریکا دیروز تغییری رخ نداده و بحران بین دولتین لحظه به لحظه سخت تر می‌شود.

خبرگزاری (رویتر) از (واشنگتن) اطلاع داده است که بسیار احتمال می‌رود امروز بامداد روابط سیاسی آمریکا و ژاپن قطع گردد.

به قراری که در محافل (واشنگتن) انتشار دارد، دولت ژاپن یادداشت آمریکا را رد نموده و پاسخ ژاپن در باب تمرکز نیروی عظیمی در (هندوچین) به نحوی است که مورد قبول (روزولت) واقع نخواهد شد.

خبرگزاری (د.ن.ب) گزارش داده است که برای یک دولتی مانند ژاپن که با عزم آهنینی تصمیم دارد نظام نوینی در آسیا برقرار سازد، فوق‌العاده ناگوار است که

دستخوش ضعف گشته وزیر بار فشار امریکا برود. آنچه را که منابع بیگانه در باب وجود بحران در ژاپن انتشار می دهند، بی اساس بوده و ملت ژاپن برای هرگونه پیش آمدی آماده و مهیا می باشد.

خبرگزار خبرگزاری (رویتر) از مرزهای آلمان اطلاع می دهد که به موجب اطلاعات نیمه رسمی که به دست آورده است، بین آلمان و فرانسه، پیمانی منعقد شده که خلاصه مواد آن به شرح زیر می باشد:

۱- آلمان بدون کمک ناوگان فرانسه تکیه گاه های افریقایی شمالی فرانسه را به دست خواهد آورد.

۲- افریقایی شمالی فرانسه با افریقایی باختری فرانسه، دو منطقه جداگانه تلقی می شود.

۳- افریقایی باختری فرانسه مانند منطقه افریقایی اسپانیا، تلقی شده و راجع به اداره آن پیمان محرمانه ای منعقد و به موجب آن به فرانسه کمک خواهد شد.

۴- در مقابل این شرایط، دولت آلمان عهده دار می شود که عده ای از اسیران فرانسه را آزاد کرده و از هزینه نیروی اشغال کننده بکاهد.

***

لندن

به زبان فارسی ساعت ۱۹/۴۵ - ۱۴/۹/۱۳۲۰

پس از وقفه موقتی که در کارزار (لیبی) حاصل شده بود، اکنون آتش در مشرق (لیبی) مشتعل شده است.

اعلامیه امروز فرماندهی کل ارتش انگلیس در قاهره، حاکی است که دشمن دیروز حمله خود را بر (الدوده) از سر گرفته و دو حمله شدید دشمن دفع شد، در هجوم به (سولوم) دشمن موفق شد، اندکی پیشرفت کند.

سربازان پیاده هندی بر مواضعی که در جنوب (سیدی رازق) بود حمله کردند و در نتیجه [چهارده] (۱۴) تانک ایتالیایی تباه گردید و دیده شد که گروهی از سپاهیان دشمن به طرف مغرب فرار کردند. دستجات دیگری از سپاهیان انگلیسی در نزدیکی (سیدی رازق) بردشمن حمله ور گشتند و در زد و خوردی که روی داد دو

تانک دشمن تباه شدند.

دیروز سپاهیان انگلیس در مرز مصر با عده‌ای از سپاهیان دشمن روبرو شده و پس از زد و خورد، قریب [صد] (۱۰۰) تن آلمانی کشته شده و دو تانک دشمن تباه گردید و دو توپ به دست سپاهیان نیوزلندی افتاد.

در سراسر منطقه نبرد سپاهیان انگلیسی در طول روز عملیات خود را مداومت داده و به دشمن آزار رسانیدند.

نیروی هوایی انگلیس در پشتیبانی از نیروی زمینی عملیات درخشانی نموده است.

روز پنجشنبه با این که وضع هوا مساعد نبود، بمب افکن‌های انگلیسی بر میدان کارزار لیبی حملاتی بردند که منجر به کامیابی گردید. در (برقه) یک هواپیمای دشمن تباه گردید و تمام هواپیماهای انگلیسی به سلامت بازگشت نمودند.

اولیای امور انگلیس در (حبشه^۱) اعلام نمودند، به مجرد این که مصالح انگلیس اقتضا نماید نیروی خود را از آن کشور بیرون خواهند برد، در بیانیه مزبور گفته شده است، پیش از آن که نیروی انگلیس از آن کشور خارج گردد ایتالیایی‌های مقیم (حبشه) باید عموماً خارج شوند.

چنین استنباط می‌شود که خروج ایتالیایی‌ها از (حبشه) به زودی منجر به نتیجه خواهد شد و عده ایتالیایی‌ها که خیلی بیشتر از [یازده هزار] (۱۱۰۰۰) تن می‌باشد به زودی با کشتی‌های ایتالیایی خاک (حبشه) را ترک و به محل اصلی خود بازگشت خواهند کرد.

دیروز و دیشب نبردد در سراسر میدان کارزار روسیه مداومت داشت. در بخش مسکو یکی در منطقه (کالینین) و دیگری در (ولوکولومسک) نبرد شدید بوده و در (تولا^۲) نیز جنگ سختی ادامه دارد.

آلمانی‌ها وعده داده بودند، خبرنگاران خارجی را به جبهه ببرند ولی عملیات آن‌ها به قدری برخلاف انتظار بوده که این مسافرت را به تأخیر انداختند.

آلمانی‌ها در ماه اکتبر عده‌ای از روزنامه‌نویسان دانمارکی را دعوت کرده بودند که

در (کپنهاک) جمع شوند ولی یک هفته مسافرت آن‌ها به تأخیر افتاد. یک هفته بعد اولیای امور آلمان گفتند که این مسافرت بماند به بعد.

در بخش جنوبی سپاهیان مارشال (تیموشنکو) لشکریان آلمانی را دنبال می‌کنند. آلمانی‌ها از شهر (تاگانروک) بیرون رانده شده‌اند و به مسافت کمی قطار دیگری از سپاهیان (تیموشنکو) آلمانی‌ها را تعقیب می‌کنند و به آلمانی‌ها مجال نمی‌دهند که میدان دیگری برای خود تهیه نمایند.

از قراری که گزارش رسیده آلمانی‌ها مردمان غیرنظامی را با خود می‌برند. در مشرق (لنین‌گراد) روس‌ها به حمله متقابل پرداخته و وضع هوا مدام رو به بدی می‌رود. در باب شبه جزیره (کریمه) خبر تازه‌ای در دست نیست ولی در (سباستوپول) روس‌ها از محاصره خارج شده و حالت هجوم به خود گرفته‌اند. دیروز در نزدیکی مسکو [بیست و یک] (۲۱) هواپیمای آلمانی به خاک افکنده شدند.

دیروز در مسکو اعلام شد که عهدنامه مودت بین روسیه و لهستان امضاء شد. مفاد عهدنامه مبنی بر این است که لهستان و روسیه کوشش می‌نمایند تا به پیروزی نایل شوند. سپاهیان لهستانی که در روسیه هستند، برضد آلمانی‌ها پیکار می‌کنند. روابط میان لهستان و روسیه بر اصول مودت و بر اصل صادقانه استوار خواهد بود. فرماندهی کل نیروی لهستان دیروز نطقی به وسیله رادیو ایراد کرد و گفت: مردم لهستان در این جنگ دین خود را ادا خواهند نمود و مردم لهستان برضد آلمان خواهند جنگید و گفت با وجود این که اراضی وسیعی به دست (هیتلر) افتاده (هیتلر) پشیمان است و ممکن است جنگ مدت مدیدی به طول انجامد ولی عاقبت ما غالب خواهیم شد.

بنا بود پاسخ حکومت ژاپن امروز در (واشنگتن) به دست اولیای امور امریکا برسد ولی معلوم نیست که این پاسخ رسیده باشد.

برنامه اول رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۱۰/۱۵ - ۱۰/۱۸ - ۱۳۳۷

مقامات نظامی آلمان اطلاع می دهند، هواپیماهای آلمانی دیروز تأسیسات دفاعی و انبارهای مهمات و خواربار بلشویک ها را در کرانه دریای (آزوف) بمباران کرده اند. یک هوانورد آلمانی که در این حمله شرکت داشت، حکایت می کند شهری که مورد حمله قرار گرفت، پر از سربازان بلشویکی بود و تا هر جا چشم کار می کرد اتومبیل و توپ و تانک و سایر مهمات جنگی دیده می شد. نخستین ضربت ما به یک انبار بنزین در کنار دریا وارد شد و دو دقیقه پس از بمباران که ستون های دود و آتش به هوا متصاعد بود، تازه آتشبارهای روسی شروع به فعالیت نمودند. سپس یک جاده بزرگ را که ستون های سربازان و اتومبیل های حامل مهمات و خواربار بلشویک ها در آن حرکت می کردند مورد حمله قرار دادیم. در این قسمت هم حمله ما با موفقیت توأم بود.

خبرگزاری (رویتر) اطلاع می دهد، وزیر دریاداری استرالیا اظهار داشته است که هنوز امید زیاد به نجات سرنشینان رزمناو استرالیایی که غرق شده است دارد. شنوندگان ما به خاطر دارند که رزمناو استرالیایی (سیدنی) به گنجایش [هفت هزار] (۷۰۰۰) تن اخیراً توسط کمک رزمناو آلمانی (کورسوران) در آب های استرالیا غرق شده و سرنشینان آن ناپدید می باشند.

یک هنگ پیاده آلمانی در روز [سیزدهم] (۱۳) آذر در شمال جبهه خاور پس از درهم شکستن مقاومت بلشویک ها یک دژ مستحکم را تصرف کرده است. سربازان آلمانی چنان بلشویک ها را درهم شکستند که به آن ها مجال توقف و مستحکم کردن جای پان داده و آن ها را تعقیب و متواری ساختند. سربازان آلمانی پس از این که مین هائی را که بلشویک ها در حال عقب نشینی با عجله کار گذاشته بودند، از بین بردند، یک دژ دیگر را هم تسخیر نمودند.

دیروز بعد از ظهر در کرانه های نروژ یک هواپیمای انگلیسی از طرف آتشبارهای آلمانی سرنگون شد.

در [دوازدهم] (۱۲) آذر بلشویک های محاصره شده در (سباستوپول) به حمله متقابل مبادرت ورزیدند، تا شاید در خطوط نیروی آلمان رخنه کنند. بلشویک ها

ابتدا گرفتار تیرباران آتشبارهای آلمانی شدند و بعد آتشبارهای آلمانی مواضع بلشویک‌ها را زیر آتش قرار داده و به بندر و استحکامات (سباستوپول) خسارت زیاد وارد کردند.

رئیس مطبوعات (اورشلیم) اطلاع داده است که جهودهای متنفذ (فلسطین) نقشه‌ای برای تشکیل یک لشکر جهودی در خاور نزدیک به منظور الحاق به نیروی انگلیس طرح نموده‌اند، اما تعداد داوطلبان جهود برای خدمت در آن لشکر بسیار کم است. بدین مناسبت سران جهود در صدد برآمده‌اند، برای مجبور کردن جهودها به خدمت در این لشکر اقداماتی به عمل آورند. عدم علاقه جهودها برای خدمت در نظام موجب تعجب نمی‌باشد، زیرا جهودها هم مانند انگلیسی‌ها مایل هستند دیگران را برای منافع خود قربانی نمایند.

از (قفقاز) خبر می‌دهند مغازه‌های بزرگ بلشویک‌ها به واسطه نداشتن کالا بسته شده‌اند. وضعیت خواربار بسیار بد بوده و بهای گوشت به طور غیرقابل تصویری بالا رفته است.

روزنامه ژاپنی (آساهی شیمبون) اطلاع می‌دهد، ژاپنی‌های مقیم (هنگ‌کنگ) تصمیم گرفته‌اند از شهر نامبرده حرکت نمایند. دیروز نخستین دسته ژاپنی‌ها مرکب از [بیست و پنج] (۲۵) نفر شهر (هنگ‌کنگ) را ترک گفته‌اند.
پاینده ایران.

(بقیه اخبار برنامه اول رادیو برلن به زبان فارسی تکرار اخبار برنامه‌های شب گذشته بوده است.)

تبرستان
www.tabarestan.info

ترجمه از روزنامه (ایونینگ استاندارد) انگلیسی
چاپ لندن مورخه ۱۹ اوت ۱۹۴۱

آلمانی‌های مقیم ایران اجازه مرخصی خواسته‌اند

خبرگزاری (رویتر) اطلاع می‌دهد به طوری که از یکی از منابع موثق تهران کسب اطلاع شده است، بعضی از آلمانی‌ها که در ادارات دولتی مشغول خدمت بوده‌اند به دلیل بیماری اجازه مرخصی از خدمت خواسته‌اند.

ترجمه از روزنامه (وطن) ترکی چاپ تبریز
مورخه ۴ آذر ماه ۱۳۲۰

فاشیست‌ها ایران را لخت می‌کردند.

فاشیست‌های آلمانی با خیانت و دسایس گوناگونی اهالی ایران را فریب می‌دادند و سرمایه داران و کارداناان آلمانی، کارهای اقتصادی ایران را تحت اختیار خود قرار داده و با وسایل مختلف مانع ترقیات کشور ما می‌شدند. از ترقی صنایع ایران و تهیه کارداناان ایرانی جلوگیری کرده و نمی‌گذاشتند صنعتکاران ایرانی دانشمند باشند. آلمانی‌های وحشی، صنعتکاران خوب و دانشمند را به بهانه‌های دروغ از کارخانه‌ها بیرون می‌کردند.
برای به فروش رسانیدن کالای آلمان در ایران با بهای گزاف از مصرف کالاهای

دیگر به طور صرفه جویی جلوگیری و عمداً در صرف آن‌ها اصراف^۱ می نمودند تا در حساب ایرانی‌ها به مراتب بیشتر از آلمان کالا خریداری شود. در کارخانجات مازندران این نوع غارتگری‌ها را مشاهده می نمودیم. آلمانی‌ها ایران را تحت شرایط سنگین اقتصادی نگاه داشته، ماشین‌های کهنه که [پانزده] (۱۵) و [بیست] (۲۰) سال در کشور خود کار کرده، رنگ نموده و به اسم ماشین نو به ایران می فروختند. در نتیجه این گونه خیانت‌ها، ماشین‌هایی که باید چهل سال کار کنند، دو یا سه سال بیشتر کار نمی کردند. ماشین‌های کهنه کارخانه (اوبرمایر) بدین نحو به ایران فروخته می شد و با این گونه خیانت و دسیسه آلمانی‌ها ثروت اهالی ایران را به کشور خود بردند.

ترجمه از روزنامه (ریکورد) به زبان انگلیسی چاپ (کلمبیا)
یکی از شهرستان‌های آمریکا مورخه ۲۶ اوت ۱۹۴۱

آموزشگاه تجربه

حمله انگلیس و روس به ایران دومین نمایش (نخستین آن کارزار سوریه بوده است) حقیقت این معنی است که انگلستان عاقبت الامر به این نکته واقف شده که ممکن نیست با یک رشته تدابیر جنگی بی مغز و میان‌تهی در جنگ کنونی موفق گردید. یک سال پیش، هنگامی که ایران از بیرون کردن جهانگردان و هنرمندان آلمانی کوتاهی ورزید، انگلیس قصد اعتراض به آن کشور را داشت. این قدر در این خصوص خودداری ورزید تا نازی‌ها بر آن سبقت جسته و به موقع خود را در آن خاک جای‌گزین گردانیدند.

اکنون بصیرت انگلیسی‌ها در این خصوص بیشتر شده و در آموزشگاه تجربه، معلومات تلخی آموخته‌اند.

***

تبرستان
www.tabaristan.info

ترجمه از روزنامه (وطن) ترکی چاپ تبریز
مورخه [چهارم] (۴) آذرماه ۱۳۲۰

نامه‌های تبریز

در کارخانه چرم‌سازی

بیانات مورخه [ششم] (۶) نوامبر ۱۹۴۱ (رفیق استالین) مورد توجه اشخاص منورالفکر و کارگران آذربایجان جنوبی قرار گرفته است. در اغلب بنگاه‌های تبریز کارگران نطق مزبور را به آواز بلند خوانده و مضمون آن را به سایر کارگران ابلاغ می‌نمودند.

کارگران کارخانه چرم‌سازی شرکت (خسروی) تبریز نطق مزبور را با دقت و شوق کاملی خواندند.

(هاشمی) سرعمله اطاق رنگرزی و (ارساق) مدیر شعبه دیگ بخار نفرت و غضب خود را نسبت به (هیتلر) اظهار داشته‌اند. کارگران که نطق مزبور را گوش می‌دادند گفته‌اند:

(هیتلر) در فکر جهانگیری خود نسبت به اتحاد جماهیر شوروی اشتباه نموده است. هیتلر در ظرف دو سال خون ملیون‌ها اشخاص بی‌گناه را ریخته و اکنون هم می‌خواهد اهالی اتحاد جماهیر شوروی را که با دسترنج خود زندگانی می‌نمایند، به وضعیت بردگی درآورد ولی نخواهد توانست به این آرزو موفق شود. زیرا اهالی شوروی رشادت خود را در تاریخ نشان داده و میهن خود را از وجود دشمن پاک نموده‌اند. اهالی شوروی در جنگ کنونی رشادت بزرگی از خود در سراسر جبهه

نسبت به آلمان فاشیست ابراز می‌دارند.
نقشه‌های (هیتلر) به هم خورده و مواجه با اتفاق کارگران و دهقانان منور شوروی
گردید. (هیتلر) ناحق است و بدین جهت نابود خواهد شد.

***

بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیّه مرکز

شرفیابی سفیر کبیر جدید ترکیه به حضور اعلیحضرت همایونی

برحسب وقتی که تعیین شده، ساعت ۱۰ صبح فردا آقای (جمال حسنو تارای) سفیر کبیر جدید دولت ترکیه که اخیراً وارد تهران شده بودند، در کاخ گلستان با تشریفات لازم به حضور اعلیحضرت همایونی شرفیاب و استوارنامه خود را تقدیم خواهند کرد.

***

حضور آقایان وزیران در وزارتخانه‌ها

چون اعضای هیئت دولت جدید، پیش از ظهر روز پنجشنبه به مجلس شورای ملی معرفی شدند، چند تن از آقایان وزیران در حدود ظهر همان روز در وزارتخانه‌ها حاضر شده و امروز صبح نیز کلیه آقایان وزیران در وزارتخانه‌های خود حضور یافته و مشغول کار گردیدند.

***

جلسه هیئت وزیران

امروز ساعت [شش] (۶) بعد از ظهر جلسه هیئت وزیران با حضور آقای نخست‌وزیر در عمارت بادگیر تشکیل خواهد شد.

***

برنامه هیئت دولت جدید

به طوری که اطلاع پیدا کرده‌ایم، برنامه جدید دولت که باید به مجلس شورای ملی تقدیم شود و در این دو روزه در هیئت وزیران مورد شور و مطالعه قرار گرفته

بود، تهیه و تنظیم شده و قرار است فردا به مجلس شورای ملی تقدیم شود.

***

رفع گرفتاری

به قرار اطلاع واصله از گرگان [بیست و دو] (۲۲) نفر گروهبان و استوار که از طرف ارتش سرخ بازداشت شده بودند، اخیراً رهایی یافته و تسلیم فرماندار گرگان شده‌اند. فرمانداری گرگان پس از تحویل آن‌ها، مشغول تهیه وسایلی است که آن‌ها را زودتر از گرگان حرکت [داده] و به محل‌های خودشان اعزام دارند.

***

ورود به تهران

آقای (علی اکبر بهمن) سفیرکبیر سابق ایران در مصر که فراخوانده شده بودند، دو روز پیش از راه جنوب به تهران وارد شده و فعلاً در منزل مریض و بستری می‌باشند.

***

(اغلب روزنامه‌های یومیه مرکز اخبار فوق را به تفاوت درج نموده‌اند.)

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۵ ماه جاری

برنامه اول رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۱۲/۱۰ - ۲۰/۹/۱۴

از جبهه روسیه خبر می‌رسد که آلمانی‌ها در ظرف [سی] (۳۰) ساعت گذشته پیشرفت مهمی نکرده‌اند.

در (ولوکولومسک) و (موژائیسک) حملات دشمن برای رخنه کردن به مسکو نتیجه‌بخش نبوده است.

میان رود (استرا) و (مسکوا) دو لشکر پیاده‌نظام آلمانی با تانک‌های فراوانی به حمله مبادرت کردند ولی کاری از پیش نبردند.

در تاریخ دنیا تاکنون دیده نشده که این همه لشکر در چنین شدت سرمائی با این همه شدت به جنگ پردازد. نازی‌ها اکنون برای شکستن خط دفاعی مسکو چنان جانبازی می‌کنند، که نهایت ندارد و این حملات برای آن‌ها خیلی گران تمام می‌شود. در این خطوط تاکنون نیم‌میلیون نفر تلفات داده و یک چهارم نیروی مجهز خود را به کار انداخته‌اند، ولی برای هر میل که پیش می‌روند باید نیروی بیشتری به میدان بیاورند.

آلمانی‌ها چندین مرتبه تا بیرون (لنین‌گراد) خود را رسانیدند، اما نتوانسته‌اند وارد شهر شوند.

در اطراف (موژائیسک) روس‌ها [چهار] (۴) قریه را تصرف کرده‌اند. در نزدیکی (مالایاروسلاوتس) وضعیت به حال روس‌ها مساعد بوده و در منطقه (تولا) هم

آلمانی‌ها هنوز کاری از پیش نبرده‌اند.

دیروز در مسکو یک پیمان مودت بین لهستان و روسیه به امضاء رسید که به یکدیگر کمک‌های نظامی نموده و با شرکت بریتانیا و سایر متفقین و کمک امریکا با نازی‌ها آن قدر جنگ خواهند کرد تا آفتاب پیروزی از افق سعادت طلوع نماید. در صحرای باختری در عملیات وقفه [ای] حاصل شده و آن دلیل بر این نیست که جنگ پایان یافته، بلکه مقدمه حملات تازه‌ای است. طرفین اکنون استراحت می‌نمایند، اما پیش‌قراولان انگلیسی کاملاً مواظب حرکات دشمن بوده و اخیراً یک دسته (۱۰۰) نفری از سربازان آلمانی را اسیر کرده‌اند.

***

برنامه دوم رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۱۶/۴۵ - ۱۴/۹/۱۳۲۰

آلمانی‌ها اول کسی نیستند که به روسیه حمله کرده‌اند. بلکه روسیه از قدیم همیشه مورد حمله قرار می‌گرفته است؛ اما روسیه هر دفعه با ثبات قدم از حملات وارده جلوگیری کرده و عاقبت فاتح شده است.

تاتارها زمانی تمام روسیه را تاراج کردند. خوراک تاتارها شیر مادیان و یا خون اسب بود، قادر بودند دو شبانه روز روی اسب سوار بوده و همان جا خوابشان ببرد. رئیس تاتارها [هجده] (۱۸) اسب داشت که همیشه آن را عوض می‌کرد. تاتارها دسته‌های چند نفری تشکیل می‌دادند که اگر یک نفر از آن‌ها به دست دشمن اسیر می‌شد، بقیه پس از جنگ به دار آویخته می‌شدند. تاتارها اسیران را نگاه داشته و بالای سر آن‌ها سکو می‌ساختند و روی آن سگ‌و رقص و باده‌نوشی می‌کردند تا اسیران جان بدهند. اما با این تفصیل روس‌ها غالب شده و تاتارها را بیرون کردند. بعد (شارل ۱۲) بود که عاقبت (پتر کبیر) آن^۱ را شکست سختی داد و (شارل) به ترکیه فرار کرد. سپس (ناپلئون) با آن عظمتی که شنیده‌ایم، به روسیه تاخت. اما وقتی به مسکو رسید چه دید؟ شعله آتش، تا این که بعد از پنج هفته مجبور شد آن

جا را ترک [کرده] و قزاقان روسی در سرمای زمستان بیش از نصف سربازان (ناپلئون) را از پا در آوردند. سپس جنگ بین‌المللی [اول] و تاخت و تاز آلمانی‌ها در خاک روسیه پیش آمد که عاقبت باز روس‌ها موفق گردیده و در (لوتز) آلمانی‌ها را از پا در آوردند.

حالا هم نوبت (هیتلر) و سربازان او است که هرکس یقین دارد، عاقبت روس‌ها پیروز خواهند شد.

تبرستان
www.tabarestan.info

برنامه سوم رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۲۰-۱۴/۹/۱۳۲۰

خانم‌ها! آقایان!

باز در اطراف قدرت صحبت می‌کنم و می‌خواهم امشب بی‌پرده سخن گویم: اگر آلمان به کشور ما یعنی ایران، استیلا یابد چه رفتاری با ما خواهد کرد. زیرا دلیلی در دست نیست که بالآخره کشور ما ایمن بماند و سایرین هم خون ما را رنگین‌تر از خود نمی‌دانند.

به هر طبقه‌ای باید خطاب کرد و جدا جدا گفت:

آقایان پزشکان، اوضاع لهستان، هلند و سایر کشورهای متصرفی را در نظر بگیرید و ببینید. آلمانی‌ها شما را مجبور خواهند کرد که به میدان جنگ شتافته و با پیش‌قراولان، به خطرناکترین مواضع برای حمل مجروحین بروید و غذای شما از جیره درجه ۳ خواهد بود.

آقایان ملاکین به سر شما چه خواهد آمد. تصور نکنید که از شهر فرار کرده با رعایا زیست [خواهید کرد] و از شیرگاوهایتان خواهید خورد، خیال خامی است آلمانی‌ها سر وقت شما هم خواهند آمد. زیرا روغن، خوک و مرغ چاق لازم دارند و تمام دعاها هم سر شکم است و اگر شماها را به عنوان گروی به زندان نبرند، خیلی به سر شما منت می‌گذارند که مانند سایرین جیره بگیرید.

شاید بسیاری از شنوندگان ما کارمندان دولت باشند، به آن‌ها جسارت نمی‌کنم، ولی عرض می‌کنم مقدرات شماها چه خواهد بود. یا باید به ناموس کشور خیانت کرده و تسلیم شوید، یا متمرّد شناخته شده و تیرباران خواهد شد. مگر این که

وجود شماها را چندان مضر تشخیص ندهند، آن وقت است که باید اعمال طاقت فرسا انجام داده و برای ساختمان‌های آن‌ها آجرکشی نمائید تا آن‌ها در آن جاها تعیش نمایند و غذای شما هم نصف غذای یک تابین^۱ آلمانی است. اما ای بازرگانان، شماها هم اگر کالائی داشته باشید که مورد نیاز آن‌ها نباشد، باید به کارتان ادامه دهید وگرنه اگر خواربار و یا مواد اولیه باشد، دکان شما بسته شده و گرفتار قحطی و مرگ تدریجی خواهید شد.

***

ژم - به زبان فارسی ساعت ۱۹/۲۰ - ۱۳۲۰/۹/۱۴

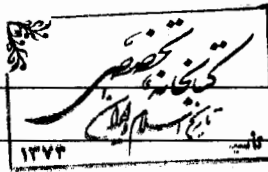
اخبار مهم:

اعلامیه شماره ۵۵۱ فرماندهی کل ارتش ایتالیا به شرح زیر می‌باشد: در (مارماریکا) آتش توپخانه ما برضد مؤسسات نظامی و استحکامات (طبروق) و وسایل موتوریزه دشمن فعالیت شدید داشته و در بخش (سولوم) توپخانه طرفین شلیک نموده‌اند.

عملیات جنگ‌های محلی در بخش (بئرالجوبی) و باختر (بردیا) در جریان می‌باشد.

هوایماهای دشمن شب چهارم این ماه یکی از بیمارستان‌های نظامی ما را هدف مسلسل قرار داده و آتش زده‌اند.

با وجود بدی هوا، بخش‌های هوایی آلمان و ایتالیا در منطقه جنوب باختری (بئرالجوبی) محل تمرکز دستجات سربازان و وسایل مکانیزه دشمن را هدف بمب قرار داده‌اند و در موقع حمله هوایماهای انگلیسی هوایماهای شکاری ما فوراً خود را به آن‌ها رسانیده و سه هوایمای مهاجم را سرنگون کرده‌اند. رادیوی مستعمراتی تهران چند روز پیش خواسته بود، آنچه را که رادیوی رم در باب استعفای فروغی و کابینه (کورنوالیس) تهران گفته بود تکذیب کند، ولی حالا رادیوی لندن در تأیید گفتار رادیوی مستعمراتی تهران اظهار داشته: که فروغی کابینه

خود را تشکیل داده و وزیران خود را از عناصری که نسبت به انگلیس علاقمند می‌باشند، انتخاب نموده است.

انگلیس با این نیرنگ‌ها نخواهد توانست احساسات ملت ایران را عوض کند. زیرا ایرانیان به‌خوبی می‌دانند که زیر سلطه انگلیس و روسیه قرار گرفته و دولت نامبرده در فکر استفاده از منابع ثروت طبیعی کشور آن‌ها بوده و از حیث خواربار آن‌ها را در وضع بسیار دشواری قرار داده‌اند. بنابراین مذاکرات مربوط به پیمان اتحاد انگلیس و روسیه و ایران پیشرفت درخشانی ننموده است. زیرا انگلیسی‌ها که در ایران دارای همه چیز بودند اکنون بدون عقد و پیمان دارای همه چیز و همه نوع اختیارات شده و نمی‌خواهند در مقابل ملت ایران کمترین تعهدی برعهده خود بگیرند.

خبرنگار روزنامه (دیلی تلگراف) از جبهه (مارماریکا) اطلاع می‌دهد که در روحیه سربازان نیروی امپراتوری تغییر کلی حاصل شده و سپاهیان افریقای جنوبی به‌ویژه پس از شکست (سیدی رازق) فوق‌العاده متوحش به‌نظر می‌رسند، زیرا در نتیجه این جنگ لشکر ایتالیایی به‌نام (اریتانتی^۱) متجاوز از [هزار و دویست] (۱۲۰۰) تن از سربازان افریقای جنوبی راکشته‌اند.

از نیویورک خبر رسیده که (پریزر) وزیر نیوزلندی اظهار داشته که سرتیپ (پریگر) فرمانده نیروی نیوزلند از جبهه (لیبی) خبر داده است، تلفات سربازان نیوزلندی در جبهه نامبرده خیلی زیاد بوده و خبر اسارت سرتیپ (اورمایک) را نیز تأیید نموده است.

در جبهه خاور حملات متقابل سپهد (تیموشنکو) در حوزه رود (دونتز) مواجه با ناامیدی شده و تلفات سنگینی به شوروی‌ها وارد گردیده است. لشکریان آلمانی در بخش مرکزی و شمالی جبهه به عملیات منظم خود برای تباہ ساختن شوروی‌ها ادامه داده و پیشرفت آلمانی‌ها به قدری درخشان می‌باشد که حتی روس‌ها مجبور به تصدیق آن شده‌اند.

۱. این نام به دو صورت آریاتتا و اریتانتی در اسناد آمده است.

خبرگزاری مجارستانی اطلاع می‌دهد که حمله سپهبد (تیموشنکو) در منطقه (روستوف) موجب گردیده که تلفات بسیار سنگینی به روس‌ها وارد شود و حال این که نتایجی که روس‌ها با این تلفات به دست آورده‌اند، به کلی ناچیز می‌باشد. اخیراً اطلاع رسیده است که بین کارمندان دولت شوروی، اختلافات جدی رخ داده و این اختلافات از یک طرف مربوط به تلفات شوروی‌ها در بخش جنوبی جبهه و از طرف دیگر عدم موفقیت آن‌ها در بخش مسکو و (لنین‌گراد) می‌باشد. نیروی محاصره شده بلشویک‌ها در شهر (سباستوپول) به امید استفاده از حمله شوروی‌ها به ناحیه (روستوف) کوشش کردند که به استحقاقات و سنگرهای آلمانی‌ها حمله کنند، ولی این بخش از نیروی روسیه که جرأت حمله نموده بود به کلی تباہ گردیده است. طبق اطلاع واصله روس‌ها در نتیجه تخلیه شهر (هانکتو) متجاوز از سی هزار تن تلفات داده‌اند.

سفیرکبیر ترکیه مقیم (واشنگتن) اعلام داشته است از طرف (روزولت) به‌او اطلاعی داده نشده که امریکا قصد دارد ترکیه را از قانون وام و اجاره منتفع نماید. به‌علاوه (روزولت) در مذاکراتی که در این باب با اولیای امور امریکا به‌عمل آورده او را شرکت نداده است.

رادیوی (آنکارا) اعلام داشته که (روزولت) به‌دولت ترکیه اعلام نموده است، دولت مزبور می‌تواند از قانون وام و اجاره استفاده کند و از این خبر استنباط می‌شود که ترکیه از این به‌بعد می‌تواند از امریکا مهمات و حتی خواربار وارد نماید.

توکیو

به‌زبان انگلیسی ساعت ۲۱/۳۰ - ۱۴/۹/۱۳۲۰

توکیو - روزنامه‌ها در اطراف وضعیت مناسبات امریکا و ژاپن، قلم‌فرسایی نموده و همگی در این نکته اتفاق دارند که دولت بایستی بدون تضييع وقت به فوریت هرچه تمامتر دست به کار اقدامات استحکامی گردیده و به تحکیم بندرگاه‌ها و تحت نظر گرفتن عناصر مظنون و عملیات احتیاطی مشابه دیگر پرداخته و بیش از این فرصت را بیهوده از دست ندهد.

روزنامه (یومیوری شیمبون) می‌نویسد: از آغاز کار پیدا بود که دولت امریکا

به هیچ وجه حاضر نخواهد بود قدمی در راه حفظ صلح خاور دور برداشته و جلو احتمالات شومی را که بر اثر جاه طلبی های (روزولت) برای خاور دور انتظار می رود بگیرد. در این صورت معقول نیست دولت امپراتوری ژاپن اجازه دهد که در منطقه حیاتی خود از طرف یک دولت متجاوز خارجی غافلگیر گردیده و از حق حیات سیاسی محروم گردد.

توکيو - روزنامه (آساهی) می نویسد: اصرار ژاپن را جهت کنار آمدن با آمال آمریکا درباره خاور دور نباید حمل برضعف این دولت نمود. بالعکس، دولت امپراتوری ژاپن امروز به قدری قوی است که کاملاً از عهده دفاع خود و کشورهای هم پیمان و تحت الحمايه های خود نیز برخوردار آمد.

انتشارات منابع بیگانه دایر بر وجود نگرانی در ژاپن، به هیچ وجه متکی براساس صحیح نمی باشد و ملت ژاپن در عین حال که بسیار صلح دوست و مسالمت جو است، بی اندازه دلیر و جنگی هم می باشد. به طوری که فرد فرد مردم آن اکنون خود را آماده هرگونه پیش آمدی نموده اند.

واشنگتن - صبح امروز ملاقات دیگری بین (کردل هول) وزیر خارجه و نمایندگان دولت ژاپن به عمل آمد، ولی از چگونگی مذاکرات هنوز خبری به دست نیامده و روی هم رفته، احتمال می رود که نتیجه این ملاقات رضایت بخش بوده باشد.

بانکوک - چون از سخنگوی وزارت خارجه در باب مناسبات ژاپن و (سیام) پرسش شد، نامبرده اظهار داشت برخلاف شایعات منابع مغرض بیگانه این دولت به هیچ وجه خیال استعماری راجع به آن خاک ندارد؛ بلکه بالعکس استقلال (سیام) برای تمامیت امپراتوری ژاپن کمک گرانبهائی در بر خواهد داشت. اولیاء امور دولت (سیام) نیز به تبلیغات بی معنی انگلیس و امریکا پی برده و جز با تمسخر، طور دیگر پاسخ مطبوعات آن کشور را نمی دهند.

بانکوک - بامداد روز آدینه گذشته، اعلامیه ای از طرف سفارت انگلیس انتشار یافت، مبنی براین که سفارت دولت بریتانیا در (بانکوک) به اتباع دولت انگلیس توصیه می نماید که هرچه زودتر وسایل حرکت خود را آماده نموده و در نزدیکترین فرصت از خاک (سیام) خارج شوند. در عین حال [به] کشتی های انگلیسی نیز قدغن اکید شده که وارد آب های (سیام) نشوند.

نیویورک - در مصاحبه‌ای که روز گذشته بین روزنامه‌نگاران امریکایی و خبرنگاران جراید خارجی از یک طرف و (برینکسون) نماینده نیوزلند روی داد نامبرده اظهار داشت به طوری که گزارش سرلشکر (پریگر^۱) فرمانده کل نیروی اعزامی نیوزلند از (لیبی) اشعار می‌دارد، در نتیجه تصادم اخیر که بین سربازان نیوزلندی و سربازان محور در صحرای (لیبی) رخ داده، تلفات هنگفتی به افراد سربازان نیوزلندی وارد شده که از جمله کشتگان یک نفر سرلشکر می‌باشد.

هلسینکی - اعلامیه سرفرماندهی نیروی فنلاند در جبهه شمال باختری روسیه حاکی است که در طی تسخیر شهر (هوانکئو) از طرف سربازان فنلاندی متجاوز از سی هزار نفر تلفات به نیروی بلشویک وارد گردیده و از جمله غنایمی که به دست آمده، [نود] (۹۰) توپ دورزن و مقدار زیادی مهمات دیگر می‌باشد.

برلن - سرفرماندهی ارتش آلمان اطلاع می‌دهد در جبهه شمال باختری، نابود ساختن نیروی بلشویک از طرف سپاهیان آلمان ادامه دارد.

در جلو (لنین‌گراد) تلفات روس‌ها بی‌اندازه زیاد می‌باشد. بمب‌افکن‌های ما شب و روز ستون‌های موتویزه دشمن را بمباران نموده و تلفات جبران‌ناپذیری به آن‌ها وارد می‌سازند.

شبه جزیره (کارلی) از طرف نیروی فنلاند اشغال گردید. در جبهه جنوب سرتیپ (چمبوتکو) فرمانده نیروی روس دچار وضعیت فلاکت‌باری گردیده و اکنون با شکست سختی مواجه می‌باشد. پیشروی سپاهیان محور به طرف قفقاز ادامه دارد. بمبشی - به طوری که (مهاتما گاندی) در انجمن ملیون هند اظهار داشت، اقدامات سخت دولت در خفه نمودن احساسات میهن‌پرستانه و ملیون هندی کوچکترین تأثیری نخواهد داشت. ملت هندوستان که پس از سال‌ها اسارت اکنون بیدار گردیده، پیش از نیل به مقصود، استراحت نخواهد نمود.

۱. این نام در اسناد به دو صورت پریگر و پرینگر آمده است.

۱۶ - آذر ۱۳۲۰

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۶ ماه جاری

برنامه اول رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۱۸/۳۰ - ۱۳۲۰/۹/۱۵

دولت انگلیس، باز عمل ننگین تازه‌ای را مرتکب شده که برای همیشه نماینده روح سیاست انگلیس در تاریخ خواهد بود.

خبرگزاری (رویتر) خبر می‌دهد دولت انگلیس به دولت‌های رومانی و مجارستان و فنلاند اعلان جنگ داده است. خبرگزاری (آسوشیتد پرس) از (کانادا) خبر می‌دهد دولت (کانادا) هم به فوریت از سیاست انگلیس پیروی کرده و به سه دولت نامبرده اعلان جنگ خواهد داد. اگر تا چندی پیش دوستان انگلیس امیدوار بودند که دولت انگلیس با دولت‌های کوچک سیاست شرافتمندانه‌ای را پیش خواهد گرفت، امروز می‌بینند که اشتباه کرده‌اند و (چرچیل) و همدستان جهود وی کاری نموده‌اند که انگلیس را از جرگه دول شرافتمند جهان خارج کرده‌اند. پس از پایان جنگ بین‌الملل مجارستان و رومانی و فنلاند در مقابل بلشویسم، جنگ هستی و نیستی خود را آغاز نمودند و خود را امیدوار به کمک دولت‌هائی می‌دانستند که دم از بشردوستی می‌زدند. امریکا اولین دولتی بود که این سه دولت را برای جنگ با بلشویسم تشویق کرد و امروز انگلیس که به دست (چرچیل) و همکاران جهود بین‌المللی او گرفتار سخت‌ترین وضعیت یأس آور شده، دست به دامان (استالین) سردسته بلشویک‌های غارتگر و وحشی، زده و انگلیس، باقیمانده شرافت خود را هم از دست داده است.

(چرچیل) چون دد درنده‌ای خود را به جان کشورهای شجاع انداخته و می‌کوشد آن‌ها را به دام خرس بلشویسم اندازد و مردمان شرافتمند جهان با نفرت

به این عمل انگلیس نگرسته و آن را طوری ننگین می دانند که لکه آن هیچگاه از دامن انگلیس پاک نخواهد شد. اروپای متحد هم به این عمل انگلیس پاسخ خواهد داد و این پاسخ نیز خرد کردن انگلیس و پیروزی اروپا می باشد. دولت های مجارستان و رومانی و فنلاند، یادداشت انگلیس را رد کرده اند. نخست وزیر مجارستان در مجلس اظهار داشت، دولت مجار این یادداشت بی معنی انگلیس را رد می نماید و اطمینان دارد که ملت مجار پشتیبان دولت خود خواهد بود و اظهارات وی مورد تحسین نمایندگان [واقع] شده و یادداشت انگلیس با اکثریت آراء رد شد.

پس از این که (چرچیل) نتیجه ای از عملیات سپاهیان خود در افریقای شمالی نگرفت، اکنون سعی می نماید تقصیر را به گردن دیگری اندازد، در صورتی که تبلیغات پیشین راجع به افریقای شمالی به دستور خود (چرچیل) صورت می گرفت. اکنون روزنامه های انگلیسی به دستور (چرچیل) می نویسند مقصر حقیقی این تبلیغات خبرنگار نظامی انگلیس در قاهره می باشد. این خبرنگار بیچاره باید فدای کوته فکری (چرچیل) شود. خنذه آور است که (چرچیل) می خواهد افتضاح شکست خود را در افریقا به گردن یک خبرنگار بیچاره بیاندازد و حال آن که مقصر خود او می باشد.

فرماندهی کل ارتش آلمان اطلاع می دهد، در نقاط مختلف جبهه خاور، دشمن حمله های سختی نموده، ولی به عقب رانده شده است. در خمیدگی رود (دونتز) از حمله های سخت بلشویک ها، جلوگیری به عمل آمده است. بلشویک ها که می خواستند از داخل (لنین گراد) خط محاصره را بشکافند متواری شدند. در خلیج فنلاند جزیره (اسموسار) از طرف نیروی دریایی (فنلاند) تصرف گردیده است. هواپیماهای آلمانی چند قطار حامل مهمات بلشویک ها و بنگاه های حیاتی مسکو و همچنین کارخانه هواپیما سازی (ردینسک^۱) در کنار رود ولگا را بمباران کرده اند.

هواپیماهای آلمانی در آب های انگلیس پنج کشتی به گنجایش [بیست و پنج هزار و پانصد] (۲۵۵۰۰) تن را غرق نموده اند. دیشب بنادر جنوب باختری انگلیس بمباران شدند. در حمله هواپیماهای انگلیسی به کرانه (مانش) هشت هواپیمای

انگلیسی سرنگون گردیدند. در جلو (نروژ) دو ناوچه آلمانی به یک زیردریایی انگلیسی حمله کرده و با بمب‌های آبی آن را مجبور نمودند که به روی آب بیاید و سپس با توپ آن را غرق کردند. در افریقای شمالی هنوز جنگ‌های سخت جریان دارد.
پاینده ایران.

***

برنامه سوم رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۲۰/۳۰ - ۱۳۲۰/۹/۱۵

نخست وزیر صربستان در ضمن نطقی اظهار داشته است که اکنون نظم و امنیت در صربستان برقرار شده و اظهار امیدواری کرد که ملت صربستان به اتکاء نیروی ملی خود بتواند جراحات خود را معالجه کند.

در پاسخی که سفیر ژاپن در امریکا به پرسش (روزولت) راجع به (هندوچین فرانسه) تسلیم وزارت خارجه امریکا کرد، دولت ژاپن اظهار داشته است که بودن سربازان ژاپنی در (هندوچین فرانسه) با موافقت دولت فرانسه و برای حفظ این مستعمره فرانسوی در مقابل (چونگ کینگ) می باشد. در پیمان ژاپن و فرانسه دفاع از (هندوچین) پیش بینی شده و تعداد سربازان ژاپنی در (هندوچین فرانسه) بیش از آن نیست که در پیمان مزبور پیش بینی گردیده است و تمرکز نیروی چین در مرز (هندوچین فرانسه) منافع فرانسه و ژاپن را دچار خطر نموده است.

در جبهه خاور فرماندهی بلشویک‌ها بدون ملاحظه سربازان خود را به خط آتش آلمان می فرستد و بدون پروا تلفات می دهد.

سربازان آلمانی از این حملات لجام گسیخته بلشویک‌ها جلوگیری می نمایند. صد و هشتاد نفر از اتباع آلمان مقیم افغانستان وارد (وین) شده اند. پیمان ۱۸ ژوئن آلمان و ترکیه راجع به پیوست راه آهن بلغار و ترکیه دیروز به امضاء رسیده است. در ماه ژانویه آینده یک نمایشگاه ضد بلشویکی به فرمان مارشال (پتن) در فرانسه تشکیل خواهد شد و در آن نمایندگان آلمان، اسپانیا، ایتالیا و فنلاند شرکت خواهند کرد.

پس از این که نیروی آلمان با دلیل و برای این که اهالی غیرنظامی (روستوف) از پشت سر به سربازان آلمانی حمله می‌کردند (روستوف) را تخلیه نمود، بلشویک‌ها جای آلمانی‌ها را گرفتند و حملات خود را با تبلیغات آغاز کردند. این تبلیغات بیشتر از طرف انگلیسی‌ها بود. علاقه انگلیسی‌ها به (روستوف) بیش از خود بلشویک‌ها بود، زیرا انگلیسی‌ها می‌خواهند بلشویک‌ها با خون خود از این دروازه ففقاژ دفاع کرده و سیاست انگلیس را در خاور نزدیک حفظ نمایند. تلفات بلشویک‌ها در این جنگ از تلفات جنگ‌های بین‌الملل [اول] بیشتر می‌باشد. اما این بار هم قربانی‌های روس‌ها بی‌نتیجه ماند. اکنون نیروی آلمانی در منطقه (روستوف) حملات بلشویک‌ها را دفع می‌نماید ولی (استالین) تمام نیروی خود را گرد آورده و به حملات دیوانه‌وار خود ادامه می‌دهد و می‌خواهد (روستوف) را به گورستان کشاورزان تبدیل کند.

روزنامه‌های (توکیو) راجع به (سیام) قلمفرسایی کرده و می‌نویسند: انگلیس سربازان زیادی در مرز (سیام) گرد آورده است.

روزنامه (آساهی شیمبون) می‌نویسد: ممکن است سرنوشت (سیام) هم مانند عراق و ایران شود، زیرا انگلیس می‌خواهد به عنوان دفاع آن را اشغال نماید. تردید نیست که (سیام) و ژاپن با توجه این مسئله را تعقیب خواهند نمود.

پاینده ایران.

آنکارا

به‌زیان فارسی ساعت ۱۹ - ۱۵/۹/۱۳۲۰

هنوز کشمکش سختی بین آمریکا و ژاپن جریان دارد. دولت ژاپن به پرسش آمریکا راجع به تمرکز نیروی بیشتری از ارتش ژاپن در (هندوچین فرانسه) پاسخ داده و ضمناً خاطر نشان ساخته است که افزایش نیروی ژاپن در (هندوچین) بنا به درخواست فرانسه بوده و این تصمیم را نیز فرانسه از این جهت اتخاذ کرده که از طرف هندوستان مستعمره (هندوچین) را مورد تهدید دیده است.

از (واشنگتن) خبر رسیده است که (روزولت) پاسخ ژاپن را فوراً مورد بررسی

قرار داده و انتظار می‌رود که در این مورد نیز اعلامیه‌ای صادر شود. از (توکيو) خبر رسیده است که دیروز در ادارات دولتی چنان فعالیت‌ی برپا بود که نظیر آن تاکنون پیشینه نداشته است.

دیروز شورای عالی امپراتوری تشکیل و گزارش نخست‌وزیر در باب نتیجه مذاکرات ژاپن و امریکا خوانده شد. سپس وزیران در منزل نخست‌وزیر جلسه‌ای تشکیل داده و دو تصمیم زیر را اتخاذ نمودند:

۱- [روز هشتم] (۸) دسامبر مجلسی شبیه مجلس فاشیست ایتالیا برای پشتیبانی دولت و وفاداری نسبت به امپراتوری تشکیل شود.

۲- برای ابتدای بهار آینده هیئت عمومی انتخابات جلسات خود را تشکیل خواهد داد.

در محافل بی‌طرف چنین انتشار دارد که دولت ژاپن دو تصمیم مذکور را برای تقویت روحیه اهالی اتخاذ نموده است.

دیروز وزیر خارجه ژاپن در مجلس نمایندگان اظهار داشت که توسعه منابع اقتصادی بایستی هرچه زودتر عملی شده و برای بهره‌برداری از منابعی که مواد خام [از آن] به‌دست می‌آید آیین نامه‌های نوینی طرح گردد.

وزیر خارجه خاطر نشان ساخت که حکومت (واشنگتن) برای حل اختلافات ژاپن و امریکا رویه بی‌مبالاتی را پیش گرفته است و سیاست ژاپن این است که در آسیای خاوری نظام نوینی برقرار سازد، ولی انگلیس و امریکا مفهوم این سیاست ما را درک نکرده‌اند، بنابراین ما برای ایجاد نظام نوین در آسیا با موانع بسیاری مواجه شده‌ایم.

وزیر خارجه ژاپن اضافه نمود که وضعیت سیاسی ما به مرحله بسیار وخیمی رسیده است.

منابع صلاحیت‌دار (واشنگتن) اظهار می‌دارند که جنگ یا صلح هردو در دست ژاپن می‌باشد.

روزنامه‌های انگلیس نوشته‌اند که ژاپن با طولانی ساختن مذاکرات و ملاقات‌ها می‌خواهد فرصتی برای تهیه و تدارکات خود به‌دست آورد.

شنوندگان به‌خاطر دارند که دولت انگلیس به‌دول فنلاند و رومانی و مجارستان

یادداشتی داده و ضمن آن درخواست کرده بود که دول نامبرده از مبارزه برضد روسیه صرف نظر نمایند.

به قرار خبری که رسیده است، دول مزبور درخواست انگلیس را رد کرده اند، زیرا دولت انگلیس نه تنها دست کشیدن از جنگ را از آن‌ها درخواست نموده، بلکه خواستار شده بود که دول سه گانه مزبور در مقابل نیروی روسیه عقب نشینی کنند. نخست وزیر مجارستان این قضیه را به مجلس شورای ملی گزارش داده و ضمن نطقی که ایراد کرده، گفته است: دولت انگلیس بیش از هر دولتی اطلاع دارد که مجارستان چه مصایبی از دست بلشویک‌ها کشیده است. ملت مجارستان یقین دارد که اصول بلشویزمی برای مدنیت و عمران و فرهنگ اروپا خطر بزرگی بوده و از این جهت تصمیم گرفته است با کمک سایر ملل اروپایی این خطر را برطرف سازد. بنابراین ملت مجارستان از تهدیدات دول بیگانه باکی نداشته و از تصمیم خود منصرف نخواهد شد.

وزیر خارجه مجارستان پیش از خاتمه پاسخ یادداشت انگلیس اظهار داشته است که مجارستان اکنون با انگلیس در حال جنگ می باشد.

در لندن اعلام شده است که دولت انگلیس پس از دریافت پاسخ رد دول نامبرده، به مجارستان و فنلاند و رومانی اعلان جنگ داده است. از (اوتوا) خبر رسیده است که دولت (کانادا) عین تصمیم دولت انگلیس را نسبت به فنلاند و رومانی و مجارستان اتخاذ نموده ولی هنوز رویه امریکا در این مورد معلوم نیست. فرماندهی کل ارتش آلمان چند روز است راجع به عملیات مسکو سکوت اختیار نموده است. روس‌ها می گویند که در اغلب نقاط بخش مسکو عملیات پیشرفت آلمانی‌ها متوقف گردیده ولی آلمانی‌ها می گویند که در بسیاری از نقاط اطراف مسکو پیشروی کرده اند.

اطلاع رسیده است که نیروی آلمان از یکی از رودخانه‌های نزدیک مسکو عبور نموده اند. نام این رودخانه برده نشده ولی بایستی رود (مسکوا) یا رود (استرا) باشد. اخباری که راجع به عملیات (روستوف) رسیده است با یکدیگر وفق نمی دهد. روس‌ها و انگلیسی‌ها اظهار می دارند که عقب نشینی آلمانی‌ها در بخش (تاگانروگ) ادامه داشته و عملیات جنگی (روستوف) به (تاگانروگ) انتقال یافته است. در

هرحال منابع موثق خبر می دهند که (تاگانروگ) واقع در پنجاه میلی (روستوف) مواجه با خطر جدی شده و احتمال قوی می رود آلمانی ها مجبور به تخلیه این شهر شوند.

لندن

به زبان فارسی ساعت ۱۹/۴۵ - ۱۳۲۰/۹/۱۵

در (لیبی) در عرض [بیست و چهار] ۲۴ ساعت اخیر، سپاهیان انگلیسی در سراسر میدان فشار داریم بردشمن وارد آورده و می آورند. اعلامیه امروز بعد از ظهر ستاد نیروی انگلیس در قاهره راجع به اوضاع (الدوده) که در جنوب شرقی (طبروق) واقع شده، حاکی است که قطعه زمین کوچکی که آلمانی ها در حمله روز پنجشنبه به دست آورده بودند، پس گرفته شده است. در جنوب (الدوده) [چهارصد] (۴۰۰) سرباز پیاده و [صد و پنجاه] (۱۵۰) گردونه موتوری دشمن مورد حمله هواپیماها و توپ های نیروی انگلیس واقع شده و همگی پراکنده گردیده اند. در مغرب (بردیا) پیروزی دیگری نصیب نیروی انگلیس شده و [شصت] (۶۰) گردونه دشمن خراب و صد نفر اسیر گرفته شده است.

در سایر بخش ها قطارهای تیزسیر انگلیسی با کامیابی مشغول کار هستند. در منطقه مرزی سپاهیان افریقای جنوبی در جنوب (سولوم) عده ای از نیروی دشمن را محاصره کرده اند. عده اسیرانی که از منطقه کارزار انتقال داده شده اند، پنج هزار نفر می باشند که سه هزار نفرشان ایتالیایی و دو هزار نفر آلمانی است. در یکی از مواضع نزدیک کارزار هم یک دسته هزار نفری آلمانی و [هزار و پانصد] (۱۵۰۰) نفر ایتالیایی اسیر نگاه داشته شده اند. اسرای دیگر هنوز شماره نگردیده اند. در (لیبی) سه نبرد هوایی گران دیروز روی داد و [بیست و یک] (۲۱) هواپیمای دشمن به خاک افکنده شد و عده ای نیز زیان دیدند. در این سه نبرد و کلیه عملیات هوایی [شش] (۶) هواپیمای انگلیسی مفقود شدند. پس از این که چند روزی بدی هوا مناسب برای نبرد هوایی در (لیبی) نبود، روز پنجشنبه هوا بهتر و عملیات هوایی آغاز شد و بر محل انبوه دشمن در مشرق (سیدی رازق) حمله گردید و هواپیماهای انگلیسی و افریقای جنوبی و فرانسویان آزاد اشتراک عمل یافته و ارا به های دشمن را تباہ کردند.

دورزم هوایی رخ داد و [سیزده] (۱۳) هواپیمای دشمن نابود شده و عده‌ای نیز خسارت دیدند. در منطقه ساحلی جنوب (بن غازی) هم ارابه‌های دشمن تباہ گردیدند. در (العدم) بعضی مواضع شب پنجشنبه معرض هجوم هواپیماهای انگلیسی واقع شده و باز شب جمعه همان مواضع مورد حمله واقع گردید. روز پنجشنبه برکشتی‌های دشمن که میان (سیسیل) و ایتالیا حرکت می‌کنند حمله به عمل آمد و به (سان جوانی) در جنوب ایتالیا یورش برده شد و یک قطار مرکب از [بیست و چهار] (۲۴) نفت‌کش نابود گشت. در این عملیات فقط چهار هواپیمای انگلیسی مفقود شدند.

سربازان روسی همچنان آلمانی‌ها را دنبال می‌کنند و به (کریمه) می‌رانند. در نبرد مسکو نیز بسیاری از حملات را دفع کرده‌اند. در رود (دونتز) سپاهیان سپهبد (تیموشنکو) مواضع ساحل غربی (کالمیوف^۱) صدکیلومتری مغرب (تاگانروگ) را تصرف نموده‌اند.

آلمانی‌ها در این منطقه مشغول سنگربندی هستند که مواضع خود را مستحکم کنند. در جنوب متجاوز از [دویست] (۲۰۰) قصبه و دهکده در راسته (آزوف) از آلمانی‌ها پس گرفته شده‌اند و آلمانی‌ها در صدد برآمدن که راه (تاگانروگ) را به روی روس‌ها ببندند ولی از عهده برنیامده و منهزم شده‌اند.

وضع کارزار جنوب به قدری آلمان را مشوش نموده که نمی‌تواند تشویش را پنهان کند و آلمانی‌ها فراموش کرده‌اند که مدعی بودند ارتش شوروی را محو کرده‌اند. حالا شکایت می‌کنند که امواج سپاهیان از مشرق پیش می‌آیند. اما در نبرد مسکو برای روس‌ها وضع دشوار است. آلمانی‌ها در منطقه جنوبی تانک و توپ جمع می‌کنند و می‌کوشند که به پایتخت شوروی بتازند. در مقابل این کوشش و این هجوم سهمگین سپاهیان شوروی اندکی در بعضی نقاط عقب رفته و در بعضی نقاط به حمله پرداخته‌اند. هم در شمال و هم در جنوب، کار روس‌ها از ایستادگی گذشته و اگر حمله از طرف آن‌ها نباشد از طرف آلمانی‌ها هم نیست.

در جبهه (لنین‌گراد) در جنوب، روس‌ها به پیشرفتی نایل شده‌اند و وضع آلمانی‌ها در آنجا وضع دفاع است. رزمناو [هشت هزار و هشتصد] (۸۸۰۰) تنی (پتروف) از (بالتیک) به دشمن صدمه وارد آورده و گلوله‌های رزمناو مزبور

به فرودگاه و انبارهای اسلحه و سربازخانه‌های دشمن خسارت رسانده است. در باب وضع (کریمه) خبر تازه‌ای نیست. هشت روز پیش انگلستان به رومانی و مجارستان و فنلاند یادداشتی داد که در عرض یک هفته از اشتراک با تجاوز آلمان خارج شوند و از این خارج شدن خود دلیل نشان دهند و دیشب نیمه شب، یک هفته پایان یافت.

امروز رسماً در لندن اعلام شد که چون جواب مقنعی نرسیده، اکنون یادداشت دیگری به آن کشورها داده می‌شود که وجود حالت جنگ و محاربه با سه کشور خواهد بود.

جواب ژاپن به پرسش (روزولت) در باب عده سربازان ژاپن در (هندوچین) رسیده و حاکی است که عده نیروی ژاپن از حدی که در قرارداد ژاپن و (ویشی) است، تجاوز نمی‌کند و وجود آن‌ها برای خطری که از طرف چین متصور است ضروری است.

(روزولت) مشغول مطالعه این پاسخ است. بعضی مقامات می‌گویند به این پاسخ، چندان وقعی نمی‌توان گذاشت. در موضوع یادداشت ایالات متحده به ژاپن هنوز جوابی نرسیده است.

دیروز و دیشب هواپیماهای انگلیسی چندین حمله در سواحل نروژ و هلند و فرانسه نمودند. اعلامیه وزارت هواپیمایی حاکی است که به واسطه بدی هوا نتیجه حملات معلوم نشده است.

یک کشتی ماهیگیری مسلح دشمن در هلند و یک کشتی در خلیج (گاسکنی) غرق گردیده و یک هواپیمای انگلیسی مفقود گشت. در سواحل فرانسه برچندین ناوچه دشمن خسارت وارد شده، ولی مشاهده نتیجه کاملاً ممکن نگردید. یک هواپیمای جنگی دشمن سرنگون شده و شش هواپیمای جنگی انگلیسی نیز از بازگشت به فرودگاه خود بازماندند.

دیشب و پریشب از حملات هوایی دشمن برفراز انگلستان اثری نبود. امروز صبح در ساحل جنوب غربی یک هواپیمای بمب افکن دشمن به زیر افکنده شد. دیشب در لندن اعلام شد که در پنج ماه اخیر حد متوسط تلفات کشتی‌های بازرگانی متفقین هشت درصد میزان تلفات ماه آوریل گذشته بوده است. ماه آوریل

گذشته از نظر کامیابی که نصیب هواپیماهای آلمانی در غرق کشتی‌های متفقین شده بود، برای آن‌ها بهترین ماه‌ها بود. این تخفیف هنگام تلفات در پنج ماه اخیر قسمت اعظمش مدیون شهامت و مهارت کارکنان کشتی‌های بازرگانی در به‌کار بردن توپ‌های هواپیمازنی کشتی‌ها است.

بلوا در کشورهای اروپا شیوع دارد و زحمت آلمانی‌ها فراهم است. در پاریس سه حمله دیگر به سربازان و افسران آلمانی شده است. یک حمله این که دیروز یک سرگرد آلمانی با تیر مجروح گردیده و حمله دیگر این که چندین تیر به‌جانب آلمانی‌ها پرتاب شده و سوم آن که در یک خیابان پاریس یک بمب انداخته شد.

در بلغار، حکم‌هایی که بر علیه کسانی که مزاحم آلمانی‌ها می‌شوند صادر می‌گردد، شدیدتر شده و این قبیل حکم‌ها در روزنامه‌ها بیشتر دیده می‌شوند.

عده‌ای متهم هستند که چندین کامیون را که بنزین برای آلمانی‌ها می‌برده آتش زده‌اند. این حادثه در ایستگاه (وارنا) روی داده و در نتیجه سه نفر را به‌دار زده‌اند و پنج نفر را که چون نارس هستند به [پانزده] (۱۵) سال حبس محکوم کرده‌اند.

در لهستان پنج نفر لهستانی را که در ماه سپتامبر ۱۹۳۹ یعنی دو سال پیش اتباع آلمان را کشته‌اند، محکوم به مرگ نموده‌اند. در محکومیت این‌ها نوشته‌اند «این‌ها دست کم [دوازده] (۱۲) نفر آلمانی را به‌بهانه جزیی کشته‌اند». در سپتامبر ۱۹۳۹ که آلمانی‌ها لهستان را عرصه ایلغار نموده بودند. بهانه لهستانی‌ها برای کشتن آلمانی‌ها بسیار بزرگتر از این بوده است که جزیی تلقی شود.

برنامه اول رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۸/۱۵ - ۱۶/۹/۱۳۲۰

مؤثر بودن مین‌گذاری نیروی دریایی آلمان در دریای (بالتیک) از تلفاتی پیدا است که به کشتی‌های شوروی وارد آمده است.

در روز [سیزده] (۱۳) آذر پس از این که ناو (استالین) غرق گردید، در روز [چهاردهم] (۱۴) آذر هم یک کشتی [سه هزار] (۳۰۰۰) تنی و یک کشتی [هفتصد] (۷۰۰) تنی و یک ناوچه شوروی غرق شدند. در روز [پانزده] (۱۵) آذر نیز چندین کشتی متوسط بلشویک‌ها در اثر اصابت به مین آسیب سخت دیده‌اند.

خبرگزاری (آسوشیتد پرس) اطلاع می‌دهد، کشتی انگلیسی به نام (اشبی) به گنجایش [چهار هزار و هشتصد و شصت و هشت] (۴۸۶۸) تن در اقیانوس اطلس غرق گردیده و فقط قسمتی از سرنشینان آن نجات یافته‌اند.

یک روزنامهٔ امریکایی می‌نویسد: در حالی که چندین هزار سرباز امریکایی در حرارت سوزان (گینه هلند) و سرمای سخت (آلاسکا) و (گروئنلند) مشغول خدمت هستند، چهار پسر آقای (روزولت) بالباسهای فاخر و قشنگ در ادارات گرم و نرم (واشنگتن) و (نیویورک) مشغول لفت و لیس می‌باشند.

مطبوعات امریکا علناً عدم رضایت خود را از طرز خبر دادن خبرگزاری‌های انگلیسی راجع به عملیات افریقای شمالی، ابراز داشته و اظهار می‌دارند که در این مدت خبرگزاری‌های انگلیسی، فقط یک مشت دروغ و گزاف‌گویی منتشر نموده‌اند زیرا تلفات بسیار سنگینی به نیروی امپراتوری در افریقای شمالی، وارد آمده و ستاد ارتش انگلیس را باید مسئول این تلفات دانست؛ زیرا سهل‌انگاری ستاد ارتش باعث گردیده که انگلیسی‌ها [یک هزار] (۱۰۰۰) اسیر داده و مقدار هنگفتی از مهمات آن‌ها از بین برود.

این نتیجهٔ تئاتری است که (چرچیل) خواست در افریقای شمالی نمایش دهد. بیش از [نه هزار] (۹۰۰۰) نفر از اهالی (کرواستان) در امریکای جنوبی نمایش پرهیجانی داده و برای آزاد شدن (کرواستان) اظهار مسرت نموده و پس از پایان نمایش، تلگراف شادباشی برای پیشوای (کرواسی) مخابره کرده‌اند.

تیراندازی آتشبارهای نیروی دریایی آلمان و بمباران (مین‌کرا) از طرف

هوایماهای آلمانی ادامه دارد. روز پنجشنبه یک کارخانه هوایماسازی و یک کارخانه اسلحه‌سازی و یک کارخانه مس و قلع‌سازی و همچنین یک کارخانه کشتی‌سازی دچار آتش‌سوزی بزرگ شده‌اند. در کارخانه کشتی‌سازی چندین هزار نفر کارگر کار می‌کرده‌اند.

فلد مارشال (مکنزن) سردار معروف آلمان و یکی از فرماندهان نامی آلمانی در جنگ بین‌المللی گذشته، دیروز جشن نود و دومین سال تولد خود را برپا کرده است.

امروز آقای (شاهرخ)^۱ راجع به سیاست امروزه ایران صحبت خواهد کرد.

***

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۶ ماه جاری

برنامه اول رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۱۲/۱۰ - ۱۳۲۰/۹/۱۵

باز عملیات سخت در (لیبی) از سر گرفته شده است.

اوضاع هوا بهبودی یافته و در نتیجه نه تنها نیروی هوایی انگلیس قادر به ازدیاد فعالیت شده، بلکه گشتی ها مشغول عملیات شدیدتری گشته اند. ستون های متحرک انگلیسی در بخش (بئرالجوبی) مشغول پاک کردن این بخش از وجود سربازان دشمن می باشند که بازهم به [صورت] دستجات کوچک وجود دارند.

ابلاغیه نیروی انگلیس در (قاهره) دیشب اطلاع داده که سربازان هندی [چهارده] (۱۴) زره پوش و چندین تانک دشمن را از بین برده اند. سپس نیروی اصلی محور به سمت شمال غربی عقب نشسته است.

در بخش مرزی، در گوشه و کنار هنوز دستجات کوچک محور موجود و ابراز مقاومت می نمایند و نیروی انگلیس هم پیوسته مشغول پیکار می باشد.

دیشب رئیس ستاد نیروی انگلیس در (قاهره) همکاری نیروی دریایی و هوایی انگلیس را در (لیبی) تأیید کرده و گفت: این دو نیرو مشترکاً شصت درصد ملزومات دشمن را در (لیبی) از بین برده اند.

به نظر مطلعین امور، عملیات تعرضی در (لیبی) به همان اهمیت عملیات جبهه خاور می باشد. آن هایی که جنگ (لیبی) را برای خاور نزدیک بی اهمیت می دانند اشتباه می کنند. زیرا مقصود آلمان این است که به نیروی خود یک شکل انبری دهد که شاخه بالای آن همان ستونی باشد که از (لنین گراد) و مسکو گذشته و به سیبری و

ژاپن برسد و شاخه پایین آن در امتداد مصر و (فلسطین) و عراق و ایران سر درآورد. در این صورت عملیات و موفقیت انگلیس در (لیبی) شاخه پایین این انبر را شکسته و مانع اجرای نقشه آلمان شده و آزادی کشورهای اسلامی خاور نزدیک را حفظ خواهد نمود. در این صورت سربازان انگلیسی در (لیبی) نه تنها در مقابل ایتالیا می‌جنگند، بلکه در مقابل نیروی مشترک آلمان و ایتالیا می‌توانند موفقیت حاصل نمایند.

ابلاغیه بامداد شوروی حاکی است که در بعضی از بخش‌های جبهه مسکو اوضاع باز بهبودی یافته و در باختر مسکو سربازان شوروی چندین حمله دشمن را عقب زده و در اثر حملات متقابل، توانسته‌اند موقعیت‌های خود را مستحکم‌تر سازند.

آلمانی‌ها مانند گذشته تلفات سنگینی می‌دهند. در نبرد بخش (موزائیسک) که دو روز طول کشید، آلمانی‌ها بیش از دو هزار کشته دادند. اکنون مناطق خطرناک جبهه، مسکو و (ولوکولومسک) و (تولا) می‌باشند.

روز پنجشنبه [سی و پنج] (۳۵) هواپیمای آلمانی در برابر [نوزده] (۱۹) هواپیمای شوروی سرنگون شده‌اند.

یک هفته پیش دولت انگلیس یادداشتی به فنلاند و رومانی و مجارستان فرستاده و درخواست کرده تا نیمه شب امشب نیروی خود را از روسیه عقب بکشند و الاً دولت انگلیس خود را با آن‌ها در حال جنگ مشاهده خواهد نمود.

وزارت هواپیمایی انگلیس اطلاع می‌دهد، هواپیماهای انگلیسی، کشتی‌های دشمن در کرانه شمال فرانسه را مورد حمله قرار داده و چندین کشتی را هم ضربت زده‌اند. یک هواپیمای شکاری آلمانی که برای دفاع برخاسته بود، سرنگون گردید. از واشنگتن خبر می‌دهند، دولت ژاپن به پرسش (روزولت) پاسخ داده است که سپاهیان ژاپن طبق قرارداد با دولت فرانسه در (هندوچین) وجود داشته و وجود آن‌ها برای مقابله با تهدیدی است که به این کشور می‌شود. مقامات (توکیو) اظهار داشته‌اند: پاسخ (کردل هول) هنوز داده نشده است، زیرا باید در این موضوع بررسی کاملی به عمل آید.

اشخاص بدجنس، اراجیفی انتشار داده‌اند که انگلیس، انبارهای گندم ایران را

برای مصرف خود خریداری می‌نماید. این شایعات برخلاف حقیقت است، زیرا انگلیس علاوه بر نیازمندی اتباع خود در ایران، در ماه‌های آبان و آذر تسهیلاتی برای وارد کردن گندم از کشورهای امپراتوری به ایران و تقسیم بین اهالی آن کشور فراهم کرده است. علت انتشار این اراجیف این است که می‌خواهند مردم را بیمناک کنند تا دارندگان گندم، کالاهای خود را احتکار کرده و برای آینده نگاه دارند.

برنامه دوم رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۱۶/۱۵ - ۱۳۲۰/۹/۱۵

فتح نمایان روس‌ها در (روستوف)، اکنون به موفقیت دیگری منتهی شده و روس‌ها شهر (گویی بیشوم)^۱ را که در ۵۰ میلی شمال باختری (ماریو پول) واقع است تصرف کرده‌اند.

(گویی بیشوم)، یکی از نقاط بسیار مهم نزدیک (تاگانروگ) می‌باشد. روس‌ها در این پیروزی، غنایم بسیاری از جمله [یازده] (۱۱) توپ، موتور لاری [سه] (۳) کامیون، [پنج] (۵) مسلسل و [چهل و چهار] (۴۴) صندوق گلوله توپ به دست آورده‌اند.

روس‌ها به فوریت دهانه توپ‌ها را به طرف دشمن قرار داده و آلمانی‌ها را هدف گلوله‌های خودشان قرار داده‌اند.

شهر (گویی بیشوم) را که از طرف روس‌ها تصرف شد، نباید با شهری به همین نام که پایتخت جدید شوروی می‌باشد، اشتباه نمود.

در بعضی نقاط جبهه مسکو موقعیت روس‌ها بهتر شده و ابلاغیه روسیه حاکی است که در باختر مسکو، روس‌ها چندین حمله دشمن را دفع کرده و با اقدامات متقابل توانسته‌اند، موقعیت خود را مستحکم‌تر نمایند.

ابلاغیه ایتالیا اعتراف می‌نماید که شهر (ناپل) دیشب از طرف هواپیماهای انگلیسی بمباران شده است.

(بقیه اخبار برنامه دوم رادیو دهلی به زبان فارسی تکراری بوده است.)

***

برنامه سۆم رادیو دهلی

به زبان فارسی ساعت ۲۰ - ۱۵/۹/۱۳۲۰

ابلاغیه مشترک امریکا و انگلیس حاکی است که در اقیانوس کبیر عده زیادی از ناوگان ژاپن در حرکت می باشند.

جریان امر به طوری است که هر لحظه انتظار پیش آمدی می رود. ابلاغیه مزبور حاکی است که باید ژاپن را ملتفت کنیم که ما دست به دست یکدیگر داده و هرگونه خطری را که از طرف ژاپن ما را تهدید کند، از نظر دور نخواهیم داشت و برای دفع آن حاضریم و از ژاپن هراسی نداریم.

در (تاگانروگ) جنگ سختی در جریان است و آلمانی ها آتشبارهای خود را به (ماریوپول) انتقال می دهند.

رادیوی مسکو خبر داده که هواپیماهای آلمانی برای حفاظت نیروی زمینی مشغول عملیات می باشند؛ ولی هواپیماهای شوروی عملیات آن ها را عقیم می گذارند.

روزنامه (پراودا) خبر می دهد، روس ها در (کلین) به حمله متقابل مبادرت ورزیده اند، زیرا دشمن یک لشکر تانک و دو لشکر پیاده در این بخش فراهم آورده است.

رم - به زبان فارسی ساعت ۱۹/۳۰ - ۱۵/۹/۱۳۲۰

اخبار مهم اعلامیه فرماندهی کل ارتش ایتالیا به شرح زیر می باشد:

در جبهه (مارماریکا) و (سولوم) و (طبروق) چیزی که شایسته گفتن باشد رخ نداده است.

در قسمت مرکزی جبهه، عملیات عناصر جلو دار طرفین از نو آغاز شده و در منطقه (بئرالجوبی) عملیات مزبور هنوز ادامه دارد.

هواپیماهای شکاری ما [سیزده] (۱۳) هواپیمای انگلیسی و هواپیماهای آلمانی هم دو هواپیمای آن ها را سرنگون ساخته و به عده ای دیگر نیز آسیب رسانیده اند.

چهار هواپیمای ایتالیایی و چهار هواپیمای آلمانی هم به فرودگاه‌های خود باز نگشته‌اند.

شب گذشته هواپیماهای انگلیسی شهر (ناپل) را بمباران کرده‌اند. هواپیماهای شکاری و شبگرد ما یک هواپیمای مهاجم را سرنگون ساخته و دو هواپیمای دیگر دشمن نیز هدف گلوله‌های آتشبارهای ضد هوایی واقع شده و به دریا افتاده‌اند.

اطلاعات راجع به ایران:

طبق اخباری که از منابع خود ایران رسیده است، در بعضی از شهرستان‌های ایران، بی‌نظمی رخ داده و اهالی، پرچم طغیان برافراشته‌اند. عللی که موجب این طغیان‌ها شده این است که انگلیسی‌ها آنچه مواد غذایی بوده برای مصرف ارتش خود ضبط کرده و اهالی بیم آن را دارند که این اقدام انگلیسی‌ها موجب قحط و غلای بیشتری شده و وضعیت بدتر از بدتر شود. خبرگزاری آلمان این موضوع را مورد بحث قرار داده و در اطراف آن چنین اظهار می‌دارد:

باز هم انگلیسی‌ها ثابت کردند که بهترین رویه جنگی مطبوع طبع آن‌ها عبارت از ایجاد قحط و غلا می‌باشد که همواره بدان متوسل می‌شوند. بدیهی است که انگلیسی‌ها تصمیمات دیگری درباره ایران داشته و دارند. مثلاً انگلیسی‌ها می‌خواهند به پیمانی که به‌زور حیل بر مردم ایران تحمیل می‌نمایند صورت قانونی داده و چنین وانمود سازند که ملت ایران از روی میل حاضر است این پیمان را قبول نماید.

دولت انگلیس با وجود این که مستعمرات پهناوری دارد که تقریباً تمام آن‌ها گندم و سایر مواد غذایی داشته و می‌توانند نیازمندی جهان را به مواد خواربار تأمین نمایند، با این حال ذخیره خواربار اهالی بیچاره ایران را ضبط نموده‌اند تا ملت بدبخت ایران را زیر تأثیر خود قرار داده و آن‌ها را مجبور سازد که روحاً و جسماً در مقابل اراده دولت بریتانیا سر تسلیم فرود آورد.

خبرگزاری نامبرده مقاله خود را چنین به پایان رسانیده است:

مسلم است که این عمل انسانیت‌پرور نژاد انگلوساکسون برای نخستین مرتبه

نبوده، بلکه سوابق زیادی در تاریخ داشته و ثابت می‌کند که انگلیس با توافق نظر (روزولت) تصمیم گرفته است، تمام مللی را که حاضر نیستند زیر بار اراده آن‌ها بروند؛ گرسنگی داده و بالاخره آنان را زیر پا لگدمال ساخته و مطیع و فرمانبردار نمایند.

اخبار مهم جبهه لیبی

یکی از خبرنگاران نظامی ما از جبهه (لیبی) گزارش داده که یکی از سرتیپ‌های انگلیسی در نتیجه عملیات (لیبی) اسیر شده اظهار داشته است: من هیچگاه تصور نمی‌کردم که حمله ما در (لیبی) مواجه با موفقیت گردد، زیرا می‌دانستم که این حمله ما مانند حملات ما در یونان و (کرت) بدون نتیجه خواهد ماند. به این معنی که حملاتی که جنبه سیاسی دارد هیچگاه منظور ارتشی را تأمین نمی‌نماید. سرتیپ نامبرده که خیلی متأثر به نظر می‌رسید، اضافه نمود که مردان سیاسی که صلاحیت نظامی ندارند، هرگاه در امور ارتشی مداخله کنند نتیجه آن عدم موفقیت خواهد بود.

خبرگزاری انگلیس اطلاع می‌دهد که سرلشکر (ویول) ضمن تلگرافی که به (چرچیل) مخابره کرده، اظهار داشته [است] تلفات دستجات سربازان نیوزلاندی در افریقای شمالی خیلی زیاد بوده است.

نخست‌وزیر افریقای جنوبی نیز به نخست‌وزیر (زلاند جدید) تلگراف نموده که دو تن از سرتیپ‌های نیوزلاندی در افریقای شمالی اسیر شده و به سربازان نیوزلاندی تلفات سنگینی وارد گردیده است.

این نکته مسلم است که انگلیسی‌ها مانند همیشه سربازان مستعمرات خود را برای تأمین هوی و هوس (چرچیل) فدا می‌کنند.

به طوری که از جبهه روسیه خبر رسیده است، حملات (تیموشنکو) در بخش جنوبی جبهه متوقف گردیده و اکنون منطقه (روستوف) تا (ناگانروگ) در دست آلمانی‌ها بوده و روس‌ها با وجود تلفات زیاد در این ناحیه هیچ‌گونه موفقیتی به دست نیاورده‌اند.

حملات نیروی هوایی آلمان به کرانه‌های (قفقاز) و دریای (آزوف) و تنگه (کرج)

ثابت می‌نماید که آلمانی‌ها در این بخش‌ها از نو مبادرت به حملاتی نموده‌اند. روز دوم دسامبر در آن قسمت از حوزه رود (دونتز) که لشکریان ایتالیایی مشغول عملیات می‌باشند، روس‌ها مبادرت به حملات متقابلۀ بسیار شدید نموده ولی این حملات بدون نتیجه مانده و بلشویک‌ها تلفات زیادی داده‌اند.

توکيو

به‌زبان انگلیسی ساعت ۲۱/۳۰ - ۱۵/۹/۱۳۲۰

واشنگتن - صبح روز شنبه [ششم] (۶) دسامبر، جلسهٔ هیئت وزیران با حضور (روزولت) و (کردل هول) در کاخ ایض تشکیل [گردید] و قریب بیست و پنج دقیقه روی پاسخ دولت ژاپن به یادداشت اخیر امریکا مذاکره نمودند.

(کردل هول) پس از اختتام جلسه در پاسخ پرسش‌های گوناگون به خبرنگاران جراید همین قدر اظهار داشت: موضوع هنوز تحت بررسی می‌باشد و بنابراین پاسخی نمی‌توانم بدهم.

واشنگتن - از پاسخی که دولت ژاپن در باب میزان نیروی ارتشی خود در (هند و چین فرانسه) به یادداشت استعلامیه امریکا فرستاده، امید بهبودی وضعیت نمی‌رود، زیرا با این که دولت نامبرده افزایش تدریجی نیروی ارتشی خود را در آن کشور صریحاً اذعان ننموده، با این حال اعتراف کرده است که افزایش نیروی نظامی در (هندوچین فرانسه) صحت دارد و این عمل نیز در نتیجهٔ توافق نظری می‌باشد که بین ژاپن و دولت (ویشی) حاصل شده [است] و علت آن نیز وجود احتمال خطر برای (هندوچین فرانسه) از طرف مرز هندوستان بوده است. در هر صورت محافل صلاحیت‌دار امریکا نسبت به این پاسخ خوش بین نیستند و تصور می‌کنند در آینده بسیار نزدیکی روابط دولتی قطع گردد.

واشنگتن - وزیر جنگ امریکا طی سخنرانی که در مجمع افسران ایراد نمود، اظهار داشت یک دولت درجه اول با [پانزده] [۱۵] میلیون نفوس، نمی‌تواند منافع خود را در خطر مشاهده کرده و در عین حالی که به حیات خود علاقه‌مند می‌باشد، به فشارها و تحمیلات ناگوار تن در دهد. غرض از آمادگی جنگی این کشور، تعرض به حقوق دیگران نیست، بلکه منظور از آن اجرای تعهدات بزرگی است که در قبال

سایر ملل جهان عهده‌دار می‌باشد.

واشنگتن - مجلس نمایندگان، شنبه صبح تشکیل یافته و گزارش دولت را راجع به اوضاع بین‌المللی استماع نمود. نظر به وضعیت وخیم فعلی، دولت مرخصی‌های سال نو میلادی ۱۹۴۲ را برای افراد ارتش قدغن نموده است.

ویشی - اعلامیه صادره از ناحیه دولت حاکی است که دولت (ویشی) سیاست خود را راجع به هندوچین تغییر نداده و نخواهد داد؛ ولی در عین حال رویه امریکا نسبت به (هندوچین) را تقبیح می‌نماید.

نقطه‌ای از جبهه شمال چین - شنبه صبح نیروی موتوریزه ژاپن به (سیانک کام) حمله ورگشته و با پشتیبانی نیروی هوایی، تلفات سنگینی به دشمن وارد آورده است.

دو ناوچینی، مورد حمله بمب افکن‌ها واقع شده و [ده] (۱۰) انبار نفت و مهمات نیز دستخوش آتش سوزی واقع گردیده است.

شانگهای - نماینده نظامی آلمان در (شانگهای)، نزد خبرنگاران روزنامه‌ها اظهار داشت، نیروی ارتشی دولت (چون کینگ)^۱ آن قدرها نیرومند نیست که بتواند بر علیه ژاپن ابراز فعالیت نماید و من می‌توانم اطمینان بدهم که در صورت وقوع جنگ در اقیانوس ساکن، سربازان چینی منشاء اثر مهمی نتوانند شد.

پیچکوف - روس‌ها پس از تحمل شکست‌های پیاپی، به طرف جنوب خاوری عقب‌نشینی می‌کنند. تلفات مالی و جانی بسیار است. روزنامه (ایزوستیا) اقرار می‌کند که خطر در شمال پایتخت شوروی رو به شدت نهاده و آلمانی‌ها در [چهل] (۴۰) کیلومتری شمال مسکو پیشرفت‌هایی نموده و غنایمی به دست آورده‌اند.

***

بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز

بخشنامه به استانداران و فرمانداران

وزارت کشور به کلیه استانداران و فرمانداران و رؤسای مرکزی، طی بخشنامه‌ای ابلاغ کرده است، نظر به این که در مواقع مرخصی و مواقعی که به‌عللی رئیسان اداره‌ها در محل مأموریت خود نیستند، کارهای اداری باید جریان عادی خود را سیر کرده و وقفه در امور حاصل نشود، مقتضی است روسای اداره‌ها و استانداران و فرماندارانی که معاون ندارند، یکی از کارمندان اداری خود را که مقتضی بدانند به سمت کارمند مقدم معرفی کنند که در غیاب آن‌ها مسئولیت امور مربوطه را عهده‌دار باشند.

ساختن دبیرستان در مراغه

از طرف وزارت فرهنگ برحسب تقاضای اهالی مراغه و رئیس فرهنگ آن جا نسبت به ساختمان یک دبیرستان پسران در مراغه، مقرر گردیده است که در حدود اعتبارات و با رعایت اوضاع و احوال اقدام نمایند و نیز درباره کمک به لوازم تحصیلی و کتاب و لباس دانش‌آموزان بی‌بضاعت، به اداره فرهنگ استان سوم، دستور داده شده از اعتبار مربوط نسبت به انجام تقاضای نماینده فرهنگ مراغه، اقدام لازم به عمل آورد.

تقاضا از وزارت بهداری

از (کهک) از توابع قم اطلاع می‌دهند که بلوک قهستان که دارای ۱۹ قریه است، در سال‌های اخیر بهداری و پزشک داشته ولی یک سال و نیم است، پزشک و دارو ندارد و علت آن معلوم نیست و تقاضا می‌کنند که برای حفظ اهالی ۱۹ قریه، از طرف وزارت بهداری پزشکی به آن سامان فرستاده شود و نیز برای داروی فقرا

اعتباری تهیه گردد.

دستگیری سارقین

طبق اطلاعاتی که از اهواز می‌رسد، یک دستگاه ماشین باری که حامل سی لنگه برنج بوده و از اهواز به خرمشهر می‌رفته، نزدیکی ده (سوسیه) در بیست و چهار کیلومتری اهواز خراب شده و در حین خرابی عده‌ای سارق به آن نزدیک شده و ده عدل از برنج‌ها را سرقت نموده. به محض اطلاع رئیس امنیه^۱، عده‌ای امنیه برای دستگیری آنان روانه گردیده و در نتیجه هشت لنگه از برنج که در بیابان پنهان شده بود، کشف و به صاحبانش مسترد گردید. بعداً در ده مزبور سه نفر مظنون به سرقت دستگیر و منازل آن‌ها بازرسی شده و در نتیجه یک قبضه ده تیر کمری و پنج تیر فشنگ انگلیسی و یک فانوسقه^۲ و یک دست پوشاک سرباز و یک خنجر و یک پتو و یک دهنه و دسته جلوی اسب، کشف گردید. برای کشف بقیه برنج‌های مسروقه نیز مشغول اقدام و متهمین هم تحت بازجویی می‌باشند.

شیراز - ۸ [آذر]

غارت و ویرانی سه قریه

به طوری که از شیراز خبر می‌دهند، چند روز پیش عده‌ای از اشرار به قریه (فامور) واقع در دو فرسخی شهر کازرون هجوم کرده و کلیه اموال و دارایی رعایای آن جا را به غارت برده‌اند و حتی خود قریه (فامور) را هم با خاک یکسان کرده‌اند. کلیه رعایای آن جا متواری و فعلاً احدی در آن جا نیست. دو قریه دیگر مجاور قریه (فامور) هم که عبارت از (سیف‌آباد) و (ملادره) می‌باشد به سرنوشت (فامور) دچار شده‌اند و هر سه محل فعلاً به سه ویرانه مبدل گشته‌اند.

***

اغلب روزنامه‌های یومیه مرکز اخبار فوق را به تفاوت درج نموده‌اند.

۲. فانوسقه: فانوسه، (از روسی، ا.) جای فشنگ.

۱. امنیه: ژاندارمری.

ترجمه از قطعه روزنامه (دیلی اسکچ) انگلیسی

چاپ لندن مورخه ۲۳ اوت ۱۹۴۱
ایران و اخطار به جنگ

شاه ایران دیروز به ارتش خود اخطار نمود که برای هر نوع فداکاری آماده بوده باشند. مرخصی یکماهه دانشجویان دانشکده افسری حذف و به قسمت‌هایی از مرزهای ایران که با مرزهای روسیه و عراق و بلوچستان مشترک می‌باشند، نیرو اعزام گردیده است.

در مصاحبه‌ای که (محمد شایسته) وزیر مختار ایران، روز گذشته در واشنگتن با (کردل هول) وزیر خارجه دول متحده امریکا به عمل آورد، اعلام داشت: دولت ایران مصمم است در قبال هرگونه تجاوز، ولو از هرمنبعی بوده باشد و برفرض این که نسبت نیروی مهاجم، در مقابل نیروی مدافع ایران، مانند نسبت ده بریک باشد، جداً پایداری نماید.

آقای (شایسته) موضوع وجود افراد ستون پنجم آلمان در ایران را صریحاً انکار کرده و در تأیید قول خود اظهار داشت شماره کلیه آلمانی‌های ساکن ایران از هفتصد تن متجاوز نیست.

در عین حال پاسخی از طرف دولت ایران راجع به این قضیه به لندن رسیده است که هنوز تحت شور و بررسی می‌باشد. روی هم رفته وضعیت به وخامت خود باقی است.

اسعد) را در نتیجه فشار و گرسنگی کشته و باید مجازات شود.

***

۵- روزنامه اطلاعات - زیر عنوان (متن برنامه دولت) ۱۲ ماده متن برنامه دولت را که امروز آقای نخست وزیر تقدیم مجلس نمودند، درج کرده است.

۶- خلاصه مذاکرات مجلس شورای ملی، حاکی است که آقای نخست وزیر برنامه هیئت دولت را به مجلس تقدیم و سپس کارمندان کمیسیون‌های ششگانه مجلس انتخاب و عده‌ای از نمایندگان نیز مراسم سوگند را به جا آوردند.

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

۱- روزنامه ایران - شرحی زیر عنوان (وظایف دولت) نوشته و متذکر شده است که هیئت دولت جدید، امروز برنامه خود را تقدیم مجلس شورای ملی خواهند نمود و پروگرام دولت نیز با پروگرام دولت سابق آقای نخست‌وزیر، تفاوتی ندارد. در خاتمه می‌نویسد: دولت حاضر به خوبی از حوایج مردم مستحضر بوده و امیدواریم در انجام مقاصد نیک خود به نفع کشور و جامعه ایرانی موفقیت حاصل نمایند.

***

۲- روزنامه کوشش - شرحی زیر عنوان (نالہ مظلومانہ مالکین - کشاورزان و رعایای مازندران چه می‌گویند) نوشته و متذکر شده است که دولت باید هرچه زودتر املاک و اموال رعایای مازندران را که با زور شلاق و حبس و غیره از آن‌ها گرفته‌اند، مسترد داشته و یک عده مردم مظلوم را راحت کند.

***

۳- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (سانسور جراید یا اختناق ملت) نوشته و متذکر شده است که چون اخیراً شنیده می‌شود، باز هم در صدد سانسور جراید برآمده‌اند، لذا ما نظر دولت را به این نکته جلب می‌کنیم که با نداشتن امنیت اگر آزادی قلم را هم از ما بگیرند، صد رحمت به دوره گذشته.

***

۴- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (دست راست سرپاس مختاری) نوشته و متذکر شده است که پاسیار دو نیرومند، کفیل سابق زندان مرکزی برای خوش آیند سرپاس مختاری، انواع تعدی و ظلم را نسبت به زندانیان مرتکب شده و (خان‌بابا

ترجمه از روزنامه (الاهرام) عربی چاپ (قاہرہ)

مورخه ۲۵ شوال ۱۳۶۰

هندوستان به ایران خواربار می دهد

لندن ۱۳ آذر] - از خبرنگار ویژه (الاهرام)

از دهلی جدید خبر رسیده که هندوستان برای تأمین نیازمندی های ایران به خواربار، کوشش های مؤثری به عمل آورده و گندم های مازاد نیازمندی های خود را تا حدودی که بتواند صادر کند، به ایران می فرستد. فعلاً با وجود کمی وسایل باربری و گرانی کرایه حمل و نقل، مقدار زیادی گندم به آن کشور فرستاده شده و برای ارسال قند و شکر از (جاوه) که از نیازمندی های اساسی ایران می باشد، اقدامات شایسته به عمل آمده است.

از قرار معلوم صدور گندم هندوستان به ایران، به طور موقت برای مساعدت حکومت جدید ایران می باشد تا کشور نامبرده وضعیت عادی خود را از نو بگیرد. اما بازرگانی چای هندوستان و ایران همواره رضایت بخش بوده و اطلاع موثقی به دست آورده ایم که سربازان مستفقین بار سردوش^۱ ایران نبوده و بلکه نیازمندی های خود را جداگانه وارد می نمایند.

***

خلاصه گزارش شهربانی مشهد

طبق گزارش شهربانی در جزا^۱، لاشه مرد پنجاه ساله گمنامی که بر اثر اصابت آلت برنده‌ای به سرش در گذشته، از قنات واقع در دو کیلومتری (محمدآباد) جزو حومه شهر، کشف شده است. بزهکار نامعلوم و احتمال داده می‌شود قتل مزبور در خارج از حومه اتفاق افتاده باشد.

در بازجویی معلوم گردید، مقتول مزبور (رحیم) نام بوده و ضمناً لاشه (غنچه) نام سی و پنج ساله زن و (رجب) نام شش ساله، پسر در گذشته مذکور در خارج شهر کشف و در حین بازجویی (حسین مهرابی) که به بزه راهزنی زندانی می‌باشد و (درویش علی) و (مجید) و (محمد) نام که برای قمار به منزل کشته‌شدگان مزبور می‌رفته‌اند، مورد بدگمانی واقع و جلب [شده‌اند] قضیه زیر پیگرد می‌باشد.

***

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۷ ماه جاری

تبرستان
www.tabarestan.info

برنامه دوم رادیو برلن به زبان فارسی

ساعت ۱۸/۳۰ - ۱۶/۹/۱۳۲۰

در اطراف (روستوف) بلشویک‌ها با تمام قوا و بدون ملاحظه، حملات بدون نتیجه خود را ادامه می‌دهند. اهالی جنوب آفریقا هم در شمال آفریقا، همان‌گونه که کشاورزان روسیه فدای مطامع مشت‌خورد پرست و دیوانه می‌شوند، قربانی مطامع انگلیس‌ها می‌گردند.

حملات بلشویک‌ها در همه جا دفع می‌شود و از بین رفتن سربازان روسی مانند گله گوسفند در نزدیکی (روستوف) که به هیچ وجه برای زمامداران بلشویک فایده‌ای ندارد، اخیراً مورد توجه کشورهای خاور نزدیک واقع شده و اکنون اهالی مصر و فلسطین و عراق و سوریه هم به معنای حقیقی اعمال انگلیسی‌ها پی برده‌اند. مقصود انگلیس از عملیات خود در آفریقای شمالی نه فقط کمک نظامی به روسیه است، بلکه می‌خواهد به سیاست خود در خاورمیانه سرروئی دهد، ولی احساسات اهالی برعلیه انگلیسی‌ها، دائماً [در حال] افزایش بوده و جای تردید نیست که انگلیسی‌ها فقط با زور، قادر به حفظ آرامش می‌باشند. در حالی که در خاور نزدیک عدم پیشرفت انگلیسی‌ها با خرسندی تلقی می‌شود. روابط انگلیس و آمریکا نیز مورد توجه می‌باشد.

محافل سیاسی عرب عقیده دارند که انگلیس در مقابل کمک آمریکا مجبور خواهد شد، امتیازاتی در خاور نزدیک به آمریکا بدهد، زیرا آمریکا منافع خود را راجع به سرمایه‌هائی که در خاور نزدیک دارد، در موقع خاطر نشان انگلیس ساخته است. به‌طور آشکار گفته می‌شود که آمریکا در مقابل کمک‌های به انگلیس، امتیازات

نفت (موصل) و ایران را خواسته و قطعی است که برای انجام این مقصود پافشاری خواهد نمود.

(بقیه اخبار برنامه دوم رادیو برلن به زبان فارسی به واسطه وجود انگل^۱
مفهوم نشده است)

***

برنامه سوم رادیو برلن به زبان فارسی

ساعت ۲۰/۳۰ - ۱۶/۹/۱۳۲۰

وزارت نیروی دریایی امریکا، به کشتی های پاسبانی کرانه دستور داده است که کشتی های بازرگانی (فنلاند) را در بنادر امریکا تحت نظر خود بگیرند. ظاهراً امریکا با این اقدام مقدمه غصب کشتی های (فنلاند) را به نفع انگلیس فراهم می سازد. فروش امپراتوری انگلیس به آمریکا، اکنون مورد بحث کلیه محافل سیاسی جهان قرار دارد و انگلیسی ها امیدوارند که با فروش امپراتوری خود به امریکا بتوانند امریکا را وارد جنگ سازند.

مطبوعات مستعمرات و تحت الحمايه های انگلیس هم به این قضیه توجه زیاد دارند و در روزنامه های قاهره، قضیه پیوستن انگلیس به امریکا مورد بحث جدی محافل مصر قرار گرفته است. پاره ای از روزنامه های انگلیس می نویسند که امپراتوری انگلیس باید ضمیمه امریکا گردد.

فرماندهی کل ارتش آلمان خبر می دهد با وجود سرمای سخت، سپاهیان آلمان و ایتالیا در (دونتز)، پیروزی های محلی به دست آورده اند.

در چندین نقطه جبهه خاور، حملات بلشویک ها عقب رانده شده و در جلو (لنین گراد) کوشش آن ها برای نجات از محاصره خنثی گردید.

نیروی هوایی آلمان در سراسر جبهه خاور نیروی زمینی و راه آهن و مراکز گرد آمدن دشمن را بمباران نموده است.

در جنوب خاور دریاچه (لادوگا) فرازگاه های دشمن بمباران شده اند.

اخبار رادیو آنکارا به زبان فارسی در ساعت ۱۹ - ۱۶/۹/۱۳۲۰ شنیده نشده است.

لندن

به زبان انگلیسی ساعت ۱۵/۷-۱۷/۹/۱۳۲۰

ژاپن بدون اعلام قبلی در شب گذشته به مستملکات امریکا حمله نموده است. خبر نخستین حمله ژاپن از طرف کاخ سفید، مقر ریاست جمهور امریکا به شرح زیر اعلام شده است:

هوایماهای ژاپنی با شماره‌های زیاد به ایستگاه‌های دریایی و هوایی جزیره (اواهو)^۱ جزو مجمع‌الجزایر (هاوایی) و بندر (پرل)^۲ در جزیره (هاوایی) حمله بسیار شدیدی نموده‌اند. همچنین بندر (مانیلا) واقع در جزیره (فیلیپین) مورد حمله شدید هوایماهای ژاپنی واقع گردیده است.

امروز سحرگاهان از کاخ سفید اعلام گردید که ایستگاه دریایی جزیره (گوان) مورد حمله هوایماهای ژاپنی قرار گرفته است.

(مانیلا) تا ایستگاه‌های ژاپن در (هندوچین) ۲۱۰۰ کیلومتر و جزایر (هاوایی) تا ایستگاه‌های نامبرده ۲۴۰۰ کیلومتر و جزیره (گوان)^۳ به جنوب ژاپن ۵۰۰۰ کیلومتر فاصله دارد.

نخستین اعلامیه کاخ سفید اضافه نموده است که چند دقیقه پیش از این که (کوروسو) و (نمورا) نمایندگان ژاپن پاسخ یادداشت امریکا را بدهند، هوایماهای ژاپنی اقدام به این حملات ناگهانی نموده‌اند.

منشی ویژه (روزولت) نیز اظهار داشته است که دو ساعت پیش از این که (کوروسو) و (نمورا) پاسخ یادداشت حکومت خود را به امریکا تسلیم کنند، مبادرت به این حمله کرده‌اند. امریکا ضمن یادداشت خود سیاست خود در خاور دور را تصریح نموده بود.

به موجب گزارش‌هایی که الساعه رسیده است، جنگ‌های دریایی و هوایی بسیار سختی در نزدیکی (فیلیپین) جریان داشته و ناوگان امریکا و انگلیس و ژاپن در باختر اقیانوس کبیر نیز وارد در کارزارهای بسیار سختی شده‌اند.

در پایان شب گذشته (روزولت) فرمان داده است که نیروی زمینی و هوایی

۱. اواهو (Oahu)، از جزایر مجمع‌الجزایر هاوایی با ۶۰۴ میل مربع مساحت.

۲. بندر پرل هابور واقع در جزایر هاوایی.

۳. گوام، بزرگترین جزیره مجمع‌الجزایر ماریان.

امریکا وارد کارزار شوند و ناوگان امریکا پیش از وقت برای جنگ آماده بوده‌اند. همچنین رئیس جمهور امریکا فرمان داده است که جوانان امریکا برای دفاع از میهن به اسرع اوقات زیر اسلحه بروند.

در پایان شب گذشته (روزولت) وزیران کابینه را برای اجتماع فوری به کاخ سفید دعوت نموده و امروز نیز مجلس امریکا جلسه فوری تشکیل خواهد داد. شنوندگان ما اطلاع دارند که چند روز پیش (چرچیل) ضمن نطق خود اظهار داشته بود که هرگاه امریکا با ژاپن وارد جنگ شود، انگلستان نیز بلافاصله دوش به دوش امریکا بر علیه ژاپن جنگ خواهد نمود و روی همین اصل نیروی زمینی و هوایی و دریایی انگلیس در خاور دور و اقیانوس کبیر بامداد امروز وارد جنگ شده‌اند.

شب گذشته (چرچیل) با (وینانت) سفیر امریکا در لندن مذاکرات مفصلی نموده و امروز نخست وزیر انگلیس در مجلس اعیان نطقی ایراد خواهد کرد. خبرگزاری (آسوشیتد پرس) حمله هواپیماهای ژاپنی را به بندرگاه (پرل) شرح داده و گفته است که هواپیماهای مهاجم از ناوگان هواپیما بر ژاپنی پرواز کرده‌اند. هنگام پرواز هواپیماهای ژاپنی به (پرل) هواپیماهای شکاری و آتشبارهای ضد هوایی امریکا شدیداً به فعالیت پرداخته و عده‌ای از هواپیماهای دشمن را سرنگون نموده‌اند. عده هواپیماهایی که به (مانیلا) یورش برده‌اند، متجاوز از ۱۵۰ هواپیما بوده‌اند. خبرگزاری نامبرده می‌گوید که ناوگان آمریکا به مجرد دیدن خطر از بندرگاه (پرل) خارج شده و در دریا به هواپیماهای مهاجم شلیک کرده‌اند.

از واشنگتن خبر رسیده است که ۶ هواپیمای ژاپنی در جزایر (هاوایی) سرنگون شده و ۴ زیردریایی ژاپنی نیز به قعر دریا رفته‌اند.

به موجب اعلامیه رسمی واشنگتن، در نتیجه حمله هواپیماهای دشمن به جزایر (هاوایی) خسارات و تلفات هنگفتی وارد شده و تنها در جزیره (گوان) ۱۰۴ تن کشته و ۴۰۰ تن مجروح گردیده و بندرگاه (پرل) نیز آسیب فراوان دیده است.

یک زیردریایی ژاپنی به یک کشتی سربازبر آمریکایی که خوشبختانه در آن موقع حامل چوب بوده، اژدر افکنده و آن را غرق نموده است. این حادثه در باختر بندر (سان فرانسیسکو) واقع شده و چند کشتی دیگر امریکایی در همان جا، به وسیله بی سیم درخواست کمک نموده‌اند و این خبر می‌رساند که زیردریایی‌های ژاپنی در

نزدیکی کرانه آمریکا کمین کرده بودند.

از طرف دیگر خبر رسیده است که ناوگان ژاپنی به منطقه بین‌المللی (شانگهای) حمله کرده، یک ناوچه امریکایی را غرق و یک ناوچه دیگر را توقیف و اسیر نموده‌اند.

الساعه از (سنگاپور) خبر رسیده است که عده‌ای از سربازان ژاپنی توسط کشتی و هواپیما، قصد پیاده شدن در شمال (مانیلا) را نموده ولی نیروی مدافع آن جا، فوراً از آن‌ها جلوگیری کرده و با این حال عده‌ای از سربازان ژاپنی موفق شدند، پیاده شوند و اکنون نیروی زره‌پوش و دستجات نیروی زمینی آن جا با دشمن مشغول نبرد هستند.

هواپیماهای انگلیسی متوالیاً به ناوگان و کشتی‌ها و دستجات سربازان دشمن حمله می‌نمایند.

در واشنگتن اعلام شده است که ژاپن ضمن یادداشتی که به (کردل هول) تسلیم کرده، چنین نوشته است که محال و غیرممکن است ژاپن با آمریکا سازش نماید. (کردل هول) به کارمندان هیئت اعزامی ژاپن اظهار داشته است: طی پنجاه سال خدمت متمادی خود، درستی مانند ژاپن پر از تزویر و دورنگی و دروغ و خلاف حقیقت ندیده‌ام زیرا ژاپن به قدری در معکوس نشان دادن حقایق افراط کرده که در تاریخ، دولتی به این حقه‌بازی وجود نداشته است.

(کردل هول) راجع به حملات ناگهانی ژاپن اعلام داشته است که این حملات از روی تزویر و نامردی بوده است و جهانیان باید بدانند که ژاپن پیش از تسلیم پاسخ آمریکا، مبادرت به این حمله کرده و از این جهت به مردم گیتی ثابت نموده است که ادعاهای اخیر او مبنی بر این که خواستار صلح می‌باشد، دروغ محض بوده و با آمریکا سرچنگ داشته است.

اخبار و مطالب برنامه اول رادیو برلن به زبان فارسی در ساعت ۸/۱۵ - ۱۳۲۰/۹/۱۷، تکرار اخبار و مطالب برنامه سوم رادیو برلن در شب گذشته بوده است.

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب

۱۷ ماه جاری

اخبار برنامه اول رادیو دهلی به زبان فارسی در ساعت ۱۲/۱۰ - روز ۱۶/۹/۱۳۲۰ به واسطه وجود انگل زیاد، مفهوم نشده است.

برنامه دوم رادیو دهلی به زبان فارسی

ساعت ۱۶/۴۵ - ۱۳۲۰/۹/۱۶

غیر از (تولا) در نقاط دیگر، تقریباً اوضاع برای روس‌ها بهتر شده است. ابلاغیه مسکو حاکی است که نیروی سرخ در روی یک قوس دایره‌ای که از (کالینین) و به (موژائیسک) ممتد می‌گردد، به حملات شدید پرداخته‌اند.

به طور کلی اوضاع جبهه‌های مختلف روسیه به قرار زیر می‌باشد:

کلین - نیروی شوروی در یک نقطه دشمن را بیرون رانده، مقدار زیادی مهمات از دشمن گرفته و هنوز هم به پیشرفت خود ادامه می‌دهند.

کالینین - در این جبهه هم ررس‌ها پیشرفت کرده و وارد شهر مهم شده و در جنوب خاوری (کلین) دو لشکر پیاده‌نظام آلمانی تلفات سنگینی دیده‌اند.

موژائیسک - روس‌ها یک حمله تند و تیز آلمانی‌ها را در هم شکسته و آلمانی‌ها با هرج و مرج تمام مشغول عقب‌نشینی بوده و هزاران لاشه آلمانی در کنار جاده‌ها به جا مانده است.

ولوکولومسک - مانند (موژائیسک) است.

تولا - آلمانی‌ها فقط در این جبهه قدری پیشرفت نموده‌اند؛ ولی در سمت جنوب آن، یعنی در اطراف (اوکرانی) آلمانی‌ها به طور غیرمنظم در حال عقب‌نشینی بوده و نیروی (تیموشنکو) دشمن را تعقیب می‌نماید.

سپاه ۵۶ ارتش سرخ، اکنون به جلو (تاگانروگ) رسیده و راه عقب‌نشینی

آلمانی‌ها را بسته و از قرار معلوم نیروی آلمان در این منطقه محاصره گردیده است. شهر (کوبی شو) در نزدیکی (مالویاروسلاوتس) به دست روس‌ها افتاده است. انگلیس از این به بعد با فنلاند، مجارستان و رومانی در حال جنگ می‌باشد، زیرا در یک هفته پیش انگلیس به سه دولت نامبرده خاطر نشان نموده بود، اگر دست از جنگ با روسیه نکشند، انگلیس مجبور خواهد شد، خود را با آن‌ها در حال جنگ ببیند و بالاخره پس از یک هفته پاسخ دولت فنلاند رضایت بخش نبوده، رومانی و مجارستان هم پاسخ ندادند.

سپاهیان امپراتوری باز در (لیبی) به حمله مبادرت کرده و فرمانده نیروی انگلیس در (لیبی) نقشه تازه‌ای طرح نموده و تاکنون موفقیت حاصل کرده است. جزییات نبرد چند روز گذشته اکنون رسیده و تلفات زیر به دشمن وارد آمده است:

۴۱ هواپیما - ۳۰ تانک - دو آتشبار - ۵۰ اتومبیل باری - ۴۵ هزار گالن نفت - ۱۰ هزار تن روغن دیزل و ۷۵۰۰ تن اسیر. ولی برعکس تلفات وارده به نیروی امپراتوری به قدری ناچیز بوده که فرماندهی ارتش انگلیس آن را قابل گزارش دادن ندانسته است.

اعلامیه رسمی صادره در (سنگاپور) حاکی است که رزمناوهای ژاپنی به سمت خلیج (سیام) در حرکت می‌باشند و هواپیماهای انگلیسی نیز عملیات نیروی دریایی ژاپن را تأیید نموده‌اند.

از (واشنگتن) خبر می‌رسد که (روزولت) رئیس جمهور امریکا، بیانیه‌ای برای امپراتور ژاپن فرستاده است.

***

لندن

به زبان فارسی ساعت ۱۹/۴۵ - ۱۳۲۰/۹/۱۶

تازه‌ترین اخبار ستاد نیروی‌های انگلیس در (قاهره) حاکی است که در عرصه کارزار (لیبی) عملیات به سختی جریان داشته و در همه جا پیشروی نصیب نیروی انگلیس گردیده است.

در ۲۴ ساعت اخیر فعالیت نظامی در (طبروق) بسیار بوده و یک قطار از

سپاهیان دشمن را نیروی افریقای شمالی به پیکار گرفته و مجبور به عقب‌نشینی نمودند و در همان حین، لشکرهای مرکب از تانک و زره‌پوش مجبور به پیکار شدند. هواپیماهای انگلیسی حملات متعددی برگردونه‌های دشمن نموده و ضربات مستقیمی بر آن‌ها وارد ساختند.

در مرز مصر، عملیات برای از بین بردن سپاهیان دشمن با موفقیت ادامه دارد. در عرصه کارزار روسیه سپاهیان شوروی باقی مانده آلمانی‌ها را از (روستوف) بیرون می‌کنند و در بخش جنوبی روس‌ها تا (تاگانروگ) رسیده‌اند. آلمانی‌ها می‌کوشند که باقی مانده سپاهیان خود را از (تاگانروگ) بیرون کنند. ولی هواپیماهای شوروی به شدت جاده‌های عقب‌نشینی آلمانی‌ها را بمباران می‌کنند. در بخش مسکو سپاهیان روسی به حملات متقابل دست زده و در چند نقطه مشغول پیشرفت می‌باشند.

در (تولا) وضع نبرد شدت دارد.

در خاور دور اوضاع به شدت خود باقی است.

در (سنگاپور) اعلام شده که چند ناو ژاپنی، در آب‌های نزدیک آن حدود مشاهده شده‌اند. یک کشتی آلمانی در اقیانوس اطلس به وسیله یک رزمناو انگلیسی غرق شده، ولی به رزمناو انگلیسی هیچ آسیبی نرسیده است.

عروسک خیمه‌شب‌بازی در برلن

در ده یازده روز پیش، آلمانی‌ها کنفرانسی در برلن ترتیب داده بودند که اسمش را کنفرانس ضد کمونیسم گذاردند و حقیقت این است که این اشخاص وقتی ترس بروجودشان مستولی شد، از ته دل عربده کشیدند تا شاید به وسیله این عربده موقتاً خود را آرام نموده و دشمن را تهدید کنند.

از قدیم گفته‌اند: طبل میان تهی، صدایش زیادتر است.

مقالات (گوبلز) اخیراً می‌گوید: (که اگر شکست بخوریم و مغلوب شویم) تا چند روز پیش از این فکر شکست در مغز ملت آلمان نبود.

عبارت اخیر جراید نازی‌ها، این است که یکی از اقدامات دولت این بود که برای استقرار یک اروپای جدید، اتحادی تشکیل دهد.

در اروپا ۲۶ دولت وجود داشت و (ریبن تروپ) گفت: ده تا از این دولت‌ها در این کنفرانس شرکت کرده‌اند.

یک روزنامه آلمانی در شش روز پیش از این، این عبارت را نوشت: هردولتی که وارد پیمان ضد کمونیسم شد، الحاق او به پیمان، کمال اهمیت را دارد و الحاق دولت جدید «اسلواکی» از حیث اهمیت در درجه سوم است.

(هیتلر) در کتاب خود موسوم به (پیکار من) نوشته است که اگر انسان بخواهد دروغ بگوید، باید دروغش از آن دروغ‌های بزرگ باشد که مردم باور کنند. (ریبن تروپ) به این کنفرانس صورت خیمه شب بازی داده و تصور کرده که با این ترتیب می‌تواند دنیا را بفریبد.

رادیو نروژ دو روز پیش اعلام نمود که پنج تن از اتباع نروژ به واسطه این که مرتکب اعمال منافی با مصالح آلمان شدند، تیرباران گردیدند. آن وقت (ریبن تروپ) دم از آزادی و نظم نوین می‌زند.

(ریبن تروپ) در نطقی که ایراد کرد گفت: مردم باید همین قدر بدانند که با وجود هواپیماهای اشتوکا و تانک و زره‌پوش و اتومبیل‌های سریع‌السیر، انقلاب صورت عمل به خود نمی‌گیرد و منظورش این است که اگر مردمان کشورهای مسخر شده، دست به اقدامات میهن‌پرستانه بزنند، به وسیله هواپیما و زره‌پوش و تانک آن‌ها را نابود می‌سازد و کشور آن‌ها را تل خاک خواهد کرد.

(هیتلر) نمی‌تواند حتی یک سرباز از کشورهای تسخیر شده به جبهه اعزام دارد، زیرا اصول جباری و ستمگری در این کشورها حکمفرما است و مردمان کشورهای نامبرده از آلمان ناراضی می‌باشند. اکنون مردمان کشورهای لهستان - یوگسلاوی - بلژیک، هلند، فرانسه، دانمارک، نروژ و یونان با هم همکاری دارند و برضد اساس هیتلری حتی المقدور قیام می‌کنند.

توکیو

به زبان انگلیسی ساعت ۲۱/۳۰ - ۱۶/۹/۱۳۲۰

توکیو - بامداد روز یکشنبه ۶ دسامبر، هیئت وزیران به ریاست (توگو) نخست وزیر تشکیل یافته و راجع به موقعیت تیره بین المللی و مناسبات امریکا و ژاپن تا حوالی ظهر مذاکره نموده، سپس راجع به رویه آینده ژاپن، تصمیم اتخاذ نمودند. روزنامه های (توکیو) در پیرامون شایعات امریکا و ژاپن قلمفرسایی نموده و عموماً براین عقیده اند که، علی رغم کلیه مساعی و گذشت های ژاپن در راه صلح، امریکا سر جنگجویی و ماجراجویی دارد و به هیچ وجه مایل نیست با قایل شدن حقوق مشروعه ژاپن برای ژاپن، ابرهای تیره را که بر محیط خاور دور سایه افکنده اند برطرف سازد. ولی ژاپن به هیچ وجه از رویه امریکا بیمناک یا نگران نمی باشد. چه اطمینان دارد که علاقه مندی وی به صلح، بهترین پشتیبان آن در جهان خواهد بود.

امریکا در صدد است ژاپن را با توپ و تهدید از عرصه آسیا و محیط موروثی آن بیرون کند، در صورتی که یکصد میلیون نفر ژاپنی به دفاع از استقلال خود حاضر می باشند.

بانکوک - در نتیجه تمرکز ۵۰ هزار نفر سرباز استرالیایی در مرزهای جنوبی (سیام)، روزنامه ها مقالات آتشین درج نموده و این عمل زشت انگلیس را که نظیرش در جهان کراراً مشاهده شده تقبیح می نمایند.

از قرار خبر موثقی که از پایتخت سیام می رسد، دستور تجهیز به ارتش سیام داده شده است.

سنگاپور - فرماندار نظامی به کلیه اتباع انگلیس که قابل خدمت سربازی می باشند، فرمان داده که خودشان را به حوزه های سربازگیری دریایی و زمینی معرفی نمایند.

هانوی - روزنامه ها مقالات متعددی راجع به روابط دوستانه ژاپن و هندوچین انتشار داده و برخی از آن ها می نویسند، مناسبات ژاپن و هندوچین از دوستی پیمانی، گذشته و متکی به سوابق ممتد و دیرین حسن همجواری می باشد که رشته های آن غیر قابل گسیختن است.

باتاویا - ملت عموماً بر علیه جنگ در خاور، نمایشاتی داده و بیانیه‌هایی منتشر ساخته و در ضمن اشعار داشته‌اند، گرچه مقامات مسئولیت‌دار پیوسته کوشش می‌کنند اهالی این قسمت از گیتی را طرفدار جنگ معرفی نمایند ولی حقیقت برخلاف این است.

واشنگتن - هیئت وزیران و دولت (روزولت) بالاخره تصمیم گرفتند، نیروی دریایی به هند هلند بفرستند؛ به‌ویژه از این لحاظ که موقعیت امریکا در قبال ژاپن چنین اقدامی را نیز ایجاب می‌نماید.

تیانشان - در اثر مذاکرات امریکا و ژاپن و وضعیت تیره اقیانوس ساکن، اتباع انگلیس آماده عزیمت گردیده‌اند.

لندن - مقامات مسئولیت‌دار دولتی اعلام می‌دارند، در نتیجه عدم موافقت دولت‌های فنلاند، مجار [و] رومانی با پیشنهادهای انگلیس دایر بر خودداری از ادامه جنگ بر علیه روسیه شوروی، اکنون دولت انگلیس با دول نامبرده در حال جنگ می‌باشد.

ژم - اعلان جنگ انگلیس بر علیه دول سه‌گانه فنلاند، مجارستان و رومانی در واقع اعلان جنگ بر علیه کلیه کشورهای اروپایی می‌باشد، چه لندن با این عمل نشان داد که صد در صد با عقیده بلشویکی موافق بوده و صد در صد نیز با آراء نفوس بیشتر اروپا مخالف می‌باشد.

لندن - به‌طوری که از منابع مطلع خبر می‌دهند، آلمانی‌ها اکنون بیش از ۱۰ هزار تانک و توپ‌های سنگین به‌جانب مسکو اعزام داشته‌اند و غرض آن‌ها این است که پیش از شدت سرما به هر قیمتی که ممکن شود، شهر مسکو را تصرف نمایند.

برلن - سخنگوی نظامی آلمان رسماً اطلاع می‌دهد که قصبه (مجا) در ۷۵ کیلومتری باختر مسکو، از طرف نیروی آلمان اشغال گردیده و قصبه نامبرده در زمان جنگ‌های سلحشورانه ناپلئون مقام برجسته‌ای را در لشکرکشی به طرف خاور دارا بوده است.

برلن - سخنگوی وزارت خارجه به‌روزنامه‌ها اظهار داشته (روزولت) مدعی شده که ۵ میلیون نفر سرباز به اروپا اعزام خواهد داشت. ولی ما می‌گوییم چون کلیه وسایط باربری انگلیس و امریکا و روسیه روی هم رفته، کافی برای اجرای این

منظور نیست و لازم می‌شود تا ۱۹۴۳ پیوسته به ساختن کشتی ادامه داده شود و تا آن وقت نیز انگلیس و امریکا اثرشان از صفحه روزگار برچیده خواهد شد، پس این ادعا غلط محض می‌باشد.

***

بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز

بازدید سیلو

برحسب دعوت وزارت دارایی ساعت دو و نیم بعدازظهر امروز عده‌ای از محترمین شهر و مدیران روزنامه‌ها، برای بازدید عملیات سیلوی تهران و تهیه آرد نان شهر در عمارت سیلو حضور به هم رسانیده و طرز عمل سیلو را از نزدیک مشاهده خواهند نمود.

تجدید نظر در سازمان برزن‌های شهرداری

به طوری که اطلاع یافته‌ایم چهار دوایر فنی برزن‌های شهرداری تهران به ادارات چهارگانه شهرداری، یعنی اداره اسفالت و لوله‌کشی و ساختمان‌های شهری و شهرداری و حسابداری فنی انتقال یافته‌است که با این ترتیب امور فنی در ادارات چهارگانه بالا متمرکز و دوایر فنی برزن‌های شهرداری تحت نظر آن‌ها اداره خواهد شد.

ورود آرد به بندر بوشهر

طبق گزارش کفیل فرمانداری بوشهر، یک کشتی انگلیسی که اخیراً به بوشهر آمده ۱۸۵۰ تن آرد وارد نموده است که هزارکیسه تاکنون پیاده شده و چون دریا طوفانی بوده، خالی کردن بقیه محمولات کشتی موکول به روز بعد گردیده است.

دستگیری دزدان

طبق تلگرافی که از قزوین رسیده، بخشدار (بویین) با همراهی عده‌ای امنیه، چهار نفر سارق مسلح را در بلوک (زهرا) با دو قبضه ششلول و دو تفنگ دستگیر نموده و تحویل مقامات قانونی نموده است.

دستگیری سارق

چند تن سارق که در حدود فیروزکوه انبوه شده و اسباب زحمت شده بودند، در نتیجه دنبالگیری امنیه متواری، یک تن از آنها دستگیر و امنیه برای دستگیری سایرین مشغول اقدام است.

امنیت راه قزوین و زنجان

طبق گزارش اداره کل امنیه کشور برای تأمین راه قزوین و زنجان پیش‌بینی‌های لازمه شده و در آن راه هیچ‌گونه خلاف انتظاری موجود نیست.

***

(اغلب روزنامه‌های یومیه مرکز اخبار فوق را به تفاوت درج نموده‌اند.)

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

۱- روزنامه ایران - شرحی زیر عنوان (راه اصلاح) به قلم (سید صدرالدین بلاغی) نوشته و متذکر شده است که به عقیده من اگر هزارها هیئت تربیتی از راقی‌ترین ملل جهان برای اصلاح جامعه ما بیایند، تا فطرت دینی مردم تقویت نشود و تربیت رنگ دین نداشته باشد، نتیجه‌ای از اقدامات آن‌ها نخواهیم گرفت.

***

۲- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (وسمه بر ابروی کور...) به قلم (پوررضا) نوشته و پس از اشاره به وضعیت سوء اداره شهربانی در دوره گذشته، متذکر شده است که چون در دوره گذشته، رئیس شهربانی بدخواه و مغرض بود؛ کسی جرئت مراجعه به شهربانی را نداشت. ولی اکنون مردم با کمال میل برای اخذ گذرنامه و غیره به شهربانی مراجعه و با نهایت خوشرویی و بی‌طمعی گذرنامه به آن‌ها داده می‌شود. ضمناً متذکر شده است که در کشور ما به واسطه نقص تشکیلات اداری، حسن اداره و یا سوء اداره مربوط به لیاقت و بی‌غرضی رئیس اداره می‌باشد. اگر رئیس اداره بی‌نظر و پاکدامن باشد، اداره او به بهترین طرز اداره می‌شود. ولی برعکس اگر رئیس اداره مغرض و آلوده باشد، ارباب رجوع را دچار اشکالات و درد سر خواهد نمود.

***

۳- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (سانسور جراید یا خفه کردن صدای ملت) نوشته و متذکر شده است که در این روزها شایع است، دولت در صدد سانسور جراید می‌باشد و ما به هیچ وجه نمی‌توانیم باور کنیم که آقای نخست‌وزیر چنین تصمیمی گرفته باشند و ما فعلاً به انتظار پاسخ دولت، در این قضیه سکوت

می‌نمائیم تا حقیقت مکشوف گردد.

۴- روزنامه کوشش - شرحی زیر عنوان (نالہ مظلومانہ رعایا و مالکین مازندران) نوشته و متذکر شده است که عده‌ای از مالکین مازندران، تلگرافاً برای استرداد املاک خود دادخواهی نموده و قرار است آقای وزیر و معاون وزارت دارایی، در اوایل هفته آتیہ مسافرتی به مازندران کرده و اسباب رفع شکایت متظلمین را فراهم کنند.

***

۵- روزنامه تجدد ایران - شرحی زیر عنوان (نالہ عشایر) به قلم (خسرو بویراحمدی) نوشته و متذکر شده است که مأمورین نقل و انتقال عشایر در دوره گذشته، اموال عشایر را غارت و رشتہ زندگانی آن‌ها را از هم گسسته و عیال و اطفال آن‌ها را در بیابان‌ها از گرسنگی و تشنگی کشته و نابود نموده‌اند.

۶- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (وزارت پیشه و هنر و بازرگانی - این دو وزارتخانه یکی خواهد شد) نوشته و متذکر شده است که دولت صلاح دیده است دو وزارتخانه نامبرده را یکی کند، زیرا کارهای هردو وزارتخانه، بر اثر اوضاع کنونی کمتر شده و باید سازمان آن‌ها کوچکتر گردد.

۷- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (در پیرامون برنامه دولت) نوشته و متذکر شده است که برنامه دولت، هر قدر هم خوب تهیه شده باشد، به خودی خود دردی را دوا نمی‌کند و اصل قضیه این است که برنامه چه وقت و چگونه انجام خواهد شد. ما بارها گفته‌ایم که دولت باید برای رفع حوایج مردم و اصلاحات اساسی کشور فعالیت شایانی ابراز دارد و کوشش کند که دل‌های نومید مردم را به آینده امیدوار و اضطراب عامه را برطرف نماید.

***

ترجمه از روزنامه (البلاغ) عربی چاپ (قاهره)
مورخه ۲۵ شوال ۱۳۶۰

مدیر تبلیغات در خاورمیانه

قاهره [۴] آذر رویترا

به قاهره اطلاع رسیده است، هواپیمای حامل (سرولتر مونکتون) مدیر تبلیغات خاورمیانه که از طرف وزارت تبلیغات انگلیس در آن منطقه تعیین و از روسیه حرکت کرده بود، در بندر پهلوی واقع در کنار دریای خزر دیده شده و (سرولتر) و همراهان او سالم می‌باشند.

از قرار معلوم، هواپیمای مزبور بر اثر طوفان‌های دریای خزر، از خط سیر خود خارج شده و شب گذشته تأخیر رسیدن آن به مقصد نامبرده، موجب نگرانی شده بود.

(سرولتر) و همراهان او مسافرت خود را به خاورمیانه ادامه خواهند داد.

ترجمه روزنامه (الاهرام) عربی چاپ قاهره مورخه ۲۵ شوال ۱۳۶۰
(راه جدید در ایران برای فرستادن کمکهای جنگی از هندوستان به روسیه)

لندن ۱۳ آذر از خبرنگار ویژه الاهرام

خبرنگار (یونایتد پرس) از (بغداد) اطلاع می دهد که یکی از کارمندان صلاحیت دار امور باربری متفقین، اظهار داشته است: راهی شبیه به راه (بورما) فعلاً در مناطق باختری ایران احداث شده و از این راه که مسافت آن ۵۰۰ میل در اراضی بیابانی و تپه های مرزی افغانستان می باشد، کمک های جنگی از هندوستان به روسیه ارسال می گردد. راه مزبور از مرز افغانستان و زاهدان و مشهد و بنادر دریای خزر عبور کرده و از آن جا به دست روس ها می رسد.

سپس خبرنگار مزبور اظهار می دارد که ما اکنون تا اندازه ای که باربری آن ممکن باشد، به روسیه کمک می فرستیم. نقشه هایی را که به منظور توسعه راه مزبور و حفظ جاده ها طرح شده است، به موقع اجرا گذارده ایم. از این جهت می توان گفت که روزی در حدود چندصد تن مهمات و ذخایر با کمک مأمورین زیادی که نگهبان اتومبیل ها می باشند به روسیه حمل می گردد. سپس خبرنگار مزبور چنین اظهار می دارد:

راه (زاهدان) که نام باستانی آن (دزدآب) و (مشهد) می باشد، باستانی ترین راه های بازرگانی خاورزمین بوده و می توان این راه را تشبیه به راه صحرائی (سوریه- بغداد) نمود. شکی نیست که قسمتی از راه های مزبور که در سمت شمال واقع است، نیازمند توسعه و ترمیم می باشد، با این حال همه روزه مقدار زیادی مهمات و کالا از این راه بار شده و این اقدام به وسایط باربری راه آهن و سایر جاده ها نیز کمک

شایان توجهی می‌نماید.

خبرنگار مزبور می‌گوید که امتیاز و برتری راه (بورما) این است که دور از خطر بمباران دشمن بوده و مهمات از این راه به (کراچی) و از آن جا به (کوئته) و سپس به وسیلهٔ راه آهن به بلوچستان بار می‌شود.

از قرار معلوم مقدار زیادی از کالاهای امریکایی که جهت روسیه اختصاص داده شده تاکنون از راه جدید (بورما) بار می‌گردید و انگلیسی‌ها بر اثر خطوط دفاعی که در جنگ گذشته در خاور ایران ایجاد کرده بودند، راه مزبور فوق‌العاده مورد اعتماد بوده و از این راه مهمات به روسیه ارسال و یا از روسیه کمک‌های نظامی از راه دریای خزر به متفقین می‌رسید.

در راه مزبور بارندگی‌های سخت و برف تقریباً نایاب بوده و از این حیث دچار دشواری‌هایی نمی‌شود.

به این معنی که تا پیش از بهار آینده، در این راه بارندگی نشده و تا بهار نیز خطر از این ناحیه برطرف شده است. خبرنگار نامبرده اظهار می‌دارد: قسمتی از وسایل احداث جاده از امریکا به (بصره) وارد شده و قریباً مورد استفاده قرار خواهند گرفت.

قضیه کمیابی آب در این راه‌ها که مدت ۲۵ سال اخیر مورد توجه قرار نگرفته بود، اکنون مانند جنگ گذشته نیز به وسایل مکانیکی حل آن آسان خواهد گردید. خبرنگار مزبور در پایان گزارش خود اظهار می‌دارد که رانندگان اتومبیل ایرانی مردمانی جسور بوده و اطلاع غریبی به^۱ وضعیت اتومبیل و راه‌های دشوار دارند. رانندگان مزبور ظاهراً به نظر می‌آیند که کارشناس مکانیکی نبوده ولی در شناسایی راه‌ها مهارت و زبردستی عجیبی دارند.

خلاصه گزارش شهربانی اهواز

طبق نامه محرمانه مورخه ۳ ماه جاری استانداری ششم و برحسب دستور تلگرافی وزارت کشور، مقرر شده است، قسمتی از زندان که به محل بازداشت اتباع عراق اختصاص داده شده بود، موقتاً به اختیار نیروی انگلیس گذارده شود - با حضور سرتیپ (گرانتن) فرمانده نیروی انگلیس و دو نفر افسر دیگر زندان بازدید [شد]. [قسمتی از ساختمان جنوبی زندان که وصل به باغچه کوچک محصور و پشت شعبه کلانتری سوار واقع و از حیث استحکام و غیره شایسته و از زندان مجزا و به انتظامات زندان هم لطمه وارد نمی آورد، مورد پسند فرمانده مذکور واقع [شد] و روز ۱۱ ماه جاری با ۳۷ نفر زندانی عراقی در مقابل رسید به اختیار آنها واگذار^۱ و فعلاً همه روزه یک نفر ستوان ۲ و ۱۵ نفر سرباز هندی از نیروی انگلیس مستقیماً بدون مداخله مأمورین زندان، مأمور حفاظت زندانیان خود می باشند.

***

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۱۸ ماه جاری

(اخبار برنامه دوم رادیو برلن به زبان فارسی در ساعت ۱۸/۳۰ - ۱۳۲۰/۹/۱۷
شنیده نشده است).

برنامه سوم رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۲۰/۳۰ - ۱۳۲۰/۹/۱۷

در نتیجه تبلیغاتی که از مدت ها به این طرف (روزولت) پیش گرفته و به ویژه در این اواخر بر شدت آن افزوده بود، بالأخره دیروز نخستین جنگ بین ژاپن و امریکا آغاز شد.

رادیوی (توکیو) خبر داده است که امروز صبح ساعت ۶ مساوی ساعت ۲۰/۲۳ تهران، جنگ بین ژاپن و انگلیس و امریکا در اقیانوس کبیر آغاز گردید.

(روزولت) آشوب طلب و جنگخواه، بالأخره به مقصود خود رسید و در خاور دور آتش جنگ را برافروخت. (روزولت) و (چرچیل) دو مسئول عمده این جنگ خونین می باشند. سال های دراز (روزولت) می کوشید، نقشه نظم نوین پیشوای آلمان را با کمک جهودهای پول پرست و همدست خود برهم زند. (روزولت) به وسیله دست نشانندگان خود سعی کرد، جنگ را از کشوری به کشور دیگری بکشاند و اسناد و مدارک وزارت خارجه آلمان این عملیات دست نشانندگان (روزولت) را ثابت نموده است.

(روزولت) لهستان را بر علیه آلمان به جنگ واداشت. (روزولت) به انگلیس و فرانسه قول کمک در جنگ با آلمان داد. (روزولت) هنگام انتخاب خود به ریاست جمهوری امریکا به قول خویش وفا نکرد. (روزولت) فرستادگانی به کشورهای مختلف اعزام داشت تا با وعده و وعید آنها را از راه راست منحرف کند.

(روزولت) از راه کینه با پیشوای آلمان، اسلحه برای انگلیس فرستاد و به نیروی دریایی امریکا دستور داد که به کشتی های آلمانی حمله نمایند. (روزولت) بالأخره به جنگی که دنبال آن می گشت رسید و امپریالیسم دلار برفکر روشن ملت امریکا چیره گردید.

در اطراف وقایع اقیانوس کبیر، جزئیات زیر به دست آمده است:

سپاهیان ژاپنی وارد (سیام) شده اند. این اقدام ژاپن پاسخی است، بر علیه ورود دستجات نیروی انگلیسی در خاور (سیام).

خبرگزاری (رویتر) از (نیویورک) اطلاع می دهد، چتربازان ژاپنی در (فیلیپین) فرود آمده اند. هواپیماهای ژاپنی امروز برای دومین مرتبه (هنگ کنگ) را بمباران کرده اند. یک کشتی سربازبر امریکایی در ۱۶۰۰ میلی (مانیلا) غرق شده است. کشتی ۳۰۰۰ تنی امریکایی به نام (پرزیدنت هاریگن) از طرف نیروی ژاپن غرق گردیده است. بزرگترین فرودگاه (فیلیپین) مورد حمله نیروی هوایی ژاپن قرار گرفته و بمباران شده است.

به موجب خبر واصله تمام بخش بین المللی (شانگهای) از طرف نیروی ژاپن اشغال گردیده است. یک ناو انگلیسی در جلو (شانگهای) غرق شده است.

از (مانیلا) خبر می دهند ژاپنی ها استحکامات (سنگاپور) را بمباران کرده اند. سرفرماندهی نیروی ژاپن اطلاع می دهد، سربازان چترباز و ملوانان ژاپنی در شبه جزیره (مالایا) پیاده شده اند و نتیجه این عمل بسیار خوب بوده است.

هواپیماهای ژاپنی (هاوایی) و (فیلیپین) را بمباران نموده و خسارات زیاد وارد آورده اند. در شهر (اواهو) در (هاوایی) ۱۰۴ نفر امریکایی کشته و ۳۰۴ نفر مجروح شده اند. در (هونولولو) چندین انبار بنزین آتش گرفته و یک کشتی باری امریکایی در (فیلیپین) غرق شده است.

فرماندار (هاوایی) خبر داده است که در اثر بمباران هواپیماهای ژاپنی خسارات زیادی وارد گردیده است.

(روزولت) به خبرنگاران روزنامه ها اظهار کرده است که به نیروی دریایی و زمینی امریکا در (هاوایی) خسارات زیاد رسیده است. در هزار و سیصد میلی (سان فرانسیسکو) یک کشتی آمریکایی غرق [شده] و یک کشتی دیگر امریکایی مورد

حمله قرار گرفته است.

خبرگزاری (آسوشیتد پرس) از (هونولولو) خبر داده است که چتربازان ژاپنی در (هونولولو) دیده شده‌اند.

ستاد ارتش ژاپن در (توکیو) اعلام داشته است که در قسمت باختری اقیانوس کبیر یک جنگ دریایی بین نیروی دریایی ژاپن و آمریکا آغاز شده است. از آمریکا خبر می‌دهند سه ناو آمریکایی مورد اصابت اژدر قرار گرفته‌اند. نبرد ناو آمریکایی ویرژینیا غرق شده و نبرد ناو آمریکایی (اکوانیا) نیز آتش گرفته است. نبرد ناو اولی، ۳۱۸۰۰ تن و دومی ۲۴۰۰۰ تن گنجایش داشته‌اند.

آنکارا - به زبان فارسی ساعت ۱۹ - ۱۷/۹/۱۳۲۰

هفته نوین با یک حادثه بزرگی آغاز شده و این حادثه عبارت از جنگ بین آمریکا و ژاپن می‌باشد.

حادثه مزبور غیرمترقبه نبوده بلکه از مدتی پیش انتظار می‌رفت که جنگ بین دولتین نامبرده رخ دهد. به این ترتیب جنگ اروپا تبدیل به جنگ جهانی گردیده است.

وزیر خارجه آمریکا بیاناتی که راجع به آخرین ملاقات خود با نمایندگان ژاپن نموده است، طی اعلامیه‌ای به شرح زیر انتشار یافته است:

(کردل هول) به نمایندگان ژاپن وثیقه‌ای سپرده و ضمن آن یک سلسله پیشنهاداتی راجع به رویه آمریکا نسبت به خاور دور و اقیانوس کبیر نموده و در این باب راه‌های حلی بیان کرده بود، ولی نمایندگان ژاپن پاسخ آمریکا را کتباً به دست (کردل هول) سپرده و وزیر خارجه نامبرده آن پاسخ را با دقت خوانده، سپس بدون درنگ متوجه سفیر ژاپن شده و با لحن نفرت آمیزی اظهار داشت:

این نکته را به شما اظهار می‌دارم که من طی ملاقات‌هایی [که] با شما نموده‌ام حتی یک کلمه هم دروغ نگفته‌ام. من در طی مدت پنجاه سال زندگی و خدمات دولتی خود هیچگاه به چنین پاسخ‌هایی برنخورده‌ام که سرتاپا دروغ و پر از تزویر بوده و تا این درجه حقایق را پوشانده باشد. در تمام گیتی یک دولتی تا این درجه حقه‌باز و دروغگو مانند ژاپن وجود ندارد.

این اظهارات نشان می‌دهد که امریکا از پاسخ ژاپن تا چه اندازه خشمناک شده است.

به‌قرار اخباری که رسیده است دولت امریکا ضمن یادداشت خود شرایط زیر را برای سازش به ژاپن پیشنهاد کرده بود:

۱- بین امریکا و انگلیس و چین و ژاپن و (هند هلند) و شوروی یک پیمان عدم تجاوز منعقد شود.

۲- ژاپن نیروی خود را از چین و (هندوچین) خارج کرده و به رژیم حکومت (نانکن) خاتمه دهد.

به‌قراری که ملاحظه شد، دولت ژاپن پیشنهادات امریکا را رد نموده و برای اجرای مقاصد خود راه جنگ را پیش گرفته است.

به‌طوری که اطلاع رسیده است، شب گذشته در ساعت ۲/۴۰ بین ژاپن و انگلیس نیز وضع جنگی اعلام گردیده است. همچنین کانادا، هلند، کستاریکا، نیکاراگوا و استرالیا به ژاپن اعلان جنگ داد، و احتمال می‌رود که آلمان و ایتالیا نیز به امریکا اعلان جنگ بدهند؛ ولی چون حمله از طرف ژاپن آغاز شده است، بنا بر این احتمال مزبور ضعیف می‌باشد.

وضعیت روسیه در مقابل ژاپن هنوز معلوم نشده، ولی احتمال می‌رود که روسیه نیز رویه انگلیس را در مقابل ژاپن پیش بگیرد.

اخباری که تاکنون راجع به جنگ بین ژاپن و امریکا و انگلیس رسیده است، به‌قرار زیر می‌باشد:

ژاپنی‌ها به‌طور ناگهانی به تکیه‌گاه‌های دریایی و هوایی انگلیس و امریکا در اقیانوس کبیر حمله نموده‌اند.

خبر رسیده است که به‌جزایر (هاوایی) تلفات و خسارات زیادی وارد آمده و از طرف دیگر نیروی ژاپن به (مالیزی)^۱ و (تایلند) از راه دریا و خشکی و هوا حمله نموده و موفق شده‌اند که در شمال (مالیزی) ارتش پیاده کنند. بندر نظامی (سنگاپور) نیز از طرف نیروی هوایی ژاپن مورد حمله قرار گرفته است.

جزایر (فیلیپین) هم بمباران شده و تلفات طرفین نیز در این جزایر هنگفت بوده است. اطلاع رسیده که ژاپن در جزایر (فیلیپین) دستجات چترباز پیاده کرده است. (تویو) نخست وزیر ژاپن در بیانات خود که در برابر رادیو خطاب به ملت ایراد نموده، اظهار داشته است که اکنون ژاپن با آمریکا و انگلیس در حال جنگ می باشد. آمریکا از ژاپن درخواست هائی نموده که غیرقابل قبول بوده و از ما خواستار شده است که [نه] تنها نیروی خود را از چین و (هندوچین) خارج کنیم، بلکه درخواست کرده که به رژیم حکومت (نانکن) خاتمه داده و پیمان سه گانه محور را نیز الغا نمائیم. ولی ما برای ایجاد نظام نوین آسیای خاوری، نمی توانستیم این پیشنهادات را قبول کنیم. ما خود را برای یک جنگ طولانی حاضر نموده ایم و این جنگ برای ما یک مبارزه مرگ و زندگانی می باشد.

لندن - به زبان فارسی ساعت ۱۹/۴۵ - ۱۳۲۰/۹/۱۷

مهمترین مطلب منشور اخبار امشب ما، خبر تجاوز بدون علت و سبب ژاپن در شرق اقصی، نسبت به انگلستان و ایالات متحده است و آخرین گزارش هایی که در این باب رسیده به سمع شنوندگان گرامی می رسانیم. مطالب دیگر عبارت است از تفصیل کامیابی بیشتر نیروی امپراتوری در لیبی، آخرین اخبار کارزار روسیه، حملات هوایی انگلیس به مغرب آلمان:

پیشوایان جنگی ژاپن از سرنوشت غدرآمیز (هیتلر) و (موسولینی) پیروی نموده و بدون اخطار دست به کار یکی دیگر از اعمال تعدی آمیز شدند. سخنگوی رسمی (توکيو) به تازگی گفته بود که ژاپن با ایالات متحده از روی خلوص نیت مذاکرات را مداومت می دهد که خبر رسید هواپیماهای ژاپنی برپایگاه های دریایی بریتانیای کبیر و ایالات متحده حمله ور شده اند. پیام (روزولت) تازه به امپراتور ژاپن رسیده بود و سرکردگان ژاپن برای این که مبادا امپراتور به طریق حل مسالمت آمیز متوجه شود، فرمان حمله صادر کردند تا مجال صلح باقی نماند. لااقل هشت ساعت از یورش ژاپن گذشته بود که فرماندهی اعلام کرد، میان ژاپن با ایالات متحده و انگلیس حالت جنگ برقرار است.

نخستین اطلاع از حمله ژاپن، اطلاعی است که از کاخ سفید در (واشنگتن)

منتشر شده که دیروز برپایگاه (اواهو) از جمله جزایر (هاوایی) چند یورش هوایی به عمل آمده است. دیشب باز در (واشنگتن) اعلام شد که در (بوام) حمله صورت گرفته است.

(بوام) به مسافت [دو هزار و چهارصد] (۲۴۰۰) کیلومتر در مغرب جزایر (فیلیپین) واقع می‌باشد. (روزولت) به نیروی آمریکا فرمان بسیج و آمادگی جنگ داده است.

نیروی هوایی و دریایی مدتی است بسیج شده و همچنین (روزولت) پیغام داده است، همه اوامری که برای دفاع کشور لازم است، به اجرا برسد و امشب در کنگره نطقی ایراد خواهد کرد. یورش ژاپن وقتی شروع شد که نمایندگان سیاسی ژاپن به ملاقات (کردل هول) رفته و پاسخ ژاپن را به یادداشت ایالات متحده داده بودند. ژاپن اظهار داشته که این طور تشخیص داده است که مذاکره فایده ندارد و سازگاری بین ژاپن و ایالات متحده حاصل نمی‌شود (کردل هول) گفت: من پنجاه سال در خدمت بوده‌ام و نظیر این یادداشت بی‌شرمانه و مبنی بر اکاذیب را ندیده‌ام. هیچ وقت این گونه اکاذیب شاخدار نشنیده‌ام و من نمی‌توانستم تصور کنم در کره زمین، کشوری قادر به گفتن این چیزها باشد. اندکی بعد اظهاریه‌ای صادر نموده و حمله ژاپن را بی‌علت و سبب خواند و اعلام نمود اکنون ثابت شد که دعوی صلح ژاپن، باطل بوده است.

(روزولت) متن پیغام به امپراتور ژاپن را به اطلاع عموم رسانده که اوضاع تعدی ژاپن در شرق اقصی را تشریح نموده و دسیسه ژاپن در (هندوچین) را توضیح داده و پیام خود را با امیدواری ختم کرده است که امپراتور ژاپن در مسایل غور کند و با رئیس جمهوری داخل شور شود، تا راه حل مسالمت‌آمیز را بیابد.

امروز خبرها راجع به اقیانوس کبیر زیاد بود و تازه‌ترین آن به اطلاع شنوندگان می‌رسد:

مالیزی انگلیس - ناوهای ژاپنی که در این جا سرباز پیاده کرده‌اند، به سرعت عقب‌نشینی نموده و سربازان را زیر آتش توپ‌ها گذاشته‌اند. بمب افکن‌های انگلیسی به دو کشتی ژاپنی ضربت مستقیم وارد و یکی را آتش زدند. هواپیماهای ژاپنی به پایگاه (سنگاپور) یورش برده و [دویست] (۲۰۰) نفر آسیب دیده‌اند. برخورد

پایگاه خسارتی وارد نیامده است.

سیام - در جنوب، حمله به عمل آمده و در (بانکوک) اظهاریه رسمی صادر شده که مقاومت موقتاً موقوف گردیده و جلسه هیئت وزیران از سحرگاه مشغول مطالعه می باشد.

فیلیپین - هواپیماهای ژاپنی در نقاط مختلف حمله ور شده اند. تلفات وارده به ژاپون زیاد بوده است.

هونگ کنگ - امروز صبح هواپیماها بمب افکنده اند، ولی خسارت جزئی بود. شانگهای - ژاپونی ها بندر را تصرف کرده اند. یک رزمناو ژاپنی یک [کشتی] توپدار انگلیسی را غرق کرده است.

(چرچیل) امروز بعد از ظهر در مجلس نمایندگان اظهار داشت که انگلستان با ژاپن در حال جنگ است. کانادا، نیکاراگوا، کستاریکا، از جمهوری های آمریکای جنوبی نیز به ژاپن اعلان جنگ داده اند. نخست وزیر استرالیا اعلام داشت که بر دو جزیره شمال شرقی حمله شده است.

اثر تجاوز ژاپن در ایالات متحده این شد که تمام طبقات به اتحاد گرائیدند و همه متفق گردیدند. حتی پیشروان حزب طرفدار کناره گیری امریکا از امور سایر کشورها عزمشان به هم پستی است.

(نیلسون) کارمند مجلس سنا اعلام داشت که مردم امریکا باید متوجه باشند که اگرچه ژاپن به تجاوز پرداخته، ولی همه محور در این تجاوز دخیل و انگشت برلن در کار است. در خیابان های نیویورک و سایر شهرها مردم جنب و جوش می کنند.

رویه کلیه مردم از این عبارت که تکرار می شود، معلوم است:

«دولت های متعددی، حالا دیگر نقاب را از چهره برانداخته و به صورت حقیقی جلوه گر شده اند. باید از دم تا دم متجاوز را درهم شکست و از صفحه جهانش برانداخت».

در سراسر کارزار (لیبی) فشار نیروی امپراتوری بردشمن افزایش دارد. اعلامیه امروز بعد از ظهر ستاد نیروهای انگلیس در قاهره، حاکی است که آن نیروی دشمن که دارای [سی] (۳۰) تانک و [پانصد] (۵۰۰) گردونه موتوری بود و روز شنبه مورد حمله نیروی انگلیس واقع شد، به جانب مغرب عقب نشینی کرده و هفت تانک

دشمن تباه شده و به عده‌ای زیان وارد آمده است. در جنوب (طبروق) به مواضع دشمن حملات، سنگینی شده است. حوالی (سیدی رازق) از وجود دشمن پاک گردیده و مهمات به جا گذاشته‌اند.

در (سیدی رازق) [هجده] (۱۸) تانک آلمانی و مقداری ساز و برگ یافت شد. در مشرق نیروی انگلیس و سپاهیان نیوزلند در میانه (بردیا) و (طبروق) فعال بوده و به ژفت و روب دشمن مشغولند. عده‌ای از بازماندگان نیروی دشمن و مقداری بنزین و گلوله غنیمت گرفته شده است.

در منطقه مرزی، بردسته‌های محصور دشمن که هنوز مقاومت می‌کنند، فشار وارد می‌شود. دیروز نیروی هوایی انگلیس در عرصه پهناوری با نیروی زمینی همکاری نمود.

اعلامیه‌های فرماندهی در ارتش شوروی حاکی است که در سراسر میدان، نبرد ادامه دارد. تلاش آلمانی‌ها برای دست یافتن به مسکو بی نتیجه بوده و در جبهه شمال، روس‌ها چند جا را پس گرفته‌اند. در جنوب در میان راه (تولا) هنوز دشمن به عقب می‌رود. در بخش مرکزی جبهه مسکو، پیکار شدید است، ولی کوشش دشمن عاطل مانده و در جنوب روس‌ها چنین پیش‌بینی می‌کنند که نبرد شدت یابد.

دیشب بمب‌افکن‌های انگلیسی بر مغرب آلمان حمله نمودند. (امدن، استاند، کاله، بولونی، دونکرک و برست) مورد حمله واقع گردیدند. دیشب هواپیماهای جنگی انگلیسی بر فراز فرودگاه‌های دشمن حمله برده، یک بمب‌افکن دشمن را تباه کردند. چهار بمب‌افکن مفقود گردیدند.

دیشب حملات هوایی دشمن بر فراز انگلستان به میزان خیلی کم بود. در مشرق در یک نقطه بمب‌افکنده شد. مقداری خسارت وارد آمد و به عده کمی آسیب رسید.

برنامه اول رادیو برلن

به زبان فارسی ساعت ۸/۱۵ - ۱۳۲۰/۹/۱۸

وزیر دفاع (ایرلند) در جلسه ملیون (ایرلند) اظهار داشت:

در هنگام بدترین پیشامدها، سربازان ایرلندی برای دفاع از میهن آماده خدمت خواهند بود. ملت (ایرلند) باید منتظر پیش آمدهای ناگواری بوده و خود را برای هرفداکاری حاضر نماید.

وزیر خارجه و وزیر دادگستری (کرواسی) وارد (صوفیه) گردیده و وزیر خارجه و وزیر دادگستری بلغارستان، در ایستگاه به آن‌ها خوش آمد گفته‌اند.

فرماندهی نیروی فنلاند خبر می‌دهد، نیروی هوایی فنلاند، در شمال دریاچه (مالاکا)^۱ خط آهن (مورمانسک) را بمباران کرده و به یک ایستگاه راه آهن یک بمب کالیبر سنگین اصابت نموده است.

همچنین، ستاد ارتش بلشویک‌ها در این منطقه بمباران شده و دو هواپیمای شوروی هم سرنگون گردیده‌اند.

پس از پیروزی‌های بزرگ نیروی دریایی آلمان برعلیه نیروی دریایی بلشویک‌ها در دریای (بالتیک)، اکنون فنلاند هم موفقیت تازه‌ای به دست آورده است. در [پانزدهم] (۱۵) آذر آتشبارهای کرانه‌ای فنلاند به یک دسته از کشتی‌های گروهی شوروی در خلیج فنلاند حمله کرده و یک ناوشکن دشمن را مورد اصابت گلوله قرار داده‌اند. به علاوه سه هواپیمای بلشویک‌ها از طرف آتشبارهای ساحلی سرنگون شده‌اند.

به موجب اظهار خبرگزاری آلمان در بخش (کارلی) دشمن در صدد برآمد با کمک زره‌پوش از روی یخ‌های دریاچه (لادوگا) به حمله مبادرت کند و در خطوط سربازان آلمانی رخنه نماید، اما غیر از تلفات سنگین چیز دیگری ندیده و [چهار] (۴) زره‌پوش و [چهار] (۴) توپ از دست دادند.

روزنامه اسپانیایی (آ - ب - ث) می‌نویسد: که رد کردن اتمام حجت انگلیس از طرف رومانی و اظهارات نخست وزیر مجارستان، پاسخ اروپای نو به سیاست کهنه انگلیس می‌باشد و اعتراضات انگلیس به فنلاند و رومانی و مجارستان به جهانیان نشان داد که انگلیس برای بلشویک‌ها جنگ می‌کند.

اعلان جنگ انگلیس به سه دولت نامبرده، هیچ اثری ندارد. زیرا انگلیس از

مدت‌ها پیش آن‌ها را مضمول محاصره اقتصادی قرار داده بود. آتشبارهای آلمانی در جبهه خاور، یک هواپیمای شوروی را مجبور کردند که به زمین فرود آید و سرنشینان آن را اسیر کرده و اسناد گرانبھائی هم به دست آمده است. بخش اول راه آهنی که دریای (مدیترانه) را به (نیجریه) با عبور از صحرای افریقا متصل می‌سازد، دیروز از طرف (برتلو) وزیر راه فرانسه گشایش یافت. خبرگزاری آلمان اطلاع می‌دهد، در باختر (اسکندریه) یک مقبره یونانی تازه‌ای کشف گردیده که بسیار با شکوه و گرانبھا می‌باشد. دانشمندان تصور می‌کنند، این مقبره آرامگاه (اسکندر کبیر) باشد.

نخست وزیر (کانادا) اظهار داشته است که (کانادا) به فنلاند و مجارستان و رومانی اعلان جنگ داده و نیوزلند و استرالیا و افریقای جنوبی هم به این اقدام مبادرت کرده‌اند. فرماندهی کل ارتش آلمان اطلاع می‌دهد، ادامه عملیات جنگی از این به بعد، در جبهه خاور، بسته به فصل زمستان روسیه است. در قسمت بزرگی از جبهه خاور، فقط عملیات محلی صورت گرفته است. در کناره باختر (کریمه) از پیاده شدن نیروی دشمن جلوگیری شده و در بخش (دونتز) سپاهیان آلمانی و ایتالیایی پیشرفت‌های تازه‌ای نموده‌اند. سعی بلشویک‌ها برای نجات از محاصره (لنین‌گراد) بی نتیجه مانده است.

نیروی هوایی آلمان، به حملات سخت مبادرت کرده، اردوگاه‌ها و جایگاه‌ها و نیروی زره پوش دشمن را در چندین بخش بمباران نموده‌اند. خط آهنی که به مسکو منتهی می‌شود، در چندین نقطه قطع گردیده است. در آب‌های اطراف انگلیس، هنگام روز، در شمال خاوری (ابردینگ) یک کشتی بازرگانی دشمن مورد اصابت بمب قرار گرفته است.

هواپیماهای آلمانی، دیشب ساختمان‌های بندری کرانه خاور و جنوب باختری انگلیس را بمباران کرده‌اند.

در شمال افریقا جنگ‌های سخت ادامه دارد.

هواپیماهای آلمانی و ایتالیایی روز و شب ساختمان‌های بندری و مواضع توپخانه دشمن در (طبروق) را بمباران کرده‌اند.

در نزدیکی کرانه شمال آفریقا، هواپیماهای آلمانی به یک کشتی سربازبر

انگلیسی طوری آسیب رسانیده‌اند که باید آن را از بین رفته دانست. یک رزمناو انگلیسی هم مورد اصابت بمب واقع گردیده است.

هنگام حمله شبانه بدون نتیجه انگلیسی‌ها به‌باختر آلمان و نواحی متصرفی سه هواپیمای انگلیسی، سرنگون گردیده‌اند.

وزیر خارجه (آرژانتین) تأیید نموده که (آرژانتین) حاضر است، هر قدر گندم که اسپانیا لازم داشته باشد، تحویل دهد. خرید مزبور از وجوه اسپانیا در (آرژانتین) صورت گرفته و ممکن است فوراً گندم تحویل گردد.

به‌موجب خبرهایی که از هندوستان رسیده، علت استخلاص زندانیان سیاسی از طرف انگلیس، فشار مردم بوده و بسیاری از کارگران کارخانجات تعمیر راه آهن و اسلحه‌سازی و نساجی اعتصاب کرده و حتی در پاره‌ای از شهرهای بزرگ هند، دانش‌آموزان دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها و دبیرستان‌ها را تعطیل نموده‌اند.

از آنجائی که اقدامات پلیس بدون نتیجه ماند و ممکن نمی‌شد، تمام مردم را به‌زندان افکنند، نایب‌السلطنه هند تصمیم به استخلاص زندانیان سیاسی گرفت.

(روزولت) به‌نمایندگان مطبوعات اظهار داشته خسارات و تلفات وارده به نیروی دریایی و زمینی امریکا در (هاوایی) سنگین است. کشتی توپدار انگلیسی (پترلی) به گنجایش [سیصد و ده] (۳۱۰) تن در نزدیکی (شانگهای) غرق گردیده است. یک کشتی توپدار امریکایی را ژاپنی‌ها ضبط کرده‌اند. ژاپن تمام منطقه بین‌المللی (شانگهای) را اشغال نموده است. فرماندار امریکایی در هاوایی، در ضمن گزارش خود خسارات وارده از طرف نیروی هوایی ژاپن را به‌جزیره (اهورا^۱) سنگین دانسته و خبر می‌دهد که هواپیماهای ژاپونی، پی‌درپی آن جا را بمباران می‌نمایند.

ژاپن جزیره (میک) را تصرف کرده است.

به‌موجب اطلاع واصله از امریکا، ژاپنی‌ها در شمال شبه جزیره (مالایا) نیرو پیاده کرده و مشغول پیکار با نیروی انگلیسی می‌باشند.

در نزدیکی (هونولولو) چندین کشتی نفت‌کش آتش گرفته و یک کشتی که هویت آن معلوم نشده، غرق گردیده است.

در (هنگ کنگ) حکومت نظامی اعلام شده و فرماندار آن جا داوطلب خواسته است.

بنا به اظهار خبرگزاری (آسوشیتد پرس) در (هونولولو)، چتربازان ژاپنی فرود آمده‌اند.

یک کشتی باری امریکایی حامل چوب، در [هزار و سیصد] (۱۳۰۰) میلی (سانفرانسیسکو) اژدر خورده، ولی جزئیات آن هنوز نرسیده است.

اهالی نیویورک روز یکشنبه به وسیله رادیوها و روزنامه‌ها از بروز جنگ بین امریکا و ژاپن اطلاع حاصل کرده‌اند. در نیویورک عصبانیت زیادی حکمفرما بوده و این عصبانیت نه تنها از اجتماع مردم در خیابان‌ها پیداست، بلکه سینماها و تئاترها برنامه‌های خود را به طور ناگهانی قطع کرده و اداره آتش‌نشانی نیویورک هم تمام وسایل خود را برای پیش آمدهای ناگوار حاضر کرده است.

عده زیادی از نمایندگان مطبوعات (آرژانتین) نزد معاون رئیس جمهور (آرژانتین) برای کسب اطلاع از سیاست دولت در قبال جنگ امریکا و ژاپن شتافته‌اند. معاون رئیس جمهور پاسخ داده [است] که (آرژانتین) بی طرفی خود را حفظ خواهد کرد. ولی در هر حال وضعیت بسیار جدی می‌باشد.

در جلسه فوق‌العاده‌ای که در منزل نخست‌وزیر ژاپن تشکیل گردید، وزیر نیروی دریایی ژاپن، راجع به جنگ با امریکا گزارشی داده و در پیرو گزارش او دولت ژاپن تصمیم گرفت که اقدامات لازمه برای جنگ به عمل آورد. بعداً (تویو) نخست‌وزیر ژاپن، برای دادن گزارش به حضور امپراتور رفت.

دیروز پیش از ظهر در ساعت ۱۱، اعلان جنگ ژاپن به انگلیس و امریکا از طرف امپراتور ژاپن، در طی بیانیه‌ای به اطلاع ملت ژاپن رسانیده شد. قبلاً در کاخ امپراتور جلسه فوق‌العاده محرمانه‌ای تشکیل شده بود.

خبرگزاری دومی اطلاع می‌دهد که حمله هوایی ژاپنی‌ها به (سنگاپور) با موفقیت بسیار توأم بوده است. جلسه فوق‌العاده پارلمان ژاپن، در روز ۲۴ آذر تشکیل خواهد شد.

ترجمه از روزنامه (پست) به زبان انگلیسی
چاپ (هایوس تن) یکی شهرستان‌های امریکا
۲۹ اوت ۱۹۴۱

شورش آذوقه در ایران ثروتمند

شنیدن خبر این که در کشوری مانند ایران که دارای ذخایر سرشار نفتی می‌باشد، شورش آذوقه برپا است، به ما اجازه می‌دهد که بگوئیم این یکی از قضایای بدون مناسبت می‌باشد.

برای توضیح این نظریه، همین قدر کافی است [که] بگوئیم دولت ایران، کلیه مواد خوراکی این کشور باستانی را که یکی از منابع سرشار آن مایع طلائی است که جهان متمدن کنونی برای چرخاندن موتورهای خود احتیاج مبرم به آن دارد، به آلمان حمل می‌نماید.

از همین جا معلوم می‌شود که چگونه آلمانی‌ها توانسته‌اند خود را از صدمه کمی آذوقه در امان نگاه دارند و چرا نازی‌ها سعی دارند، چنگال خود را به این کشور کوچک که اکنون به منظور اقدام تدافعی برعلیه (هیتلر) از طرف نیروی روسیه و انگلیس در حال اشغال شدن می‌باشد، بند نمایند.

با کشف حقیقت این نکته، که کارفرمایان ایران، کشور خود را به اندازه‌ای از مواد خوراکی خالی ساخته‌اند که نفوس داخلی در شرف مجاعه^۱ قرار گرفته، آن وقت معلوم خواهد شد که رؤسای اداری دولت ایران، کلیه مواد خوراکی را به آلمان فروخته و تمام ادعای بی‌طرفیشان، تزویر محض است. این‌ها به نقشه آلمان رفتار

می‌کردند و شک نیست خود را آماده ساخته بودند که به مجرد به دست آوردن فرصت، ذخایر نفتی ایران را تحویل نازی‌ها بدهند.

فغان و فریاد زمامداران ایران که بریتانیا و روسیه به علت کوچکی، بی‌رحمانه حمله نموده‌اند شکوه‌ای است از حلقوم کسانی که، نقشه‌شان در توطئه نازی عقیم و باطل گردیده، ولی [به] محض این که انگلیسی‌ها، برای این نفوس گرسنگی کشیده که خوراکشان را رؤسای خائن به خارج فرستاده بودند، آذوقه رسانیدند؛ آن وقت اهالی، زبان به تمجید گشوده و اقدامات آنان را در آن کشور، حقّانی شناختند.

***

۲۴ - آذر ۱۳۲۰

ترجمه از روزنامه (الاحوال) عربی چاپ (بغداد)

مورخه ۲ ذی القعدة ۱۳۶۰

تبرستان
www.tabarestan.info

ورود هیئت اعزامی امریکایی به ایران

لندن ۲۱ آذر

(لاو) معاون وزارت خارجه انگلیس، به پرسش یکی از نمایندگان مجلس اعیان پاسخ کتبی داده و تصریح نموده که هیئتی از کارشناسان امریکایی، برای بررسی بهترین وسیله‌ای که ممکن است امریکا به آن وسیله، به ارتش انگلیس کمک نماید وارد ایران شده‌اند.

نامبرده اضافه نمود: بدیهی است، یکی از قضایایی که هیئت مذکور، مورد توجه قرار خواهند داد، بهبودی خطوط ارتباطیه ایران می‌باشد.

***

۲۴ - آذر ۱۳۲۰

ترجمه از روزنامه (ستینل) به زبان انگلیسی

چاپ (وینستون سالم) یکی از شهرستان‌های امریکا مورخه ۳۰ اوت ۱۹۴۱
توجه کن

موقعی که دزد به منزل شما حمله می‌کند، چنانچه فاقد اسلحه بوده باشید و بخواهید از خود دفاع نمایید احمق محض خواهید بود. آیا می‌توانید حدس بزنید کی به جنب و جوش افتاده است؟ مسلماً سردسته‌های اشرار، که تاکنون به چندین خانه بلادفاع و بدون اسلحه حمله نموده‌اند، یعنی آن نازی‌های کهنه ریاکار که اکنون دارند از تسلیم مبنی بر شرط ایران به روسیه و انگلیس گفتگو می‌نمایند.

خشم (هیتلر) و دستجات مسلح او از این لحاظ است که مقدمات حمله آن‌ها تمام نشده بود، زیرا آنان از آن سنخ اشراری هستند که ندرتاً نسنجیده به یک خانه حمله می‌کنند حتی موقعی هم که ساکنین آن خانه کاملاً بلاذفاع بوده باشند. آنان را در آن خانه دستگاه‌هائی است که سبب تسهیل عمل دزدی می‌شوند.

اما در مورد ایران کارکنان داخلی، آن اندازه فرصت پیدا نکردند که صحنه را برای وارد شدن دسته اشرار از راه پنجره آماده نمایند. انگلیس و روسیه خواستار شدند که ایران این کارکنان طبقه دوم را خارج نماید و چون شاه از قبول پیشنهاد آن‌ها استنکاف ورزید، آنان نیز پیش از این که اشرار نازی فرصت به چنگ آوردن غنیمت منظوره را تحصیل کنند، به داخله آن خاک پیشروی کرده و بدین نحو کلاه سر دزدان گذاردند. در این صورت جای شگفت نیست که (آدولف) و دسته او از خشم بیخود شده‌اند.

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های

یومیه مرکز و شهرستان‌ها

۱- روزنامه ایران - شرحی زیر عنوان (چرا پیشاهنگی در ایران نتیجه معکوس بخشید) بقیه از شماره پیش نوشته و متذکر شده است: علت این که ما از پیشاهنگی نتیجه معکوس گرفتیم، این بود که پیشاهنگان ما، همه چیز می‌آموختند جز تعلیم پیشاهنگی.

۲- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (سانسور مطبوعات) به امضای (عبدالحمید زهری) نوشته و متذکر شده است که اشخاص خائن و دزد از آزادی جراید بیم داشته و میل دارند جراید سانسور شود تا از حمله ارباب قلم آسوده گردند.

۳- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (هموطنان فراموشکار، نگرانی از سانسور چه معنی دارد) به امضای (یوسف مشار) نوشته و متذکر شده است که اگر روزنامه سانسور شود، لابد خواهند گفت زبان‌ها را بسته‌اند که ملت حرف‌های خود را نزنند و الا اگر سانسوری در کار نباشد و قلم آزاد باشد از این ننگ نمی‌شود هرگز فرار کرد که با وجود آزادی قلم، حرف‌هایی را که باید بزنیم، نمی‌زنیم.

۴- روزنامه تجدد ایران - شرحی زیر عنوان (داستان آهن پاره‌ها) بقیه از شماره پیش نوشته و نواقص کارخانه‌های قطران را شرح داده است.

۵- روزنامه (البرز) چاپ رشت - شرحی زیر عنوان (همه از مجلس شد) نوشته و مجلس و نمایندگان آن را، منشاء کلیه خرابی‌های کشور دانسته است.

۶- روزنامه (نوروز) چاپ قزوین - شرحی زیر عنوان (تهیه قنات جدید از عطیه

ملوکانه) نوشته و متذکر شده است که وجه اعطایی ملوکانه را به اضافه مبلغ دیگری برای تهیه قنات و تأمین آب شهر قزوین به مصرف برسانند.

۷- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (احساسات دوستانه یکی از جراید ترکیه) نوشته و بعد از درج شرحی که روزنامه (اولوس) در ضمن آن استقلال و آزادی کشور ما را خواستار شده، از حسن نیت ترکیه نسبت به ایران، تقدیر نموده است.

۸- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (عشایر ایران) نوشته و متذکر شده است که چون این روزها صحبت از ناامنی در بعضی نواحی کشور به میان آمده، تصور نشود عشایر موجب این ناامنی و اغتشاش شده‌اند، بلکه یک عده دزد و فرومایه مرتکب این خلافکاری‌ها می‌باشند و عشایر ما که از بهترین شعب نژاد ایرانی می‌باشند، همواره در راه امنیت کشور جانفشانی می‌نمایند.

بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز

پذیرفتن دانشجویان در دانشکده‌ها

چون به سبب حوادث اخیر، عده‌ای از دانش‌آموزان شهرستان‌ها که داوطلب ورود به دانشکده‌ها بوده‌اند، در موعد مقرر نتوانسته‌اند در پایتخت حاضر شوند و در مسابقه ورودی دانشکده‌ها شرکت نمایند و امتحانات تجدیدی متوسطه نیز در بعضی قسمت‌ها دیرتر از سال‌های پیش انجام گرفته است، برای آن که این گونه داوطلبان از ادامه تحصیل محروم نمانند، در نود و هفتمین جلسه شورای دانشگاه چنین مقرر شد:

اول - امسال به طور استثناء در دانشکده‌های حقوق و فنی و پزشکی و داروسازی و دندانسازی تا چهارم دیماه داوطلبان واجد شرایط برای نام‌نویسی پذیرفته می‌شوند.

دوم - در دانشکده‌های حقوق و فنی و پزشکی بر طبق معمول از داوطلبان جدید امتحان مسابقه به عمل می‌آید و فقط داوطلبانی پذیرفته خواهند شد که معدل نمره‌های امتحان ایشان به دوازده پیرسد.

سوم - کسانی که در اول سال تحصیلی جاری، در مسابقه یکی از دانشکده‌ها شرکت کرده و مردود شده‌اند، برای نام‌نویسی و شرکت در این مسابقه‌ها پذیرفته نخواهند شد.

چهارم - داوطلبان ورود به هر یک از این دانشکده‌ها، باید از دانشکده‌های دیگری که می‌توانسته‌اند در آنجا نام‌نویسی کنند، یادداشتی بیاورند؛ مبنی بر این که قبلاً در آنجا نام‌نویسی نکرده و دانشجوی آن دانشکده‌ها نیستند.

انتقال به عمارت بادگیر

به طوری که در شماره دیروز اطلاع داده بودیم، پس از انتقال هیئت وزیران به کاخ ابیض، عمارت بادگیر برای محل اداره اموال دولتی و بیوتات سلطنتی در نظر گرفته شده و قریباً پس از تغییرات لازم، اداره نام برده به آن جا منتقل خواهد شد.

تقسیم عطیه ملوکانه

به طوری که از اهواز اطلاع می دهند و بنا به دعوت آقای استاندار استان ششم، هیئتی مرکب از رؤساء دوائر دولتی و معتمدین محل، در اداره استانداری تشکیل گردیده و در اطراف تقسیم مبلغ یکصد هزار ریال عطیه ملوکانه، مذاکرات مفصلی به عمل آمده، در نتیجه تصمیم های زیر اتخاذ گردیده است:

۱- عطیه نامبرده به قرار زیر در استان ششم تقسیم گردد:

شهر اهواز سی هزار ریال

دزفول بیست هزار ریال

شوشتر بیست هزار ریال

رامهرمز ده هزار ریال

ایذه هفت هزار و پانصد ریال

جانکی هفت هزار و پانصد ریال

۲- قرار شد مبلغی که برای شهر اهواز و حومه آن تخصیص داده شده است، به مصرف تهیه لباس مناسب زنانه و مردانه و بچگانه و تأمین موجبات راحتی و آسایش بینوایان و آسیب دیدگان در قضایای اخیر و آنچه به سایر بخشها تخصیص داده شده است، نیز به پیشنهاد هیئت های محلی و تصویب هیئت مرکزی استان به هزینه هایی که مورد تصویب واقع می شود، برسد.

۳- آقای استاندار ریاست کمیسیون اجرایی برنامه را شخصاً عهده دار و آقایان بهبهانی و عطارزاده و دهدشتی (محمدتقی) به ترتیب برای نیابت ریاست و منشی گری و حسابداری کمیسیون نامبرده به اتفاق آراء معین شدند.

دستگیری سارقین

از استان ششم (اهواز) خبر می دهند که مأمورین تعقیب سارقین در حدود و طوایف اعراب کعب، به یک عده سارق تصادف [کرده و] شش نفر سارق مجروح و

چند نفر مقتول و عده‌ای هم دستگیر شده‌اند که فعلاً زندانی می‌باشند.
قلع و قمع سارقین

طبق گزارش فرمانداری بهبهان پیشرفت‌های نیروی دولتی در قلع و قمع سارقین موجب خوشوقتی عموم گردیده است. در طی این زدوخوردها مقدار کلی گوسفند و گاو و الاغ از سارقین مسترد و به صاحبان آنها داده شده است. در این زدوخوردهای کوچک، چند نفر از سارقین مقتول و عده‌ای مجروح و جمع کثیری دستگیر و زندانی شده‌اند. قوای امنیه همه جا پیروز بوده‌اند.

***

(اغلب روزنامه‌های یومیه مرکز اخبار فوق را به تفاوت درج نموده‌اند.)

***

خلاصه گزارش اتفاقات مهمه

اداره سرکلانتری

- ۱- (اصغر) نام بنّا حین نزاع (حسن) نام شاگردِ نانوا را با چاقو مجروح نموده است. مجروح به بیمارستان اعزام [گردید] قضیه زیر پیگرد می باشد.
  - ۲- (قربانعلی) سرباز وظیفه، پاس خیابان (ناصرخسرو) در اثر تصادف به اتوبوس مجروح و به بیمارستان اعزام [گردید] قضیه زیر پیگرد می باشد.
  - ۳- بانو (جهان) نام، در اثر تصادف به دوچرخه که راننده آن (بهرام نصیری) هنرآموز هنرستان راه آهن بوده، مجروح [گردیده] و زیر درمان در بیمارستان درگذشته، قضیه زیر پیگرد می باشد.
  - ۴- (سیف الله) نام به علت گلو درد، به وسیله تریاک خود رامسموم [می نماید] و زیر درمان در بیمارستان درگذشته است.
  - ۵- بیست و سه تن راننده وسایط نقلیه، متخلفین از آئین نامه، به دادگاه مربوطه فرستاده شدند.
  - ۶- بیست تن به اتهام گناه های مختلف، زیر پیگرد قرار گرفته اند.
- اداره آگاهی

- ۱- دزدی معادل ۵۲۰۰ ریال ملبوس از منزل بانو شهناز نام به اتهام خدمتکار مشارالیها.
- ۲- دزدی معادل ۳۰۰۰ ریال وجه از جیب علی نام در اتوبوس.
- ۳- دزدی معادل ۲۶۷۷ ریال اشیاء از دکان رضاناام.
- ۴- دزدی معادل ۱۸۰۰ ریال روغن از محمود نام به اتهام یک نفر باربر ناشناس.

کشفیات:

کشف دزدی معادل ۲۶۰۰ ریال سیم تلفن متعلق به اداره تلفنخانه.
کشف سه فقره دزدی کوچک معادل ۱۳۲۵ ریال اشیاء متعلق به سه تن اشخاص
متفرقه.

جمع کل مکشوفات بالغ ۳۹۲۵ ریال است.

رئیس اداره کل شهربانی [امضاء ناخوانا]

***

بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز

برای خروج کالاهای آلمانی موجود در گمرکخانه‌ها

در گذشته، برای ورود بعضی از کالاهای آلمانی، شرط صدور کالای درجه ۳ به آن کشور بود. اخیراً که عموم کالاهای صادراتی یکسان شده و مقداری گواهی‌نامه فروش مارک کالای درجه ۳ در دست بازرگانان باقی مانده بود، برای همراهی با آنان بنا به پیشنهاد وزارت اقتصاد و بازرگانی و تصویب هیئت وزیران، مقرر گردیده است که جهت خروج کالاهای زیر، موجوده در گمرکخانه‌ها، موافقت‌نامه در برابر دریافت گواهی‌نامه فروش مارک کالای درجه ۳ صادر شود:

لوازم موسیقی، بند جوراب، پارچه پشمی، رادیو، چتر و دستکش، دوچرخه، ساعت، لوازم عکاسی، کلاه، لوازم آرایش، چراغ، چینی آلات، خرازی آلات، لوازم برق، نخ خیاطی، یراق، مقوا، گرامافون.

برای کالاهای نامبرده در برابر صد درصد گواهی‌نامه فروش، مارک درجه ۳ موافقت‌نامه صادر می‌شود.

برای آهن - ابزار آلات در برابر پنجاه درصد گواهی‌نامه فروش، مارک درجه ۳ موافقت‌نامه صادر می‌شود.

ممنوعیت صدور چرم

به منظور تأمین نیازمندی‌های داخلی، هیئت وزیران به پیشنهاد وزارت اقتصاد و بازرگانی تصویب نمودند که از این تاریخ صدور چرم از کشور ممنوع گردد. ورود سفیرکبیر انگلیس در ترکیه به تهران

(سر ناچیول هوگسن) سفیرکبیر دولت انگلستان در ترکیه، پیش از ظهر روز یکشنبه به وسیله هواپیما از آنکارا به تهران وارد شده‌اند.

کمیسیون تجدید سازمان شهرداری

برای آن که در روابط اداره‌ها و بنگاه‌های شهرداری بایکدیگر و تجدید سازمان آن و تغییراتی که داده شده است، مطالعه و بررسی کافی به عمل آید؛ دیروز ساعت ۱۷ جلسه‌ای در شهرداری تهران با حضور آقای رام شهردار و رؤسای اداره‌های شهرداری تشکیل شد.

این جلسه در آینده، پاره‌ای اوقات تشکیل خواهد شد و راجع به نظم امور شهرداری و اصلاحات شهر تبادل نظر و مذاکرات به عمل خواهد آمد.
ممنوعیت صدور پارچه پنبه‌ای

برای تأمین احتیاجات داخلی، بنا به پیشنهاد وزارت اقتصاد و بازرگانی و تصویب هیئت وزیران صدور پارچه‌های نخی محصول کارخانه‌های داخلی، از این به بعد ممنوع گردیده است.

(اغلب روزنامه‌های یومیه مرکز اخبار فوق را به تفاوت درج نموده‌اند.)

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

- ۱- روزنامه کوشش - شرحی زیر عنوان (برنامه امروز) نوشته و متذکر شده است که کلیه افراد و طبقات ملت، امروز باید وظایف خود را انجام داده و نگذارند اوضاع آشفته ما آشفته تر شود.
- ۲- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (کارد به استخوان رسیده) نوشته و متذکر شده است که در نتیجه بیست سال ظلم و فشار و گرانی روزافزون اجناس و اشیاء، کارد به استخوان ملت ایران رسیده و معلوم نیست این گرانی روزافزون کالا و اشیاء کار را به کجا خواهد کشانید.
- ۳- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (در اطراف لایحه دفاع از شاه مستعفی) به قلم (سرهنگ دکتر پارسا) نوشته و نویسنده از کارمندان کمیسیونی که در سال ۱۳۱۸ به امر پادشاه مستعفی، راجع به علت پیدایش بیماری در ارتش رسیدگی کرده و گزارش صحیح دادند، اظهار تشکر و تقدیر نموده است.
- ۴- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (میسون فرهنگی امریکا) نوشته و با ذکر فواید آمدن کمیسیون^۱ فرهنگی مزبور به ایران، اظهار امیدواری کرده است که اوضاع اخیر سبب فسخ عزیمت آن‌ها نشود.
- ۵- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (هنگ‌کنگ) نوشته و اهمیت تکیه‌گاه‌های دریایی (هنگ‌کنگ) را شرح داده است.

۲۵- آذر ۱۳۲۰

ترجمه از روزنامه (ایزوستیا) روسی چاپ مسکو
مورخه ۲۹ اکتبر ۱۹۴۱

تبرستان
www.tabarestan.info

انتصابات تازه در ارتش ایران

تهران ۲۸ اکتبر - (تاس)

سرتیپ (میرجلالی) به سمت فرماندهی نیروی مکانیزه انتخاب شده و
به سرهنگ (غلامعلی انصاری) درجه سرتیپی اعطا گردیده و به سمت بازرس
توپخانه انتخاب شده است.
سرهنگ (عطاپور) فرمانده سرتیپ خوزستان گردیده است.

***

۲۵- آذر ۱۳۲۰

ترجمه از روزنامه (وراد زنوند) به زبان ارمنی
چاپ تهران مورخه ۱۰ دسامبر ۱۹۴۱

استخلاص افسران

وزرات جنگ اطلاع داده است که دولت شوروی برای اثبات دوستی خود نسبت به ایران و جلب خاطر اعلیحضرت شاهنشاه، حاضر شده است در ظرف مدت این ماه افسران بازداشت شده را آزاد نماید و ۲۲ تن افسران جزء فعلاً آزاد [شده] و بقیه نیز به زودی مستخلص خواهند گردید.

***

ترجمه از مجله (الاثنین والدنیا) عربی چاپ قاهره
مورخه ۳ نوامبر ۱۹۴۱

گراور والاحضرت شاهدخت شهناز پهلوی را طبق نمونه پیوست^۱ زیب
صفحات خود قرار داده و شرح زیر را درج نموده است:

لبخند شاهزاده خانم

والاحضرت شاهزاده خانم شهناز دختر اعلیحضرت شاهنشاه و علیا حضرت
ملکه ایران روز دوشنبه گذشته وارد دومین سال عمر طولانی خود شده‌اند.

***

ترجمه از روزنامه (ایزوستیا) روسی چاپ مسکو

مورخه ۱۱ نوامبر ۱۹۴۱

تبرستان
www.tabaristan.info

شب نشینی اسلاوها در تهران

تهران - ۱۰ نوامبر - (تاس)

به مناسبت بیست و چهارمین سال جشن انقلاب اکتبر، در یکی از بزرگترین سینماهای تهران، شب نشینی از طرف سفارت شوروی برای اسلاوهای مقیم تهران ترتیب داده شد و در این شب هنرپیشگان تماشاخانه (اوپرا^۱ و بالت) تاجیکستان شرکت نمودند. به علاوه فیلم‌هایی از وقایع جنگ اخیر ملی ما و نیز فیلم (لنین در سال ۱۹۱۸) به معرض نمایش گذاشته شد.

این شب نشینی، جلب توجه بسیار نموده و موفقیت حاصل کرد، به طوری که سالن نمایش مملوّ و عده زیادی به واسطه نبودن جا، نتوانستند نمایش را ببینند. وقتی که در فیلم، عکس‌های (لنین) و (استالین) و (ورو شیلوف) و جنگجویان ارتش سرخ پدیدار می‌شد، تمام سالن، به کف زدن محکم می‌پرداخت. در این شب نشینی بیش از هزار تن حضور به هم رسانیدند.

***

ترجمه از روزنامه (سن) به زبان انگلیسی چاپ (اسپرینگ فیلد)
یکی از شهرستان‌های امریکا، مورخه ۳۰ اوت ۱۹۴۱

آرامش در ایران

اساساً نباید هم انتظار داشت که مقاومت ایران، در مقابل نیروی روسیه و انگلیس از حدود یک مقاومت نمونه‌ای تجاوز نماید.

محتمل است که اگر ملاحظه امکان پیروزی نهایی آلمان در آن کشور دخیل نبود، یا آن که ساکنین آن کشور مایل نمی‌شدند که یک زمینه جهت ادعای آینده خود، دایر بر این که کشور را بدون کشمکش تحویل دشمنان (هیتلر) نداده‌اند؛ در دست داشته باشند، آن جزئی مقاومت هم اصولاً واقع نمی‌شد.

دلیل دیگر جهت عدم ابراز مقاومت سخت، این نکته است که آن طوری که کشورهای مورد تهاجم آلمان، آسیب دیدند ایران نخواهد دید. انتظار می‌رود که نیروی روسیه از اغلب نقاط آن کشور عقب‌نشینی نماید؛ زیرا وجود آنان در روسیه لازم و در ایران غیرلازم است و اما انگلیسی‌ها، راه آهن ایران را که مبداء آن رأس خلیج [فارس] و انتهای آن مرز روسیه می‌باشد، مورد استفاده قرار داده و بی‌شک در صناعت نفت هم نظارت خواهند نمود و شاید برای خودنمایی هم که بوده باشد بعضی از مأمورین دولت شوروی و مأمورین ارتشی آن نیز، با آنان همدستی نمایند.

ولی سکنه ایران، نه قانون شاقی دارند که از آن بیمناک باشند و نه مورد استفاده قرار خواهند گرفت و نظر به اقدامی که اتخاذ شده است، ایرانیان از لحاظ جنبه اقتصادی مرفه‌ال‌حال‌تر خواهند بود و تصور هم نمی‌رود که عاقبت از حیث تجدید سلطنت دچار اشکالات شوند. اگر پای روسیه تنها در میان بود، ممکن بود که مطابق نظریه ما واقع نشود ولی دلیلی وجود ندارد که تصور شود، انگلیسی‌ها چه اکنون و چه در آینده به تمایل روس‌ها دایر به بسط و توسعه قلمرو و نفوذ به‌جانب ایران تن در خواهند داد.

خلاصه اخبار مهمه رادیو شب ۲۸ ماه جاری

تبرستان
www.barestan.info

اخبار برنامه اول رادیو دهلی به زبان فارسی در ساعت ۱۲/۱۰ روز ۱۳۲۰/۹/۲۷ به واسطه وجود انگل مفهوم نشده است.

برنامه دوم رادیو دهلی به زبان فارسی

ساعت ۱۹/۴۵ - ۱۳۲۰/۹/۲۷

به طوری که از (هنگ کنگ) خبر می رسد، آتشبارهای طرفین، مشغول فعالیت بوده و تغییرات مهم دیگری روی نداده است.

توپخانه نیروی انگلیس، دائماً آتشباری کرده و سپاهیان امپراتوری به مهاجمین حمله می نمایند.

نیروی مارشال (چیانکایچک) نیز دائماً از عقب سر مزاحم ژاپنی ها شده و آنها را تهدید می نماید.

واشنگتن - در فرماندهی اقیانوس کبیر، تغییراتی روی داده و علت آن در نظر گرفتن سازمان های دفاعی قوی تری می باشد. از (هاوایی) خبر می رسد که فعالیت بیشتری از طرف دشمن دیده می شود.

اوضاع (فیلیپین) کاملاً بهبودی یافته و دستجات نیروی ژاپن در (لوزان) مورد حمله قرار گرفته اند.

ابلاغیه (مالایا) حاکی است که عملیات قابل ذکری روی نداده، ولی ژاپنی ها از سمت (سیام) وارد (گدا) شده و سربازان انگلیسی در مقام دفاع برآمده اند.

دیروز خلبان های استرالیایی، ۴ هواپیمای ژاپنی را سرنگون کرده اند. سخنان رادیوی چین آزاد، تذکر داده که باید بین چین و امریکا از این به بعد، همکاری

نزدیکتری صورت گیرد و قطعی است که کمک چین، آمریکا، انگلیس و هند هلند به یکدیگر در دفاع از آزادی بسیار مؤثر خواهد بود.

خبر می‌رسد که (روزولت) رئیس جمهور آمریکا، در سخنرانی اخیر خود خطاب به کارگران و صنعتگران آمریکا، سفارش کرده است: به هر نحوی شده باید محصول دفاعی آمریکا، چندین برابر زیادتر گردد؛ زیرا در عین حالی که از خود دفاع می‌کنیم، آمریکا زرادخانه دنیای آزاد نیز می‌باشد. مجلس مبعوثان آمریکا لایحه‌ای برای امضای (روزولت) تهیه نموده است که به موجب آن اختیارات و قدرتهایی که تاکنون (روزولت) نداشت به وی داده می‌شود.

چندین ماه قبل از موعد معین، یعنی دیروز، یک ناو تازه آمریکایی، به آب انداخته شده و قریباً وارد میدان کارزار می‌گردد.

به طوری که از روسیه خبر می‌رسد، در سراسر جبهه، آلمانی‌ها به عقب‌نشینی خود ادامه داده، روس‌ها هم به فشار خود افزوده‌اند.

دیروز روس‌ها دو شهر دیگر یعنی (الکسین) و (سرکینو) را پس گرفته و لشکر ۲۹۶ آلمان به کلی شکست خورده و فرار کرده است.

آلمانی‌ها هنگام تخلیه (کالینین) هزار اتومبیل - ۱۹۰ توپ - ۵۰۰ هزار فشنگ مسلسل و بسا چیزهای دیگر از خود به جا گذاشته‌اند. در (موژائیسک) هم آلمانی‌ها شکست سختی خورده و از راهی که (ناپلئون) در سال ۱۸۱۲ فرار کرد، مشغول عقب‌نشینی می‌باشند.

رادیوی چین نقل قول می‌کند که سخنران رادیوی روسیه، اظهار داشته است نیروی سرخ در خاور دور مشغول مانور می‌باشد.

از (لیبی) خبرهای تازه‌ای نرسیده، ولی گردباد شدید از سرعت پیشرفت نیروی امپراتوری کاسته است.

ابلاغیه قاهره، حاکی است که بمب افکن‌های انگلیسی در افریقای شمالی فعالیت زیادی نشان داده و به (تارانتو) واقع در ایتالیا حمله کرده‌اند.

یک زیردریایی ایتالیایی در دریای (مدیترانه) غرق گردیده و نیروی دریایی

انگلیس موفقیت‌های دیگری به دست آورده است که پس از دریافت تفصیل به اطلاع شنوندگان خواهیم رساند.

***

برنامه سوم رادیو دهلی به زبان فارسی ساعت ۲۰ - ۱۳۲۰/۹/۲۷

خانم‌ها، آقایان

من پیری هستم که از این توپ‌های برلن نمی‌ترسم. البته در ایران هم خیلی پیر وجود دارد که از من پیرتر و دلیرترند. واقعاً چرا برلن خجالت نمی‌کشد. ببینید با این تعریف‌هایی که از خود می‌کنند، به سر مغلوبین چه می‌آورند؟

دوربینم خیلی چیزها می‌بیند. برلن مدعی است که به قهقرا رفتن آن‌ها در روسیه اختیاری و منظم و برای به دست آوردن جای مناسب است. ولی دوربین من چیز دیگر نشان می‌دهد که این عقب رفتن آن‌ها اجباری است و غیر منظم. آلمانی‌ها تاب فشار روس‌ها را دیگر تحمل نمی‌کنند. یعنی نمی‌توانند تحمل بکنند. آلمان زور خود را زد و خوب هم پیش برد. حالا دیگر دوره انحطاط است و کارشان از سوراخ به سوراخ گریختن.

خانم‌ها، آقایان

بباید دعا کنید که این آلمانی‌ها از دنیا دور شوند و همه از آفت آن‌ها مصون باشیم با اجازه شما خدا حافظ.

(بقیه اخبار برنامه سوم رادیو دهلی به زبان فارسی تکراری بوده است.)

رم - به زبان فارسی ساعت ۱۹/۲۰ - ۱۳۲۰/۹/۲۷

فرماندهی کل ارتش ایتالیا خبر می‌دهد که پیاده‌نظام و ارايه‌های جنگی دشمن، بیهوده به استحکامات ما در (بردیا) حمله کرده‌اند. در بخش (سولوم) توپخانه با کمال شدت شلیک می‌نماید.

در بخش (عین الغزاله)، بخشهای بسیار بزرگی از نیروی زره‌پوش دشمن، به صفوف ما فشار آورده ولی واحدهای زره‌پوش ایتالیایی و آلمانی حملات مزبور را

متوقف و آن را کاملاً دفع نموده‌اند.

در حملات متقابل خلیلی شدیدی که دستجات ما به آن مبادرت کرده‌اند مخصوصاً لشکر ایتالیایی به نام (برشیا) ابراز لیاقت نموده‌اند.

روز ۱۷ دسامبر در ساعت ۱۹/۳۰ رادیوی لندن خبر داد که یک ژنرال ایتالیایی به نام (تریلی) در جبهه روسیه کشته شده، ولی این خبر به هیچ وجه صحت ندارد و هرگاه ژنرال (اوکارلی) را نیز جزو عده ژنرال‌های ایتالیایی که در میدان جنگ با شرافت کشته شده‌اند، حساب کنیم جمع آن‌ها به سه تن می‌رسد.

در آغاز جنگ (لیبی) پنج ژنرال انگلیسی اسیر و در ماه آوریل ۱۹۴۱ نیز سه ژنرال دیگر در (لیبی)، یکی دیگر هم در جزیره (سیسیل) اسیر شده و جمع آن‌ها نه تن ژنرال می‌باشد.

اخبار جنگ ژاپن

شعبه بری^۱ ستاد ارتش امپراتوری ژاپن، در ضمن یک اعلامیه خبر می‌دهد که نیروی ژاپن در بندر (اپاری) واقع در کرانه شمال جزیره (لوزان) پیاده شده و یک مرکز مهم دشمن را تصرف کرده و اکنون به طرف جنوب پیش می‌روند.

در عین حال یک ستون دیگری از نیروی ژاپن که در شمال باختری این جزیره پیاده شده‌اند، در این نقطه مقاومت دشمن را درهم شکسته‌اند.

یک ستون دیگر از نیروی ژاپن در جنوب جزیره (لوزان) پیاده شده و پس از تصرف قسمتی از اراضی آن جا، شهر (لکاسپی) را تسخیر کرده و به طرف شمال پیش می‌روند.

اعلامیه ژاپن در باب وضعیت (هنگ کنگ) می‌گوید که نیروی زمینی ژاپن به حملات خود ادامه داده و در عین حال شهر (ویکتوریا) واقع در شبه جزیره (مالاکا) را که در واقع مرکز مهم هوایی می‌باشد، تسخیر نموده‌اند.

در تنگه (کارا) زدوخورده هنوز ادامه داشته و نیروی ژاپن از شهرهای (سانکارا) و (کوتا) گذشته و پس از تباہ ساختن نیروی موتوریزه انگلیس، به پیشروی خود ادامه داده‌اند.

به موجب اعلامیه ستاد ارتش ژاپن، تلفات نیروی دریایی امریکا به شرح زیر می باشد:

پنج ناو زره دار، دو رزمناو سنگین و یک کشتی نفتکش غرق شده [است] سه ناو زره دار، دو رزمناو و دو ناوشکن به طوری آسیب دیده اند که به هیچ وجه قابل تعمیر نبوده و باید آن ها را نیز از دست رفته پنداشت.

وزارت دریاداری امپراتوری ژاپن، اعلام داشته است که دیروز ناوگان ژاپن سه زیردریایی دشمن را به ضرب اژدر غرق کرده اند.

یک ناوشکن ژاپنی نیز در ضمن این عملیات از دست رفته است. در دنباله تصرف مراکز مهم شمال باختری (مالاکا) بعد از این نیروی دریایی و هوایی ژاپن قادر خواهند بود، در آب های اقیانوس هند هرطور که بخواهند عملیات کنند.

اگر بخواهیم واکنش سیاسی این پیشرفت بزرگ را در چهارصد ملیون تن ملت هندوستان که قرن ها است بازیچه دست انگلیسی ها می باشند شرح دهیم، مطلب خیلی مفصل شده و به قدری هم قضیه واضح است که نیازمند به اقامه دلیل و برهان نیست؛ اما باید دانست این واقعه در نیروی اقتصادی انگلیس تأثیر نامطلوبی خواهد داشت، زیرا انگلیس ۹۷ درصد نیازمندی (یُد)، ۹۶ درصد (روی) ۹۰ درصد (کائوچو)، ۸۹ درصد (پشم)، ۷۷ درصد (کلسیوم) و ۷۶ درصد (منگنز)، ۷۰ درصد (قلع)، ۶۳ درصد (برنج)، ۵۰ درصد (پنیر و کره)، ۲۵ درصد (نفت)، یک قسمت عمده گوشت و روغن های صنعتی خود را از هندوستان تهیه می کرد.

خبرگزاری امریکایی (یونایتد پرس)، اعتراف کرده که دستجات نیروی ژاپن موفق شده اند؛ در سه نقطه از کرانه جزیره (روسیو) که دارای منابع سرشار نفت می باشد پیاده شوند. خبرگزاری نامبرده می نویسد، وضعیت انگلیس و امریکا در خاور دور خیلی سخت شده و ژاپنی ها قسمت عمده نفت های جزیره (برنتو) را به دست آورده اند.

توکيو - به زبان انگلیسی ساعت ۱۹ - ۱۳۲۰/۹/۲۷

توکيو - اداره اطلاعات وزارت جنگ ژاپن اعلامیه زیر را صادر نموده است:
ناوگان ژاپنی، فعالیت خود را بر علیه ناوگان امریکایی و انگلیسی در آب های

چین و قسمت‌های جنوبی اقیانوس ساکن ادامه می‌دهند. به طوری که سابقاً خبر داده بودیم، امریکایی‌ها تاکنون در اطراف آب‌های (فیلیپین) پنج زره‌دار و یک کشتی نفتکش از دست داده بودند. اینک باید اضافه کرد که نیروی دریایی امریکا، روز گذشته طی نبردهای دریایی، سه زیردریایی دیگر خود را در هنگام تصرف جزیره (موراستی) از طرف نیروهای ژاپن از دست داده است. یک زیردریایی ژاپنی هم در اثر حمله یک رزمناو امریکایی از بین رفته است. ناوگان ژاپنی، به ویژه زیردریایی‌های آن، وحشت عظیمی بین ناوگان دولتین فراهم نموده و از نقاط جنوبی تر اقیانوس، از بیراهه‌های دریایی این منظور را انجام دهند. زیردریایی‌های ژاپنی جزایر (هاوایی) را نیز از نظر دور نداشته و طبق برنامه خود مرتباً در اطراف آن جزایر بر مراقبت حرکات کشتی‌ها و ناوگان امریکا...^۱

* * *

..... گذشته، طی نبردهای دریایی سه زیردریایی دیگر خود را در هنگام تصرف جزیره موراستی از طرف نیروهای ژاپن از دست داده است. یک زیردریایی ژاپنی هم در اثر حمله یک رزمناو امریکایی از بین رفته است. ناوگان ژاپنی به ویژه زیردریایی‌های آن وحشت عظیمی بین ناوگان دولتین فراهم نموده؛ به طوری که امریکایی‌ها برای رسانیدن نیرو و مهمات به (فیلیپین) و نیروی امدادی به انگلیسی‌ها در شبه جزیره (مالایا) اکنون مجبور شده‌اند خطر سیرکشتی‌های خود را عوض نموده و از نقاط جنوبی تر اقیانوس از بیراهه‌های دریایی این منظور را انجام دهند. زیردریایی‌های ژاپنی جزایر (هاوایی) را نیز از نظر دور نداشته و طبق برنامه خود مرتباً در اطراف آن جزایر مراقب حرکات کشتی‌ها و ناوگان امریکا می‌باشند. واحدهای زیرزمینی ژاپن که همه جا از طرف نیروی هوایی بدرقه می‌شوند به پیشرفت خود در شبه جزیره (مالایا) ادامه داده و روز گذشته پس از حمله به جنگل (اوهیوم) که نیروی انگلیس در آن سنگربندی نموده بود، دشمن را مجبور به عقب‌نشینی کرده و مقدار بسیاری توپ و مسلسل و تفنگ و کامیون از دشمن به

۱. دنباله مطلب در مجموعه یافت نشد.

۲. در پایان این قسمت از مجموعه، تعدادی سند بدون تاریخ یافت شد که به جهت اهمیت موضوع آورده می‌شود.

غنیمت گرفتند.

نیروی مکانیزه ژاپن با سرعت فوق‌العاده به طرف جنوب این شبه جزیره پیشرفت کرده و چنان با تهور کامل با سربازان دشمن می‌جنگد که باعث وحشت فرماندهی نیروی انگلیس در خاور و اضطراب مقامات دولتی بریتانیا در لندن گردیده است.

پس از تصرف جزیره (گوام) که خبر آن ضمن خبرهای دیروز گفته شد؛ اینک در یاداری ژاپن عمل مین‌گذاری^۱ در اطراف آن جزیره را آغاز نموده است. دسته دیگر از نیروی موتوریزه ما که به سمت (برمه) پیش می‌روند با مرکز فرماندهی نیروی ژاپن در مالایا ارتباط و تماس حاصل نمودند. شرکت‌های امریکایی و انگلیسی در چین و شبه جزیره مالایا کلیه، منحل و سرمایه‌های آن‌ها ضبط گردید.

کانتون - حملات پی‌درپی بمب‌افکن‌های «عقاب سیاه» ژاپن به نقاط تمرکز نیروی انگلیس سبب قطع ارتباط واحدهای ارتش انگلیس گردیده و انگلیسی‌ها سعی می‌کنند با وارد کردن تانک و هواپیما، موقعیت به خطر افتاده خود را نجات دهند. طی یک رزم هوایی که بر فراز (کانتون) صورت گرفت ۵ هواپیمای انگلیسی سرنگون و سرنشینان یکی از آن‌ها اسیر گردیدند.

قریب یک میلیون سکنه (هنگ‌کنگ) در اثر بمباران‌های مرگبار ژاپن حاضر به تسلیم گردیده‌اند و کارمندان بنگاه‌های ژاپنی مقیم این جزیره خارج شده‌اند. فرمانده نظامی انگلیس در (هنگ‌کنگ) خبر خسارات هنگفتی را داده است. لندن - خطر حمله ژاپن به (سنگاپور) مورد بحث محافل و روزنامه‌های لندن گردیده است.

روزنامه (دیلی میل) در این خصوص می‌نویسد: نظر به از دست رفتن چند ایستگاه مهم دریایی و خشکی در خاور و به خطر افتادن نقاط مهم دیگر که در رأس همه آن‌ها (سنگاپور) را باید نام برد و نظر به ثبوت این که فرماندهی ناوگان ما در آن قسمت گیتی عدم توانایی خود را به ظهور رسانیده؛ لازم است هر چه زودتر پیش از

آن که فرصت از دست برود فرماندهی ناوگان مأمور (سنگاپور) و فرماندهی نظامی آن تغییر یابند.

فرماندهی ناوگان انگلیس در خاور دور سابقاً تصور می‌کرد که با اجرای یک چند ورق نقشه شبه جزیره (مالایا) و استحکامات سنگاپور از حمله دریاداری ژاپن مصون و مأمون خواهند بود ولی اکنون لندن می‌گوید که زبردستی دریاداری ژاپن اعتراف کرده‌اند.

مانیلا - حملات هواپیماهای بمب‌افکن ژاپنی به شدت ادامه دارد و نیروی زمینی ژاپن پس از درهم شکستن موانع فعلاً به ۱۰۰ کیلومتری شمال این بندر رسیده‌اند و تاکنون ۳۰۰ ناو امریکایی در این حدود و حوالی (هاوایی) به تصرف ناوگان ژاپنی درآمده‌اند.

لیسبون - بر اثر جنگ ژاپن و امریکا، فشار اقتصادی ژاپن بر صنایع امریکا روز به روز محسوس‌تر می‌شود. از جمله کالاهایی که کمیاب گردیده لاستیک اتومبیل می‌باشد که بی اندازه مورد نیازمندی ارتش امریکاست.

ترجمه از روزنامه (ژورنال) به زبان انگلیسی

چاپ (ولینگتون) یکی از شهرستان‌های امریکا، مورخه ۳۰ اوت ۱۹۴۱

(ایران تسلیم می‌شود)

پس از سه روز جنگ، روسیه و انگلیس ایران را متصرف شدند و (رضاشاه پهلوی) یعنی دیکتاتوری که موجد یک خاندان سلطنتی شده‌اند، کار عاقلانه نمودند و برای حفظ سابقه، یک اظهار مقاومتی نشان داده و در عین حال با تن در دادن فوری به امر محتوم، از خونریزی سخت جلوگیری نمودند.

این غایله حتمی و فوری مطبوع طبع آلمانی‌ها واقع نشده و مطبوعات آلمان پس از آن که در ابتدا از (رضاشاه) راجع به دفاع از کشور تمجید و تعریف کردند، عنان قلم را برگردانیده و او را به واسطه تصور در تهیه لوازم دفاع، مورد تنبیه و تأدیب قرار دادند. گو [این] که آن‌ها قلباً نمی‌توانند خود را متقاعد سازند که وی مستوجب ملامت می‌باشد. این قضیه انگلیس و روسیه را خوشنود ساخته و چنانچه آن طوری که گزارش می‌دهند، شرایط صلح همان‌ها باشند که فعلاً مورد موافقت قرار گرفته‌اند؛ می‌توان گفت که مراتب قدردانی خودشان را به‌طور محسوس ابراز داشته‌اند. روی هم رفته (رضاشاه) استفاده بسیار خوبی از فاتحین نموده و این هم دلیل دیگری بر ذکاوت معظم‌له است.

از قرار معلوم، ایران «افراد ستون پنجم» آلمان را که در آن کشور هستند، تحویل متفقین داده و سیاست خود را با مقاصد جنگی روسیه و انگلیس وفق خواهد داد و به روسیه و انگلیس اجازه خواهد داد که از بنادر و راه‌های ارتباطی آن و همچنین از نفتش استفاده نمایند. و نیز اجازه خواهد داد که برای تأمین حفظ قراردادها

حدودی هم قایل شوند.

در عوض روسیه و انگلیس مشترکاً به ایران وعده داده‌اند که استقلال آن را محترم شمرده و به محض این که وضعیت اجازه بدهد، نیروهای نظامی خودشان را از آن خاک بیرون ببرند و تهران را اشغال نمایند و نیروی شهربانی را خود ایران اداره کند و خونبهای نفوسی که در این گیرودار تلف شده و قیمت اموالی که هنگام جنگ مورد خسارت قرار گرفته‌اند، از طرف متفقین پرداخت گردیده و مساعدت‌هایی هم به شکل وام‌های هنگفت درباره ایران معمول شود. اگر رجال (ویشی) از مقایسه این شرایط با شرایطی که (آدولف هیتلر) برای فرانسه قایل شده رشک ببرند، حق با آنان خواهد بود؛ به ویژه این که (رضاشاه) می‌تواند مطمئن باشد که قول‌هایی که به او داده شده، برخلاف قول‌های (آدلف هیتلر) رعایت خواهد شد.

بعضی اخبار داخله روزنامه‌های یومیه مرکز

تلگراف تسلیت از طرف اعلیحضرت همایونی به اعلیحضرت پادشاه

افغانستان

به مناسبت این که، علیا حضرت ملکه مادر اعلیحضرت پادشاه افغانستان به رحمت ایزدی پیوسته‌اند، از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی، تلگراف تسلیتی به این مضمون به (کابل) مخابره شده است:

اعلیحضرت محمد ظاهرشاه پادشاه افغانستان:

وصول خبر تأسف آور فوت علیا حضرت ملکه، مادر عزیز آن اعلیحضرت موجب تأثر و تألم من گردید. از آن برادر عزیز خواهشمندم که در این واقعه مؤلمه مرا شریک اندوه خودشان دانسته و تسلیت‌های صمیمانه مرا قبول فرمایند.

(محمدرضا پهلوی)

ورود ژنرال سیکورسکی فرمانده کل قوای لهستان به تهران

ژنرال (سیکورسکی) نخست‌وزیر و فرمانده کل قوای لهستان که چندی پیش از راه تهران به مسکو عزیمت نموده بودند، ساعت پنج بعد از ظهر دیروز به معیت ژنرال (آندرس) فرمانده کل قوای لهستان در روسیه و رئیس ستاد ارتش آن دولت و همراهان با هواپیما به تهران وارد شدند که پس از چند روز توقف در تهران با همان هواپیما به سوی لندن عزیمت نمایند.

یک شرکت برای نان‌پزی تشکیل می‌شود

شهرداری تهران برای تمرکز نان‌پزی‌ها در نقاط محدود و معینی مشغول اقدام است و به طوری که در نظر گرفته‌اند، شرکتی با سرمایه پنج میلیون ریال در شرف

تأسیس است. سهام این شرکت منقسم به سهام هزارریالی است و می‌خواهند ۱۵۰ فرنان‌پزی برای تهیه نان‌های سفید و سیاه تهیه کنند. ابتدا بیست و پنج فرنان‌پزی دایر می‌شود و بعد به تدریج باقی فرها، دایر خواهد شد.

قطع مخابرات تلگرافی

از وزارت پست و تلگراف و تلفن اطلاع می‌دهند، طبق اطلاعاتی که از کمپانی کابل و بی‌سیم کراچی رسیده، تلگراف‌هایی به مقصد (برمه، گیهار، ایالات متحده، پنجاب، سند و بمبئی) و برعکس تأخیر زیاد در بر دارد.

***

از وزارت پست و تلگراف و تلفن اطلاع می‌دهند طبق اطلاعی که از کمپانی کابل و بی‌سیم (کراچی) رسیده، رابطه تلگراف با سیم بین بمبئی و (هونگ کنگ) در جنوب شرقی چین مقطوع است و تلگراف‌های به مقصد (کابل) هم از راه جنوب تأخیر زیاد دارد.

افزایش بهای پنبه

از طرف وزارت دارایی راجع به افزایش بهای پنبه در شهرستان‌های مختلف کشور، تصمیم‌هایی گرفته شد که باعث خوشنودی کشاورزان می‌باشد.

***

(اغلب روزنامه‌های یومیه مرکز اخبار فوق را به تفاوت درج نموده‌اند.)

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های

یومیه مرکز و شهرستان‌ها

۱- روزنامه ایران - شرحی زیر عنوان (گزارش‌های رسمی) نوشته و گزارش‌های وزارت فرهنگ راجع به واگذاری امتیاز روزنامه ایران به (زین‌العابدین رهنما) را درج نموده است.

۲- روزنامه ایران - شرحی زیر عنوان (شش سال ونیم قبل!) نوشته و جریان گرفتن روزنامه ایران از (رهنما) در دوره گذشته را شرح داده است.

۳- روزنامه ستاره - شرحی زیر عنوان (عفت قلم) به قلم (مشارعظم) نوشته و متذکر شده است که تا به حال هیچ یک از ارباب جراید ما عفت قلم را از دست نداده و اگر درباره چند نفر خیانتکار توضیحاتی داده‌اند، قطعاً متکی به شهادت محبوسین بوده است.

۴- روزنامه (آذربایجان چاپ تبریز) - شرحی زیر عنوان (فاش می‌گویم و از گفته خود دلشادم) نوشته و متذکر شده است که اهالی آذربایجان زبان و فرهنگ خود را حفظ خواهند کرد و اعتنا به اظهارات اشخاص مخالف این عقیده ندارند.

۵- روزنامه بیداری چاپ کرمان - شرحی زیر عنوان (شاه سابق در کرمان - یک محاسبه دقیق از تمول شاه سابق) نوشته و متذکر شده است که: «طبق اظهارات پادشاه سابق در کرمان تمول معظم‌له بالغ بر هفت هزار میلیون تومان می‌باشد. در خاتمه متذکر شده است که اگر وجه مزبور را بین ملت ایران بالسویه تقسیم کنند به هرنفری پانصد تومان پول نقد می‌رسد».

۶- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (گرانی و احتکار خواربار) نوشته و متذکر شده است که مردم عموماً از گرانی روزافزون خواربار، بی‌خوابی و اضطراب بوده و از

این جهت فوق‌العاده نگران می‌باشند.

۷- روزنامه تجدد ایران - شرحی زیر عنوان (سیاست تضعیف مجلس) نوشته و پس از شرح جریان انتخابات سابق، متذکر شده است که از دوره‌های سوم و چهارم به بعد همین که مسایل داخلی و خارجی رو به شدت می‌گذاشت، سیاست تضعیف و توهین و اختلال مجلس شروع می‌شد و هوچی‌ها و سیاست‌چی‌ها با جار و جنجال و گرفتن پول، اوقات مجلس را تلف کرده و از آب گل‌آلود آنچه می‌خواستند می‌گرفتند. ولی پس از وقایع اخیر که شاه رفت، مرعوبیت و بیچارگی مردم از بین رفته، قلم آزاد شد و مردم توانستند دردهای خود را نشان دهند. در خاتمه متذکر شده است، که انتخابات ایران به دو دوره تقسیم می‌شود، یک دوره قبل از رژیم پادشاهی پهلوی یعنی تا دوره پنجم و ششم و یک دوره هم بعد از آن تا دوره سیزدهم و نیز متذکر شده است در کشوری که ایمان و تقوا و مذهب و معارف و دانش نیست و آراء عمومی با پول خرید و فروش [می]‌شود، اوضاع آن همین طور بوده و خواهد بود.

ترجمه از روزنامه (آذربایجان) به زبان ترکی

چاپ تبریز مورخه ۱۲ آذرماه ۱۳۲۰

کاریکاتور پیوست را چاپ^۱ و اشعاری که ترجمه آن به قرار زیر
می باشد درج نموده است:
دست بکشید

ای ویران کنندگان کشور ایران   قلب ملت ایران را از ظلم خون کردید
اسم خودتان را وکیل و خیرخواه ملت گذاشته‌اید   و هرکار را بدون مشورت تصویب کردید
بالآخره با دست ظالمانه، ملت را به‌ستوه آوردید   این شهرت را عنوان دزدی قرار دادید، دست بکشید

ای ویران کنندگان کشور ایران دست بکشید

لفظ حقیقت را از اسامی خود محو کردید

قلب ملت را آماج تیر ظلم قرار دادید

مال مردم را گاهی با زور از دستش گرفته، گاهی غارت کردید

آیا کافی نیست؟ ای غارتگران ملت دست بکشید

ای ویران کنندگان کشور ایران دست بکشید

به چه علت کرسی مجلس را اشغال نمودید؟

آیا ملت از غصه آزاد شود یا دچار ذلت گردد؟

اول شما دست غارتگری را به ملت دراز کردید

ای غارت کنندگان این ملت بیچاره دست بکشید

ای ویران کنندگان کشور ایران دست بکشید

من از این موضوع در شگفت هستم
 آیا چه کسی شما را به این مقام رسانید؟
 در راه منافع خود هزار رخنه به مذهب کردید
 دین را به مال دنیا فروختید دست بکشید
 ای ویران‌کنندگان کشور ایران دست بکشید
 فرصت ندارم که تمام کارهای شما را بنویسم
 منظور من از این اشعار این است بلکه، عبرت بگیرید
 با این عنوان به مجلس شورا اخطار می‌شود
 ای اداره‌کنندگان ملت دست بکشید
 ای ویران‌کنندگان کشور ایران دست بکشید
 (شیطان)

گزارش

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

روزنامه آتش

۱- روزنامه آتش شرحی زیر عنوان:

مجلس پانزدهم به مجرد افتتاح با لایحه نفت روبرو است.

چیزهایی که نمایندگان مجلس باید به آن توجه داشته باشند.

نوشته و متذکر شده است، گفتگوی دیروز ما درباره مجلس پانزدهم و فعالیت‌هایی که برای افتتاح آن جریان دارد به جایی رسید که وعده دادیم بگوئیم تصویب لایحه امتیاز نفت که در دستور مجلس قرار دارد، چه نتیجه [ای] در سیاست خواهد داشت و امروز تصور می‌کنیم بتوانیم این موضوع را بیشتر روشن کنیم.

لابد به خوبی می‌دانیم که قرار است امروز نمایندگان در تالار مجلس جلسه [ای] تشکیل بدهند و در اطراف تاریخ تشکیل مجلس و سایر مسائلی که در پیش است، تبادل نظر نمایند و اطلاع دارید که موضوع انتخاب رئیس مجلس بعد از افتتاح و در حقیقت شناسایی کارگردانان آن از اهم مسائلی است که اگر فعلاً مردم از نظر کلی علاقه به دانستن آن ندارند و اصولاً زیاد هم به باز شدن مجلس اظهار تمایل نمی‌کنند، خود مجلسیان به آن بی‌علاقه نیستند و می‌خواهند بدانند هنگام تشکیل مجلس و رخنه نمودن سیاست‌های متضاد، اختیارشان دست چه کسانی است. البته درست است که ظاهراً اکثریت نمایندگان مجلس متکی به حزب هستند و خود را وابسته به آن می‌دانند، اما شما که به اوضاع و احوال بعضی از نمایندگان مجلس

آشنا هستید، تصور می‌کنید که این‌ها هنگامی که پای منافعشان به میان آید از سیاست حزب و دسته معینی پیروی می‌نمایند؟

ما منکر خوبی یک حزب و لزوم تأثیر آن در سیاست یک مملکت نیستیم. ما هم کاملاً و جداً طرفدار این هستیم که ممکن شود، احزاب ملی و متکی به ایرانی و آزادیخواه واقعی، کارهای حساس کشور را در دست گیرند. برای این که غیر از این چاره نیست. اگر ما بخواهیم حکومت دموکراسی و کاملاً ملی داشته باشیم، بدون کمک احزاب نمی‌توانیم این آرزو را صورت عمل بدهیم. در انگلستان، در امریکا، در فرانسه و حتی در کشور شوروی که فقط حکومت در دست یک حزب است به این نکته پی برده‌اند که دموکراسی بی‌حزب، کاملاً مسخره و مضحک است. اما نباید فراموش کرد که دموکراسی را هم فقط با ظاهر تشکیل حزب نمی‌توان حفظ و تقویت کرد. اولاً در کشورهای دموکراسی، احزاب محدود نیست و با این که دولت‌ها به اتکاء حزب به مجلس می‌روند، معهذاً از قدرت آن حزب برای سرکوب کردن مخالفین استفاده نمی‌کنند؛ بلکه معتقدند که قدرت حریف آن‌ها هم، به نسبت خود یک قدرت ملی است. ه‌نتها یک قدرت کوچکتری است که باید حفظ شود تا اساس حکومت دموکراسی پایدار بماند. باری این یک بحث جداگانه است که مربوط به گفتگوی ما نیست، منتها می‌خواستیم نتیجه بگیریم که نمی‌توان معتقد بود، همه نمایندگان مجلس از سیاست حزبی پیروی می‌کنند، به دلیل این که این‌ها در راه حزب خود مبارزه نکرده‌اند که زیاد به آن علاقه‌مند باشند و به نظر ما این نکته بزرگی است که آینده آن را ثابت می‌کنند و وقتی عده‌ای از نمایندگان، هر یک دارای سیاست‌های مختلف و متفاوتی بودند، طبعاً از حالا باید در این اندیشه باشند که کارگردانان مجلس را بشناسند و شاید جلسه [ای] که باید امروز تشکیل شود و جلسات آینده که قطعاً تشکیل خواهد شد، گو این که ظاهراً در اطراف این مسئله دور نمی‌زند، اما باطناً منظوری غیر از این ندارد و در چنین محیطی است که باید لایحه شرکت مختلط نفت ایران و شوروی مطرح شود.

ما فعلاً در نظر نداریم، راجع به خوب و بد این لایحه صحبت بکنیم و هنوز زود است که درباره آن بتوان اظهار نظر کرد. دولت تعهدی را پذیرفته است و آن را به مجلس می‌برد و رسیدگی به جزئیات آن با مجلس است. اما چیزی که در این مورد

شایسته توجه است، این است که آن سیاستی که از مدت‌ها پیش گاه‌گاهی نیش می‌زد که چرا مجلس تشکیل نمی‌شود؟ و از طرف دیگر گاه‌گاهی به طرز انتخاب نمایندگان اعتراض داشت، در این هنگام پای منافعش به میان می‌آید و دستجات طرفدار آن سیاست، در ایران، حالا که خود را از میدان سیاست کنار کشیده‌اند و ظاهراً اظهار عجز می‌کنند، برای آن است که آن روز پس از تصویب آن لایحه قدرت خود را از دست نداده باشند. برای این که شما می‌دانید، ایجاد یک پالایشگاه^۱ عظیم نفت، کار کوچکی نیست. کاری است که هزاران هزار کارگر می‌خواهد و دستگاهی که هزاران هزار کارگر داشته باشد، خود اداره‌کننده یک سیاستی است و البته چنین دستگاهی خواهد توانست اراده خود را آن طوری که باید و شاید به نام حزب و دسته، در شئون داخلی کشور به‌مورد اجرا درآورد.

اما ملت ایران که از گذشته اندرز گرفته است، طبعاً نمی‌تواند به این امر تن در دهد و نمایندگان مجلس آینده، باید این مسایل را از هم‌اکنون که فعالیت خود را آغاز می‌کنند، بدانند و متوجه باشند که بعضی کارگردان‌ها آن‌ها را نفرینند. نفت ایمان فلک را به باد می‌دهد. سیاست نفت، زمامداران بزرگی را از دستگاه عظمت و قدرت فرود آورده است. بنابراین از هم‌اکنون باید آینده را هم در نظر داشت...

روزنامه داد

۲- روزنامه داد شرحی زیر عنوان:

پایان بی‌نتیجه انجمن مسکو و آغاز اولین اجتماع نمایندگان دوره پانزدهم، آیا با عقیم ماندن مذاکرات وزرای چهار دولت در مسکو و مبهم بودن موضوع نفت ایران، سرنوشت مجلس پانزدهم چه خواهد شد؟

نوشته و متذکر شده است، امروز در فضای بهارستان کسانی که مدعی وکالت ملت ایرانند، برای اولین دفعه دور هم جمع شده دورنمای دوره پانزدهم تقنینیه ایران را تشکیل می‌دهند.

تردید نیست که ملت ایران نه تنها به این مجلس و کسانی که می‌خواهند هرچه

زودتر در کرسی‌های آن لمیده، مجالس سخنرانی ادوار گذشته را تجدید نمایند امیدى ندارد، بلکه با آن که مردم از عدم گشایش مجلس اصولاً متأثر هستند، معهدا ولع خاصی هم برای تشکیل چنین مجلسى نشان نمى دهند. ملت ایران به خوبى واقف است که جریان انتخابات دوره پانزدهم، طبق موازین قانونى و اصول مسلم حقوق بشرى سیر نکرده، مردم از حق طبیعى و قانونى خود محروم گردیده‌اند. ملت ایران با آن که در بین گروهى که داعیه وکالت مردم را دارند، بعضى از افراد صلاحیت‌دار را هم مى‌بیند، معهدا چون جریان و طرز انتخابات آن‌ها را برخلاف اصول مسلم قانونى دیده، فعلاً نمى‌تواند اعتمادى که شایسته وکیل و موکل است برای آن‌ها قایل گردد؟

این است علت اساسى برودى که در مردم ایران نسبت به مجلس پانزدهم مشهود است. به این ترتیب و با این کیفیت، طبقه روشنفکر از بی‌ترتیبى‌ها و کارهاى خلاف قاعده‌اى که هرروز دیده و مى‌بیند، به‌تنگ آمده به حکم وجود نافس بهتر از عدم آن است، وجود مجلس را در حکم مقامى برای سخنرانى‌ها، گفت و شنودها، حمله‌هاى شخصى نمایندگان با یکدیگر و یا اعضاى دولت با نمایندگان دانسته منتظر است، ببیند امروز در فضای بهارستان وکلای تازه‌نفس چه فکرى مى‌کنند و چه نقشه‌اى در راه افتتاح مجلس مى‌کشند.

تردیدى نیست که از نظر قانون اساسى و مصالح داخلی کشور در راه تعویق افتتاح مجلس، نمى‌توان استدلال قابل توجهى به کاربرد؛ ولی عقیم ماندن مذاکرات وزراى چهار کشور در انجمن مسکو و یأس عمومى از عدم توافق سران دولت‌هاى انگلیس و شوروى و آمریکا در مسایل جهان، آیا نسبت به سرنوشت مجلس پانزدهم و افتتاح آن مؤثر نخواهد بود؟

البته خوانندگان در نظر دارند که قبل از تشکیل انجمن مسکو از جمله پیش‌بینى‌هاى عمومى این بود که قطعاً در خصوص نفت ایران، بین وزراى خارجه آمریکا و انگلیس و شوروى مذاکره به‌عمل خواهد آمد و در این صورت نتیجه مذاکرات آن‌ها درباره افتتاح مجلس پانزدهم انعکاس مخصوصى خواهد داشت. زیرا مهم‌ترین برنامه دولت آقای قوام و مجلس پانزدهم قضیه نفت شمال و قرارداد شرکت ایران و شوروى مى‌باشد. ولی اینک که کنفرانس مسکو بدون نتیجه دارد

ختم می‌شود، افکار عمومی ملت ایران در خصوص سرنوشت مجلس پانزدهم و موضوع نفت^۱ نگران بوده، نمی‌داند چه پرده‌ جدیدی در صحنه سیاست ایران نمودار خواهد گردید.

موضوع قابل توجه دیگر این است که اولین جلسه عمومی نمایندگان دوره پانزدهم با آخرین روزهای انجمن مسکو مقارن گردیده، همه در انتظار روشن شدن بسیاری از مسایل مبهم و تاریک می‌باشند.

عمیدی نوری

روزنامه مردم

۳- روزنامه مردم مراتب زیر را درج نموده است:

یک مسئله جدید

پیمان سعدآباد

لندن خبر می‌دهد که نخست‌وزیر عراق برای آن که قرارداد سعدآباد، منعقدہ بین ایران و عراق و ترکیه و افغانستان بار دیگر ارزش خود را به دست آورد، مشغول فراهم کردن زمینه جدیدی شده است.

علت احیای این پیمان را لندن بدین نحو بیان کرده است که نخست‌وزیر عراق این تصمیم را پس از اعلامیه اخیر انگلستان اتخاذ کرد.

اعلامیه‌ای که مبنی بر خروج نیروهای هندی و انگلیسی از عراق بود. در لندن گفته می‌شود که اگر پس از تخلیه خاک عراق از طرف نیروهای انگلیسی بحرانی در این کشور ایجاد شود، دولت عراق همان طوری که در نظر گرفته است از پشتیبانی دولت امریکا استفاده خواهد کرد! خوب دقت کنید!

پیمان سعدآباد چرا زائیده شد [؟] چرا مرد [؟] و چرا باید دوباره زنده شود. چرا بعد از تخلیه عراق از نیروی هندی، باید زنده شود؟

چرا در این موقع بحرانی در عراق پیش‌بینی می‌شود؟

چرا دولت عراق از پشتیبانی دولت امریکا استفاده خواهد کرد؟ آیا دولت ایران

که مدعی (حفظ توازن سیاسی) است، در احیای پیمان سعدآباد چه نقشی خواهد داشت؟ و آیا خرید با عجله ۲۵ میلیون دلار اسلحه از آمریکا با تصمیم نخست وزیر عراق مربوط است. شکی نیست که پیمان سعدآباد، تعقیب سیاست بریتانیا در خاور میانه به عنوان استحکام کمر بند ضد شوروی بود و به همین دلیل زایل شده و چون جنگ با آلمان هیتلری در رسید، پیمانی که دیگر برای بریتانیا ارزش نداشت و حتی مخل نیز بود، وفات یافت. و اکنون که بریتانیا از لحاظ اقتصادی سخت فقیر است و قشون هندی خود را مجبوراً از عراق خارج می کند، دوباره به یاد احیای پیمان سعدآباد افتاده است؛ ولی این بار متفقی پولدار مانند آمریکا لازم است که دولت عراق در مقابل نهضت ملت از آن کشور پشتیبانی گیرد، و ایران با عجله از آن دولت سلاح فراوانی قرض کند! و ترکیه مورد پشتیبانی شدید آمریکا واقع شود... و به این ترتیب بریتانیای ضعیف، نقش ضد آزادی خود را به آمریکا واگذار کند و خود در سایه حمایت دلار تا سرحد امکان از توسعه نفوذ افکار آزادخواهانه در مناطق نفوذش جلوگیری نماید. زیرا که به تنهایی قادر به این عمل نیست.

این اعتراف صریح لندن به پشتیبانی آمریکا از عراق و نطق آقای ترومن راجع به پشتیبانی آمریکا از ترکیه، موقعیت بسیار باریک ایران را روشن می کند. دولت کنونی که به حرف طرفدار یک نوع سیاست خارجی جدید شد، ممکن است در اثر کوچکترین غفلت دیگری ایران را به وضع وخیم تری بکشانند.

آقای نخست وزیر عراق در نطق اخیر خود، صحبت از رابطه خیلی نزدیک دولتین ایران و عراق کرده اند. روزنامه ارگان دولت ایران نیز این گفتار را در صفحه اول خود درج کرده است. مسئله گرد نیز مستمسکی است که ایران و ترکیه و عراق را به یکدیگر نزدیک تر کند و آن وقت است که اگر هم کسی نگوید و روزنامه ای ننویسد، پیمان سعدآباد زنده شده است.

این است خطر دیگری که ایران و خاورمیانه را تهدید می کند.

[حاشیه]: عیناً به اداره اطلاعات و آمار ارسال شد. رئیس اداره سیاسی [امضاء ناخوانا]

- اداره سیاسی، پس از ملاحظه به اداره اطلاعات و آمار فرستاده شود. ۲۶/۲/۱

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

روزنامه کیهان

۱- روزنامه کیهان - شرحی زیر عنوان (فقط برای مبارزه با دزدی) نوشته و متذکر شده است، چند نفر از وکلای که از مشاهده وضع مملکت، آتیه میهن و حیثیت خویش را در خطر می‌بینند، هفته‌ای یکبار در منزل یکی از همقطاران جمع می‌شوند که برای جلوگیری از مخاطرات آینده و بهبود وضع حاضر فکری بکنند و بعد از مذاکرات زیاد به این نتیجه رسیده‌اند که تمام بدبختی‌های این کشور از دزدی است.

آنچه در این کشور عدالت را یک لفظ بی‌معنی قرار داده، قانون را از مجرای خود منحرف ساخته، ادارات را بلای جان مردم کرده، مالیات دولت را لاوصول گذاشته، حقوق ملت را پایمال کرده، تمام مفاهیم الفاظ و کلمات را از بین برده و هرتشکیلاتی برای هرمنظوری ایجاد شده، درست آن را وسیله و آلت عکس آن قرار داده است و در برابر چشم ملت ایران مملکت را ساعت به ساعت به پرتگاه فنا نزدیک‌تر می‌کند، دزدی است.

اگر دزدی در کار نباشد، دادگاه به معنی واقعی خود دادگاه خواهد شد و دیگر مردم در مملکت امنیت قضایی پیدا می‌کنند و وقتی مردم در حقوق خویش تأمین داشتند، مملکت آباد و نفوس زیاد خواهد شد. اگر دزدی در کار نباشد، چند ملیون مالیات دولت با چندصد تومان و یا با هیچ مصالحه نمی‌شود. مالیات دولت، وصول و خزانه پر از پول می‌گردد و دیگر دولت محتاج نخواهد بود که مالیات جدید بر ملتی وضع کند که سال‌ها قبل از این کمرش زیر بار مالیات خم بوده است و با وضع این مالیات بر خرابی کشور و فشار به مردم و فرار دادن ایشان بیفزاید.

اگر دزدی در کار نباشد، مأمورین نابکار نخواهند توانست که مقررات را دام شکار قرار دهند و هرروز و هرساعت با بهانه‌ای اسباب زحمت مردم بشوند و پیوسته ملت را از دولت و مملکت خود بیزار سازند و راه مهاجرت ایشان را به خارج بازکنند.

اگر دزدی در کار نباشد، حقوق ملت در تمام مراحل که با دولت تماس دارد پایمال نخواهد شد. اگر دزدی در کار نباشد، اصلاً این قدر راه مداخله دولت در جزئیات زندگی ملت باز نخواهد شد.

اگر دزدی در کار نباشد، این قدر آزادی ملت سلب نخواهد گشت و به‌او مجال داده خواهد شد که یک ملت مستقل با اراده آزادمنش با نخوت و عزت نفس بار بیاید.

اگر دزدی در کار نباشد، مأمورین نادرست نخواهند توانست که به مردم فشار بیاورند و پیوسته مردم دهات و عشایر را به‌یاغیگری مجبور سازند. اگر دزدی در کار نباشد، فتنه آذربایجان و کردستان درست نمی‌شد و اگر صد نفر مثل پیشه‌وری صدسال فریاد می‌زدند، کسی به حرف ایشان گوش نمی‌داد.

تمام این بدبختی‌ها از دزدی است و این وکلای که دور هم جمع می‌شوند می‌خواهند با تمام قوا با این بیماری کشنده مبارزه کنند، غیر از این هیچ خیالی ندارند و چون یقین دارند که اکثریت وکلاء نیز در این باب با ایشان هم عقیده‌اند، امیدوارند که بتوانند روی این اصل، یک اکثریت ثابتی به‌وجود بیاورند.

از قرار معلوم این اجتماع که در حدود یک ماه است به‌وجود آمده، اسباب وحشت بعضی اشخاص نادرست شده و شایعاتی در اطراف آن بلند کرده و آن را به‌مخالفت با دولت تعبیر ساخته‌اند، در صورتی که این جلسات فقط برای مبارزه با دزدی درست شده و دزدها بدانند که دیر یا زود گریبان ایشان را خواهند گرفت.

در این جلسات تاکنون جز این که با چه طریقی می‌توان جلو دزدی را گرفت، هیچ مذاکره‌ای نشده و نه تنها نام مخالفت با دولت بر زبان‌ها نرفته است، بلکه در هر جلسه نسبت به‌شخص قوام‌السلطنه اظهار اعتماد شده است.

اگر این وکلاء می‌گویند ما نسبت به‌شخص قوام‌السلطنه اعتماد داریم، از ترس کسی نیست؛ برای این که این‌ها دیگر وکیل و دارای مصونیت پارلمانی هستند و

ترس ندارند که کسی زمینه ایشان را خراب کند. ولی چون امروز کسی را بهتر از قوام السلطنه نمی‌بینند به او اظهار اعتماد می‌کنند و قصد دارند که در آتیه با ایشان کار کنند.

ولی البته از مفاسدی راجع به بعضی اطرافیان آقای قوام السلطنه، صحبت‌های زیادی است که آقایان انتظار دارند مرتفع گردد. مثلاً گفتگو از دادن جوازهایی به بعضی اشخاص می‌شود که واقعاً گبیج‌کننده است. از آن جمله می‌گویند قرار شده است که یازده هزار تن شکر به یک نفر داده شود و با این که بهای هر تن شکر هشتاد و هفت پوند است، برای او صد پوند حساب کرده‌اند که از ارز مازاد هشتاد و هفت پوند نیز استفاده کند و مثل هم‌آخور و هم‌توبره، در این جا صدق پیدا کرده است. بعضی از جراید نوشتند که این شاه بخشش، به تعویق افتاده و بعضی دیگر که خود را مطلع‌تر می‌دانند، می‌گویند که یازده هزار تن به شش هزار تن مصالحه شده و تنها تفاوت ارزی این معامله دوازده میلیون تومان، یعنی صد و بیست میلیون ریال است!!^۱

این بذل و بخشش را از جیب که و به حساب که می‌کنند؟ صد و بیست میلیون ریال تنها از راه ارز به جیب یک نفر از ملتی می‌ریزند که عایدی کارگر قالی، یعنی مهم‌ترین صنایع آن روزی نیم ریال الی پنج ریال است.

این آقا میلیاردر و از طبقه عالی و اشراف کشور خواهد شد. در مقابل چه هنر و لیاقت و علم و دانشی؟ فقط در مقابل ترضیه خاطر کسانی که حق امضای این جواز را دارند. علم، ابتکار، هنر، صنعت، شجاعت، خدمت، تجارت، زراعت در این کشور یک آب‌دوغ خیار به آدم نمی‌دهد؛ فقط مهارت گرفتن یک امضاء برای صدور یک پروانه، آدم را تا طبقه رکفلر و فورد و روچیلد^۲ می‌رساند.

رکفلر، در نتیجه استخراج نفت و ترویج آن در دنیا میلیونر شد، فورد در نتیجه توسعه کارخانه اتومبیل‌سازی و تسهیل و تسریع وسایل حرکت در تمام دنیا و آقای...^۳ در نتیجه گرفتن یک پروانه از متخصصین اقتصادی دولت علیه ایران.

۲. سه نفر از سرمایه‌داران بزرگ دنیا.

۱. دو علامت! در متن اصلی است.

۳. نقطه چین در متن اصلی است.

دولتی که این همه گنج شایگان دارد که رایگان به فلان بند و بست چی بدهد، چرا خزانه خودش خالی است و پیوسته از بانک ملی قرض می‌کند؟. چرا این معاملات را به نفع دولت نمی‌کنند که این منافع هنگفت و ارقام بهت‌آور به خزانه مملکت برود و محتاج نشوند که یک قران بر بهای سیگار بیفزایند و تمام مایحتاج زندگی مردم را به تبع آن گران کنند؟ جواب این سؤال به قدری واضح و روشن است که بیان آن مثل توضیح روشنایی روز و تاریکی شب است.

آقای قوام السلطنه که خدماتی به این مملکت کرده‌اند و از حیث هوش و لیاقت و پرستیژ شخصی و تجربه‌های مکتسب، ذخیره‌ای برای کشور هستند و مجلس پانزدهم با کمال صمیمیت علاقه‌مند است که با ایشان کار کند، باید دست این بند و بست چی‌ها را از کار کوتاه کرده با راندن آن‌ها از اطراف خویش به این اوضاع خاتمه دهد.

این است آن چیزی که ما از ایشان می‌خواهیم و معتقدیم که آن چه به بند و بست چی‌ها جسارت این کارها را داده همان قوه ایشان برای آمد و رفت در اعتبار^۱ قدرت و شرم حضور و بزرگ‌منشی قوام السلطنه است.

همقطاران ما عموماً متفقند که جناب اشرف شخصاً حسن‌نیت دارد و به این جهت امیدوارند که با پشتیبانی مجلس و تذکر خیرخواهانه، بتواند دست بندوبست چی‌ها را در آتیه ببندد و قدم‌های مفیدی برای اصلاح امور داخلی ایران مخصوصاً اصلاح ادارات بردارد.

آقای قوام السلطنه نباید فراموش بفرمایند که رئیس دولت، مسئول اعمالی است که در دولت او واقع می‌شود و بنابراین نباید اجازه دهند که دو سه نفر بندوبست چی، این طور مملکت را لخت کنند و میهن عزیز را به‌درّه فنا و نیستی پرت سازند.

روزنامه آتش

۲- روزنامه آتش شرحی زیر عنوان (گرانی فعلی یک گرانی مصنوعی است که دشمنان ملت ایران آن را ایجاد کرده‌اند) نوشته و متذکر شده است، دیروز از طرف

۱. رضا دادن، دهخدا، ج دوم، ص ۲۴۷۹. - آستانه‌ها، معین، ج ۱، ص ۳۰۰.

وزارت دارایی اعلانی به جراید داده شد که توجه ما را به خود جلب کرد. به طور خلاصه این آگهی انتشاراتی را که درباره گران کردن اجناس انحصاری دولت داده شده بود، تکذیب می کند و می نویسد تحقیقاتی جریان دارد که در صورت امکان از قیمت آن مبلغی کاسته بشود.

این آگهی البته ظاهراً اطلاع خوبی است و باید به مردم قوت قلبی بدهد، که اجناس را گران تر از آنچه که هست نخرند و زیر بار اجحاف نروند. مسئله گرانی و فشار آن بر طبقات ضعیف و ناتوان مملکت که یک اکثریت هنگفت ملت ایران را تشکیل می دهند، موضوع بسیار مهم و شایسته توجهی است که به هیچ وجه نباید [در] مورد توجه به آن سهل انگاری و کوتاهی کرد. هیچ چیز بیش از گرانی یک مملکت را به آشوب و اغتشاش نمی کشاند و زمینه را برای نفوذ سیاست های خارجی فراهم نمی سازد و این کار احتیاج به علت و سبب ندارد.

دو روز است می گویند وزارت دارایی یا اداره تابعه آن به قیمت سیگار افزوده است. از طرف دیگر ما می بینیم که وزارت دارایی در باب اجناس انحصاری آگهی منتشر کرده است که خیال دارد، در صورت امکان از قیمت آن ها بکاهد و به این ترتیب نمی دانیم که چه تفاوتی بین سیگار و قند و چای قایل هستند که معتقدند نرخ یکی را باید پایین آورد و نرخ دیگری را بالا برد؟ ظاهراً باید عقیده متخصص اقتصادی ما، بر این اصل استوار باشد که چون سیگار برای بهداشت عمومی مضر است، بنابراین چه بهتر که قیمت آن را اضافه کنیم، تا مردم آن را کمتر مصرف کنند. ما هم جداً با این نظر موافقیم، ما هم معتقدیم اگر بشود یک ملتی از مصرف مواد مخدره بکاهد، تا این پایه، لگدکوب و پایمال زورمندان نخواهد شد. اما چه می شود کرد که با این میکرب این طور نمی شود، مبارزه کرد. فقط این طریق مبارزه، یک نتیجه بدی که دارد این است که مردم را تا حدی مأیوس می کند. برای این که اگر معتقدند با افزودن قیمت دخانیات از مصرف آن در مملکت کاسته [می] شود این اندیشه بیجا است. مصرف مواد مخدره تریاک و سیگار و امثال آن، به منظور آن است که مردم بتوانند دود دل خود را به صورت دود سیگار یا تریاک به آسمان بفرستند. معمولاً در میان ملل ضعیف، هرملتی که مواد مخدره بیشتر مصرف

می‌کند و بیشتر گرد تریاک و سیگار می‌گردد، بدانید آن ملت بیشتر زیر فشار ناملایمات حیات است، چون می‌بیند که به هیچ وجه نمی‌تواند خود را از قید مشکلات زندگانی نجات دهد به تریاک و سیگار متوسل می‌شود تا ساعتی افکار مغشوش خود را متوجه مسائل دیگری سازد و حالا ما اگر بخواهیم این وسیله تسلی را از دست مردم بگیریم و به قیمت آن بیفزاییم، بدون این که در اندیشه یافتن راه چاره باشیم، به مردم ظلم کرده‌ایم و تازه یک گرفتاری فکری تازه برگرفتاری‌های آن‌ها افزوده‌ایم.

در این دو روزه می‌گویند: گرانی قیمت سیگار باعث شده است که بهای بسیاری از اجناس بدون جهت و سبب بالا برود و مردم با فشار تازه روبرو شده‌اند، اغراق نیست، در این دو روزه بسیاری از نمایندگان طبقات مختلف و حتی فروشندگان این اجناس به اداره ما مراجعه کرده و شکایت دارند. مردم می‌گویند بیهوده و بیجا روزانه چند ریال به مخارج هنگفت ما افزوده شده است و فروشندگان می‌گویند ما نمی‌توانیم در مقابل سایر مایحتاج خود که گران‌تر شده است، اجناس خود را به قیمت ثابتی بفروشیم. ظاهراً هر دو دسته راست می‌گویند. اما باطناً کار از جاهای دیگری خراب است و باید به ریشه آن توجه کرد.

و اما علت گرانی چیست؟

به نظر ما ارتباط مسائل سیاسی بین‌المللی، با اوضاع داخلی، یک وسیله سوءاستفاده سفته‌بازان و محترکین است، که کارشان همیشه چاپیدن مردم و خوردن و بردن حقوق طبقات ناتوان ملت بوده است. به کار شما چه مربوط است که روسیه و آمریکا با هم اختلاف دارند. به شما چه مربوط است که چون کشتی‌های امریکایی به داردانل آمده‌اند، باید به هرسیر قندی که به آن پیرزن ناتوان و بی‌پناه ایرانی می‌فروشید یک ریال اضافه کنید. البته ما منکر تأثیر بازارهای خارجی در بازارهای داخلی نیستیم، اما نه به این سرعت و بدون دلیل و سبب.

علت دیگری که برای گرانی می‌شمارند، نفوذ بعضی محترکین در امور حساس و دخالت آن‌ها در مسائل حیاتی مردم است. ما این موضوع را تا حدی صحیح می‌دانیم. این چیزی است که ما بارها گفته‌ایم و نوشته‌ایم و توجه دولت را به آن جلب کرده‌ایم که این عده نتیجه‌ای به حال دولت ندارند، بلکه ثمره کارشان دشمنی

با دولت و ملت است. این‌ها می‌خواهند دستگاه‌های حساس را به‌راهی ببرند که صرفه و صلاح خودشان در آن است و شما خودتان بهتر می‌دانید، طریقی که مساعد به‌حال محترکین باشد، حتماً مساعد به‌حال ملت نیست.

موضوع دیگری که شایسته توجه است، این است که ما شنیده‌ایم، بعضی از دشمنان دولت در این گرانی دست دارند و می‌خواهند مردم را ناراضی بکنند و حال آن‌که این کار بزرگترین خیانت است.

دکتر میلیسپو در کتاب خود می‌نویسد: روزی که ما شروع به کار کردیم، حس نمودیم که اگر بخواهیم توجه مردم را به اقدامات خودمان جلب کنیم و در حقیقت وجهه‌ای در میان جامعه ایرانی به دست بیاوریم، باید در قدم اول با گرانی مبارزه نماییم.

به نظر ما این قسمت از نظریه میلیسپو^۱، باید مورد توجه قرار گیرد و بدانند که همیشه هروقت دولتی را می‌خواستند ضعیف بکنند و ایجاد نارضایتی نمایند، دست‌های مرموز یک گرانی مصنوعی ایجاد می‌کرده‌اند و ما حق داریم تصور بکنیم که گرانی فعلی کالا، مصنوعی و از جانب دشمنان ملت و دولت هردو است و البته باید متوجه نتایج آن بود که ناگوار می‌باشد. ما از ذکر این حقایق ناچاریم و مایلیم شخص جناب اشرف به این نکات توجه نمایند و دستور دهند که اقدامات دولت برای مبارزه با گرانی به استحضار ملت ایران برسد، زیرا گرانی فعلی را ما می‌توانیم به یک نوع جنگ اعصاب تعبیر کنیم.

***

(روزنامه‌های صدای مردم - حلاج و ایران ما، هریک مقاله مشروحو راجع به ترقی نرخ اجناس نگاشته و نظر دولت را به آثار سوء آن جلب کرده‌اند.)

[در حاشیه نامه]: ۲۰۲۵/سید عیناً به اداره اطلاعات و آمار ارسال شد. ۲/۱۷

- اداره سیاسی، پس از ملاحظه به اداره اطلاعات و آمار فرستاده شود. ۲۶/۲/۱۴

رئیس اداره سیاسی [امضاء ناخوانا] ۲۶/۲/۱۶

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

روزنامه مرد امروز

۱- روزنامه مرد امروز - شرحی زیر عنوان (به دنبال آلمان برویم - آقا! علت گرانی شما هستید) نوشته و متذکر شده است، در جهان بشریت، هیچ چیز سفیهانه تر و بی منطق تر از قضاوت‌های اجتماع نیست. همه چیز با افزایش تعداد آن زیاد می شود جز عقل و منطق انسان که هرچه بر تعداد نفرات افزوده شود، از اصل آن کاسته می گردد.

گاه یک عادت غلط و یک رویه بی منطق که مورد قبول جامعه واقع شد، سال‌ها بلکه قرن‌ها بدان عمل می شود؛ بدون آن که کسی در ماهیت آن فکر نموده یا در صورت فهم نادرستی آن عمل، جرئت اظهار یا چشم پوشی از انجام آن را داشته باشد.

در یونان قدیم که مهد و سرچشمه تمدن بشر امروزی است، عمل فحشاء جزء عبادات بوده و زن‌های زیبا برای این که بزرگترین فداکاری در راه رضای حق نموده و بالاترین خدمت را به خلق خدا کرده باشند، بدن‌های خود را وقف جامعه نموده، در عبادتگاه‌هایی که به همین منظور در آن و سایر شهرها ساخته شده بود، در حجره‌ها منزل کرده، از جوان‌های تازه‌وارد با کمال مهربانی پذیرایی می کرده‌اند.

شما لابد اسم «مریم مجدلیه» که از پیروان عیسی [ع] بود شنیده و سابقه زندگی او را کم و بیش دانسته‌اید که به اصطلاح امروزه ما فاحشه بوده است ولی در حقیقت این زن که زیبایی او ضرب‌المثل است، یکی از همان زن‌های مقدسه بود که وجود خود را وقف خدایان کرده و بدن خود را در اختیار خلق خدا گذاشته بود.

شما اگر به حدیث «الاعمال بالنیات» توجه کنید، شاید حق به جانب یونانی‌ها بدهید. ولی به هر حال دخالت دولت‌ها در این عملی که جزء مذهب و معتقدات یونانی‌ها بود، آن را از صورت هدف اصلی منحرف نموده، این بدن‌ها را که صرفاً بدون نظر مادی به خلق خدا خدمت می‌کرد، تبدیل به مال‌التجاره و عبادت را به گناه مبدل نمود تا امروز که عمل فحشاء را در اجتماع به این شکل درآورده است. البته به جناب آقای شهردار برنخواهد خورد، آنچه نوشته می‌شود تاریخ است و تاریخ مثل زمان لایتغیر است.

اولین مالیاتی که به زن‌های مقدسه بسته شد و این عمل را به صورت فحشاء در آورد، به پیش نهاد «سولو» یکی از هفت عاقل [که] می‌گفتند به نفع شهرداری‌ها و برای توسعه عمل نظافت و زیبایی شهرها بود. در هر حال خدا پدر سولو را بیامرزد که این عبادت را تبدیل به گناه کرد و امروزه هم پس از بیست و پنج قرن مسئله فحشاء موضوع و سوژه مبارزه‌ها برای خشکه مقدس‌ها و جوجه نویسنده‌ها و راه دخل برای سرکلانتری‌ها و پاسبان‌ها معین نمود.

البته یا قضاوت جامعه در آن روز غلط بوده یا امروز و همچنین صدها و هزارها عادت و اخلاق [و] قضاوت‌ها که حتی در یک عصر و زمان بین ملل و اقوام مختلف است، به خوبی ثابت می‌کند که جماعات بشری چندان پای بند عقل و منطق نبوده و این فقط فلاسفه و مغزهای بزرگ هستند که در هر عصر و هر زمان دارای منطق مساوی و قضاوت یکسان می‌باشند.

موقعی که هیتلر پیشوای بزرگ آلمان بر روی خرابه‌های رایش و بر روی ویرانه‌های جنگ گذشته، در مقابل ملتی خسته و گرسنه که در زیر بار غرامات جنگ خرد و ناتوان شده بود، قد مردانگی علم نموده و فریاد زد آلمان مافوق همه، در کشورهای دیگر دنیا مخصوصاً در فرانسه که طلاهای بی حساب او خزانه‌های وسیعش را به هم می‌فشرد، به عقل و منطق او می‌خندیدند و پیش خود می‌گفتند، این آلمان مافوق همه است. آلمان ذلیل گشته، آلمان فنا شده، آلمانی که تا یک نسل دیگر، اگر شب و روز کار کنند و به دولت‌های فاتح بدهند، تازه حساب غرامات جنگی آن‌ها تصفیه نخواهد شد، آلمانی که در تمام خزانه‌های کشور او، یک مثقال طلا و یک ورق پوند و دلار یافت نخواهد گردید، این آلمان، این آلمان می‌خواهد

ما فوق همه قرار گیرد.

نهضت بزرگ نازی در ۱۹۳۳ شروع شد. در ۱۹۳۶ که من در بروکسل مشغول تحصیل بودم، از طرف آلمان چند نفر از پروفیسورهای دانشگاه از جمله استاد علم الاجتماع مدرسه روزنامه‌نگاری، به آلمان دعوت شدند.

مسیو مارینوس، پروفیسور سوسیولوژی در مراجعت از آلمان، در سر کلاس چشمان ریز خود را از زیر عینک به ما دوخته، بالحنی که در آن وحشت و اضطراب و در عین حال تعجب و تحسین نهفته بود گفت: در این کلاس بیشتر دانشجویان را هموطنان من یعنی بلژیکی‌ها تشکیل می‌دهند. من ناچارم اعتراف کنم که آلمان به زودی ما فوق همه خواهد شد.

آلمان با نیروی کار و قدرت ایمان، نهضتی به وجود آورده است که به زودی دنیا را مبهوت و خیره خواهد کرد.

آلمانی که پول او یعنی مارک بی اعتبارترین پول دنیا بود و جز صدی نیم ذخیره و پشتوانه نداشت، امروز در اثر نظم و ترتیب در اثر سعی و کوشش، در اثر حساب صحیح و روش معجزه‌آسای اقتصادی (دکتر شاخت) مارک از لیره و دلار پرارزش‌تر و با اعتبارتر شده است.

مال‌التجاره آلمان به زودی بازارهای دنیا را پر کرد، محصولات صنعتی و اعتبارات ارزی به زودی این کشور مغلوب و فنا شده را به یکی از قوی‌ترین ممالک صنعتی دنیا تبدیل نمود.

وضع داخلی آلمان از حیث نظم و وفور نعمت و کثرت ارزاق، به جایی رسید که تقریباً ارزان‌ترین کشورهای اروپا از حیث ارزاق و مایحتاج بود.

پیشرفت سریع آلمان، تمام ممالک عالم را متوحش کرد و همگی یقین کردند که اگر آلمان متوقف نشود، به زودی سرود ملی او صورت تحقق [خواهد] یافت و آلمان ما فوق همه خواهد گشت. از آن جا که محال است رژیم دیکتاتوری اشتباه نکند، آلمان نیز اغفال شده، به جای این که دست از چکش و سندان برداشته و از گوشه آزمایشگاه‌ها خارج نشود، دست به اسلحه برد و در سنگرها قرار گرفت و شد آنچه مایه عبرت دنیا و نسل‌های آینده و اسباب حیرت تاریخ بشریت خواهد بود.

نیروی کار و قدرت ایمان، طلسم پیشرفت و رمز موفقیت‌های اولیه آلمان، فقط

نیروی کار و قدرت ایمان بود و چون این دو وجود داشت همه چیز از این‌ها به وجود آمد.

اما، اما

ولی بدبختانه و متأسفانه باید اذعان نمود که اگر تمام وسایل ترقی و پیشرفت برای ما فراهم گردد، چون فاقد این دو نیروی شگرف هستیم، موفقیت ما مشکوک بلکه محال است.

آلمان نمی‌توانست از خارج قرض کند، زیرا به هیچ وجه اعتبار نداشت. با این حال دولت آلمان یک مرتبه بودجه کشور را بالا برد، کارخانجات را به کار انداخت، بیکاران را به کار گماشت، استخراج معادن را توسعه داد و سیل طلا و ثروت را از هر طرف به جانب آلمان جاری نمود.

افزایش بودجه کشور، یکی از قدم‌های مردانه دولت‌ها است که به طرف پیشرفت و ترقی کشور برمی‌دارند و باید دانست که اگر این قدم بزرگ با چشم بسته و در راه غلط برداشته شود، همان قدمی است که ملت و دولت‌ها را به قعر گور و جهنم پرتاب خواهد نمود.

همه می‌دانیم که بیشتر ساختمان‌ها اکثر کارخانه‌ها و عمده پیشرفت‌هایی که در دوره رضاشاه شد بعد از انتصاب مرحوم داور به وزارت دارایی و افزایش چهار برابر بودجه کل کشور بود. البته من در طرز مصرف و اعمال حکومتی که کارخانه ماسک ضد گاز می‌سازد و لوله کشی آب پایتخت را نمی‌کند بحث زیاد دارم، ولی در هر حال این آثاری که از دوره رضاشاه به جا مانده و بزرگترین حربه به دست طرفداران معدود او در مقابل آن‌هایی که فساد امروزه و فنای عدالت و ایمان را تا چند نسل دیگر در ایران مولود حکومت جابرا نه او می‌دانند داده است، همه مولود افزایش بودجه دولت و به کار انداختن بازوان گره شده بیکاران به وسیله اعتبارات لازمه می‌باشد. امروز حکومت و دولت ایران در حدود صدی پنجاه، بر بودجه کشور افزوده و به همین جهت قیمت اجناس بلافاصله ترقی کرده و باعث نگرانی طبقات مختلفه مردم، مخصوصاً مستخدمین دولت شده است.

جراید، یک نواخت، دم از گرانی سرسام‌آور می‌زنند و مردم عموماً اظهار نارضایتی و اضطراب می‌نمایند و عجب‌تر این که آن‌هایی که بیشتر از همه باعث

گرانی زندگی و سختی معیشت جامعه هستند، زیادتر از دیگران داد و فریاد و جار و جنجال راه انداخته‌اند. اصل افزایش بودجه همان طور که گفته شد، نه تنها مورد نگرانی نیست، بلکه باید معمولاً اسباب امیدواری باشد که دست دولت در انجام اصلاحات بازتر و وسیله توسعه امور عمران و آبادی، فراهم‌تر می‌گردد ولی در این که حکومت ایران، حکومتی که متأسفانه و بدبختانه کمترین امتحان لیاقت و کاردانی نداده است، می‌خواهد دو میلیارد و نیم دیگر از مردم گرفته روی چهار میلیارد دیگر نفله و تلف و لوطی خور کند، کاملاً اسباب نگرانی است.

بودجه کشور پولی است که مردم به دولت می‌دهند تا حکومت آن‌ها برای تأمین حقوق مردم، برای حفظ نظم و آرامش، برای جلوگیری از سرقت و چپاول، برای راه‌سازی و توسعه خطوط ارتباطی، برای کمک به بهداشت جامعه و برای حفظ حدود و ثغور کشور و بالاخره برای ایجاد روابط حسنه اقتصادی و سیاسی بین کشور و سایر ممالک از این اعتبار استفاده نماید، ولی با کمال تأسف و با نهایت خجلت و شرمندگی باید گفت که بودجه کشور نه تنها در راه این مقاصد خرج نمی‌شود، بلکه با صرف هزینه‌های زیاد درست عکس منظور به عمل آمده، هرچه بررقم اعتبار دولت افزوده می‌گردد، انتظامات واقعی مختل‌تر، حقوق مردم ضایع‌تر، ظلم و تعدی بیشتر، سرقت و چپاول زیادتر، وضع بهداشت بدتر و روابط خارجی نامعین‌تر و راه‌ها و خطوط ارتباطی خراب‌تر می‌گردد. آن گوشه انبار میلیون‌ها قماش پوسیده، آن کارخانه دولتی میلیون‌ها ضرر کرده، آن دزد کلاش میلیون‌ها کلاه دولت را برداشته، آن مأمور بی‌شرف میلیون‌ها دزدیده، آن تاجر پست‌فطرت، میلیون‌ها دولت را محکوم نموده و آن معامله‌احمقانه میلیون‌ها برای فلان وزارتخانه تمام شده و جمع این میلیون‌ها که میلیاردها شده است، از کیسه وصله‌دار مردم و از پینه دست رعیت و از عرق پیشانی آهنگر و از بقچه مفلوک بیوه‌زنان پنبه‌ریس و سرپنجه نحیف دختران قالی‌باف، درآمده و به کیسه دزدان بی‌شرف رفته یا در منجلاب حماقت ریخته شده است.

صدای (بده بخورم) از چهار گوشه مملکت به عرش اعلا رسیده است، وزیر می‌گوید زندگی گران است، سرلشکر از گرانی فریاد می‌کند، تاجر از گرانی نگران است، مدیر کل آه و ناله گرانی را می‌کند و قاضی و وکیل و مستخدم و روزنامه‌نویس

فریادشان از گرانی به عیوق می‌رود.

گرانی

آخرای آقای وزیر، ماهی سی هزار ریال حقوق و پنجاه هزار ریال خرج ماشین و آبدارخانه، اگر دزد نبوده و دخل‌هائی نداشته باشی، آقای سرلشکر به شرح ایضاً، آقای مدیرکل، آقای قاضی، آقای تاجر، آقای مستخدم به یکباره آقای روزنامه‌نویسی که از چندین محل حقوق دولتی می‌گیری و بالأخره آقای که کارمولد ثروت نمی‌کنی و ذکر (بده بخورم) گرفته و از گرانی ناله می‌کنی. آخر لطفاً بفرمائید از کجا به شما بدهند که نوش جان فرمائید. آقا، آقا، سبب گرانی تو هستی، سرچشمه فقر و پریشانی و بدبختی این کشور شما هستید.

آخر یک بیل شکسته رعیت یزدی، یک دستگاه پوسیده قالی باف کرمانی، یک سندان قراضه آهنگر و یک مشت و درفش پاره دوز، چقدر می‌تواند خواربار و فرش و سایر ضروریات زندگی تولید نموده، به شما بدهد که زهرمار کرده و برفرق صاحبش شلاق بکوبید.

آخر این یک مشت اسکلت‌های تراخمی و مالاریایی، تریاکی چقدر می‌توانند جان بکنند که شما بتوانید با حاصل آن فخر جبار وزیری را برای مطالعه سینماها مهندس نیر نوری را برای مطالعه عرض و طول بلندگوها، خانم صفیه فیروز را برای مطالعه بلند و کوتاهی ریش آقای نمازی، آقای سرلشکر فیروز و دکتر هومن وووورا برای مطالعات شلی آب دریا و شوری نمک و سفیدی قند، شنای قورباغه، رقص شتر، ناز الاغ، به اروپا و امریکا و انگلستان و جابلسا و جابلقا روانه نمائید. آخر این گدا و گرسنه‌های مفلوک و بی‌صاحب تاکی می‌توانند با شکم گرسنه و بدن برهنه گوشه خیابان‌ها خوابیده، نتیجه کار و زحمت آن‌ها، ملیون ملیون به جیب دزدهای پست فطرت، در رقااص خانه‌های اروپا و امریکا صرف تجمل فواحش و زر و زیور آرتیست‌ها و معروفه‌ها شود؟

عجب‌تر از همه این است که در این دارالمجانین سوزان، توده مردم زحمت‌کشان و رنجبرانی که با خون دل و اشک چشم یک من برنج، یک مشت سبزی، چند دانه خیار، چند رأس گوسفند و و تهیه کرده‌اند، از قماش متری صد ریال و قند کیلویی شصت ریال و سیگار ده عدد چهار ریال دولت، چندان ناله

نمی‌کنند ولی مفتخوران جامعه و آن‌هایی که هیکلشان جز برای ساختن سد و چال کردن پای زراعت، به هیچ مصرف نمی‌خورد، از گرانی جیغ و فریاد کرده و شهرداری را که راجع به آن چه عرض کنم، وادار می‌کنند تا سبزی فروش و گله‌دار و رعیت را به چوب ببندد، بلکه سبزی و تره‌بار و گوشت و کره و ماست و پنیر آن‌ها هم به قیمت صلوات تمام شود، ای بر پدر این دولت صلوات.

محمد مسعود

[در حاشیه]: عیناً به اداره اطلاعات و آمار ارسال شود

رئیس اداره سیاسی [امضاء: ناخوانا]

- اداره سیاسی، پس از ملاحظه به اداره اطلاعات و آمار فرستاده شود. ۲۶/۲/۱۹

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

روزنامه اطلاعات

۱- روزنامه اطلاعات - شرحی زیر عنوان (سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی) نوشته و متذکر شده است، علاقه‌ای که ذات مبارک ملوکانه همواره به تأمین نیک‌بختی و رفاه مردم دارند، مخصوصاً کمال توجهی که به نجات بیماران، آسایش مستمندان و رفع آلام محنت‌زدگان دارند، موجب پیدایش و تشکیل سازمان خدمات شاهنشاهی اجتماعی گردید که شخصاً ریاست عالی آن را قبول فرموده و نیابت عالی آن را نیز والا حضرت اشرف، برعهده گرفته‌اند که خدمات فراموش نشدنی ایشان در امور نوعی و خیریه، اظهر من الشمس است.

از آن جایی که ما از نزدیک شاهد میزان تأثرات خاطر مبارک ملوکانه نسبت به مسکینان و تیره‌بختان بوده‌ایم و مکرر دیده‌ایم که چه اندازه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی از وضع پریشان این گونه مردم افسرده‌خاطرند و همچنین از لحاظ اعتماد و یقین کاملی که به فعالیت و پشتکار شخص والا حضرت اشرف و سایر اعضاء سازمان که همه با دل و جان اجرا و انجام منویات شاهانه را برعهده گرفته‌اند داریم، نهایت امیدواری را به این سازمان داشته و داریم و یقین داریم سازمان خدمات اجتماعی شاهنشاهی موفق خواهد شد که در آتیه نزدیکی خدمات بسیار ذیقیمت و گرانبهائی به مردم این کشور و بهبود زندگی اجتماعی و بهداشتی مردم ایران نماید.

ماکمال امیدواری را داریم که این سازمان موفق خواهد شد که بسیاری از آلام و دردها و مصائب اجتماعی بکاهد و از این پس بزرگترین ملجاء و بنگاه برای بیماران و تیره‌بختان و مسکینان خواهد شد.

فعلاً ما می‌خواستیم در این مقاله مزده شروع کارهای سازمان را به خوانندگان ارجمند خود بدهیم و قسمتی از برنامه وسیع آن را که به زودی در سراسر کشور آغاز خواهد شد، به اطلاع هم‌میهنان عزیز خود برسانیم.

این کار که فعلاً سازمان تصمیم به انجام آن گرفته است ساختمان و تأسیس پنجاه درمانگاه و سه بیمارستان معظم در کشور می‌باشد که در آینده خیلی نزدیکی شروع خواهد شد و با در نظر گرفتن لزوم توسعه مؤسسات بهداشتی و احتیاج مردم به دوا و طبیب یقین داریم، این سه بیمارستان و ۵۰ درمانگاه هرروزه عده کثیری از بیماران تیره‌بخت و مسکین را نجات خواهد داد.

اما نکته [ای] که مورد نظر در این مقاله است، جلب کمک و مساعدت عموم هم‌میهنان و مردم خیر و نیکوکار است. مردم این کشور از خرد و بزرگ و وضع و شریف، باید در این سازمان شرکت کنند، کمک نمایند تا این مؤسسه بزرگی که تحت توجهات خاص شاهنشاه برای نجات مستمندان و تیره‌بختان تشکیل گردیده، وسیله نجات و رستگاری شود و به این آلام و بدبختی‌های عمومی که همه پیوسته از آن نالان و ملولیم خاتمه دهند. ما یقین داریم عموم مردم شاهپرست ایران مخصوصاً کمال علاقه دارند که در سازمان خدمات اجتماعی شاهنشاهی، مانند سربازان فداکار برای انجام منویات شاهنشاه که آسایش و رفاه تیره‌بختان است مجاهدت نمایند و از بذل جان و مال هیچ صاحب فتوتی در این امر خیر دریغ نخواهد ورزید.

در هر حال اکنون، در این یک میدان عمل وسیعی است، برای کسانی که مایلند وجود آن‌ها منشاء خدمات و آثار نیکی گردد و میدان مسابقه وسیعی است، تحت نظر شاهنشاه برای نیکی و نیکوکاری، نیکوکاران این فرصت را مغتنم شمارید.

روزنامه کیهان

۲- روزنامه کیهان - شرحی زیر عنوان (تدین^۱ را ول کنید تا پشم بکارد و بره سبز شود) نوشته و متذکر شده است، نمی‌دانم چرا مردم تهران معتقدند که محاکمه

۱. تدین نماینده معروف دوره رضاشاهی که در روی کار آوردن رضاخان سردار سپه تلاش فراوانی در مجلس شورای ملی انجام داد و پس از شهریور ۱۳۲۰ مدتی وزیر خواربار بود.

تدین فورمالیته‌ای بیش نیست و او محکوم نخواهد شد. یکی می‌گوید به او وعده داده شده، دیگری می‌گوید محاکمه او برای این است که او را تبرئه کنند، یکی دیگر چیزی دیگر می‌گوید و اصلاً قاعده این است که مردم در این گونه موارد حرف زیاد بزنند و جعل خبر و حکایت بکنند.

اتفاقاً احتیاط کاری تدین در دفاع، هم بیشتر موجب می‌شود که تحرّص و توهم مردم زیادتر شود. تدین ناطق زبردستی است، اگر بهترین خطبای ایران نباشد، یکی از بهترین آن‌ها است، نطق خطیب وقتی گرم و آتشین می‌شود که عصبانی باشد، تدین اگر می‌خواست دامنه سخن را تا هرجا ممکن است بکشد، می‌توانست گفته‌های مفیدی از خود به یادگار بگذارد که شاید وقتی داروی دردی بشود.

تدین را برای دو چیز محاکمه می‌کنند، یکی دزدی و دیگری دخالت در انتخابات و اتفاقاً این دو چیزی است که فریاد مردم از دست آن بیش از آن روز بلند است و عجب آن که رئیس دادگاه کسی است که خودش رئیس انتخابات تهران بوده و عناصر معروف و با جاهتی از دست او به‌دربار شاهنشاهی ریخته و تقاضای انحلال انجمن او را کرده‌اند.

پس تدین مجال وسیعی برای دفاع از خود و حمله به حکام خویش دارد و احتیاط او در این باب، مردم را وادار می‌سازد که تصور کنند به او وعده تبرئه داده شده است.

باری؛ من شخصاً از این پرده بسیار خوشحالم. تدین چه محکوم بشود و چه تبرئه، همین که یک وزیری را می‌آورند و مثل یک جانی و دزد محاکمه می‌کنند، خود جای امیدواری و یا لااقل جای تشفی و مسرت و شادمانی است.

من نمی‌دانم این نقش چه تأثیری در روح تدین می‌کند و چقدر او به آبرومندی و بی‌آبرویی اهمیت می‌دهد. برای یک آدم آبرومند، خود همین که او را بگیرند و در ملاء عام به اتهام دزدی و خیانت به حقوق ملی محاکمه کنند، مجازات است. از پشت میز وزارت تا پشت میز محاکمه، مسافت زیادی است و این میز و آن میز فرق بسیاری با هم دارند. وقتی آدم به این رسوایی درآمد، دیگر محکومیت و تبرئه چندان با هم فرقی ندارند.

کدخدائی، مرد محترمی را گرفته بود که او را شلاق بزند. گفت او را بخوابانید،

آن مرد گفت هزار تومان می‌دهم مرا نخواستید، کدخدا به طمع این که بیشتر بگیرد او را دراز کرد و دستور زدن داد. آن مرد دیگر چیزی نگفت. کدخدا گفت حالا هزار تومان بده ترا نخواهم زد. گفت نمی‌دهم، کدخدا از هزار تومان کم کم پایین آمد تا به پنجاه تومان رسید، آن مرد باز نداد، کدخدا گفت: تو اول هزار تومان می‌دادی، حالا پنجاه تومان هم نمی‌دهی؟ گفت: وقتی می‌دادم که مرا دراز نکرده بودند، حالا که کردند، هرچه دلت می‌خواهد بزن.

یک وزیر را وقتی از پشت میز وزارت، به پشت میز دادگاه کشیدند و به قول خودش یک چندی هم او را با جانی‌ها، یک جا حبس کردند، مجازات خود را دیده است. به علاوه محکومیت در افکار عمومی بدتر از محکومیت در دادگاه است. شمر و یزید در هیچ دادگاهی محکوم نشده‌اند؛ ولی امروز به هر مسلمانی شمر و یزید بگویند، بدش می‌آید و هیچ کس هم حاضر نیست که بگوید من از نسل آنها هستم، اگر چه از صمیم^۱ نسل ایشان باشد.

تدین و امثال او در افکار عمومی محکوم هستند و حاکمی و محکومی صورت در نزد ملت هیچ قیمتی ندارد. به علاوه دادگاه‌های ما این قدرها طرف اعتماد ملت نیستند که برائت و محکومیت در آنها ملاک قضاوت عمومی باشد.

تدین را به جرم دزدی و دخالت در انتخابات محاکمه می‌کنند. اولی را اغلب و دومی را همه کرده‌اند، آن وزیر ایرانی که بگوید قانون این حق را به من نداده و نخواهم کرد، کیست؟

یک دهاتی را روی جرم خر...^۲ گرفتند و پیش خان بردند. خان گفت او را به قاضی ببرید، قاضی گفت چشمش را در بیاورید. دهاتی گفت چشم مرا در بیاورید برای این که من پشم می‌کارم، بره سبز می‌شود. گفتند بکن. گفت شرطش این است که کسی تخم بپاشد، که این کار را نکرده باشد. از قضا تمام مردم ده از خان و قاضی گرفته تا آحاد رعیت کرده بودند. دهاتی گفت: پس چرا تنها چشم مرا درمی‌آورید؟ من اگر جای تدین بودم، می‌گفتم مرا ول کنید تا پشم برای شما بکارم و بره سبز

۱. به معنی خالص. ر.ک. لغتنامه دهخدا، ج نهم، ص ۱۳۲۷۲.

۲. در متن اصلی به همین شکل نقطه چین است.

شود ولی تخم را آن دولت یا وزیری بپاشد که در انتخابات دخالت نکرده باشد. من الان که این سطور را می‌نویسم، تلگرافی از فسا دارم که به آقای حبیب‌الله آموزگار اظهار علاقه کرده‌اند، من از آموزگار طرفداری نمی‌کنم. او و سایر کاندیدهای آن جا برای من یکسانند، زیرا همه دوست من و مردم محترم خوبی هستند. ولی می‌گویم، حقوق مردم فسا، مال مردم فسا است. اگر آن‌ها می‌خواهند وکیلی انتخاب بکنند، چرا به مرکز می‌گویند ما که را می‌خواهیم. خودشان هم او را انتخاب کنند. آیا جز برای این است که به ایشان گفته‌اند، تأثیر قطعی رأی مرکز دارد و بس. از قراری که من اطلاع دارم، آقای نخست وزیر دستور صریح داده‌اند که مأمورین نباید در انتخابات فسا مداخله کنند، راجع به بوشهر نیز همانطور است، ولی اگر مأمورین بگذارند که مردم رأی خود را بدهند.

هیچ فارسی‌مطلعی نیست که نداند امروز هیچ کس به قدر احمد فرامرزی در بوشهر زمینه ندارد، ولی حالا ببینیم دولت می‌گذارد که احمد فرامرزی از صندوق دریابد. [۴]

می‌گویند مردم فسا و اصطهبانات با هم متفق شده‌اند که جز به کاندید [ای] محلی خود رأی ندهند، ولی امید ندارند که رأی ایشان در تعیین وکیلشان اثر داشته باشد.

این نجف‌آباد اصفهان است، نه در دوره چهاردهم رأی خود را داده، نه در این دوره خواهد داد. ابوالقاسم پاینده^۱ با آن لنگ‌های درازش، شب و روز دنبال آزادی انتخابات می‌گردد و اثری از آن نمی‌یابد. با این وضع بهتر نیست که به جای این که تدین را به پای میز محاکمه بکشند، او را به مزرعه‌هائی ببرند تا پشم بکارد و بره سبز شود.

در این جا لازم است یک مطلب را روشن‌تر از آنچه در ادعاینامه دادستان و پرونده تدین است، بیان کنیم و آن قضیه انتخابات بندرعباس و آقای دکتر مصباح‌زاده^۲ است.

۱. ابوالقاسم پاینده: مدیر مجله صبا.

۲. مصباح‌زاده صاحب امتیاز روزنامه کیهان قبل از انقلاب اسلامی.

حقیقت این است که دولت دستور صریح داده است که باید کس دیگری انتخاب شود و یک قنصل خارجی نیز مطابق گزارش فرماندار این دستور را داده و دستور و گزارش هردو در پرونده موجود است.

نه آقای دادستان دیوان کشور، نه رئیس دادگاه، نه سایر قضات و نه ایرانی دیگری هست که نداند در انتخابات تمام ایران دخالت شده و هر حوزه‌ای نیز پرونده مفصلی دارد - شکایت‌ها، تلگراف‌ها، ناله‌ها شده که اگر ما عدلیه درستی داشتیم، یکی از آن‌ها کافی بود که دستاویز قرار داده، دُم وزرا و مأمورین را بگیرد و به دادگاه بکشد، پس چرا نکردند و حالا چرا نمی‌کنند؟

ما نمی‌خواهیم از تدین دفاع کنیم، تدین چه محکوم بشود و چه تبرئه به عقیده ما کارهائی کرده است که یکی از آن‌ها برای محکومیت او کافی است و اگر هم محکمه او را تبرئه کند، ملت ایران او را محکوم می‌داند و اوراقی که در این مدت از دسته‌ها و احزاب و عناصر مختلف منتشر گشته، همه بر این امر گواه است، ولی می‌گوئیم انتخابات دوره چهاردهم، پرونده‌های صریح‌تر و روشن‌تری دارد و از همین آقای مبشری که نامش در دفاع تدین آمده، بپرسید که وقتی شما دادستان شیراز بودید چطور شد که شما را تغییر دادند.

به هر حال محاکمه امثال تدین برای امثال ما موجب تسلیت است. ولی نمی‌دانیم چرا برای امثال خود او مایه عبرت نمی‌شود.

روزنامه مهر ایران

۳- روزنامه مهر ایران، شرحی زیر عنوان (طلب ایران از انگلیس‌ها - نماینده خزانه داری انگلیس در تهران) نوشته و متذکر شده است، دیروز صبح یکی (یکی که می‌شود گفت بی اطلاع نیست) از ما استفسار می‌کرد که آیا بانک دولتی اتحاد جماهیر شوروی، حاضر شده است امانتی بانک ملی ایران را مسترد نماید یا نه؟ در ضمن این استفسار، اطلاع داد که شنیده است، دولت اتحاد جماهیر شوروی امتناع از رد امانت بانک ملی ایران ندارد و شاید هم در این باب ابلاغیه بدهد و شاید هم اظهار استعجاب کند^۱ از این که بانک دولتی اتحاد جماهیر شوروی گفته است:

قضیه باید از طریق مذاکرات دیپلماسی فیصله یابد. ما از اظهارات او ابراز مسرت کردیم ولیکن هنوز هیچ گونه اطلاع رسمی در این باب نرسیده است و در انتظار تأیید این خبر می‌باشیم.

چنانکه اطلاع داده بودیم، یک رقم از مطالبات ایران از متفقین، طلبی است که دولت ایران از دولت بریتانیای کبیر دارد و به طوری که اطلاع یافته‌ایم آقای «ایلیف» نماینده خزانه داری انگلستان، برای تصفیه این حساب به تهران آمده‌اند و با وزارت راه نیز مذاکراتی در جریان است. ما خیلی خوشوقت هستیم که دولت بریتانیای کبیر مقدم به تصفیه حساب خود شده است و این شیوه عالی دولت انگلیس است که همیشه توجه می‌نماید، حقیقت اقوال و امضاء و تعهدات خود را به شدت حفظ کند و نهایت مراقب است، این روش را محفوظ نگاه دارد، ولیکن با این همه انگلیس‌ها غالباً سعی دارند، [در] آنچه تعهد کرده‌اند صریح نباشند یا به عبارت روشن‌تر، مجالی برای تفسیر در روز مبادا باقی می‌گذارند. ما هنوز به خاطر داریم، موقعی که پیمان سه گانه در مجلس ۱۳ محل شور و مذاکره بود، بند دوم از فصل چهارم پیمان مذکور مورد مذاکرات حادّ و شدیدی در مجلس شورای ملی قرار گرفت. این بند مربوط به تأسیسات ابنیه‌ای است که ممکن بود، متفقین در ایران در جریان ایام جنگ، ایجاد کنند و در این قسمت گفته شده راجع به این ابنیه‌ها^۱ و اصلاحات بعداً قرارداد مخصوصی منعقد خواهد شد که به چه شرایطی واگذار به دولت شاهنشاهی می‌شود و دوره مذاکرات مجلس اکنون هست که نمایندگان اصرار داشتند، تصریح شود که بدون قید و شرط واگذار گردد و مرحوم فروغی رئیس دولت وقت مجلس را قانع کرد که ما وقتی دوست و متفق شدیم و همه چیز خود را در اختیار دوستان و متفقین خود گذاردیم، آن‌ها آن قدر تنگ چشم و خسیس نیستند که بعد از خاتمه جنگ بیایند و بگویند پول این تأسیسات را به ما بدهید. نمایندگان مجلس قانع شدند و با یک نظر عالی و همت بلند و جوانمردی کامل در متن پیمان تغییری ندادند. اینک که موقع تصفیه حساب رسیده است، ما می‌شنویم که این زمزمه در بین است که آقایان انگلیس‌ها، تأسیساتی در زمان جنگ

در قسمت‌هایی که توقف داشته‌اند، نموده‌اند و در باب ارزش آن‌ها گفتگو است. این زمزمه به هیچ وجه مورد انتظار ملت ایران نبود و بالعکس ملت ایران انتظار داشت که دولت بریتانیای کبیر، در این هنگام تلافی‌گذشت و نظر سخاوتمندانه ملت ایران را در ۳۲۰ [۱] هنگام تصویب پیمان سه‌گانه بنماید. ملت ایران در این جنگ، با همسایگان معظم خود شوروی و انگلستان مقصد مشترک پیدا کرد و بیش از حد توانائی خویش، مساعدت نمود و اکنون انتظار معامله متقابل دارد.

این معامله متقابل بر محور حقوق حقه او می‌چرخد، یعنی چیزی زیاده از حق خود نمی‌خواهد. دولت بریتانیای کبیر چنان که شیوه عالی اوست، این حق را شایسته است رعایت کند. این تأسیسات و ابنیه و اصلاحات چه بوده و چه می‌باشد، از جزئیات آن اطلاع نداریم، همین قدر متذکر می‌شویم، این تأسیسات در درجه اول و آخر برای رفع احتیاجات خودشان بوده است و به حساب طلب ایران مربوط نیست و اساساً ملت ایران، واجد آن قدر توانایی مادی نیست که این گونه هزینه‌ها به حساب و طلب حقه او گذارده شود و ملت ایران به حکم دوستی موجود فیما بین ملتین، انتظار دارد در این مورد حساب طلب او در امواج تفسیرات مستغرق نشود!

[حاشیه سند]: عیناً به اداره اطلاعات و آمار ارسال شود - رئیس اداره سیاسی

[امضاء: ناخوانا] ۲۶/۲/۳۰

- اداره سیاسی، پس از ملاحظه به اداره اطلاعات و آمار فرستاده شود. ۲۶/۲/۳۰

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

روزنامه کیهان

۱- روزنامه کیهان شرحی زیر عنوان (بگذارید حرف بزنند) نوشته و متذکر شده است: مثل این که مشروطه و قانون، برای ما زیادی است و ما باید با اصول کدخدایی دهات زندگی کنیم. برای این که من هیچ عملی به نام مشروطیت و آزادی و قانون در این مملکت نمی بینم که مورد اعتراض و انتقاد مردم نباشد.

سید محمد تدین، خطیب و مدّاح قرارداد ۱۹۱۹، اولین رئیس مجلس فرمایشی، وزیر فرهنگ ایران در هنگام اشغال متفقین، وزیر کشور انتخابات دوره چهاردهم، وزیر خوارباری که ملت گفت برای تو در تو کردن حساب‌ها، آن را منحل ساختند و بالاخره تدینی که جرّاید و مطبوعات تمام دسته‌ها و احزاب و فِرَق ایران، آنچه زاهد در خمیر نگفته، در وصف او گفته و بارها آرزوی محاکمه او را کرده‌اند، تدینی که مجلس کار خودش، تقصیرات او را وارد دانسته و او را به دادگاه محول داشته، امروز محاکمه می‌شود و باز ملت قر می‌زند.

در شهر تهران، معروف است که تدین و وکلای مدافع او در دادگاه آزادی نطق ندارند و تا خواستند، حرف بزنند رئیس زنگ می‌زند که (از موضوع خارج شدید). پس مردم از محاکمه تدین بدشان نمی‌آید و حتی بعضی‌ها اظهار نگرانی می‌کنند که مبادا این محاکمه فرمایشی باشد و بخواهند با این بهانه او را تبرئه کنند. ولی دلشان می‌خواهد تدین حرف بزند، یعنی مردم معتقدند که این کارها را که به او نسبت داده‌اند، او تنها نکرده، خیلی‌ها کرده‌اند و دلشان می‌خواهد تدین این را بگوید. مردم نمی‌خواهند تدین تبرئه شود، بلکه می‌خواهند او حرف بزند، شاید گریبان اشخاص دیگری نیز که جرم‌های منسوب به تدین، ایشان عادی است

به چنگ عدالت افتاد.

من نه در محاکمه تدین حاضر شده و نه جریان محاکمه او را خوانده بودم. ولی بعد از اعتراضی که از مردم راجع به جریان محاکمه او شنیدم که (نمی‌گذارند حرف بزند) یک نگاه سطحی به صورت محاکمه کردم و دیدم آقای رئیس دادگاه، هم هنگام اظهارات تدین و هم هنگام بیانات وکیل مدافع او زنگ زده که (از موضوع خارج شدید).

واقعاً جای تأسف است اگر متهم در دادگاه هم نتواند حرف خود را بزند و وکیل مدافع او تا آمد دقت قضات را ولو به دلایل خطایی^۱ باشد، برانگیزد، جلو او را بگیرند که از موضوع خارج شدی، پس حرف خود را کجا بزند؟
من شخصاً تدین را محکوم می‌دانم. به قول یکی از رفقای^۲، خود سید محمد تدین بودن، برای محکومیت کافی است. ولی برای بدی او، نباید اصول را زیر پا گذاشت. ما می‌خواهیم با این اصول زندگی کنیم. نسل ما و نسل ما و نسل‌های بعدتر، باید با این اصول زندگی کنند. ما می‌خواهیم با این اصول به دنیا ثابت کنیم که ما استقلال قضایی داریم. برای خاطر یک تدین که نباید اصول قضایی خود را سست کنیم و پناهگاه دادگستری را از دست متهم بگیریم.

من اول خیال می‌کردم که علت این که آقای رئیس به تدین می‌گوید از موضوع خارج نشوید، این است که اظهارات او را در مرحله تحقیقات بعد از خواندن ادعای نامی می‌داند، ولی بعد از آن که دیدم به وکیل مدافع او نیز، همین حرف را زده نزدیک است که مثل سایر مردم تهران از طرز این محاکمه عصبانی شوم.

آقای رئیس دادگاه، اول به متهم می‌گوید (هر توضیحی دارید بدهید) و بعد از آن که او خواست توضیح بدهد به مجرد شروع به مقدمه می‌گوید (از موضوع خارج شدید) و من نمی‌دانم تا گوینده از مقدمه وارد نتیجه نشود، شنونده از کجا می‌داند که از موضوع خارج شده است.

من که اهل عدلیه و اصطلاحات قضایی نیستم، ولی ارباب فن می‌گویند که هم آقای رئیس دادگاه و هم متهم، مرحله تحقیقات و دفاع را به هم مخلوط می‌کنند.

توضیح آن که مطابق اصول محاکمات جزایی پس از خواندن کیفرخواست یا ادعانامه دادستان، رئیس دادگاه از متهم سؤال می‌کند که شما به گناهان منسوب به خود اقرار دارید یا خیر؟ اگر اقرار داشت البته احتیاجی به تحقیقات زیادی نیست و اگر نداشت مطابق ماده ۳۸۱ اصول محاکمات جزایی، مانند یک بازپرس از وی سؤال می‌کند و آن وقت است که متهم حق ندارد از موضوع خارج شود و باید جواب او به اندازه سؤال باشد. مثلاً اگر رئیس دادگاه پرسید: دیشب چه خوردید او باید بگوید پلو یا نان و ماست و دیگر حق ندارد از طرز استخدام آشپز و تبدیل ننه رقیه به سکینه بیگم، سخن بگوید ولی بعد از آن که تحقیقات تمام شد و مرحله دفاع رسید، هیچ کس حق ندارد جلو زبان او را بگیرد.

آقای رئیس دادگاه سؤالی از آقای تدین می‌کند و بعد می‌گوید هر توضیحی دارید بدهید، پس وقتی به او اجازه توضیح می‌دهید^۱ چرا با پوزه بند (از موضوع خارج نشوید) دهان او را می‌بندد؟

اگر تدین در مرحله تحقیقات است، پس (هر توضیحی دارید بدهید) یعنی چه و اگر در مرحله دفاع و توضیح است، پس چرا جلو او را می‌گیرند؟ الحمدلله که ما اهل این اصطلاحات نیستیم، ولی آن‌ها که اهل این فن هستند، می‌گویند آقای رئیس دادگاه وقت خواندن پرونده را نداشته و چون احاطه کامل به محتویات آن ندارد، نمی‌تواند روی مطالب آن، از متهم سؤال کند و ناچار است که به او اجازه توضیح بدهد و تا متهم می‌آید در توضیح خود پا روی دم اشخاص بگذارد سنگ (از موضوع خارج شدید) را توی دهن او می‌اندازد. تقصیری هم ندارد، دم‌های دراز توی این شهر زیاد است که تا آدم خواست پا بگذارد، روی یکی از آن‌ها قرار می‌گیرد.

ولی ما از آقای رئیس دادگاه انتظار داریم که قانون اصول حق و عدالت را بیش از آدم‌های دم‌دار ببیند و بگذارند متهم و وکلای مدافع او حرف خود را بزنند، زیرا آزادی نطق و بیان در همه جا لازم است و در دادگاه لازم‌تر.

ما متأسفیم که آقای هیئت دادستان که این ادعانامه را به طرفداری حق و عدالت

و درستی تنظیم کرده‌اند، باز نکته اساسی را فراموش فرموده و به متهم حمله کردند که از موضوع خارج می‌شود یا مغالزه می‌کند. متهم مثل یک سرباز اسلحه شکسته گت بسته‌ای جلو شما ایستاده است، بگذارید حرف خود را بزنند، هرچه دلش می‌خواهد بگوید، اگر دیدید حرف او خارج از موضوع و پرت و نامربوط می‌باشد، در هنگام حکم، بدان ترتیب اثر ندهید و الا با این ترتیب که جلو نطق او را بگیرید، ولو به حق او را محکوم کنید در نظر عامه او را مظلوم و دادگاه را ظالم جلوه خواهید داد.

آن کس که به گوینده می‌گوید از موضوع خارج شدید، تا حرف او تمام نشده، از کجا می‌داند که از موضوع خارج شده است؟

هرکس یک منطق مقدماتی خوانده باشد، می‌داند که نتیجه تابع صغری و کبری است. تا نتیجه سخن معلوم نشود، غیر از خود گوینده هیچ کس نمی‌فهمد که صغری و کبری مربوط به موضوع است یا نه و بنابراین در مقدمه جلو سخن متهمی را گرفتن سلب آزادی نطق و دفاع از او است و قضات عالی مقام دیوان کشور، خیلی بهتر از ما می‌دانند که این برخلاف فلسفه پیدایش دستگاه قضایی است.

متهم می‌گوید فلان وکیل برای عروسی دختر خود از من قند و چای می‌خواست، آقای رئیس دادگاه می‌گوید (خارج از موضوع است). شما از کجا می‌دانید که خارج از موضوع است؟ شاید او می‌خواهد بگوید (چون من به او ندادم رفت و این پرونده را برضد من درست کرد) با این نتیجه بفرمائید که چگونه مقدمه خارج از موضوع است؟

تدین و وکلای مدافع او نه تنها حق دارند برای دفاع از خود راجع به گذشته سخن بگویند، بلکه راجع به حال و آینده نیز حق دارند، زیرا تنها هم متهم و وکلای مدافع او این است که رقت و عاطفه و احساسات قاضی را برانگیزند و او را تحت تأثیر و تأثر قرار دهند، بلکه از او حکم برائت گرفتند.

پس ممکن است متهمی بگوید من این کارها را جرم نمی‌دانستم، برای این که جاری و ساری بود و حالا هم هست. من آن اعتراضی را که شما به انتخابات بلوچستان دارید به خود تهران دارم و حاضرم شهودی از برجسته‌ترین رجال ایران از قبیل دکتر مصدق و سید محمد صادق طباطبائی و دکتر متین دفتری را در همین

دادگاه حاضر کنم.

من اگر جای تدین بودم، چون احتمال می‌دادم که این حرف در قضات اثر کند و ایشان را تحت تأثیر رقت یا خجالت و حیا قرار دهد و حکم به برائت یا تخفیف مجازات من بدهند، ولو هم صحیح نبود، حتماً می‌زدم و دادگاه حق نداشت از من جلوگیری کند.

مطابق اصول کلی و سوابق تاریخی، وکیل مدافع در بیان خود آزادی کامل دارد و یکی از مصونیت‌های مهم، مصونیت وکلای مدافع است که می‌توانند در هنگام دفاع به هر شخص و مقامی حمله و یا او را متهم کنند و کسی حق تعرض به ایشان ندارد و معلوم است که این مصونیت را برای خاطر متهم به ایشان داده‌اند. پس وقتی وکیل متهم آزادی و مصونیت دارد، خود متهم باید بیشتر داشته باشد.

ولی بفرض این که ما ملانقطی باشیم و معنی را در نظر نگیریم، در جلسه دیروز رعایت نقطه یعنی آزادی نطق وکیل هم نشده و کار به جایی رسیده که آقای نهاوندی گفته: حالا که می‌فرمائید نگو، من هم نمی‌گویم، یا حرف نمی‌زنم.

آقایان قضات عالی مقام دیوان کشور، بهتر می‌دانند که اصلاً در دنیا آزادی نطق و فکر و عقیده از تریبون وکلای مدافع پیدا شده، یعنی حتی آن روزی که نطق و سخن محدود بود، متهم و وکلای مدافع او در نطق و بیان خود آزادی کامل داشتند و وکلای فرانسه از تریبون دادگاه استفاده کرده از پشت آن آزادی گفتار و اظهار را به دنیا بخشیدند.

پس ما از هیئت عالی دادگاه استدعا می‌کنیم که آخرین پناهگاه را از دست متهم نگیرند و مجال سخن را برای او باز بگذارند و به خاطر بیاورند که آن جا، جایی است که باید تا ابد آخرین پناهگاه ملت ایران باشد.

به علاوه آقایان نباید فراموش بفرمایند که غیر از خود ایشان و متهم و وکلای مدافع او تماشاچیانی نشسته‌اند که روشنفکرترین ملت ایران هستند و اصلاً فلسفه محاکمه علنی این است که هیچ دادگاهی نتواند متهم را در فشار بگذارد.

این‌ها را برای دفاع از تدین نمی‌نویسم، برای این که مطابق عقیده علمای حقوق و قضات، او در هنگام دفاع به جرم خود اقرار کرده و جای تبرئه برای خود باقی نگذاشته و از آن گذشته، بعد از آن که دست قضا و قدر، وزیری را که نزد ملت

محکوم است به پشت میز محکمه کشید، نباید برای تبرئه او سعی کرد.

روزنامه داد

۲- روزنامه داد شرحی زیر عنوان (آقای ایلیف مستشار اقتصادی انگلیس، قطعاً روزهای پرحادثه پاییز ۱۳۲۱ تهران را فراموش نکرده‌اند. در این صورت انتظار می‌رود در مذاکرات خود با دولت، راجع به تصفیه طلب ایران از انگلستان، در خصوص حساب کرایه راه‌آهن دقت بیشتری به‌کار برند) نوشته و متذکر شده است چند روز است آقای (ایلیف) کارشناس اقتصادی دولت انگلستان وارد تهران شده، به سمت نمایندگی آن دولت با آقای فروهر وزیر راه، در خصوص مطالبات ایران از انگلستان، راجع به حمل و نقل کالاهای زمان جنگ به وسیله راه‌آهن، مشغول مذاکره می‌باشند. آقای (ایلیف) از کارشناس‌های سابقه‌دار انگلستان در مسائل اقتصادی ایران می‌باشند، زیرا نام ایشان در مسائل روزکابینه اول آقای قوام، یعنی در سال ۱۳۲۱ هنگامی که مذاکرات اقتصادی برای دادن اسکناس به متفقین و تنظیم روابط اقتصادی ما با انگلستان در جریان بود، در ستون‌های روزنامه «داد»، زیاد برده شده است. اگر فراموش نکرده باشند، ما آن روز که ایران در آتش قحطی و تنگنای خواربار می‌سوخت و نان تهران روز به روز تأمین می‌گردید با تثبیت نرخ لیره در یکصد و سی ریال، در قبول تقاضای متفقین دایر به دادن اسکناس به آن‌ها، آن هم بدون حد و حصر جداً مخالفت می‌ورزیدیم، این جریان را بر علیه مصالح ملت ایران دانسته، این روزها را پیش‌بینی می‌کردیم که گرانی زندگی دیگر یک سوغات^۱ پرمراتی از زمان جنگ برای ما خواهد شد که برای...^۲ اقتصادی ایران را متزلزل ساخته و امروز هم با کمال تعجب می‌شنویم که آقای ایلیف از ساختمان‌ها و هزینه‌های متفقین در ایران سخن به میان آورده و می‌خواهند در برابر حساب طلب ایران بابت کرایه راه‌آهن، این گونه هزینه‌ها را به‌رخ بکشند.

ما هنوز نمی‌دانیم آقای فروهر چه نتیجه‌ای از مذاکرات خود با آقای ایلیف گرفته‌اند، بلکه می‌شنویم که جریان مذاکرات به نتیجه مثبتی رسیده، پریروز آقای

وزیر راه، گزارش کار خود را به آقای نخست وزیر داده‌اند و چون آقای فروهر به عنوان نماینده دولت، به همراه اعلیحضرت به آذربایجان می‌رود، مقرر گردید: آقای میکده معاون وزارت راه، جریان مذاکرات را دنبال کند.

ما آقای فروهر را می‌شناسیم و می‌دانیم که ایشان علاوه بر این که واجد اطلاعات قضایی هستند، دارای صراحت لهجه نیز می‌باشند، بنابراین انتظار داریم، نتیجه مثبتی که در مذاکرات به دست آورده‌اند، مبنی بر دو اساس ذیل باشد: اولاً هرگونه هزینه‌ای از ساختمان‌های دوره جنگ را نباید بپذیرند، زیرا دولت ایران نه تعهدی برای قبول آن دارد و نه قانوناً ملزم به پرداخت قیمت آن می‌باشد. ثانیاً باید اساس حساب (کرایه) را بر قیمت زمان حمل و نقل قرار داده. مخصوصاً توجه نمایند که تعرفه حمل و نقل از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان جنگ به چه قیمت و اساس نهاده شده است. زیرا آن چه که ما اطلاع داریم یکی از اختلاف نظرهای اساسی دولت ما با متفقین، تعیین نرخ حمل و نقل بود. به همین جهت تا به حال هم آن چه در این خصوص پرداخت گردیده، به طور علی الحساب منظور شده است.

ملت ایران همه چیز خود را برای این (راه آهن) گذاشت. از گلوی بیوه‌زن‌ها و پیرمردهای ایران زد و مالیات قند و شکر پرداخت، تا راه آهن را ساخت و از همه مضحک‌تر، این که با آن که شش سال است، برنامه ساختمان راه آهن ایران تمام شده و مدت اخذ این مالیات هم گذشته، هنوز هم که هنوز است به حکم (عادت) دولت دارد این (مالیات) غیرقانونی را می‌گیرد و مزدم بیچاره هم می‌دهند. با وجود این که حمل و نقل متفقین فشار زیادی هم به راه آهن ما وارد آورده، آیا انصاف است که هم نرخ آن را برخلاف عدالت و نصفت به حساب آورند و هم احتیاجات متفقین از روزهای جنگ، از کرایه راه آهن ما منظور گردد؟

ما مخصوصاً نظر آقای ایلیف را به روزهای تیره و تار دوره جنگ و وضع بسیار بد مردم در سال ۱۳۲۱ که خود در تهران بودند، جلب نموده انتظار داریم، در مذاکرات خود فقط صرفه دولت انگلستان را در نظر نگیرند، بلکه عدالت و انصاف و حق یک ملت ضعیف را هم فراموش ننمایند.

[در حاشیه سند]: عیناً به اداره اطلاعات و آمار فرستاده شد.

[امضاء ناخوانا] ۲۶/۳/۳

- اداره سیاسی، پس از ملاحظه به اداره اطلاعات و آمار فرستاده شود. ۲۶/۳/۱

تبرستان
www.abarestan.info

گزارش‌های روزانه

خلاصه گزارش شهربانی مازندران

شب بیست و دوم (۲۲) ماه جاری، در سالن هنرستان، از طرف کارگران کارخانه شاهی^۱ به وسیله یک عده از کارگران، نمایش به زبان ترکی (آرشین مالالان) می دادند و در صورتی که مدت مدیدی است در ایران، کلمه (اف) به کلی ملغی [شده است] و نمایش دهندگان نیز تماماً ایرانی (مهاجر) بودند، موقعی که همدیگر را صدا می کردند، (علی اف) یا (سلطان اف) و غیره خطاب می نمودند. به علاوه کلیه نمایش دهندگان در بدو شروع نمایش، دسته جمعی تصنیف به زبان ترکی خوانده و مطالب آن راجع به اعلیحضرت همایونی شاهنشاه سابق بود که کلمه ترک و فارس را اعلیحضرت همایونی انتشار داده و کلیه ترک زبان هائی که از روسیه به ایران آمده بودند، اعلیحضرت همایونی در نظر داشتند آن ها را نابود نموده به شهرستان (سولدوز) و به جزیره قشم تبعید نمایند. اما ورود نیروی شوروی اقدامات معظم له را عقیم گذاشت.

در خاتمه نمایش، یک دختر بچه تصنیفی به زبان ترکی خوانده که ترجمه یک بند آن به قرار زیر است:

ماها را می خواستند به (سولدوز) تبعید نمایند که رفقا وارد شدند و ضمانت ما را کردند. (مقصود از رفقا نیروی شوروی است).

سپس (زینال) نام کارگر، که یکی از نمایش دهندگان بوده، یک صفحه کاغذ در دست داشت که تصنیفی به زبان ترکی در آن نوشته شده و آن را قرائت نمود و مطالب آن تمجید از نیروی شوروی و فتوحات آن ها و تنقید و فحاشی نسبت به (هیتلر) و ارتش آلمان و بند آخر تصنیف مزبور خطاب به کلیه کارگران که حضور داشتند بود و ترجمه بند آخر آن به قرار معروض زیر است:

(به احترام فتوحات نیروی شوروی و پیشوای آن، قیام نموده هورا بکشید) و کلیه کارگراها بلند شده با کف زدن‌های ممتد هورا کشیدند.

به طوری که اطلاع حاصل شده، بین تمام کارگران کارخانه شاهی، یک نفر باسواد موجود نیست که شاعری نموده و تصنیف تهیه کند و بنابراین چنین مفهوم می‌شود که تصنیف‌های مزبور، از خارج به آن‌ها می‌رسد و دست بیگانگان در بین است، زیرا کارگران مزبور کلمات (اف) و غیره ادا کرده و از نیروی شوروی تمجید نموده و چند نفر از آن‌ها مخفیانه و یک نفر معروف به (پهلوان) علناً نشان شوروی را به سینه خود نصب نموده‌اند.

***

۲۰ - فروردین ۱۳۲۴

گزارش

کمیته مرکزی حزب توده، برای ادامه مبارزات و توسعه فعالیت خود، تصمیم گرفته است، گارد حزبی تشکیل دهد. اشخاصی که برای دخول در گارد حزبی داوطلب می‌شوند، باید دارای شرایط مخصوص باشند. اولاً، لااقل یک سال و نیم در حزب سابقه داشته، ثانیاً فعالیت‌هایی بروز داده باشند. ثالثاً باسواد و ناطق [بوده] و به حزب توده و مرام آن ایمان راسخ داشته باشند.

اشخاصی که واجد شرایط باشند، حزب توده آن‌ها را با حقوق مکفی که از سیصد تومان کمتر نیست، استخدام کرده به ولایات و دهات خواهد فرستاد و یا در مرکز به کارهای مهم خواهد گماشت. مخصوصاً چون انتخابات دوره [پانزدهم] ۱۵ نزدیک است از این راه نیز استفاده خواهند کرد.

[دستور ذیل گزارش]: مراقبت لازمه کرده نتیجه اقدامات حزب را گزارش دهید.

آقای انصاری ۲۴/۱/۲۲

[حاشیه]: مراتب به وزارت کشور گزارش شده است.

***

۲۱- فروردین ۱۳۲۴

گزارش

به طوری که (مینویی) متصدی دبیرخانه حزب توده و (رضایی) محاسب صندوق آن اظهار می دارند، صندوق حزب نامبرده، کاملاً خالی است و دیگر عایدات آن کفاف مخارجش را نمی کند.

اخیراً دولت شوروی، مقداری تخته به قیمت ارزان به حزب توده فروخته، لیکن منافع آن هم تمام شده است. فعلاً کاغذ روزنامه (رهبر) و (ظفر) را خورده خورده^۱ از بازار می خرند.

دیروز بنا به دستور کمیته مرکزی، (علیزاده) می خواست به مازندران مسافرت نماید ولی پول موجود نبود و با این که عجله زیاد داشت، با این حال به واسطه فراهم نشدن پول، به امروز موکول گردید.
[دستور ذیل سند]:

شهربانی تحقیقات کاملی کرده گزارش شود.

آقای انصاری ۲۴/۱۲۲

***

۲۲- فروردین ۱۳۲۴

گزارش

مطلعین و مسافرین مازندرانی اظهار می دارند که دولت شوروی به نام (شکار خوک) مقداری تفنگ به رعایای جنگل های شمال تقسیم و به نمایندگان خود هم دستور داده اند، آنچه خوک وحشی صید می کنند و تحویل می دهند از قرار دانه ای یکصد ریال وجه بپردازند و با این ترتیب جمعاً در حدود روزی هزار تا هزار و پانصد دانه خوک شکار می شود.

ضمناً از تفنگ‌های تقسیم شده، برای تهدید مالکین و سرقت اموال مردم استفاده می‌شود و به نام زارع و کارگر رسماً از سرکشی و دزدی آن اشخاص هم از طرف مأمورین شوروی حمایت می‌شود.

[در حاشیه سند]: جریان از استانداری‌ها و فرمانداری‌های مربوطه سؤال و اقدامی که کرده‌اند پرسش گردد.

***

۲۷ - فروردین ۱۳۲۴

گزارش

مهندس (آدیش نیا) مهندس وزارت پیشه و هنر، روز ۲۵ ماه جاری شرحی راجع به موفقیت حزب توده بیان و اظهار می‌داشت، تشکیلات خصوصی و محرمانه [ای] که در داخل حزب توده به نام (کمونیستها) تشکیل شده، از هر جهت قابل اطمینان می‌باشد، مثلاً رهبری این جمعیت با دکتر بهرامی است و دکتر بهرامی از کمونیست‌های دو آتش ایران می‌باشد - مشارالیه در برلن روزنامه می‌نوشت و به وسایل مختلفه به ایران می‌فرستاد - مشارالیه امروز هم در حزب توده رل مهمی را عهده‌دار بوده و انقلاب و تظاهرات حزب عموماً با نظر و تحت کنترل او انجام می‌گیرد و در آتیه نزدیک تشکیلات محرمانه را به فعالیت‌های مؤثر وادار خواهد نمود.

[در حاشیه سند]: محرمانه به وزیر پیشه و هنر، شهربانی مشخصات را کامل کرده اطلاع بدهد.

***

۲۷ - فروردین ۱۳۲۴

گزارش

اخیراً از طرف دولت شوروی یک عده مأمور رسمی و غیررسمی، برای بازرسی

به گاراژها معین شده و اتوبوس و کامیون‌ها را از نظر لاستیک‌های متفکین معاینه و بازرسی می‌نمایند. معلوم است که اغلب ماشین‌ها دارای لاستیک‌های متفکین بوده و مأمورین مربوطه در موقع بازرسی، شوfer و صاحب ماشین‌ها را تحت فشار قرار داده و تهدید می‌نمایند که لاستیک‌ها را تحویل بدهند و در نتیجه فشار از آن‌ها اخاذی نموده و از هر صاحب ماشین هزار الی دو هزار تومان پول دریافت می‌دارند و اگر کسی هم واقعاً لاستیک متفکین را ندارد، از ترس فشار و بازداشت با دادن وجه خود را از دست آن‌ها خلاص می‌نماید.

[در حاشیه سند]: شهربانی در این موضوع کاملاً رسیدگی و گزارش رسمی بدهد.
[امضاء ناخوانا]

***

۲۸ - فروردین ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۶ ماه جاری با ترن قزوین، عده‌ای از سربازان و افسران شوروی وارد ایستگاه تهران شده و به طرف سمنان حرکت کردند. در ایستگاه بین کارمندان اظهار می‌شد که اخیراً قوای زیادی از شوروی‌ها از جلفا و آستارا وارد شده و به طرف زنجان و قزوین آمده‌اند و اسلحه و مهمات زیادی هم همراه دارند. و نیز مسافران خط چالوس می‌گفتند، از بندر نوشهر هم عده‌ای وارد شده و پست‌های بین راه مخصوص تا پل زغال را هم اضافه نموده‌اند.

[در حاشیه سند]: از زنجان واقع جریان استعلام شود.

***

۳۰ - فروردین ۱۳۲۴

گزارش

در تجارتخانه (حسن چایچی) واقع در سرای فردوسی، عده‌ای از بازرگانان

تهران اظهار می نمودند که عده‌ای از اعراب کشور عراق به ایران آمده مقداری کالا خریداری و بدون پرداخت عوارض گمرکی از مرز خارج کرده‌اند.
[در حاشیه سند]: به استناداری ششم نوشته شود. ۲۴/۱/۳۱

***

۱- اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۸ فروردین ماه، عده زیادی از کارگران و عملجات کوره‌های آجرپزی جنوب شهر، به علت کمی دستمزد و تخلف صاحبان کوره از پرداخت مزد مقرر آن‌ها، به تحریک چند نفر از سردسته‌های خود اعتصاب نموده‌اند و در نتیجه زد و خوردی رخ داده که دخالت عده‌ای از صاحبان کوره‌ها را ایجاب و آنان نیز با کمک مأمورین دولتی تا اندازه‌ای از منازعه جلوگیری و چند نفر از محرکین نیز دستگیر شده‌اند. رؤسای کارخانجات مذکور از چندی قبل اتحادیه‌ای به نام (اتحادیه صنف فخار) در خیابان لاله‌زار تأسیس و هر هفته یک مرتبه روزهای سه شنبه در آن محل گردآمده و در اطراف حفظ منافع خود تصمیماتی اتخاذ می‌نمایند.
[در حاشیه سند]: مسببین زد و خورد و جریان... و اقداماتی که شده از شهربانی خواسته شود که گزارش رسمی بدهند.

***

۶- اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

روز ۴ ماه جاری، قریب پنجاه نفر از کارگران چاپخانه‌های تهران، به حزب توده رفته و تقاضای عضویت نموده و (حسین جهانی) مسئول اتحادیه مرکزی آن‌ها را تشویق به قبول عضویت می‌نمود. ضمناً مقرر شد (اصلان) نام عضو حزب توده به اتفاق چند نفر دیگر به جلسه کارگران چاپخانه‌ها که در چاپخانه کیهان تشکیل

خواهد شد رفته و جلسه آن را به هم بزنند و آن‌ها را به حزب توده دعوت نمایند.
[در حاشیه سند]: آقای انصاری دنباله اقدامات اصلان را شهربانی اطلاع بدهد.

[۲۴]/۲/۹

***

۱۲- اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

به قرار اطلاع واصله، بنا به دستور کمیته مرکزی حزب کمونیست در روسیه، مقرر شده است در تهران یک مدرسه عالی سیاسی سیار برای تربیت مبارزین سیاسی و ناطقین حزب از کمونیست‌های معروف و با سابقه و زبردست تشکیل گردد. در این مدرسه چند تن از سیاسیون که در مسکو تحصیل کرده‌اند، تدریس خواهند نمود و تحصیل‌کردگان مسکو همان کسانی هستند که اکنون هیئت مدیره حزب توده از آن‌ها تشکیل شده مانند، آرتاشز^۱ اوانسیان، محمدعلی شریفی، شبرنگ عضو ایران تور و چندتن دیگر. این مدرسه شب‌ها در خانه‌های رؤسای حزب توده دایر خواهد شد و مدیریت آن با اردشیر اوانسیان و منشی دفتر آن اعزازی نام مدیر مطبوعه می‌باشد.

***

۱۴- اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

مسافرینی که به وسیله ترن از تبریز و میانج^۲ آمده‌اند، در ایستگاه راه‌آهن اظهار می‌داشتند، اخیراً قریب شش هزار نفر از مهاجرین روس که عبارت از زن و بچه

۱. اردشیر. در تمامی متن اصلی آرتاشز یا آرداشس نوشته شده است.

۲. میانه.

می‌باشند، به تبریز وارد و فرمانده ارتش شوروی برای آن‌ها مشغول خالی کردن منازل اشخاص می‌باشد و در نتیجه این پیش‌آمد، نرخ خواربار و غیره نیز ترقی نموده است.

[دستور در حاشیه سند]: از استانداری سؤال شود - شهربانی تحقیقات را تکمیل کند.

***

تبرستان
www.tabarestan.info

۱۶ - اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

اطلاع حاصل شده است [که] روز ۱۱ ماه جاری، در کوچه‌های صابون‌پزخانه، یک نفر تابلو سفیدی که در روی آن با خط درشت نوشته بود (ده سال بی‌حجابی کشیدید و حالا از روی قرآن رفتار نمائید) حمل و در حال گردش بوده است. [دستور در حاشیه سند]: شهربانی تحقیقات را تکمیل و گزارش دهد.

***

۱۷ - اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

روز ۱۵ ماه جاری در اتحادیه‌های حزب توده اظهار می‌نمودند که بر اثر تحریکات عده‌ای از عمال (سیدضیاءالدین) در رودسر، عده‌ای از کشاورزان را رئیس دادگاه لاهیجان، به جرم ورود در اتحادیه کارگران، به اتهام تولید حریق، بدون تحقیقات زندانی نموده و عده‌ای از کسان محبوسین در تلگرافخانه رودسر متحصن شده و تقاضای استخلاص آن‌ها را دارند.

[دستور در حاشیه سند]: از استانداری استعلام شود.

***

۱۸- اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

در جلسهٔ اخیر کمیته مرکزی حزب توده، تصمیم گرفته شده است که فعالیت‌های حزب توده در تمام نقاط کشور توسعه داده شود و مخصوصاً در تهران برای جلب کارگران کوشش زیادی به عمل آید و برای اجرای این منظور چند نفر از کارمندان فعال حزب مأموریت یافته‌اند که در محل‌های کارگری مانند، اکبرآباد و طرشت و خیابان انتهای گمرک بین کارگران تبلیغات نمایند (اردشیر آوانسیان) نماینده فراکسیون توده، از طرف کمیته مرکزی مأموریت دارد که روز پنجشنبه در کلوپ اکبرآباد به زبان ترکی سخنرانی نماید و از حالا به کارگران اطلاع می‌دهند که روز پنجشنبه در اکبرآباد حاضر شوند.

***

۲۶- اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

طبق اطلاع حاصله چند روز پیش عده‌ای از بانوان پرستار بیمارستان سیصدتختخوابی که برای اضافه حقوق به وزارت بهداشتی مراجعه [کرده] و نتیجه نگرفته‌اند، به وسیله شخصی به حزب توده راهنمایی و بیست و پنج نفر از آن‌ها اسم‌نویسی کرده و در تظاهرات روز جمعه گذشته نیز شرکت داشته‌اند.

***

۲۶- اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

مسافری زنجان و قزوین که با ترن آمده‌اند، در ایستگاه تهران اظهار می‌داشتند که قوای شوروی با اسلحه و مهمات مرتباً به زنجان و قزوین وارد می‌شوند. مخصوصاً

در قزوین نیروی شوروی به اندازه‌ای زیاد است که جمعیت شهر بین آن‌ها مستهلک شده است و عده زیادی هم زن و بچه، همراه آن‌ها، به قزوین آمده‌اند. [دستور در حاشیه سند]: از این دو فرمانداری محرمانه سؤال شود.

***

۳۱- اردیبهشت ۱۳۲۴

گزارش

طبق اطلاع واصله چند روز است، ارتش سرخ در فاصله سی چهل کیلومتری تهران، مشغول مانور و سنگربندی بوده و مخصوصاً این عملیات در تپه‌های هزار دره تا رودهن و در کردان راه قزوین و کرج بیشتر دیده شده و قریب سه روز است مشغول سیم‌کشی تلفن و تلگراف از خط ورامین، حضرت عبدالعظیم، خیابان برق، میدان سپه تا مرکز سفارت شوروی و خیابان فردوسی تا دفتر حزب همراهان می‌باشند.

[دستور در حاشیه سند]: تحقیقات را کامل کرده رسماً گزارش دهید.

***

۳۱- اردیبهشت

گزارش

در حزب توده اظهار می‌کردند که روز جمعه آینده (دکتر کشاورز) به اتفاق عده‌ای از روشنفکران به ورامین خواهند رفت تا در آن جا کنفرانس داده و وظیفه کنونی حزب توده را به اعضای حزب در آن جا گوشزد کرده و آن‌ها را به وظیفه خود آشنا نمایند. ضمناً می‌گفتند به طور خصوصی به حزب توده ورامین دستور خواهند داد که همیشه مواظب مرکز بوده و به محض این که مختصر اتفاقی [رخ] دهد، خود را برای مبارزه حاضر نمایند.

***

۱۹ - خرداد ۱۳۲۴

خلاصه گزارش اداره سرکلانتری

ساعت ۱۹ روز گذشته (تقی موسوی) عضو هیئت تحریریه روزنامه میهن پرستان عده‌ای از افراد حزب توده را در میدان تجریش دور خود جمع و بدون کسب اجازه شروع به سخنرانی بر علیه جناب آقای نخست‌وزیر نموده، لذا مأمورین کلانتری بخش ۱۱ در صدد جلوگیری برآمده. (تقی) مذکور و (اسدالله شهبواری) مدیر داخلی روزنامه نبرد و (عباس میثاق) کارمند بانک رهنی و (نعمت‌الله ناظری) کارمند بنگاه راه‌آهن در مقابل مأمورین مقاومت نموده، بنابراین نامبردگان به کلانتری بخش ۱۱ جلب [شده] سپس (جمال کاظمی، خلیل مجد، حیدر مهاجر، غلامرضا درویش و مهندس راستکار) به حمایت چهار نفر مذکور به کلانتری مراجعه و از آن‌ها طرفداری نموده‌اند که ۹ نفر نامبرده تحت نظر و قضیه زیر پیگرد می‌باشد. [دستور حاشیه سند]: راجع به کارمندان به قسمت‌های مربوطه بنویسند.

***

۲۰ - خرداد ۱۳۲۴

گزارش

در کارخانه نخ‌ریسی و پارچه‌بافی تهران به اسم این که کارخانه فعلاً روزی هفتاد بقچه نخ بیشتر بیرون نمی‌دهد و ضرر می‌کند، قصد داشتند چند تن پنبه که در کارخانه موجود بوده به مصرف فروش برسانند ولی عده‌ای از کارگران که منتسب به حزب توده بودند اجتماع نموده، از فروش پنبه جلوگیری کردند. در این ضمن (علیزاده) کارمند حزب توده به آن جا آمده، پس از مذاکره اظهار داشت باید شرکت ملزم شود که کارگران را از کارخانه خارج نمایند و قضیه را تصفیه نمودند. [دستور در حاشیه نامه]: دنباله جریان از شهربانی سؤال شود. محرمانه شهربانی کل کشور.

عطف به گزارش محرمانه روزانه مورخ ۲۴/۳/۲۰ راجع
 به اظهارات علیزاده کارمند توده، قدغن فرمائید دنباله
 جریان امر را اطلاع فرمایند.
 [امضاء: ناخوانا]

***

۲۰- خرداد ۱۳۲۴

گزارش

از طرف شورای مرکزی حزب توده، تصمیم گرفته شده است که عده‌ای را
 به شاهرود اعزام دارند تا تشکیلات حزب توده را در شاهرود و دهات و بلوک
 اطراف آن منظم و مرتب نموده به تهران گزارش دهند. امروز یا فردا دستور و
 اعتبارنامه مسافرت آن‌ها از کمیته مرکزی صادر و به وسیله قطار خواهند رفت و
 مخارج آن‌ها به عهده حزب توده خواهد بود.

.....

به شهربانی مربوطه دستور داده شده و به‌ژاندارمری کل کشور هم شرح مفصل
 نوشته شده است.

[دستور حاشیه]: نتیجه از شهربانی سؤال شود.

***

۲۲- خرداد ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۰ ماه جاری اتحادیه کارگران حزب توده شرح زیر را به کمیته مرکزی حزب
 توده نوشته است:

کمیته مرکزی، تمام کارگران اتحادیه مرکزی علاقه‌مند هستند که با کابینه آقای
 (صدرالاشراف) جداً مبارزه نمایند و حاضر هستند با اجازه کمیته مرکزی در جلوی

مجلس موقعی که آقای صدرا لاشراف و یا نماینده اکثریت از مجلس خارج می‌شوند، به تظاهرات مهیجی دست بزنند و بر علیه اکثریت سخنرانی کرده و اقدامات شایسته بنمایند.

این پیشنهاد به کمیته مرکزی تسلیم گردید و فعلاً منتظر جواب و اخذ دستور می‌باشند. این گونه پیشنهادات از طرف (علیزاده) صدر شورای متحده کارگران و (رضاروستا) مسئول اتحادیه مزبور صادر شده و به کارگران تلقین می‌نمایند. [دستور در حاشیه سند]: شهربانی دستور دهید انتظامات را مراقبت نمایند. به فرمانداری نظامی هم بنویسید.

***

۲۶ - خرداد ۱۳۲۴

خلاصه گزارش اداره سرکلانتری

سخنرانی که چند شب قبل (دکتر افشار) معاون وزارت فرهنگ دایر به لزوم کشف حجاب در رادیو نموده بود، در اکثر بازاری‌ها سوء انعکاس بخشیده و شب جمعه، جمعیت کثیری به منزل آقای (بهبهانی) رفته از ایشان بر علیه (دکتر افشار) استمداد کرده و (بهبهانی) آن‌ها را متقاعد نموده که فعلاً تعطیل بازار لزومی ندارد، خود من با رئیس دولت مذاکره مقتضی خواهم کرد و ساعت ۸ صبح امروز نیز نمایندگان اصناف، جناب آقای نخست‌وزیر را ملاقات و اظهار نمودند اگر (دکتر افشار) را از کار خارج نکرده و تحت تعقیب قرارش ندهند، فردا بازار را تعطیل خواهیم کرد. ایشان هم نمایندگان اصناف را به سکوت و آرامش کامل دعوت [کرده] و قول دادند موضوع کاملاً تحت رسیدگی قرار خواهد گرفت.

[دستور حاشیه سند]: دنباله موضوع را شهربانی اطلاع دهد.

***

۲۶- خرداد ۱۳۲۴

گزارش

در قسمت (جریه) که یکی از حساسترین قسمت‌های اداره راه‌آهن می‌باشد و تمام کارهای فنی در آن شعبه انجام می‌گیرد، خانم (روستا) که با شوروی‌ها بی‌اندازه مربوط بوده و عضو حزب توده است، نفوذ کامل داشته و عده‌ای از اعضاء حزب توده را با حقوق‌های زیاد به آن جا داخل کرده و در مقابل او کارگران ابداً به وجود رؤسای مربوطه اهمیت نمی‌دهند. در قسمت مزبور همین که بفهمند عضوی جزء حزب توده نیست، فوراً او را متهم کرده از خدمت برکنار می‌کنند.

خانم مزبور یک مبلغ حسابی و جاسوسه دولت شوروی بوده و روزی یک ساعت وقت خود را به تبلیغات بر له شوروی و حزب توده صرف می‌نماید. [دستور حاشیه]: شهربانی مراقبت‌های لازمه... محرمانه به‌بنگاه کل راه‌آهن نوشته شود.

***

۲۶- خرداد ۱۳۲۴

گزارش

اخیراً در موضوع اخراج کارمندان جزء و روزمزد دولت، در اغلب دوایر و بین عموم مذاکره بوده و می‌گویند به‌این عمل تدریجاً اقدام گردیده و تأثیر بدی نیز در روحیه اهالی و خود کارمندان دولت بخشیده است. مردم اظهار می‌دارند تا امروز کارمندان با سختی به‌امید آتیه خدمت نموده، ولی در مقابل زحمات چندین ساله به خدمت آن‌ها خاتمه می‌دهند. لابد آن‌ها هم بعد از بیکار شدن برای تهیه معاش به هرکار ولو به‌ضرر ملت و دولت هم باشند، دست خواهند زد و برعلیه بعضی رؤسای دوایر از جمله (فزون) رئیس فعلی سیلو که با ۲۵۱۰ ریال حقوق در خیابان

شاه‌رضا^۱، ساختمانی با مخارج چهارصد هزار تومان شروع کرده و هنوز هم تمام نشده است، اقدام خواهند کرد. البته محتاج به توضیح نیست که در نتیجه این اقدامات دولت، کارمندان و بیکاران متوسل به احزاب شده و نتیجه خوبی نخواهد داشت.

[دستور حاشیه سند]: نسبت به ساختمان فزونی، شهربانی تحقیقات بیشتری کرده نتیجه را اطلاع دهد.

***

۷- تیر ۱۳۲۴

گزارش

(علی بهاری) پیشخدمت اداره سیلو چند روز است، پیشخدمت‌ها را دور خود جمع [کرده] و مرام اشتراکی را برای آن‌ها تشریح و تبلیغ می‌نماید و به طوری که سابقه او تحقیق شده، نامبرده از مأمورین مخفی شوروی و شب‌ها در کافه جمشید مجاور سفارت انگلیس، پیشخدمتی نموده و به سفارت شوروی هم رفت و آمد می‌کند. مشارالیه با (علینقی تقوی) کارگر آسیا، بازرس سابق سیلو همراه و هر دو جزو حزب توده بوده و کار آن‌ها تبلیغات برله شوروی و برعلیه دوایر دولتی ایران و رؤسای مربوطه در بین کارگران بوده و آن‌ها را تحت نفوذ خود درآورده است. به طوری که کارگران کورکورانه او امر او را اطاعت می‌کنند. چند روز قبل که به واسطه زیادی کارمندان و عدم تکافوی کامیون به کلیه پیشخدمت‌ها دستور داده شده بود که به اتوبوس سوار نشوند، نامبرده فوراً کلیه کارگران و پیشخدمت‌ها را دور خود جمع نموده، پس از تمجید از قوانین شوروی که تفاوتی بین رئیس و مرئوس نمی‌گذارند، اظهار داشت دوره دیکتاتوری گذشت. خاک کشور در تصرف شوروی است و قوانین آن هم باید اجرا گردد. در این موقع بعضی از کارمندان ملاحظه نمودند که اگر ایستادگی کنند، ممکن است حوادث سوئی ایجاد شود، فوراً به آن‌ها

تکلیف سوار شدن به اتوبوس را نموده و قضیه را مسکوت گذاردند.

***

۷- تیر ۱۳۲۴

گزارش

طبق اطلاع حاصله ساعت ۸ روز ۵ ماه جاری، مهندس (سمیعی) رئیس جدید کارخانه سیمان برای تحویل گرفتن کارخانه از (معظمی) به محل مزبور رفته و در اتاق معاون وارد می شود. (قوانلو) کارگر به اتفاق عده‌ای از کارگران درب اتاق آمده (قوانلو) داخل [می شود] و به (سمیعی) اظهار می کند، ما رئیس دزد نمی خواهیم فوراً از کارخانه خارج شوید. چون جواب رد می شنود، سیلی محکمی به گوش او زده و کارگران را صدا می کند، در اتاق ریخته شروع به زدن مشارالیه می نمایند، در این ضمن مهندس معظمی هم وارد می شود. چون حمله کنندگان او را نمی شناخته‌اند، او را هم می زنند که قوانلو می گوید به او کاری نداشته باشید. به هر ترتیبی بود سمیعی را از دست آن‌ها خلاص [کرده] و نزدیک درب کارخانه به اتاق دفتر برده با خواهش و تمنا از کارخانه خارج می نمایند. کارگران هم که به قصد کشتن او در اطراف کمین کرده بودند با سنگ به اتومبیل حمله نموده، ولی موفق نمی شوند. قوانلو و کارگران از حزب توده هستند و طبق تحقیقاتی که به عمل آمده چون در زمان ریاست خود سمیعی چند نفر از کارگران را زندانی نموده بود لذا مرتکب این عمل شده‌اند.

***

۸- تیر ۱۳۲۴

گزارش

از طرف حزب توده به (پالیزی) نام مأموریت داده‌اند که در (ونک) اتحادیه دهقانان را تشکیل داده و قدرت و نفوذ حزب توده را در آنجا توسعه دهد و اهالی را

تبلیغ نماید که در موقع انتخابات از وجود آن‌ها استفاده شود.

***

۱۱- تیر ۱۳۲۴

گزارش

یکی از اتباع شوروی که سمت بازرس حمل و نقل را دارد و اغلب هم مزاحم مردم می‌باشد، اظهار می‌نمود افزایش دو برابر بهای کرایه راه آهن یکی از سیاست‌های مدبرانه روس‌ها است. زیرا موضوع باربری و کرایه حمل و نقل در تمام امور زندگی تأثیر دارد و چون راه آهن نرخ کرایه واگن‌های واگذاری به شوروی را مانند سابق می‌گیرد، «ایران سوترانس» من بعد می‌تواند کلیه محمولات راه آهن را به خود اختصاص دهد و کرایه قبلی را با مبلغی تفاوت از صاحبان بار دریافت دارد و البته برای مردم هم معامله اخیر مقرون به صرفه است. زیرا از دادن دو برابر کرایه معاف می‌شوند.

به عقیده اغلب اشخاصی که داخل در امور حمل و نقل هستند، دو برابر شدن تعرفه راه آهن با منظور اصلی پایین آوردن سطح زندگی مخالف بوده و قطعاً بهای اجناس گران‌تر می‌شود.

***

۱۱ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

روز ۹ ماه جاری (آذری) نام از طرف شورای مرکزی حزب توده مأمور گردید که به کارخانه (گودرن) رفته و اتحادیه آن جا را مرتب و منظم کرده و تشکیلات آن جا را توسعه دهد.

مشارالیه قرار است امروز یا فردا به محل مأموریت خود برود.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه وزارت پیشه و هنر.

***

۱۲ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

حزب توده (قریشی) و (صالحی) و (علی محمد حسن زاده) و (نیرومند) کارمند و کارگران سیلو را به سمت نماینده خود در اداره سیلو معین کرده که ورود و خروج گندم و آرد و سایر حبوبات موجودی آن را تحت نظر بگیرند و روز ۹ ماه جاری مشارالیهم برای رسیدگی به موجودی انبار غله تهران رفته بودند. در صورتی که هیچ کس غیر از بازرس مخصوص آن هم با دستور کتبی رئیس سیلو حق ندارد به انبار غله مراجعه نماید. به هر حال آقای (فزون) از عملیات آن‌ها مطلع ولی جلوگیری به عمل نیاورده و این مسامحه رئیس سیلو، آن‌ها را بی اندازه جسور نموده است. [دستور حاشیه سند]: از هیئت مدیره اقتصادی جریان سؤال شود، دنباله مطلب از شهربانی سؤال شود.

***

۱۴ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

روز ۱۲ ماه جاری در اماکن عمومی اطراف پمپ بنزین ایستگاه راه آهن، عده زیادی از کارگران راه آهن که اخیراً بیکار شده‌اند، دور هم جمع [شده] و یک نفر (علی خان) نام به آن‌ها اظهار می نمود: رفقا چرا متفکر و غمگین هستید، من اطلاع دارم که در کمیته مرکزی حزب توده تصمیم گرفته‌اند که در جمعه آینده یا یک هفته دیگر میتینگ بزرگی داده و کار را با دولت یکسره نمایند و دولتی که طرفدار کارگر باشد، روی کار آورند و چنانچه موفق نشوند، شهر را شلوغ کرده و دوایر دولتی را از بین ببرند.

[دستور در حاشیه سند]: شهربانی مراقبت نماید.

***

۱۴ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

به طوری که چندین نفر در اماکن عمومی مشغول مذاکره بودند، در منزل (روستا) مدیر روزنامه ظفر با حضور (کامبخش) و (علیزاده) و سران دیگر حزب توده ۱۵ نفر از حزب توده را که قبلاً تعیین نموده بودند، احضار و به وسیله قرعه ۳ نفر آن‌ها را برای زدن (سیدضیاء) تعیین کرده‌اند که هر سه نفر آن‌ها ترک می‌باشند. [دستور در حاشیه سند]: شهربانی کل دستور رسیدگی و مراقبت داده شود.

***

۱۴ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

کمیسیون اتحادیه دهقانان حزب توده، برای این که به سربازخانه‌ها دست یافته و سربازان را به طرف خود جلب نماید، دوروز قبل به یک عده از اعضاء طرف اعتماد حزب دستور داده است، در اطراف سربازخانه‌ها گردش کرده و مقداری از نظامنامه اتحادیه دهقانان را بین سربازان دهاتی که نسل اندر نسل زارع و فلاّح می‌باشند توزیع نمایند و در صورت امکان چند نفر آن‌ها را در یک جا جمع کرده نظامنامه را جهت آن‌ها بخوانند.

***

۱۴ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

(خیرخواه) که از سران حزب توده می‌باشد، ضمن مذاکرات خود اظهار داشته است، در این روزها مقاصد مهمی داریم که باید به وسیله جمع‌آوری افراد حزب به انجام آن اقدام شود و ممکن است برای این اقدام به اکیرآباد باغشاه بروم.

[دستور در حاشیه]: شهربانی دستور مراقبت

***

۱۷ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

مسافرینی که از مازندران به وسیله قطار می آیند، اظهار می کنند از روزی که راه آهن قیمت تعرفه را دو برابر کرده است، روس ها در مقابل این عمل هرواگونی را ۳۵۰ تومان به تاجر حمل کننده می فروشند، در صورتی که راه آهن ۵۰۰ تومان می دهد و البته هیچ تاجری حاضر نمی شود که با راه آهن معامله نماید. روی این اصل کلیه محمولات شمال به وسیله ایران سوترانس حمل و نقل و ضرر جبران ناپذیری به دولت وارد می شود.

[حاشیه]: به وزارت راه بنویسید.

***

۲۱ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

اخیراً از خروج برنج از گیلان و مازندران ممانعت شده ولی شایع است که به اعضاء حزب توده اجازه حمل سی من برنج داده می شود.

[حاشیه]: از استانداری اول و دوم بپرسید.

***

۲۲ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

یکی از اعضاء حزب توده که از طرف کمیته مرکزی مأمور تشکیلات همدان

شده بود، روز ۲۰ ماه جاری بر اثر احضار قبلی کمیته مرکزی به مرکز آمده و خود را معرفی کرده و گزارش های خود را داده و فعلاً منتظر اخذ دستورات لازم می باشد، به طوری که مشارالیه اظهار می داشت، تشکیلات همدان را تقویت خواهند کرد و در ملایر و تویسرکان و اطراف همدان اتحادیه دهقانان را تشکیل خواهند داد. [دستور حاشیه سند]: نتیجه عملیات را اطلاع دهید.

***

۲۳ - تیر ۱۳۲۴

کمیسیون اتحادیه دهقانان حزب توده از (کامبخش) نماینده فراکسیون توده که از طرف کمیته مرکزی مأمور رسیدگی به امورات افسران و سربازان و مأمورین ارتش می باشد، درخواست کرده است که اسامی افسرانی که عضویت حزب توده را پذیرفته اند تهیه و به کمیسیون اتحادیه دهقانان تسلیم نماید. زیرا اگر در میان آن ها افسران ژاندارمری باشند، می توانند به پست های ژاندارم دستور دهند که دهقانان عضو حزب را در هر مورد رعایت نموده و از آن ها حمایت کنند. [دستور در حاشیه سند]: تحقیقات بیشتری کرده نتیجه را اطلاع دهند.

***

۲۳ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

نظر به این که شایع بود، شوروی ها در اطراف منابع نفت سمنان، محوطه را محصور و رفت و آمد از آن حدود را ممنوع نموده و تصور می رود مشغول استخراج نفت می باشند، لذا مراتب از شهربانی استعلام شده، رمزاً گزارش می دهد، در اطراف قضیه، بازجویی به عمل آمده، فعلاً در قسمت استخراج نفت عملی نمی کنند ولی در شعاع پنج کیلومتر اطراف معدن نفت، از عبور و مرور اشخاص جلوگیری می نمایند و ۱۸ نفر سرباز شوروی به محافظت معدن و ۲۶ نفر کارگر به کار زراعت و چهار نفر در کارخانه آهنگری تعمیر لوازم نیروی مقیم سمنان مشغول

می‌باشند.

[دستور حاشیه سند]: تفصیل موضوع و محوطه که تحت نظر مأمورین شوروی است شهربانی تحقیق کرده اطلاع دهند.

***

۲۳ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

در محافل توده صحبت می‌شود که مسئله الحاق آذربایجان به اتحاد جماهیر شوروی، قریباً به آراء عمومی مراجعه خواهد شد و مخصوصاً انتشار می‌دهند، مردم نقاطی که تحت اشغال شوروی‌ها می‌باشند، خودشان الحاق خود را به شوروی خواستار خواهند شد.

[دستور حاشیه سند]: شهربانی تحقیقات کامله کرده نتیجه را اطلاع بدهد.

***

۲۵ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

شب گذشته طبق گزارش و اطلاع تلفنی از حزب توده (دکتر کشاورز)^۱ اظهار داشت، یک بمب در کلوپ منفجر شده، فوراً مأمورین شهربانی به محل رفته بلافاصله اطلاع دادند که یک بمب هم در منزل دکتر (رادمنش) و یکی در منزل آقای (کامبخش) نمایندگان مجلس محترق گردیده. فوراً از طرف شهربانی به محل رفته، اقدامات لازم به عمل آمد. معلوم شد سه قوطی حلبی کنسرو یا خیارشور را مقداری باروت سیاه در آن نموده با فتیله و باروت آتش زده‌اند، مقداری سنگ و کاغذ در قوطی گذارده که عین قوطی‌های حلبی، در شهربانی موجود است و به هیچ

وجه مواد منفجره و نارنجک و بمب نبوده [است] این حرکت بیچگانه را ممکن است اشخاص برای اهمیت خود کرده، انعکاس بمب و مواد منفجره بدهند. [به] علاوه قوطی باروت هم با فتیله‌ای که در خارج منزل بوده، فرضاً که مخالفین هم این عمل را کرده باشند، موضوع اهمیت ندارد. لیکن شهربانی بانهایت جدیت در کشف قضیه اقدام و مراقبت‌های لازم را می‌نماید که این عملیات مقدمه اقدامات یا فکروهائی برای مصرف نارنجک یا مواد منفجره نباشد.

***

۲۵ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

شب گذشته، اول شب در کلوپ مرکزی حزب توده، غوغا و هیجانی برپا گشته و عده‌ای که در آن جا بودند، اظهار می‌داشتند که چند دقیقه قبل یک نارنجک در داخل کلوپ پیدا شده، بلافاصله به کمیته مرکزی گزارش داده‌اند و مسئولین حزب نامبرده می‌گفتند، مخالفین و ارتجاعیون برای تخریب و تلف کردن افراد آزادیخواه دست به چنین عملیاتی زده‌اند.

لیکن اشخاص بی طرف، حتی بعضی از افراد حزب توده نیز معتقد بودند که این کار از خود حزب توده سر زده و از این عمل چند منظور دارند - اولاً می‌خواهند افراد احساساتی و علاقه‌مند را عصبانی نمایند و در دل آن‌ها کینه و نفرت نسبت به مخالفین تولید سازند، ثانیاً چون خود حزب توده منظورهای تخریبی دارد، می‌خواهد این موضوع را مقدمه اقدامات خود سازد. چنانچه بعضی‌ها اظهار عقیده می‌کردند که دنباله این کار به [اقدامات] تروریستی و تخریب‌های مؤثری خواهد کشید. اینک کاملاً مواظبت نموده جریانات مشروحاً گزارش خواهد شد.

***

۲۵ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

عمال حزب توده، میان مردم شهرت می دهند که دولت شوروی وعده پانصد هزار قبضه اسلحه به کارگران داده و قریباً اسلحه مزبور را تحویل شورای متحده مرکزی خواهند داد و از این به بعد مشاق های مخصوص، کارگران را به رموز تیراندازی و استعمال این اسلحه ها که همه از نوع جدید و خودکار هستند، آشنا خواهند ساخت تا به زودی مورد استعمال قرار داده، تکلیف حکومت سرمایه داری و مرتجع را در این کشور یکسره نمایند.

[دستور حاشیه سند]: رسیدگی کرده گزارش رسمی محرمانه بدهند.

***

۲۶ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

اتحادیه مستخدمین جزء دولت که سابقاً در منازل شخصی تشکیل می شد، اکنون با صلاح دید کمیته مرکزی حزب توده و برای این که اتحادیه مزبور کاملاً تحت تسلط حزب توده قرار گیرد، محل آن به کوچه میرزامحمود وزیر، انتقال داده شده و جلسات خود را در محل نامبرده تشکیل می دهند و چنین وانمود کرده اند که این اتحادیه به حزب توده و غیره بستگی ندارد. لیکن کمیسیون تشکیلات حزب توده، شب ۲۵ ماه جاری هشت نفر از افراد قدیمی را کاندید نموده که بعد از این در اتحادیه مستخدمین جزء، دائماً شرکت کرده و مرتباً گزارش های خود را بدهند و ضمناً حداکثر استفاده را از اتحادیه مذکور بنمایند.

[دستور حاشیه سند]: دنباله جریان را گزارش نمایند.

***

۲۶ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۴ ماه جاری مهندس (زنجان‌ی) عضو کمیته سندیکای مهندسين، گزارش مفصلی تنظیم و به کمیته مرکزی حزب توده، تقدیم داشته و ضمن آن خاطر نشان کرده است که جدیداً مهندسين راه آهن و سایر کارکنان فنی، اتحادیه مخصوصی تشکیل داده‌اند و احتمال دارد سیدضیاء و یا سایر مخالفین ما از آنها استفاده نمایند.

بنابراین باید کمیته مرکزی حزب توده بیش از این به سندیکای مهندسين کمک‌های مالی محرمانه نماید تا سندیکای مزبور بتواند عموم مهندسين را جلب کند. فعلاً قریب ۱۰۰ نفر مهندسين را به سندیکا دعوت کرده‌ایم و مسلماً هریک از آنها عده زیادی کارگر با خود همراه خواهند آورد. برای نگاه داشتن این‌ها پول لازم است و بنابراین لازم است کمیته مرکزی مقرر دارد صندوق حزب توده مرتباً به‌طور محرمانه مخارجات ضروری سندیکا را پرداخت نماید.

***

۲۶ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

از منابع نسبتاً موثق که با داخله سفارت شوروی رابطه دارند، شنیده شد که از دایره مطبوعات و انتشارات سفارت دستورات مؤکدی برای حمله جراید دست چپ به اتحادیه اعراب که تشکیل شده و اتحادیه اسلام که در شرف تشکیل می‌باشد، داده شده که کاملاً مقاصد دولت انگلیس را از تشکیل این اتحادیه‌ها آشکار نمایند.

[دستور زیر سند]: دنباله مطلب را شهربانی تحقیق کرده اطلاع بدهد.

***

۲۷ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

(نجفقلی) نام که از مهاجرین قفقاز و سال‌ها است در ایران می‌باشد، از دو سه سال قبل شروع به کلاهبرداری‌هایی نموده که ناچار در اثر تعقیب مطالبین یک سال و نیم قبل، غفلتاً زن و بچه خود را در تهران گذارده و متواری گردیده، سپس اطلاع رسیده بود که نامبرده در زاهدان و نقاط دیگر سرحدی است ولی آدرس و مأوای معینی نداشت. لیکن اخیراً گزارش موثقی رسیده است که مشارالیه در رشت [است] و با توده‌ای‌ها سازش کامل نموده، در آن جا بدون تشریفات قانونی محلی را به نام (لوناپارک) تأسیس و قمارهایی راه انداخته، به این ترتیب که صدی هفتاد از عایدات را برای مصارف حزبی توده بپردازد و صدی سی را هم خود او در مقابل اجرت و مصارف برداشت نماید.

.....

[حاشیه]: دستور لازم به شهربانی رشت صادر شده است.

***

۲۷ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

حزب توده از حالا مقدمات میتینگ^۱ و تظاهراتی را که می‌خواهند در آتیه نزدیک در تهران عملی نمایند، فراهم می‌سازد و برای همین منظور کمیسیون انتظامات حزب به تمام حوزه‌ها دستور داده است که دو نفر را برای اخذ دستورات به کمیسیون مزبور معرفی نمایند و ضمناً دستور داده شده است که انتخاب‌شدگان ساعت ۶ صبح روز جمعه ۲۹ ماه جاری برای اخذ تعلیمات لازم راجع به نمایشات و تظاهرات در کلوب^۲ مرکزی حاضر شوند.

۲. کلوب. (در سایر موارد اصلاح شد).

۱. میتینگ.

[دستور در زیر سند]: دستور مراقبت داده شود.

***

۲۸ - تیر ۱۳۲۴

گزارش

به طوری که شایع است در آذربایجان رعایا قصد دارند با پشتیبانی قوای شوروی تمام املاک را بین دهاقین تقسیم و به این جهت عده‌ای از مالکین فراراً به تهران آمده‌اند.

[دستور در زیر سند]: این گزارشات بی سر و ته است...

***

۱ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

در ساعت ۱۸/۳۰ روز ۳۰ تیرماه ۲۴ جلسه سخنرانی با حضور تقریباً ۴۰ نفر در اتحادیه کارمندان دولت تشکیل شد. سپس نیازمندی منشی اتحادیه شرحی راجع به اتحاد و اتفاق بیان و اظهار داشت مرام این اتحادیه که به زودی به نام حزب نجات ملی ایران نامیده خواهد شد، نجات کشور و مردم از وضعیت کنونی است. ما باید متحد بوده و ایمان کامل داشته باشیم. ضمناً اظهار داشت این اتحادیه وابستگی به جایی ندارد و متکی به ملت ایران و اعضاء خود می‌باشد. بنابراین آقایان باید هر یک به قدر وسع خود با این حزب جوان در راه مرام خود مساعدت مالی بنمایند. روزنامه حزبی ما هم که به زودی با مساعدت آقایان انتشار خواهد یافت، کمک بزرگی خواهد بود. انتخابات دوره پانزدهم هم نزدیک است و ما باید از اکنون شروع به فعالیت نموده تا با یاری پروردگار و جدیت آقایان بتوانیم نمایندگانی آزادیخواه و واقعاً میهن پرست و دلسوز به حال ملت به مجلس روانه نمائیم. آقایان موقعیت باریک و وخیمی است، باید هشیار بود. میهن محتاج به فداکاری فرزندان خود

می باشد.

اساسنامه و مرامنامه حزب در دست چاپ است در همین هفته منتشر خواهد شد.
ساعت ۱۹/۳۰ جلسه پایان یافت.

***

۲- مرداد ۱۳۲۴

گزارش

دو روز است در حزب توده گفتگو است که از قسمت جنوب چهارصد نفر ژاندارم را اخراج کرده اند و مخصوصاً آمدن ناصر قشقائی و اخراج ژاندارم ها مقدمه یک واقعه مهمی می باشد. اکنون کمیته مرکزی تصمیم گرفته است که در قسمت جنوب به فعالیت خود افزوده و به علاوه در میان اکراد و عشایر به تبلیغات سیاسی و غیره بپردازند. روز گذشته تصمیم فوق به کمیسیون تبلیغات فرستاده شده است.
[دستور در زیر سند]: از ژاندارمری سؤال شود، شهربانی دنباله تحقیقات را اطلاع دهد.

***

۲- مرداد ۱۳۲۴

گزارش

به طوری که محرمانه بین افراد حزب توده مذاکره می شود، نارنجک های ساختگی و آتش زدن جعبه باروت در کافه کلوپ حزب توده به وسیله (شليله) و (شیدفر) نامان انجام گرفته است و آنها با کبریت این عمل را انجام داده اند.
دو نفر نامبرده از اعضای حزب توده می باشند (شليله کارمند بانک رهنی ایران و شیدفر عضو رسمی حزب توده و حقوق بگیر است).
[دستور در زیر سند]: شهربانی تحقیقات جامعی کرده همه را اطلاع دهند.

***

۲ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

عصر روز ۳۱ تیرماه ۳۲۴ [۱] آذر مهر مسئول تشکیلات حزب توده و رامین به تهران آمده و به کمیته مرکزی پیشنهاد کرده است که چند نفر از نمایندگان حزب توده به ورامین رفته، برای اهالی میتینگ داده و سخنرانی نمایند. ضمناً مشارالیه تقاضا کرده است، موقع ورود نمایندگان به ورامین را به او اطلاع دهند تا جمعیت زیادی را از خوار و گرمسار و غیره جمع و برای سخنرانی حاضر نماید. [دستور در ذیل سند]: شهربانی دنباله را اطلاع دهند. فرمانداری مراقبت کند.

***

۵ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

با تمام انتظارات مردم برای واگذاری راه آهن و تخلیه ایران از قوای بیگانه، از چندین روز قبل نظارت شوروی ها در راه آهن شمال، شدیدتر گردیده و بدون اجازه آنها، واگن به احدی واگذار نمی شود و تفاوت نرخ تعرفه راه آهن نیز باعث شده که مردم به گرفتن و خریداری واگون های شوروی (ایران سوترانس) بیشتر علاقه به خرج دهند - همه روزه عده زیادی از واگون های راه آهن، به حمل هیزم هائی که به وسیله سربازان شوروی از اشجار صنعتی و غیرصنعتی جنگل های شمال تهیه شده اختصاص داده می شود، در حالی که جنس تجار برای واگون معطل است و مقادیر زیادی هم برنج خریداری و حمل می شود که مخصوص شوروی ها است و از خروج آن جلوگیری می کنند.

***

۷- مرداد ۱۳۲۴

گزارش

از رؤساء سابق سازمان اقتصادی (دکتر سجادی) و (رام) نقل قول می شود همچنان که تدین با انحلال وزارت خواربار، از پس دادن حساب یکصد و پنجاه ملیون تومان راحت شد^۱، تنها علاج هرج و مرج و ملیاردها^۲ دزدی و اخاذی اداره اقتصادی هم پیشنهاد و انحلال آن بوده، زیرا در هر مورد که خواسته اند اقداماتی کنند با نمایندگان منتفذ مجلس و اشخاص معروف و مستخدمین عالی رتبه دولتی مواجه و در بعضی موارد تهدید شده و ناچار کناره گیری را بهتر تشخیص داده اند و نیز گفته اند که تا مثل سایر ممالک برنامه چندساله تنظیم نشود، هر روز این تغییرات و ضررهای بی جهت تجدید می شود، همچنان که با تمام نظارت رؤساء اقتصادی انتشار آگهی فروش شاسی ها یک ماه عمداً تأخیر گردید.

***

۱۱- مرداد ۱۳۲۴

گزارش

ساعت ۲۰/۴۵ روز گذشته یک قوطی محتوی مواد منفجره باروط^۳ سیاه و فتیله که آتش زده اند، از طرف یک نفر ناشناس [از] خارج به محوطه حزب اراده ملی^۴ پرتاب، ولی منفجر نشده، قوطی مزبور به اداره آگاهی ارسال و برای به دست آوردن مرتکب اقدام و قضیه زیر پیگرد می باشد. این اقدام، خطر مالی و جانی نداشته، فقط به منظور تهدید بوده است.

[دستورات در زیر سند]: شهربانی دنباله تحقیقات را اطلاع دهد.

شهربانی کل کشور ۵۴۵۷ عطف به گزارش که در روز مورخ ۱۱ مرداد ۳۴۲۷
۲۴/۵/۱۲

۱. به مقاله روزنامه کیهان در همین کتاب مراجعه شود.

۲. ملیاردها. ۳. باروت.

۴. حزب ساخته شده توسط سیدضیاءالدین طباطبائی.

راجع به قوطی مواد منفجره که در محوطه حزب اراده ملی پرتاب شده قدغن فرمائید دنباله تحقیقات را اطلاع دهند. کفیل اداره سیاسی.
[امضاء ناخوانا] ۲۴/۵/۱۵

***

۱۱ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

به طوری که (محمد) باغبان (سیدضیاءالدین) به پاسبان پاس محل اطلاع داده در ساعت ۱۹ روز گذشته یک نارنجک کوچک به منزل سیدضیاءالدین پرتاب و منفجر شده، ولی به کسی صدمه وارد نیامده است. طبق اظهار (ارمناک) نام ۸ ساله که در حوالی منزل ایشان بوده، دو نفر ناشناس که با اتومبیل شنکش بوده و از خیابان شیرین واقع در بخش ۲ عبور می کردند، نارنجک مذکور را پرتاب نموده اند. قضیه برای کشف موضوع زیر پیگرد می باشد. به طوری که محل بازدید شده، نارنجک های دستی است که در زیر خاک مدتی مانده مواد محترقه آن فاسد شده، داخل آن باروت سیاه نموده، در قوطی حلبی قرار می دهند، با فتیله آتش زده پرتاب می نمایند. فقط باروت آن صدای ترقه نموده، دود غلیظ ایجاد می نماید. ابداً خطر و خرابی و خسارتی ندارد. فقط این عمل برای مرعوب نمودن و تظاهرات می شود.
[دستور زیر سند]: شهربانی دنباله تحقیقات را اطلاع دهد.

***

۱۲ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

بعد از ظهر روز ۱۰ ماه جاری، آقای شورشیان به اتفاق دو نفر دیگر از افراد حزب توده به کافه های خیابان سی متری رفته و به کلیه کارگران بی کار و آنهائی که سر وقت در اتحادیه حاضر نمی شوند، ابلاغ می نمود که روز جمعه ۱۲ و یکشنبه ۱۴ ماه جاری، باید بدون چون و چرا در کلوپ مرکزی حزب توده، برای دادن میتینگ و نمایش در شهر حاضر شوید. چنانچه حاضر نشدید، از این به بعد هرکاری داشته

باشید، رسیدگی نخواهد شد.

[دستور زیر سند]: شورشیان که تحت نظر بوده، به سابقه مراجعه به شهربانی بنویسید، عملیات او را مراقبت کرده اطلاع دهند.

***

۱۶ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

مقارن ساعت ۱۰ صبح امروز، جمعی از بیکاران که بیشتر آن‌ها آسوری و ارمنی و ترک می‌باشند، جلوی درب شهربانی مجتمع و سران آن‌ها، رئیس شهربانی را برای تعیین تکلیف و تهیه کار، ملاقات و اظهار می‌دارند ما جمعیتمان پانزده هزار نفر بوده و اگر چنانچه ریاست شهربانی برحسب وعده‌ای که قبلاً کرده‌اند، کار برای ما تهیه نکنند، علاوه براین که موقع خروج از اداره، جلو اتومبیل ایشان را گرفته، نمی‌گذاریم بروند، از فردا صبح مجتمعاً به جلوی تمام وزارتخانه‌ها و ادارات رفته و از کار کردن آن‌ها، به هر نحو که می‌شود، جلوگیری خواهیم نمود. زیرا ماها هم از اهالی همین کشور و زن و فرزند داشته و بایستی کارکنیم و نان به جهت آن‌ها تهیه نمائیم. ماها که از اهالی حبشه و زنگبار نیستیم که بایستی از بیکاری و گرسنگی در کشور ایران، جان بسپاریم. جمعیت مزبور در حدود سیصد و پنجاه نفر بودند.

[دستور در زیر سند]: وزارت، اداره سیاسی، گزارش به جناب آقای نخست‌وزیر

عرض شود. ۷۴/۵/۱۷

***

۱۶ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

صبح روز ۱۴ ماه جاری که عده زیادی از اعضاء حزب توده، در کلوب مرکزی حزب مزبور اجتماع [کرده] و در صدد دادن میتینگ و نمایشات بودند (باقری)

مسئول سازمان جوانان حزب مزبور، اظهار می نمود دکتر (رادمنش) می گوید: امروز اکثریت مجلس از قدرت حزب توده خیره خواهند شد و خواهند فهمید که از نمایندگان فراکسیون توده، یک جمعیت با ایمان و متحدی پشتیبانی می کنند و این نمایشات قدرت فراکسیون حزب توده را در مجلس زیاد خواهد کرد. میتینگ مزبور را دکتر (رادمنش) به وسیله بلندگو افتتاح و سپس شرحی در پیرامون ظلم و تعدی حکومت استبداد و انقلاب مشروطیت بیان و از اوضاع بیست ساله گذشته تنقید نموده و متذکر گردید، اکنون وظیفه جوانان است که با اتفاق و اتحاد اصول مشروطیت را حفظ و مخالفین مشروطیت و میرغضب باغشاه^۱ را از کار برکنار کنند. سپس بانو (شاه زنان وزیری) و بانو (ابراهیمی) هر یک نطقی راجع به لزوم آزادی ایراد و اظهار داشتند ما زنان آزادیخواه ایران، دوش به دوش مردان خود برای حفظ آزادی و مشروطیت مبارزه خواهیم کرد. سپس (حسین صنعتی) و (عبدالحسین نوشین) نیز شرحی راجع به فواید آزادی بیان و (عبدالحسین نوشین) از سیاست انگلستان و رویه مستر (چرچیل) تنقید کرده و گفت انگلیس ها، همیشه مخالف آزادی و نهضت های ما بوده، چنانچه روزنامه (دیلی میل) هم حزب توده را فاشیست خوانده و برای نابودی این حزب کوشش می نماید. حزب محافظه کار انگلیس بزرگترین دشمن ایران بوده و (چرچیل) می خواهد معامله با یونان را در ایران هم عملی کند.

در خاتمه (رضا روستا) از جمعیت دعوت نمود که ساعت ۱۶ روز سه شنبه ۱۶ ماه جاری (امروز) در جلوی حزب توده برای تسلیم پرچم به نمایندگان کارگران شوروی حضور به هم رسانند.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - گزارش به جناب آقای

نخست وزیر عرض شود. ۲۴/۶/۱۷

۱۶ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

طبق اطلاع حاصله حزب پیکار که چندی قبل به حزب میهن ملحق شده بود، بر اثر اختلاف حاصله، دوباره از حزب میهن جدا [شده] و قریب یک ماه است تشکیلات خود را سرو صورتی داده و این بار کاملاً با حزب توده همکاری می‌کند و (جهانگیر تفضلی) و (خسرو اقبال) هر دو به خیال آن که از شمال و یا خراسان انتخاب شوند، قول همکاری به حزب توده داده و حزب پیکار را که بیش از صد نفر عضو ندارد، رهبری می‌کنند.

هیئت مدیره حزب توده و فراکسیون توده قول داده‌اند که مشارالیهما را با دست‌های بیگانگان در دوره پانزدهم مجلس انتخاب نمایند و به علاوه مخارج حزب و روزنامه آن را هم بدهند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به عرض جناب آقای نخست‌وزیر

برسد. ۲۴/۵/۱۷

***

۱۶ - مرداد ۱۳۲۴

خلاصه گزارش اداره سرکلانتوری

طبق اطلاع واصله، عده کثیری از بازاری‌ها، تحت ریاست نمایندگان اصناف و بازرگانان، برای مخالفت با بخشنامه ستاد ارتش که مقرر داشته‌اند از این به بعد بانوانی که همردیف افسران هستند باید لباس اونیفورم بپوشند، ساعت ۷/۳۰ صبح امروز نزد آقای نخست‌وزیر رفته که جداً با استعمال لباس اونیفورم بانوان کارمند وزارت جنگ مخالفت نمایند. حتی نظر اکثر آن‌ها این است که از آقای نخست‌وزیر استدعا نمایند که اساساً به خدمت کلیه بانوان مستخدم دولت خاتمه داده شود و

مهلتی هم برای انجام منظورشان تقاضا کرده‌اند که اگر در مدت معینه استدعای آن‌ها پذیرفته نشود، تعطیل عمومی بنمایند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به‌وزارت جنگ نوشته شود
۲۴/۶/۱۷

***

۱۶ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

از قرار اطلاع واصله حزب توده با تمام اقدامات و مخارجاتی که در شهر مشهد نموده، موفق به بسط نفوذ خود در آن جا نگردیده و مردم خراسان نسبت به حزب مزبور ابراز تنفر شدید نموده‌اند. عده‌ای از اهالی مشهد هم مجالس و اتحادیه‌هایی تشکیل داده و اهالی مشهد را به آن مراکز دعوت کرده و آن‌ها را به اوضاع و احوال و نظریات خائنانه حزب توده آشنا نموده و به این ترتیب در خراسان مردم مانند سایر شهرستان‌های ایران اظهار تمایل به دستجات و احزاب توده نمی‌نمایند.

[دستور زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به‌جناب آقای نخست‌وزیر عرض شود.
۲۴/۵/۱۷

***

۱۶ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

انتشار خبر تخلیه ایران، به وسیله جراید در مردم مسرت زایدالوصفی تولید کرده و همه جا از تخلیه ایران صحبت می‌نمایند و به آتیه درخشانی امیدوار می‌باشند. انتشار این خبر حتی در بازار نیز فوق‌العاده مؤثر واقع شده و دلآلان و تجار می‌گویند مسلماً نرخ اجناس تنزل خواهد کرد. ضمناً به‌طور کلی عموم مردم معترفند که اقدامات دولت انگلیس باعث تخلیه ایران شده و الاً دولت شوروی هرگز مایل به تخلیه ایران نبوده، چنانچه سران حزب توده هم از این پیش‌آمد مضطرب و نگران

می‌باشند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - گزارش به جناب آقای
نخست وزیر عرض شود. ۲۴/۵/۱۷

***

۱۷ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

(ایرج اسکندری) در روز میتینگ جشن مشروطیت، ضمن قطعنامه‌ای اظهار داشته است: دولت می‌خواهد دوره چهاردهم مجلس شورای ملی را تمدید کند. وکلاء اکثریت هم کاملاً به این امر راضی بوده و نمی‌خواهند انتخابات دوره پانزدهم شروع شود ولی حزب توده به این عمل جداً اعتراض کرده و اگر انتخابات شروع نشود و دولت مجلس را تمدید نماید، خود ملت آزادانه و خودسرانه انتخابات را شروع کرده، وکلای بی‌موکل را از خانه ملت بیرون خواهند کرد. این موضوع با رأی اکثریت در قطعنامه نیز قید گردیده و همچنین در قطعنامه نوشته شده است که در شهرستان‌ها و ولایات باید انجمن‌های ولایتی تشکیل و اعضاء این انجمن‌ها کارهای دوایر دولتی و سیاست روزانه را تحت کنترل قرار دهند و اگر دولت موافقت نماید، خود حزب توده این عمل را انجام خواهد داد.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشتی از این گزارش برای جناب آقای نخست وزیر تقدیم شود. ۲۴/۵/۱۸

***

۱۷ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

در موقعی که نمایندگان مجلس شورای ملی جهت عرض تبریک چهلمین سال جشن مشروطیت به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی تشریف حاصل

می نمایند، اعلیحضرت همایون شاهنشاهی، ضمن بیانات ملوکانه اوامر اکیدی راجع به تأمین وضعیت خوراک و پوشاک و مسکن افراد ایرانی صادر می فرمایند که فوق العاده در بین افراد مردم حسن اثر بخشیده و مردم از رعیت پروری و مراحم شاهانه اظهار خوشوقتی می نمایند.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی به جناب آقای نخست وزیر گزارش دهید. ۲۴/۵/۱۸

***
www.tabarestan.info
تبرستان

۱۷ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

از چندی قبل وضع بازار و تجارت در نقاط مختلفه آذربایجان، خصوصاً تبریز بسیار آشفته و راکد بوده و تجار تبریزی مقیم تهران اظهار می دارند مادامی که قوای شوروی از آذربایجان خارج نشوند، اوضاع به همین منوال خواهد بود. بازرگانان مذکور به هیچ وجه حاضر نیستند به تبریز بروند و به کار تجارت خود مشغول شوند و این موضوع یکی از علل حقیقی بیکاری عده‌ای از اهالی در تبریز قلمداد شده است.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت برای جناب آقای نخست وزیر، وزارت امور خارجه، فرستاده شود. ۲۴/۵/۱۸

***

۱۸ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

روز ۱۶ ماه جاری، در موقعی که از طرف حزب توده پرچم و عکس (استالین) به نمایندگان شوروی در حزب توده داده شد، فقط از طرف کارگران و سران حزب توده صدای زنده باد مارشال (استالین) بلند بود و ابداً اسمی از ایران در بین نبود. عده زیادی تماشاچی که ایستاده بودند، عموماً از این وضعیت متأثر شده و بدگویی

نموده و اظهار می‌داشتند که قریباً ارتش متفقین ایران را تخلیه خواهند کرد و تکلیف این آقایان معلوم خواهد شد.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت به جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم شود.

***

۱۸ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

در بین مردم صحبت می‌شود که اکنون که حکومت کارگری در انگلستان روی کار آمده، نفوذ شوروی در ایران زیاد شده و نخواهند گذارد حکومت ثابتی روی کار بیاید. ضمناً اظهار عقیده می‌کنند میتینگ‌ها و نمایشاتی که حزب توده در ولایات و تهران می‌دهند، زمینه را برای انقلاب و روی کار آوردن حکومت کارگری فراهم می‌کنند. ضمناً عمال توده در این روزها بیشتر بر فعالیت تبلیغاتی خود در بین مردم افزوده‌اند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت به جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم گردد. ۲۴/۷/۲۰
رونوشت تهیه شد.

***

۱۸ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

به طوری که در کلوپ حزب توده صحبت می‌نمودند، روز پنجشنبه ۱۸ ماه جاری عده‌ای از اعضاء حزب توده به اتفاق (دکتر کشاورز) و (الموتی) و (باقری) برای تأسیس تشکیلات حزب توده به دماوند خواهند رفت و چون انتخابات دوره پانزدهم نزدیک است، کمیته مرکزی سعی می‌کند در شمیرانات و دماوند و غیره نفوذ پیدا کرده و چنانچه اکثریت آراء آن جا را به دست نیاورند، لااقل قدرت دیگران را کم سازند و نگذارند در دوره پانزدهم وکلای دوره چهاردهم مجدداً از نقاط مزبور

به نمایندگی انتخاب شوند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت به جناب آقای

نخست‌وزیر فرستاده شود. ۲۴/۵/۲۰

رونوشت تهیه شد.

***

۱۹ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

در ساعت ۱۶/۳۰ روز ۱۶ ماه جاری عده زیادی از اعضاء اتحادیه کارگران در مقابل عمارت مرکزی حزب توده اجتماع [کرده] بدو (علیزاده) رئیس اتحادیه کارگران بیاناتی دایر به عظمت و اهمیت موقع کارگر در جامعه و قیام آن‌ها بر علیه دول استعماری و سرمایه‌داران استثمارگری در تحت سرپرستی (استالین) و رهبری (لنین) و این که اتحادیه کارگران ایران هم در نتیجه مجاهدات کارگران اتحاد جماهیر شوروی از حقوق آزادی بهره‌مند گردیده ایراد [کرد].

سپس روستا مدیر روزنامه (ظفر) از تعدیات دول استعماری و خدمات (استالین) به عالم کارگری، مخصوصاً نسبت به کارگران ایران، شرح مبسوطی بیان [کرد] و اظهار داشت نمایندگان کارگران اتحاد جماهیر شوروی، برای تشریک مساعی در پیشرفت دادن مقاصد عموم کارگران ایران، مخصوصاً از کشور اتحاد جماهیر شوروی به ایران آمده و در تمام نقاط ایران گردش نموده، پیام اتحادیه کارگران شوروی را به تمام کارگران ایران رسانیده و از نزدیک شاهد وضعیات رقت بار کارگران ایرانی بوده و امروز هم این جا حاضر شده‌اند که از پذیرایی کارگران ایرانی که درباره آن‌ها به عمل آورده‌اند، اظهار قدردانی نموده و خداحافظی کرده باشند.

اکنون به مرکز اتحادیه عموم کارگران دنیا، یعنی اتحاد جماهیر شوروی مراجعت می‌نمایند و من از طرف عموم کارگران نمایندگی دارم که به آن‌ها بگویم سلام کارگران ایرانی را اولاً به رهبر کارگران دنیا (استالین) و به همه کارگران اتحاد جماهیر

شوروی برسانند. سپس (حسین) نام از طرف اتحادیه مطبوعات ایران، بیاناتی در همین زمینه نموده، بعداً یک نفر بانو به نام (محترم کی مرام) به نمایندگی از طرف عموم اتحادیه کارگران زنان ایرانی سخنرانی کرده و اظهار داشت از آقایان نمایندگان کارگران اتحاد جماهیر شوروی خواهش دارد، سلام عموم اتحادیه کارگران ایرانی را به شورای متحده اتحادیه زنان کارگر شوروی رسانیده و مخصوصاً تذکر دهند که زنان کارگر ایرانی هم از عملیات قهرمانانه زنان شوروی تقدیس می نمایند.

پس از پایان سخنرانی، یک پرچم ملی ایران و یک قطعه قالیچه کوچک که عکس (استالین) در روی آن ترسیم و بافته شده بود، از طرف اتحادیه کارگران ایران به رسم یادبود به هیئت نمایندگان کارگران شوروی اهداء گردیده و نامبردگان هم به زبان روسی در جواب اظهار قدردانی نموده و میتینگ در ساعت ۱۸ خاتمه یافت. [دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی رونوشت به جناب آقای نخست وزیر تقدیم می شود. رونوشت تهیه شد.

***

۱۹ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

روز ۱۷ ماه جاری عده ای از کارگران بیکار به اتحادیه مرکزی حزب توده رفته و تقاضای کار کرده، شکایت نموده اند که حزب توده مانند ادارات دولتی با وعده و وعید با آن ها رفتار می کند، ولی (رضا روستا) و (علیزاده) در پاسخ آن ها اظهار داشتند که شورای مرکزی کارگران، اقدامات لازم را برای رفاه حال شما به عمل آورده، لیکن دولت و مقامات مسئولیت دار حاضر به انجام تقاضاهای ما نیستند. چون نمایندگان شوروی در ایران بودند ما نمی خواستیم در حضور آن ها در داخل کشور دست به اقدامات جدی بزنیم، زیرا آن وقت مخالفین بهانه پیدا کرده عملیات ما را تحریک آمیز و آنتریک آن ها قلمداد می کردند. فعلاً آن ها رفتند. من بعد باید در روش ما تغییرات کلی حاصل شود و از همین فردا برای بیکاران اقدامات مجدّانه

خواهیم کرد. شما هم نترسید و با تمام قوا تقاضای خود را تعقیب کنید، حزب توده هم شما را حمایت خواهد کرد.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت به جناب آقای

نخست وزیر تقدیم شود. ۲۴/۵/۲۰

رونوشت تهیه شد.

تبرستان
www.tabarestan.info ***

۱۹ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

اغلب ارامنه ساکن تهران در اماکن عمومی و مجالس مشغول تبلیغات به نفع حزب توده و تعریف و تمجید از وضع حکومت بلشویکی می باشند و با این که عده ای از مخالفین آنها جداً در صدد جلوگیری از تظاهرات آنان بر می آیند، با این حال به تبلیغات خود ادامه می دهند.

[دستور در زیر حاشیه سند]: محرمانه اداره سیاسی - رونوشت به جناب آقای

نخست وزیر تقدیم شود.

***

۱۹ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

بنا به خبری که راجع به تخلیه ایران از نیروی متفقین در روزنامه ها انتشار یافته بود، از روز دوشنبه ۲۴/۵/۱۵ روس ها قسمت راه آهن را که بیشتر لوازمات آنها در این قسمت می باشد، تخلیه می کنند ولی به طوری که چند نفر از اعضای حزب توده می گفتند، روس ها خیال ندارند ایران را به این زودی تخلیه کنند و راه آهن میانه هنوز در دست روس ها می باشد. به طوری که اطلاع حاصل شده روس ها در راه قزوین ایرانی ها را بازدید می نمایند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت به جناب آقای

نخست وزیر تقدیم شود. ۲۴/۵/۲۰

رونوشت تهیه شد.

***

۱۹ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

شب ۱۸ ماه جاری در محل اتحادیه کارگران و اصناف ایران واقع در خیابان سیروس، کنفرانس عمومی با حضور عده‌ای تشکیل [شد] و آقای دکتر مصدق هم با چند نفر دیگر حضور یافته، سپس دکتر علی جلالی رئیس بیمارستان فارابی شرحی راجع به تشکیل کنفرانس مزبور صحبت کرده گفت این اتحادیه به هیچ حزبی بستگی نداشته و جز استقلال کشور و اجرای قانون اساسی آمال و آرزویی ندارد.

[دستور در زیر سند]: اداره سیاسی - رونوشت برای جناب آقای نخست وزیر

فرستاده شود. ۲۴/۵/۲۰

***

۲۰ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

اشخاصی که در روز ۱۶ ماه جاری برای تقاضای شغل به جلوی شهربانی آمده بودند، ضمن مذاکره اظهار داشته‌اند، کلیه ما جزو حزب توده هستیم، چون مشاهده می‌کنیم از طرف حزب نتیجه حاصل نمی‌شود، از حزب اعراض و به دولت متوسل شده‌ایم و هرگاه دولت زودتر به ما کار رجوع نماید، بقیه اعضای حزب هم بی اختیار

از ما پیروی و از رفت و آمد به حزب توده منصرف خواهند شد.
 [دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به جناب آقای نخست‌وزیر عرض
 شود.

۲۴/۵/۲۱

***

تبرستان
 www.tabarestan.info

۲۱ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

از طرف رؤسای شورای مرکزی اتحادیه کارگران به بیکاران گفته شده است که
 چنانچه دولت تا یک هفته دیگر برای شما کار تهیه نکند، دسته جمعی به مجلس
 شورای ملی رفته و در آنجا تا اخذ نتیجه تحصن اختیار نمائید.
 [دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به جناب آقای نخست‌وزیر عرض
 شود. ۲۴/۵/۲۲

***

۲۱ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

شایع است که عده‌ای از اعضاء حزب توده در شهرها و قصبات برای تشکیل
 انجمن‌های ایالتی و ولایتی مشغول تبلیغات شده و قصد دارند اعضاء آن را از
 طرفداران خود انتخاب نمایند.
 [دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به جناب آقای نخست‌وزیر عرض
 شود. رونوشت تهیه شد. ۲۴/۵/۲۲

***

۲۲- مرداد ۱۳۲۴

گزارش

شب ۲۱ ماه جاری عده‌ای از کارگران از (روستا) سؤال کردند علت این که نمایندگان شوروی به شهرهای جنوب به خصوص اصفهان نرفتند چه بود [؟] (رضا روستا) پاسخ داد، نمایندگان شوروی بهتر از خود ما از اوضاع داخلی ایران اطلاع دارند و خود نمایندگان اظهار داشتند: چون در جنوب موقعیت اتحادیه‌های شما خوب نیست، ما به جنوب مسافرت نمی‌کنیم. با این که مطابق برنامه‌ای که در شوروی تنظیم یافته بود، بازدید اصفهان هم جزء برنامه بود، ولی چون اتحادیه کارگران در اصفهان منحل شده، ممکن بود از ما خوب پذیرایی نکنند، آن وقت باعث کدورت گشته و آبروی ما و شما برود.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت...

***

۲۲- مرداد ۱۳۲۴

گزارش

مقارن ساعت ۱۱ صبح روز ۲۱ ماه جاری چند نفر افسر شوروی با لباس سیویل به وسیله اتومبیل جیب به عمارت مجلس شورای ملی رفته و قصد برداشتن چند قطعه عکس را داشتند که از طرف بازرسی مجلس ممانعت به عمل می‌آید.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت به وزارت امور خارجه

فرستاده شود.

۲۴/۵/۲۳

***

۲۲- مرداد ۱۳۲۴

گزارش

در کلوپ حزب توده (الموتی) و (نوشین) و (روستا) و (کباری) در پیرامون وضع روحیه افراد و کارگران حزب توده مذاکره کرده و می‌گفتند برای تقویت روحیه افراد بایستی کلاس‌های مخصوصی تأسیس و برای تبلیغات و عملیات آزادی عمل داده شود.

مثلاً اگر کارگران با سربازان و افسران گلاویز بشوند، فوراً آن را محدود نکنند و از کار و عملیات اعضاء جلوگیری نشود، زیرا مخالفت حزب توده بکلی روحیه افراد را ضعیف کرده و می‌توان گفت که جبن و ترس نیز در آن‌ها تولید کرده است. بالأخره قرار شد در کنفرانس‌های عمومی و یا در جلسات حوزه‌ها این موضوع را مطرح کرده و به افراد آزادی عمل داده شود.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی رونوشت برای جناب آقای

نخست‌وزیر تهیه شود. ۲۴/۵/۲۳

***

۲۲- مرداد ۱۳۲۴

گزارش

روز ۱۹ ماه جاری دو نفر از کارکنان حزب توده برای دادن میتینگ به‌ده (لیقوان) ملک (حاجی احتشام) ۲۴ کیلومتری شهر رفته، ولی کسان مالک آن جا مانع از دادن میتینگ شده و بهانه کتک‌کاری می‌نمایند. آن‌ها هم مراجعت و قضیه را به حزب توده اظهار نموده، از طرف حزب توده به‌ژاندارمری و دادسرا اطلاع [داده] سپس روز ۲۰ [مرداد] دو کامیون از کارکنان حزب توده و دادیار و دادستان به آن جا رفته، در نتیجه طرفیت با همدیگر چهار نفر از کسان حزب توده مقتول [می‌شوند] (حاجی احتشام) مالک ده مزبور را با دو نفر منسوبانش دستگیر [کرده] و به حزب توده آورده‌اند و عصر همان روز در خیابان پهلوی در مقابل حزب توده آقای موسوی

دادستان تبریز مورد حمله جمعی واقع گردیده و نامبرده را رؤسای حزب از دست مهاجمین نجات [داده] و به حزب توده آورده و از آن جا به منزلش اعزام [کردند] فعلاً بیمار و بستری است و روز ۲۱ ماه جاری بازار و ادارات دولتی در حال تعطیل و نیز کلیه کارگران و افراد [حزب] توده با پرچم‌های صنفی در خیابان و جلو شهرداری مشغول میتینگ و نمایش بوده. به مناسبت نبودن استاندار ادارات بلا تکلیف و مردم در وحشت هستند. اعزام یک نفر استاندار که بتواند اوضاع را اصلاح و به این وضعیت خاتمه دهد، به طور فوری ایجاب می نماید و الا انتظار اوضاع غیر مترقبه در آتیه می رود.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - فوری است، اداره سیاسی مضمون این گزارش را در نامه به عرض جناب آقای نخست وزیر رسانیده درخواست بشود که راجع به تعیین استاندار توجه مخصوص مبذول فرمایند. ۲۴/۵/۲۳

***

۲۲ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

در ساعت ۱۸/۳۰ روز ۲۰ ماه جاری در اتحادیه کارمندان دولت جلسه هفتگی با حضور تقریباً چهل نفر از کارمندان تشکیل [شد]. سپس (نیازمندی) شروع به صحبت نموده، اظهار داشت از این تاریخ تا خاتمه ماه رمضان جلسات هفتگی از ساعت ۲۰/۳۰ تشکیل خواهد شد. ضمناً اظهار داشت: وضعیت کارمندان جزء که در انتظار خدمت به سر می برند، بسیار بد و برای نان شب محتاج هستند. آن‌هایی که دارای رتبه‌های عالی می باشند، انتظار خدمت به حال آن‌ها تأثیری ندارد و کارهای مهمی به آن‌ها رجوع شده و می شود و برای روزهای بعدی خود تهیه دیده و می بینند. باید کارمندان منتظر خدمت جزء را آقایان به آن جا هدایت کنند، زیرا ما در نظر داریم، برای این نوع همقطاران صندوق تعاونی تشکیل داده و در ایام بی کاری به آن‌ها کمک کنیم و البته آن هم قاعده‌ای دارد که بعداً به استحضار اعضاء خواهد رسید. ما باید متحد باشیم تا بتوانیم نظر دولت را به اجحافتی که نسبت به کارمندان

جزء می شود، جلب نمائیم. ضمناً شرحی راجع به اوضاع کشور و انتخابات دوره پانزدهم بیان [کرد] و جلسه مذکور در ساعت ۱۹/۳۰ خاتمه یافت.
[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - رونوشت به جهت آقای نخست وزیر تقدیم شود. ۲۴/۵/۲۳

***

۲۳ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۱ ماه جاری (رضا روستا) در اتحادیه کارگران اظهار داشت، در این چند روزه، قریب دو هزار نفر کارگر بیکار عضویت حزب توده را قبول کرده ولی به طوری که رسیدگی شده، بیشتر آن ها بیکار نمی باشند. لیکن از ترس بیکاری آتیه، جزو بیکاران نام نویسی نموده اند. بنابراین شورای مرکزی باید از این موقعیت استفاده کرده، آن ها را برای مبارزات مهمی به کار برده و اقدامات قطعی تری بنماید.
[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به جناب آقای نخست وزیر عرض شود. ۲۴/۵/۲۴

***

۲۳ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

مسئولین شورای متحده مرکزی کارگران (روستا، علیزاده، محضری) و غیره تصمیم گرفته اند، نامه تهدید آمیزی به شکل التیماتوم به دربار، رئیس مجلس، رئیس دولت نوشته و در ضمن آن خطر بیکاری را خاطر نشان سازند و تقاضا نمایند اعلیحضرت همایونی و دولت فکر اساسی جهت بیکاران بکنند والا مسئولیت هرگونه پیش آمدی به عهده دولت خواهد بود.
[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به جناب آقای نخست وزیر

عرض شود.

۲۴/۵/۲۴

***

۲۳ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

از منبع نسبتاً موثقی اطلاع حاصل شده که سران مؤثر و متنفذ حزب توده با گرفتن مخارج و اعتبار کافی، هریک به یکی از شهرستان‌های اطراف رفته و به طوری که مشهور است، قصد آن‌ها اضافه بر تحکیم بنیان حزبی خود، آماده کردن مردم و اعضاء حزب توده در شهرستان‌ها برای یک روز معینی است که قرار است یکبار در مرکز و ولایات میتینگ‌های شدیدی بر علیه دولت آقای صدر و مجلس و اوضاع حاضر داده شود.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - فوری است - اداره سیاسی به جناب آقای نخست‌وزیر عرض شود.

۲۴/۵/۲۴

***

۲۳ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

چند نفر از کارگران خط آهن که فعلاً سرخدمت می‌باشند، اظهار داشته‌اند که چون در کارهای اداری وقفه حاصل می‌شود، بعد از این در میتینگ‌های حزب توده حاضر نخواهند شد.

[دستور در حاشیه سند]: اداره سیاسی - محرمانه - به جناب آقای نخست‌وزیر عرض شود. ۲۴/۵/۲۴

***

۲۴ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۲ ماه جاری، شیخ جعفر خندق‌آبادی در مسجد شیخ عبدالنبی ضمن ایراد وعظ، اظهار می‌نمود، چرا دولت موقوفات را در محل‌های نامشروع خرج

نموده و ابدأ توجهی به طلاب نمی نماید.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت فرهنگ نوشته شود.

***

۲۴ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۲ ماه جاری (محمد شورشیان) که تحت مراقبت مأمورین شهربانی می باشد، در جلو شعبه حزب توده واقع در اکبرآباد به چند نفر که مشغول صحبت بودند اظهار داشته، همین روزها باید در تهران عملی انجام داد که وضعیت تبریز را تحت الشعاع قرار دهد.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به شهربانی کل نوشته شود که در مراقبت، حفظ انتظامات اقدام نمایند. ۲۴/۵/۲۵ [امضاء: ناخوانا]

اداره کل شهربانی ۲/۳۹۸۲
۲۴/۶/۱ ۶۱۰۱۰

پاسخ گزارش روزانه مورخ ۲۴/ مردادماه ۱۳۲۴ در خصوص اظهارات محمد شورشیان قدغن فرمایند، مأمورین مربوطه نهایت مراقبت را در حفظ انتظامات به عمل آورده و از بروز هرگونه پیش آمد سوئی جلوگیری نمایند. وزیر کشور [امضاء ناخوانا] ۲۶/۵/۲۵

***

۲۵ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

طبق اطلاع حاصله در جلسه خصوصی سران حزب توده و نمایندگان آنها بعضی از افراد حزبی سؤال نموده اند آیا از وقایع آذربایجان کمیته مرکزی اطلاع داشته و یا دستوراتی در این خصوص از طرف کمیته مرکزی به آنها داده شده بوده است. (دکتر رادمنش) در پاسخ اظهار داشت، طبق دستورات کمیته مرکزی در آتیه

خیلی نزدیک، در تمام ایران شورش برپا خواهد گردید و البته دستورات لازم برای انجام این شورش به موقع خود داده خواهد شد.

[دستور در زیر سند]: محرمانه، اداره سیاسی چنانکه در زیر گزارش شده بایستی به مأمورین دستورات داده شود ۲۴/۵/۲۷
اداره کل شهربانی ۶۱۶۳

پاسخ گزارش روزانه مورخ ۲۵/ مردادماه ۱۳۲۴ در خصوص اظهارات آقای دکتر رادمنش درباره حضور سران حزب توده، قدغن فرمایید در اطراف موضوع تحقیقات جامع و کاملی به عمل آورده و نهایت مراقبت را به عمل آورند که از هرگونه عملیات برخلاف انتظامات جلوگیری شود - وزیر کشور.
رونوشت شرح بالا به انضمام رونوشت گزارش یومیه برای استحضار آقای نخست وزیر ارسال شود. وزیر کشور [امضاء ناخوانا]

***

۲۵ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

در بین کنفرانس هفتگی حزب عدالت^۱ به طور نجوا و محرمانه شنیده شد که زمزمه لزوم تغییر سلطنت به جمهوری در ایران هم قریباً، در روزنامه‌های طرفدار آن‌ها شروع و بعداً جداً تعقیب می‌شود، ولی معلوم نبود این زمزمه از کجا شروع و در کدام یک از دستجات جراید تعقیب می‌گردد.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به شهربانی کل بنویسید که قضا یا را به وسایل ممکنه کشف کنند. ۲۴/۵/۲۷

محرمانه
 $\frac{۲/۳۹۸۳}{۲۶/۶/۷}$

اداره کل شهربانی ۶۱۰۲

پاسخ گزارش روزانه مورخ ۲۵/ مرداد ماه ۱۳۲۴ در موضوع مذاکره کنفرانس هفتگی حزب عدالت راجع به لزوم تبدیل سلطنت به جمهوری قدغن فرمایند،

دقیقاً و به وسایل ممکنه در اطراف موضوع تحقیقات به عمل آورده و نتیجه را گزارش دهند. وزیر کشور [امضاء ناخوانا]

***

۲۶ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

چندی قبل مقداری کاغذ روزنامه از طرف مقامات خارجی به وسیله (نصرت الله) نام اعزازی عضو حزب توده به بعضی از مدیران جراید داده شده و اخیراً هم به شش نفر از مدیران روزنامه‌های جبهه آزادی، مقداری کاغذ روزنامه مجاناً واگذار گردیده است که به نفع جبهه آزادی تبلیغات نمایند. [دستور زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه اطلاع داده شود. ضمناً از شهربانی کل پرسیده شود...

***

۲۸ - مرداد ۱۳۲۴

خلاصه گزارش شهربانی گرگان

طبق گزارش شهربانی بندر شاه در حدود دو الی سه هزار نفر کارگر با آلات و ادوات حفاری باکشتی از روسیه به بندر شاه وارد [شده] و قصد رفتن به سمنان برای استخراج نفت را دارند. [دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - چند روز قبل چیز دیگری در این باب رسیده بود. به وزارت امور خارجه نوشته شود. ۲۴/۵/۲۸ نامه فوری فرستاده شود.

***

۲۸ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

از قرار اطلاع حاصله هیئت مدیره حزب توده، شرحی به وسیله سفارت شوروی به فرماندهی ارتش سرخ نوشته و از مساعی فرماندهی و سایر متصدیان ارتش سرخ در مدت اقامت قشون سرخ در ایران تشکر و قدردانی نموده، ضمناً متذکر شده‌اند ارتش سرخ در مدت اقامت خود در این کشور، یادگارهایی از آزادی به جا گذاشته که تخم آن در مزرع این مملکت به زودی سبز شده و بارور خواهد گردید. در خاتمه از کمک‌هایی که ارتش سرخ به تشکیلات حزب توده و اتحادیه‌های کارگران در مقابل فاشیسم کرده، قدردانی و از این مسئله اظهار تأسف کرده‌اند که آن‌ها زود می‌روند و محصول نیک زحمات خود را از نزدیک نمی‌بینند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه

نوشته شود. ۲۴/۵/۲۸

محرمانه - نمره ۶۱۵۷

وزارت امور خارجه

از قرار اطلاع واصله هیئت مدیره حزب توده به وسیله سفارت کبرای شوروی شرحی به فرماندهی ارتش سرخ نوشته و از مساعی فرماندهی و سایر متصدیان ارتش [سرخ] تشکر و ضمناً متذکر شده‌اند، ارتش سرخ یادگارهایی از آزادی در ایران باقی گذاشته‌اند و اظهار تأسف نموده‌اند که آن‌ها زود می‌روند و نتیجه مساعی خود را از نزدیک مشاهده نمی‌نمایند. مراتب استحضاراً اشعار گردید.

۲۴/۵/۳۰

وزیر کشور [امضاء ناخوانا]

***

۲۹ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

حملات روزنامه‌های دست راست و دست چپ به دولتین شوروی و انگلیس باعث عدم رضایت کلیه محافل آگاه تحصیل کرده شده و عموماً اظهار می‌دارند در

این موقع که باید ایران از نیروی متفقین خالی شود، در عوض این که روزنامه‌ها با لحن ملایمی به رفتن آن‌ها کمک کنند، برعکس شروع به فحاشی نموده و مقالات زننده درج می‌کنند که باعث دل‌تنگی همسایگان می‌شود و دولت هم دست روی دست گذارده، ابدأ اقدامی در جلوگیری از نشر این روزنامه‌ها نمی‌نماید و همین امر باعث کدورت و تاریکی اوضاع کشور شده است. و باید یک دولت قوی روی کار بیاید که از اقدامات خودسرانه جراید جلوگیری بنماید.

[دستور زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - راجع به این گزارش توجه جناب

آقای نخست‌وزیر جلب شود. ۲۴/۵/۲۹

۶۱۵۵ - جناب آقای نخست‌وزیر

متمنی است مقرر فرمایند از هر نظری که آن مقام راجع به مدلول گزارش مورخ ۲۹/۲۹ مردادماه ۱۳۲۴ شهربانی کل، راجع به حملات روزنامه‌های دست راست و دست چپ به دولتین انگلیس و شوروی و عدم رضایت محافل آگاه و تحصیل کرده از این جریان اتخاذ خواهند فرمود، وزارت کشور را مستحضر سازند. وزیر کشور

***

۲۹ - مرداد ۱۳۲۴

محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه ۲۴/۵/۲۹

گزارش

در تمام مجامع و محافل و بین طبقه محصلین و کارمندان دولت در اطراف خروج نیروی متفقین از تهران مذاکراتی در جریان بوده و اظهار می‌دارند با این که از طرف دولت هم رسماً اعلام شده است که نیروی متفقین در ظرف چند روز تهران را تخلیه می‌نمایند، تا حال کوچکترین نشانه‌ای از رفتن آن‌ها دیده نشده، مخصوصاً ارتش امریکا که در امیرآباد هستند، مشغول تهیه آذوقه زمستان می‌باشند. مردم امیدوار بودند که با رفتن این‌ها از تهران اوضاع به حال عادی برگردد و خواربار و غیره ارزان شود، ولی علاوه بر این که قیمت اجناس پایین نیامده ترقی هم نموده و دولت و مجلس نیز ابدأ در فکر مردم نیستند و باید اهالی تهران هم مثل سایر

شهرستان‌ها دست به اعتصاب و بلوا زده تا دولت درباره اهالی تهران اقدام عاجل بنماید. به طور کلی عموماً از وضعیت حاضره مأیوس می‌باشند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - نمره ۶۱۵۶

وزارت امور خارجه

طبق اطلاعات واصله بین طبقات محصلین و کارمندان دولت در اطراف خروج متفقین از تهران مذاکراتی در جریان بوده و اظهار می‌دارند با این که از طرف دولت هم رسماً اعلام گردیده که نیروی متفقین در ظرف پنج روز تهران را تخلیه می‌نمایند، تا به حال کوچکترین نشانه از رفتن آن‌ها دیده نشده، مخصوصاً ارتش امریکا که در امیرآباد هستند، مشغول تهیه آذوقه زمستانی می‌باشند. مردم امیدوار بودند که با رفتن متفقین قیمت ارزاق تنزل کرده و اوضاع به حال عادی برگردد. دولت و مجلس هم در فکر مردم نیستند و بایستی اهالی تهران مثل سایر شهرستان‌ها، دست به اعتصاب بزنند تا دولت اقدامات عاجل بنماید.

وزیر کشور ۲۴/۵/۲۵

***

۳۰ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

ساعت ۱۷ روز ۲۸ ماه جاری در کانون کارگران راه آهن با حضور عده‌ای از کارگران جلسه سخنرانی تشکیل [گردید]. سپس (مهندس محمدزاده) از طرف شورای متحده مرکزی راجع به بیکاری کارگران، سخنرانی نموده اظهار داشت به طوری که رفقا مسبوقند از اول فروردین ماه تاکنون چندین هزار نفر کارگر با داشتن چند سر عایله بیکار شده و سرگردان می‌باشند. در روسیه و سایر جاهای دیگر میلیون‌ها سرباز که از جبهه برگشته‌اند با مزایای زیادی فوراً به کارگمارده شده‌اند. اما در ایران قضایا کاملاً برعکس صورت گرفته و می‌گیرد. در اثر رفتن متفقین مخصوصاً امریکائی‌ها هزاران نفر کارگر بیکار شده و اکنون در معرض خطر نیستی و فنا قرار گرفته خود و اطفال و زنان آن‌ها دچار تهدید و وحشت آور، گرسنگی و رنج محنت و

مرگ می شوند.

طبقه حاکمه فعلی هم سخت در تلاش است که آخرین رمق ملت را کشیده و آن را به مرگ و نیستی سوق دهد و به وادی عدم رهسپار سازد. بنابراین دیگر کارگران بیش از این صبر ندارند و بیش از چندماه برای ما فرصت نمی باشد و باید در این مدت کوتاه دست به اقدامات بزرگی بزنیم. به هر حال برای جلوگیری از خطر روزافزون و خانمان برانداز بیکاری و برای تهیه کار کافی با شرایط درست جهت کارگران بیکار، جزواژگون ساختن حکومت و دستگاه حاکمه فعلی و از بین بردن عناصر نالایق چاره‌ای نیست. چنانچه ارتجاع به کارگران دست یابد، آن‌ها را در زیر پنجه خود خرد خواهد کرد. پس باید با هم متحد شویم تا بتوانیم با مبارزه شدید، زمام کشور و حکومت را به دست خودمان گرفته و اداره نمائیم.

جلسه مذکور در ساعت ۱۸/۳۰ با کف زدن حضار و فریاد زنده باد کارگران حزب توده ایران، خاتمه یافت.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی باید به فوریت برای بیکاران کار تهیه شود. یکی از کارهای اساسی که جلوگیری از انقلاب خواهد کرد، تهیه کار برای بیکارها است. شایسته است در این زمینه شرحی به جناب آقای نخست وزیر عرض شود. ۲۴/۵/۳۱

***

۳۰ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۸ ماه جاری در کلوپ اکبرآباد، عده‌ای از روشنفکران حزب توده، راجع به حقوق مردادماه کارمندان دولت، اظهار نظر کرده و می گفتند فیراکسیون توده فوق العاده ممنون خواهد شد که کارمندان دولت در موضوع تأخیر حقوق خود اعتصاب نمایند که در حین اعتصاب ناطقین و مبلغین توده، تمام حقایق و محرومیت‌های کارمندان دولت را با کمال سادگی به آن‌ها بگویند و از آن‌ها تقاضا کنند که با آزادیخواهان همدست شده با یک نیروی ثابت بساط ارتجاع را برچیده و

برای همیشه دارای زندگی سعادت‌مندی شوند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی... که حقوق را می‌پردازند تجسس شود اگر این طور است فبها، والّا به جناب وزیر دارایی نوشته شود.
محرمانه

جناب آقای وزیر دارایی - طبق اطلاعات واصله، عده‌ای از روشنفکران حزب توده در خصوص حقوق مرداد کارمندان حزب توده، اظهار نظر کرده و گفته‌اند فراکسیون توده ممنون می‌شود که کارمندان دولت برای تأخیر در پرداخت حقوق اعتصاب نمایند و در موقع اعتصاب مبلغین حزب توده حقایق و محرومیت‌ها را به آن‌ها بگویند و از آن‌ها تقاضا نمایند که با آزادیخواهان همدست شده، بساط ارتجاع را برجیده و تهیه زندگی سعادت‌مندی نمایند. مراتب استحضاراً اشعار گردید.
وزیر کشور.

***

۳۱ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

شب ۳۰ ماه جاری (فلسفی) در مسجد خیابان بوذرجمهری ضمن تفسیر آیات قرآن اظهار داشت، قبل از کشف حجاب اولیاء امور منهیات را منع و به‌ویژه در ماه رمضان کافه و رستوران‌ها را بسته و از روزه‌خوران جلوگیری می‌کردند ولیکن از آن تاریخ به بعد به کلی روش دولت‌ها تغییر یافته و ابدأ در فکر اجرای قوانین شرعی نیستند. مردم هم از این فرصت سوء استفاده کرده و علناً منهیات را مرتکب شده و اگر کسی هم امر به معروف بکند به او تعرض کرده و اظهار می‌دارند آزادی است. مردم، معنی آزادی و مشروطه این نیست که هر عمل مخالف شرعی را مرتکب شویم، بلکه بایستی کاملاً رفتار پیشوایان دین را سرمشق قرار دهیم.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به‌شهربانی کل نوشته شود راجع به باز بودن رستوران‌ها در.... به فرمانداری مراجعه شود که اقدامات لازمه به عمل آورند.

فرمانداری نظامی تهران طبق اطلاعات واصله به وزارت کشور، آقای فلسفی در مسجد واقع در خیابان بوذرجمهری ضمن تفسیر آیات قرآن اظهار داشته است قبل از کشف حجاب اولیاء امور منهیات را منع و بخصوص در ماه رمضان کافه و رستوران‌ها بسته شده و از روزه خوران جلوگیری می‌کرد ولی بعداً روش دولت به کلی تغییر یافته و در فکر اجرای قوانین شرع نیستند. مردم از این جریان سوء استفاده و علناً مرتکب منهیات می‌شوند و اگر کسی امر به معروف بکند...

***

۳۱ - مرداد ۱۳۲۴

گزارش

شب ۳۰ ماه جاری عده‌ای از اعضاء حزب توده اظهار می‌نمودند، انقلاب می‌بایستی از رشت و مازندران شروع شود. تاکنون هم حزب توده برای تهیه زمینه و ایجاد انقلاب به هریک از ایالات آذربایجان و گیلان و مازندران و خراسان دوستانه نفر از اعضای فعال را فرستاده و نتیجه عملیات آن‌ها یکی بعد از دیگری ظاهری می‌شود و قریباً هم سر و صدای گیلان و مازندران بلند خواهد شد. نوبت تهران هم به زودی خواهد رسید. اوضاع از هر حیث برای دست زدن به عملیات وسیعی مساعد است و رهبران حزب بیکار ننشسته‌اند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - فوری است - اداره سیاسی به استانداران محل

دستورات برای حفظ انتظامات و جلوگیری از وقایع ناگوار داده شود. ۲۴/۵/۳۱

۲/۴۲۴۴
۲۴/۶/۱۵

نمره ۵۲۷۴ محرمانه

استانداردی یکم - استانداری دوم - طبق اطلاعات واصله جمعی از کارمندان حزب توده اظهار داشته‌اند که انقلاب می‌بایستی از رشت و مازندران شروع شده و تعقیب شود و مأمورین فعالی هم برای امر مزبور به محل اعزام نموده‌اند. مراتب را

به استحضار آن استانداری برسانید، نهایت مراقبت را در حفظ انتظامات و جلوگیری از بروز هرگونه پیش‌آمدی به عمل آورد.

کفیل اداره سیاسی [امضاء ناخوانا] ۲۴/۶/۴

۱ - شهریور ۱۳۲۴

خلاصه گزارش شهربانی مشهد مورخ ۲۴/۵/۲۷

از روز فرار افسران لشکر شرق تا روز ۲۴/۵/۲۷ اولیاء امور مشهد، تنها خبری که از آن‌ها دارند، عبور از بجنورد [در] ظهر روز پنجشنبه ۲۴/۵/۲۵ بوده است.

دیروز فرماندار در نظر داشت، تقاضای حکومت نظامی بشود، ولی شهربانی موافقت ننمود. آقای (اصانلو) هم با مقامات شوروی، راجع به جریانات اخیر مذاکره کرده، آن‌ها هم اظهار بی‌اطلاعی نموده و حتی گفته‌اند اگر متواریان را در منطقه شمال ببینند دستگیر کنند. دیروز عصر دژبان شوروی به افسر رابط شهربانی اطلاع داده است که ما نهایت علاقه را به انتظامات خراسان داشته و داریم؛ ولی چون واقعه اخیر موجب تشویش اذهان شده، ما مراقب انتظامات بوده و شما هم مراقبت بیشتر نمائید که اتفاقی برخلاف نظم مشاهده نشود و نیز اضافه کرده‌اند که عبور افسران متواری از راه غیر معمول بوده و از پاسگاه ما عبور نکرده‌اند و ردّ چرخ‌ها و اثر اتومبیل‌ها هم هنوز باقی است که از خارج شهر رفته‌اند.

این موضوع به آقای فرماندار نیز اطلاع و مخصوصاً تذکر داده شد که موضوع را به فرمانده لشکر اطلاع دهند که چنانچه لازم است، صورت مجلسی هم در این موضوع تهیه شود. در هر صورت، با اطمینانی که مأمورین شوروی داده‌اند و آخرین خبر که حاکی از خروج متواریان از منطقه خراسان می‌باشد، کوچکترین نگرانی از لحاظ انتظامات در خراسان باقی نمانده است. ضمناً^۱ شنیده می‌شود که فرمانده لشکر شرق از عهده اداره کردن لشکر برنیامده و اتفاقاتی که در زمان تصدی ایشان رخ داده به شرح زیر می‌باشد:

ربودن ۱۴۰/۰۰۰ ریال به‌طور ساختگی از ستوان نجدی که جزو متواریان می‌باشد. موضوع کتک‌کاری افسران با شوفری که در اختیار تجارتخانه شوروی بوده که پرونده امر در دادسرا تحت تعقیب است. سوء تفاهم بین فرمانده لشکر و ارکان

۱. از این قسمت به‌بعد در متن اصلی دور آن خط کشیده شده است و در حاشیه سند دستور آن داده شده است.

حزب توده، بالأخره متواری شدن افسران و بی اطلاعی لشکر از جریان کار که به عذر تعطیل تا صبح ۲۷ [مرداد] برعهده واقعی و اثاثیه از بین رفته، توجیه پیدا نمی نماید. از نظر دولتخواهی برای خاتمه دادن به این جریانات و استمالت باقیمانده افسران چه بهتر است، افسر مجرب کارآزموده مثبتی را تعیین [و] فوراً با عده افسر مناسب دیگر اعزام فرموده تا این نگرانی فعلی به کلی مرتفع گردد.

***

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - مدیریت کل انتظامات این گزارش را به دقت ملاحظه [کنید] نسبت به آنجائی که خط کشیده [شده است] به وزارت جنگ نوشته شود.

***

۱ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

روز دوشنبه ۲۹ مردادماه (رضا روستا) راجع به خراسان و آذربایجان چنین اظهار می نمود: اوضاع کاملاً به نفع ما بوده و اکنون نقشه های ما یکی پس از دیگری باکمال موفقیت به موقع اجرا گذاشته می شود. جریانات کار ما طوری است که مخالفین و دولت ارتجاعی را کاملاً سردرگم ساخته، بلکه آن ها را اغفال نموده و عملیات به طوری ماهرانه انجام خواهد گرفت که در مرکز هم در آتیه نزدیک قیام عمومی شروع گشته، کارها یکسر خواهد شد. باید دولت و قوای ارتجاع کاملاً متوجه شهرستان ها باشد. مرکز، قوای مقاومت کمتری خواهد داشت. دست های مؤثری به نفع مقاصد ما کار می نماید. هنوز بعضی امورات مهمی در جریان است که کمیته مرکزی حزب توده اصلاً از آن اطلاعی ندارد و یک مرتبه در مقابل عمل انجام گرفته واقع می شود، زیرا در کمیته مرکزی بعضی عناصر مشکوک وجود دارد. البته کمیته مرکزی هم وظایف بزرگی دارد که به موقع عهده دار گشته، انجام خواهد داد.

روی هم رفته به طوری که مشارالیه اظهار می کرد، نقشه های مخصوصی برای اختلال و اغتشاش ولایات و ایالات و غیره طرح شده در مرکز هم وسایل اغتشاش

را فراهم می‌سازند.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی با کمک انتظامات برای مراقبت

و جلوگیری از اقدامات خلاف نظم.... ۲۴/۶/۱

به شهربانی و ژاندارمری خراسان و استانداری‌ها رمزاً تاکید شود که کاملاً مراقب جریان امور بوده و از وقوع پیش آمدهای خلاف نظم جلوگیری نمایند و مخصوصاً به تبریز دستور داده شود نظر تیمسار سرلشکر جهانبانی را نیز جلب و اقدامات مؤثر معمول دارند.

***

۱ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

شایع است که حزب توده در نظر دارد، برای کاستن قدرت دولت مرکزی ولایات شمال را به هرنحوی شده بر علیه دولت شوراننده و با قطع ارتباط از مرکز به نحو ملوک الطوائفی اداره نماید و این انتشارات روحیه ملت را سخت متزلزل نموده است.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - انتظامات دستور مراقبت فوراً

داده شود به استانداران و فرمانداران ۲۴/۶/۱

***

۳ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش رمز شهربانی قزوین

روز ۳۱ مرداد قریب ۲۰۰ نفر افسر و سرباز شوروی با ترن از تهران وارد شدند.

صد نفر هم از نیروی شوروی مقیم قزوین به اتفاق آن‌ها به سمت زنجان رفتند.

[دستور در زیر سند]: اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه نوشته شود.

م/۴۲۴۴
۲۶/۶/۱۵

۶۳۷۵ محرمانه

وزارت امور خارجه

طی گزارش واصله وزارت کشور، روز ۳۱ مرداد قریب دویست ۲۰۰ نفر افسر و سرباز شوروی از تهران به قزوین وارد شده‌اند. صد نفر هم از نیروی شوروی مقیم قزوین به اتفاق آن‌ها به سمت زنجان رفته‌اند - وزیر کشور

***

۴ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

بین روشنفکران حزب توده صحبت می‌شود که آقای (ماکسیموف) سفیرکبیر شوروی به وزارت خارجه رفته و مدتی مشغول مذاکره بوده است. این خبر را مخصوصاً آرامنه، زیاد انتشار داده و می‌گفتند سفیرکبیر شوروی راجع به آزادیخواهان و دستگیری افسران اقدامات لازمی خواهد نمود.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه نوشته شود.

۲۴/۶/۴

***

۶ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

ساعت ۱۵ روز ۴ ماه جاری، عده‌ای از کارگران راه‌آهن و سیلو و غیره در کلوپ دکتر ارانی رفته، مأمورین ژاندارم و پاسبان مأمور حفظ انتظامات که جلوی در کلوپ بودند و معاون کلانتری بخش ۵ از ورود آن‌ها به کلوپ جلوگیری نموده، (شاهین) نام اظهار داشت در کلوپ مرکزی تشکیل جلسه داده‌اند. ما باید از (روستا) تلفوناً^۱

کسب تکلیف کنیم.

معاون کلانتری تلفنی به (روستا) گفته است، تا دستور از مقامات مربوطه نرسد، ناچار از تشکیل جلسه و ورود کارگران به کلوپ جلوگیری خواهد شد. در این موقع خانم ابراهیم زاده با چند نفر دیگر که در دواخانه مجاور کلوپ بودند، اظهار داشتند به ما دستور داده اند چنانچه از تشکیل جلسه جلوگیری به عمل آید، در مقابل زور مقاومت کنیم و بیرون آمده با ادای کلمات زشت به ژاندارم ها، کارگران را با فشار داخل کلوپ نموده، در این موقع کلانتر بخش ۵ شخصاً در محل حاضر و کارگران را از کلوپ خارج و در این بین (غلام کناس) مأمور انتظامات کلوپ به شخص ناشناسی که اظهار داشت، تقصیر مأمورین ژاندارم چیست، حمله نموده و با اظهار این که تو یک نفر از طرفداران سیدضیاء خائن هستی، به اتفاق چند نفر از کارگران او را با وضع بسیار بدی از آن جا دور نمودند.

(عجولی) نام به اتفاق چند نفر از سران حزب تشکیل جلسه را موکول به بعد نموده و کارگران را متفرق ساختند.

به طوری که مشاهده شده، از ابتدای اجتماع کارگران در جلوی کلوپ چند نفر افسر و سرباز شوروی مسلح در قسمت پیاده رو خیابان مشغول قدم زدن و مواظب کارگران بودند.

[دستور در حاشیه سند]: اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه نوشته شود.

***

۶ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

گفته می شود که تقویت آشوب و بلواهای تبریز و مشهد و سایر نقاط از طرف دولت شوروی، از این جا مسلم است که آزادی عمل به هر صورت از ادارات دولتی و ارتش در ولایات سلب و حتی از اعزام بازرس وزارت جنگ به تبریز و ارسال هواپیمای اکتشافی برای اطلاع از وضع افسران متواری مشهد و غیره به وسیله هواپیما از طرف مقامات شوروی جلوگیری و در گرگان و بجنورد از هر قبیل اقدام

ارتش و ژاندارمری جلوگیری کرده‌اند. با این حال مردم از تهدیدات صریح نطق وزیر خارجه انگلیس، نسبت به شوروی امیدوار و منتظرند که خاتمه جنگ و آزادی سیاسی و نظامی انگلستان و امریکا در دنیا برای خاتمه دادن به عملیات غیرقانونی و مداخلات غیرمجاز شوروی در سایر ممالک مؤثر باشد و به همین نزدیکی به اوضاع رقت‌بار فعلی خاتمه داده شود.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی
به وزارت امور خارجه نوشته شود. ۲۴/۶/۶

***

۶ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

به طوری که اشخاص مطلع از جریان حزب توده اظهار می‌دارند، کمیسیون تبلیغات حزب توده، از اعضاء حزب، یک عده داوطلب خواسته که در دفاتر امنیه و در صفوف سربازان و ژاندارمری داخل شده، مشغول خدمت گردند و تاکنون قریب ده نفر اسم خود را در دفتر کمیسیون نوشته‌اند که به وسیله دست‌های حزب وارد اداره ژاندارمری گردند. منظور این‌ها ایجاد یک سازمان تبلیغاتی در میان افراد ژاندارمری بوده و اکثر داوطلبان تبریزی و اردبیلی و چند نفر هم اهل گیلان می‌باشند. اسماعیل زارع تبریزی و حسن سردار و چند نفر دیگر از این‌ها سواد به قدر خواندن و نوشتن دارند. به لاتین روسی می‌نویسند و دو سه نفر دیگر دیپلمه می‌باشند می‌خواهند وارد دفتر ژاندارمری می‌شوند.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی

به طور خیلی محرمانه به ژاندارمری کل اطلاع داده شود. ۲۴/۶/۶

***

۶ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

در مجامع و محافل عمومی مردم نسبت به ماندن نیروی متفقین در ایران فوق‌العاده اظهار عدم رضایت کرده و نگران می‌باشند و اظهار می‌دارند، نزدیک پنج سال است، نیروی خارجی در خاک ایران بوده و هرچه لازمه مهمانداری و فداکاری بوده، ملت ایران دریغ نکرده و مطابق قراردادی که قبل از ورود آن‌ها به ایران بسته شده، پس از پایان جنگ بایستی از ایران بروند و حال هم که قریب ۴ ماه است جنگ با آلمان خاتمه پیدا کرده و با این که انجمن «پوتسدام» هم تأیید نموده که نیروی متفقین بایستی از ایران خارج شوند، مع‌الوصف خارج نشده و احتمال هم داده نمی‌شود که به این زودی‌ها بروند. به این جهت ملت ایران بیش از این طاقت تحمل و خسارت را ندارد و اگر هم اولیای امور اقدام مجدّانه نکنند و نمایندگان مجلس شورای ملی هم مسامحه کرده و ساکت باشند، پس از چه کسی توقع داشته باشیم که به احوال این ملت بدبخت توجه کند و بتواند به زودی متفقین را از ایران خارج سازد و مردم ایران را از شرّ آن‌ها خلاص و از تلفاتی که به وسیله آن‌ها به ملت ایران وارد شده و می‌شود جلوگیری گردد.

[دستور در حاشیه سند: اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه [نوشته شود].

۲۴/۶/۲۶

***

۷ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

شایع است که از طرف سفارت شوروی گفته شده در تهران پادگانی ندارند و چند نفر سربازی هم که برای کارهای سفارت در تهران مانده‌اند، قریباً تهران را ترک و به وسیله روزنامه‌ها بیانیه صادر خواهند کرد که شوروی‌ها تهران را تخلیه کرده و در هیچ بنگاهی دخالتی ندارند.

مستمعین این شایعات اظهار نظر می‌کنند، هرگاه دولت نظر سیاسی ندارد، چرا راجع به خروج قوای امریکا صحبتی در میان نیست.

[دستور زیر سند]: به وزارت امور خارجه نوشته شود. ۲۴/۶/۸

***

۸ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش شهربانی مشهد مورخ ۲/۶/۳۲۴ [۱]

تیمسار سرتیپ هدایت‌الله به‌عنوان بازرسی لشکر وارد شده است.

[دستور در زیر سند]: انتظامات ۲۴/۶/۸

با اطلاع آقای معاون... بایگانی شود. ۲۴/۵/۲۳

***

۸ - شهریور ۱۳۲۴

خلاصه گزارش شهربانی مازندران

روز ۷ ماه جاری در اثر انتشار اخبار تشویش‌آمیز، دکاکین و مغازه‌های شهر شاهی بسته شده و بخشدار و رئیس دادگاه و فرماندار و ژاندارمری برای چاره‌جویی در شهربانی مجتمع می‌شوند. قضیه از این قرار بوده است، عده زیادی از اهالی قادی کلاه و دهات اطراف شاهی و کوچک‌سرا که قریب چهار هزار نفر بودند، در صدد حمله و هجوم به شاهی بر علیه کارگران برمی‌آیند. ابتدا به ترک محله، مسکن کارگران ترک حمله و در نتیجه زد و خورد، چند نفر مقتول و مجروح می‌گردند. به محض وصول خبر از ساری و سایر نقاط عده قلیلی پاسبان و ژاندارم به شاهی اعزام کارگران نیز در صدد دفاع برآمده و در صورت تلاقی، عواقب وخیمی خواهد داشت، زیرا قوای نظامی محل کافی نبوده و اعزام قوا از مرکز و با مذاکره قبلی مقامات شوروی به اسرع وقت ضروری است و چون کارگران انتظار جلوگیری از تهاجم دارند، چنانچه قوای کافی برسد، بیم آن می‌رود گذشته از تلفات، مأمورین

دولت هم که تهدید شده‌اند، مورد تعرضات و خطراتی واقع گردند. السّاعه هم اطلاع رسید، از نقاط دیگر کارگران برای کمک به کارگران شاهی در حرکت می‌باشند.

[دستور حاشیه سند]: ۱- فوری است

۲-..... انتظامات یک ساعت و نیم بعد از ظهر روز ۲۴/۶/۷ این حادثه رخ داده، تلگراف ساری، شاهی به تهران خراب، از ساعت ۹ بعد از ظهر ۷ تا ساعت ۱۲ در بنگاه راه‌آهن به وسیله تلفن گرام بنگاه با آقای شاهدیان فرماندار ساری مذاکره سؤال و جوابهایی که رسیده تماماً ضمیمه است. بالأخره برای حفظ آتیه در جلوگیری از تجاوزات به واسطه کمی عده ژاندارم و پاسبان در محل، تصمیم براین اتخاذ می‌کنند که ۲۰۰ نفر ژاندارم فرستاده شود.

از ساعت یازده تا ۷ بعد از ظهر، در بنگاه راه‌آهن یادداشت به ژاندارم‌ری کل نوشته شد که حسب الامر جناب آقای نخست‌وزیر، ۲۰۰ نفر ژاندارم تا فردا (۸) قبل از ظهر به ساری فرستاده شود که از اغتشاش جلوگیری کنند و یادداشت نامبرده به آقای سرهنگ اصغری تسلیم گردید و رسید دریافت شد.

ضمناً متذکر می‌شود که از همان بنگاه راه‌آهن به وسیله تلفن مراتب جزئاً و کلاً به جناب آقای نخست‌وزیر عرض شد و فرستادن ژاندارم را ایشان ضروری تشخیص فرمودند. زیرا غیر از این میسر نیست که بتوان نظم را برقرار داشت.

امروز صبح، ساعت هفت و نیم صبح، عده نامبرده از تهران حرکت [کردند] ولی این نکته به میان آمد که ممکن است مأمورین نظامی شوروی جلوگیری کنند.

جناب آقای نخست‌وزیر فرمودند: باید عده فرستاده بشود ولو این که مأموران شوروی جلوگیری کنند. قبل از ظهر خود معظم‌له با جناب آقای وزیر امور خارجه، مذاکره فرمودند و

بنده هم به وسیله تلفن با تیمسار سرلشکر ارفع رئیس ستاد مذاکره و... کردم که با وابسته نظامی شوروی اقدام شد. ایشان هم، طبق مذاکراتی که دو ساعت بعد از ظهر با تلفن می کردند، ظهر روز ۸ [شهریور].... فرستاده اند و با تلفن مذاکره کرده اند.

مأمورین وابسته نظامی شوروی گفته اند... فرمانده قزوین بایستی با آقای سفیر شوروی مذاکره [کند] آقای سفیر هم گویا در مسافرت هستند. مطابق خبر تلگرافی که در ساعت هشت بعد از ظهر در تلگرافخانه رسید، عده ژاندارم اعزامی به فیروزکوه رسید؛ ولی مأمورین نظامی شوروی جلوگیری کرده اند و همان ساعت به وسیله تلفن به جناب آقای نخست وزیر و تیمسار سرلشکر ارفع اطلاع داده شد. فعلاً ژاندارم ها در پاسگاه فیروزکوه متوقف هستند تا از این جا اقدام برای عبور آنها بشود و بعد در ساعت هشت که با گنبد حضوراً مخابره می شد تیمسار سرتیپ خسرو پناه فرمانده کل ژاندارمری وارد شدند و قبل از .... تیمسار سرتیپ ضرابی، عقیده داشتند، علاوه بر فرستادن عده [ای] ژاندارم، باید اقدام در فرستادن هیئت بشود که دولتی رفته، تحقیقات نمایند و معلوم کنند که به چه علت و سبب اقدامات زد و خورد شده، سبب و محرک کی است. همین طور به جناب آقای نخست وزیر با تلفن عرض شد و معظم له با فرستادن هیئت موافقت، بلکه ضروری می دانستند. در ساعت ۹ بر حسب امر ایشان، به اتفاق تیمسار سرتیپ خسرو پناه، به کاخ وزارت بیلاقی وزارت امور خارجه رفته، بالآخره پس از تذکرات آقای ایرج اسکندری نماینده ساری و آقای دکتر یزدی نیز حضور به هم رسانیده و از جناب آقای نخست وزیر تقاضا داشتند، هیئت مورد اعتمادی بروند که به این کار دقیقاً رسیدگی کنند. آقای رکنی از طرف

وزارت کشور در نظر گرفته شد و آقای شمس امیرعلایی را که مورد موافقت همه بود، جناب آقای نخست‌وزیر در نظر گرفته که از طرف وزارت دادگستری تعیین گردد. یک نفر افسر از ژاندارمری کل، یک نفر افسر از شهربانی معین گردد، که فردا وسایل حرکت آن‌ها را فراهم کنند، تا اگر ممکن شود فردا... حرکت کنند.

قرار شد فردا با آقای رکنی مذاکره شود و نیم ساعت به یازده مانده از کاخ بیلاقی مراجعت و تا آن ساعت که از تلگرافخانه پرسیده شد، وسیله برای تلگراف ایشان نبود. چون عده‌ای از سران حزب توده تقاضا کرده بودند که جناب آقای نخست‌وزیر در تلگرافخانه برای مخابره حضوری تشریف ببرند، ایشان هم یکساعت بعد از ظهر به بنده فرمودند. بنده تا این ساعت به واسطه نبودن سیم نشد که بتوانیم مذاکره کنیم. ساعت ۱۱ بعد از ظهر ۲۴/۶/۸

***

خیلی فوری است

در اولین ساعت روز شنبه دهم که شروع به کار می‌شود، فوراً بایستی شرح لازم به قید فوریت به وزارت امور خارجه فرستاده شود که برای عبور ژاندارم‌های اعزامی و رفع مزاحمت مأمورین شوروی اقدام عاجل فرمایند. به جناب آقای نخست‌وزیر رسماً عرض شود که در پرونده نخست‌وزیری بماند.

۳- [در روی متن اصلی سند با جوهر آبی نوشته شده است]: در هردو مورد که دستور فرموده‌اند، امروز صبح انجام شده است. به پرونده ضمیمه فرمائید.

[۲۴]/۶/۱۰

***

۸ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

روز ۶ ماه جاری (رضا روستا) اظهار می نمود: مقاله روزنامه (پراودا) چاپ مسکو که چند روز قبل راجع به انتخابات شهرداری ایران نوشته شده بود، بین آزادیخواهان فوق العاده مؤثر واقع شده، زیرا همه آزادیخواهان متوجه شده اند که دولت شوروی مواظب جریانات می باشد و این برای ما مایه امیدواری است و مسئولین حوزه ها باید این موضوع را در جلسات حوزه ها گوشزد اعضای نمایند که آن ها بدانند قوی ترین دولت کارگری، حامی و پشتیبان ما است.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه [بنویسید]

۲۴/۶/۸

***

۸ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش شهربانی قزوین مورخه ۱۳۲۴/۶/۷ [۱]

روز ۶ ماه جاری تقریباً ۱۸۰ نفر پیاده و ۶۵ نفر سواره نظام ارتش شوروی با هفت ارابه توپ و هشت خمپاره انداز، از خط زنجان و یکصد نفر هم افسر و سرباز شوروی به وسیله راه آهن از زنجان به قزوین وارد و قریب ۴۰ نفر از قزوین به وسیله راه آهن به سمت تهران حرکت نمودند.

[دستور زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه نوشته شود.

۲۴/۶/۸

***

۱۱ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

به طوری که چند نفر از مسافرین شاهرودی اظهار می داشتند، شوروی ها دکتر

یزدی را برای دوره پانزدهم مجلس انتخاب و (غلامرضا فولادوند) هم کاندید خود شاهرودی‌ها است. شوروی‌ها چون (فولادوند) را از دست راستی‌ها می‌دانند، از موفقیت او جلوگیری می‌نمایند و بهایی‌ها که در پی فرصت می‌گردند، ظاهراً خود را طرفدار شوروی‌ها نشان داده و به نام مبارزه انتخاباتی دسته‌دسته از سنگسر و جاهای دیگر به شاهرود می‌آیند که انتخابات آن‌جا را به نفع دکتر یزدی تمام و ضمناً با پشتیبانی شوروی‌ها به منظور اصلی خود که تبلیغات مذهبی است، پردازند و این موضوع اهالی آن‌جا را بیشتر متأثر ساخته است.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه نوشته شود.

۲۴/۶/۱۱

***

۱۲ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

در تمام اماکن عمومی راجع به وقایع اخیر ساری و شاهی مذاکره بوده و عموماً اظهار تنفر و انضجار^۱ از حزب توده می‌نمایند و می‌گویند در این موقع دولت باید از تمام وکلای حزب توده سلب مصونیت کرده و آن‌ها را تحت تعقیب درآورد و تمام رؤسا و سران آن‌ها را دستگیر کند. فعلاً تمام مردم منتظر جواب پروتست دولت شوروی هستند که برای جلوگیری از قوای ایران به مازندران چه خواهند گفت.

[دستور زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - برای رفع جلوگیری از قوا به مازندران، مجدداً به وزارت امور خارجه نوشته شود.

***

۱۲ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

به قراری که چند نفر شاهرودی اظهار می نمودند، شوروی ها مخالفین انتخاب (دکتر یزدی) از شاهرود را از شهر مذکور به تهران و سایر جاها تبعید می کنند و این موضوع بیش از پیش برای اهالی شاهرود نگرانی ها و نارضایتی هائی فراهم کرده و می کند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه نوشته شود.
۲۴/۶/۱۳

***

۱۲ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

بین مردم صحبت می شد که علت یاغی شدن افسران و پیدایش اشراک محلی در عدم توجه دولت به ملت می باشد. در شهرستانها مدت ها است، دولت با بودن مقدار مهمی اجناس که در انبارها نزدیک پوسیدن است، نتوانسته است وضعیت پخش قماش و سایر اجناس انحصاری را فراهم نماید. مخصوصاً در نقاطی که اهالی مستعد شورش و طغیان می باشند، تمام مردم برهنه و حتی زنهای آنها فاقد ستر عورت می باشند. با این وصف طغیان آنها اجباری است و هرگاه دولت به این زودی به وضعیت ولایات رسیدگی ننماید، عملی است عمده که کشور را به انقلاب سوق خواهد داد.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت دارایی نوشته شود.

۲۴/۶/۱۳

***

۱۳ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

(فلسفی) واعظ در مسجد جامع از وزارت فرهنگ تنقید نموده و اظهار داشت دولت موظف است، جهت رعایت آیین اسلامی یک نفر از علمای درجه اول را در رأس فرهنگ قرار دهد تا از انتشارات مطبوعاتی که مخالف شرع است، جلوگیری کند، زیرا در غیر این صورت افکار شوم و مضرّ مبلغین ضداسلامی مذهب را از ایران ریشه کن خواهد کرد.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت فرهنگ [نوشته شود].

۲۴/۶/۱۸

***

۱۳ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

سران و مسئولین حزب توده روز ۱۱ ماه جاری به طور خصوصی صحبت می کردند که هرچه دولت در مرکز به آزادیخواهان فشار وارد می آورد، عکس العمل آن در ولایات شمال مخصوصاً در آذربایجان بروز می نماید. مسئولین دولت شوروی فعلاً خودشان موظف می باشند که مأموریت خود را انجام دهند. آنها خودشان کاملاً مراقب جریانات کشور هستند.

چنانچه فعلاً اغلب کارهایی که در آذربایجان انجام می یابد، بدون اطلاع حزب توده می باشد، یعنی نقشه عمل و دستور اجراء آن از طرف مقامات شوروی صادر می شود. ولی اشخاصی که این دستور را انجام می دهند از افراد حزب توده می باشند و کمیته مرکزی پس از وقوع عمل از آن اطلاع حاصل می نماید.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه [نوشته

شود].

۲۴/۶/۱۳

***

۱۳ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

یکی از مهاجرین ارمنی، موسوم به (اصلانیان) اظهار می نمود، دولت شوروی برای تحصیل امتیاز نفت شمال، به هروسيله متشبت خواهد شد و چنانچه دولت ایران مخالفت کند، یک ملیون مهاجرینی که در مرکز ولایات هستند به عنوان نداشتن کار، اعتصاب خواهند کرد. به علاوه اگر نیروی شوروی از ایران برود به طور یقین ما به کلی از بین خواهیم رفت.

[دستور زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه [نوشته شود].

***

۱۵ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

در ساعت ۱۵ روز ۱۳ ما، جاری، قریب یکصد نفر از سربازان امریکایی با کامیون ها و اثاثیه خودشان از سربازخانه امریکایی، واقع در ایستگاه راه آهن به قصد خارج شدن از تهران حرکت کردند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه بنویسید.

۲۴/۶/۱۵

***

۱۵ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

در ساعت ۱۳ روز ۱۳ ماه جاری، روس ها کلیه ساختمان اشتاب خودشان را تخلیه کرده و پرچم های شوروی که در بالای درب اشتاب نصب شده بود برداشته، به وسیله کامیون های خود به قصد رفتن از ایران به آذربایجان حمل و ساختمان

مذکور را به مالک آن تحویل نمودند.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه نوشته شود.

۲۴/۶/۱۵

***

۱۹ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

روز ۱۷ ماه جاری در کلوپ حزب توده (اردشیر آوانسیان) نماینده فراکسیون توده اظهار می نمود، مأمورین شوروی در اثر اصرار دولت ایران، اجازه عبور به ژاندارمها داده، ولی گفته اند با عبور ژاندارم مسلح موافقت نمی کنیم. زیرا کارگران دست خالی می باشند، لذا ژاندارمها باید بی اسلحه بروند، در مقابل کارگر لخت این همه توپ و تفنگ لازم نیست. بنابراین همه افراد ژاندارم را خلع سلاح کرده و گفته اند حالا می توانید به هر کجا که میل دارید بروید و آزاد هستید این موضوع فوق العاده به نفع حزب توده تمام شده و مخالفین ما در همه جا حساب کار خود را خواهند کرد.

[دستور زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - وزارت امور خارجه ۲۴/۶/۱۹

***

۲۰ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

در شورای مرکزی اتحادیه کارگران حزب توده، گفتگو بود که چون کنگره بین المللی کارگران، قریباً در پاریس تشکیل می شود، پنج نفر نماینده هم از طرف کارگران ایران به پاریس، اعزام خواهند شد و از این پنج نفر فعلاً (رضا روستا) انتخاب ولی چهار نفر دیگر هنوز تعیین نشده و برای انتخاب آنها اختلاف نظر وجود دارد. بعضی ها با رفتن (شمیده) مخالف و برخی با آن می باشند، به هر حال

قرار است پس از انتخاب نمایندگان با نظر سفارت شوروی، اعتبارنامه آن‌ها صادر شود و سفارت شوروی در این عمل دخالت خواهد داشت - چنانچه نمایندگان کارگران شوروی هنگام توقف در ایران گفته بودند، در پاریس نمایندگان شوروی با نمایندگان کارگران ایران متحداً از منافع کارگران ایران دفاع خواهند کرد.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه

۲۴/۶/۲۰

[بنویسید]

***

۲۰ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

اکثر اهالی تهران در محافل و اماکن عمومی و خصوصی نسبت به اظهارات جناب مستر (ترومن) رئیس جمهور امریکا و اظهارات (بومن) و (مسترادن^۱) در خصوص تخلیه ایران فوق‌العاده امیدوار بوده و کاملاً ابراز خوشوقتی و خرسندی می‌نمایند و روز به روز محبت و صمیمیت ملت ایران به امریکایی‌ها بیشتر می‌شود و می‌گویند دولتین امریکا و انگلیس بالأخره استقلال ایران را حمایت خواهند کرد، فعلاً یگانه علاقه و امید مردم ایران راجع به استقلال و حق حاکمیت و تخلیه ایران به دولتین امریکا و انگلیس می‌باشد. حتی بعضی‌ها اظهار عقیده می‌کردند که ملت متحداً از مجلس شورای ملی تقاضا نمایند از طرف ملت ایران از امریکا و انگلیس تقاضا شود که زودتر نیروهای خود را بیرون برده و از دخالت‌های روس‌ها هم جلوگیری نمایند و همان طوری که آن‌ها را به ایران آورده‌اند، خارجشان کرده و از تجاوزات آن‌ها جلوگیری کنند و اکنون با کمال بی‌صبری منتظر تشکیل جلسه وزیران دول متفق و نتایج آن می‌باشند و امیدوارند که موضوع ایران در وهله اول مطرح شده و همان طوری که (مستر ترومن) و (مستر بومن) قول داده‌اند از استقلال ایران حمایت خواهند نمود.

[دستور در حاشیه سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه [بنویسید].
۲۴/۶/۲۰

۲۲ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش رمز شهربانی قزوین مورخه ۲۴/۶/۲۰

سه شب قبل سرگرد غدیر اف کماندان، چهار نفر [را] که هويت آنها تاکنون معلوم نگردیده و به شهربانی هم مراجعه و دادخواهی نموده‌اند، تحت عنوان این که سیدضیایی هستند در کماندانی بازداشت و صبح مرخص نموده‌اند. برای شناسایی آنها اقدام شده، پس از حصول نتیجه مراتب ثانیاً به عرض خواهد رسید. [دستور در حاشیه]: محرمانه - اداره سیاسی بنویسید تفتیش به عمل آورند.

۲۴/۶/۲۲

۵۰۲۴
[۲]۴/۷/۲

۷۰۳۴ محرمانه شهربانی کل کشور

عطف به گزارش محرمانه روزانه مورخ ۲۲ شهریورماه جاری راجع به بازداشت چهارنفر از طرف کماندانی شوروی در قزوین قدغن فرمایید در اطراف هويت اشخاص بازداشت شده بازجویی لازم به عمل آورده نتیجه را اطلاع دهند.

از طرف وزیر کشور [امضاء ناخوانا]

۲۴/۶/۲۸

***

۲۳ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۱ ماه جاری پس از انتشار یادداشت دولت، دایر به تخلیه کشور از ارتش متفقین بعد از شش ماه، موضوع در محافل و مجامع عمومی مورد بحث قرار گرفته و مردم اظهار عدم رضایت نموده و می‌گفتند: چرا دولت نباید از متفقین بخواهد که

از همین حالا شروع به تخلیه کشور نمایند. مگر کشور ایران جزو دول متفق نبوده و با فداکاری های خود وسایل پیروزی متفقین را فراهم ننموده، بودن ارتش های بیگانه مخصوصاً روس ها که علناً در امورات کشور دخالت می کنند، هنگام انتخابات مردم را آسوده نخواهند گذاشت و باز هم یک مشت وکلای بیگانه پرست را به ملت تحمیل و کشور را دچار کشمکشهای سیاسی کرده و وسایل نابودی ما را فراهم خواهند نمود.

معلوم نیست، اعلیحضرت همایون شاهنشاهی چرا به حال فلاکت بار کشور توجهی نمی فرمایند و کشور و ملت را به حال خود واگذارده اند.
[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه [بنویسید]

۲۴/۶/۲۳

***

۲۳ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش رمز شهربانی قزوین ۲۴/۶/۲۱

در ساعت ۵ روز ۲۱ ماه جاری، قریب سیصد نفر سرباز شوروی با چهار عراده توپ و سه دستگاه آشپزخانه از خط زنجان وارد قزوین شده اند.
[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه نوشته شود.

۲۴/۶/۲۳

***

۲۵ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش رمز شهربانی قزوین مورخه ۲۴/۶/۲۲

ساعت ۱۶ روز ۲۱ ماه جاری، قریب ۱۵۰ نفر سرباز انگلیسی با چهار دستگاه اتومبیل و پنج موتورسیکلت از تهران وارد [شده] به خط همدان رفتند و ساعت ۲۰

سی نفر سرباز شوروی با دو ارابه توپ از قزوین به خط زنجان حرکت نمودند.
 [دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی به وزارت امور خارجه [نوشته شود].
 ۲۴/۶/۲۵

***

۲۵ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

روز ۲۳ ماه جاری در عکاسخانه برق (ساکو) شنیده شد که (فازارسیمونیان) گفته است: اگر نیروی شوروی هم ایران را تخلیه کند، ما خود را آن طوری که شایسته است، برای مبارزه و از میان بردن فاشیستهای ایران آماده کرده‌ایم. روس‌ها هم تا آزادی ما را تأمین نکنند و حکومت کارگری روی کار نیاورند، هرگز ایران را تخلیه نخواهند نمود.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه [بنویسید].
 ۲۴/۶/۲۵

***

۲۶ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش

چون دولت شوروی، اخیراً اعلامیه‌ای صادر نموده است که در امورات داخلی کشور ایران مداخلاتی ندارد، مردم، این موضوع را با تمسخر تلقی و اظهار می‌دارند، شوروی‌ها در ایران شالوده‌ای ریخته‌اند که کارگر به حقوق آشنا و جری شده است و تا هیئت دولت وضعیت کارگران را تأمین نکند، جلوگیری از عملیات آن‌ها محال و بلکه منجر به ترک تابعیت و مهاجرت عده‌ای ایرانی خواهد شد.

[دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه [نوشته شود].
 ۲۴/۶/۲۶

***

۲۶ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش رمز شهربانی قزوین مورخ ۲۴/۶/۲۵

دو دستگاه زره پوش شوروی در شهرگردش می‌کنند و به تعداد پاس‌های دژیانی خود نیز افزوده‌اند. عده‌ای سرباز هم به‌طور رزرو در کماندانی می‌باشند. تقریباً ۴۰ نفر افسر شوروی هم با ۹ دستگاه اتومبیل جیب از خط زنجان امروز وارد شدند. [دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه [بنویسید].

۲۴/۶/۲۶

***

۲۹ - شهریور ۱۳۲۴

گزارش رمز شهربانی قزوین مورخه ۲۴/۶/۲۸

ساعت ۲ روز ۲۸ ماه جاری، قریب دویست نفر سرباز شوروی با سه عراده توپ و دو دستگاه آشپزخانه، از قزوین به خط زنجان رفتند. [دستور در زیر سند]: محرمانه - اداره سیاسی - به وزارت امور خارجه [نوشته شود]

۲۴/۶/۲۹

۷۲۵۸ محرمانه

وزارت امور خارجه

طبق گزارش شهربانی قزوین روز ۲۸ شهریور ماه، قریب دویست نفر سرباز شوروی با سه توپ و دو دستگاه آشپزخانه از قزوین به خط زنجان رفته‌اند.

از طرف وزیر کشور ۲۴/۷/۲

***

۱۷ - بهمن ماه ۱۳۲۴

محرمانه

گزارش

روز ۱۵ ماه جاری (تیمور فرزند حاج بالا) اهل سعیدآباد تبریز از تبریز، به مرکز وارد [شده] و اظهار می نمود در بالای میانج مشاهده کردیم، سربازان شوروی و افسران آنها مشغول مراجعت به روسیه بودند و حتی چند نفر از آنها که اهل قفقاز بودند و زبان ترکی می دانستند با ما خداحافظی کرده، اظهار می نمودند که دستور آمده است [که] همگی از ایران برویم و ما هم داریم به تبریز می رویم که از آن جا به روسیه برویم.

[حاشیه] اداره سیاسی به وزارت امور خارجه بنویسید.

۲۴/۱۱/۲۷

محرمانه

وزارت امور خارجه

رونوشت گزارش و اخبار راجع به اظهارات تیمور نام در خصوص مراجعت افسران و سربازان شوروی تلواً برای استحضار آن وزارت ایفاد می شود.
۲۴/۱۱/۲۷ از طرف وزیر کشور - فریدونی

$$\frac{10863}{13415}$$

پایان گزارش‌ها تا پایان شهریورماه ۱۳۲۴

۲- فروردین ماه ۱۳۲۵

اداره انتظامات

۲۵/۱/۲

گزارش اداره سرکلانتری

از ساعت ۱۳ الی ۱۷ روز گذشته، قریب دو گردان سرباز از نفرات لشکر اول و دوم، در خیابان‌های حاجی عبدالمحمود و قوام دفتر و میدان فلکه قزوین، متفرق و اختلال نظم فراهم [کرده] و مبالغی خسارت به کسبه آن حدود وارد می‌نمایند که به وسیلهٔ مأمورین دژبان جلوگیری و تقریباً پنجاه نفر از مرتکبین دستگیر و به قسمت‌های مربوطه تحویل گردیده‌اند.

[در زیر سند]: نمره $\frac{۵/۳۹۳}{۲۵/۱/۱۱}$ $\frac{۱۸۶۷}{۲۵/۱/۱۲}$

وزارت جنگ

رونوشت گزارش مورخ ۲ فروردین ماه برای استحضار تلواً ایفاد می‌شود.

وزیر کشور امضاء - فریدونی

رئیس اداره انتظامات - [امضاء]

گزارش رمز شهربانی شاهرود مورخه ۲۶/۱/۱۳۲۵ [۱]

۲- فروردین ماه ۱۳۲۵

اداره انتظامات

گزارش رمز شهربانی کردستان مورخه ۲۹/۱۲/۱۳۲۴ [۱]

شهربانی سقز گزارش داده است چون غفوری محمود با قاضی محمد مخالفت می‌نموده، نامبرده در خیابان مهاباد به قتل رسیده است. با این که قاتل معلوم نیست ولی گویا با اطلاع و دستور کسان محمد قاضی بوده است.

[دستور در حاشیه سند]: به عرض برسد قتل در مهاباد واقع شده و اقدامی فعلاً میسور نیست. چنانچه اجازه فرمائید بایگانی شود.

***

۲۸ - فروردین ماه ۱۳۲۵

اداره انتظامات

۲۵/۱/۲۸

ساعت ۴ بعد از ظهر ۲۵/۱/۲۹

گزارش رمز شهربانی قزوین مورخه ۲۷/۱/۱۳۲۵ [۱]

در ساعت ۱۵/۳۰ روز ۲۷ ماه جاری، ستون اعزامی از تهران تحت فرماندهی سرهنگ (صارمی) در میان احساسات کامل اهالی که تمام شهر این ستون را تا چند فرسخی شهر استقبال نموده و بی نظیر بود، به اول شهر که رؤسای ادارات و علما و بازرگانان و اعیان در چادر مخصوصی که برای پذیرایی برپا کرده بودند وارد [شدند]. فرماندار به فرمانده ستون، خیرمقدم گفته و مشارالیه جوابی مبنی بر اظهار رضایت از احساسات اهالی ابراز، سپس به طرف شهر که تمام دکاکین و مغازه‌ها با پرچم تزیین شده بود، حرکت و در چندین نقطه گاو و گوسفند در مقابل ستون، قربانی [شد] سپس به کامپ^۱ پنج کیلومتری شهر رفته و قرار است فعلاً در آن جا توقف نمایند.

[دستور در زیر سند]: نمره $\frac{۲۹۷۵}{۲/۴}$ رونوشت به وزارت جنگ ارسال گردید.

۲۵/۱/۳۱

***

۲۸ - فروردین ۱۳۲۵

اداره انتظامات

۲۵/۱/۲۸ گزارش رمز شهربانی قزوین مورخه ۲۷/۱/۱۳۲۵ [۱]

نیم ساعت بعد از ظهر ۲۵/۱/۲۹

غروب شب ۲۷ ماه جاری، سرلشکر (پورزند) از تهران برای سرکشی اردوی

اعزامی به قزوین وارد [شد] و اکنون در آن جا متوقف می باشد.

[دستور در زیر سند]: رونوشت برای وزارت جنگ ارسال دارید. ۲۵/۱/۳۱

وزارت جنگ ۲۵/۲/۱

اینک رونوشت گزارش مورخ ۲۵/۱/۲۷ شهربانی قزوین جهت استحضار ذیلاً درج می شود - وزیر کشور - رئیس اداره انتظامات [عین همان متن گزارش بالا مجدداً نوشته شده است].

***

۲۹ - فروردین ماه ۱۳۲۵

اداره انتظامات

گزارش رمز شهربانی سمنان مورخه ۲۵/۱/۳۰ [۱]۳۲۵/۱/۲۸

دو ساعت بعدازظهر ۲۵/۱/۳۱

ستون اعزامی به سمنان پس از مستقر نمودن یک گروهان، بقیه در ساعت ۸ صبح روز ۲۸ ماه جاری، به فرماندهی سرهنگ مقبلی به طرف تهران عزیمت نمودند.

[دستور در زیر سند]: رونوشت به نخست وزیر تقدیم شود.

***

۴ - اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره انتظامات

گزارش رمز شهربانی رشت ۲۵/۲/۴ [۱]۳۲۵/۲/۱

شهربانی لنگرود گزارش می دهد روز ۲۸ فروردین ماه یک دسته قوای موتوریزه ژاندارم به لنگرود وارد [شده] و جمعیت زیادی به استقبال رفته و در خط سیر آن ها قربانی کرده و با کف زدن زیاد و کشیدن هورا ابراز احساسات فوق العاده نموده و قوای ژاندارم، پس از مختصر توقیف در لنگرود به سمت رودسر حرکت نمودند.

[در حاشیه سند]: به عرض برسد، چون یک نسخه گزارش به مقام نخست وزیر تقدیم شده دیگر اقدام ندارد. ۲۵/۲/۷

***

۴- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره انتظامات

۲۵/۲/۴

گزارش رمز شهربانی رشت

شهربانی رودسر گزارش می دهد، روز ۲۸ فروردین ماه، دو دسته ژاندارم موتوریزه به فرماندهی سرگرد (دیلمی)، از رشت به رودسر وارد [شده] عده زیادی از اهالی رودسر به استقبال رفته و ورود ژاندارم ها با کشتن چند رأس گاو و گوسفند و کف زدن ممتد و انداختن دسته های گل به طرف ژاندارم ها مصادف و ابراز احساسات شدید نموده اند.

[در زیر سند]: به عرض برسد، یک نسخه از این گزارش به مقام نخست وزیری تقدیم شده بنابراین اقدامی ندارد.

***

۶- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۶

گزارش

مسافرینی که روز دوم ماه جاری با هواپیما از فرودگاه مهرآباد خارج و وارد شده اند، به شرح زیر می باشد:

- ۱- دوشیزه لوئیس تبعه ایران؛
- ۲- نیکلاتیو تبعه ایران؛
- ۳- جون هلید نروژیل تبعه انگلیس، سفیرکبیر انگلیس در ایران؛
- ۴- کلمنتس مارکام تبعه انگلیس، سفیرکبیر انگلیس در قاهره؛
- ۵- هنری الونر تبعه انگلیس، مهندس؛
- ۶- جرج کالیم کم تبعه انگلیس کارمند دولت؛
- ۷- بانو کنتانس آوری فارکهار تبعه انگلیس؛
- ۸- بیورونائولا تبعه اسپانیا؛
- ۹- لاتکشین به اتفاق بانوی خود تبعه فلسطین، وزیر باربری.

***

۷- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵
 اداره سیاسی - اداره انتظامات
 ۲۵/۲/۷

گزارش رمز شهربانی اصفهان مورخه ۱۳۲۵/۲/۵ [۱]

ساعت ۱۰ صبح روز چهارم ماه جاری، در حدود یکصد نفر از کارگران منتسب به حزب توده، راجع به دستمزد معوقه خود، به تلگرافخانه رفته، پس از مخابره تلگراف تا ساعت ۱۲/۳۰، به عنوان گرفتن پاسخ، در تلگرافخانه مانده بعداً به تدریج برای صرف ناهار، خارج و فقط ده نفر از آن‌ها در اداره تلگراف باقی [مانده] تا این که در ساعت ۱۳/۳۰، قریب دویست نفر از کشاورزان و کارگران اتحادیه به تلگرافخانه رفته، ده نفر مزبور پس از مشاهده این عده از تلگرافخانه، خارج و مقابل تلگرافخانه اجتماع نموده و رفقای آن‌ها و سران حزب توده و جمعیت زیادی در حدود یک هزار نفر، به آن‌ها ملحق شده و ساعت ۱۵/۳۰ آرامش برقرار [شده] در ساعت مزبور (شمس صدری) نماینده اتحادیه کارگران با عده‌ای قریب ۲۰۰ نفر کارگر به سمت تلگرافخانه آمده، کارگران وابسته به حزب توده به محض مشاهده (شمس صدری) شروع به هتاکی نموده، لیکن مشارالیه تظاهراتی ننموده و با عده همراه خود به تلگرافخانه رفتند. بلافاصله از طرف جمعیت عده‌ای که در خارج تلگرافخانه بودند، چند عدد سنگ به طرف (شمس صدری) پرتاب کرده، کارگران در داخل تلگرافخانه پس از مشاهده این عمل با کارگران خارج از تلگرافخانه، شروع به داد و فریاد و فحاشی به یکدیگر نمودند.

چون بیم آن می‌رفت که نزاعی رخ دهد، مأمورین انتظامی درب تلگرافخانه را بسته و مانع از تصادف طرفین شدند با این وصف از بین جمعیت خارج تلگرافخانه چند عدد سنگ به داخل تلگرافخانه انداخته شد که در آن موقع کارگران داخل تلگرافخانه هم روی بام رفته و سنگ اندازی بین طرفین شروع شد، در نتیجه اقدام مأمورین انتظامی، جمعیت خارج تلگرافخانه به سمت دروازه دولت حرکت و از طرفین نیز چهار نفر موسوم به (حبیب‌الله) و (فرج‌الله کریمی) و (نعمت‌الله عسکری) و (رجبعلی عسکری) مختصری مجروح و دوف نفر از سربازان انتظامی هم یک نفر از سر و دیگری [از] دماغ مجروح [شده] ضمناً از طرف کارخانجات شروع به کشیدن

سوت شده، عده‌ای کارگر به شهر حمله ور گردیدند که از طرف (تقی فداکار) از آن‌ها جلوگیری و دستور می‌داد، مجدداً بروند و به کار مشغول شوند. در تمام مدت با ازدیاد قوای سرباز تحت سرپرستی سرهنگ (ریاحی) رئیس ستاد لشکر، جمعیت متفرق و آرامش کامل برقرار گردید و تدریجاً هم عده‌ای از کشاورزان اطراف اصفهان به شهر آمده و به متحصنین تلگرافخانه ملحق شدند. در تمام مدت مأمورین، مراقب حفظ انتظامات بوده و اتفاق دیگری رخ نداده است.

شهربانی اصفهان [در] تعقیب مراتب بالا گزارش داده است در اثر تحصن کارگران منتسب به اتحادیه و کشاورزان در تلگرافخانه متدرجاً عده زیادی از کشاورزان اطراف اصفهان به شهر وارد [شده] و به متحصنین ملحق [گردیده] در نتیجه ازدیاد جمعیت اهالی شهر متوحش و دکاکین خود را تعطیل [کرده] ولی با کمک‌های لازمه که از طرف لشکر به عمل می‌آید تا به حال آرامش برقرار و اختلال نظمی رخ نداده است.

مجدداً شهربانی اصفهان در روز ششم ماه جاری گزارش داده روز پنجم ماه جاری (عدل، هنری و شیخ الاسلامی) از تهران به اصفهان وارد [شده] به معیت آن‌ها به تلگرافخانه رفته با متحصنین که عده‌ای از کشاورزان و رعایای اطراف بوده مذاکره [کرده] در ساعت ۱۶ از تحصن خارج و آرامش برقرار می‌باشد.

***

۹ - اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۹

گزارش

طبق اطلاع حاصله (محمد سعیدی) معاون سابق وزارت راه که فعلاً بازرس عالی راه آهن است، مشغول اقدام برای کاندید (شیخ علی دشتی) در دوره پانزدهم می‌باشد و به رؤسای راه آهن دستور می‌دهد که در موقع انتخابات (دشتی) و (امامی) را انتخاب کنند.

***

۹- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۹

گزارش

از قرار اطلاع روز ۷ ماه جاری، در میدان مشق تبریز با حضور (قاضی محمد) رئیس کردهای متجاسر و عده زیادی از اهالی نمایش نظامی داده شد و (پیشه‌وری) سخنرانی مفصلی در زمینه اتحاد‌گرد و آذربایجانی نموده و آن‌ها را تشویق به اتحاد و به دست آوردن حکومت خودمختار کرده است.

ستون اعزامی که ظهر روز ۲۱ ماه جاری به شاهرود وارد شده بود، ظهر روز ۲۶ به سمت دامغان مراجعت نمود.

[حاشیه سند] به شهربانی مزبور دستور داده شد که علت مراجعت ستون اعزامی را معلوم [کرده] گزارش دهد.

[دستور در زیر سند]: رونوشت به وزارت جنگ ارسال دارید. ۲۵/۱/۳۱

***

۹- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۹

گزارش

از قرار اطلاع واصله (دکتر عباس صرافیان) و (قندی‌پور) نام که از سران حزب اراده ملی و با (سیدضیاءالدین) ارتباط کامل داشته‌اند، فعلاً به فعالیت خود افزوده و حتی اخیراً به اصفهان و نقاط دیگر هم مسافرت‌هایی نموده و مشغول اقدامات برعلیه دولت می‌باشند و عمده دستورات آن‌ها را (خلیل اخوان) که در سرای حاج حسن ساکن است، اجرا می‌نماید.

***

۹- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۹

گزارش

بنا به اظهارات (محمدعلی سفینه) که اخیراً از مازندران به تهران وارد شده مقامات [حزب] توده شمال، در مورد یکی از کاندیداهای خود موسوم به (دکتر کیانوری) بی اندازه پافشاری می کنند و در موضوع سخنرانی (حسین خیرخواه) و مدیر روزنامه (صورت) در رشت، اظهار داشت که ضمن سخنرانی گفته اند بدون تردید در دوره پانزدهم انتخابیه، کارگران و توده ای ها به قدری قدرت خواهند داشت که بی تردید دولت در دست آنها قرار خواهد گرفت.

***

۹- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

محرمانه

اداره سیاسی

۲۵/۲/۹

گزارش

به طوری که از مسافرین وارده از تبریز شنیده شده [است] از طرف کمیته محلی تبریز، مبلغینی به دهات و قراء اطراف آذربایجان اعزام و به رعایا تلقین می کنند که دولت آذربایجان به هیچ وجه سهم مالکانه یا مالیات دیگری از رعایا دریافت نخواهد کرد، ولی هر فردی از رعایا ملزم است، اسلحه ای که به او داده شده، نگاهداری نموده، در موقع برخورد به اشخاص یا دستجات نظامی که بخواهند از گندم و حاصل دسترنج آنها، سهم مالکانه و غیره بگیرند، شدیداً با آنها مبارزه و چنانچه خود پیشه وری هم بخواهد، از زراعت رعایا سهمی دریافت دارد، ندهند. و به این وسیله رعایا را به سوی خود متوجه و برای مبارزه آماده و تشجیع می نمایند.

***

۹- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۹

گزارش

در ساعت ۱۷ روز ۷ ماه جاری، قریب ۲۵۰ نفر از کارگران سیلو و راه آهن در

کلوب دکتر (ارانی) اجتماع [کرده] و (عجولی) و (قیطان خورانی) در اطراف کاندیدای دوره پانزدهم، شروع به سخنرانی نموده، اظهار داشتند، از حالا برای انتخابات دوره پانزدهم، کارفرمایان و دست راستی‌ها مشغول فعالیت و جمع‌آوری شناسنامه‌های زارعین هستند، کشور ایران انتخاب وکلای صالح را از شما کارگران ورنجبران انتظار دارد و باید طوری فعالیت کنید که دست نشانده‌های اجنبی از عملیات خود برخوردار نشوند و با خوردن مِثت و تودهنی عقب‌نشینی کنند. زنده باد کارگران - زنده باد حزب توده ایران - جلسه مذکور در ساعت ۱۹ با کف زدن حضار خاتمه یافت.

***

۹- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

محرمانه

گزارش

اداره سیاسی

۲۵/۲/۹

روز ۱۷ فروردین ماه، مردم در اماکن و محافل عمومی، راجع به اوضاع کشور مذاکره و عده‌ای اظهار عقیده می‌کردند که در جنوب ایران هنوز هم مخالفین دولت مشغول توطئه و تخریب می‌باشند. مخصوصاً در شیراز و اصفهان به طور محرمانه تحریکات ادامه دارد و از جمله (وارسته) استاندار اصفهان در این موضوع عامل مؤثری محسوب می‌شود و اگر دولت اوضاع جنوب را مرتب و تصفیه نماید، بالطبع در موقع انتخابات هیچ‌گونه اختلافی رخ نخواهد داد و به علاوه اهالی جنوب بدون مانع وکلای حقیقی خود را انتخاب خواهند نمود.

مراتب از شهربانی شیراز استعلام [شد] و در تاریخ ۱۳۲۵/۲/۵ [۱] گزارش می‌دهد، چنین خبری نیست و اکثریت مردم پشتیبان دولت و طرفدار سیاست مدبرانه رئیس دولت بوده و باکمال دلگرمی به توجهات دولت مستظهر هستند. اگر از ناحیه کسی یا جمعی، آهنگ مخالفی مشاهده گردد، گزارش به عرض می‌رسد. به مندرجات روزنامه (سروش) چاپ شیراز اعتماد ننمائید، مبالغه‌آمیز است و با حسن سیاستی که استاندار جدید اتخاذ نموده، کاملاً اوضاع منظم و امیدبخش می‌باشد.

***

۱۰ - اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

گزارش

اداره سیاسی

۲۵/۲/۱۰

دیروز تمام کسبه و ساکنین نقاط چهارراه عباسی و اکبرآباد و خیابان سلسبیل و غیره که منتظر وقوع حوادث سوئی بودند، از اقدامات رئیس شهربانی اظهار خوشوقتی کرده می‌گفتند: حضور رئیس شهربانی در کلوب حزب توده اکبرآباد و نطق مختصر ایشان در آن جا، آرامش را حفظ [کرد] و از بروز وقایع دیگری جلوگیری شد. و از این حیث وحشت عمومی تا اندازه‌ای برطرف گردیده است.

***

۱۰ - اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

گزارش

اداره سیاسی

۲۵/۲/۱۰

احزاب سیاسی دست راست (اراده ملی، عدالت، نهضت ملی) مقدمات تشکیل مجدد حزب خود را تهیه می‌کنند که پس از خاتمه مذاکرات با نمایندگان آذربایجان از شانزدهم ماه جاری به بعد شروع به فعالیت نمایند. به طوری که شایع است برای تعیین رئیس و منشی و سایر عوامل حزب اراده ملی، جلسات محرمانه در منزل (جواهرالکلام) و (صادق سرمد) تشکیل می‌گردد ولی فعلاً به انتظار قضیه آذربایجان و انقضای روز شانزدهم اردیبهشت هستند.

***

۱۰ - اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

گزارش

محرمانه - اداره سیاسی

۲۵/۲/۱۰

به طوری که در شهر مشاهده می‌شود، عده‌ای از دموکرات‌های آذربایجان از چندین روز پیش، به تدریج با لباس‌های مختلف به تهران آمده و به انتظار ورود هیئت نمایندگی آذربایجان بوده‌اند. حتی روز ۹ ماه جاری در میدان هواپیمایی، اکثر تظاهرکنندگان از این قبیل اشخاص بوده‌اند.

***

۱۰ - اردیبهشت ۱۳۲۵

گزارش

اداره سیاسی

۲۵/۲/۱۰

از ساعت ۱۵ روز هشتم ماه جاری، تدریجاً عده‌ای از کارگران در کلوپ حزب توده اکبرآباد اجتماع [کرده] و به یکدیگر می‌گفتند، دیگر بعد از این زنده باد و مرده باد، نخواهیم گفت. باید داخل عمل شویم. دیگر حرف زدن و صحبت نمودن فایده ندارد. حتی قرار گذاشته بودند که دیگر دست زدن و هورا کشیدن هم ممنوع باشد. بنا به اظهار (رضا روستا) نزدیک بود، قدرت نگهداری کارگران از سران و رهبران حزب مزبور سلب شود. زیاد ابراز احساسات می‌کردند تا این که در حدود ساعت ۱۷/۳۰ رئیس شهربانی آمد. حضور رئیس شهربانی در کلوپ مزبور و اظهارات ایشان فوق‌العاده مؤثر واقع شد. بدین معنی که تمام کارگران و افراد، یقین حاصل کردند که از طرف آقای نخست‌وزیر، چنین دستوری داده نشده بود، بلکه مخالفین دولت می‌خواستند از موقعیت سوء استفاده نمایند و در نتیجه دولت را در این مذاکره با عدم موفقیت مواجه نمایند. مآلاً حضور رئیس شهربانی، احساسات کارگران را کاملاً خاموش کرد. چنانچه عده‌ای از کارگران در اکبرآباد اظهار می‌داشتند که ما می‌خواستیم جنازه را نگاهداری نموده و به آذربایجان بفرستیم و بگوئیم این قربانی رهبران دموکرات‌ها می‌باشد. لیکن دیگر وضعیت عوض شد، فردا پس از معاینه دکتر کشاورز او را دفن خواهند کرد. خود سران حزب توده هم، اظهار خوشوقتی می‌کردند که اگر رئیس شهربانی نمی‌آمد، ممکن بود کارگران از دستور ما خارج شده بالأخره باعث اختلال می‌گشتند.

***

۱۱ - اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۱۱

گزارش

در ساعت ۱۵ روز ۹ ماه جاری، در کارخانه حداد قریب ۴۰ نفر از ترک‌های مهاجر و آسوری اجتماع [کرده] سپس رضوانی نام، شرحی در اطراف ورود

پیشه‌وری و نمایندگان آذربایجان بیان [کرد] و اظهار داشت با آمدن این‌ها به تهران به‌طور حتم قضیه اصلاح و برای آزادیخواهان مخصوصاً کارگران بهتر خواهد شد و از این به بعد به‌راحتی زندگی خواهیم کرد و در مدت کوتاهی تمام حکومت ایران به‌دست کارگران و زحمتکشان اداره خواهد گردید. زنده‌باد مرام آزادی. زنده‌باد حزب توده ایران. زنده باد اتحادیه کارگران ایران.

جلسه مذکور در ساعت ۱۶ خاتمه یافت.

***

۱۱ - اردیبهشت ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۱۱

گزارش

روز ۹ ماه جاری، ۴۰۰ نفر از کارگران راه‌آهن و انبار قماش و سیلو در کلوپ دکتر ارانی اجتماع [کرده] و پس از قرائت بیانیه ماه مه و عید کارگری، سه نفر از مسئولین حوزه‌ها به نام فیروزبخش، قربانی، و قویدل شرحی در پیرامون کارگران اصفهان و مراجعت فداکار به تهران و اختلاف کارگران و کارفرمایان بیان [کرده] سپس راجع به ورود پیشه‌وری اظهار داشتند، ما باید از صمیم قلب پشتیبان نمایندگان آذربایجان باشیم و امیدواریم که این دوستان و رفقا به ما ملحق شوند تا بتوانیم مقاصد خود را در بین آزادیخواهان پیشرفت دهیم. ساعت ۱۹ جلسه سخنرانی با کف زدن حضار خاتمه یافت.

***

۱۲ - اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۱۲

گزارش

روز ۱۰ ماه جاری، فرهنگی نام، کارگر تعمیر اساسی راه‌آهن اظهار می‌کرد که رؤسا و کارفرمایان کارخانجات راه‌آهن، کارگرانی را که در حزب توده عضویت

نداشته و نام‌نویسی نکرده و تاکنون موفق به اخذ دفترچه عضویت نشده‌اند، به دستور کمیته مرکزی از کار خارج و به عده‌ای هم که در کارخانجات مشغول کار بوده، ولی سابقه حزبی ندارند، تا مادامی که به حزب توده داخل نشده‌اند، کار رجوع نخواهد کرد و بایستی دفترچه عضویت را ارایه داده، سپس داخل کار شوند. عده‌ای از کارگران نیز در صدد تهیه شکایت در این باب هستند که به مقام نخست‌وزیری تقدیم دارند.

***

۲۹- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۲۹

گزارش

از منبع موثق اطلاع حاصل شد که سرلشکر رزم‌آرا (تصور می‌رفت به زندن رفته باشد) در جنوب شهر (سمت میدان امین‌السلطان) دیده شده [است] که به طرف منزل ارباب زین‌العابدین می‌رفته، بعضی‌ها عقیده دارند، ماندن او در مرکز برای دسته‌بندی‌هایی است که اخیراً در جنوب شهر شروع شده است. این عقاید بیشتر در بین مخالفین او (افسران نهضت ملی) زمزمه می‌شود.

***

۲۹- اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۲/۲۹

گزارش

به قراری که از اظهارات (ابوالقاسم ارباب‌زاده) مدیر یکی از جراید برمی‌آمد جمعی از اهالی آذربایجان تبعیت دولت شوروی را قبول کرده و به داخله روسیه انتقال یافته‌اند. این عده اغلب ده‌اقلین ترک زبان و آسوری وارمنی می‌باشند که از مرز گذشته و عده آن‌ها قریب پنجاه هزار نفر بوده است.

***

۳۱ - اردیبهشت ماه ۱۳۲۵

محرمانه

اداره سیاسی

۲۵/۲/۳۱

گزارش

روز ۲۹ ماه جاری، میرزا عبدالله دلّال که با قید ضمانت پنج هزار تومان از تبریز به تهران آمده است، اظهار می‌کرد عده‌ای از رؤسای ایلات و متنفذین محلی تبریز که ظاهراً با پیشه‌وری همراه بودند و مشارالیه آن‌ها را مسلح کرده بود، پس از این که پیشه‌وری از تهران مراجعت نمود، نسبت به آن‌ها ظنین شده و بعد از این که مذاکرات دولت را با پیشه‌وری فهمیدند، سوء ظن پیشه‌وری نسبت به آن‌ها زیاده‌تر شد و چند روز قبل پیشه‌وری خواست که آن‌ها را خلع سلاح کند، اسلحه خود را تحویل نداده و کنار کشیده‌اند. عجالتاً بین خودشان دوئیت افتاده و احتمال دارد متنفذین تبریز به پیشه‌وری حمله کنند.

***

۱ - خردادماه ۱۳۲۵

محرمانه

اداره سیاسی

۲۵/۳/۱

گزارش

از ساعت ۱۷ روز ۳۰ اردیبهشت ماه، در کافه واقع در پاساژ خیابان اسلامبول که معروف به کافه عادل خان است، هر شب عده‌ای از ترک‌ها در آن جا جمع می‌شوند. شب ۳۱ اردیبهشت ماه عده‌ای برای استماع اخبار رادیوی تبریز در کافه مزبور نشستند ولی چون هوا خوب نبود، نتوانستند اخباری بگیرند و می‌گفتند دولت عمداً مانع پخش اخبار آذربایجان می‌گردد و نمی‌خواهند کسی از جریان آن جا با اطلاع باشد و نیز در ساعت ۲۱ که بخش دوم اخبار رادیو تبریز است، باز عده‌ای جمع بودند، ولی به واسطه نبودن برق از شنیدن اخبار محروم بودند.

***

۷- خرداد ماه ۱۳۲۵

محرمانه

اداره سیاسی

۲۵/۳/۷

گزارش

مأمور ویژه گزارش می دهد، از ساعت ۱۷ روز ۵ ماه جاری، در کانون حزب عدالت، حضور به هم رسانیده و عملیات زیر را مشاهده نمودم: چون قرار بود دیروز شورای عالی حزب تشکیل شده و تصمیمات مهمی اتخاذ نمایند به این جهت بدو عبدالله دشتی به اتفاق چند نفر و بعداً عده زیادی اشخاص مختلف حضور یافته و از لحاظ این که تا ساعت ۱۹ شورا تشکیل نشده، عده ای بازگشت و دسته ای در آن جا باقی ماندند. در بین این دسته گفته می شد، اداره شهربانی این جا را تحت نظر گرفته ممکن است، امامی ها و سایر سران حزب از این موضوع اطلاع نموده و از حضور در حزب فعلاً خودداری نموده اند.

در این موقع مهندس علوی وارد شده و به محض ورود، مدیر دفتر و انتظامات را احضار و اظهار داشت، آقایانی که در این جا حضور دارند، ضمن معرفی آنها، تاریخ ورودشان را به حزب عدالت تعیین نمایند، زیرا برای انجام امر مهمی باید سعی شود، اشخاص با سابقه و مطمئن در حزب حضور به هم رسانند. در این موقع جوانی از میان حاضرین....^۱

***

۲۸- خرداد ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۳/۲۸

گزارش

مسافرینی که این دو روزه (بعد از مراجعت آقای مظفر فیروز) از تبریز می آیند

اظهار می‌کنند، از تبریز تا سیاه‌دهن، قبلاً مأمورین فرقهٔ دموکرات در ۱۰ محل مسافری را با کمال دقت بازرسی می‌کردند ولی در این چند روز مزاحم مسافری نشده و پست‌های بازرسی را جمع نموده‌اند.

***

۳۱ - خردادماه ۱۳۲۵

محرمانه

اداره سیاسی

۲۵/۳/۳۱

گزارش

روز ۲۹ ماه جاری (عباس مزدا) به (چاکوتاهی) اطلاع داد که (دکتر جاوید) فوراً شما را خواسته و مخصوصاً پیغام داده است هرچه زودتر و قبل از حرکتشان به تبریز ایشان را ملاقات کنید. (چاکوتاهی) پسر (چاکوتاهی) معروف رئیس یکی از ایلات جنوب است که سابقاً با حزب نهضت ملی همکاری صمیمانه داشت و پسر او هم مدتی است در مرکز متوقف و غالباً با افسران حزب نهضت ملی دیده می‌شود. توضیح آن که (چاکوتاهی) فرزند (ناصر چاکوتاهی) است که در زمان اعلیحضرت شاه سابق املاک او گرفته شد و در آذربایجان املاکی به او واگذار گردید و در قضایای اخیر آذربایجان (ناصر) مذکور به تهران آمده و به جنوب مسافرت [کرده] و (ناصر قشقایی) را هم ملاقات نموده است.

***

۱۳ - تیرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی - اداره انتظامات

۲۵/۴/۱۳

نمره ۱۰۴۳۱/ن

گزارش اداره سرکلانتری

ساعت ۲۱ روز گذشته، مدیر کارخانه لباس شویی جمالی واقع در خیابان

منوچهری به کلانتری بخش ۳ اطلاع داده [که] عده‌ای وارد کارخانه شده و قصد دارند کارخانه را آتش بزنند. از کلانتری مأمور برای بازجویی اعزام [گردید] قبل از رسیدن مأمورین نامبردگان خارج [شده] و در بازجویی معلوم شد ۲۵ نفر از کارگران کارخانه مزبور به کارخانه وارد شده و مانع کار آن‌ها گردیده و اظهار نموده‌اند دستور داریم چنانچه کارخانه را تعطیل ننمایید آن‌جا را آتش بزنیم. محل مزبور تحت نظر و قضیه زیر پیگرد می‌باشد.

[در حاشیه سند]: عیناً به اداره انتظامات ارسال می‌شود.

کفیل اداره سیاسی [امضاء ناخوانا] ۲۵/۴/۱۶

۲۵/۴/۱۹ محرمانه

شهرستانی کل کشور
۱۷۹۵
۲۵/۴/۲۲

عظماً به گزارش مورخ ۱۳/ تیرماه ۲۵ [۱۳] موضوع ورود عده‌ای به کارخانه لباس شویی جمالی واقع در خیابان منوچهری، قدغن فرمائید از نتیجه اقدامات نهایی وزارت کشور را دوباره مستحضر سازند. وزیر کشور ۲۵/۴/۲۰

***

۶- مردادماه ۱۳۲۵

۲۵/۵/۶

گزارش

طبق گزارش مأمورین ویژه، به طوری که شایع است، اخیراً عده زیادی از اتباع دولت عراق به اسم زیارت ارض اقدس از خرمشهر و خانقین به ایران آمده‌اند و خواهند آمد. مردم می‌گویند چون عده‌ای از مهاجرین قفقازی به آذربایجان آمده‌اند و در کارهای حزب دموکرات شریک شده‌اند، انگلیس‌ها هم در این موقع که انتخابات نزدیک است، اشخاصی را به نام زوار از عراق به ایران فرستاده‌اند [تا با تهیه شناسنامه‌های جعلی در انتخابات مجلس شرکت نموده و ضمناً ایجاد قحطی و سختی برای مردم بنمایند.

[حاشیه] اداره سیاسی، اداره انتظامات، موضوع جالب توجه است.

۱۹۷۷
۲۵/۵/۱۶

س/۵۶۳۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر

رونوشت گزارش روزانه مورخ ۶ مردادماه ۲۵ [۱۳] شهربانی کل کشور تلواً برای
استحضار عالی تقدیم می شود.

وزیر کشور

رونوشت شرح بالا به انضمام رونوشت گزارش روزانه مزبور برای استحضار
به اداره انتظامات ارسال شود.

کفیل اداره سیاسی [امضاء] ۲۵/۵/۷

***

۲۵ - مردادماه ۱۳۲۵

اداره اطلاعات و آمار

گزارش

۲۵/۵/۲۵

در مسجد جامع (شیخ علی اکبر موفق خراسانی) ضمن موعظه خود راجع
به ادیان و مذاهب مختلفه اظهار می نمود، انجیل و تورات و غیره ساختگی بوده و
کتب آسمانی نیستند، بلکه آن ها را تغییر داده اند و باز هم به آن عمل نمی کنند و باید
ماها به این آقایان یهودی و مسیحی و نصرانی و بهایی بگوئیم که دین اصلی، که
کسی در آن دخالت نداشته، فقط دین اسلام است.

بیشتر و عاظ امسال در اطراف مذاهب مختلفه صحبت می نمایند، ولی منظور
آن ها از این اظهارات معلوم نیست.

***

۵ - شهریور ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی - اداره انتظامات

۲۵/۶/۵

گزارش اداره سرکلانتری

ساعت ۲۰/۳۰ روز گذشته (آشتیانی) که خود را مسئول اتحادیه سندیکاهای

پیشه‌وران ایران معرفی نموده، به اتاق کلاتر نگیهان آمده، کتباً اطلاع داد، فردا صبح ممکن است در کشتارگاه به تحریک (دولت‌شاهی) بین کارگران حزب توده و حزب دموکرات پیش‌آمد سوئی رخ دهد و خیال دارند نگذارند کارگران حزب دموکرات، کشتار کنند.

دستور داده شد، کلاتر بخش ۵ و مأمورین لازم، در ساعت ۴/۳۰ صبح در کشتارگاه حاضر شده و از پیش‌آمد سوء جلوگیری نمایند و تاکنون هم پیش‌آمدی روی نداده است.

[در حاشیه سند]: بایگانی شود.

***

۸ - شهریورماه ۱۳۲۵

اداره انتظامات - اداره اطلاعات و آمار

۲۵/۶/۸

گزارش اداره سرکلانتری

ساعت یک صبح خسرو قشقایی به تهران وارد [شده و] به کلاتری ۶ مراجعه کرده]، یک نفر پاسبان او را به منزل رسانیده است.

[در زیر سند]: رونوشت به اداره اطلاعات ارسال دارید.

۲۵/۶/۱۱

۲۵/۶/۱۱

رونوشت به اداره اطلاعات و آمار ایفاد می‌شود.

رئیس اداره انتظامات

نمره $\frac{۵/۱۵۷۵۳}{[۲۵]/۶/۲۳}$

***

۲۱ - شهریور ماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی - اداره انتظامات

۲۵/۶/۲۱

گزارش

در جلسه خصوصی که چند نفر ملایری هم بودند و در اطراف کینه رعایا و مردم آن حدود، نسبت به (ملک مدنی) و فامیل (مدنی) مذاکره می‌کردند، صحبت بود که

مقدمات تضييع عوايد ملكي مدني ها، از اوايل سال به دست موسوي زاده و پاكدامن و ساير سران حزب توده ملاير فراهم شده بود و حريق خرمن هاي املاك امين مدني نيز جزو همان مقدمات بوده است.

[در حاشيه سند]: ۷۱۹۳/س عيناً به اداره انتظامات ارسال مي شود.
۲۵/۶/۲۴

رئيس اداره سياسي [امضاء - ناخوانا]

بايگاني شود ۱۶۳۴۱
۲۵/۶/۲۶

به عرض برسد: ۱۳۲۵/۶/۲۷

***

۲۶ - شهريورماه ۱۳۲۵

محرمانه

اداره سياسي

۲۵/۶/۲۶

گزارش اداره سرکلانتری

چون اطلاع حاصل شده بود که کارگران کارخانجات امروز قصد اعتصاب دارند، در تمام شهر و مقابل کارخانجات پيش بيني هاي لازم معمول و مأمور به قدر کافي از ساعت ۵ صبح در نقاط مورد نظر با دستورات کافي گمارده شده است.

***

۲۶ - شهريورماه ۱۳۲۵

اداره سياسي

۲۵/۶/۲۶

گزارش

در ساعت ۱۹/۳۰ روز ۲۴ ماه جاري، در سالن مركزي حزب ايران، واقع در خيابان شاه آباد، قريب ۲۰۰ نفر از افراد حزبي اجتماع و در اين موقع (دکتر عالمي) پشت تريبون رفته و شرحي راجع به قانون دموکراسي بيان و اظهار داشت، قانون دموکراسي يعني حکومت مردم بر مردم است. سپس گفت: حکومت مردم بر مردم هميشه موقعي قانون اساسي را اجرا مي کند که احزاب سياسي هميشه در فعاليت باشند. بعداً راجع به وظيفه افراد حزبي، نسبت به حزب توضيح داد که افراد حزب

همیشه باید در سر حوزه‌های خود حاضر بوده و در سخنرانی‌هایی که در حزب می‌شود، بیانیه و روزنامه‌های حزبی را همه روزه یا خریداری و یا در قرائتخانه حزب مطالعه نمایند و در جلسات بحث و انتقاد در اطراف مرامنامه حزب ایران مطالعه نموده، اشخاصی که نسبت به مرامنامه حزب ایران ایراد می‌نمایند، جواب داده و اشخاص غیرحزبی را برای نام‌نویسی به حزب راهنمایی نمایند. در ساعت ۲۱/۳۰ سخنرانی مشارالیه خاتمه یافته و اشخاص متفرق شدند.

***

۲۸ - شهریور ماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۶/۲۸

گزارش

شب ۲۷ ماه جاری، در مهمانخانه ریتس، (بلدی) که از اهالی تبریز بوده و پس از وقایع اخیر آن جا به تهران آمده، با دو نفر زن، پشت میزی نشسته بود. ساعت ۱۰ یک نفر دیگر که از لهجه او معلوم بود ترک است، به سه نفر نامبرده اضافه [شده] و مشغول صرف غذا شدند.

تازه وارد، بدو از مسافرت خود و دخترش در روسیه تعریف و بعداً در قبال سؤال بلدی، راجع به اوضاع اخیر اصفهان اظهار داشت: این بازی سیاسی که برای ایجاد و برقراری حکومت نظامی و اجرای نقشه‌های دیگر در اصفهان به وقوع پیوست، فوق‌العاده ناشیانه بوده و به طوری که در جراید و سخنرانی‌های سران حزب توده در این چند روز اخیر، خواننده و شنیده شده، عموماً از موضوع مطلع و عدم رضایت و نگرانی خود را صریحاً اعلام می‌کنند.

امروز شبستری را ملاقات و مشارالیه هم همین عقیده را داشت و گفت فعلاً نمی‌توانم بگویم که در قبال این گونه عملیات [که] برای اختناق جبهه کارگری انجام شده چه رویه‌ای اتخاذ خواهد شد ولی ما با چشم باز ناظر جریانات هستیم.

***

۲۸ - شهریورماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۶/۲۸

گزارش

اخیراً ائتلاف و همکاری حزب توده با حزب دموکرات آذربایجان بیش از همه وقت و رد زبان افراد حزب توده شده، فوق العاده اظهار امیدواری می نمایند. روز ۲۶ ماه جاری، عده ای از افراد حزب توده که اغلب مهاجر و آذربایجانی بودند در کلوپ اکبرآباد، اظهار می داشتند: ماده از هر طرف مستعد و نارضایتی مردم زیاد شده، دیگر ملت ایران طاقت وعده و وعید را ندارد و باید کار یکسره شود.

در بدو تشکیلات فرقه دموکرات آذربایجان، رابطه نزدیکی بین حزب و فرقه مزبور نبود، لیکن امروز صمیمیت و یگانگی به اعلا درجه رسیده است، هر [دو] طرف متوجه شده اند که بقای موفقیت طرفین بسته به حمایت یکدیگر می باشد. لذا امروز حزب توده خود را فوق العاده قوی می داند، زیرا یک نیروی عظیم و متشکل آذربایجان، در پشت سر ما ایستاده و در مبارزات از ما حمایت خواهد کرد.

***

۳۱ - شهریورماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۶/۳۱

گزارش

در ساعت ۲۱/۳۰ روز ۲۸ ماه جاری، قطار میانه - زنجان، با داشتن ۳۰۰ مسافر مرد و زن که اغلب آن ها مهاجر بودند، به ایستگاه مرکزی وارد [شد] و عده ای از افراد حزب توده که به سینه آن ها مدال تصویر دکتر ارانی نصب بود، با دو نفر روسی که لباس شخصی در بر داشتند، در بین مسافریں بودند.

به طوری که مسافریں اظهار می نمودند، دو نفر روسی مزبور در زنجان متصدی ایستگاه گیرنده و دهنده، بین زنجان و تبریز، متعلق به دموکرات ها بوده اند و پس از این که از قطار پیاده شدند، سوار اتومبیل سواری گردیده و به سمت شهر رفتند. عده ای از مسافریں زنجان در مسافرخانه شوش، واقع در ایستگاه راه آهن، منزل

نموده و احمدی نام می‌گفت: که هیئت اعزامی به اتفاق سرهنگ (اسفنجی) وارد زنجان گردیده، ادارات دولتی را تحویل گرفته و در حدود ۲۵ نفر از فدائیان را که در دست ذوالفقاری‌ها اسیر و زندانی شده بودند؛ از آن‌ها گرفته تحویل فدائیان نمود و نیز عده‌ای که در دست فدائیان اسیر بودند، به ذوالفقاری‌ها تحویل شد. سرهنگ (اسفنجی) قریب شصت قبضه تفنگ، از ذوالفقاری‌ها به نفع دولت مرکزی تحویل گرفته و ملبوسی جهت نفرات دموکرات از اداره نگهبانی مرکز برده بودند. هریک از نفرات فدائیان که مایل به پوشیدن لباس بودند، لباس پوشیده و مشغول خدمت شده و عده‌ای از نفرات فدائیان اهل سراب و زنجان اسلحه را زمین گذارده و لباس فدائی را از تن بیرون آورده، گفته‌اند ما به دولت مرکزی خدمت می‌نمائیم.

(غلام یحیی) به تبریز رفته و از طرف خود یک نفر را معلوم نموده که با نمایندگان مرکزی مقیم زنجان داخل مذاکره شود.

موقعی که قطار راه آهن زنجان در ایستگاه سیاه‌دهن توقف کرد، مأمورین آن جا قطار را بازرسی کرده و چند نفر را که مورد سوءظن واقع شده بودند پیاده، می‌کنند. مسافری اظهار می‌کردند، تصرف زنجان به وسیله هیئت اعزامی....^۱

***

۲ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۲

گزارش

شب اول ماه جاری در بنگاه راه آهن از طرف عده‌ای از رؤسای آن جا که اغلب آن‌ها در حزب توده عضویت دارند، مجلس جشنی برپا گردیده و چند پرده سینما نمایش داده شد و در این جشن چند نفر از وزرا و نمایندگان حزب توده، حضور داشتند و به طوری که اظهار می‌کردند، آقای نخست‌وزیر هم دعوت شده‌اند.

***

۱. دنباله مطلب در مجموعه یافت نشد.

۲ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۲

گزارش

در ساعت ۱۹ روز ۳۱ شهریور ماه، قریب بیست نفر از کارگران سازمان جوانان که اغلب آن‌ها از مهاجرین بودند، با یادداشت از طرف کلوپ سازمان جوانان به دبیرستان هاتف معرفی شده بودند که بایستی یک اطاق^۱ جهت آن‌ها اختصاص داده شود و معلم از خود آن‌ها و از ساعت ۱۷ شروع به تدریس کنند. در ساعت معینه اطفال در سر کلاس بودند و مستخدم دبیرستان از ورود آن‌ها به دبیرستان جلوگیری کرده، یکی از آن‌ها موسوم به علی، مستخدم دبیرستان را کتک زده و پس از این که مستخدم و دیگران می‌گویند که بدون اجازه وزارت فرهنگ، کسی نمی‌تواند داخل دبیرستان شود، به کارکنان دبیرستان دشنام داده، دنبال کار خود رفتند تا باز امروز بعد از ظهر بیایند.

***

۳ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۳

گزارش

روز گذشته ورقه چاپی ضمیمه به عنوان (فوق‌العاده، روزنامه نجات، آخرین اخبار، در فارس چه خبر است) در شهر بین مردم منتشر شده است.^۲

***

۲. ورقه چاپی ضمیمه در مجموعه موجود نبود.

۱. اتاق.

۳ - مهرماه ۱۳۲۵

محرمانه

اداره سیاسی

۲۵/۷/۳

گزارش

روز اول ماه جاری، عده‌ای از افراد نگهبان آذربایجانی، در خیابان مخصوص راجع به وقایع جنوب صحبت می‌کردند. این‌ها عقیده داشتند که ناصر قشقائی، کار بسیار خوبی کرده است و برای اثبات عقیده خود مثال می‌آوردند (مگر یک طرف گوسفند حلال و طرف دیگرش حرام می‌باشد) آذربایجان این همه لطمه زد و دولت قشون‌کشی ننمود و از آن حمایت می‌نماید، ولی در جنوب، یک خان مقتدر و قوی می‌خواهد، تکانی به خود بدهد و دولت فوراً اردوکشی می‌کند.

در قبال غائله آذربایجان، هراتفاقی در جنوب رخ بدهد، به نفع ما می‌باشد. این گونه اتفاقات باید حاصل شود تا آذربایجان مانند گذشته تسلیم [شده] و تمکین نماید.

بعداً چند نفر اظهار عقیده می‌کردند که آیا دولت افراد نگهبان آذربایجانی را به شیراز اعزام خواهد داشت یا خیر؟ پاسخ می‌دادند: چون دولت نگهبانان آذربایجانی را مخالف جدی دموکرات‌ها می‌داند، لذا به این قبیل جبهه‌ها نخواهد فرستاد. اما اگر به آذربایجان بفرستند، با کمال میل و علاقه خواهیم رفت.

***

۳ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۳

گزارش

روز اول ماه جاری، جلسه بحث و انتقادات حزب توده در کلوب مرکزی تشکیل [گردید] و قریب ۴۰۰ نفر اشخاص متفرقه حضور یافته و مخصوصاً راجع به جریانات شیراز و جنوب سؤالاتی کرده، نظریه حزب توده را در این موضوع جویا بودند. از طرف حزب توده (نوشین، قریشی، طبری و جزینی) برای پاسخ دادن

حاضر بودند.

پس از بحث و گفتگو راجع به مبارزات انتخاباتی و روش حزب توده، موضوع جنوب ایران مطرح گردید. (قریشی) گفت: رفقای حزبی ما در جنوب قادر بودند که این یاغیان را سرکوب نمایند، لیکن کمیته مرکزی دستوری نداد و هم‌اکنون نیز وسایل قلع و قمع متجاسرین جنوب با سهل‌ترین وجهی در اختیار حزب توده می‌باشد؛ ولی کمیته مرکزی، هنوز منتظر اقدامات دولت مرکزی می‌باشد که ببیند دولت چه اقدامی کرده و چه نتیجه‌ای خواهد گرفت.

***

۳ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۳

گزارش

از روز اول ماه جاری، مسئولین و گویندگان حوزه‌های حزبی و اتحادیه‌های کارگران وقایع جنوب و فارس را مطرح کرده و بعد از مذاکرات مفصل و شرح علل و موجبات این اغتشاشات اظهار می‌دارند، حزب توده یگانه عامل قوی و مؤثری است که می‌تواند تمام اغتشاشات جنوب را بخواباند. چند نفر از روشنفکران حزب مزبور اظهار می‌نمودند، حزب توده می‌خواهد، بدین وسیله از دولت اتمام حجت نماید و مسئولیت عاقبت کار را به عهده دولت بگذارد. از طرف دیگر روحیه افراد خود را تقویت کرده و آن‌ها را به نیروی خود متوجه سازد. همچنین طوری قلمداد نماید که حزب توده خواهان نظم و امنیت بوده و استقلال و تمامیت ایران را طالب است.

فعالاً هم برای هرگونه فداکاری حاضر و برای عملیات مهمی قادر می‌باشد. اگر دولت از وجود این تشکیلات استفاده ننماید، مسئول خود دولت می‌باشد.

***

۳- مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۳

گزارش

افراد سازمان جوانان، که چندی است تشکیل یافته، نسبت به احزاب دیگر روز به روز زیاد می شود و روز ۳۱ شهریور ماه برای تدریس اکابر، چند اتاق از چهار راه عباسی سراغ می کردند، بعداً به دبیرستان هاتف رفته و از مستخدم آن جا موسوم به (علی) نام، محلی برای کلاس اکابر جوانان سراغ گرفته و می گفتند: اگر این دبیرستان محلی داشته باشد؛ برای جوانان، خوب خواهد شد. مستخدم مزبور گفت: باید از وزارت فرهنگ تقاضا نمائید.

هیئت سازمان جوانان، هرروز در محل مذکور اجتماع و بعد از سخنرانی مختصری و اخذ دستورات لازمه از سرپرستان خود، در کوچه ها متفرق شده، جوانان ساده لوح را فریب داده و به اسم نویسی دعوت می نمایند. اکثر شبها، اعضاء سازمان جوانان، در کوچه ها، آوازه خوانی نموده و فریاد می زنند: زنده باد سازمان جوانان حزب توده، زنده باد دکتر رادمنش بانی و رئیس سازمان جوانان و تا ساعت ۱۲ در خیابانها گردش کرده و شادی می نمایند.

***

۳- مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۳

گزارش

در ساعت ۱۸ روز اول ماه جاری، جلسه بحث و انتقاد حزب توده در کلوپ مرکزی با حضور قریب دویست و پنجاه نفر تشکیل و خلاصه مذاکرات آنها به قرار زیر است: (قریشی) راجع به اوضاع فعلی جنوب گفت: ما بارها به دولت تذکر داده و گفته ایم که عناصر ناصالح مشغول خرابکاری هستند، ولی گوش به حرف ما ندادند. مثلاً سرتیپ زاهدی که امتحان چندین بار خیانت داده مأمور جنوب می شود.

سرلشکرهای شهریوری، کاری نیستند^۱. بالأخره باید بگویم که اگر دولت متکی به حزب ما بشود، به نفع ایران است و الاً به ضرر کشور تمام خواهد شد. بارها گفته و باز هم می‌گوئیم که اگر این وضع ادامه یابد هیچ مسئولیتی به عهده حزب ما نیست و آن وقت است که حزب توده شخصاً دست به اقدامات خواهد زد.

(نوشین) در جواب این که اگر دولت در دست توده باشد، چه راهی و سیاستی در پیش می‌گیرد گفت: اولاً سیاست از نظر ما غیر از دیگران است. ما با در نظر گرفتن منافع هردو همسایه و محترم شمردن آن، ملت را در تعیین سرنوشت خود آزاد خواهیم گذارد. بالنتیجه می‌دانیم که همه ملت پشتیبان سیاست همسایه شمالی بوده و همسایه جنوبی به ضررش تمام خواهد شد.

(خلیل ملکی) در تأیید جواب (نوشین) گفت: نمی‌دانم همسایه جنوبی را هم باید حقیقتاً همسایه نامید؟ این چطور همسایه‌ای است که سایه‌اش به این بلندی است (خنده حضار) خلاصه با این همسایه بلند سایه، معامله ما جور نمی‌شود. باید بگویم که ما طرفدار همسایه شمالی هستیم.

(دکتر عقیلی) در جواب این که حزب دموکرات کردستان را چگونه می‌دانید اظهار داشت: ما به همان چشمی که به دموکرات آذربایجان می‌نگریم، به همان چشم هم دموکرات کُرد را می‌بینیم. ما نظری به کردهای ترکیه و عراق نداریم. نظر ما این است که کردهای دموکرات را از طریق نوشتجات و روزنامه‌ها بیدار نموده و به وظیفه‌شان آشنا شوند. کما این که کردهای ترکیه در ارتجاع محض به سر می‌برند. (نوشین) در جواب این که در صورت بروز حوادثی به کدام طرف تکیه خواهید کرد؟ گفت: اگر دستگاه حاکمه ما تصفیه شود (و باید صریحاً بگویم که به این دستگاه شک داریم) که منظور ما برآورده شده و اگر زمانی امپریالیسم قشون وارد ایران کند، ناچار خود را در دامان همسایه شمالی خواهیم انداخت. در این موقع ختم جلسه اعلام شد.

***

۱. مقصود سرلشکرهای فراری است که در شهریور ۱۳۲۰ با ورود قوای متفقین به ایران در جنگ دوم جهانی پا به فرار گذاشتند.

۳- مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۳

گزارش

روز اول ماه جاری، بین یک عده از کارگران شرکت نفت تهران مذاکره بود که دو روز قبل، سرکارگر رانندگان شرکت نفت را به واسطه این که در جلو کارگران شرکت مذکور روزنامه ظفر را پاره کرده بود، شش نفر از مأمورین انتظامات حزب توده که آن‌ها هم در شرکت نفت کار می‌کنند، به کمیته مرکزی حزب توده بردند تا علت پاره نمودن روزنامه را از او بپرسند.

به طوری که بازجویی به عمل آمده، اظهار می‌نمودند که بیشتر کارگران شرکت نفت عضو حزب توده و حزب ایران می‌باشند.

***

۳- مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۳

گزارش

در ساعت ۲۱ روز یکشنبه ۳۱ شهریور ماه، در کافه لاله زار (مهندس آدیش نیا) یکی از لیدرهای فعال و مخفی حزب توده با چند نفر دیگر که به نظر ارمنی و آسوری بودند، ضمن مذاکرات مختلفه اظهار می‌داشت که اخیراً آقای قوام السلطنه مبلغ ۱۵ میلیون لیره انگلیسی استرلینگ بابت سهمیه نفت جنوب در سال آتیه قرار است دریافت دارند و جریان مذاکرات و اخذ آن در جریان عمل می‌باشد که بعداً به مصرف ضروری ارتش و سایر کارهای دیگر برسد، ولی بدون شک باید نصف آن را در مقابل درخواست‌های نمایندگان آذربایجان، به حساب آن‌ها واگذار کنند.

ضمناً آقای قوام السلطنه اخیراً بیمار شده‌اند و اشخاصی که قصد ملاقات و مذاکرات دارند، موقعی که آقای مظفر فیروز را می‌بینند و با ایشان صحبت می‌کنند، مشارالیه هیچگونه اختیاراتی از خود نشان نمی‌دهد و تمام را موکول به بهبودی و تصمیم خود آقای قوام السلطنه می‌داند. به این ترتیب اغلب امور مهم سیاسی کشور

معوق می ماند.

***

۳ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۳

گزارش

(هوشنگ شقاقی) که مدتی است با افراد ذوالفقاری همکاری می کند، دو روز است به تهران وارد [شده] و طبق اظهارات نامبرده، چند روز قبل، ذوالفقاری عده ای از رؤسای ایل و دسته خود را جمع [کرده] و گفته است، دولت تصمیم گرفته اسلحه های ما را پس بگیرد و پس از تبادل افکار تصمیم گرفته شد که به اطلاع دولت برسانند تا اول اسلحه را از دموکرات ها تحویل بگیرند، افراد ذوالفقاری به هیچ وجه اسلحه خود را تحویل نخواهند داد ولو مجبور به زد و خورد با ارتش دولت هم باشند.

نامبرده علاوه نمود که فعلاً افراد ذوالفقاری بالغ بر ۲۵۰۰ نفر هستند و به قدر مقدور از تهران هم از شاهسون ها و دیگر آذربایجانی ها که مایل باشند، به خرج ذوالفقاری ها خواهند برد.

***

۳ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۳

گزارش

(دکتر جودت) عضو هیئت عامله شورای متحده مرکزی، روز اول ماه جاری به مسئولین اتحادیه های کارگران اظهار می نمود: طبق گزارشات رسیده، حزب دموکرات ایران، اخیراً فعالیت خود را در بین کارگران زیاد کرده و اتحادیه های قلابی درست می نماید. منظور آن ها این است که قدرت اتحادیه کارگری را از حزب توده سلب نمایند و به حزب خود ملحق سازند.

اگرچه در همه جا و در تمام مراکز کارگری، فعالیت آن ها فعلاً با عدم موفقیت

مواجهه شده و استقبالی از ناحیه کارگران مشهود نمی‌شود، ولی با این حال موجب تشمت و تشنج شده، اگر مراقبت جدی به عمل نیاید، قریباً دودستگی و نفاق حاصل خواهد شد. بالأخره اتحادیه‌های منظم ما از هم متلاشی خواهند گشت و مسئول این امر در همه جا شماها هستید. بعداً چند نفر از مسئولین می‌گفتند: اختلافات حاصله بین حزب توده و حزب دموکرات تهران، همین موضوع است و حزب دموکرات جدا می‌خواهد کارگران را به طرف خود جلب نماید و این قضیه باعث نگرانی و وحشت و تولید عداوت می‌نماید.

***

۳ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۳

گزارش

ستوان (واعظزاده) افسر توپخانه طی نامه‌ای که به (رحیمی اردبیلی) نوشته تا به اطلاع حزب توده برساند، اظهار داشته است که هنوز شیراز سقوط نکرده، ولی فرمانده ارتش و بیشتر افسران این شهر با خوانین روابط صمیمانه دارند و افراد قشقای و غیره مسلح در شهر گردش می‌کنند و اگر از مرکز نیرو اعزام نشود، ارتش شیراز مقاومت نخواهد کرد، مخصوصاً که افسران از وضعیت آذربایجان عصبانی هستند. در خاتمه علاوه می‌نماید که عده موافقین از افسران فوق‌العاده کم و فعالیت حزبی هم تا حدی دشوار است و جلسات مرتباً ادامه دارد.

***

۴ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۴

گزارش

مسافرینی که تازه از زنجان به تهران وارد شده‌اند، اظهار می‌دارند، فدایی و قزلباش زیادی از آذربایجان به زنجان وارد گردیده و همه روزه دستجات و افراد متعددی به زنجان می‌رسند و این طور اظهار عقیده می‌نمایند که زنجان از آذربایجان

مجزا خواهد شد و آذربایجان هم حاضر به تجزیه این قسمت نبوده و با نیرنگ نقشه را عوض خواهند کرد.

***

۴ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۴

گزارش

از ساعت ۱۴ تا ۱۹ روز دوم ماه جاری، در کلپ دکترا ارانی سخنرانی بود و نسبت به روزهای پیش جمعیت زیادتر بود.

(رسول زاده) ضمن سخنرانی اظهار داشت: رفقا به یاد بیاورید، دو سال پیش حزب توده، چقدر ضعیف و افراش کم بود. ولی امروز عده اعضاء به شصت هزار نفر رسیده و سه نفر وزیر داریم و به آخر منزل رسیده ایم و چیزی نمانده که حکومت را به دست خود بگیریم. چنانکه برادران آذربایجانی، پنج سال زحمت کشیده، به صدها نفر از آن‌ها موقع سخنرانی تیراندازی نمودند و صدها نفر هم در زندان‌های کثیف به سر می بردند، از قبیل آقاخان، میرزافتحعلی آزاد وطن، حاج علی امیر خیزی، سرهنگ میلانین، قاسم زاده و غیره که شماره آن‌ها به هزار نفر رسیده و در دست ارتجاع اسیر بودند، ولی امروز به مقام پرافتخاری نایل شده و به تمام دنیا ثابت کردند که قهرمانان ایران می توانند در مدت کوتاهی حقوق خود را از غاصبین بگیرند. زنده باد آذربایجان، پشتیبان آزادیخواهان ایران.

سپس ابراهیمی نام گفت: رفقا امروز اروپا و چندین هزار نفر کارگران اندونزی و نقاط دیگر دنیا به ایران نگاه می کنند. رفقا دشمنان ما انگلیس ها در جنوب نشسته اند و شب و روز تبلیغات کرده و پول می دهند و اشخاصی مانند سیدضیاء و غیره را اجیر می کنند تا شاید این نهضت را از بین ببرند ولی آن‌ها خیال خام کرده اند. ملت ایران بعد از این فریب بیگانه را نخواهد خورد. ملت ایران دوباره زیر بار نمی رود و هوشیار می باشد.

ملت ایران می میرد و به عقب بر نمی گردد. زنده باد آزادی حقیقی ایران - کف زدن

شدید.

***

۴ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۴

گزارش

عده‌ای از روشنفکران به‌طور خصوصی راجع به موضوع آذربایجان، مذاکره [کرده] و اظهار می‌داشتند که از لحن نطق اخیر (پیشه‌وری) چنین استنباط می‌شود که دموکرات‌ها حاضر به قبول تمام پیشنهادات دولت مرکزی نخواهند شد و فعلاً (پادگان) یکی از نمایندگان آذربایجان بیمار می‌باشد و اکنون مذاکرات به‌طور ناقص مانده و مشارالیه پس از بهبودی بدون اخذ نتیجه مراجعت خواهد نمود.

مسئولین حزب توده نیز این عقیده را تأیید کرده و عقیده داشتند که تمام درخواست‌ها و پیشنهادات دولت مرکزی مورد قبول واقع نخواهد شد. در چنین موقعی این عدم سازش اهمیت زیادی دارد.

***

۴ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۴

گزارش

در ساعت ۲۱/۲۰ روز دوم ماه جاری، قطار راه‌آهن زنجان با ۴۰۰ نفر مسافر مرد و زن که اغلب آن‌ها مهاجر بودند، به ایستگاه مرکزی وارد و در بین آن‌ها ۹ نفر از افراد سابق حزب توده که در تهران بوده و برای شغل به زنجان رفته و در آنجا در ردیف فداییان درآمده بودند و در این اواخر آن‌ها را از خدمت معاف کرده‌اند، به‌اتفاق (مُطَلَّب) نام یکی از سران فرقه دمکرات زنجان به تهران وارد شده‌اند و با چند نفر در مسافرخانه (شوش) واقع در ایستگاه راه‌آهن منزل نموده‌اند. به‌طوری که یکی از مسافرین موسوم به (باقری) اظهار می‌کرد، از روزی که هیئت اعزامی و نیروی دولت مرکزی به زنجان رسیده، روس‌ها دائماً مخصوصاً شب‌ها از راه جلفا به وسیله کامیون و قطار جهت دموکرات‌ها مهمات و تانک و اسلحه و غیره وارد کرده و تحویل می‌دهند و دموکرات‌ها به‌اتکای روس‌ها در مقابل اعتراضات دولت مرکزی

ایستادگی کرده و به هیچ وجه حاضر نمی‌شوند که با دولت مرکزی طبق قرارداد رفتار نموده و سازش نمایند.

***

۴ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۴

گزارش

بین مردم شهرت دارد، چون قضیه آذربایجان خاتمه نیافته است، قضیه فارس از ناحیه آقای قوام السلطنه می‌باشد و قصد دارند یک عده را از فارس برعلیه آذربایجان و ادار به قیام نمایند. به علت این که تقاضای عشایر فارس خارج کردن وزرای حزب توده از کابینه می‌باشد.

***

۴ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۴

گزارش

از قول مأمورین ارتشی در قزوین، نقل قول می‌شود که تماس چندی قبل مأمورین نگهداری دولتی با فدائیان آذربایجان در حدود ابهر و تاکستان، از این لحاظ بوده که فرماندهان فدائیان آذربایجان، به قصد آزمایش قوای خود و اطلاع از نتیجه تعلیمات تعرضی فدائیان و احیاناً کسب خبر از میزان قدرت نگهداران دولتی و بیداری مرکز، دستور گرفتن تماس و زد و خورد داده و شروع به پیشروی می‌کنند که اتفاقاً با شکست مواجه [شده] و ناچار از دادن تلفات و عقب نشینی می‌شوند و باز هم گفته شد که آقایان سپهبد احمدی و سرلشکر پورزند به آقای نخست‌وزیر اطمینان داده‌اند که موضوع قوای فدائی و غیره آذربایجان قابل اهمیت نیست و اگر اوضاع اجازه دهد با یک تعرض دامنه‌دار و گرفتن کمک از داخله تبریز و شاهسون‌ها به فاصله چند روز به این حقه‌بازی‌ها خاتمه خواهند داد، ولی آقای نخست‌وزیر موقع را برای جنگ داخلی مناسب نمی‌دانند و نمی‌خواهند بهانه به دست روس‌ها

بدهند که از قرارداد سال ۱۹۲۱ استفاده کنند.

***

۴ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۴

گزارش

در افواه شایع [است] و این فکر تقویت می شود که مخصوصاً هم آوازی مجتهدین و روحانیون و اهالی شیراز با رؤسای ایل قشقایی برای اخذ اختیارات و قراردادهائی شبیه به کارهای آذربایجان (با وجود مبادله تلگرافات متعدد آقای نخست وزیر) عموماً حاکی از نقشه ای است که با اطلاع کامل خود آقای نخست وزیر کشیده شده تا بدینوسیله علاوه بر تأخیر انتخابات دوره پانزدهم مجلس شورای ملی بیشتر روس ها را در فشار بگذارند که از حمایت (پیشه وری) و (غلام یحیی) بکاهند و اظهار عقیده می شود که گرچه ممکن است ظاهراً موجبات سکوت و تسلیم جنوبی ها فراهم شود ولی به نحو (شوشتر مقابل دزفول) همواره بازی جنوب در برابر شمال موجود خواهد بود.

عده ای هم عقیده دارند که وجود (فاطمی) در ایجاد این اغتشاش بی تأثیر نبوده و اگر آقای نخست وزیر در این عمل راضی نبوده اند، سوابق انگلوفیلی (فاطمی) موجد این اوضاع بوده است.

***

۵ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۵

گزارش

شهرت دارد که بین افراد فدایی که از طرف غلام یحیی دانشیان و رامتین برای دخول در خدمت نگهبانی معرفی شده اند، عده ای روسی و قفقازی وجود داشته که هیئت اعزامی از تهران مخصوصاً سرگرد شفقی از قبول آن ها خودداری [کرده] و بالعکس از طرف نمایندگان آذربایجان در قبولاندن آن ها اصرار به عمل آمده و چون

به هیچ وجه نتوانسته‌اند نمایندگان آذربایجان را از این موضوع منصرف نمایند، ناگزیر مذاکرات متوقف و بهانه به دست آن‌ها آمده که باز هم در حل قضایا شانه خالی کنند که مخصوصاً این قضایا بیشتر به ظفره [رفتن] تعبیر شده است.

***

۵- مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۵

گزارش

روز سوم ماه جاری مسئولین حزب توده در جلسه خصوصی خود اظهار می‌داشتند، عمال دولت در هر حال بر علیه ما فعالیت می‌کنند و می‌خواهند اساس آزادی و مخصوصاً آذربایجان را از میان بردارند و تلگراف (محمدقاضی) رهبر فرقه دموکرات کردستان این ظن را قوی‌تر کرده [است]. چنانچه در تلگراف اشاره نموده است، سندی هم به دست آورده‌اند. این قبیل اسناد و جریانات ما را ملزم می‌سازد که بیدار و هوشیار باشیم. البته آزادیخواهان آذربایجان بهتر از ما متوجه حقیقت می‌باشند. عاقبت همین عمال دولتی کار را به خونریزی خواهند کشید. اکنون علامات و مدارک لازم درست^۱ است و ما هم ناچار از خود دفاع خواهیم کرد.

***

۵- مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۵

گزارش

چند نفر آذربایجانی و مهاجر تازه‌وارد از آذربایجان اظهار می‌نمودند، فرقه دموکرات آذربایجان بسیج عمومی کرده و می‌خواهد بر علیه مخالفین خود جداً مبارزه نموده و از آذربایجان دفاع کند. (قریشی) نویسنده حزب توده این اظهارات را تأیید کرده و گفت فرقه دموکرات برای سرکوبی مخالفین و مرتجعین مخصوصاً برای

تنبیه اغتشاش‌کنندگان فارس، کاملاً خود را آماده کرده و در صورت لزوم جداً وارد میدان نبرد خواهند شد. ما از این قسمت راحت هستیم و می‌دانیم آذربایجان به این سهولت از این جریانات صرف نظر نخواهد کرد.

***

۵- مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۵

گزارش

روز سوم ماه جاری، در اماکن عمومی بین مردم انتشار داشت که (ناصر قشقایی) در تلگرافی که به آقای نخست‌وزیر مخابره نموده، اظهار داشته است ما حاضر نمی‌شویم بعد از این مالیات به تهران بدهیم، زیرا در تهران عایدات ایران را صرف جشن‌هایی که در کاخ گلستان دایر می‌شود می‌نمایند و ملت روز به روز گرسنه [تر] و آقایان در جشن‌های کاخ گلستان جلو رادیو نعره می‌کشند، یک متر عرق برای من بریز. ما مالیات می‌دهیم تا صرف راه آهن شیراز و اسفالت جاده‌های ما بشود. ما این طور اصلاحات را نمی‌خواهیم. در خاتمه می‌گفتند: چرا دولت اجازه می‌دهد، این حرف‌ها در رادیو گفته شود، تا دولت ما مورد این گونه سرزنش‌ها قرار گیرد.

***

۵- مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۵

گزارش

روز سوم ماه جاری، عده‌ای از روشنفکران حزب توده در خصوص جریانات فارس مذاکره و اظهار می‌نمودند، اگر دولت در این مورد سستی و اهمال کاری نماید، آذربایجانی‌ها ممکن نیست ساکت مانده و تقویت و قدرت ارتجاعیون را تماشا نمایند. زیرا تمام این جریانات بر علیه آذربایجان بوده و نقشه‌های آن از طرف

مقاماتی کشیده شده است. لذا آذربایجان عملاً وارد کارزار شده و کار را برای همیشه یکسره خواهد کرد. مسلم و یقین است اگر آذربایجان اوضاع را بر علیه خود مشاهده نماید، هرگز اغفال نشده و حمله را شروع خواهد نمود.

***

۵ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۵

گزارش

شب چهارم ماه جاری چند حوزه حزب توده پس از مذاکرات و نوشتن صورت مجلس، قرار گذاشتند که پیشنهادی به کمیته مرکزی تسلیم نمایند تا کمیته مرکزی حزب توده، هرچه زودتر تکلیف خود را با دولت معین نماید.

می گفتند چنانچه مشهود شده و اغلب خبرهایی می رسد، جریانات اخیر کاملاً بر علیه حزب توده بوده و به دستگیری و رهبری عناصری که در دستگاه دولتی نفوذ داشته و مؤثر می باشند اقدام می شود. این ها از روی نقشه های معین برای از بین بردن حزب توده که قبلاً آن نقشه ها طرح شده است، این جریانات را پیش آورده اند. مثلاً وقایع جنوب را در مقابل آذربایجان قرار داده و تشکیلات حزب توده را در اغلب شهرستان ها از فعالیت انداخته اند. بیش از این نباید منتظر نشست. کمیته مرکزی باید اقدامات لازم را بنماید و افراد را از نیت و عقیده دولت مستحضر سازد.

***

۵ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۵

گزارش اداره سرکلانتری

از ساعت ۱۸ روز گذشته تا ۵ صبح امروز، در میهمانخانه نادری واقع در خیابان شاه، مجلس شب نشینی و گاردن پارتی از طرف شورای متحده مرکزی تحت ریاست آقای نخست وزیر منعقد [گردید] ولی آقای نخست وزیر نیامدند. در شب نشینی مزبور، وزیر فرهنگ، وزیر پیشه و هنر، وزیر بهداری و نمایندگان

آذربایجان و سران حزب دموکرات و عده‌ای از رؤسای کارخانجات حضور یافته بودند و انتظامات برقرار بوده است.

***

۵- مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی ۲۵/۷/۵

گزارش اداره سرکلانتری

از ساعت ۱۶ الی ۲۰ روز گذشته، در کلوب دکترا رانی واقع در انتهای خیابان امیریه عده زیادی از افراد حزب توده اجتماع [کرده] و (دکتر جودت، مهندس قائم مقامی، احمد همتی، حسین باقرزاده و ابوالفضل بقایی) در اطراف لزوم اتحاد کارگران با بلندگو سخنرانی نموده و انتظامات برقرار بوده است.

***

۷- مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۷

گزارش مأمور ویژه از ایستگاه بنکوه

چند روز بود سه نفر نماینده از طرف حزب توده به طول خط آمده، برای انتخابات دوره پانزدهم رأی می‌گرفتند و روز چهارم ماه جاری تمام شده و آن‌هایی که انتخاب گردیدند، همراه نمایندگان به تهران رفتند.

در تمام دهات خوار، حکومت نظامی افراد گذارده و از حزب دموکرات پشتیبانی می‌نمایند. در این هفته چند نفر از افراد حزب توده را حکومت نظامی به‌سمان جلب کرده و نگاه داشته‌اند. فقط در ایستگاه بنکوه، تاکنون تابلوی حزب دموکرات نصب نشده و در بقیه ایستگاه‌ها تا فیروزکوه حزب دموکرات تشکیل شده است. رؤسای نگهبانی از دموکرات‌ها پشتیبانی می‌کنند. موضوع ارباب و زارع، مطابق دستور دولت به نفع زارع عمل می‌شود. مردم نسبت به حزب دموکرات خوشبین می‌باشند.

***

۷- مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۷

گزارش

طبق اطلاع حاصله از طرف کمیسیون تبلیغات حزب توده با نظر کمیته مرکزی حزب به وزرای توده [ای] دستور داده شده است که در مواقع مناسب به اطراف تهران و جاهای دیگر رفته، اولاً تشکیلات حزبی را از نزدیک بازرسی نمایند، ثانیاً یک عملیات تبلیغاتی به منظور تقویت روحیه مردم و دهقانان محل به عمل آمده پس از برکنار شدن این وزرا علاوه از این که محل ایرادی باقی نباشد، عموم دهقانان اطراف اعتراف نمایند که وزرای توده با آن مقام و کارهای زیاد باز هم دهقانان و مردم بیچاره را فراموش نکرده، حتی المقدور وضعیت آن‌ها را مشاهده و در فکر چاره بودند.

این عمل در انتخابات دوره پانزدهم هم مؤثر واقع خواهد شد.

***

۷- مهرماه ۱۳۲۵

۲۵/۷/۷

گزارش

مأمور ویژه به شرح زیر گزارش می دهد.

۱- کمیته مرکزی حزب توده تصمیم گرفت، هر جوان تا ۲۳ ساله عضو حزب توده باید داخل سازمان جوانان شده و فعالیت کند و این تصمیم برای جلوگیری از انحلال سازمان جوانان است، که اخیراً اختلاف فیما بین آن‌ها شدید و منجر به استعفای عده زیادی از جوانان شده است.

۲- طبق اطلاع از طرف اتحادیه کارگران وابسته به حزب توده، عده‌ای از کارگران مسلح را به گرمسار خواهند فرستاد تا با مخالفین حزب در آن جا مبارزه کنند. (ناصر نظامی) مسئول تشکیلات حزب توده گرمسار، برای مذاکره به طور خیلی محرمانه به مرکز آمده است.

۳- چهار شب قبل سی و پنج نفر پیاده از زنجان وارد تهران شده و یکسره به منزل

(رضا روستا) رفته و خود را معرفی نمودند. (روستا) در ساعت ۲۱ آن‌ها را دو نفر دونفر به منزل (اردشیر آوانسیان) فرستاد. گویا این عده مأموریت مخصوصی دارند و باید تحت نظر (آوانسیان) انجام دهند.

۴- ساعت ۱۰/۳۰ صبح روز چهارم ماه جاری، (نوشین) یکی از اعضاء مبرز حزب توده به کافه فردوس آمده و پس از ورود او، دو نفر زن و مرد (گویا روسی بودند) وارد کافه شده و اوراق لوله شده‌ای به دست (نوشین) داده، مراجعت نمودند. نامبرده در پشت میز جداگانه، عقب سالون^۱ قرار گرفت و مشغول مطالعه و یادداشت کردن مفاد مندرجه در اوراق مزبور گردید.

۵- هفته گذشته عده‌ای از افراد حزب ایران به رشت و بندر پهلوی مسافرت و روز پنجم ماه جاری مراجعت نمودند. به طوری که یکی از آن‌ها موسوم به (شمس‌الدین نهاوندی) می‌گفت: این دسته مأموریت داشتند، عده زیادی از اعضاء حزب ایران رشت را که در اثر ائتلاف از حزب خارج شده بودند، مجدداً به عضویت دعوت کنند، ولی موفقیتی در این موضوع حاصل ننموده‌اند؛ زیرا اکثریت قابل توجهی از اهالی رشت با حزب توده مخالفند. فقط در صورت الغای ائتلاف حاضر به قبول عضویت هستند. مذاکرات در این خصوص در کمیته مرکزی حزب ایران جریان دارد.

۶- در یکی از روزنامه‌های دیواری حزب توده، عکس آقای نخست‌وزیر با عینک سیاه ترسیم شده و پهلوی هریک از شیشه‌های عینک نوشته است (اخلال‌گران - چاپلوسان) وزیر عکس نوشته‌اند:

جناب اشرف عینکتان را بردارید تا بدبختی‌های مردم را ببینید.

۷- بعد از ظهر روز چهارم ماه جاری (دکتر رادمنش) ضمن سخنرانی مفصل در کلوب حزب توده، برعلیه حوادث فارس اظهار داشت: فئودال‌ها و مرتجعین روز جمعه ۱۲ مهرماه قدرت‌کارگری را مشاهده خواهند نمود.

به قرار معلوم روز جمعه ۱۲ مهرماه کارگران رژه خواهند داد و وسایل و مقدمات این رژه از حالا تهیه می‌شود.

۷- مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۷

گزارش

شایع است که ضمن شرایطی که نمایندگان آذربایجان برای حل قضایا پیشنهاد کرده‌اند و قبول آن برای دولت دشوار است، علاوه بر آزادی لنگرانی‌ها، خاتمه عمل و آزادی سرتیپ درخشانی است. ولی آقای نخست‌وزیر به هیچ وجه با انجام این تقاضا موافقت ننموده و رسماً هم به نمایندگان آذربایجان اخطار کرده‌اند که مذاکرات فعلی اگر به نتیجه نرسد، دنباله آن قطع خواهد شد.

***

۷- مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۷

گزارش

از ساعت ۱۴ تا ۲۱ روز چهارم ماه جاری، در کلوب دکتر ارانی جلسه سخنرانی تشکیل و (الموتی، دکتر کشاورز، ابراهیم‌زاده، محمد عجولی، دکتر جودت، دکتر قائم‌مقامی) و چند نفر دیگر در اطراف موفقیت‌هایی که جدیداً به دست آورده و بعد از این وظیفه ایشان چیست، سخنرانی نمودند.

(محمد عجولی) گفت: رفقا به طوری که کراراً گفته‌ام؛ در این کشور چیزی که نداریم قانون و آزادی است. اگر آزادی داشتیم، نیم میلیون طبقه اول، پانزده میلیون نفر اهالی را غلام نمی‌کردند، خون این مردم را نمی‌خوردند، در زیر لگدهای خود پایمال نمی‌کردند. ناموس و جان و مال و حیثیت آن‌ها را تصرف نمی‌نمودند. پس بدانید که قانون نداریم. قانون و آزادی یکی است و در صورتی که قانون نداشته باشیم، آزادی هم نداریم.

رفقا در مدیریت بیست ساله دوره پهلوی، به دست مختاری‌ها و دیگران چه بلائی به سر این بیچارگان آمد. با اسم‌های گوناگون، ملت را از هم پراکنده و یا تبعید

کرده و در زندان‌ها جای داده‌اند، ولی ملت آن قدر صبر کرد و خود را به این دوره رسانید که امروز حقوق خود را از ارتجاع مطالبه می‌نماید.

اگر مرتجعین در مقابل ما ایستادگی کنند، ما هم حاضریم در برابر آن‌ها ایستادگی نموده و با قوت خود حقوق حقه خود را از آن‌ها بگیریم. باز می‌گویم مختاری‌ها رفته‌اند ولی نمایندگان آن‌ها در دوایر هستند، اما ما آن‌ها را از تمام دوایر دولتی بیرون خواهیم ریخت.

رفقا این امر اصلاح نمی‌شود مگر با جنگ، در این موقع (محمد سامی) از جای خود بلند شده و مشت خود را گره کرده با صدای بلند گفت: حاضریم و حضار هم با شدت کف زده و فریاد می‌کشیدند.

رفقا امروز چهارصد هزار نفر جوان میهن پرست، در مقابل ما ایستاده‌اند، بیست هزار نفر افسر با شهادت به ما اطلاع می‌دهند که حاضرند جان خود را فدای آزادی و وطن بنمایند.

رفقا، امروز افریقای جنوبی دارای استقلال شده، همچنین بیست و پنج ملیون نفر اندونیزی^۱ که مانند حمّال برای هلندی‌ها کار می‌کردند، امروز آزاد شده و استقلال خود را مطالبه می‌کنند.

امروز تلگرافات زیادی از طرف کارگران دنیا و انگلستان به ما می‌رسد [که] همه آن‌ها به ما تبریک گفته و حاضرند با ما همکاری نموده و در مبارزه شرکت نمایند.

رفقا، مرتجعین می‌خواهند از قیام کارگران خلاص شوند و به این جهت برای خودشان تکیه گاهی درست می‌نمایند. آن‌ها می‌خواهند شما را به وسیله پول مطیع خود سازند، ولی ممکن نیست. رفقا این مزدوران بیگانه با دستورات اربابان خود کار می‌کنند، اما ما با دستورات خود و با ایمان خود کار می‌نمائیم.

رفقا به دست آوردن آزادی کار آسانی نیست و به این آسانی‌ها درست نمی‌شود مگر با جنگ. (کف زدن شدید حاضرین)

دشمنان آزادی می‌خواهند مجدداً این آزادی را از دست ما بگیرند و ملت ما را دوباره زیر لگدهای خود بیاندازند.

در خاتمه می‌گفتند (رضا روستا) برای کنفرانس به پاریس می‌رود. کارگران راه‌آهن می‌خواهند مبلغ بیست و هفت هزار تومان جمع‌آوری نموده و در پشت کمپ امریکایی‌ها محلی خریداری و مستقیماً جلسات خود را در آن محل تشکیل بدهند و محل مخصوص اتحادیه راه‌آهن باشد، چنان‌که کارگران دخانیات نیز این عمل را کرده‌اند و محل اتحادیه را خریداری نموده‌اند.

***

تبرستان
www.tabarestan.info

۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۷

گزارش

سه روز است در کلوپ‌های حزب توده، دسته دسته به‌طور خصوصی افراد و روشنفکران حزب توده جمع شده و راجع به اوضاع اخیر فارس، گفتگو می‌نمایند. اولاً راجع به تشکیل ارتش چریک، اظهار خوشوقتی نموده، عقیده دارند که اگر دولت این پیشنهاد را قبول نماید، صد درصد به نفع آزادیخواهان تمام خواهد شد. ثانیاً از جریان عمل، اظهار نگرانی نموده، می‌گویند: در تمام شهرستان‌ها، برعلیه تشکیلات حزب توده، اقدامات دامنه‌داری می‌شود. کمیته مرکزی از تمام این جریانات مطلع بوده و اعلام می‌نماید که در همه جا برضد ما مبارزه شروع شده است، لیکن ساکت ننشسته، مشغول تهیه وسایل عید مهرگان می‌باشند. بعضی‌ها به‌طور خصوصی، اظهار عقیده می‌کردند که برخی از اعضاء کمیته مرکزی محافظه‌کار بوده و مخصوصاً به وسیله (عید مهرگان) می‌خواهند، فرصت را تلف نمایند، یا این که نقشه دیگری طرح کرده، می‌خواهند یک مرتبه حمله قطعی را شروع کرده، دیگر بهانه‌ای باقی نگذاشته باشند. همه می‌دانند که امروزه در شهرستان‌ها، تمام عملیات و اقدامات دولت و دیگران به‌ضرر ما می‌باشد.

***

۹ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۹

گزارش

در کمیته مرکزی خصوصی حزب توده مذاکره بوده است که پس از ائتلاف حزب ایران و حزب توده، زعمای حزب ایران توصیه کرده‌اند که حزب توده در طی اعلامیه رسمی و سخنرانی‌های ممتد و تبلیغات حزبی به ملت بفهمانند که افرادی که به نام عضویت حزب توده به‌اوباشی و لاتی پرداخته و موجبات مزاحمت و شکایت مردم را فراهم کرده و می‌کنند، معنأً وابسته به حزب توده نبوده و حزب برای رسیدگی به شکایاتی که از این افراد برسد، آماده و آن‌ها را مورد تعقیب قرار خواهند داد تا نفرتی که در شهرستان‌های مازندران و تهران نسبت به عملیات گذشته حزب توده پیدا شده تبدیل به محبت گردد و مردم بدانند که حزب با عملیات و تجاوزات آن‌ها همراه نبوده و نیست، که با این وسیله علاقه افراد سالم حزب بیشتر و با رابطه‌ای که بین مرامنامه حزب و طبقه سوم و چهارم اهالی یعنی با اکثریت ملت ایران موجود است، حزب تقویت شود ولی نمایندگان اتحادیه کارگران و چند نفر از اعضای کمیته مرکزی، اظهار داشته‌اند که انجام این تقاضا [ی] حزب ایران، فعلاً مقتضی نبوده و اساساً علاوه از آن که ممکن است، مؤثر نشده و وسیله دلسردی افراد عضو حزب باشد. قطعاً از طرف مقامات شوروی تأیید نمی‌شود و ممکن است، موجب رنجش باطنی آن‌ها گردد و در نتیجه در کمیته مرکزی حزب ایران هم ردّ این تقاضا با عدم رضایت مواجه گردیده است و هنوز مذاکرات در اطراف این نظریه ادامه دارد.

***

۹ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۹

گزارش

اظهارات راديو مسکو، در اطراف جریانات جنوب و عملیات حزب دموکرات

ایران، مورد بحث و گفتگوی مردم تهران واقع [شده] و می‌گویند، پس از مدتی باز هم رادیوی مسکو، مانند سابق از اوضاع داخلی ایران صحبت می‌نماید و تمام افراد حزب توده مخصوصاً از این موضوع اظهار خوشوقتی نموده، چنانچه روز هفتم ماه جاری چند نفر از مسئولین شورای متحده مرکزی می‌گفتند: رادیوی مسکو کمک مهمی به ما کرده است. اگر تا حالا آقای قوام‌السلطنه کاملاً از عملیات حزب دموکرات اطلاع نداشتند و یا مندرجات روزنامه‌های ما را باور نمی‌نمودند، این مرتبه به حقیقت امر که باعث انزجار شوروی‌ها شده است واقف خواهند گشت و تغییرات اساسی در روش حزب مزبور به عمل خواهد آمد.

***

۱۰ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه ۲۵/۷/۱۰

گزارش اداره سرکلانتری

ساعت ۱۵/۴۵ از فرمانداری نظامی تلفنی اطلاع دادند، به طوری که از حزب دموکرات ایران اطلاع می‌دهند، در دخانیات یک عده از افراد حزب توده، افراد حزب دموکرات را کتک زده و زندانی نموده و قصد دارند به مرکز حزب دموکرات حمله نمایند. مراتب به کلانتری بخش ۱۰ اطلاع [داده شد] و به طوری که کلانتر بخش ۱۰ شخصاً بازجویی نموده، عده‌ای از افراد حزب توده قصد داشتند، مقداری لباس جهت افراد حزب مزبور ببرند، چون وزیری نام که جزء حزب دموکرات و کارمند دخانیات می‌باشد، مانع شد، به این جهت بین آن‌ها مشاجره و بعداً قضیه خاتمه یافته است.

***

۱۰ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۰

گزارش

روز هشتم ماه جاری (آلموتی) اظهار می‌نمود [که] بعد از این باید رفقای فعال ما در دهات بیش از پیش، کوشش نمایند. تمام روشنفکران و دانشجویان حزبی باید

منحصرأ فعالیتشان را در دهات به عمل آورند و تشکیلات دهقانان را مرتب و منظم کنند. حتی اگر رسماً نمی‌توانند به این عمل اقدام نمایند، لااقل باید در ایام تعطیلی حتی برای یک روز هم که می‌شود از موقع استفاده کرده، فقط عمل تبلیغاتی را در دهات انجام دهند و دهقانان را به متشکل شدن دعوت و تشویق نمایند.

***

۱۱- مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۱

گزارش

روز نهم ماه جاری پس از سخنرانی‌های احزاب، اعضاء متفرق شده و در خیابان با حال مست [ی] فریاد زنده باد می‌کشیدند و بعضی تار می‌زدند و می‌رقصیدند. در ساعت ۲۰ نیز یک نفر مست کرده، پاسبانان پاس میدان گمرک او را گرفته نزد پایور^۱ برده و بدون این که پایور مذکور به شخص مست حرفی بزند، مشارالیه بلند شده، گریبان پایور را گرفته که او را بزند ولی پایور امان نداده، با کمک چند نفر پاسبان چند باتوم و کشیده به او زدند که به زمین افتاده خون از دهانش می‌ریخت و فریاد می‌کشید، رفقا مرا افسران شهربانی می‌کشند. به داد من برسید، ولی آن‌هائی که آن جا ایستاده بودند، همه تصدیق کردند که حق با پایور شهربانی است و به نامبرده کمک نکردند و چند نفر دیگر از آن‌ها هم در ساعت ۲۴ در حال مستی، در خیابان‌ها آوازه خوانی [کرده] و می‌رقصیدند.

***

۱۱ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه ۲۵/۷/۱۱

گزارش

قبل از ظهر روز نهم ماه جاری، عده‌ای از آموزگاران و کارمندان وزارت فرهنگ که دکتر کشاورز، چندی پیش آن‌ها را از خدمت معاف و منتظر خدمت نموده، در

۱. پایور: یکی از درجات نظامی = افسر.

وزارت فرهنگ اجتماع [کرده] و از دکتر کشاورز، تقاضای شغل سابق خود را کرده و قصد داشتند چنان که [با] تقاضای آن‌ها موافقت نشود، در وزارت فرهنگ اغتشاش کنند و چون دکتر کشاورز دید، اوضاع خیلی وخیم است، چنین صلاح دانست که از وزارت فرهنگ خارج شود.

پس از رفتن دکتر کشاورز، آموزگاران و کارمندان پیشین، رئیس فرهنگ تهران و سایر کارمندان عالی رتبه را تهدید می‌کردند و این تحریکات به وسیله صابری و قریب چند نفر دیگر بود و این عمل تا ساعت ۱۱ ادامه داشت و باز قرار است عده‌ای نیز در وزارت فرهنگ جمع شوند.

***

۱۲ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۲

گزارش

از منبع وزارت بهداری، خبری منتشر شده که دکتر ثمری، صریحاً عدم تأثیر معالجات فعلی معتادین تریاک را با حب انجمن و غیره که فعلاً متداول می‌باشد، به وزیر بهداری و کمیسیون تبلیغات انجمن مبارزه اعلام داشته و خطراتی را که از این راه متوجه افراد معتاد می‌باشد، گوشزد کرده تا چاره اساسی بیابند.

از کارکنان مطلع انحصار تریاک هم شنیده شده که طبق اطلاعات واصله در قسمت‌های بختیاری و فارس و ترکمن صحرا، حتی لرستان کشت تریاک، کماکان صورت گرفته و علاوه بر نقاط نامبرده که مغشوش و مأمورین دولت قادر به انجام کاری نیستند، الوار لرستان و بروجرد هم اظهار داشته‌اند که مادام که دولت کشت پرمفعت دیگری را جایگزین تریاک نکند و سطح زندگی هرروز به این طریق بالا برود، به هیچ عنوان با منع کشت خشخاش موافق نیستند و شایع شده است که به واسطه روزی یک کرور^۱ تومان عواید دولت از انحصار تریاک و مخارج کشت فعلی و اطلاع از کشت خشخاش در اغلب نقاط، دولت ناچار است موضوع عدم

۱. یک کرور: پانصد هزار تومان.

کشت خشخاش و منع استعمال تریاک را فعلاً برای تا اواخر خردادماه ۱۳۲۶ که محصول جدید جمع آوری می شود، تمدید نماید.

***

۱۲ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۲

گزارش

روز دهم ماه جاری در شهر شایع بود که آقای وزیر جنگ، دستور صادر کرده است که پادگان‌های موجود مرکز صبح روز پنجشنبه ۱۱ ماه جاری اعم از زمینی و هوایی و غیره در شهر تهران مانور بدهند تا اهالی تهران مخصوصاً مغرضین بدانند که در تهران به اندازه کافی ارتش وجود دارد و علت این اقدام این است که مردم تصور نکنند نیروی مرکز عموماً به شهرستان‌های دوردست اعزام شده و تهران خالی مانده [است] و دموکرات‌های آذربایجان از خارج و حزب توده از داخل انقلاب عظیمی برپا خواهند کرد.

***

۱۲ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۲

گزارش

روز دهم ماه جاری (قازار سیمونیان) اظهار می نمود، کمیسیون تبلیغات کل و شورای متحده مرکزی تصمیم گرفته اند، به فعالیت بیشتری در مرکز و شهرستان‌ها آغاز نمایند. در مراکز کارگری و کارخانجات بزرگ کمیسیون‌های مختلف و موقت و سیار تشکیل خواهد شد و در صورت لزوم دستگاه‌های بلندگو نصب می شود که پیوسته جریان روز را به اطلاع کارگران و مردم برسانند. مبرزترین عناصر حزبی و دبیران شورای مرکزی در این کمیسیون‌ها شرکت خواهند کرد و به علاوه دایره شکایت و رسیدگی به مطالب کارگران نیز در جنب مراکز کارگری تأسیس خواهد شد، مرتباً کارگران را تحت مراقبت دقیق قرار خواهند داد تا تحت تأثیر

دیگران واقع نگردند.

***

۱۲ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۲

گزارش

کمیته مرکزی حزب توده در تعقیب تصمیم قبلی خود به کمیسیون تشکیلات کل حزبی دستور داده است که در تمام نقاط شهر مطابق بخش‌های دولتی کمیته‌های محلی تعیین و بلافاصله کمیته‌های مزبور را تشکیل [دهند] و وضعیت هر بخش را مطالعه نمایند.

اولین وظیفه این کمیته‌ها، بررسی دقیق محل و توسعه نفوذ در روحیه اهالی محل بوده، در ثانی باید جریانات و وقایع روزانه محل را تحت مراقبت قرار داده و به‌اوضاع مردم آن محل مسلط گردند. در حقیقت این کمیته‌ها مانند کلانتری‌های محل جریان را رسیدگی کرده، در امورات سیاسی هم دخالت کلی خواهند داشت و یک اداره کل در محل مربوطه خواهند شد.

***

۱۲ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۲

گزارش

طبق اطلاع حاصله از طرف شورای متحده مرکزی (ابراهیم محضری) عضو هیئت عامله اتحادیه کارگران برای انجام کارهای تشکیلاتی مأموریت آذربایجان را گرفته و روز گذشته به محل مأموریت خود حرکت نموده است. نامبرده با فرقه دموکرات آذربایجان هم مذاکره خواهد نمود.

***

۱۲ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۲

گزارش

یکی از مسافرین زنجان موسوم به (ناصری) که شغل او فرش فروشی می باشد و روز دهم ماه جاری به وسیله اتوبوس به تهران وارد گردیده، اظهار می نمود، در زنجان دموکرات ها ۱۸ نفر از اشخاص ثروتمند و تجار را دستگیر و زندانی کرده اند و نام ۳۰۰ نفر دیگر از اشخاص ثروتمند و تجار را ثبت کرده اند که در این روزها دستگیر خواهند نمود و در تبریز هم مدتی از این قبیل اشخاص دستگیر و بازداشت شده اند.

به طوری که گفته می شود این عده را به منظور گرفتن پول زندانی می نمایند، از قرار معلوم از آن ها پول هائی خواسته اند و آن ها در دادن اعتراض نموده اند، به این جهت آن ها را نیز دستگیر می نمایند.

مسافر نامبرده اظهار می دارد، در چند روز قبل در زنجان، ضرغامی نام رئیس اتحادیه تجار را به محض خروج از منزل با چاقو می زنند. سپس مشارالیه را به بیمارستان اعزام ولی معالجه مؤثر واقع نشده فوت می نماید و هرروز این قبیل اشخاص در نتیجه زدن دموکرات ها در زنجان و نقاط دیگر آذربایجان کشته می شوند.

***

۱۲ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۲

گزارش

(ابوالفضل رئوفی) رئیس فرقه دموکرات زنجان که برای خرید اجناس جهت شهرداری زنجان به تهران آمده است، ساعت ۱۳ روز گذشته جلو ایستگاه راه آهن عده ای را به منزل یکی از کسانش که در آن جا منزل نموده دعوت کرده [است]. در کافه های ایستگاه راه آهن هم به فعالیت مشغول شده و به نفع دموکرات ها تبلیغ

می‌نماید و روز چهارشنبه یک بسته اوراق که عبارت از نام‌نویسی افراد حزب توده در ردیف دموکرات آذربایجان بوده به وسیله قطار زنجان جهت فرقه دموکرات زنجان ارسال داشته و ارسال بسته مزبور به وسیله (رتوفی) مذکور انجام گرفته است و عصر روز گذشته، مشارالیه به اتفاق عده‌ای از افراد حزب توده در خیابان لاله‌زار مشغول قدم زدن بوده و روش دموکرات آذربایجان را برای آن‌ها شرح داده و مشغول تبلیغات بوده است.

***

۱۳ - مهرماه ۱۳۲۵

محرمانه

۲۵/۷/۱۳

گزارش

به طوری که شایع است و اغلب مسافری کرمانشاهان اظهار می‌دارند، اخیراً فعالیت کنسول انگلیس در کرمانشاه زیاد شده و اغلب به شهرستان‌های اطراف مسافرت می‌نماید. اکنون در اثر جدیت و فعالیت مشارالیه، اختلافات داخلی عشایر غرب مرتفع شده و متحداً برای منظورهای دیگری، مانند عشایر جنوب قیام خواهند کرد. این‌ها عقیده داشتند که کرمانشاه هم قریباً با فارس همصدا شده، یکدیگر را تقویت خواهند نمود و دامنه این طغیان به اغلب نقاط ایران سرایت خواهد کرد.

***

۱۳ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

گزارش

طبق اطلاع حاصله، چند نفر از روشنفکران حزب توده، اظهار می‌نمودند که بعد از جمع‌آوری وجوهاتی که افراد و اعضاء حزب توده بابت درآمد یک روزه به کمیسیون مالی دادند، بلافاصله کمیسیون انتخابات حزب تشکیل [شده] و برنامه آن هم تعیین گردیده و در مبارزات انتخاباتی پول هنگفت جمع‌آوری شده، و اثر

مهمی خواهد داشت و در دوره پانزدهم انتخابات مجلس شورای ملی به نفع ما تمام می شود، تقریباً کار تمام شده و قدرت تمام کشور به دست حزب توده خواهد افتاد و اگر در موقع انتخابات می خواستند، به عنوان اعانه و غیره پول جمع آوری نمایند، اولاً این قدر پول جمع نمی شد، ثانیاً فرصت تنظیم برنامه دقیق و طرح نقشه صحیح با میزان تقریبی پول میسر نمی گشت. در این کشور پیشرفت هرکاری با پول است مخصوصاً که ایمان و عقیده افراد هم با آن‌ها توأم شود، آن وقت قدرت مافوقی را تشکیل می دهند.

***

۱۳ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۳

گزارش

در ضمن رژه حزب توده بعضی از مأمورین انتظامات حزب توده و اغلب تماشاچیان منتسب به حزب توده، از حزب مذکور طرفداری و اظهار می داشتند امروز جمعیت رژه دهندگان از تمام میتینگ‌ها و تظاهرات حزب توده بیشتر می باشد. حزب توده امروز به منظور خود موفق شد، زیرا می خواستند بار دیگر قدرت و نفوذ خود را به رخ مردم تهران بکشند، مخصوصاً آقای قوام السلطنه را متوجه نیروی خود کرده، نشان بدهند که این جمعیت متشکل، همیشه حاضر و آماده می باشد و اگر مخالفین حزب توده تحریکاتی بنمایند که دولت را از حزب توده منصرف سازند به ضرر دولت تمام خواهد شد. مخالفین دیگر هم از حرارت و فعالیت افتاده و با دیدن این جمعیت مأیوس شوند. روی هم رفته این‌ها معتقد بودند که این جشن در حقیقت یک مانور سیاسی برای نشان دادن قدرت و جمعیت بوده است و بس.

***

۱۴ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۴

گزارش

در ساعت ۲۳ روز پنجشنبه عده‌ای از افراد حزب توده و کارگران به وسیله قطار با پرچم‌های ایران و مخصوص حزب توده و کارگری از مازندران، ساری، سمنان، قم و غیره به ایستگاه مرکزی وارد [شده] و چون از موقع گذشته بود، شب را در ایستگاه به سر برده و در ساعت ۴/۳۰ بعد از نصف شب با نواختن دهل و فلوت و خواندن سرود حزبی، از ایستگاه خارج [شده] و به سمت میدان سپه رفتند و نیز در ساعت ۸ صبح روز ۱۲ [مهرماه] افراد حزب توده قزوین به وسیله قطار راه آهن به تهران وارد و در رژه شرکت نمودند.

***

۱۴ - مهرماه ۱۳۲۴

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۴

گزارش

در ساعت ۱۰/۳۰ صبح روز دوازدهم ماه جاری (دکتر کشاورز، رضا روستا، دکتر رادمنش، کامبخش، صالح، دکتر یزدی) و چند نفر دیگر از افراد سازمان جوانان حزب توده با (فروزش، پادگان و شبستری) در بالکن شهرداری برای رژه افراد حزب توده ایستاده بودند و هریک به نوبه خود در پشت میکروفون^۱، جشن مهرگان حزب توده را به کمیته مرکزی و افراد حزب توده تبریک می‌گفتند. (صالح) در نطق خود اظهار داشت که افراد حزب ایران و حزب توده و سایر احزاب ائتلافی، موفقیت خود را در استقلال تمام کشور ایران، مشاهده خواهند کرد. همچنین (پادگان) از طرف کمیته نهضت دموکرات آذربایجان اظهار داشت، فرقه دموکرات آذربایجان فعالیت خود را در راه آزادی تمام ملت ایران و به دست آوردن حقوق یک‌یک

ایرانی‌ها به کار خواهند برد. در ساعت ۱۳/۳۰ رژه تمام شد و یک عده از مأمورین انتظامات حزب توده اطراف (شبستری) جمع شده و او را به کلوپ حزب توده بردند و (دکتر جاوید) و (پادگان) هم به اتفاق یک عده دیگر از لیدرهای حزب توده سوار اتومبیل شماره ۱۴۴۱- ط ۲۵ و ۱۸۷ پرچم شده به طرف چهارراه اسلامبول رهسپار گردیدند.

***

۱۴ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۴

گزارش

در ساعت ۱۲/۲۰ روز پنجشنبه، قطار راه آهن زنجان با داشتن ۴۰۰ نفر مسافر مرد و زن که اغلب آن‌ها از ترس دموکرات‌ها فراراً به تهران آمده‌اند، به ایستگاه مرکزی وارد شده است. یکی از مسافرین موسوم به (قدیر) اظهار می نمود که دموکرات‌ها باعث زحمت اهالی زنجان شده و هرروز در حدود ۲۵ نفر از ثروتمندان و تجار را گرفته به نیریزی می فرستند و (رحمت) نام که مدت ده ماه از ترس دموکرات‌ها از زنجان فرار کرده و در تهران بود، چون نتوانست بیش از این در تهران بماند، چهار روز قبل به زنجان مراجعت و دموکرات‌ها او را دستگیر و اعدام می نمایند و روی این اصل عده‌ای از اهالی زنجان فراراً به تهران آمده و یا به جاهای دیگر می روند.

***

۱۴ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۴

گزارش

در ساعت ۱۴/۳۰ روز پنجشنبه کلیه افراد حزب توده را اتوبوس‌ها از میدان سپه به میدان امجدیه می بردند و در جلوی درب امجدیه یک عده از مأمورین انتظامات حزب ایستاده و هرکس کارت قرمز داشت، به طرف درب بزرگ و هرکس کارت آبی

داشت، از درب کوچه به داخل میدان امجدیه راهنمایی می نمودند. یک عده از بانوان تشکیلات زنان، روزنامه رهبر و عکس (روستا) و کارت های مخصوص تشکیلات زنان را به مردم می فروختند. در بالکن (دکتر کشاورز، اردشیر، دکتر جودت، رادمنش) و یک عده دیگر که شناخته نشدند، ایستاده بودند. ابتدا (دکتر رادمنش) نطقی ایراد نموده و اظهار داشت، اکنون توده های زحمتکش پیروزمندانه، سدّ بزرگی را اشغال نموده و این در نتیجه فعالیت های شماها است که ما موفق شدیم، افراد خودمان را در این جا دعوت نموده و رژه آن ها را ببینیم.

بعداً اعلام رژه نمودند، بدو چند نفر آهنگر، با لباس و پیش بند چرمی با تابلوئی به نام درفش کاویانی از جلو بالکن رژه رفته، در سمت راست جایگاه ایستادند. سپس یک عده از محصلین با لباس ورزش تحت نظر (زاهدی) معلم ورزش به میدان آمده رژه دادند و پرچم های آن ها به نام دبیرستان شرف و ۱۷ دی بود. بعداً یک عده از توده ای ها با لباس مخصوص دخانیات و یک عده دیگر از کارگران راه آهن که مدال گرفته بودند، رژه رفتند. سپس علی جامی نمایش داده، سپس یک عده فوتبال و یک عده بسکتبال بازی و عده ای مسابقه دو و یک قسمت آکروبات و عده ای رقص های قفقازی نمودند، در ساعت ۱۹ مردم متفرق شدند.

ضمناً بین مردم صحبت می شد که چطور دولت اجازه می دهد، در محلی که اعلیحضرت همایونی رژه می گیرند، یک مشت توده ای رژه بگیرند. باید دولت در جشن آینده میدان امجدیه که اعلیحضرت همایونی تشریف فرما می شوند، جایگاه مخصوصی که علامت تاج داشته باشد، در میدان جهت معظم له تهیه نمایند، و الاً نسبت به اعلیحضرت همایونی تاکنون چندین مرتبه بی احترامی شده و خواهد شد.

***

۱۵ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۵

گزارش

راجع به جنگ شیراز و وقایع اخیر فارس در محافل و اماکن عمومی گفتگو زیاد بوده و اغلب مردم عقیده دارند که این جنگ اگر تمام نیروی ایران هم به جنوب

اعزام شود، به نفع عشایر تمام خواهد شد. زیرا جنگ اخیر شیراز، مانند جنگ‌های گذشته نبوده، بلکه این مرتبه موضوع مسلک و عقیده در بین است. اغلب افسران ارشد و رؤسای مملکت با قیام قشقایی‌ها موافق بوده و از آن حمایت می‌کنند و بالأخره تمام مخالفین آذربایجان و جنبش‌های دست چپی با قیام شیراز موافق بوده، مستقیم و غیرمستقیم به آن مساعدت می‌نمایند و نیروهای اعزامی و فرماندهان آن‌ها هم، با ایمان کامل برای سرکوبی آن‌ها جنگ نکرده و ظاهراً دفاع می‌کنند. اگر استان فارس به دست عشایر بیفتد، بلافاصله دامنه آن به تمام شهرستان‌های جنوب کشیده خواهد شد و قسمت اعظم این کشور خود به خود مجزاً خواهد گشت. اظهار عقیده و مذاکرات متنوع بوده و روی هم رفته مردم نگران و مضطرب می‌باشند.

***

۱۵ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۵

گزارش

روز سیزدهم ماه جاری، در کلوب‌های حزب توده به طور خصوصی صحبت می‌شد که حزب توده می‌خواست به وسیله این رژه قوا و نیروی خود را به نمایندگان آذربایجان که در هنگام رژه حضور داشتند، نشان بدهد تا آن‌ها از نزدیک با چشم خود افراد حاضر و آماده حزب را مشاهده نمایند. نمایندگان آذربایجان از این موضوع خوشوقت بوده و تصدیق کرده‌اند که (دیسپلین) حزبی کاملاً در افراد نفوذ یافته و در ظرف مدت قلیلی می‌تواند چنین جمعیتی حاضر و آماده نماید.

***

۱۵ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۵

گزارش

طبق اطلاع حاصله (قبادیان کلهر) در کرمانشاه مشغول جمع‌آوری نیرو بوده و

ایلات و عشایر خود را برای حمله به کرمانشاه مهیا و آماده کرده است.

***

۱۵ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۵

گزارش

روز سیزدهم ماه جاری، یکی از مسافرین اردبیل موسوم به (اسد بیگ) به تهران وارد شده و اظهار می نمود، در اردبیل در محل های اریاتپه، هیران^۱ و غیره یک طایفه از شاهسون ها، پنج روز است با دموکرات ها به شدیدترین درجه مشغول زد و خورد هستند و در این جنگ قریب ۴۰۰ نفر از دموکرات ها کشته و عده زخمی شده و در حدود ۲۰۰ قبضه تفنگ از دموکرات ها گرفته شده و طایفه شاهسون ها به قسمت های دیگر خبر کرده اند که با تجهیزات کامل به کمک آن ها بیایند و ابرس جنگ با دموکرات ها ادامه دارد.

***

۱۶ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۶

گزارش

بین مردم شایع است که به مناسبت فرار عده زیادی از مردم آذربایجان به تهران روز به روز نرخ خواربار در مرکز گران تر شده و معلوم نیست دولت چرا به این موضوع توجه نمی کند.

***

۱. حیران، دهی است از دهستان مرکزی شهرستان آستارا.

۱۶ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۶

روز ۱۴ ماه جاری، به کمیته مرکزی حزب توده گزارش داده‌اند که اخیراً وزارت کار و تبلیغات به فعالیت شدیدی شروع کرده و رفت و آمدهای زیادی با دستور این وزارتخانه به عناوین مختلف به شهرستان‌ها و اطراف انجام می‌گیرد و این رفت و آمدها و فعالیت‌ها بی‌مورد نبوده و منظورهای مخصوصی دارند. مسئولین حزب توده اظهار می‌داشتند، کمیته مرکزی به تمام کمیته‌های محلی شهرستان‌ها یادداشتی خواهد فرستاد که عملیات مأمورین وزارت کار را تحت مراقبت جدی قرار دهند و در محل خود فوق‌العاده دقیق و هوشیار باشند.

***

۱۶ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۶

گزارش

شب پانزدهم ماه جاری، در کلوب مرکزی حزب توده مسئولین حوزه‌ها و گویندگان حزبی اجتماع کرده و مشغول مذاکره بوده و مخصوصاً نسبت به اوضاع کرمانشاهان اظهار نظر می‌کردند.

(صابری) نام اظهار می‌نمود، هنوز کمیته مرکزی تصمیم جدی درباره غرب نگرفته ولی اکنون مشغول مطالعه و مشورت می‌باشند و چنانچه معلوم می‌شود کمیته مرکزی حزب توده در نظر دارد، هرگاه اغتشاشاتی در کرمانشاه برپا شود و دامنه پیدا نماید، آزادخواهان جداً مقاومت نمایند. این دستور به کمیته محلی کرمانشاه داده خواهد شد که کاملاً مراقب اوضاع باشند و به محض بروز خطر جداً مقاومت کرده عکس‌العمل نشان بدهند.

***

۱۶ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۶

گزارش

پس از نشر فرمان انتخابات، موضوع مذکور در تمام محافل و اماکن عمومی مورد گفتگوی مردم قرار گرفته و عقاید زیادی در اطراف فرمان مزبور و طرز انتخابات ابراز می‌دارند، از جمله می‌گویند: تاکنون دولت به‌عنوان آذربایجان انتخابات را به تعویق می‌انداخت و با این که موضوع آذربایجان تمام نشده وقایع فارس پیش آمده و در عین حال تمام ایران متشنج است، با این حال فرمان انتخابات صادر شده است. پس معلوم می‌شود که نماینده شوروی اخیراً همان طوری که روزنامه‌ها می‌نوشتند برای انجام تعهدات نفت شمال به ایران آمده و بالاخره آقای نخست‌وزیر صلاح در این دیده‌اند که فرمان انتخابات را صادر نمایند و الاً این فرمان بدین سهولت صادر نشده و از روی ناچاری صادر گردیده است.

عده‌ای دیگر اظهار عقیده می‌کردند که این فرمان با دستور آقای قوام السلطنه علیرغم واقعه جنوب به سرعت صادر شده و از این لحاظ عقیده باطنی دولت کاملاً مشهود می‌شود. امروز ملت ایران آقای نخست‌وزیر را کاملاً شناخته‌اند و اگر تاکنون شک و تردیدی در بین بود، حالا دیگر جای تردید باقی نمانده، همه فهمیدند که دولت از سیاست شمال پشتیبانی می‌نماید و میل و علاقه آن‌ها را تأمین می‌کند و در چنین هنگامی فرمان انتخابات را صادر نمودند که هم قرارداد نفت شمال به موقع تصویب شود و هم تا اغتشاشات دامنہ پیدا نکرده مجلس مفتوح گشته، آزاد یخواهان با فراغت نمایندگان خود را به مجلس بفرستند.

***

۱۶ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۶

گزارش

در ساعت ۱۲ ظهر روز ۱۴ ماه جاری دو کامیون به شماره ۳۲۵ و ۲۷۴، عده‌ای

از کارگران و رانندگان آسوری را به گاراژ حدّاد که سابقاً شوروی‌ها منزل داشتند آورده و در آن جا جلسه تشکیل داده، سپس در اطراف سندیکای رانندگان آسوری به زبان آسوری مذاکره و اظهار نمودند، چون در مدتی که وابسته به حزب توده بودند نتیجه‌ای نسبت به کار خودشان نگرفته‌اند و عده‌ای از آن‌ها بی‌کار مانده و به وعده‌های امروز و فردا گذرانیده‌اند، شرحی به امضای عده‌ای از رانندگان آسوری به شورای متحده مرکزی بنویسند که بعد از این جزء شورای متحده مرکزی حزب توده نبوده و جزو رانندگان سندیکا و پیشه‌وران حزب دموکرات ایران خواهند بود و نامه‌ای هم در این خصوص نوشته و امضا کرده و جمعیت باز به وسیله کامیون‌های نامبرده در ساعت ۱۴ از محل مذکور خارج گردیدند.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

شورای متحده مرکزی کارگران در انتخابات مطیع حزب توده بوده، لکن به طور جداگانه با حزب سوسیالیست داخل مذاکره شده و امروز با (لسانی) رهبر حزب مزبور مذاکره و فقط یک نفر کاندید از حزب سوسیالیست قبول خواهند کرد؛ ولی حزب سوسیالیست باید به طور کلی با رأی و نظر شورای مرکزی فعالیت نماید. طرز عمل و ترتیبات آن امروز در ضمن مذاکره معلوم خواهد شد.

[دستور در زیر سند]: به نظر آقای رئیس اداره انتخابات برسد. [۲۵]/۷/۱۸

بایگانی شود.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

کمیته مرکزی حزب توده مشغول طرح نقشه برای موفقیت‌های انتخاباتی و تعیین کاندیدهای حزبی بوده و روز ۱۵ ماه جاری قرار بر این شد که با حزب ایران جلسه خصوصی تشکیل داده و راجع به طرز شرکت در انتخابات و ائتلاف در مبارزات انتخاباتی مذاکراتی بنمایند.

کاندید [۱]های حزب ایران، خواه در تهران و خواه در ولایات به حزب توده معرفی شوند و ترتیبات معینی اتخاذ گردد که تمام کاندیدها با تشریک مساعی طرفین انتخاب شوند. کمیسیون انتخابات حزب توده از امروز تشکیل [گردیده] و شروع به کار خواهد کرد و بیش از همه دامنه تبلیغات را توسعه خواهد داد. [دستور در زیر سند]: به نظر آقای رئیس اداره انتخابات برسد. ۷/۱۸

بایگانی شود.

به اداره انتخابات اعلام گردد.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

روز ۱۵ ماه جاری، از طرف وزارت جنگ و ستاد ارتش بخشنامه‌ای به لشکرهای خارج و مرکز برحسب تصمیم کمیسیون امراء ارتش صادر گردیده، که افسران وظیفه و سربازانی را که خدمت آن‌ها در ماه‌های شهریور و مهر و آبان خاتمه می‌یابد، در قسمت‌های ارتش نگاه دارند. ضمناً در احضار مشمولین جدید اقدامات فوری به عمل آورند. این موضوع در روحیه سربازان داخل خدمت تولید عدم رضایت و بدبینی نموده است و افرادی که باید در ماه‌های آتیه و سال جاری به خدمت احضار شوند، در تهیه وسایل و تشبثات و اقداماتی هستند که به‌هرنحو

شده سرخدمت حاضر نشوند.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

چند روز است، مردم بیش از هر چیز به موضوع کرمانشاه توجه دارند و اظهار عقیده می نمایند که بدون تردید کرمانشاه نیز قیام خواهد کرد. امیر مخصوص قبادیان، روز به روز خود را آماده تر می سازد. مخصوصاً اگر انتخابات مطابق میل جنوب نشود، اغتشاش غرب آغاز گشته و حتی ممکن است، نتیجه انتخابات تعیین نشده، طوری بکنند که قسمت اعظم کشور نتواند در این انتخابات شرکت نماید. فعلاً کرمانشاه منتظر قشقایی ها می باشد و همین که آن ها شیراز و قسمت مهم جنوب را متصرف شوند، ایلات غرب هم از این طرف شروع نموده، نصف ایران را اشغال خواهند کرد و انتخابات دوره ۱۵ بدین سهولت خاتمه نخواهد یافت.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

روز ۱۴ ماه جاری، عده ای در چهارراه حاج رضا (بخش ۵) باهم مذاکره می کردند و می گفتند وضعیت خیلی بد است. در تبریز گرانی سخت شده و نان و خواربار پیدا نمی شود. فرقه دموکرات تمام کسبه و نانواها را به حزب می برند و خیلی سخت می گیرند و می گویند که شما باید قدری نان و خواربار تهیه کنید و مردم هم دکاکین خود را بسته به طرف ترکیه فرار می کنند و اتومبیل ها هر نفر را با گرفتن ۴۵۰ تومان به تهران می آورند. روس ها هم تمام خواربار و گندم را به طرف روسیه حمل می کنند. کلیه تبریزی ها به طرف تهران می آیند و معلوم است که در اثر آمدن آن ها به تهران گرانی سختی خواهد شد.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

روز ۱۴ ماه جاری، در قهوه‌خانه مشهدی حسین نام در خیابان سپه (علیزاده) تاجر تبریزی که از دست حزب توده آذربایجان فرار کرده است، اظهار می‌نمود در عرض یک ماه پانزده هزار تومان از من مالیات بردرآمد گرفتند. بعداً هم پانزده هزار تومان خواستند که چون قادر به پرداخت آن نبودم، در عوض آن ۳۵ هزار تومان اخذ نمودند و تمام اشیاء و زندگی خود را برای این که پول نداشتم، به قیمت خیلی ارزان فروخته از دست آن‌ها خلاص شده و خود را به تهران رسانده‌ام. من تمام ثروت خود را به آن‌ها تحویل داده و ممکن است بعد از من خانه و مغازه مرا هم توقیف کرده باشند.

طبق اظهارات تازه واردین، گرانی خواربار روز به روز شدت کرده گندم و آرد پیدا نمی‌شود. گندم باری ۵۵ من ۱۵۰ تومان و نان دوکیلو ۱۴ ریال است. در عرض یک ماه از آذربایجان ۲۵ هزار نفر فرار کرده، به خاک ترکیه و عراق پناه برده‌اند و دولت ترکیه آن‌ها را با کمال احترام قبول نموده، از سرحد به شهرستان‌ها می‌رساند؛ ولی در عراق آن‌ها را هرجا دیده‌اند، دستگیر نموده و به پست‌های حزب توده تحویل نموده‌اند.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

جلسه بحث و انتقادات حزب توده در سالون کلوپ مرکزی تشکیل [گردید] و (احمد قاسمی، دکتر عابدی، دکتر عقیلی، امان‌الله قریشی) از طرف حزب توده برای پاسخ دادن حاضر بودند.

اغلب سوالات اشخاص درباره وقایع جنوب و خط مشی سیاسی حزب توده بود. (قریشی) در پاسخ سؤال یک نفر راجع به اوضاع جنوب چنین اظهار داشت: ما طرفدار جدی سرکوبی یاغیان هستیم و فعلاً که دولت قیام فارس را یک عمل ارتجاعی و یاغیگری تشخیص داده، باید فوراً با تمام قوا مسببین را مجازات و سرکوبی نماید. سستی دولت در این خصوص در اثر اعمال نفوذ بعضی مقامات داخلی می باشد که در ارکان دولت رسوخ کرده و مشغول خرابکاری می باشند. حزب توده می خواهد دولت با دستور صریح هرنهضتی را که ارتجاعی شناخته شود فوراً قلع و قمع سازد. آزادی خواهان هم در این مورد هم قسم فداکاری یاد خواهند کرد.

اشخاصی که در جلسه بحث و انتقادات مزبور حضور داشتند در حدود ۴۰۰ نفر بودند.

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

در ساعت ۱۸/۳۰ روز ۱۴ ماه جاری، قریب ۱۵۰۰ نفر از کارمندان حزب ایران در سالون سازمان مرکزی حزب مذکور، واقع در خیابان شاه آباد برای استماع سخنرانی اجتماع [کرده بودند] در ساعت ۱۹ (اللهیار صالح) وزیر دادگستری وارد سالون گردید. در این موقع از طرف سازمان جوانان حزب ایران سرود حزبی خوانده شد. سپس (دکتر سنجابی) پشت تریبون رفته و راجع به دین اسلام و خرافاتی که روی سیاست ارتجاعیون در ایران شایع شده نطقی ایراد [کرد] و اظهار داشت: در رادیو لندن در چند شب قبل گفته شده است که نهضت عشایر فارس، نهضت دینی است و عشایر می خواهند در تمام ایران دین اسلام را تقویت نمایند. بعداً اظهار داشت انگلیس ها تصور نمی کنند، ملت ایران دیگر این گونه سیاست ها را قبول نمی کند و حاضر نیست در ایران راه یابد. جای تعجب است که در تمام ایران همه

بی‌دین هستند و فقط عشایر فارس متدین بوده و می‌خواهند دین اسلام را تقویت نمایند.

سپس شرحی راجع به مشروطیت ایران و اقداماتی که در بدو امر، امثال مرحوم (بهبهانی) و (خراسانی) و غیره در پیشرفت مشروطیت نمودند و به هیچ وجه زیر بار سیاست خارجی نرفتند بیان نموده، گفت در آن زمان انگلیس‌ها یک عده روحانیون به ظاهر روحانی و در باطن کشیش انگلیسی در ایران به وجود آوردند که آن‌ها مشروطه خواه شدند و مردم را از دین منحرف نموده، خرافاتی را بین ایرانیان ایجاد می‌نمودند که همیشه در ایران دو دستگی وجود داشته باشد، تا سیاست خارجی یعنی سیاست انگلیس‌ها در ایران بهتر نفوذ داشته باشد. چنان‌که دیدیم عده‌ای را به تعزیه‌داری و عده‌ای را به زنجیرزنی و امثال آن‌ها مشغول [نموده] و دینی را که در ابتدا هر مسلمان در نماز می‌گفت (ایاک نعبد) یعنی دیگر کسی را من به جز خدا بنده نیستم و [جز] او را پرستش نخواهم کرد، روی این رویه انگلیس‌ها، خیلی به سختی توانستند کشیش‌های استعماری در ایران نفوذی پیدا کنند. ما فعلاً به آن اشخاصی که متدین و فی الواقع از سیاست خارجی که به ایران از قدیم تاکنون مشاهده نموده‌اند، متذکر می‌شویم که این رویه فارس، منظور سیاست انگلیس‌ها است که می‌خواهند دوباره نفاق بین ملت ایران به وجود آورده تا نقشه بعدی خود را عملی نمایند، چنانچه در مراکش و (تونس) و (هندهلند)^۱ و ایران و افغانستان و مصر از موقعی که کشیش وارد این خاک‌ها شد، سیاست استعماری بر ملت آن قوم همیشه حکمفرما بود. ما آزادیخواهان این کشور از سیاست انگلیس‌ها که در ایران تاریخ نشان می‌دهد، کاملاً با اطلاع [هستیم] و زیر بار این گونه حرفهای رادیو لندن نخواهیم رفت.

مشارالیه مثال آورد که در زمان اعلیحضرت شاه سابق، روز عید غدیر یک عده از کسبه خیابان لاله زار که مسلمان بودند، پرچمی درب مغازه‌های خود زده بودند و عید غدیر را اعلام می‌نمودند. من به اتفاق یکی از رفقا از خیابان لاله زار عبور می‌نمودیم، ملاحظه کردیم که عده‌ای مشغول جمع نمودن پرچم مغازه‌ها هستند و

چون پیش رفتیم، دیدیم دو نفر افسر شهربانی که فعلاً هم مصدر کار هستند، دستور می دادند و می گفتند عید غدیر یعنی چه؟ این کهنه بی نمازی ها را پایین بیاورید. سپس اظهار داشت، ببینید در زمان دیکتاتور سابق، دستور انگلیس ها چگونه در ایران اجرا می شد و مردم را چگونه به بی دینی وادار می نمودند با این وصف امروز رادیوی لندن دلش به حال ما سوخته، دوباره در جنوب برای ما دین علم نموده است و ما ملت عصر اتم ایران، با تمام قوا، امثال این دین های سیاسی را قبول نخواهیم کرد که عشایر برای ما تهیه نموده اند.

مشارالیه با کف زدن شدید از پشت تریبون پایین آمد و بعد (دکتر عالمی) پشت تریبون رفته، ابتدا اظهار داشت، چون وقت دیر است، لذا من راجع به سیاست روزانه تا اندازه ای بحث خواهم نمود و مثال آورد، فعلاً در اروپا مخصوصاً در امریکا یک حزب محرمانه ای وجود دارد که این حزب و این جمعیت همیشه روی تصورات حقیقی، سیاست روزانه کشورشان را مطلع هستند و به اطلاع عموم می رسانند و می دانند فردا در کشورشان چه اتفاقی خواهد افتاد و قبلاً از آن واقعه هرچه زودتر جلوگیری می نمایند. حال چه سیاسی باشد و چه طبیعی. اما متأسفانه در کشور ما این گونه صحبت ها و پیش بینی ها را هیچ کس باور نمی کند. بعد از وقایعی که رخ داد آن وقت به خود می آیند که عملی را که به آسانی قبل از وقوع می توانستند، انجام دهند، بعد از وقوع به سختی هم قادر به انجام آن نیستند. مثلاً در کشور فرانسه قبلاً پیش بینی کردند که [در] کدام حزب چند درصد کاتولیک و چند درصد کمونیست و چند درصد فئودالیست وجود خواهند داشت و بعد از انتخابات مطابق حدسی که قبلاً زده شده بود آراء هر کدام به دست [می] آمد ولی در ایران این گونه سیاست های روزانه را کسی باور نمی کند. سپس راجع به اتحاد و اتفاق افراد حزب ایران، صحبت نموده گفت: بعد از این، افراد حزب ایران، باید مردم را طوری تبلیغات حزبی نمایند که همه از وقایع روزانه سیاست کشور خود با اطلاع باشند تا بعد از این افرادی که تبلیغ شده اند، خودشان دستگیرشان شود که منظور آزادیخواهان حزب ایران از بدو تأسیس حزب ایران چه بوده و تلاش ما برای کدام آزادی است. بعداً اظهار داشت متأسفم از این که کشوری که سیاست روزانه خودش را با اطلاع نیست برای آن دستور انتخابات صادر می نماید و گفت من

خوب یادم می‌آید که در چندی قبل با یکی از وزراء که محرم راز آقای نخست‌وزیر است، وقتی راجع به انتخابات صحبت می‌کردم، اظهار داشت که انتخابات دوره پانزدهم بستگی به حل قضیه آذربایجان دارد. روزی که قضیه آذربایجان حل شد، انتخابات شروع خواهد گردید. اما ملت ایران با این که با اطلاع است هنوز قضیه آذربایجان حل نشده و ماجرای تازه‌تری هم در فارس پیدا شده، باز اعلان انتخابات می‌کنند. در ساعت ۲۲/۳۰ سخنرانی خاتمه یافته و جمعیت متفرق شدند.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

روز ۱۵ ماه جاری (نصرت یوسف‌آبادی) که از تبریز به تهران وارد شده، اظهار می‌نمود: چند روز است، در تبریز و نقاط دیگر آذربایجان، خواربار خیلی گران شده و مخصوصاً گندم خرواری سیصد تومان به دست نمی‌آید و روس‌ها هرروز از راه جلفا به وسیله کشتی به سمت روسیه حمل می‌نمایند و در این خصوص (غلام یحیی) و (پیشه‌وری) با شوروی‌ها تشریک مساعی می‌کنند. به طوری که در بین اهالی تبریز مذاکره است، اگر یک اتفاقی بیفتد و دولت مرکزی آذربایجان را تصرف نماید، دو نفر نامبرده به روسیه فرار می‌نمایند و روی این اصل از حالا تأمین آتیه می‌کنند. به طوری که مسافری اظهار می‌دارند، به این منوال آذوقه مردم را شوروی‌ها به روسیه می‌برند. اهالی آذربایجان در زمستان از گرسنگی خواهند مرد و اهالی آذربایجان انتظار دارند که چه وقت از طرف دولت مرکزی اقدام خواهد شد و آن‌ها نجات خواهند یافت.

***

۱۷ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۷

گزارش

بین تجار و کسبه بازار و مردم بی طرف و متفرقه راجع به کاندیداهای تهران گفتگو بوده و روی هم رفته یک نوع نگرانی و اضطراب در تمام مردم وجود دارد. می‌گویند اگر امسال هم کاندید زیاد شود تشتت آراء مانند سال ۱۳۲۲ بیشتر می‌گردد. به طور مسلم حزب توده موفق خواهد شد هر دوازده نفر وکیل تهران را انتخاب نماید. چنان چه در میتینگ‌ها و نمایشات حزبی دیده می‌شود.

رؤسای حزب مزبور اظهار می‌دارند لااقل در تهران هشتاد هزار نفر به کاندیداهای توده رأی خواهند داد. در صورتی که کاندیداهای دیگر در اثر تشتت فوق‌العاده کمتر رأی خواهند [آورد] و طبعاً برای ۱۲ نفر کاندید حزب توده بیشتر از سایرین خواهد شد. مگر این که اهالی تهران منافع خصوصی و کسب شهرت را کنار گذاشته به ۱۲ کاندید عمومی که طرف توجه اهالی تهران باشند رأی بدهند، در این صورت یک نفر هم از حزب توده انتخاب نخواهد شد. این موضوع فعلاً مورد علاقه تجار و بازاری‌ها قرار گرفته و سعی دارند که مردم را در انتخابات تقریباً متشکل سازند و از کثرت کاندیدا جلوگیری نمایند.

[در حاشیه گزارش]: به نظر آقای رئیس اداره انتخابات برسد. ۲۵/۷/۱۸

بایگانی شود.

به اداره انتخابات تذکر بدهند.

***

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره انتخابات

۲۵/۷/۱۸

گزارش

در ساعت ۱۵ روز شانزدهم ماه جاری، در جلوی مرکز حزب توده شهری، قریب ۳۰۰ نفر از کارگران و اشخاص متفرقه اجتماع [کرده] و (گیلانی) نام، یکی از کارمندان کارخانه سیمان، به اتفاق دو نفر دیگر، شروع به سخنرانی نموده اظهار داشتند: حزب توده ایران، سه نفر وزیر در ادارات دولتی دارد که یکی از آنها (رفیق فریدون دکتر کشاورز) می باشد که در راه فرهنگ متحمل زحمت گردیده و کوشش های زیادی نموده و اطفال کارگران و زحمتکشان را به تحصیل وادار نموده و این خود یک نوع خدمتی است برای کارگران. ما باید عده ای از امثال آنها را که طرفدار کارگر هستند به مجلس بفرستیم. ما در این مدت منتظر افتتاح دوره پانزدهم بودیم که نمایندگان صالح و کاردان را به مجلس معرفی کنیم. رفقا بدانید و آگاه باشید که موفقیت با ما بوده و در این دوره مبارزه شدید خود را با مرتجعین ادامه خواهیم داد و نخواهیم گذارد یک نفر از آنها صندلی های پارلمان را اشغال کنند و این آخرین نبردی است که در باره مرتجعین اجرا خواهد گردید. جلسه مذکور در ساعت ۱۸/۳۰ با کف زدن حضار خاتمه یافته و جمعیت متفرق گردیدند.

***

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۸

گزارش

مسافری تازه وارد از آذربایجان اظهار می دارند، راه تبریز روز به روز شلوغ [تر] می شود و تعداد مسافری هر روز رو به ازدیاد می گذارد. اذیت و آزار اضافه می گردد و چند نفر را گرفته به ده سال، زندانی شدن محکوم کرده اند. قحطی مانند چهار سال پیش است. بی کاری و بی پولی و بیچارگی، اهالی را وادار به فرار نموده و اشخاص

بی چیز مجبور شده‌اند که زندگی خود را فروخته و پیاده به شهرهای بیگانه عراق و ترکیه بروند و یک قسمت از آن‌ها به تهران آمده‌اند.

***

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

محرمانه

اداره انتخابات

۲۵/۷/۱۸

گزارش

در ساعت ۱۵ روز شانزدهم ماه جاری، قریب ۲۰۰ نفر از کارگران راه آهن و زارعین در کلوپ امامزاده حسن اجتماع و جلسه تشکیل داده سپس (عجورلو)^۱ شرحی در اطراف شروع انتخابات دوره پانزدهم بیان [کرد] و در پایان قطعنامه‌ای به شرح زیر صادر گردید:

۱- دولت بایستی قبل از این که انتخابات شروع گردد (سیدضیاءالدین) و (جمال امامی) و آن‌هایی [را] که در دیره چهاردهم وکیل مجلس بودند و حالیه زندانی هستند از ایران تبعید و خارج نماید.

۲- باید نمایندگان کارگران در مجلس اکثریت داشته باشند تا به درد کارگران رسیدگی شود.

۳- کارگران مجازند که آزادانه رأی خود را در صندوق آرا بیاندازند و مأمورین دولت حق ندارند از آن‌ها جلوگیری کنند و در غیر این صورت کارگران به مبارزه خود ادامه خواهند داد و نخواهند گذاشت که انتخابات شروع شود.

جلسه مذکور در ساعت ۱۶/۲۰ با کف زدن حضار خاتمه یافته و جمعیت متفرق گردیدند.

***

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی - محرمانه ۲۵/۷/۱۸

گزارش

در ساعت ۲۱ روز شانزدهم ماه جاری، قطار راه آهن زنجان با داشتن ۶۵۰ نفر مسافر مرد و زن که از ترس دموکرات‌ها فرار نموده‌اند، به ایستگاه مرکزی وارد [شد] و در بین آن‌ها پنج نفر روسی با لباس شخصی مشاهده گردیدند که پس از این که به سالن ایستگاه وارد شدند با (قویدل) نام و چند نفر دیگر از افراد حزب توده دست داده و به زبان روسی شروع به صحبت از احوالپرسی نمودند.

• سپس یکی از مسافرین موسوم به (رزاقی) اهل میانه اظهار داشت که در سیاه‌دهن پانزده نفر را که مورد سوء ظن واقع شده بودند، از قطار پیاده کردند. در زنجان و در قسمت دیگر آذربایجان، دموکرات‌ها بی‌اندازه جهت مردم تولید زحمت نموده و اذیت می‌کنند. مخصوصاً در زنجان برای مردم چیزی باقی نگذاشته‌اند و آنچه مردم اثاثیه و هستی داشتند، از آن‌ها گرفته، صاحب خانه‌ها را که دارای یک منزل بودند از خانه بیرون کرده و خودشان منزل نموده‌اند و مردم از شکنجه و اذیت دموکرات‌ها فراراً به تهران و جاهای دوردست آذربایجان رفته‌اند. نامبرده اظهار می‌نمود، اگر تا مدت بیست روز این طور با مردم رفتار کنند، طولی نمی‌کشد که زنجان به کلی از اهالی تخلیه گردد.

***

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۸

گزارش

در نتیجه اقدامات و عملیات نظامی که در بوشهر و سایر پادگان‌های فارس توسط افسران و درجه‌داران هواپیمایی گردیده، وزارت جنگ تقاضای نشان و مدال‌های جنگی و نظامی از دربار شاهنشاهی، جهت آن‌ها نموده که در نتیجه به سرگرد طوفانیان و سروان خادمی و چند نفر استوار و گروهیان مدال سپه و مدال‌های مطلقاً و مدال درجه ۲ و ۳ جنگی اعطا شده است. این موضوع در محافل

دست چپ، موجب خوشبینی و طرفداری از ارتش را فراهم نموده ولی بین اغلب محافل محافظه کار و کسبه و تجار و مستخدمین ادارات دولتی ابراز بدبینی و تنفر می شود و می گویند اوضاع برادرکشی و آتش های داخلی، خواه ناخواه وسایل تجزیه کشور را فراهم خواهد کرد و اغلب عقیده دارند دولت هرچه زودتر به انجمن صلح و دولت امریکا به منظور دخالت مستقیم آن ها متوسل شود.

***
www.tabarestan.info

۱۸- مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۷/۷/۱۸

گزارش

عموم مسافرین تازه وارد از آذربایجان عدم رضایت زیادی از اوضاع آذربایجان اظهار [می دارند] و از قحطی و بی پولی و بی کاری شکایت می کنند. حتی اظهار می دارند در آذربایجان، دهقانان هم ناراضی بوده و فعلاً از کرده خود پشیمان شده اند. زیرا به عنوان مختلفه محصول را از دست آن ها خارج کرده و سهمی آن ها از سابق کمتر عاید می گردد.

دهقانان می گویند، در بدو امر وعده های زیادی دادند و ما به عشق ملک و زیادی سهم مسرور شده تفنگ برداشتیم و امروز که مالک رفته در عوض گاهی به عنوان مالیات، زمانی به اسم عوارض و غیره محصول را از دست ما خارج می کنند. بنابراین تمام مردم از اوضاع ناراضی می باشند. همچنین می گویند کارمندان ادارات دولتی را که سابقاً یعنی قبل از نهضت آذربایجان در ادارات بوده و بعداً هم با آن ها همکاری می کردند از ادارات دولتی به اسم تصفیه خارج می کنند و می خواهند فقط باند و طرفداران مطمئن خودشان در کارهای دولتی باشند.

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۸

گزارش

در حوزه‌های حزب توده فعلاً گویندگان حزبی فقط از انتخابات گفتگو کرده و نتیجه موفقیت و عدم موفقیت را به افراد تذکر می‌دهند و آن‌ها را به مبارزات جدی تشویق می‌نمایند. ضمناً به افراد و کارگران می‌گویند مقدمه انتخابات غلط شروع شده، هم‌اکنون در وزارت کشور کمیسیونی مشغول تهیه مقدمات تنظیم نقشه انتخابات می‌باشد. و اغلب اعضاء این کمیسیون از حزب دموکرات ایران بوده و از حزب توده کسی در آن شرکت ندارد. در صورتی که باید در این قبیل کمیسیون‌ها از حزب توده هم شرکت نمایند. بنابراین کمیسیون غلط بوده، نقشه و تصمیمات آن هم یک طرفی می‌باشد. فعلاً کمیته مرکزی در این خصوص مشغول اقدام می‌باشد تا حزب توده عضویت پیدا نماید.

***

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۸

گزارش

از منبع آذربایجانی‌های مهاجر شنیده می‌شود که وقتی حکومت (پیشه‌وری) تصمیم به تقسیم املاک مردم بین رعایا نمود، بلافاصله به نام آن که (هرکس شناسنامه نگرفته فوراً بگیرد) مأمورینی به قصباتی که در نظر داشتند، اعزام کرده و یک عده مهاجر قفقازی را که قبلاً سکنی داده بودند، شناسنامه داده و املاک را هم بیشتر بین آن‌ها تقسیم کردند و از تاریخی هم که هیئت اعزامی از تهران به زنجان رفته از قبول اشخاص مجهول‌الهویه ضمن فدائیان برای افراد نگهبانی خودداری کرده مجدداً [شروع به] دادن شناسنامه به اشخاص مزبور (که هویت و نژاد آن‌ها معین و واضح است) نموده و به نام قراء مختلف آذربایجان شناسنامه صادر می‌کنند که جواب ایراد هیئت حاضر و مقصود آن‌ها انجام شود.

***

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۸

گزارش

به طوری که روز گذشته مشاهده گردید، عده‌ای از بانوان و زنان خانواده افسران و استواران شهید شده شیراز و پادگان‌های بوشهر، کازرون، پل‌خان و غیره به ستاد ارتش و وزارت جنگ رو آورده و هریک تقاضا داشتند، در صورت صحت وقوع کشته شدن بستگان آن‌ها در جنگ، اطلاعات موثق در دسترسشان بگذارند و برای بازماندگان آن‌ها طبق قوانین دستورات لازم صادر کنند. عده‌ای که از وضعیت افسران و فرزندان خود خبر صحیحی نداشتند، تقاضا داشتند وضع آن‌ها روشن شود. در کریدورهای ستاد ارتش و رکن دوم مراجعین زیادی دیده شده که هر کدام به نوعی اظهار نارضایتی می نمودند.

***

۱۸ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۱۸

گزارش

این دو سه روزه، صدور فرمان انتخابات مردم را به فکر انداخته و همه اظهار می‌دارند: عجالتاً که آذربایجان، شیراز، کرمانشاه و بعضی جاهای دیگر از امر دولت خارج شده و هر کدام یک ادعائی دارند. در این صورت چه چیزی سبب شده که در این موقع غیرعادی، دولت فرمان صدور انتخابات را صادر نماید. مخصوصاً آذربایجان که ربع ایران است تاکنون به تصرف دولت درنیامده و هنوز رقیب‌های گوشه‌نشین انتظار این امر را می‌کشند و بسیاری از دشمنان بیگانه در این امر مخالفت کرده و شاید به قول مهاجرین خونریزی بشود.

***

۱۹ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۹

گزارش اداره سرکلانتری

از ساعت ۱۷ الی ۱۹/۳۰ روز گذشته در سفارت چین مجلس جشنی تشکیل [گردید] و آقای نخست‌وزیر و آقایان وزرا و مدیران کل وزارتخانه‌ها و عده‌ای از افسران ارشد ارتش شاهنشاهی و نمایندگان سیاسی حضور به هم رسانیده و انتظامات برقرار بوده است.

***

۱۹ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۹

گزارش

چندی است که کارگران انبار نفت تهران تابلوئی به خط قرمز به عنوان (اتحادیه کارگران انبار نفت تهران) بالای درب ورودی کلپ دکترارانی نصب کرده و اتحادیه نامبرده تشکیل گردیده است.

***

۱۹ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۹

گزارش اداره سرکلانتری

ساعت ۱۶ روز گذشته به مناسبت افتتاح باشگاه شماره ۴ حزب دموکرات ایران در خیابان قزوین، آقای مظفر فیروز و عده‌ای از اشخاص متفرقه حضور به هم رسانیده و انتظامات برقرار بوده است.

***

۱۹ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

۲۵/۷/۱۹

گزارش اداره سرکلانتری

برحسب دعوتی که از طرف آقای وزیرکار و تبلیغات از هیئت دولت و جمعی از رجال به عمل آمده بود، ساعت ۱۹ روز گذشته چند نفر از آقایان وزرا و رجال در (پارک هتل) حضور یافتند و ساعت ۲۳ مراجعت نمودند.

***

۲۱ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۲۱

گزارش

در ساعت ۲۱/۳۰ روز ۱۸ ماه جاری قطار راه آهن زنجان با ۶۰۰ نفر مسافر مرد و زن به ایستگاه مرکزی وارد [گردیده] و پس از پیاده شدن مسافری در بین آنها عده‌ای از افراد حزب توده مشاهده شدند که به عنوان مرخصی به زنجان رفته بودند. یکی از مسافری موسوم به (سید عزیز) اظهار می نمود که در سیاه‌دهن، افسران نگهبانی عده‌ای را مظنون تشخیص داده و از قطار پیاده کردند. وضعیت شهر زنجان مانند سابق بوده و وقایعی رخ نداده، اما در خارج شهر فدائیان با یک عده فدائی مسلح به «تین کند» و «جام سرا» رفته و به شترهائی که جهت نفرات ذوالفقاری آرد می بردند، حمله نموده و نفرات ذوالفقاری هم به آنها شلیک نموده، در نتیجه ۲۰۰ نفر کشته و زخمی شده‌اند.

***

۲۱ - مهرماه ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۲۱

گزارش

در بعضی محافل شایع است که بین دولت و نمایندگان آذربایجان موافقت

حاصل شده و طبق مفاد موافقتنامه، قرار است ده هزار نفر از فدائیان آذربایجان به مرکز اعزام [گردیده] و قوای دولتی هم به سمت آذربایجان رهسپار شوند.

***

۲۴ - مهرماه ۱۳۲۵

اداره سیاسی

گزارش

در ساعت ۱۸/۳۰ روز ۲۲ ماه جاری، سه نفر از کارگران چاپخانه بانک ملی که بستگی به حزب ایران داشتند، در سازمان مرکزی حزب ایران، واقع در خیابان شاه آباد شکایت می نمودند که (اسعدی) رئیس چاپخانه بانک به ما کارگران دستور داده است که کمک هائی که از حیث خواربار و شیر روزانه در زمان جنگ به ما می شده از بانک مطالبه نمائیم. ما هم مشغول بودیم که نامه ای را به امضای کلیه کارگران رسانده از رئیس بانک تقاضا کنیم که چون ما کارگران چاپخانه بیمه هستیم باید علاوه بر شیر روزانه، کمک های دیگری هم به ما بشود. (اسعدی) برای خود شیرینی به رئیس بانک گزارش داده که کارگران در نظر دارند اعتصاب نمایند. رئیس بانک هم کارگران را که قریب ۲۰۰ نفر هستند، از کار برکنار کرده و درب چاپخانه را قفل زده و ما در نظر داریم شکایت خود را توسط روزنامه های احزاب چاپ کرده و احتقاق حق خودمان را بنمائیم.

***

۲۵ - مهرماه، ۱۳۲۵

دفتر محرمانه

۲۵/۷/۲۵

گزارش

در ساعت ۲۰/۳۰ روز ۲۳ ماه جاری با قطار راه آهن اهواز نوزده نفر از کارگران عضو حزب توده که در آبادان اغتشاش تولید نموده و دستگیر و زندانی شده بودند، به تهران وارد شده و به وسیله پانزده کامیون و صد نفر سرباز مأمور دژبان و فرمانداری نظامی به اتفاق چند نفر افسر، زندانیان را به فرمانداری نظامی برده و عده زیادی به عنوان تماشا در ایستگاه راه آهن بودند.

بعضی‌ها اظهار می‌کردند که آن‌ها اسرای قشقایی هستند، برخی می‌گفتند از چاقوکشان بندرعباس می‌باشند و پس از این که پیاده شدند، عده‌ای از افراد حزب توده به اتفاق (مقدمی) رئیس، [در] حرکت با نگهبانان اختلاف انداختند، که شاید بتوانند زندانیان را فرار دهند و نگهبانان دست به اسلحه نمودند که تیراندازی کنند ولی در نتیجه دخالت بازرسان بنگاه راه‌آهن و رؤسای آن‌ها قضیه مرتفع گردید و شب ۲۴ ماه جاری افراد حزب توده منظورشان این بود که تولید اغتشاش کنند و یک عده کشته شوند.

***

۱۷ - بهمن ماه ۱۳۲۵

اداره انتظامات

۲۵/۱۱/۱۷

گزارش

ساعت ۱۵ روز گذشته، عده‌ای از علما و رؤسای عشایری که اخیراً به تهران آمده‌اند، در مسجد شاه اجتماع کرده و پس از آن (فلسفی) واعظ به منبر رفته، برای آن‌ها سخنرانی نموده و از اقدامات رسول اکرم [ص] که به قبایل و ایلات کمک می‌کرد و آن‌ها را با هم نزدیک و مهربان می‌نمود، صحبت کرد و [عده‌ای] در وسط بیانات نسبت به اعلیحضرت همایون شاهنشاهی، زنده باد می‌گفتند و از آقای نخست‌وزیر هم تعریف می‌نمودند. ساعت ۱۶/۳۰ بیانات او خاتمه یافته و جمعیت متفرق گردیدند.

[دستور در زیر گزارش]: بایگانی شود.

***

۳۱ - خردادماه ۱۳۲۶

خلاصه یک قسمت از مقالات روزنامه‌های یومیه مرکز

روزنامه کیهان

۱- روزنامه کیهان شرحی زیر عنوان (آخر دولت تغییر کرد) نوشته و متذکر شده

است، بالأخره وزراء استعفا دادند و مسخره روزنامه حامی ایشان نتوانست پشت ایشان را نگاه دارد. میوه وقتی که گند [یده] شد خودش از شاخ می افتد و احتیاجی به تکان کسی ندارد و به راستی که بعضی از وزرای آن کابینه خیلی گند بودند. ولی چیزی که جای تأسف است، این است که آدم‌های ناپاک، پاکان را نیز با خود بردند و این جزای نیکانی است که برای همکاری با بدان حاضر می شوند.

معروف است که شخصی در سالونی عکس چند نفر از امراء را دید که یکی از آن‌ها را به حد پرستش دوست می داشت و با بقیه دشمن بود. خواست به چهره آن که بیش از همه دشمن می دارد، تف اندازد. اتفاقاً تف بر صورت دوستش افتاد. خشمگین شد و گفت: جزای تو که با این نابکاران می نشینی همین است.

به هر حال دولت جدید معین شد و ما فعلاً به خوب و بد این کابینه و اعضای آن هیچ کاری نداریم. برای این که خوب و بدش معلوم نیست. کم کم نزدیک است، ما به عقیده یغما معتقد شویم که از هیچ کس نباید تعریف کرد.

مثل این که در این مملکت ماهیت هیچ کس معین نیست. بسا اشخاص خوب که در مواقعی کارهای بد می کنند و چه بسا آدم‌های بد که گاهی کار خوب می کنند.

فعلاً ما لازم می دانیم که به وزرای جدید تذکری بدهیم و آن این است که وزرای سابق را به خاطر بیاورند و از ایشان عبرت بگیرند.

حرف و تملق و چاپلوسی در خوشنامی و بدنامی آدمی هیچ تأثیری ندارد. گفتار نه جای کردار را می گیرد و نه آن را می پوشد. هرکس هر عملی دارد بدان معروف خواهد شد، اگرچه برای پوشیدن آن کوشش و یا به عکس آن تظاهر کند.

در حکایتی آمده است که جوان پسری، دختری را در خلوتی به کاری ناشایست دعوت کرد. دختر گفت: مردم می فهمند و رسوا می شویم. پسر گفت از کجا می فهمند؟ نه من می گویم و نه تو و نه کسی این جا هست که ببیند. دختر گفت با این حال می فهمند و بگذار من به تو نشان بدهم که چطور می فهمند. آنگاه رفت، یک ظرف روغن آورد و مقداری از آن روی زمین ریخت. طولی نکشید که خیل مورچگان پیدا و در آن جا جمع شدند. دختر پرسید که این‌ها تا حالا کجا بودند؟ و از کجا فهمیدند که این جا روغن ریخته است که به هوای آن آمده‌اند: گفت: بو کشیده‌اند و به قوه شامه به اینجا اهتدا شدند. گفت: مردم نیز بو می کشند و نمی دانی

که شامه ایشان برای یافتن کارهای بد چقدر قوی و حساس است. حالا آقایان اعضای دولت جدید نیز باید بدانند که با قوه شامه، با حسی که هنوز کشف نشده، بشرکار بد مردم را درک می‌کند و اگر کسی علاقه به نیکنامی دارد، باید کار بد نکند و الا اگر کرد، مردم می‌فهمند و هیچ عذر و بهانه‌ای از او نمی‌پذیرند. تمام دزدها و حیزها و جانی‌ها، وقتی دزدی و حیزی و جنایت می‌کنند، خیال می‌نمایند که مردم نمی‌فهمند. تمام دخترانی که اول اجازه ملاقاتی به پسر همسایه می‌دهند، خیال می‌کنند، مردم نمی‌فهمند و یک وقت ملتفت می‌شوند که سر از شهر نو درآورده‌اند.

کار بد مثل زنجیر، دارای حلقه‌های متعددی است. اگر کسی حلقه اول را گرفت، حلقه حلقه جلو می‌رود تا به حلقه آخر برسد و یک وقت ملتفت می‌شود که طبل رسوایی او بر سر بازارها کوفته گشته و به بدکاری و زشت‌نامی زبانزد خاص و عام شده است.

پیغمبر فرموده است: خدا لعنت کند آن دزد را که یک تخم مرغ می‌دزدد و دست خود را به بریدن می‌دهد. گفتند: با یک تخم مرغ که دست کسی بریده نمی‌شود. فرمود: اول یک تخم مرغ می‌دزدد، بعد دزدی را بزرگتر می‌کند تا می‌رساند به نصابی که باید دستش را در آن برید.

شاید آقایان وزرا از این مثل‌هایی که ما زدیم خوششان نیاید و آن را حمل بر جسارت کنند ولی از قدیم گفته‌اند که در مثل مناقشه نیست و خداوند هم به چیزهای خیلی پست و کوچک برای کارهای بزرگ مثل زده است.

«إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْبِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةٌ»^۱

بعضی از وزرای پیشین که همه ایشان را می‌شناسند، به تصور این که مردم نمی‌فهمند دست به یغما و کثافت‌کاری گشودند و همه مردم می‌فهمیدند؛ ولی خودشان از رسوایی خود خبر نداشتند.

اگر خوبی و بدی بر مردم مجهول می‌ماند، دزد و درستکار در جامعه از هم معلوم نبودند. و منتهای حماقت است که آدم تصور کند، از خفایای مردم مطلع می‌شود و

۱. اصل: بعضوفته. - (همانا خداوند پروایی ندارد از این که به پشه‌ای مثل بزند). - سوره بقره، آیه ۲۵.

مردم از خفایای او مطلع نمی‌گردند.

این عرایض را که ما می‌کنیم تذکری بیش نیست. قصد اهانت به هیچ‌کس نداریم. تمام این‌ها که وارد کابینه می‌شوند، از دوستان ما هستند و به‌ایشان احترام می‌گذاریم، ولی این را نیز لازم می‌دانیم عرض کنیم که دوستی شخصی و تصدی امور عامه، دو پرونده جداگانه دارد. در حدود رفاقت شخصی، ما با همه دوستیم ولی از لحاظ مصالح اجتماعی، ما وظیفه‌ای را تقبل کرده‌ایم که مافوق دوستی و آشنائی شخصی است.

ما قلم را در دست گرفته، منتظریم ببینیم که دولت جدید به ما چه املاء می‌کند. املائی او عمل او است. اگر خوب املاء کرد ما خوب می‌نویسیم و اگر بد املاء کرد، بد خواهیم نوشت.

ما به‌عکس آنچه آن روزنامه چی دولت می‌گوید، ادعا نمی‌کنیم که چنین یا چنان کردیم؛ ولی می‌گوئیم «آرامش» و امثال او در مقابل سیل افکار عمومی طاقت نیاورده و با مغز به‌زمین خوردند و امیدواریم که این وزراء از آن راهی که آن وزارت مآبان رفتند نروند، تا هم اگر مقتضیات ایجاب کرد که بروند به‌خوبی بروند نه مثل پرستاران بیمارستان مرسلین با تپیا ایشان را بیرون بیاوند ازند و رئیس دولت با اخراج آن‌ها تحصیل و جاهت کند.

روزنامه داد

۲- روزنامه داد شرحی زیر عنوان (مسئولیت با قوام‌السلطنه است یا وزرای برکنار شده از دولت).

(آرامش خود به‌من می‌گفت: تمام پنج‌میلیون ریال حاصله از فروش یک پروانه را با دست خود به‌قوام‌السلطنه دادم.)

نوشته و متذکر شده است پس از این همه مبارزه‌ها و مخالفت‌های افکار عمومی و آشکار ساختن رسوایی‌ها و فسادها و خورد و بردهائی که مخصوصاً در ظرف شش هفت ماه اخیر به‌وقوع پیوسته، تازه فکری که کرده‌اند «ترمیم کابینه» است؟ ترمیم یعنی چه؟ و اصولاً چه نتیجه‌ای از آن می‌توان گرفت؟

کلمه ترمیم در لغت همیشه با کلمه خرابکاری به‌ذهن انسان متبادر می‌شود.

یعنی وقتی یک خرابکاری و فساد در امری ظاهر شد به عنوان این که آن را مرمت نمایند، سعی می‌کنند همان اساس خراب را رنگ و روغن بزنند و یا روپوش رویش بگذارند تا دلشان خوش شود که آن خرابکاری اصلاح شده است. مثلاً وقتی بشقاب چینی زیبایی از دست شما افتاد و دونیمه شد، فوراً به سراغ علی چینی‌بندزن که رفتید و او را آوردید با بست‌های کوچک روی شکستگی را گرفته آن را ترمیم می‌نمائید، به نحوی که وقتی بشقاب را به دست گرفتید، ظاهراً خیال می‌کنید، درست است. در صورتی که عیب و علت آن با یک نگاه محسوس است و به محض این که از دستتان افتاد فوراً از هم جدا می‌شود.

در اصطلاح سیاسی نیز ترمیم کابینه، ملازمه با اعتراف مرمت‌کننده، به شکستگی و خرابی آن دارد. یعنی کابینه وزیران دچار شکست و خرابی است. هم‌آهنگی در کار نیست. اصل مسئولیت مشترک، یعنی صفت ممتاز هیئت وزیران در دولت مشروطه رعایت نمی‌شود. به همین جهت نمی‌توان گفت هیئت دولت خوب کار می‌کند.

در این جا باید دید که آیا ترمیم، یعنی برکنار کردن عده‌ای از وزیران و دعوت اشخاص دیگری به نام وزیر و تلفیق وزیران جدید و قدیم تحت ریاست وزرای همان شخصی که مملکت را به صورت یک حکومت فردی می‌چرخاند، چه نتیجه‌ای خواهد داشت. از دو حال خارج نیست یا اشکال اساسی خرابی کار دولت مربوط به وزیران است، یا خود نخست‌وزیر. اگر فرض کنیم منحصراً عیب کار در وزیران برکنار شده باشد، می‌توان امیدوار بود که با برکناری آن‌ها و دخالت دادن وزیران جدید، کارها رو به راه شود. ولی ما می‌بینیم اولاً سه وزیر مؤثر برکنار شده عضو کمیته مرکزی حزب دموکرات ایران هستند که به قول آقای قوام السلطنه در حزب هم نظم و دیسیپلین خاصی حکومت می‌کند؛ در این صورت باید گفت اگر این وزرا برخلاف اصل مسئولیت مشترک وزیران رفتار نموده باعث خرابی کار دولت بودند، در این صورت این فکر پیش می‌آید که پس چرا از کمیته آن‌ها را خارج نکردند. چرا طبق آئین نامه حزبی تحت تعقیب و محاکمه درنیامده‌اند؟ پس معلوم می‌شود، برکناری وزرای حزبی مبتنی بر اختلاف نظر با نخست‌وزیر نبوده بلکه بین آن‌ها همکاری در پیش بود. چنانچه شخص قوام السلطنه در برابر انتشارات و

اعتراضات جراید و نمایندگان با کمال صراحت اعلام داشت: وجوه حاصله از فروش یا واگذاری جوازها و محل انتخابات به خود ایشان رسیده که به حزب پرداخته‌اند.

پس فرضیه اول صحیح درنیامد. یعنی معلوم شد، خرابی کار دولت معلول اراده وزرای بی‌شخصیتی که فقط میل قوام‌السلطنه آن‌ها را وزیر کرده بود نیست، زیرا آن‌ها کوچک‌تر از این بودند که خود را وزیر بدانند. آن‌ها حتی در اتاق نخست وزیر ایستاده به او تعظیم می‌کردند. به همین جهت مجال بود در برابر پیغام شفاهی اکبرخان، پیشخدمت قوام‌السلطنه سر تعظیم فرود نیاورند. این است که نمی‌توان گفت شکست کار دولت مربوط به اراده وزیران برکنار شده بود تا با دعوت وزیران تازه بتوان امیدوار به اصلاح کار مملکت گردید.

اما فرضیه دوم یعنی آیا بدی اوضاع مملکت، گرانی، بدبختی، رشوه‌خواری، بی‌انظمامی، از هم‌گسیختگی کارهای مملکت متوجه کدام مقام است.

به عقیده ما فساد دستگاه اجتماعی هرکشوری ناشی از تمرکز قدرت در شخص واحد است. زیرا وقتی که اراده یک نفر بر جان و مال و حقوق اشخاص حکومت کرد، نه تنها استعدادها و اشخاص از بین می‌رود، بلکه چون دماغ یک نفر آن هم در قرن بیستم با کثرت نیازمندی‌های تمدن برای حیات اجتماعی وافی نیست و نمی‌تواند امور یک ملت را اداره نماید، بدین جهت شیرازه کارها از هم گسیخته می‌شود.

ما تصدیق داریم [که] اعزاز نیک پی در حکمیت‌ها، انتخابات اصفهان، شهرضا، مشهد، مازندران و همچنین صدور پروانه و غیره دخالت‌های مؤثری داشته، فساد این امور ظاهراً متوجه شخص او است ولی مگر می‌توان گفت بدون اطلاع و تصویب آقای قوام‌السلطنه هیچ کاری شده باشد.

ما تصدیق داریم، در آمدن هراتی و فاضلی از صندوق انتخابات یزد و گلبادی و اسلامی از مازندران و امثال آن ظاهراً متوجه موسوی‌زاده است که پنجاه سال ادعای آزادیخواهی او به یک سال جولان یافتن در میدان سیاست قوام‌السلطنه از بین رفت و ممکن است خانه‌ای و پولی و متلک (چراغ قرمزی) هم برایش یادگار بماند. ولی کی است که نمی‌داند تغییر دادستان مازندران حین تکمیل پرونده جعل انتخابات

به دستور آقای نخست‌وزیر انجام یافت و کارهای موسوی‌زاده بدون تصویب قوام‌السلطنه صورت عمل نمی‌گرفت. آرامش بیچاره خودش به‌من گفت و جوه حاصله از فروش پروانه‌ای در وزارت پیشه و هنر به مبلغ پنج میلیون ریال، تماماً به دست خود او به آقای قوام‌السلطنه داده شده است. پس، از طرفی نمی‌توان تصور کرد وزرای حزب دموکرات یا محرم‌های اسرار شخص قوام‌السلطنه برخلاف میل و یا بدون اطلاع او کاری کرده‌اند و از طرف دیگر هم خود آقای نخست‌وزیر با انجام عمل ترمیم اعتراف کرده‌اند که کار دولت خراب بوده است و از آن طرف هم برای اصلاح کار دولت همان وزرای محرم اسرار را از کار حسّاس برکنار کرده‌اند. در این صورت باید چنین نتیجه گرفت که پس هنوز علت و شکست در بنای دولت باقی و موجود است و عمل ترمیم به هیچ وجه مؤثر در اصلاح کارها نشده است؛ مگر این که بگوئیم وزرای جدید مثلاً منصورالسلطنه عدل که چکیده قانون و قضا است، دارای آن اراده‌ای باشد که نه تنها مجری پیغام‌های شفاهی اکبرخان در وزارت دادگستری نباشد، بلکه قدرت و استقلال قوه قضائیه را حفظ نماید، تا کثافتکاری‌های موسوی‌زاده از کاخ دادگستری زدوده شود و یا وزرای دیگر اصل مسئولیت مشترک وزیران را رعایت نموده، در برابر اراده‌های شخصی نخست‌وزیر، شخصیت یک وزیر مسئول را حفظ نمایند. در این صورت جلوی زیاده‌طلبی نخست‌وزیر گرفته شده، فعالیت ایشان محدود به حدود قانونی خواهد شد.

اگر وزرای جدید از این قسم اشخاص باشند، آن وقت می‌توان از وجود قوام‌السلطنه استفاده کرد؛ ولی من معتقدم در آن روز قوام‌السلطنه خود استعفا می‌کند. چنان که در دوره چهاردهم از دست دکتر مصدق و اعتراض جراید و وکلا کمتر داوطلب نخست‌وزیری بود و اغلب هنگام بحران کابینه‌ها به لاهیجان می‌رفت.

عمیدی نوری

[حاشیه]

آقای رئیس کتابخانه

۲۶/۴/۹

اداره سیاسی، پس از ملاحظه به اداره اطلاعات و آمار داده شود. ۲۶/۴/۱

عیناً به اداره اطلاعات و آمار ارسال می شود - رئیس اداره سیاسی

[امضاء ناخوانا]

۲۶/۴/۳

۱۸ - شهریور ماه ۱۳۲۶

دفتر محرمانه

گزارش

چند روز قبل، سرلشکر ارفع در یکی از بیلاقات شمیران، به حاضرین که تقریباً ریش سفیدان و اهالی محل بوده اند، توصیه کرده که تا می توانند از فروش گندم و جو و حبوبات خود، خودداری کنند و اگر هم بتوانند خریداری نمایند.

مشارالیه در پاسخ پرسش آن‌ها، اظهار نموده است که اطلاع موثق دارد که تا چند ماه دیگر اساساً خواربار، ده برابر نرخ فعلی ترقی می کند و اوضاع ایران از همه جا مغشوش تر می شود و در آن صورت قیمت گندم و سایر حبوبات ترقی فوق العاده می کند و اطمینان داده است که حرف او هم بدون مأخذ و اطلاع خارجی نیست. بنابراین نگرانی فوق العاده ای در بین مردمی که از این اظهار سرلشکر ارفع مطلع شده اند، پیدا شده و چون فکر می کنند که سرلشکر ارفع با آن همه سوابق و روابط داخلی و خارجی بی مأخذ و دلیل اظهاری نمی کند، به فکر جمع آوری آذوقه برآمده و از فروش محصول خود، خودداری می نمایند.

این خبر در شهر هم منتشر [شده] و در چند نقطه عواقب و آثار این اضطراب که تدریجاً دارد عمومی می شود، مشاهده شده و بلکه شهرت یافته که کمبود نان و اعتصاب نانوایان آزادپز و غیره، مقدمه همین سختی ها است که تدریجاً مهم تر خواهد شد و برای اشخاص روشنفکر هم نگرانی هائی حاصل شده و انتظار دارند که دولت شوروی به واسطه کمبود محصول امسال قصد خرید و جمع آوری و خرج آذوقه ایران را داشته باشد و باز زحماتی تولید گردد.

۲۵ - شهریورماه ۱۳۲۶

دفتر محرمانه

به جناب آقای استاندار

۲۶/۶/۲۵

گزارش

عده‌ای از اعضای حزب توده بین مردم انتشار داده‌اند که در آینده نزدیک تحولات و انقلابی در آذربایجان به وجود خواهد آمد و دلیل آن هم این است که کارمندان دولت مأمور آذربایجان زن و بچه خود را همه روزه به تهران اعزام می‌دارند تا در موقع لزوم بتوانند خودشان را نجات دهند.

***

(پایان)

«توضیحات»^۱

آزوف:

دریای آزوف خلیجی از دریای سیاه است که به نام دریای زاباخ نیز نامیده می‌شود. این خلیج بین اوکراین و روسیه جنوبی شکل می‌گیرد و رودخانه دُن در آن می‌ریزد.

آلاسکا:

شبه جزیره‌ای است در شمال غربی آمریکای شمالی جزو ایالات متحده آمریکا (اتازونی) بسیار سردسیر و مرکز صید ماهی است»

استالین:

یوسف ویساریونوویچ استالین (۱۸۷۹، ۱۹۵۳) رهبر حزب کمونیست، نام اصلی او جوگا شویلی بود. پس از پیوستن به جنبش انقلابی (۱۹۱۳) خود را استالین (مرد پولادین) نامید.

پدرش کفاش بود. در مدرسه مذهبی تفلیس تحصیل کرد و به مارکسیسم گروید. پس از چندی از مدرسه اخراج شد و به حزب سوسیال دموکرات قفقاز پیوست. از ۱۹۰۳ حزب سوسیال دموکرات به دو شاخه بلشویک و منشویک تقسیم شد. استالین به شاخه بلشویک پیوست و جزو یاران لنین شد. در فاصله سالهای ۱۹۰۲ و ۱۹۱۳ پنج بار دستگیر و زندانی شد و هر پنج بار از زندان گریخت. او به نویسندگی

---

۱. در تهیه «توضیحات» از دایرةالمعارف مصاحب، لغت‌نامه دهخدا، آندراج دبیر سیاقی، فرهنگ نفیسی، فرهنگ فارسی معین، المنجد و بریتانیکا استفاده شده است.

در روزنامهٔ پراودا پرداخت و در ۱۹۱۳ به سیبری تبعید شد و محکوم شد که تمام عمر در تبعید بماند، ولی چهار سال بعد، پس از پیروزی انقلاب ۱۹۱۷، مشمول عفو عمومی قرار گرفت و در دولت لنین به مقام کمیسری خلق ملتها رسید و از سال ۱۹۲۲ دبیرکل حزب کمونیست شوروی شد. پس از مرگ لنین در ۱۹۲۴ به اتفاق زینوویف و کامنف زمام امور را در دست گرفت. در ۱۹۲۷ موفق شد دو تن از رقیبان عمدهٔ خود، تروتسکی و زینوویف، را از سر راه خود بردارد و رهبر بلامعارض حزب شود. استالین با آن که تا ۱۹۴۱ رسماً مقام دولتی نداشت ولی نظریات خود را به دولت تقریر می‌کرد و در ۱۹۲۸ به سیاست اقتصادی نوین لنین پایان داد و برنامه‌های اقتصادی خود را جایگزین آن کرد. از ۱۹۳۰ برنامهٔ تصفیة مخالفان خود را آغاز کرد و ظرف چهار سال توانست همهٔ مخالفان خود را نابود کند و دیکتاتور روسیه شود. او در ۱۹۴۱ مولوتوف را از نخست‌وزیری برکنار کرد و خود جای او را گرفت و پس از حملهٔ هیتلر به روسیه ریاست ارتش را نیز عهده‌دار شد و عنوان مارشال و فرماندهی کل قوا را در (۱۹۴۳) نیز به دست آورد و تا زمان مرگش (پنجم مارس ۱۹۵۳) با اقتدار کامل بر روسیه حکومت کرد. جسد او را در کنار لنین، در میدان سرخ مسکو دفن کردند. پس از مرگ استالین کنگرهٔ بیستم حزب کمونیست شوروی به انتقاد از روش حکومت استالین پرداخت و او را به ستمگری، ترور و قلب تاریخ محکوم کرد و با رأی کنگرهٔ بیست و دوم در سال ۱۹۶۱ جسد او را از کنار لنین برداشتند و در گورستان نزدیک دیوار کرملین دفن کردند.

از استالین کتابها و مقالات زیادی باقی مانده است از جمله «مسائل لنینیسم» و

«جنگ میهنی...»

پتن Petan

فیلیپ هانری - مارشال فرانسوی (و. ۱۸۵۶ ف ۱۹۵۱) وی در ۱۹۱۶ فرماندهٔ سپاه‌های فرانسه در «وردون» و در ۱۹۱۷ فرماندهٔ سپاه‌های شمال و شمال شرقی بود و در ۱۹۱۸ مارشال فرانسه نامیده شد. سپس به سمت سفیر فرانسه در اسپانیا تعیین گردید (۱۹۳۹ - ۱۹۴۰). در ژوئن ۱۹۴۰ به نخست‌وزیری منصوب شد و حکومت را در شهر ویشی مستقر ساخت و با قدرت تام از ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۴ (زمان اشغال آلمان‌ها) ریاست دولت فرانسه را برعهده داشت. دیوان عالی دادگستری او

را به عنوان خیانت محکوم به مرگ کرد ولی او در زندان جزیره «یو» درگذشت.

پیشه‌وری:

سیدجعفر پیشه‌وری (یا جواد جوادزاده) نخست در نهضت جنگل فعالیت داشت و بعد از شکست جنگلی‌ها به حزب کمونیست اول ایران پیوست و در ۱۳۰۷، با گروه معروف به «۲۶ نفر» دستگیر و زندانی شد. در ۱۳۲۰ همراه با سایر زندانیان سیاسی از زندان رضاخان آزاد شد و روزنامه‌ای به نام آذیر بنیاد نهاد. او هرگز به حزب توده نیوست. در دوره چهاردهم از آذربایجان به نمایندگی مجلس انتخاب شد ولی اعتبارنامه‌اش تصویب نشد. او سپس فرقه دمکرات آذربایجان را تأسیس کرد و حکومت محلی خودمختار دموکراتها را در آذربایجان پایه‌گذاری کرد. این حکومت یک سال بیشتر دوام نیاورد و با همکاری مردم و ارتش درهم شکسته شد. پیشه‌وری پس از مدتی، در شوروی، در یک حادثه اتومبیل به طرز مشکوکی در نزدیکی شهر گنجه کشته شد.

ترومن، هری، Harry Truman

سیاستمدار امریکایی و. ۱۸۸۴. ف. ۱۹۷۲. پس از فوت روزولت رئیس - جمهوری ایالات متحده امریکای شمالی گردید.

حزب دموکرات:

به وسیله ایرانیان ساکن بادکوبه پایه‌گذاری شد. این حزب نیز تحت تأثیر نهضت انقلابی روسیه پدید آمد. روشنفکرانی که از ورود به حزب کارگری عدالت منع شده بودند، به ایجاد این حزب پرداختند، در حقیقت یک حزب ایرانی غیر کارگری بود. این حزب برخلاف حزب عدالت که با انقلابیون روسی همکاری می‌کرد، معتقد بود که نباید در مسائل داخلی روسیه دخالت کرد و ایرانیان فقط باید به مسائل ایران بپردازند.

خیابانی از اعضای معروف حزب دموکرات ایران است که حزب دموکرات آذربایجان را رهبری می‌کرد.

حزب عدالت:

پس از سقوط حکومت تزاری، به اقتباس از حزب سوسیال دموکرات روسیه، در قفقاز تأسیس شد.

این حزب یک حزب کارگری بود و از افراد معروف این حزب اسدالله غفارزاده را می‌توان نام برد.

چرچیل (۱۸۷۴-۱۹۶۵):

سر وینستون چرچیل (وینستون لِنرد اسپنسر چرچیل) عضو حزب محافظه کار انگلیس بود. از ۱۹۱۱ تا ۱۹۱۵ وزیر دربارداری انگلستان بود. در ۱۹۱۷ وزیر تدارکات شد و از ۱۹۱۸ تا ۱۹۲۱ در پست وزارت جنگ انجام وظیفه کرد. سپس به وزارت دارایی رسید و از ۱۹۲۰ تا ۱۹۲۹ در این مقام باقی ماند.

در آغاز جنگ جهانی دوم مجدداً به وزارت دربارداری برگزیده شد و در ماه مه ۱۹۴۰ نخست وزیر انگلیس شد.

دولتی ائتلافی تشکیل داد و در تمام طول جنگ نماد مقاومت انگلستان بود. در جنگ علیه دولتهای محور با اتحاد جماهیر شوروی و ایالات متحده آمریکا هم پیمان شد. در یک سلسله کنفرانسه‌های بین‌المللی از جمله کنفرانس تهران شرکت کرد. و پس از انحلال دولت ائتلافی، در ۲۳ مه ۱۹۴۵ کابینه‌ای تشکیل داد که بیشتر اعضای آن از حزب محافظه کار بودند. پس از پیروزی حزب کارگر در انتخابات، چرچیل هم از نخست‌وزیری برکنار شد ولی دیری نپایید که مجدداً در ۱۹۵۱ با پیروزی محافظه کاران به نخست‌وزیری رسید و حدود چهار سال دیگر در مقام نخست‌وزیری انگلیس باقی ماند. در ۱۹۵۵ استعفا داد.

چرچیل نویسنده زبردستی بود، کتابهای تاریخی و زندگی‌نامه می‌نوشت. از آثار معروف او می‌توان کتاب چهارجلدی بحران جهانی و کتابهایی را که با عنوان جنگ جهانی دوم نوشته است (طوفان نزدیک می‌شود (۱۹۴۸)، بهترین لحظاتشان

(۱۹۴۹)، اتحاد بزرگ و محور سرنوشت (۱۹۵۰)، حلقه بسته می‌شود (۱۹۵۱)، پیروزی و تراژدی (۱۹۵۳)) نام برد.
اغلب کتابهای چرچیل به فارسی ترجمه شده‌اند. او در اکتبر ۱۹۵۳ موفق به دریافت جایزه نوبل در ادبیات شد.

دالادیه، ادوارد Edvard Daladier

سیاستمدار فرانسوی (و. ۱۸۸۴. ف. ۱۹۷۰) رادیکال سوسیالیست، نخست وزیر به سال ۱۹۳۳ و ۱۹۳۴ و ۱۹۳۸ - ۱۹۴۰

دوگل - شارل gol شارل د. معروف به دوگل

ژنرال، نویسنده نظامی، سیاستمدار و رئیس جمهور فرانسه (و. ۱۸۹۰ ف. ۱۹۷۰) وی فرمانده یک هنگ زره پوش در جنگ دوم جهانی بود و پس از شکست فرانسه در سال ۱۹۴۰ به لندن رفت و رهبری نهضت مقاومت فرانسه را بر ضد آلمان برعهده گرفت، سپس رئیس دولت موقت فرانسه در الجزیره و از سال ۱۹۴۴ - ۱۹۴۶ در پاریس شد. و.....)

روزولت (۱۸۸۲-۱۹۴۵):

روزولت فرانکلین دِلنو، سی و یکمین رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا، در ایالت نیویورک در یک خانواده ملاک متولد شد، در دانشگاههای هاروارد و کولمبیا تحصیل کرد، وکیل دعاوی شد. در دوره ریاست جمهوری ویلسن، از ۱۹۱۳ تا ۱۹۲۱، معاون وزارت درباری شد، از ۱۹۲۰ به بیماری پولیومیلیت مبتلا شد و تا پایان عمر از این بیماری رنج می‌برد.

در ۱۹۲۹ فرماندار نیویورک شد. بیش از سه سال در این مقام باقی ماند. در ۱۹۳۲ از طرف حزب دموکرات نامزد ریاست جمهوری شد و در انتخابات پیروز گردید. او توانست ایالات متحده را که گرفتار بحران اقتصادی شدیدی شده بود از بحران نجات دهد. در جنگ دوم جهانی در کنار متفقین علیه دولتهای محور مبارزه کرد. در مورد ممالک آمریکای لاتین سیاست حسن همجواری را برگزید، او چهار

دوره به ریاست جمهوری ایالات متحده انتخاب شد و سرانجام در ۱۲ آوریل ۱۹۴۵ درگذشت.

رومل Romel - اروین مارشال آلمانی (و. ۱۸۹۱ - ف. ۱۹۴۴ م)

وی در جنگ جهانی دوم فرمانده سپاهیان آلمانی در افریقا و در جبهه فرماندهی بود و فتوحات درخشان نصیب وی شد. ولی چون با هیتلر در اداره امور جنگ هم عقیده نبود به امر او انتحار کرد.

ریبن تروپ - Joachim Riben trop یوافیم

سیاستمدار آلمانی (و. ۱۸۹۳ - ف. ۱۹۴۶ م). وزیر امور خارجه رایش سوم (۱۹۳۸ - ۱۹۴۵) وی در دادگاه نورنبرگ به مرگ محکوم شد.

سنگاپور - Sirigapour - Sangapur

شبه جزیره ای در انتهای شبه جزیره ملاکا در جنوب آسیا که ۵۳۴ کیلومتر مربع مساحت دارد. در ۱۸۱۹ انگلیسی ها آن را متصرف شدند و تا ۱۹۴۶ آن را در دست داشتند. از آن پس جزء کشورهای مشترک المنافع قرار گرفت. مرکز مهم تجاری میان اقیانوس کبیر و اقیانوس هند می باشد زیرا در کنار تنگه ملاکا قرار دارد که ایستگاه مهم تجاری است.

سولون Solon

یکی از قانونگذاران آتن و از حکمای سبعة یونانی (و. ۶۴۰ - ف. ۵۵۸ ق.م). مردم آتن اصلاحات عمومی و ضروری را به عهده دانشمندترین مرد شهر خود سولون - وا گذاشتند. سولون نه تنها مردی دانا و آزموده بود بلکه در جنگ نیز پشتکار و همت نشان می داد. او طبع شعر هم داشت و به همین جهت یونانیان او را مهبط الهام خداوندان می دانستند. اصلاحات وی بسیار بود از اداره حکومت شهر، اصلاح امور قضایی، ایجاد محکمه ای که اعضای آن به قید قرعه از میان همه مردمی که از

حقوق اجتماعی بهره می‌بردند انتخاب می‌شدند. (بدین ترتیب سازمانی آزاد به وجود آورد).

سیسیل:

صِقلیه: جزیره بزرگی است در دریای مدیترانه با ۲۵۷۴۰ کیلومتر مربع مساحت. خاک آن حاصل خیز است و شهرهای عمدۀ آن عبارتند از پالرم، کاتان، مسین و تراپانی.

این جزیره بزرگ در طول تاریخ مورد هجوم اقوام و ملل مختلفی بوده و از سال ۱۸۶۰ میلادی ضمیمه کشور ایتالیا شده است.

شاهسون:

از ریشه شاهی سیون ترکی است به معنای شاه دوست، به طوایفی از ترکان ایرانی که در نقاط مختلف ایران، از آذربایجان گرفته تا فارس، زندگی می‌کنند، گفته می‌شود. این اصطلاح و نام‌گذاری از عهد صفویه پدید آمده است و پس از انقلاب اسلامی به «ایلسون» تغییر یافته است.

«عنوان شاهی سیونی در عهد صفویه حلقه‌ی ارتباط و اتحاد معنوی بین طوایف مختلف قزلباش بود، که در راه اجرای مقاصد مرشد کامل همه گونه فداکاری می‌کرده‌اند و هر زمان که ندای شاهی سیونی از طرف پادشاه صفوی داده می‌شد طوایف قزلباش جانبازی و فداکاری خود را اعلام می‌کرده‌اند.»^۱

ایلسون‌ها اگرچه اکنون در شهرها و روستاهای مختلف اسکان یافته‌اند، ولی بسیاری از ایشان هنوز زندگی ایلی و شبانی را رها نکرده‌اند.

قشلاق ایسلون‌های آذربایجان دشت مغان و بیلاقشان در حوالی کوه سبلان بین اردبیل و مشکین شهر است.

فروغی، محمدعلی:

ملقب به ذکاءالملک از ادیبان و سیاستمداران ایرانی دوره رضاشاه است. او فرزند محمدحسین فروغی است. در ۱۲۵۴ ه. ش. متولد شد و در آبان ۱۳۲۱ درگذشت.

در دوره دوم مجلس شورای ملی نماینده تهران بود و رئیس مجلس شد. قبل از روی کار آمدن رضاشاه، وزارت دارایی، دادگستری، امور خارجه و ریاست دیوان عالی کشور را عهده دار شد و پس از انقراض قاجاریه و روی کار آمدن رضاشاه اولین نخست وزیر رضاشاه شد.

پس از چندین سال، در ۱۳۱۲ مجدداً نخست وزیر شد و در ۱۳۱۴ مغضوب شد و استعفا کرد.

پس از ورود متفقین به ایران، باز هم از طرف رضاشاه، نخست وزیری ایران به او پیشنهاد شد و برای چهارمین بار نخست وزیر شد. این دولت، دولت انتقالی بود. رضاشاه استعفا کرد و پسرش محمدرضا، پادشاه شد. از محمدعلی فروغی تألیفات فراوانی برجا مانده است که اهم آنها عبارتند از سیر حکمت در اروپا، پیام به فرهنگستان، آیین سخنوری و تصحیح متون قدیمی همچون کلیات سعدی، دیوان حافظ، رباعیات خیام و منتخب شاهنامه. بیش از ده کتاب دیگر علمی (فیزیک)، تاریخی و جامعه‌شناختی.

قشقای:

ایل قشقای، ساکن جنوب ایران است. برخی نام قشقای را مأخوذ از کلمه ترکی «قشقا» به معنی «اسب پیشانی سفید» دانسته‌اند. افراد ایل قشقای در دو ناحیه به بیلاق می‌روند:

یکی حوزه رود نیریز فارس و دیگری دشت میان آباد و شهرضا در اصفهان. قشلاق آنها نیز در حوالی رود زهره یا فهلیان است تا نواحی دشتستان و برازجان. قشقایها شیعه مذهب‌اند و تیره‌های مختلفی دارند. ۶۶ تیره از ایشان را در «فارسنامه فسایی» نام برده‌اند، از جمله:

کشکولی، شش بلوکی، خلیج، فارسی مدان، صفی خانی، رحیمی، دره‌شوری،

بیات و غیره. شغل عمده افراد ایل قشقایی دامداری و قالی بافی است.

قوام السلطنه (۱۲۵۲، ۱۳۳۴ ه. ش.):

پسر میرزا ابراهیم معتمد السلطنه و برادر کوچکتر وثوق الدوله، مدتی جزو عمله خلوت ناصرالدین شاه بود. با امین الدوله همکاری داشت. لقب منشی و دبیر حضور گرفت و سپس وزیر حضور شد.

در دولت مستوفی الممالک وزیر داخله بود (۱۲۸۹ ه. ش.) و در کابینه صمصام السلطنه نیز (۱۲۹۰) در همین سمت باقی ماند. پیش از سلطنت رضاشاه دوبار نخست وزیر شد. در حکومت رضاشاه او را به کار نگرفتند، ولی پس از شهریور یکهزار و سیصد و بیست، در زمان محمدرضا، سه بار به نخست وزیری رسید و آخرین بار در زمان مرحوم دکتر مصدق و مبارزات نفت بود که روی کار آمدن او منجر به قیام سی ام تیر شد و پس از پنج روز نخست وزیری ناچار به استعفا گردید. در ۱۲ مرداد ۱۳۳۳ مجلس شورای ملی اموال او را به نفع مردم مصادره کرد، ولی پس از کودتای ۲۸ مرداد در ۲۹ خرداد ۱۳۳۳ قانون مزبور لغو شد و تمام اموالش را به او بازگرداندند. استخدام مستشاران امریکایی نخستین بار در دولت قوام انجام گرفت.

گوبلز - gobelz, ژوزف, پل [Goebbles, Joseph Paul]

سیاستمدار آلمانی (و. ۱۸۹۷ ف. ۱۹۴۵) وی تحصیلات خود را در ادبیات و روزنامه نویسی به پایان رساند و در فن سخنرانی و مناظره مهارت یافت. در ۱۹۱۲ به عضویت حزب ناسیونال سوسیالیست آلمان درآمده و در ۱۹۲۶ رئیس کمیته این حزب در برلین گردید. سپس در ۱۹۲۸ مسؤول تبلیغات حزب و در ۱۹۳۲ وزیر تبلیغات و اطلاعات آلمان شد و تا پایان زندگی در آن مقام باقی بود و هنگام حمله متفقین خود و خانواده اش را مسموم کرد. خاطرات وی به نام یادداشت های سال ۴۳ - ۱۹۴۲ در سال ۱۹۴۸ انتشار یافته است.

گورینگ، هرمان - Goering Hermann

مارشال و سیاستمدار آلمانی (و. ۱۸۹۳ ف. ۱۹۴۶) وی در جنگ جهانی

صاحب منصب نیروی هوایی بود و در سال ۱۹۲۲ م. به هیتلر پیوست و در ۱۹۲۸ از طرف حزب نازی به نمایندگی رایشتاگ آلمان انتخاب شد. گورینگ در ۱۹۳۳ وزیر نیروی هوایی گردید و در ۱۹۴۰ رئیس عالی اقتصاد آلمان و از ۱۹۴۱ تا ۱۹۴۴ نامزد احتمالی جانشینی هیتلر بود. پس از شکست آلمان درجهٔ مارشالی را از دست داد و در دادگاه نورنبرگ محکوم به مرگ شد. وی در ۱۵ دسامبر ۱۹۴۶ در زندان خودکشی کرد.

مالزی Malezi - فدراسیون مالزی Malaisie فدراسیونی است که در سال ۱۹۴۶ م. از ۹ استان ماله و دو ناحیهٔ قدیمی پنانگ و مالاکا تشکیل گردید. و در سال ۱۹۵۷ استقلال یافت ولی از سال ۱۹۶۴ جزو فدراسیون مالزی گردید. مساحت آن ۱۳۲۰۰۰ کیلومتر مربع است.

مالزی - Maleziya - فدراسیون مالایا و Malaysia - فدراسیونی است عضو کشورهای مشترک المنافع که در سال ۱۹۶۴ از اتحاد فدراسیون مالزی، سنگاپور، سرزمین صباح Sabah (شمال برنئو) و ساراواک Saravak به وجود آمد و ۳۳۴۲۵۷ کیلومتر مربع مساحت دارد. مرکز آن کوالالامپور است.

ماکنزن Mackensen, August von اگوست فن ماکنزن
فلد مارشال آلمانی (و. ۱۸۴۹ ف. ۱۹۴۵) وی فرماندهٔ قوای متحدین در جنگ جهانی اول در نواحی گالیسی، سرب و رومانی بود.

متفقین:

دولتهائی که در جنگ جهانی اول علیه آلمان، اتریش، هنگری، بلغارستان و عثمانی می‌جنگیدند، همچنین همهٔ دولتهائی که در جنگ جهانی دوم علیه دولتهای محور نبرد می‌کردند متفقین نامیده شدند.

نیروی محور:

ائتلافی از چند کشور که در فاصله سالهای ۴۵-۱۹۳۶ پدید آمد و آلمان و ایتالیا و ژاپن در رأس آن قرار داشتند. این اصطلاح نخست پس از توافق هیتلر و موسولینی، در اکتبر ۱۹۳۹، برای اتحاد رم و برلین، به کار برده شد. پیمان اتحاد ایتالیا و آلمان که بعدها کشورهای دیگری به آن پیوستند محور نامیده شد. این پیمان که در حقیقت یک اتحاد نظامی بود پس از دربرگیری اعضای اصلی خود، آلمان و ایتالیا و ژاپن، به تدریج توسعه یافت و کشورهای مجارستان، رومانی، بلغارستان، اسلوواکی، کروآسی، اسپانیا، دانمارک، فنلاند و حکومت‌هایی همچون منچو-کوئو و نانکینگ نیز به آن ملحق شدند.

ورسای Versay، فر. Versailles

مرکز ناحیه سن اواز Seine - et - oise در شمال فرانسه و ۱۴ کیلومتری جنوب غربی پاریس. این شهر دارای قصور بسیار زیبا و عالی است. از کاخ‌های مشهور و زیبای آن، کاخ ورسای است. کلیساهای سن لویی و نوتردام که در این شهر است از شاهکارهای معماری است. همچنین این شهر موطن شاهانی چون لویی ۱۵ و لویی ۱۶ و لویی ۱۸ و شارل دهم و عده بسیار زیادی از مردان مشهور تاریخ فرانسه است. روی هم رفته بیشتر معاهدات فرانسه با دولت‌های خارجی در این شهر و کاخ مشهور آن بسته شده است.

ویگان، ماکسیم Maxime Veygand

ژنرال فرانسوی (و. ۱۸۶۷. ف. ۱۹۶۵) متولد بروکسل در جنگ جهانی اول رئیس ستاد ارتش فوش بود و در ۱۹۲۰ دفاع ورشورا در مقابل ارتش سرخ رهبری کرد. در ۱۹۴۰ به جای ژنرال گاملین فرمانده عالی قوای متحدین شد ولی نتوانست مانع هجوم آلمان‌ها به فرانسه شود. در دولت ویشی وزیر جنگ و نماینده کل فرانسه در آفریقای فرانسه و فرمانده الجزیره بود. آلمان‌ها در ۱۹۴۲ وی را دستگیر ساختند. در ۱۹۴۵ آزاد شد ولی به اتهام همکاری با آلمان‌ها محاکمه شد.

هندوچین:

شبه جزیره‌ای است در جنوب شرقی آسیا، مشتمل بر برمه، سیام، هندوچین فرانسه (مستعمره سابق فرانسه شامل ویتنام، لائوس و کامبوج) و فدراسیون مالایا. این منطقه در قدیم تحت نفوذ تمدن و فرهنگ هندی و چینی بود و به همین سبب هندوچین نامیده شد. پس از ورود اروپاییان بخش شرقی آن به تصرف فرانسه درآمد، بخش مرکزی در تصرف دولت مستقل سیام باقی ماند و بخش‌های غربی و جنوبی آن در تصرف بریتانیای کبیر قرار گرفت. در فاصله سلهای ۱۹۴۰ تا ۴۵ به تصرف ژاپن درآمد.

تبرستان
www.tabarestan.info

گزیده تصاویر

مارشال گورینگ - آدلف هیتلر

از راست رینن تروپ - موسولینی - آدلف هیتلر - دالادیه - چمبرلین

ژنرال مونتگمری (فرمانده ارتش متفقین) در مرز بین آلمان و فرانسه و هیأت افسران آلمانی در
اولین ساعت تسلیم نیروهای آلمانی به متفقین

افسر ارشد آلمانی در حضور ژنرال مونتگمری تسلیم‌نامه را امضا می‌کند

وینستون چرچیل

کرمیت روزولت رئیس جمهور امریکا

ژنرال دوايت آيزنهاور

ژنرال شارل دوگل

دیدار هاری ترومن با آیزنهاور

عصمت اینونو

ارنست بوین

ویلیام الیولت

پروبرازفنسکی E.N. PREOBRAZHENSKY

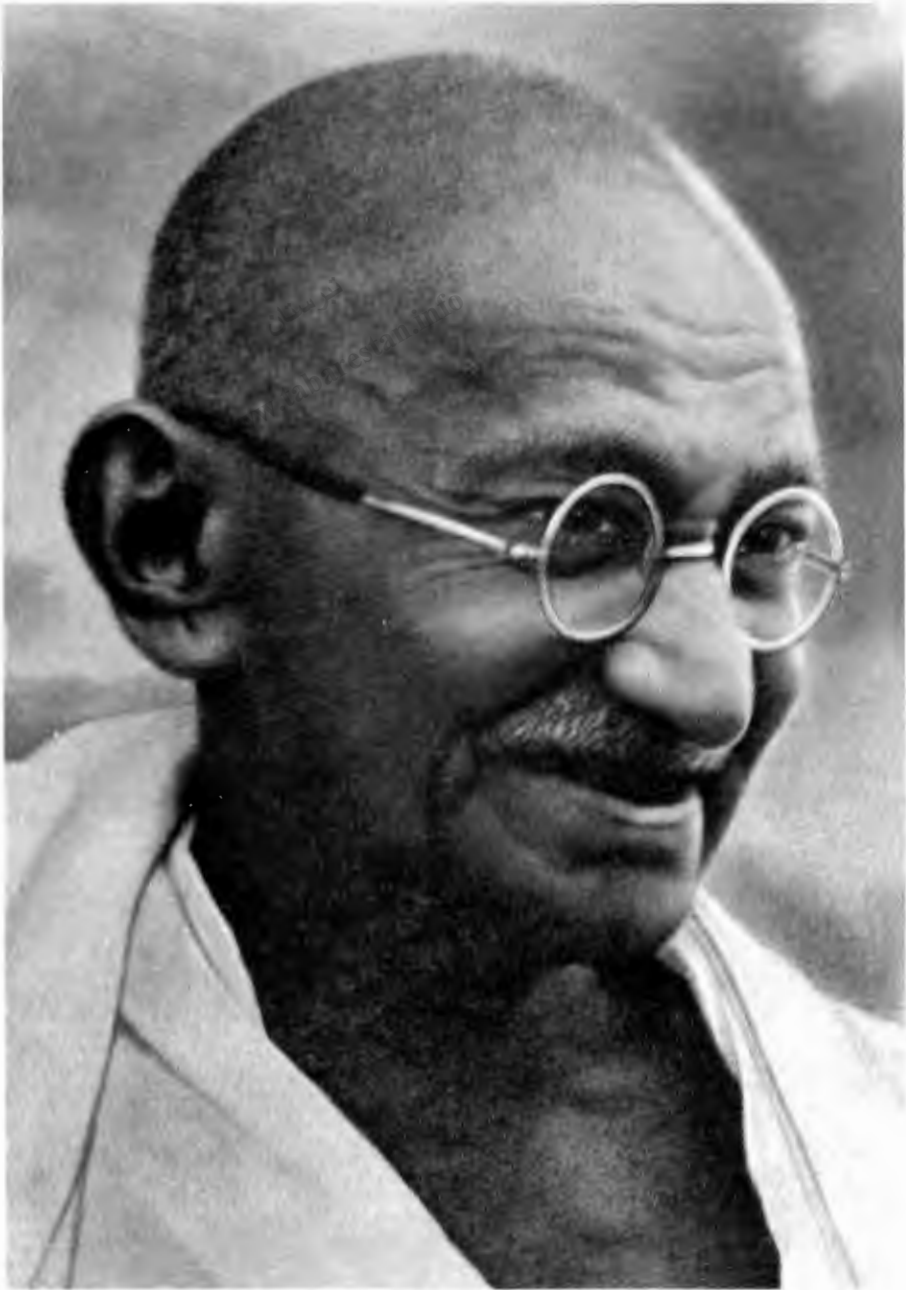

I.A. KADUCHENKO کداچنکو

و. آ. تراپاچف V. A. TRUBACHEV

مهاتما گاندی

دکتر محمد مصدق

دکتر حسین فاطمی - دکتر حسین مکی

محمدعلی فروغی

از راست نفر اول عباس مسعودی - نفر سوم اللهیار صالح - نفر چهارم لوی هندرسن

محمد مسعود

تبرستان
www.tabarestan.info

فهرست اعلام

فهرست اعلام

تبرستان

www.tabarestan.info

		الف - اشخاص:
۲۶۱	احتشام، حاجی	آدیش نیا، مهندس
۳۳۳، ۳۲۰	احمدی	آذرمهر
۱۷	احمدی، سپهبد	آذری
۳۰۴	اخوان، خلیل	آرامش، احمد
۳۳۶، ۳۱۹، ۲۷۸	ارانی، دکترتقی	آزادوطن، میرزافتحعلی
۳۱۰	اریاب زاده، ابوالقاسم	آشتیانی
۳۱۰	اریاب، زین العابدین	آقاخان
۷۳	ارساق، مدیر	آموزگار، حبیب الله
۳۸۳، ۲۸۴	ارفع، تیمسار، سرلشکر	آنتونسکو، سپهبد
۲۴۷	ارمناک	آندرس، ژنرال
۸۸، ۸۵، ۷۳، ۵	استالین، ژوزف، مارشال	آوانسیان، اردشیر (ارتاشز، ارداشس)
	۲۵۶، ۲۵۵، ۲۵۳، ۱۶۱	۲۲۳، ۲۲۵، ۲۹۱، ۳۳۸، ۳۵۳
۳۵۵	اسدیگ	آوری فارکهار، بانو کتانس
۱۰۸، ۱۰۷	اسعد، خان بابا	آهی، مجید
۳۷۵	اسعدی	ابراهیم زاده
۳۲۰	اسفنجی، سرهنگ	ابراهیم زاده، خانم
۳۸۱	اسلامی	ابراهیمی
۲۰	اسفندیاری	ابراهیمی، بانو
۱۴۱	اسکندر کبیر	ابوطالبی
۲۵۲	اسکندری، ایرج	

۸۱	اورمایک، سرتیپ	۱۹۹	اشرف، والاحضرت
۱۶۶	اوکارلی، ژنرال	۲۷۵	اصائلو
	ایدن، آنتونی، وزیر امور خارجه انگلیس	۱۵۳	اصغر، بنا
	۲۹۲	۲۸۳	اصغری، سرهنگ
۲۱۳، ۲۱۲، ۲۰۵	ایلیف	۲۲۳، ۲۲۲	اصلان
۶۲	باردوچی	۲۹۰	اصلائیان
۳۳۶	باقرزاده، حسین	۳۸۱	اعزاز نیک پی، عزالدین
۲۵۴، ۲۴۸	باقری	۲۶۷، ۲۲۳	اعزاز، نصرت الله
۲۵	بت مرس، ناسروان		اعلیحضرت همایون شاهنشاهی، شاه
۱۴۱	برتلو	۱۵۹، ۱۰۹، ۷۵، ۲۰، ۱۷، ۱۳	شاهنشاه
۸۴	برینکسون	۲۹۴، ۲۶۳، ۲۵۳، ۲۵۲، ۱۹۹، ۱۷۳، ۱۶۰	
۳۳۶	بقایی، ابوالفضل	۳۵۳	
۱۲۶	بلاغی، سیدصدرالدین	۲۲۹	افشار، دکتر
۳۱۸	بلدی	۲۵۰	اقبال، خسرو
۱۰	بلوم، لئون	۳۸۲، ۳۸۱	اکبرخان پیشخدمت
۲۹۲	بومن	۳۴۳، ۳۳۹، ۲۶۱، ۲۵۴	الموتی
۱۲۷	بویراحمدی، خسرو	۳۰۱	الونز، هنری، مهندس
۲۳۱	بهاری، علی	۳۰۳	امامی
۲۲۹، ۱۵۱	بهبهانی	۳۶۸	امامی، جمال
۳۵۶	بهبهانی (مرحوم)	۳۱۲	امامی ها
۲۲۰	بهرامی، دکتر	۳۲۹	امیرخیزی، حاج علی
۷۶	بهمن، علی اکبر	۱۵۸	امیرجلالی، سرتیپ
۳۵۲، ۳۵۱، ۳۳۰	پادگان	۲۸۵	امیرعلایی، شمس
۱۵۷	پارسا، سرهنگ، دکتر	۴۸	امیرعلایی، ع
۳۱۷	پاکدامن	۲۴	اندو
۲۳۲	پالیزی	۲۲۳، ۲۱۸	انصاری
۴۹	پالیزی، بانو	۱۵۸	انصاری، غلامعلی

پاینده، ابوالقاسم	۲۰۳	توجو، هیدکی (تویو، توگو) سرلشکر	۲
پتن، فیلیپ هانری، مارشال فرانسوی	۱۰	۹، ۱۲۱، ۱۳۶	
۲۸، ۳۶، ۸۷		تیموشنکو، مارشال، سپهبد	۳۰، ۶۷، ۸۱
پریزر (فریزر)	۸۱، ۳۴	۸۲، ۹۲، ۱۰۲، ۱۱۷	
پریگر (پرینگر) سرلشکر	۸۴، ۸۱	تیمور، فرزند حاج بالا	۲۹۷
پطر کبیر	۷۸	ثمری، دکتر	۳۴۵
پلاتن	۳۶	جامی، علی	۳۵۳
پوررضا	۱۲۶	جاوید، دکتر سلام الله	۳۵۲، ۳۱۳
پورزند، سرلشکر	۳۳۱، ۲۹۹	جزنی	۳۲۲
پهلوان	۲۱۸	جلالی، دکتر علی	۲۵۸
پهلوی، رضاشاه، شاه سابق، شاه مستعفی		جواهرالکلام	۳۰۷
۱۵۷، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۵، ۱۷۶، ۲۰۰		جودت، دکتر	۳۳۹، ۳۳۶، ۳۲۷
۲۱۷، ۳۱۳، ۳۳۹، ۳۶۳		جهان، بانو	۱۵۳
پهلوی، شاهدخت شهناز	۱۶۰	جهانبانی، سرلشکر	۲۷۷، ۱۸
پهلوی، محمدرضا	۱۷۳	جهانی، حسن	۲۲۲
پیامبر اکرم، پیغمبر (ص)	۳۷۸، ۳۷۶	چارلز هفتم	۱۰
پیشه‌وری، سیدجعفر	۳۰۹، ۳۰۵، ۳۰۴	چاکوتاهی	۳۱۳
۳۱۱، ۳۳۰، ۳۳۲، ۳۶۵، ۳۷۱		چاکوتاهی، ناصر (پدر)	۳۱۳
		چایچی، حسن	۲۲۱
تاتار، تاتارها	۷۸	چرچیل، وینستون	۴۳، ۸۵، ۸۶، ۹۵، ۱۰۲
تدین، سیدمحمد	۱۷، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲	۱۱۵، ۱۳۲، ۱۳۸، ۲۴۹	
۲۰۴، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱		چمبوکو	۸۴
ترومن، هری	۲۹۲، ۱۸۴	چیانکایچک، مارشال	۱۶۳
تریلی، ژنرال	۱۶۶	حاج بالا (پدر تیمور)	۲۹۷
تفضلی، جهانگیر	۲۵۰	حبیب الله	۳۰۲
تقوی، علی نقی	۲۳۱	حسن زاده، علی محمد	۲۳۴
تودت (دکتر)	۱۹	حسن، شاگرد نانوا	۱۵۳

۳۳۲	رامتین	۷۵	حسنو تارای، جمال
۳۴۹، ۳۴۸	رتوفی، ابو الفضل	۲۵۶	حسین
۱۱۱	رجب	۴۹	حکیم‌زاده
۳۵۲	رحمت	۱۸	حکیمی، علی اکبر
۱۱۱	رحیم	۳۶۹	خادمی، سروان
۳۲۸	رحیمی اردبیلی	۳۶۳	خراسانی (مرحوم)
۳۶۹	رزاقی	۲۸۴	خسروپناه، تیمسار، سرتیپ
۳۱۰	رزم‌آرا، سرلشکر	۲۶۴	خندق‌آبادی، شیخ جعفر
۳۲۹	رسول‌زاده	۳۰۵، ۲۲۵	خیرخواه
۷	رشیدعالی	۳۰۵	خیرخواه، حسین
۱۵۳	رضا	۱۰	دالادیه، ادوارد
۲۱۹	رضایی	۳۶۵، ۳۳۲، ۳۲۰	دانشیان، غلام‌یحیی
۳۰۸	رضوانی	۱۹۵	داور، علی اکبر
۶۲، ۷، ۶	رفقی آتای، فالح	۳۳۹	درخشانی، سرتیپ
۱۸۷	رکنفر	۱۱۱	درویش علی
۲۸۵، ۲۸۴	رکنی	۲۲۷	درویش، غلامرضا
۱۸۷	روچیلد	۳۱۲	دشتی، عبدالله
۱۶، ۱۵	روزولت، رئیس‌جمهور امریکا	۳۰۳، ۲۶۶	دشتی، شیخ علی
۶۴، ۶۳، ۶۲، ۵۸، ۵۳، ۳۷، ۳۱، ۲۷، ۲۶		۲۵	دوگرت، سرهنگ
۱۰۳، ۱۰۲، ۹۸، ۹۵، ۹۳، ۸۷، ۸۳، ۸۲		۳۷	دوگل، ژنرال
۱۳۶، ۱۳۳، ۱۳۲، ۱۲۲، ۱۱۸، ۱۱۵، ۱۱۴		۳۱۶	دولت‌شاهی
۱۶۴، ۱۴۲، ۱۳۷		۱۵۱	دهدشتی، محمدتقی
۲۴۹، ۲۳۰	روستا، خانم	۳۰۱	دیلمی، سرگرد
۲۵۶، ۲۵۵، ۲۳۵، ۲۲۹	روستا، رضا	۳۷۴، ۳۲۷، ۳۲۰	ذوالفقاری، ذوالفقاری‌ها
۲۸۶، ۲۷۹، ۲۷۸، ۲۷۶، ۲۶۳، ۲۶۱، ۲۶۰		۲۶۶، ۲۶۵، ۲۴۹، ۲۳۸	رادمنش، دکتر
۳۵۳، ۳۴۱، ۳۳۸، ۳۰۸، ۲۹۱		۳۵۳، ۳۵۱، ۳۳۸	
۶۲، ۳۴	رومل، ژنرال	۲۲۷	راستکار، مهندس

۷۸	شارل دوازدهم	۱۷۵	رهنما، زین العابدین
۲۸۳	شاهدیان (فرماندار ساری)	۳۰۳	ریاحی، سرهنگ
۹۶	شاهرخ، بهرام	۱۲۰	ربین تروپ، یوآفیم فون
	شاهسون، شاهسون‌ها (ایل، طایفه)	۱۰	رینو
	۳۵۵، ۳۳۱	۲۸۰	زارع تبریزی، اسماعیل
۲۷۸	شاهین	۳۲۴	زاهدی، سرتیپ
۱۰۹	شایسته، محمد	۳۵۳	زاهدی (معلم)
۲۲۳	شبرنگ	۲۴۱	زنجان، مهندس
۳۵۲، ۳۵۱، ۳۱۸	شبستری	۱۴۸	زهری، عبدالحمید
۲۲۳	شریفی، محمدعلی	۲۱۷	زینال
۳۳۲	شفقی، سرگرد	۳۴۰	سامی، محمد
۳۲۷	شقایق، هوشنگ	۲۴۶	سجادی، دکتر
۲۴۴	شلیله	۲۸۰	سردار، حسن
۲۹۱	شمیده	۳۰۷	سرمد، صادق
۲۶۵، ۲۴۸، ۲۴۷	شورشیان، محمد	۳۰۳	سعیدی، محمد
۲۲۷	شهبواری، اسدالله	۳۰۵	سفینه، محمدعلی
۱۵۳	شهناز، بانو	۲۳۲	سمیعی، مهندس
۳۰۳	شیخ‌الاسلامی	۳۶۲	سنجابی، دکتر
۲۴۴	شیدفر	۱۹۳	سولون (سولو)
۱۷۸	شیطان (شاعر)	۱۷	سهیلی، علی
۳۵۶	صابری	۴۹، ۱۸	سیاح، حمید
۲۹۹	صارمی، سرهنگ	۳۱	سیدام، رفیق
۳۶۲، ۳۵۱	صالح، اللهیار	۳۷۴	سید عزیز
۲۳۴	صالحی، صالح	۱۵۳	سیف‌الله
۲۲۸	صدرالاشراف (میرغضب باغ شاه)	۱۷۲، ۱۳	سیکورسکی، ژنرال
	۲۶۴، ۲۴۹، ۲۲۹	۳۴۶، ۲۹۵	سیمونیان، قازار
۳۰۲	صدری، شمس	۱۹۴	شاخت، دکتر

۳۶۱، ۲۶۳	۳۰۴	صرافیان، دکتر عباس
۲۱۹	۲۴۹	صنعتی، حسین
۳۸۲، ۲۱۳، ۱۸۳، ۲۰	۲۸۴	ضرابی، تیمسار، سرتیپ
۱۹۲	۳۴۸	ضرغامی
۲۹۳	۲۲۴، ۲۲۵	طباطبایی، سیدضیاءالدین
۲۹۸	۳۲۹، ۳۰۴، ۲۹۳، ۲۴۷، ۲۴۶، ۲۴۱	طباطبایی، سیدمحمدصادق
۲۷۹	۲۱۰	طبری
۱۱۱	۳۲۲	طوفانیان، سرگرد
۳۶۳، ۳۶۲، ۳۳۱	۳۶۹	ظهيرالدوله
۳۸۱	۱۴	عابدی، دکتر
۳۳۲	۳۶۱	عالمی، دکتر
۱۹۷	۳۶۴، ۳۱۷	عجورلو (آجرلو)
۳۰۹، ۳۰۴، ۳۰۳	۳۶۸	عجولی، محمد
۲۰۳	۳۳۹، ۳۰۶، ۲۷۹	عدل، منصورالسلطنه
۳۵۱	۳۸۲، ۳۰۳	عسکری، رجبعلی
۸۰، ۴۲، ۳۶، ۲۰، ۱۷	۳۰۲	عسکری، نعمت‌الله
۲۱۳، ۲۱۲	۳۰۲	عصمت اینونو (اینونو، عصمت)
۳۰۹	۶۳	عطاریور (عطاپور) سرهنگ
۲۹۸، ۲۹۷	۱۵۸	عطارزاده
۸۱، ۳۴	۱۵۱	عقیلی، دکتر
۲۳۴، ۲۳۰	۳۶۱، ۳۲۵	علوی، مهندس
۳۷۶، ۲۸۹، ۲۷۳، ۲۷۲	۳۱۲	علی
۱۸۷	۳۲۱	علی (مستخدم دبیرستان)
۲۸۷	۳۲۴	علی، چینی‌بندزن
۳۰۹	۳۸۱	علی‌خان
۱۹۷	۲۳۴	علیزاده
۱۹۷	۲۵۶، ۲۵۵، ۲۳۵، ۲۲۸، ۲۲۷	علیزاده

۳۵۱، ۲۳۸، ۲۳۷، ۲۳۵	کامبخش	۳۷۳، ۳۱۲	فیروز، مظفر
۱۰	کاملن	۳۳۹، ۳۳۶	قائم مقامی، مهندس
۲۶۱	کباری	۳۲۹	قاسم زادہ
کردل ہول (وزیر خارجہ ایالات متحدہ)		۳۶۱	قاسمی، احمد
۱۰۹، ۱۰۳، ۹۸، ۸۳، ۴۱، ۳۸، ۳۷، ۳۱، ۱۵		۳۰۴، ۲۹۸	قاضی محمد (محمد قاضی)
۱۳۷، ۱۳۵، ۱۱۶		۳۳۳	
۳۰۲	کریمی، فرج اللہ	۳۵۴	قبادیان کلنر (قبادیان، امیر مخصوص)
کشاورز، دکتور فریدون		۳۵۲	قدیر
۲۵۴، ۲۳۸، ۲۲۶		۱۵۳	قربانعلی (سرباز وظیفہ)
۳۶۷، ۳۵۳، ۳۵۱، ۳۴۵، ۳۴۴، ۳۳۹		۳۰۹، ۳۰۸	قربانی
۱۱۴، ۴۱، ۳۸، ۳۷، ۱۵	کوروسو	۳۲۴، ۳۲۳، ۳۲۲، ۲۳۴	قریشی، امان اللہ
۲۶	کولونہ	۳۶۲، ۳۶۱، ۳۳۳	۳۶۲، ۳۶۱، ۳۳۳
۹	کونویہ، شاہزادہ	۳۲۸	قزلباش
۳۰۵	کیانوری، دکتور نورالدین	۳۲۸	قشقایی، قشقایی ہا (ایل، طایفہ)
۲۵۶	کی مراد، محترم	۳۷۶، ۳۶۰، ۳۵۴	۳۷۶، ۳۶۰، ۳۵۴
۸۴	گاندی، مہاتما	۳۱۶	قشقایی، خسرو
۱۳۱	گرانتن، سرتیپ	۳۳۴، ۳۲۲، ۳۱۳، ۲۴۴	قشقایی، ناصر
۳۸۱	گلبادی	۳۰۴	قندی پور
۱۷	گلشائیان	۱۸۶	قوام السلطنہ، قوام (جناب اشرف)
۱۱۹	گوبلز، ژوزف پول	۳۳۸، ۳۳۱، ۳۲۶، ۳۱۵، ۲۱۲، ۱۸۸، ۱۸۷	۳۳۸، ۳۳۱، ۳۲۶، ۳۱۵، ۲۱۲، ۱۸۸، ۱۸۷
۳۶، ۲۸	گورینگ، ہرمان	۳۸۲، ۳۸۱، ۳۸۰، ۳۷۹، ۳۵۷، ۳۵۰، ۳۴۳	۳۸۲، ۳۸۱، ۳۸۰، ۳۷۹، ۳۵۷، ۳۵۰، ۳۴۳
۳۶۷	گیلانی	۲۳۲	قوانلو
۳۰۱	لانکشین	۳۶۹، ۳۰۹	قویدل
۱۴۶	لاو (معاون وزارت خارجہ انگلیس)	۳۰۶	قیطان خورانی
۱۲	لزوفسکی	۱۷	کاظمی، باقر
۳۵۸	لسانی (رہبر حزب سوسیالیست)	۲۲۷	کاظمی، جمال
۳۳۹	لنکرانی	۳۰۱	کالیم کم، جرج
۲۵۵، ۱۶۱	لنین، ولادیمیر ایلیچ اولیانوف		

۲۳۲	معظمی، مهندس	۳۰۱	لوئیس، دوشیزه
۳۰۰	مقبلی، سرهنگ	۳۰۱	مارکام، کلمنتس
۳۷۶	مقدمی	۱۹۴	مارینوس
۹۶	مکزن، فلدمارشال	۲۷۸	ماکسیموف (سفیرکبیر شوروی)
۱۷۳	ملکه مادر (مادر شاه افغانستان)	۲۰۴	مبشری
۳۲۵	ملکی، خلیل	۲۱۰	متین دفتری، دکتر
۱۳۶	موسولینی، بنیتو	۲۲۷	مجد، خلیل
۲۶۱، ۲۲۷	موسوی، تقی	۱۱۱	مجید
۲۶۲، ۲۶۱	موسوی، دادستان تبریز	۳۴۷، ۲۶۲	محضری، ابراهیم
۳۸۲، ۳۸۱، ۳۱۷	موسوی زاده	۱۱۱	محمد
۳۱۵	موفق خراسانی، شیخ علی اکبر	۲۴۷	محمد، باغبان
۱۲۸	مونکتون، سرولتر	۲۷۰	محمدزاده، مهندس
۲۲۷	مهاجر، حیدر		محمدظاهرشاه، اعلیحضرت (پادشاه افغانستان)
۱۱۱	مهرابی، حسین	۱۷۳	
۲۲۷	میثاق، عباس	۱۵۳	محمود
۴۰	میخائیلوویچ، سرلشکر	۳۴۰، ۳۳۹، ۱۰۷	مختاری، سرپاس
۱۵۷	میرجلالی، سرتیپ	۳۱۷	مدنی، امین
۳۱۱	میرزاعبدالله دلال	۳۱۷، ۳۱۶	مدنی، مدنی‌ها
۲۱۳	میکده	۳۱۷	ملک مدنی
۳۲۹	میلانیان، سرهنگ	۱۹۲	مریم مجدلیه
۱۹۱	میلسپو، دکتر آرتور	۳۱۳	مزدآ، عباس
۲۱۹	مینوی	۱۹۸	مسعود، محمد
۳۰۱	ناثولا، بیورو	۱۷۵، ۱۴۸	مشاراعظم، یوسف
۱۶۴، ۱۲۲، ۷۹، ۷۸	ناپلئون	۱۸	مشرف نفیسی، حسن
۳۴۸	ناصری	۲۰۳	مصباح زاده، دکتر
۲۲۷	ناظری، نعمت‌الله	۳۸۲، ۲۵۸، ۲۱۰	مصدق، دکتر محمد
۲۵۷	نجدی، ستوان	۳۳۰	مُطَلَب

۳۰۱	هلید نروژیل، جون	۲۴۲	نجف قلی
۳۳۶	همتئی، احمد	۱۷	نخجوان، سرلشکر احمد
۳۰۳	هنری	۱۵۳	نصیری، بهرام
۱۵۵	هوگسن، ناچیول (سر)	۳۳۷	نظمی، ناصر
۱۹۷	هومن، دکتر	۱۹۷	نمازی
۲۰۹	هیئت، علی (دادستان)	۱۱۴، ۳۸، ۳۷، ۱۵	نمورا، دریاسالار
۶۷، ۵۴، ۴۰، ۳۸، ۲۸، ۱۹	هیتلر، آدولف	۳۲۲، ۲۶۱، ۲۴۹	نوشین، عبدالحسین
۱۷۲، ۱۴۷، ۱۴۴، ۱۲۰، ۷۹، ۷۴، ۷۳		۳۳۸، ۳۲۵	
۲۱۷، ۱۹۳		۹	نوکس، سرهنگ
۲	یاکوویسی، سرلشکر	۳۳۸	نهادندی، شمس‌الدین
۳۵۱، ۲۸۸، ۲۸۷	یزدی، دکتر	۲۶۲	نیازمندی
۳۶۵	یوسف‌آبادی، نصرت	۱۹۷	نیرنوری، مهندس
		۲۳۴	نیرومند، پاسیاردو
	ب - مناطق:	۳۰۱	نیکلاتیو
	آذربایجان، آذربایجانی	۱۳۸	نیلسون
	۲۳۸، ۲۱۳، ۱۸۶	۴۳، ۴۲	نیوملند
	۲۹۰، ۲۸۹، ۲۷۶، ۲۷۳، ۲۶۵، ۲۵۳، ۲۴۳	۳۰۶	وارسته، استاندار اصفهان
	۳۱۳، ۳۱۱، ۳۱۰، ۳۰۹، ۳۰۷، ۳۰۵، ۳۰۴	۳۲۸	واعظزاده
	۳۳۱، ۳۳۰، ۳۲۹، ۳۲۸، ۳۲۲، ۳۱۹، ۳۱۴	۱۶۱	وروشیلوف
	۳۴۷، ۳۳۹، ۳۳۶، ۳۳۵، ۳۳۴، ۳۳۳، ۳۳۲	۲۴۹	وزیری، بانوشاه زنان
	۳۶۹، ۳۶۷، ۳۶۵، ۳۶۱، ۳۵۷، ۳۵۴، ۳۴۹	۷	ویگان، سرلشکر
	۳۸۴، ۳۷۵، ۳۷۴، ۳۷۲، ۳۷۱، ۳۷۰	۱۱۵	وینانت
	آسیا، آسیایی	۱۰۲، ۳۴	ویول، سرلشکر
	۱۲۱، ۸۹، ۶۴، ۱۶، ۶	۷۳	هاشمی، سرعمله
	آسیای خاوری (خاوری، آسیا)	۲۸۲، ۵	هالیفاکس، لرد
	۳۲، ۲۴	۲۸۲	هدایت‌الله، تیمسار، سرتیپ
	۱۳۶، ۸۹	۳۸۱	هراتی
	ارض اقدس		
	۳۱۴		
	اروپا ۱، ۶، ۱۰، ۳، ۲۸، ۳۵، ۴۰، ۸۶		

۹۷، ۱۵	سیبری، سیبری	۱۴۰، ۱۳۴، ۱۲۲، ۱۲۰، ۱۱۹، ۹۴، ۹۰
۱۳۷، ۱۳۶، ۴۱، ۳۱	شرق اقصی	۳۲۹ ۱۹۴
۷۸، ۵۲، ۱۱	صحرای باختری	۶۵
۳۴۱، ۳۳۳، ۳۳۱، ۳۲۳، ۳۲۱	فارس	۳۳، ۲۲، ۱۱، ۶
۳۶۹، ۳۶۳، ۳۶۲، ۳۵۷، ۳۵۳، ۳۴۵		۵۹، ۵۸، ۵۷، ۵۶، ۵۴، ۵۳، ۳۶، ۳۵، ۳۴
۳۶۳، ۳۶۲، ۳۳۱	فارس، عشایر	۱۶۴، ۱۴۱، ۱۱۹، ۱۱۲، ۱۰۲، ۹۵، ۸۶، ۶۲
۶۵	فرانسه، (افریقای باختری فرانسه)	۹۲، ۲۹
۶۵	فرانسه، (افریقای شمالی فرانسه)	۱۳۸، ۹۵
۳۵	قطب شمال	۹۱، ۶۵، ۲۹
۸۸، ۶۹، ۳۹، ۱۹، ۶، ۵	قفقاز، قفقازی	۳۴۵
۳۷۱، ۳۱۴، ۲۹۷، ۲۴۲، ۱۰۲		۲۱۰، ۱۳۰، ۱۰۹، ۴۴
۱۶۹	کانتون	۳۴۵
۳۳۳، ۲۹۸، ۱۸۶	کردستان	۱۰۴، ۶۰، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۹، ۸
۳۴۹	کرمانشاهان	۱۶۹، ۱۳۳، ۱۲۹، ۱۲۲، ۱۱۳
۹۵	کرواتستان	۲۳، ۲۱، ۱۹، ۱۵، ۵، ۴، ۲
۹۵	گروئتلند	۸۷، ۸۶، ۸۱، ۶۸، ۶۰، ۵۹، ۵۷، ۲۵، ۲۴
۲۸۰، ۲۷۳، ۲۳۶	گیلان	۱۴۱، ۱۱۳، ۹۷
۹۵	گینه هلند	۳۱، ۲۸، ۲۷، ۲۶، ۱۵، ۱۳، ۶
۳۴۵	لرستان	۱۳۲، ۱۲۱، ۱۱۹، ۱۱۵، ۱۱۴، ۸۳، ۵۶
۲۱۹، ۲۱۷، ۱۲۷، ۱۰۷، ۷۱	مازندران	۱۶۷، ۱۳۴
۳۵۱، ۳۴۲، ۳۰۵، ۲۸۷، ۲۸۲، ۲۷۳، ۲۳۶		۱۸۴، ۱۲۸، ۱۱۲، ۶۰، ۷، ۶
۳۸۱		۱۱۲، ۹۸، ۸۸، ۶۹، ۳۴، ۲۱
۲۷، ۲۶	هندوچین، هندوچین فرانسه	۳۶۳، ۲۷۷، ۲۷۶، ۲۷۳، ۲۵۱
۱۰۴، ۱۰۳، ۹۸، ۹۳، ۸۸، ۸۷، ۶۴، ۳۱		۱۵۸
۱۳۷، ۱۳۶، ۱۳۵، ۱۲۱، ۱۱۴		۱۱۸، ۱۱۶، ۵۷، ۴۶، ۴۱، ۱۶
۱۶۴، ۱۳۵، ۱۲۲، ۲۴	هندهلند	۱۶۹، ۱۴۳، ۱۳۷، ۱۳۵، ۱۳۳، ۱۲۱، ۱۱۹
		۱۷۰

اسپانیا	۳۰۱، ۱۴۲، ۸۷، ۶۵، ۱۶	ج - کشورها:	
استرالیا، استرالیایی	۳۶، ۳۵، ۲۵، ۲۴، ۱۶	آرژانتین	۱۴۲
	۴۱، ۴۲، ۴۶، ۵۷، ۶۲، ۶۸، ۱۲۱، ۱۳۸	آلمان، آلمانی	۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۲۲، ۲۳، ۲۴
	۱۶۳، ۱۴۱		
اسلواکی، چک اسلواکی	۱۲۰، ۶۲، ۴۰		۲۵، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶
افریقای جنوبی	۱۴۱، ۹۱، ۸۱، ۳۶، ۳۳		۳۸، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷
	۳۴۰		۵۸، ۶۰، ۶۱، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰
افغانستان	۳۶۳، ۱۸۳، ۱۷۳، ۱۲۹، ۸۷، ۱۴		۷۴، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۲، ۸۷، ۸۸، ۹۱
اندونزی	۳۴۰		۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۱۰۰، ۱۰۱
انگلیس، انگلستان، انگلیسی	۵، ۴، ۳، ۱		۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۹، ۱۱۳، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۰
	۶، ۷، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۹، ۲۱		۱۲۲، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۶، ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۴۴
	۲۲، ۲۳، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۲		۱۵۵، ۱۶۲، ۱۶۵، ۱۷۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴
	۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۹، ۴۲، ۴۳، ۴۴		۹۵، ۱۲۸۱
	۴۶، ۵۲، ۵۳، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰	آمریکا، امریکا، ایالات متحده	۵، ۶، ۸، ۹
	۶۱، ۶۲، ۶۵، ۶۸، ۷۰، ۷۲، ۷۸، ۸۰، ۸۱		۱۵، ۲۱، ۲۴، ۲۶، ۲۷، ۳۰، ۳۱، ۳۸، ۳۹
	۸۲، ۸۳، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱		۴۰، ۴۱، ۴۶، ۵۲، ۵۳، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۶۲
	۹۲، ۹۳، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۹		۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۷، ۷۲، ۷۸، ۸۲، ۸۴، ۸۵
	۱۱۲، ۱۱۴، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳		۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۳، ۹۵، ۱۰۰، ۱۰۳، ۱۰۴
	۱۳۰، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۳۹		۱۰۹، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۲۱
	۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷		۱۲۲، ۱۲۳، ۱۳۰، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵
	۱۵۵، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷		۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۴۳
	۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۸۲، ۱۸۳، ۲۰۴		۱۴۴، ۱۴۶، ۱۵۷، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۷
	۲۰۵، ۲۰۶، ۲۱۲، ۲۳۱، ۲۴۱، ۲۵۴، ۲۶۸		۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۴، ۱۸۲، ۱۸۳
	۲۶۹، ۲۸۰، ۲۹۲، ۲۹۴، ۳۰۱، ۳۱۴، ۳۲۹		۱۸۴، ۱۹۰، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۸۰، ۲۸۲، ۲۹۰
	۳۴۰، ۳۴۹، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴		۲۹۲، ۳۴۱، ۳۶۴، ۳۷۰
اوکراین (اوکرائنی)	۱، ۲، ۳، ۵۱، ۶۱، ۱۱۷	ایتیوپی (حبشه)	۲۹
ایتالیا، ایتالیایی	۲۹، ۳۹، ۵۴، ۶۲، ۶۵	اردن، ماوراء اردن	۳۴

۱۳۵، ۴۱	تایلند	۱۰۰، ۹۹، ۹۸، ۹۲، ۹۱، ۸۹، ۸۷، ۸۰، ۶۶
۶۳، ۵۸، ۵۶، ۵۳، ۳۹، ۳۷، ۳۱، ۶	ترکیه	۱۶۶، ۱۶۵، ۱۶۴، ۱۴۱، ۱۱۳، ۱۰۳، ۱۰۱
۱۸۳، ۱۵۵، ۱۴۹، ۸۷، ۸۲، ۷۸، ۷۵، ۶۴		ایران، ایرانی، کشور ایران، ملت ایران ۷
۳۶۸، ۳۶۱، ۳۲۵، ۱۸۴		۶۹، ۵۴، ۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۳۶، ۲۱، ۱۹
۳۶۳	تونس	۹۸، ۹۶، ۸۸، ۸۷، ۸۱، ۷۹، ۷۶، ۷۱، ۷۰
۸۷، ۵۳، ۳۲، ۲۴، ۱۵	چین، چین شمالی	۱۲۹، ۱۱۳، ۱۱۰، ۱۰۹، ۱۰۶، ۱۰۱، ۹۹
۱۶۸، ۱۶۳، ۱۳۶، ۱۳۵، ۱۰۴		۱۵۷، ۱۴۹، ۱۴۷، ۱۴۶، ۱۴۵، ۱۴۴، ۱۳۰
۲۴۸، ۶۶	حیثه	۱۷۷، ۱۷۲، ۱۷۱، ۱۶۵، ۱۶۲، ۱۵۹، ۱۵۸
۱۲۰، ۶۶	دانمارک، دانمارکی	۱۸۷، ۱۸۴، ۱۸۳، ۱۸۲، ۱۸۱، ۱۸۰، ۱۷۸
۲	روس، روسی، روسیه، روسیه شوروی	۲۰۴، ۲۰۱، ۲۰۰، ۱۹۶، ۱۹۵، ۱۹۱، ۱۸۸
۲۸، ۲۱، ۱۹، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴		۲۲۰، ۲۱۷، ۲۱۳، ۲۱۲، ۲۱۰، ۲۰۶، ۲۰۵
۵۲، ۵۱، ۴۵، ۴۴، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۵، ۳۰		۲۵۴، ۲۵۲، ۲۵۱، ۲۴۵، ۲۴۲، ۲۳۱، ۲۲۲
۷۷، ۷۲، ۶۸، ۶۷، ۶۶، ۶۱، ۵۸، ۵۵، ۵۳		۲۶۸، ۲۶۶، ۲۶۰، ۲۵۸، ۲۵۷، ۲۵۶، ۲۵۵
۹۸، ۹۲، ۸۹، ۸۸، ۸۴، ۸۲، ۸۱، ۷۹، ۷۸		۲۹۲، ۲۹۱، ۲۹۰، ۲۸۹، ۲۸۶، ۲۸۱، ۲۷۱
۱۱۲، ۱۰۹، ۱۰۵، ۱۰۳، ۱۰۲، ۱۰۱، ۹۹		۳۱۴، ۳۰۹، ۳۰۶، ۳۰۱، ۲۹۷، ۲۹۵، ۲۹۴
۱۳۶، ۱۳۵، ۱۳۰، ۱۲۹، ۱۲۲، ۱۱۹، ۱۱۸		۳۴۹، ۳۴۳، ۳۳۳، ۳۲۹، ۳۲۵، ۳۲۳، ۳۱۶
۱۶۲، ۱۵۸، ۱۴۷، ۱۴۶، ۱۴۵، ۱۴۴، ۱۳۹		۳۶۳، ۳۶۲، ۳۶۰، ۳۵۸، ۳۵۷، ۳۵۳، ۳۵۱
۲۳۳، ۲۲۳، ۱۹۰، ۱۷۲، ۱۷۱، ۱۶۶، ۱۶۵		۳۸۳، ۳۸۰، ۳۶۵
۲۹۰، ۲۸۰، ۲۷۰، ۲۶۷، ۲۵۷، ۲۵۶، ۲۳۶		۱۴۰، ۱۳۹، ۱۰
۳۶۵، ۳۶۰، ۳۳۸، ۳۳۱، ۳۳۰، ۳۱۸، ۲۹۲		۶۱
۳۶۹		۱۶۹
۹۸، ۹۳، ۹۰، ۸۶، ۸۵، ۶۲، ۸، ۱	رومانی	۴۱، ۳۹، ۲۸، ۵
۱۴۱، ۱۴۰، ۱۲۲، ۱۱۸		۲۰۶، ۲۰۵، ۱۸۴، ۱۶۹، ۱۴۵، ۱۳۶، ۱۰۱
۲۴۸	زنگبار	۱۹۴، ۱۲۰
۲۴، ۱۶، ۱۵، ۱۳، ۹، ۶، ۲	ژاپن (ژاپون)	۱۴۰، ۹۴، ۶۲
۶۷، ۶۵، ۶۴، ۴۱، ۳۸، ۳۲، ۳۱، ۲۷، ۲۶		۱۰
۱۰۳، ۹۸، ۹۳، ۸۹، ۸۸، ۸۷، ۸۳، ۸۲، ۶۹		۱۶۱
	ایرلند	
	برزیل، برزیلی	
	برمه	
	بریتانیا، بریتانیای کبیر	
	بلژیک، بلژیکی	
	بلغارستان	
	پرتغال (پرتغال)	
	تاجیکستان	

فلسطین، فلسطینی ۱۴، ۲۱، ۲۳، ۲۹، ۳۴، ۳۰۱، ۹۸، ۱۱۲، ۶۹	۱۰۴، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸
فنلاند ۴، ۲۵، ۳۵، ۵۲، ۵۸، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۹، ۹۰، ۹۳، ۹۸، ۱۱۳	۱۴۲، ۱۴۳، ۱۶۳، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰
۱۱۸، ۱۲۲، ۱۴۰، ۱۴۱	سودان ۲۹
فیلیپین ۲۴، ۱۱۴، ۱۳۳، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۶۳، ۱۶۸	سوریه ۲۱، ۳۱، ۳۲، ۷۲، ۱۲۹
کانادا ۸۵، ۹۰، ۱۳۵، ۱۴۱	سیام ۳۱، ۶۲، ۸۳، ۱۱۸، ۱۲۱، ۱۳۳
کرواسی ۹۵، ۱۴۰	۱۳۸، ۱۶۳
کستاریکا ۱۳۸، ۱۳۵	شوروی، اتحاد جماهیر ۳، ۴، ۵، ۸، ۱۳
کلمبیا ۷۲	۱۶، ۱۹، ۲۱، ۴۵، ۵۲، ۵۵، ۵۶، ۶۱، ۷۳
لبنان ۴۲	۷۴، ۸۱، ۸۲، ۸۸، ۹۲، ۹۸، ۹۹، ۱۰۴، ۱۱۹
لهستان ۱۳، ۶۷، ۷۸، ۷۹، ۹۴، ۱۲۰، ۱۳۲، ۱۷۳	۱۳۵، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۱، ۱۶۱، ۱۸۰، ۱۸۲
لیبی ۱۰، ۱۱، ۲۶، ۲۸، ۲۹، ۳۳، ۳۴، ۳۹، ۴۰، ۵۴، ۵۷، ۶۵، ۸۱، ۸۴، ۹۱، ۹۷، ۹۸، ۱۰۲، ۱۱۸، ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۶۴، ۱۶۶	۲۰۴، ۲۰۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۳، ۲۳۷
مالزی، مالیزی، مالزی انگلیس ۵۷، ۱۳۵، ۱۳۷	۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۴۵، ۲۵۱، ۲۵۳
مجارستان، مجار ۶۲، ۸۵، ۸۶، ۸۹، ۹۰، ۹۳، ۹۸، ۱۱۸، ۱۲۲، ۱۴۰، ۱۴۱	۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۰، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۵
مراکش (مغرب) ۳۶۳	۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳
مصر ۶، ۲۳، ۲۹، ۳۰، ۳۴، ۵۹، ۶۶، ۷۶، ۹۸، ۱۱۲، ۱۱۹	۲۸۴، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱
مغولستان ۳۲	۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۳۱۰
منچوکوئو ۳۲، ۲۴	۳۴۲، ۳۴۳، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۶۵، ۳۸۳
نروژ ۱۰، ۸۷، ۹۳، ۱۲۰، ۱۴۱، ۱۳۲، ۱۴۱، ۱۸۰	صربستان ۸۷
	عراق، عراقی ۶، ۷، ۱۴، ۲۳، ۳۲، ۴۴
	۴۶، ۴۷، ۱۰۹، ۱۱۲، ۱۳۱، ۱۸۳، ۱۸۴
	۲۲۲، ۳۱۴، ۳۲۵، ۳۶۱، ۳۶۸
	فرانسه ۶، ۷، ۹، ۱۰، ۱۶، ۲۴، ۳۱، ۳۳، ۳۶
	۴۰، ۸۷، ۹۱، ۹۳، ۱۲۰، ۱۳۲، ۱۴۱، ۱۸۰
	۲۱۱، ۳۶۴

۳۵۵	ارپاتپه	۱۴۱	نیجریه
۳۵۵، ۲۸۰	اردبیل	۱۳۸، ۱۳۵	نیکاراگوآ
۱۶۲	اسپرینگ فیلد	نیوزلند، زلاند، زلاند جدید، نیوزلندی ۱۶،	
۵۸، ۵۶، ۳۱، ۲۳، ۲۱	استانبول	۱۳۹، ۱۰۲، ۸۴، ۶۲، ۳۶، ۳۴، ۳۳، ۲۶	
۱۳۹، ۸	استاند		۱۴۱
۵۱	استالینوکورسک	۱۰۳، ۳۶، ۱۰، (دولت)	ویشی، حکومت
۳۱	استکهلم		۱۷۲، ۱۰۴
۱۴۱	اسکندریه	۳۴۰، ۱۳۵، ۱۲۰، ۹۳، ۷۹، ۴۴، ۹	هلند
۲۰۳	اصطهبانات	۳۶، ۳۳، ۱۳، ۶	هند، هندوستان، هندی
۳۰۴، ۳۰۳، ۳۰۲، ۲۶۰، ۲۰۳، ۲۱	اصفهان	۱۲۹، ۱۱۰، ۱۰۳، ۹۷، ۶۵، ۶۲، ۴۶، ۴۴	
۳۸۱، ۳۱۸، ۳۰۹، ۳۰۶		۱۸۴، ۱۸۳، ۱۶۷، ۱۵۳، ۱۴۲	
۹۱، ۶۵، ۲۹	الدوده	۳۶۳	هند هلند (اندونزی)
۹۲، ۲۹	العدم	۱۳۳، ۶۹، ۶۲، ۴۶	هنگ کنگ، هونگ کنگ
۱۶۴	الکسین	۱۷۴، ۱۶۹، ۱۶۶، ۱۶۳، ۱۵۷، ۱۴۳، ۱۳۸	
۱۳۹	امدن	۱۲۰، ۵۳، ۴۰	یوگسلاوی
۴۷، ۴۵	اندیمشک	۱۴۱، ۱۲۰، ۱۰۲، ۳۶، ۱۲	یونان، یونانی
۱۳۷، ۱۳۳	اواهو		۱۹۳، ۱۹۲
۹۰	اوتاوا		
۴۰	اوجیتسه		د - شهرها، بندرها، بخش‌ها و روستاها:
۸، ۳، ۲، ۱	اودسا، بندر	۳۷۵	آبادان
۶۹	اورشلیم	۱۶۶	آپاری، بندر
۳۷۵، ۱۵۱، ۱۳۱، ۱۰۶، ۴۵، ۱۸	اهواز	۱۹۲	آتن
۱۵۱	ایذه	۳۵۵، ۲۲۱	آستارا
۱۲۲	باتاویا	۸۸، ۶۳، ۵۸، ۳۷، ۳۱، ۲۶، ۴	آنکارا
۴۵	باکو		۱۵۵، ۱۳۴
۱۳۸، ۱۲۱، ۸۳، ۳۱	بانکوک	۱۴۱	ابردینگ
۱۰۰، ۹۷، ۸۰، ۵۵	بشرالجبوی	۳۳۱	ابهر

۵۴	پاویا	۲۷۹	بجنورد
۱۱۵، ۱۱۴	پرل هابور، بندر	۱۳۹، ۹۱، ۸۰، ۵۵، ۵۲، ۲۹، ۱۱	بردیا
۳۷۲	پل خان		۱۶۵
۲۲۱	پل زغال	۱۳۹	برست
۱۷۴	پنجاب	۶۶	برقه
۲۸۱	پوتسدام	۱۲۲، ۱۱۹، ۸۴، ۶۹، ۵۷، ۵۴، ۲۸	برلن
۳۳۸	پهلوی، بندر (انزلی)		۲۲۰، ۱۳۸
۱۰۴	پیچکوف	۱۷۴، ۱۶۹	برمه
۱۶۴، ۵۴	تاراتو	۱۹۴	بروکسل
۳۳۱	تاکستان	۲	بریانسک
۹۲، ۹۱، ۹۰، ۶۷، ۵۱، ۳۸، ۱۲	تاگانروگ	۱۳۰، ۴۶، ۴۵	بصره
۱۱۹، ۱۱۷، ۱۰۲، ۱۰۰، ۹۹		۱۴۶، ۱۲۹، ۴۶، ۴۴	بغداد
۱۷۷، ۱۷۵، ۷۳، ۷۰، ۴۵، ۲۱	تبریز	۱۷۴، ۸۴	بمبئی
۲۷۹، ۲۷۷، ۲۶۵، ۲۶۲، ۲۵۳، ۲۲۴، ۲۲۳		۲۶۷، ۴۵	بندر شاه (بندر ترکمن)
۳۱۳، ۳۱۲، ۳۱۱، ۳۰۵، ۳۰۴، ۲۹۷، ۲۸۰		۳۷۶، ۲۰۳	بندر عباس
۳۶۷، ۳۶۰، ۳۵۲، ۳۴۸، ۳۳۱، ۳۱۹، ۳۱۸		۹۲، ۵۲، ۲۹، ۱۱	بن غازی
۸۳، ۸۲، ۵۶، ۳۲، ۲۴، ۱۵، ۸، ۲	توکیو	۳۳۶	بنکوه
۱۶۷، ۱۳۶، ۱۳۴، ۱۲۱، ۱۰۳، ۹۸، ۸۹، ۸۸		۱۳۷	بوام
۱۳۹، ۱۱۹، ۱۱۷، ۹۸، ۷۷، ۶۶	تولا	۱۲۴	بوئین، بوئین (بلوک زهرا)
۲۳۷	تویسرکان	۶۲	بوداپست
۱۵۵، ۱۲۴، ۸۰، ۷۶، ۵۰، ۲۱	تهران	۱۳۰، ۱۲۹	بورما
۲۰۴، ۲۰۰، ۱۷۳، ۱۷۲، ۱۶۱، ۱۵۹، ۱۵۶		۳۷۲، ۲۲۱، ۲۰۳، ۱۲۴	بوشهر، بندر
۲۲۲، ۲۲۱، ۲۱۳، ۲۱۲، ۲۱۰، ۲۰۷، ۲۰۵		۱۳۹	بولونی
۲۵۳، ۲۴۲، ۲۳۴، ۲۲۷، ۲۲۶، ۲۲۵، ۲۲۳		۴۲	بوینس آیرس
۲۷۷، ۲۷۳، ۲۷۰، ۲۶۹، ۲۶۵، ۲۵۷، ۲۵۴		۱۵۲	بهبهان
۲۹۲، ۲۹۰، ۲۸۸، ۲۸۶، ۲۸۳، ۲۸۱، ۲۷۸		۲۱	پاترسون
۳۱۱، ۳۰۹، ۳۰۷، ۳۰۵، ۳۰۳، ۳۰۰، ۲۹۴		۳۴۱، ۲۹۱، ۹۴، ۴۱، ۲۴، ۱۰	پاریس

۱۱۰	دهلی	۳۳۴، ۳۳۲، ۳۳۰، ۳۲۸، ۳۲۷، ۳۲۶، ۳۱۶
۱۵۱	رامهرمز	۳۵۱، ۳۵۰، ۳۴۸، ۳۴۶، ۳۴۳، ۳۴۲، ۳۳۷
۳۰، ۲۳، ۱۲، ۵	روستوف (رُستف)	۳۷۳، ۳۶۸، ۳۶۶، ۳۶۰، ۳۵۹، ۳۵۵، ۳۵۲
۹۹، ۹۰، ۸۸، ۸۲، ۶۱، ۶۰، ۵۴، ۵۱، ۳۸		۳۸۴، ۳۷۶، ۳۷۵
۱۱۹، ۱۱۲، ۱۰۲		۱۲۲
۳۰۱، ۳۰۰، ۲۷۳، ۲۴۲، ۱۴۸	رشت	۳۷۴
۳۳۸، ۳۰۵		۱۹۷
۱۲۲، ۸۰، ۵۴	رُم	۳۷۴
۳۰۱، ۲۲۴	رودسر	۱۵۱
۲۲۶	رودهن	۱۱۰
۱۰	ریوم	۳۶۵، ۲۲۱
۲۴۲، ۱۲۹	زاهدان (دزدآب)	۲۲۱
۲۸۶، ۲۷۸، ۲۲۵، ۲۲۱، ۱۲۵	زنجان	۲۴، ۱۵
۳۳۷، ۳۳۰، ۳۲۸، ۳۲۰، ۳۱۹، ۲۹۶، ۲۹۵		۱۰۴، ۸۷
۳۷۴، ۳۶۹، ۳۵۲، ۳۴۹، ۳۴۸		۲۹، ۱۴
۳۵۱، ۲۸۷، ۲۸۳، ۲۸۲	ساری	۳
۹۲	سان جوانی	۳۱۴، ۴۵
۱۴۳، ۱۳۳، ۱۱۵	سان فرانسیسکو، بندر	۳۱۴، ۱۸
۱۶۶	سانکارا	۳۳۶، ۲۴۵
۶۸، ۶۷، ۶۱	سباستوپول (سواستوپول)	۳۰۴
۸۲، ۶۹		۱۱۱
۳۲۰	سراب	۵۲
۱۶۴	سرکینو	۳۳۲، ۱۵۱
۲۹۷	سعیدآباد تبریز، قریه	۲۵۴
۲۹۸	سقز	۱۰
۴	سمارا	۱۴۱، ۱۱۳، ۶۰، ۳۵
۳۵۱، ۳۰۰، ۲۶۷، ۲۳۷، ۲۲۱	سمنان	۱۳۹، ۳۳، ۸
	تیانشان	
	تین‌کند	
	جائلسا و جائلقا	
	جام‌سرا	
	جانکی	
	جاوه	
	جلفا	
	چالوس	
	چونگ کینگ، (چونگ چینگ)	
	حيفا (حلفایا، وادی حلفا)	
	خارکف	
	خانقین	
	خرمشهر	
	خوار	
	دامغان	
	درجز (درگز)	
	درنا	
	دزفول	
	دماوند	
	دوبلین	
	دونتز	
	دونکرک	

طبروق ۲۶، ۳۳، ۳۴، ۵۴، ۵۶، ۵۸، ۸۰	۱۷۴	سند
۹۱، ۱۰۰، ۱۱۸، ۱۳۹، ۱۴۱	۲۸۷	سنگسر
عین الغزاله	۱۰۶	سوسیه، ده
غازان (قازان)	۲۱۷	سولدوز
فسا	۵۴، ۵۵، ۶۵، ۸۰، ۹۱، ۱۰۰	سولوم ۲۹
فامور	۱۰۶	۱۶۵
فیروزکوه	۱۰۴	سیانک کام
قائم شهر	۳۱۳، ۳۷۴	سیاه دُهن
قادی کلاه، قریه	۵۹	سیدی برانی
قاهره ۱۰، ۱۹، ۲۸، ۴۴، ۵۶، ۶۵، ۸۶	۸۱، ۵۶، ۳۹، ۳۴، ۲۹	سیدی رازق ۱۱
۹۷، ۱۱۰، ۱۱۳، ۱۱۸، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۸	۱۳۹، ۹۱	
۱۶۰، ۱۶۴، ۳۰۱	۵۹	سیرانایکا (سیرنائیک)
قزوین ۱۲۵، ۱۴۸، ۲۲۱، ۲۲۵، ۲۲۶	۱۰۶	سیف آباد، قریه
۲۵۷، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۴، ۲۸۶، ۲۹۳، ۲۹۴	۱۵	شانسی، شهرستان
۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۳۱	۱۳۳، ۱۱۶، ۱۰۴، ۵۷، ۲۴	شانگهای، بندر ۲۴
قم	۱۴۲، ۱۳۸	
قندار	۴۶، ۴۵	شاهپور، بندر (بندر امام خمینی)
قهستان	۲۲۸، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۹۸	شاهرود
کابل	۲۱۷، ۲۱۸، ۲۸۲، ۲۸۳	شاهی (قائم شهر)
کارلی	۲۸۷	
کازرون	۲۵۴، ۳۸۳	شمیرانات، شمیران
کاله	۱۵۱، ۳۳۲	شوستر
کالیموف	۳۶۷	شهری
کالینین	۳۸۱	شهرضا
کپنهاک	۲۰۴، ۳۰۶، ۳۲۲، ۳۲۸	شیراز ۱۰۶
کراچی	۳۳۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۶۰، ۳۷۲	
کرج	۱۴۰	صوفیه

۱۷۰، ۱۰	لیسبون	۲۲۶	کردان
۲۶۱	لیقوان	۱۷۵	کرمان
۱۰۰، ۸۱، ۸۰، ۵۹، ۵۶، ۵۴	مارماریکا	۳۷۲، ۳۶۰، ۳۵۶، ۳۵۵، ۳۴۹	کرمانشاه
۱۰۰، ۹۹، ۵۱	ماریوپول	۱۱۷	کلین
۵	ماژینو	۱۶۶	کوتا
۱۱۸، ۷۷	مالویارو سلاوتس	۲۸۲	کوچک سرا، قریه
۱۷۰، ۱۳۳، ۱۱۶، ۱۱۵، ۱۱۴	مانیلا، بندر	(گویی بیشوم)	کوی بی شو، کوی بیشف
۱۲۲	مجای، قصبه		۱۱۸، ۹۹
۱۱۱	محمدآباد، ده	۱۳۰	کوئته
۱۰۶	مراغه	۱۰۵	کهنک
۵۹، ۲۳	مرسی مطروح	۱۶۳	گدا
۳۰، ۲۵، ۱۳، ۱۲، ۸، ۷، ۵، ۴، ۳	مسکو	۲۷۹، ۷۶	گرگان
۶۰، ۵۸، ۵۶، ۵۴، ۵۲، ۵۱، ۴۲، ۳۹، ۳۲		۳۳۷، ۲۴۵	گرمسار
۹۸، ۹۷، ۹۲، ۹۰، ۸۲، ۷۸، ۷۷، ۶۷، ۶۶		۲۸۴	گنبد
۱۵۸، ۱۴۱، ۱۳۹، ۱۲۲، ۱۱۹، ۱۱۷، ۱۰۴		۱۷۴	گیهار
۲۸۶، ۲۲۳، ۱۸۳، ۱۸۲، ۱۸۱، ۱۷۳، ۱۶۱		۲۲۴	لاهیجان
۳۴۳		۱۶۶	لکاسپی
۲۸۲، ۲۷۹، ۲۷۵، ۲۵۱، ۱۱۱، ۲۱	مشهد	۴۴، ۳۸، ۳۴، ۲۸، ۱۹، ۱۶، ۸، ۷، ۵	لندن
۳۸۱		۱۱۴، ۱۱۰، ۱۰۹، ۹۳، ۹۱، ۹۰، ۷۰، ۶۵	
۱۰۶	ملادره، قریه	۱۷۰، ۱۶۹، ۱۴۶، ۱۳۶، ۱۲۲، ۱۱۸، ۱۱۵	
۳۱۷، ۳۱۶، ۲۳۷	ملایر		۳۱۰، ۱۸۴، ۱۸۳
۱۴۰، ۶۰، ۳۵	مورمانسک	۳۰۰	لنگرود
۱۶۴، ۱۱۷، ۹۸، ۷۷، ۵۲	موزائیسک	۵۲، ۳۵، ۳۰، ۲۳، ۱۳، ۸، ۴، ۳	لنین گراد
۱۱۳	موصل	۹۵، ۹۲، ۸۴، ۸۲، ۷۷، ۶۷، ۶۰، ۵۹، ۵۸	
۲۹۹	مهاباد		۱۴۱، ۱۱۳، ۹۷
۲۹۷، ۲۲۳	میانج	۱۶۶، ۱۶۳	لوزان
۳۶۹، ۳۱۹، ۲۵۷، ۲۲۳	میانه	۷۹	لوتز

۸۴	هوانکئو	۱۰۱	ناپل
۱۴۳، ۱۴۲، ۱۳۴، ۱۳۳	هونولولو	۱۳۶، ۱۳۵	نانکن
۳۸۱	یزد	۲۰۳	نجف آباد اصفهان
		۲۲۱	نوشهر، بندر
	هـ - مکان‌ها، تأسیسات، کارخانه‌ها:	۲۱	نیوآرک
۳۱۱	اسلامبول، خیابان، چهارراه	۱۳۸، ۱۳۳، ۹۵، ۸۴، ۸۱، ۲۱	نیویورک
۲۳۵	اکبرآباد باغشاه، محله		۱۴۳
۳۵۳، ۳۵۲	امجدیه، میدان	۹۴	وارنا
۲۷۰، ۲۶۹	امیرآباد	۳۰، ۲۷، ۲۶، ۲۴، ۱۵، ۸، ۵	واشنگتن
۳۳۶	امیریه، خیابان	۸۲، ۶۷، ۶۴، ۵۷، ۵۶، ۵۳، ۳۹، ۳۸، ۳۷	
۳۱۰	امین السلطان، میدان	۱۱۵، ۱۰۹، ۱۰۴، ۱۰۳، ۹۵، ۸۹، ۸۸، ۸۳	
۲۲۵	انتهای گمرک، خیابان	۱۶۳، ۱۳۷، ۱۳۶، ۱۱۶	
۷۱	اوبرمایر، کارخانه	۲۴۵، ۲۲۶	ورامین
۳۷۳	انبار نفت تهران	۲۵	ورسای
۱۵۱، ۷۵	بادگیر، عمارت	۹۸، ۷۷، ۶۶، ۳۹، ۳۰، ۱۳	ولوکولومسک
۲۴۴، ۲۲۷	بانک رهنی ایران		۱۱۷
۲۰۴	بانک ملی ایران	۱۷۱	ولینگتون
۳۷۵	بانک ملی، چاپخانه	۲۳۲	ونک، ده
۲۲۶	برق، خیابان	۱۴۶	وینستون سالم
۳۳۶	بنکوه، ایستگاه	۵۶	ویازما
۲۷۳، ۲۷۲	بوذرجمهری، خیابان	۱۶۶	ویکتوریا، شهر
۲۷۳، ۲۷۲	بوذرجمهری، مسجد	۸۷، ۵۴	وین
۱۸۱	بهارستان	۸۲، ۶۱، ۶۰، ۵۹، ۵۸، ۵۲، ۳۵	هانکئو
۳۷۴	پارک هتل	۱۲۱	هانوی
۲۲۷	پارچه بافی تهران (کارخانه)	۱۴۴	هایوس تن
۲۶۱	پهلوی، خیابان	۸۴، ۶۰	هلسینکی
۲۲۷	تجربش، میدان	۲۹۴، ۲۳۶	همدان

۲۴۷	سی متری، خیابان	۲۸۲	ترک محله شاهلی
۳۷۵، ۳۱۷	شاه آباد، خیابان	۳۱۵، ۲۸۹	جامع، مسجد
۳۳۵	شاه، خیابان	۳۱۴، ۳۱۳	جمالی، لباسشویی
۲۳۱	شاه رضا (انقلاب اسلامی)، خیابان	۲۳۱	جمشید، کافه
۳۷۶	شاه، مسجد	۳۰۴	حاج حسن، سرا
۳۵۳	شرف، دبیرستان	۳۶۰	حاج رضا، چهارراه (بخش ۵)
۳۱۹	شوش، مسافرخانه	۲۹۸	حاج عبدالحمود، خیابان (قزوین)
۲۶۴	شیخ عبدالنبی، مسجد	۲۲۱	حسن چایچی، تجارتخانه
۲۴۷	شیرین، خیابان	۳۰۸	حداد، کارخانه
۲۲۴	صابون پزخانه، کوچه	۲۲۶	حضرت عبدالعظیم
۲۲۵	طرشت، محله	۷۳	خسروی، کارخانه چرم سازی
۳۱۱	عادل خان، کافه	۳۰۲	دروازه دولت
۳۲۴، ۳۰۷	عباسی، چهارراه	۸۶	ریبینسک، کارخانه
۲۵۸	فارابی، بیمارستان	۳۲۰، ۳۱۹، ۲۸۳	راه آهن، ایستگاه، بنگاه
۳۳۸	فردوس، کافه	۳۶۹	
۲۲۱	فردوسی، سرا	۳۱۸	ریتس، مهمانخانه
۳۷۳	قزوین، خیابان		سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی
۲۹۸	قوام دفتر، خیابان (قزوین)		۲۰۰، ۱۹۹
۳۱۴	کلانتری بخش ۳	۲۹۵	ساکو، عکاسخانه برق
۲۲۲	کیهان، چاپخانه	۳۶۱، ۳۵۲، ۳۵۱، ۲۲۶	سپه، خیابان
۳۳۴، ۷۵	گلستان، کاخ	۲۹۷	سعیدآباد (محل)
۲۲۵	گمرک، میدان	۱۰۳، ۶۴، ۶۳، ۵۶، ۳۷	سفید (ابيض)، کاخ
۲۳۳	گوردن، کارخانه	۱۵۱، ۱۳۶، ۱۱۵، ۱۱۴	
۳۶۳، ۳۴۲، ۲۲۲	لاله زار، خیابان	۳۰۷	سلسبیل، خیابان
۳۲۶	لاله زار، کافه	۲۵۸	سیروس، خیابان
۲۴۲	لونا پارک	۲۲۵	سیصد تختخوابی، بیمارستان
۳۲۲	مخصوص، خیابان	۳۶۷	سیمان، کارخانه

۱۶۸	او هیوم، جنگل	۳۷۹	مرسلین، بیمارستان
۱۴۰، ۹۵، ۹۲، ۶۰، ۳۵	بالتیک، دریا	۳۶۱	مشهدی حسین، قهوه‌خانه
۳۵۵	حیران، گردنه	۳۱۴	منوچهری، خیابان
۱۳۰، ۱۲۸، ۴۵	خزر، دریا	۳۰۱	مهرآباد، فرودگاه
۱۹۰	دارداتل، تنگه	۲۹۸	میدان فلکه، قزوین
۴۰	دانوب، رود	۳۰۴	میدان مشق تبریز
۸۱، ۲	دن، رود	۳۰۷	میدان هواپیمایی
۹۲، ۸۶، ۸۱، ۲	دونتز (دونتسک)، رود	۲۴۰	میرزاحمود وزیر، کوچه
۱۰۳		۳۳۵	نادری، میهمانخانه
۱۱۸	سیام، خلیج	۱۵۳	ناصرخسرو، خیابان
۶۱، ۵۸، ۵۶، ۳، ۱	سیاه، دریا	۲۲۷	نخ ریزی تهران، کارخانه
۱۶۲، ۴۵	فارس، خلیج	۳۲۴، ۳۲۱	هاتف، دبیرستان
۱۴۰	فنلاند، خلیج	۲۲۶	هزار دره
۱۶۶	کارا، تنگه	۳۵۳	هفده دی، دبیرستان (۱۷ دی)
۴۶	کارون، رود	۲۴	هی بیا، تالار
۱۰۲	کرچ، تنگه	۲۸۵	بیلاقی، کاخ
۹۳، ۱۶	گاسکنی (بیسکای)، خلیج		
۱۴۰، ۱۱۳، ۲۳	لادوگا، دریاچه		
۸۶، ۳۵، ۲۵، ۹	مانش، دریا		
۱۴۱، ۵۷، ۵۲، ۳۶، ۱۱	مدیترانه، دریا		
۱۶۴			
۴۰	مراوه، رود		
۹۰، ۷۷	مسکوا، رود		
۸۶، ۵۸، ۵۱	ولگا، رود		
۳، ۲	همبر، رود		
۱۶۷، ۵۷	هند، اقیانوس		
			و - دریا، دریاچه‌ها، خلیج‌ها و رودخانه‌ها:
			آرام (ساکن)، کبیر، اقیانوس ۱۵، ۲۶، ۳۶، ۳۷، ۵۶، ۱۰۴، ۱۱۴، ۱۲۲، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۶۳، ۱۶۸
			آزوف (آزو)، دریا ۲، ۳۸، ۵۱، ۶۸، ۹۲
			۱۰۲
			استرا، رود ۹۰، ۷۷
			اطلس، اقیانوس ۹۵، ۵۷، ۱۶، ۹

ز - جزیره‌ها، شبه جزیره‌ها:		۱۳۵، ۱۴۲، ۱۶۳، ۱۶۸، ۱۷۰
۹۵	آلاسکا، شبه جزیره	
۸۶	اسموسار، جزیره	
۱۴۲، ۱۱۴	اواهو، جزیره	
۱۰	ایبری، شبه جزیره	
۵۵، ۱۰	ایسلند، جزیره	
۱۶۷	برنثو، جزیره	
۱۶۷	روسو، جزیره	
۱۶۶، ۹۲	سیسیل، جزیره	
۳	سیلی، جزایر	
۲۱۷	قشم، جزیره	
۸۴	کارلی، شبه جزیره	
۱۲	کرت، جزیره	
۹۳، ۹۲، ۶۷، ۶۱، ۳۱	کریمه، شبه جزیره	
۱۴۱		
۱۱۵، ۱۱۴	گوام (گوان) جزیره	
۱۶۶	لوزان، جزیره	
۱۱۴	ماریان، مجمع الجزایر	
۱۶۷، ۱۶۶، ۱۴۲	مالاکا، شبه جزیره	
۱۶۹، ۱۶۸، ۱۶۳، ۱۳۳	مالایا، شبه جزیره	
۱۷۰		
۱۶۸	موراستی، جزیره	
۱۴۲	میک، جزیره	
۱۳۳، ۱۱۵، ۱۱۴	هاوایی، مجمع الجزایر	
ح - رزمناوها، هواپیما و کشتی‌ها:		
۳۶	آتونیا، کشتی	
۱۱	ادریاتو، کشتی	
۹۵، ۵۹، ۳۵	استالین، کشتی (ناو)	
۳۶	اسکامتس، کشتی	
۹۵	اشبی، کشتی	
۱۲۰	اشتوکا، هواپیما	
۳۶	افریکن استار، کشتی	
۱۳۴	اکوانیا، نبردناو	
۳۶	اورک لار، کشتی	
۳۶	اوکلیا، کشتی	
۳۷	ایو، توپ	
۴۲، ۲۴	پارامن تا (پاراماتا)، کشتی	
۹۲	پتروف، رزمناو	
۱۳۳	پرزیدنت هاریگن، کشتی	
۱۴۲	پترولی، (پترولی) کشتی توپدار انگلیسی	
۳۶	دلانیر، کشتی	
۳۶	ریش آرنيون، کشتی	
۳۵، ۲۵	سیدنی، ناو (رزمناو استرالیایی)	
۶۸، ۴۲، ۴۱		
۱۶۹	عقاب سیاه، بمب افکن	
۱۰	کرتل ژال، کشتی	
۳۶	کرب چس، کشتی	
۳۶، ۲۵	کورسوران (کورموران)، رزمناو	
۶۸، ۴۲، ۴۱		

۹	کونی، ناوشکن	۹	رویترو، خبرگزاری	۱۹، ۲۴، ۳۷، ۴۱، ۶۴
۳۶	گراف اسماین، کشتی	۳۶	۶۵، ۶۸، ۶۹، ۸۵، ۱۲۸، ۱۳۳	
۳۶	مریلیا، کشتی	۳۶	شب، رادیو (رادیو شب)	۱، ۱۱، ۲۲، ۳۳
۱۳۴	ویرژینیا، نبردناو	۱۳۴	۵۱، ۵۹، ۷۷، ۸۵، ۹۷، ۱۱۲، ۱۱۷، ۱۳۲	
۹	هونت، ناو هواپیمابر	۹	۱۶۳	
۳۴			قاهره، رادیو	۳۴
	ط - رادیوها، خبرگزاری ها:		لندن، رادیو	۳۴، ۳۶، ۳۸، ۵۶، ۸۰، ۳۶۲، ۳۶۳
	آسوشیتدپرس، خبرگزاری	۸۵، ۹۵، ۱۱۵	۳۶۴	
	۱۳۴، ۱۴۳		لیپزیک، رادیو	۳۹
	الاهرام، خبرگزاری ویژه	۴۴	مجارستان، خبرگزاری	۸۲
	آلمان، خبرگزاری، رادیو	۸، ۱۳، ۳۰، ۹۶	مسکو (روسیه) رادیو	۱۲، ۳۸، ۵۲، ۱۰۰
	۱۰۱، ۱۴۰، ۱۴۱		۳۴۲، ۳۴۳	
	آنکارا، رادیو	۸۲، ۱۱۳	نروژ، رادیو	۱۲۰
	برلن، رادیو	۱، ۳، ۴، ۷، ۲۲، ۳۱، ۳۲، ۳۳	نیویورک، رادیو	۵۹، ۶۰
	۳۵، ۴۱، ۴۳، ۵۹، ۶۱، ۶۹، ۸۵، ۸۷، ۹۵		یونایتدپرس، خبرگزاری	۲۴، ۱۲۹، ۱۶۷
	۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۶، ۱۳۲، ۱۳۹		روزنامه ها و مجله ها:	
	تاس، خبرگزاری	۴۷، ۱۵۸، ۱۶۱	(آ - ب - ث) روزنامه اسپانیایی	۱۴۰
	تبریز، رادیو	۳۱۱	آتش، روزنامه	۱۷۹، ۱۸۸
	ترکیه، رادیو	۳۴	آرژانتا، روزنامه	۶۱
	توکیو، رادیو	۳۸، ۱۳۲	آذربایجان، روزنامه	۱۷۵، ۱۷۷
	تهران، رادیو	۸۰	آساهی شیمبون	۶۹، ۸۳، ۸۸
	چین، چین آزاد، رادیو	۱۶۳، ۱۶۴	ارگان دولت ایران، روزنامه	۱۸۴
	د.ن.ب، خبرگزاری	۶۴	استار، روزنامه	۳۴
	دومی، بنگاه خبرگزاری	۴۱، ۱۴۳	اطلاعات، روزنامه	۴۸، ۱۰۸، ۱۲۷، ۱۴۹
	دهلی، رادیو	۱۱، ۱۳، ۵۲، ۵۳، ۷۷، ۷۸	۱۵۷، ۱۷۵، ۱۹۹	
	۷۹، ۹۷، ۹۹، ۱۰۰، ۱۱۷، ۱۶۳، ۱۶۵		اکسجنس تلگراف، روزنامه	۱۰
	ژم، خبرگزاری (رادیو)	۸۰		

۷۲	ریکورد، روزنامه انگلیسی	۱۶۰	الاتین والدینا، مجله
۶۲	ژاپن تایمز، روزنامه	۱۴۶، ۴۴	الاحوال، روزنامه
۱۷۱	ژورنال، روزنامه امریکایی	۱۲۸، ۱۱۰، ۴۴، ۱۹	الاهرام، روزنامه
۱۴۸، ۱۲۶، ۱۰۷، ۴۸، ۲۰	ستاره، روزنامه	۱۴۸	البرز، روزنامه
۱۷۵، ۱۵۷		۱۲۸	البلاغ، روزنامه
۳۰۶	سروش، روزنامه	۱۴۹، ۶۴، ۶۳، ۶۱، ۶	اولوس، روزنامه
۱۶۲	سن اسپرینگ فیلد، روزنامه	۱۴۸، ۱۲۶، ۱۰۷، ۴۸، ۲۰	ایران، روزنامه
۱۴۶	ستینل، روزنامه	۱۷۵	
۲۰۳	صبا، مجله	۱۹۱	ایران ما، روزنامه
۱۹۱	صدای مردم، روزنامه	۱۶۱، ۱۵۸، ۱۰۴، ۱۲	ایزوستیا، روزنامه
۳۰۵	صورت، روزنامه	۷۰	ایونینگ استاندارد، روزنامه
۳۲۶، ۲۵۵، ۲۳۵، ۲۱۹	ظفر، روزنامه	۱۷۵	بیداری، روزنامه
۱۵۷، ۱۲۷، ۱۰۷، ۴۸، ۲۰	کوشش، روزنامه	۲۸۶، ۱۰۰	پراودا، روزنامه
۲۷	کوکوشیمبون، روزنامه	۱۴۴	پُست، روزنامه
۲۰۷، ۲۰۳، ۲۰۰، ۱۸۵	کیهان، روزنامه	۵۵، ۴۶، ۴۴، ۵	تایمز، روزنامه
۳۷۶، ۲۴۶		۱۷۶، ۱۴۸، ۱۲۷	تجدد ایران، روزنامه
۱۹۲	مرد امروز، روزنامه		توکيو آساهی (شیمبون آساهی)، روزنامه
۱۸۳	مردم، روزنامه		۶۲
۱۹	منچسترگاردین، روزنامه	۲۶۷	جبهه آزادی، روزنامه
۲۰۴	مهر ایران، روزنامه	۲۰	جیوالیش کراتیکل، روزنامه
۲۲۷	میهن پرستان، روزنامه	۱۹۱	حلاج، روزنامه
۲۲۷	نبرد، روزنامه	۳۷۹، ۲۱۲، ۱۸۱	داد، روزنامه
۳۲۱	نجات، روزنامه	۳۵۳	درفش کایوانی (تابلو)
۱۴۸	نوروز، روزنامه	۱۰۹	دیلی اسکج، روزنامه
۴۳	نیوز کرونیکل، روزنامه	۸۱	دیلی تلگراف، روزنامه
۱۵۹	وراد زنوند، روزنامه	۲۴۹، ۱۶۹، ۱۹	دیلی میل، روزنامه
۷۲، ۷۰	وطن یولوندا، روزنامه ترکی	۳۵۳، ۲۱۹	رهبر، روزنامه

۱۶۱	انقلاب اکتبر	ک - دین، احزاب، سازمان‌های سیاسی - نظامی - مدنی و پیمان‌ها:
۳۴۲، ۳۳۸، ۳۱۹، ۳۱۸	حزب ایران، حزب	آذربایجان، فدائیان، غائله
۳۷۵، ۳۶۴، ۳۵۹		۳۲۸، ۳۲۲
۲۲۳	ایران تور	۳۷۵، ۳۳۱
۲۴۵، ۲۳۶، ۲۳۳	ایران سوترانس	آریانتا (اریتانتی)، لشکر
۱۶۶	برشیا، لشکر ایتالیایی	۸۱، ۵۵
بلشویسم، بلشویک، بلشویک‌ها، بلشویکی		آنگلوساکسون، آنگلوساکسون‌ها ۶۰، ۱۰۱
۱، ۲، ۴، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۳۵، ۴۲، ۵۶		اتحادیه سن‌دیکاهای پیشه‌وران ایران
۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۸، ۶۹، ۸۲، ۸۴، ۸۵		۳۱۶، ۳۱۵
۸۷، ۸۸، ۹۰، ۹۵، ۱۰۳، ۱۱۲، ۱۲۲، ۱۴۰		اراده ملی، حزب
۱۴۱، ۲۵۷		ارتش سرخ، سربازان، نیرو ۱۳، ۷۶، ۱۱۷
۴۹	بناگاه حمایت از مادران و نوزادان	۱۶۱، ۲۲۶، ۲۶۸
۲۸۱	پوتسدام، انجمن	اسلام، اتحادیه
۲۵۰	پیکار، حزب	اسلام، دین
۲۲۲، ۲۲۰، ۲۱۹، ۲۱۸	توده، حزب	اسلاوها
۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹		اعراب، اتحادیه ۱۴، ۱۹، ۲۳، ۱۱۲، ۱۲۸
۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶		۲۴۱
۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۴		اعراب، کعب
۲۴۵، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲		اعیان، مجلس
۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹		اکبرآباد، کلوپ ۲۲۵، ۲۶۵، ۲۷۱، ۳۰۷
۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷		۳۱۹، ۳۰۸
۲۶۸، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸		امامزاده حسن، کلوپ
۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۵، ۲۸۷، ۲۸۹، ۲۹۱، ۳۰۲		امپریالیست، حزب
۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۶، ۳۱۷		امپریالیسم
۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۲، ۳۲۳		انبار نفت تهران، اتحادیه کارگران
۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰		انجمن ایالتی و ولایتی
۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸		۳۱۵
		۲۰۳
		انقلاب اسلامی

۱	رومانی، سپاه چهارم	۳۵۰، ۳۴۹، ۳۴۷، ۳۴۶، ۳۴۳، ۳۴۲، ۳۴۱
	سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی	۳۵۹، ۳۵۸، ۳۵۶، ۳۵۴، ۳۵۳، ۳۵۲، ۳۵۱
	۲۰۰، ۱۹۹	۳۷۴، ۳۷۱، ۳۶۹، ۳۶۷، ۳۶۶، ۳۶۲، ۳۶۱
۱۷۱	ستون پنجم آلمان	۳۸۴، ۳۷۶، ۳۷۵
۱۸۴، ۱۸۳	سعدآباد، پیمان	۳۱۵
۳۵۸	سوسیالیست، حزب	۸۸، ۷۹
۲۲۹، ۲۲۸	شورای متحده مرکزی کارگران	۳۲۵، ۹۶، ۵۴، ۲۳
۲۹۱، ۲۷۰، ۲۶۳، ۲۵۹، ۲۵۵، ۲۴۰، ۲۳۳		حزب ایران، سازمان جوانان
	۳۵۸، ۳۳۵، ۳۲۷	حزب توده، سازمان جوانان
۲۵۶	شورای متحده زنان شوروی	۳۵۱، ۳۳۷، ۳۲۴
۷۵، ۴۸، ۴۸، ۱۷	شورای ملی، مجلس	دکتر ارانی، کلوپ
۲۰۰، ۱۸۱، ۱۸۰، ۱۷۹، ۱۷۶، ۱۰۸، ۷۶		۳۷۳، ۳۳۹، ۳۳۶، ۳۲۹
۲۵۲، ۲۴۹، ۲۴۶، ۲۴۳، ۲۳۸، ۲۲۹، ۲۰۵		دمکرات، فرقه، حزب
۲۸۱، ۲۷۰، ۲۶۹، ۲۶۴، ۲۶۳، ۲۶۰، ۲۵۹		۳۶۰، ۳۴۳، ۳۴۲
	۳۵۰، ۳۳۲، ۳۱۴، ۲۹۲	دمکرات آذربایجان، فرقه، نهضت
۲۸۱	صلح، انجمن	۳۵۷، ۳۵۱، ۳۴۷، ۳۳۳، ۳۲۲، ۳۱۹
۲۲۲	صنف فخار، اتحادیه	دمکرات ایران، حزب
۳۱۲، ۳۰۷، ۲۶۶	عدالت، حزب	۳۱۹، ۳۱۶، ۳۱۴
۳۶۲	عشایر فارس، نهضت	۳۴۳، ۳۴۲، ۳۳۶، ۳۳۰، ۳۲۸، ۳۲۷، ۳۲۰
۳۶۴، ۳۶۳	غدیر، عید	۳۷۲، ۳۷۱، ۳۶۹، ۳۵۸، ۳۵۵، ۳۵۲، ۳۴۸
	فاشیزم، (فاشیسم) فاشیست، فاشیست‌ها	۳۸۲، ۳۸۰، ۳۷۳
	۲۹۵، ۲۶۸، ۲۴۹، ۱۹، ۷۴، ۷۰	دمکرات ایران، باشگاه شماره ۴
	فدائیان	دمکرات زنجان، فرقه
	۳۷۱، ۳۳۱، ۳۳۰، ۳۲۸، ۳۲۰	۳۴۹، ۳۴۸، ۳۳۰
	۳۷۵، ۳۷۴	۳۵۲
	قانون وام و اجاره	دمکرات کردستان، حزب، فرقه
	۶۴	۳۳۱، ۳۲۵
	قرارداد ۲۰۷۱۹۱۹ کارگران و اصناف ایران،	۲۳۷، ۲۳۵، ۲۳۲
		دهقان‌ها، اتحادیه
		۱۹۳
		رایش

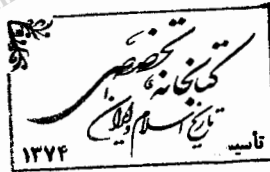
- ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۵۴، ۲۶۵، ۲۷۶، ۲۸۹، ۳۱۰، ۳۲۳، ۳۳۵، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۷، ۳۵۱، ۳۵۶
- ۳۱۵ مسیحی، نصرانی
- ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۶۱، ۲۶۵، ۲۹۱، ۳۲۲، ۳۲۴
- ۳۳۸، ۳۴۲، ۳۵۲، ۳۵۶، ۳۶۱
- ۳۴۱ مهرگان، عید (جشن)
- ۲۴۱ مهندسين، سندیکا
- ۲۵۰ میهن، حزب
- ۷۷، ۷۲، ۴۰، ۲۱، ۷۸، ۱۱۹، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۹۴
- ۲۴۳ نجات ملی ایران، حزب
- ۱۷۹ نفت شمال (قرارداد، لایحه، امتیاز)
- ۱۸۲، ۲۹۰، ۳۲۶، ۳۵۷
- ۳۱۳، ۳۱۰، ۳۰۷ نهضت ملی، حزب
- ۲۲۶ همراهان، حزب
- ۳۱۵، ۴۲، ۲۳، ۲۱ یهود، یهودی
- ۲۵۸، ۲۵۵، ۲۲۹، ۲۲۸، ۲۲۴، ۲۲۲ اتحادیه
- ۲۶۲، ۲۴۳ کارمندان دولت، اتحادیه
- ۳۰۴ کرد، مسئله کرد
- ۲۳۸ کلوپ حزب توده، کلوپ مرکزی
- ۲۴۸، ۲۴۷، ۲۴۵، ۲۴۴، ۲۴۱، ۲۴۰، ۲۳۹
- ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۶۱، ۲۶۵، ۲۹۱، ۳۲۲، ۳۲۴
- ۳۳۸، ۳۴۲، ۳۵۲، ۳۵۶، ۳۶۱
- ۳۶۴، ۲۲۳ کمونیست، حزب
- ۲۲۰، ۱۲۰، ۱۱۹ کمونیسم (مرام)
- ۲۶ کنفرانس وام و صرفه جویی
- ۱۳۰، ۹۴، ۹۳، ۹۱، ۷۸، ۳۹، ۲۱، متفقین
- ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۲۱، ۲۵۴، ۲۵۷
- ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۸۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۲۵
- مجلس پانزدهم، مجلس شورای ملی، دوره
- ۱۸۳، ۱۸۲، ۱۸۱، ۱۷۹، پانزدهم تقنینیه
- ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۴۳، ۲۵۰، ۲۵۴، ۲۶۳، ۲۸۷
- ۳۰۳، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۳۲، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۵۰
- ۳۶۰، ۳۶۵، ۳۶۸
- مجلس چهاردهم (دوره چهاردهم مجلس)
- ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۷، ۲۵۲، ۲۵۴، ۳۸۲
- ۲۰۳ مجلس سیزدهم
- ۲۴۹ محافظه کار انگلیس، حزب
- ۵۸، ۴۰، ۲۱، ۱۱، محور، نیروی محور
- ۱۳۶، ۹۷
- ۲۲۳ مدرسه عالی سیاسی سیار
- مرکزی، کمیته (حزب توده، کمیته مرکزی)
- ۲۱۸، ۲۲۵، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۴، ۲۳۶، ۲۳۷

لایحه

Iran in Crisis

(Based on Records of 1941 - 1947)

تبرستان
www.tabarestan.info

by : Dr. K. Kiani Haftlang & P. Badii

Iran National Archives Organization

"Records Research Center"

2001